Sulpicius (Joannes) Verulanus

Quīta Recognitio At

q3 Additio ad Gramaticen Sulpitianam Cum tex=
tu Ascensiano in q̄plurimis locis pręsertim de syllaba
rū quātitate & de figuris & pręceptis orthographię
illustrato emuncto atq3 aucto: nullo prorsus vtili de
tracto.

Venundantur Lōdonijs a magistro Vvynnando de
vvorde/in vico: vulgariter nūcupato fletestrete sub in
tersignio solis aurei.

Iodocus Badius Ascensius Magistro Dauidi Lauxio atrebatẽsium Ludimagistro: Et amico cum primis dilecto.
Salutem dicit.

BEne se habet res nostra Lauci suauissime: Sulpitius noster meruit socijs ęra: indemnesq͞ bibliopolas omnis reddidit quocirca rursus se chalcographię nostrę credidit, ea tamẽ lege vt maior lucidior: veraciorq͞ exeat. Erit autem maior: quoniam contextum metricum de graduum formatione: deq͞ verborum constructione suis locis inseruimus. Erit lucidior quoniam artem epistolę cõponendę cõmentariolis nr̃is elucidauimus. Erit quoq͞ veracior quia mẽdis plusculis tersus. Exit demũ hilarior: quoniam in sinum tuum hominis & doctissimi & amicissimi abs quo se honorificẽtissime acceptum gaudet: honorificentius tamen suscipiendum iam pridem gestit: q͞ tuo auspicio tuoq͞ nomini dicatus ad te redeat Cura igitur ne frustra in te spem collocasse queratur. Vale Rursus ad Idus Aprilis. Anni. M D X.

Pomponij Læti tetrastichum.

Nostra palemonias non optant secula chartas:
Quum legitis culti munera Sulpitij.
His breuis arte labor: iuuenes iam pandite vela:
Sulcabit tuto flammine lynter aquas.

Bart. Platinę viri clarissimi Epigrãma

Qui vis ad letam pueros perducere frugem:
Illos Sulpitij lactea verba doce.
Que sunt de veterum libris decerpta probatis:
Iudicioq͞ noui vera reperta chori.
Franget in his audax genuinum sepe malignum.
Nobile tentarit ledere si quis opus.

Martini Philetici carmen.

Quisquis es et doctus fieri sermone latino:
Multaq͞ sub paruo codice nosse cupis:
Sulpitij precepta legas: artisq͞ libellos:
Et via fac laudis prima sit ista tue.
Quicquid grammatici per mille volumina quondam
Scripserunt veteres: hoc breue monstrat opus.

Eiusdem distichum

Dogmata Sulpitij toto celebrentur in orbe:
Atq͞ sit in pretio docta minerua su[illegible].

¶ Finis.

Examen Sulpitianum.

Ioannis sulpitij Verulani viri clatissimi de octo partibus orationis libellus vtilissimus.

Et primũ Eiusdem Epigramma.

Hec que sunt nostri prȩludia parua libelli
Discat donati post elementa puer
Quem si emendatum docuit pia cura magistri:
Vtilius potuit nempe docere nihil.

De grammatica & eius partibus

GRammatica est rectæ loquelæ rectæq; scripturæ scientia que vsu ratione auctoritateq; constat.
Ascen. Aulus Gellius lib. noctiũ atticarũ. ix. & cap. iiij. docet ẽt natura cõstare dicens. Noĩa verbaq; nõ positũ fortuitu: sed q̃dã vi & ratiõe nature facta esse publi9 Nigidius in grammaticis cõmẽtarijs docet. Ex quibus hoc visũ ẽ lepidũ & festiuũ Uos iq̃t quũ dicim9 motu quodã oris cõueniẽte cũ ipsi9 vbi demon stratiõe vtimur & labias sensim primores emouemus ac spiritũ atq; a iam porro versum & ad eos quibuscum smocinamur intẽdimus. At cõtra quũ dicimus Nos neq; profuso intentoq; flatu vocis: neq; proiectis labijs pnunciamus: s; et spm & labias quasi intra nosmetipsos coercemus. Hoc idẽ fit in eo qd dicimus Tu & Ego: & Tibi & Mihi. Hec illi. Nec dubiũ est multa esse quasi natura vocabula. Adnotandũ aũt est antiquos labias dixisse gñe femino. Sane vsu cõstat grãmatica cũ poti9 peritorũ consuetudo loquendi q̃ ars grãmaticaj seruat: vt quas credis esse has nõ sũt vere nuptie: & id gen9 alie dicẽdi forme. Rõne vero verbi regulas analogie sequimur: vt hic silex silicis sicut hic codex dicis. Authoritate vero vbi omissis regulis authores sequimur: vt si dicas cũ Uirgilio dura silex. & amare corticis. Aut indignus auorum aut quid simile.

¶ Grãmatice ptes sũt quattuor. Littera. Syllaba. Dictio. & oratio Littera est minima pars vocis cõposite ex lr̃is q̃ scribi põt indiuidua. & dr a litura vel a legẽdo: quasi legitteta: q; legẽdi iter p̃bet. Lr̃is accidunt tria nomẽ q̃ appellant: figura qua depingunt: potestas qua valent Lr̃e in hoc distant ab elementis. q̃ elementa pprie sũt ipe litterarum pnũciatiões Littere vero figure: sed confundunt. Littere sunt in alphabeto duo & vigiti. a. b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. n. o. p. q. r. s. t. v. x. y. z. Ex his quinq; sũt vocales. a. e. i. o. u. Uocales iõ dicte: q; plenã p se vocẽ faciunt. y. vocalis greca ẽ: & in grecis scribitur dictionibus: vt Tityrus. Ceteras cõsonantes appellam9 quasi cũ vocalibus sonantes Sunt aũt sexdecim. b. c. d. f. g. l. m. n. p. q. r. s. t. x. z. h nõ est littera: sed aspirationis nota Cõsonantes diuiduntur in mutas & semiuocales. Mute sunt nouem. b. c. d. f. g. k. p. q. t. Mute aũt iõ dicte: quia respectu aliarũ litterarũ parum sonant.

¶ Semiuocales sunt septem. l. m. n. r. s. x. z. Ideo dicte semiuocales: quia plenã vocem nõ habent. Ex his que sunt liquide. l. & r. Aliquando etiã. m & n. Quas ideo liquidas apellam9 q; post mutas posite faciunt p̃cedentẽ syllabã breuem esse communem: vt pharetra.

¶ Diphthongus est conglutinatio duarũ vocaliũ vim suam retinentium in eadem syllaba. Diphthongi sunt quattuor. ae. oe. au. eu. Harũ due scribũtur ⁊ nõ proferuntur. ae ⁊ oe. vt eneas ⁊ foenũ in quibus tantũ e profertur Au ⁊ eu scribuntur ⁊ ꝓferuntur vt Audio Euge.

¶ Syllaba est vox lrãlis. q̃ sub vno accẽtu ⁊ vno spiritu indistanter ꝓfertur Accidũt syllabe quattuor. Tenor. spũs. tp̃s ⁊ numerus lrãrũ. Tenores. i. accentus sunt tres. Acutus grauis ⁊ circũflexus. Spiritꝰ duo sunt. Asper ⁊ lenis. Tp̃a tria. Breue. longũ. ⁊ cõmune. Numerus: qua syllaba cõstare potest ab vna ad sex litteras: vt a ab abs: stra trans stirps. Dictio est minima pars orationis cõstructe. i. in ordine posite. pars aũt ꝙtũ ad totũ itellectum. Oratio est ordinatio dictionũ congruã perfectãq; sententiã demonstrans. Oratio est duplex: sc3 grãmatica q̃ cõstare põt: ex noie ⁊ verbo ⁊ rhetoricaq̃ cõstat ex sex partibus. Pars orationis est vox indicãs mentis cõceptũ. Partes oronis sũt octo. Nomẽ Verbũ. Participiũ Pronomẽ Prepositio. Aduerbiũ. Interiectio ⁊ Coniunctio. Ex his prima illa quattuor sũt declinabilia. Reliqua vero nõ declinantur. Nomẽ ⁊ ꝓnomẽ declinant per casus. Verbũ ꝑ tp̃a ⁊ modos. Participiũ ꝑ tp̃a ⁊ casus. ¶ De noie.

NOmen est pars oronis cum casu q̃ corporis aut rei communem qualitatẽ propriãve significat. Nomini accidunt quinq; Species. Genꝰ. Numerꝰ. Figura. Casus. ¶ Addit ⁊ q̃litas. vñ.

¶ Noim aliđ ꝓpriũ: aliđ appellatiuũ. Propriũ nomẽ ẽ qđ naturaliter vniuscuiusq; priuatã substãtiã ⁊ qualitatẽ significat

¶ Propriorũ nominũ quattuor sunt species. Prenomen. Nomen. Cognomen ⁊ Agnomen. Prenomen est quod preponitur nomini differentie vel amicitie causa: vt Quintus. Aulus. Titus.

¶ Nomen est proprie vniuscuiusq; suũ: vt Cecilius. Cognomen est cognationis nomẽ: vt Scipio. Agnomẽ est quod ab aliquo euentu imponitur: vt Numidicus. Torquatus. Aphricanus.

¶ Appellatiuu est quod naturaliter cõmune est multorũ quos eadem substantia siue qualitas. siue ꝙtitas generalis et species iungit. Generalis vt animal corpus. Specialis vt homo lapis.

¶ Species est qua dignoscitur primitiuũ a deriuatio. Species nominũ due sũt. Primitiua vt mons. Deriuatiua vt montanus

¶ Nominũ aliud adiectiuũ. aliud substantiuũ. Substãtiuum nomẽ est cui preponitur vnũ articulare tantũ: vt hic poeta. vel duo ad summũ. vt hic et hec homo. Adiectiuũ nomẽ est cui ꝑponunt tria articularia vel cõiũcta vl' diuisa. Coniuncta vt hic ⁊ hec ⁊ hoc felix. Diuisa vt hic ⁊ hec omnis ⁊ hoc omne. Est etiã illud qđ variatur per tres diuersas voces: vt bonus na. nũ.

¶ Adiectiuorũ tres spẽs sunt. Alia eñ perfecta sunt voce cõstructione ⁊ significatione vt felix ⁊ albus alba album. Alia in voce deficiũt vt pauper. Alia in significatione: vt omnis nullus quis ⁊ cetera q̃ imperfecta dicũtur

¶ Cõmunes ꝓpriorũ appellatiuorũq; spẽs, vt censet Priscianus: he sunt. Corporale quod corpus significat vt lapis. Incorporale quod incorporeũ vt aĩa virtus. Homonymũ qđ vna voce diuersa significat vt nepos. Synonymũ quod cũ diuersum sit voce idem significat vt ensis gladius mucro.

¶ Appellatiuorũ proprie species sunt decem ⁊ octo. Adiectiuum est quod adijcitur proprijs vel appellatiuis: ⁊ significat laudẽ vel vituperationem vel medium vel accidẽs vnicuiq;.

¶ Ascen. Plenius et magis ad rem describitur hic adiectiuū ꝙ prius. Non enim ideo nomē est adiectiuū ꝙ ei tria articularia ꝑponūtur: sedquia adiectiuū est ideo tria articularia exigit. Est enim adiectiuū quia substantiuo adijcitur vñ adiectiuū diceretur quia substātiuo adijcit ꝓprietatē aut accidēs. Quia vero adijcitur ideo ꝯformari debet substātiuo. Si itaqꝫ substantiuū triū reperitur generū oportet etiā totidē esse: nisi vox refragetur. ¶ Ad aliquid nomen est quod sine intellectu illius ad quod dicitur proferri nō potest: vt pater filius: Quasi ad aliquid est quod cum significet aliquid contrariū aut adherens tamē nō etiā illud significat ex quo accipit denominationem: vt dies nox. Gentile quod gentem significat: vt grecus: italus. Patriū quod a patria sumitur: vt Romanus. Interrogatiuū: quod cum interrogatiōe: profertur vt qualis? Infinitū quod incertū quid significat vt quis. Relatiuū qđ refert aliquid: vt alius Collectiuū quod in singulari multitudinē significat vt populus. Diuiduū: quod a duobus vel pluribus ad singulos refertur vel ad plures i numero pari: vt vterqꝫ: bini trini. Fictitiū est quod a ꝓprietate sonorum per imitationem fit vt tintinabulum. Generale qđ in species diuidi potest vt animal. Speciale. quod a genere diuiditur: vt homo. Ordinale qđ ordinem significat: vt primus. Numerale quod numerum demōstrat vt duo. Absolutū quod per se plenū est: vt ratio. Temporale quod tempus ostendit: vt mensis. Locale qđ locū aut spaciū indicat: vt longinquus.

¶ Species deriuatiuorū sūt he. Patronymicū. Possessiuū. Cōparatiuū Superlatiuū. Diminutiuū. et denomiatiuū. Verbale. Participiale. et Aduerbiale. Ex his quia reliqua suo loco dicemus/ nūc hec nosse sit satis Possessiuū est quod cū gtō principali significat aliquid ex his ꝗ possidentur. Diminutiuū est qđ diminutionem sui primitiui absolute demonstrat Denoiatiuū est gñaliter omne qđ a primitiuo noie deriuatur Verbale qđ a verbo vt amator. Participiale quod a participijs: vt amandus. Aduerbiale qđ ab aduerbijs: vt crastinus. ¶ Genus est discretio sexus.

¶ Genera noim sūt septem. Masculinū: vt hic poeta. Femininū: vt hec musa. Neutrū: vt hoc scamnū. Cōe: vt hic et hec hō. Omne: vt hic et hec et hoc felix. Promiscuū seu epicenū vt hic passer Incertū seu dubiū: vt hic ꝗt hec dies ¶ Articularia enim gñaet numeros ab hic hec hoc ꝓnoie sumimus Articulare est vox sequentē casu et numerū indicās. O et heus aduerbia sūt et preponuntur oibus vocatiuis. ¶ Numerus est dictionis forma ꝗ discretionē quātitatis facere pōt. Numeri in omi parte orōnis declinabili duo sūt/ singularis et pluralis. Singularis vt homo. Pluralis vt homines.

¶ Figure noim sunt tres. Simplex vt animus. Composita vt magnanimus. Decōposita: vt magnanimitas. ¶ Ascen. Nomen est simplicis figure: quia nō pōt diuidi in duas vel in plures partes intelligibiles prioris sensus capaces. Cōposite quia pōt sic in duas diuidi. Decōposite: quia de dictiōe ꝯposite figure deducitur licet ipa nō cōponatur vt magnanimitas a magnanimus: imbellicitas ab imbecillus. ¶ Casus est declinatio nois: vel aliarū casualium dictionū: ꝗ fit maxime in fine. ¶ Casus sunt sex. Ntūs qui et rectus. Gtūs qui et patrius et possessiuus. Dtūs qui et commēdatiuus. Actūs qui et causatiuus. Vctūs qui et salutatorius. Abltūs qui et cōparatiuus et latinus dr. Ex his vnus est rectus: videlicet ntūs. ¶ Obliqui sunt quattuor Gtūs. Datiuus. Actūs. et Abtūs. Vocatiuus vero est per se vocandi casus.

¶ Declinatio est inflexio nois. Sunt autē declinationes noim qinqꝫ. Pri-

ma que facit gtm in ae diphthongũ: vt poeta poetae. Scda in i: vt dñs dñi: Tertia in is: vt pater patris. Quarta in us vel in u. vt visus visus ⁊ cornu cornu. Quinta in ei diuisas syllabas: vt dies diei: res rei.

¶ De verbo.

Verbũ est pars orõnis cũ tẽporibus et modis sine casu actionis vel passionis vel vtriusq; vel neutrius significatiuum. ¶ Genera verborum sunt quinq;. Actiuum. Passiuum. Neutrum Cõmune ⁊ deponens. Tempora verborum sunt tria. Presens Preteritũ ⁊ futurũ. Sed preteritũ rursus diuiditur in tria. In preteritũ ipfectũ In preteritũ perfectũ. ⁊ in Preteritũ plusq̃ perfectũ. Presens tempus proprie dicitur cuius pars preteriit pars futura est vt docet Priscian⁹: qđ fallit in verbis substantiuis ⁊ vocatiuis.

¶ Modus est diuersa inclinatio animi/ varios eius affectus demonstrans ¶ Modi verborũ sunt quinq;. Indicatiuus qui ⁊ diffinitiu⁹ dr. Imperatiuus qui ⁊ precatiuus. Optatiuus qui ⁊ desideratiuus. Subiunctiuus qui ⁊ coniunctiuus Infinitiuus qui ⁊ infinitius.

¶ Species sunt due. Primitiua vt amo. Deriuatiua vt amaturio

¶ Figure sunt tres. Simplex vt taceo. Cõposita vt cõticeo. Decomposita vt conticesco. ¶ Coniugatio est consequens verborum declinatio.

¶ Coniugationes verborũ sunt quattuor. Prima que in scda persona presentis indicatiui habet a ãte s ⁊ ris: vt amo as ⁊ amor aris. Scda q̃ habet e ante s ⁊ ris: vt doceo doces: ⁊ doceor doceris: Tertia q̃ habet i breuẽ añ s ⁊ e ante ris: vt lego legis ⁊ legor legeris. Quarta q̃ habet i productũ ante s ⁊ ris: vt audio audis ⁊ audior audiris. Uerba q̃ has coniugationes nõ sequuntur appellantur anormala: vt sum: volo: fero ⁊ edo

¶ Persone in verbo sunt tres: Prima vt amo. Secunda vt amas. Tertia vt amat: ⁊ similiter in plurali. Prima persona ideo preponitur aliis: quia ipsa de se loquitur. ⁊ per seipsam ostenditur. Secunda ideo scda ponit̃ qr est ad quam quis loquit̃. Tertia vero vltima: qr est de qua loquitur ¶ Numeri sunt duo. Singularis vt amo. pluralis vt amamus.

¶ De participio.

Participiũ est pars orationis: q̃ pro verbo accipitur a quo deriuatur. ⁊ genus ⁊ casum habet ad similitudinem noĩs ⁊ accidẽtia verbi absq; discretione personarum ⁊ modorum

¶ Ascen. Personarũ intellige verbaliũ. Nam noĩales habet Uocatiui enim secũde sunt persone: ⁊ reliq̃ tertie: p euocationẽ tñ prime ⁊ secũde addũtur: vt ego amatus fastidio Tu amans fastidiris

¶ Genera participiorũ sunt quattuor. Masculinũ vt amatus. Femininuз vt amata. Neutrum vt amatum. Omne vt hic ⁊ hec ⁊ hoc amans

¶ Casus sunt sex vt in nomine. ¶ Tẽpora participiorũ tria sunt Presens cum imperfecto vt amans. Perfectũ cum plusq̃ perfecto vt amatus Futurum vt amaturus amandus. ¶ Figure participiorũ sunt due Simplex vt legẽs. Decomposita vt perlegens. ¶ Ascen. Priscia. etiam composite figure censet participia vt dicetur in ℞ participiorũ constructione ¶ Participia declinantur vt nomina preter pauca que descendunt a verbis quarte coniugationis in eo desinentibus: quoniam mutant primas duas vocales in eu vt iens euntis. quiens queuntis.

¶ De pnomine.

PRonomē est pars orationis: q̄ pnoie ppo vniuscuiusq rei accipit ꝑsonasq finitas recipit. Videt etiā p appellatiuis poni aliter frustra pluralē haberet: ꝑterea cū dico mea amisi nō de ꝓpriis noib⁹ loquor: nec refero ea dicens ea q̄ patior cōmerui ꝛc. ¶ Gn̄a sunt qnq Masculinū: vt hic. Femininū vt hec. Neutrū vt hoc. Cōmūe: vt nr̄as. Omē. vt ego tu sui ¶ Figure sūt due. Simplex: vt is. Cōposita: vt idem: qd cōponit ex is ꝛ demu. Solū idē tidem de cōposite figure est. ¶ Persone sunt tres. Prima: vt ego. Scd̄a vt tu. Tertia: vt ille. Ideo prima ꝛ scd̄a ꝑsone vnica tm̄ pnoia habent: qꝛ non egent diuersis vocibus qm̄ semper presentes inter sunt et demonstratiue. Tertia vero persona ideo plura hꝫ pnoia: qꝛ mō demonstrat: vt hic. mō refert: vt iste. mō pn̄s est: et vicina: vt iste. modo absens et longe posita: vt ille. Si enim sup oēs alias ptes oronis finit ꝑsonas pnomen rectissime tertiarum quoq ꝑsonarū differentia distincte ꝓfertur que plurimas hꝫ diuersitates Pronomē est p̄me ꝑsone qꝛ demōstrat aut refert rē de se loquentē: vt ego q̄ curro moueor. Scd̄e qꝛ demōstrat aut refert rē ad quē fit sermo: vt tu q̄ curris moueris Tertie qꝛ demōstrat aut refert rē de q̄ fit sermo: vt is q̄ currit mouet. Pronoīa nō sumūt articularia in declinatiōe: sed nostras et vestras nō tanq̄ pnoia assumpserunt: sed qꝛ sequunt declinationem nominū tertie declinationis. Ego ꝛ tu iō gn̄a habuere cōfusa: qꝛ cū demōstratiua sint: secū gn̄a ostendūt. Modi declinationis pnoim sunt quattuor. Primus cōtinet tria pnoīa: ego. tu: sui. Scd̄s quinq: ille: ipse: iste: hic: et is. Tertius qnq: meus: tuus: suus: noster: ꝛ vester. Quartus duo: nostras et vestras et interrogatiuū relatiuū ac infinitiuū cuias. Pronoīa p̄mi ꝛ scd̄i modi sūt p̄mitiua. Reliqua v̄o deriuatīa: ipse: ipsa: ipm̄: iō nō facit ipsud ī neutra voce: sicut istud ꝛ illud: qꝛ veteres dicebāt ipsus ipsa ipsum.

¶ De Prepositione.

PRepositio est pars orationis indeclinabilis: q̄ ꝑponit aliis ꝑtibus orōis. Per appositionē: vt corā deo. Per cōpositionē vt indoct⁹. ¶ Prepositioni scd̄m Donatū accidit tm̄ casus: nō q̄ aliquis cas⁹ sit: sed q̄ casui deseruit. Addit ab aliis figura ꝛ ordo. Est em̄ cōposita prepositio: vt aduersus: est simplex vt ad. Est ꝑpositiua: vt ad: subiunctiua vt versus. Est cōis vt tenus ꝓpter inter ꝛc.

¶ De Aduerbio.

ADuerbiū est pars orōnis indeclinabilis: que adiecta verbo significationē eius explanat atq implet. ¶ Species ei⁹ due sunt. Primitiua: vt clā. Deriuatiua: vt clāculū. ¶ Significatiōes sūt multe: vt Qualitatis Tp̄is Sil'itudinis Quātitatis ꝛ similia. ¶ Figure sunt tres. Simplex vt diu. Cōposita vt interdiu. Decōposita vt imprudenter.

¶ De interiectione.

INteriectio est ps orōnis indeclinabilis: q̄ mētis affectū significās: interiacet aliis partibus orōnis. Interiectioni accidit significatio tm̄.

¶ De Coniunctione.

COniunctio est pars orōnis indeclinabilis coniunctiua aliarum ꝑtiū orōnis. ¶ Coniunctioni accidunt tria: potestas: figura: et ordo. Potestas est vis q̄ cōiūgit: approbat: affirmat: cōtinuat et silia pagit. ¶ Figure sunt due: simplex: vt et: cōposita vt etenī ¶ Ordines cōiūctionū sunt tres: prepositiuus: suppositiu⁹ et communis.

¶ Finis.

Ioannis Sulpitij Verulani viri eruditissimi de arte gramatica opusculum compendiosum & vtile.

Clarissimo viro Falconi Sinbaldo Patricio Romano Protonotario Apostolico apostolicięque fisci custodi Ioannes Sulpitius Verulanus. Salutem.

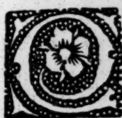
SEcundam horum librorū editionē: eo tibi dicare cōstitui sapiētissime Falco: qui mirifice me delectauit tua illa cura et pietas qua in instituēdis domesticis vteris. Qui quidē vel hoc vno felices appellare se possunt: qui apud te sibi viuere contingit. In fratris eni filios paternum: in famulos velut patrui animum geris. Ut habeat igitur pietas talis: quo nō modo eos qui charissimi sunt ad lrãs excitet: sed etiā qd Romanis et exteris tradere: quamplurimosque: vt tuus est mos: valeat promereri: letus accipe munusculum qd offerimus. Sed vtinā vt erit presertim. Lucio in presentia satisfactum: sic haberemus dignum aliquid quod Frācisco eius fratri posses subministrare. De quo quid tibi nunc dicam? Profecto quū eius acumen: quū feruens studium: tam in nostra oratoria: quam in iuris facultate percipienda: quum animi candorem: quum denique sanctos mores inspicio: illud ausim de eo qd Masice ascribit iudicare: eum eloquentia primū iuris scientia consultissimū: ingenio vero sapientissimū fore. Sed spero me oportune meditaturum quod huic etiam aliquando sis traditurus.

Eiusdem epigrāma ad discipulum.

Fundamenta cupis latinę qui noscere linguę:
Artibus vt doctis inuigilare queas
Hac iter est. te calle breui: paruoque labore
Perducam. fausto sydere carpe viam.
Nomina per casus: nam te variare docebo.
Hinc sibi quod seruent nomina quęque genus:
Post hęc de verbis & formis pauca locutus:
Pręteritis tradam iuncta supina suis.
Postremo vt verbis deceat te iungere casus:
Construere & partes fœdere quasque suo.
Ergo age vt ad lętam venias puer optime frugem:
Sulpitij discas hæc monumenta tui:

Carmen Iuuenile de moribus mensæ

¶ Joannis Sulpitii Verulani viri disertissimi de moribus puerorũ p̃cipue in mensa seruandis: Carmen iuuenile paucis ab Ascensio explanatum.

Vos decet in mensa mores seruare docemus
Virtuti vt studeas litterulisq; simul.

¶ Quos decet Auctor prelibat materiã de qua dicturus est & dicit q̃ i hoc opusculo vult docere ipsos iuuenes quos mores debeant seruare in mensa Addit causam finalem dicẽs: ideo o puer hoc carmẽ tibi cõposui vt studeas .i. diligenter incumbas simul virtuti et litterulis .i. scientijs pro captu tuo ¶ Animaduerte autem lector hic primũ quo ad sentẽtiã duo quorũ vnũ ẽ q̃ decenter & cõueniẽter hoies p̃cipue iuuenes nõ solũ debẽt philosophie speculatiue operã dare sed etiã practice & morali. vt auctor est Plato cui⁹ verba trãstulit Aulus Gellius in libro de noctib⁹ acticis sic. Phia o Socrates res est elegãs si modice q̃spiã p etatẽ attigerit: at si supra modũ tẽpus in ea contri erit hoim est corruptela. Nã si quis vel ameno sit acriq; igenio & vltra etatẽ philosophet: necessum est eũ rerũ omnũ esse imperitũ quarũ vsum calleat oportet q̃sq̃s honest⁹ pbusq; est futurus &c. Alterũ ẽ q̃ signãter dicit auctor vt studeas virtuti & litterulis simul: q2 oportet vt is q̃ sapiẽtiã vult adipisci habeat virtutẽ. dictũ est eni Sapiẽtie p̃io: In maliuolã animã nõ introibit sapientia: nec habitabit in corpore subdito peccatis. ¶ Attẽde quoq; ad vocabula o puer. Decet sepe ponit impsonale v̄bũ actiue vocis: rarius psonale & regit vtroq; modo actm̃: vt talis ptus decet deũ. facit v̄ba lia multa: vt dec⁹ q̃d ẽ ornamẽtũ: decor pulchritudo forme decẽtia pulchritudo morũ: decorũ pulchritudo loquẽdi Mensa d̃r a metior q̃d habet in preterito mẽ sussũ. & in supino mensũ & est aut tabula ad quã vescimur aut id q̃d simul in ea ponit. Studere est alicui rei diligentẽ operam dare & studiose incũbere: regitq; datiuũ sed trãsũptiue et minus proprie sumptũ p eo q̃d est studẽdo disco: actm̃ regit: Litterulis ẽ diminutiuũ nomẽ deductũ a l̃ris: vbi scies q̃ l̃ra i singulari numero & l̃re in plurali nõ idẽ significãt: nã i singulari littera est manus aut modus scribẽtis: aut vnũ elemẽtũ seu vna littera: vt a. vl̃ b. In pl̃i sepe significat ep̃laz: & freq̃ẽter oẽz sniaz q̃ l̃ris iscribit Si q̃ras quare ergo vs⁹ ẽ diminutiuo dicã q̃ propter duo primo q2 l̃ris nõ potuit dicere in hoc gñe carminis. scd̃o q2 i etate puerili non discunt magne scientie sed litterule .i. parue sciẽtie hoc est grammaticales cũ q̃bus etiã bonos mores & bona instituta te discere cohortat.

Quæ prius admoneo miti puer indole serua:
Præq; tuis oculis hæc mea iussa tene.

¶ Hic admonet auctor vt precepta que positurus est anteq̃ loquet de moribus i mẽsa seruãdis habeant semp pre oculis. Ordo est o puer sup. q̃ es miti indole. i. clemẽti ingenio & bone natura: serua. i. obserua custodiq; pro & tene p̃ tuis oculis. i. añ tuos oc̃los hoc est memoria tua: hec mea iussa. i. p̃cepta que admoneo prius sup. q̃ loquar de moribus mense. Aut legẽdũ ẽ Que pius admoneo: vt sit o puer miti idole. i. habẽs mitẽ indolẽ: serua ea q̃ ego existẽs pi⁹. i. clemẽs & benign⁹ & nõ rigid⁹ p̃ceptor admoneo: ãt puer serua miti indole id est per mitem indolem &c. ¶ Sententia est clara p cõ

structione & vocabulorum significatione: aduerte primũ q moneo & ei⁹ cõpo sita regunt duos actõs. tamen res de qua fit admonitio põt etiã i gtõ poni vt admoneo te preterite vite tue: quasi sit memorẽ te facio. Puer miti ido le ẽ venusta locutio p regulã talẽ: Omnis dictio significans totũ vł subie ctũ regit partẽ vel proprietatẽ in gtõ vel i abltõ mediãte adiectiuo laudis vel vituperij etiã i gtõ vel ablatõ posito. In gtõ secundũ Seruium magis grãmatice. In ablatiuo magis eleganter & latine. Indoles ſm Seruiũ est imago virtutis future: & ſm Noniũ tantũ adolescentiã consuetudo idolẽ dicit. Iussa ſm Laurentiũ de valla heteroclytũ ẽ gñe & declinatiõe. Nã in singulari est masculini generis & quarte declinationis. & in plurali neutri et icõe. Declinat em̃ hic iussus: huius iussus: huic iussui. Et pluraliter: hec iussa: horum iussorum: quis hoc iussum quoq dicatur.

Sit sine labe toga: & facies sit lauta: manusq:

Stiria nec naso pendeat vlla tuo.

¶ Hic auctor ponit primũ preceptũ quod est de honestate vestium & corporum: & dicit q toga. i. quelibet vestis maxime exterior debet esse mũda & facies & manus lote tẽpore matituno & anteq̃ eatur ad mensam: & nasus mũ ctus ne putredo depẽdeat. ¶ Constructio ponetur. Labes dicitur macula per quã in danũ: aut peccatũ aut vituperationẽ labimur. Lauta est partici pium a lauo cuius supinũ regulare lauatũ quod aliquando reperitur syn copatũ est lautũ: & per mutationẽ huius diphthongi au in o longũ fit lotũ frequẽter autẽ ita mutata legim⁹: vt codicẽ a caudice: corũ a cauro: cole ma caule: morũ a mauro: plostrũ a plaustro: clostrũ a claustro &c. Stiria ẽ illa glacies: q̃ ex guttis congelatis dependet a tignis & tectis domorum: ad cuius similitudinem vocat hic auctor immũdiciam que pendet de naso pue rorum stiriam. Nasus nunc masculinum ponendum est: sed olim dicebatur aliquãdo hic nasus: aliquando hec nasa: aliquando hoc nasum. Vñ Plau tus sagax nasum habes dixit. Toga dicitur a tegendo: & est vestis ampla & longa qua tegimur: que quia eo tempore pacis vtebantur Romani solent poni pro pace: sicut apud Ciceronẽ Cedant arma toge. i. bella paci: & apud Martialem Clarum militie fronto decusq toge. Est autem proprium indu mentum romanorum vnde per gentem togatã gentem romanam intellige re debemus. Et quia Sulpitius rome precepit. ideo bene dixit. Sit sine la be toga. Ordo est. Toga id est vestis tua puer sit sine labe id est immundi cia: & facies tua sit lauta. i. lota vel lauata seu mundata aquis: & manus tue sup. sint laute. Nec pro & non vlla stiria id est vlla immundicies habẽs mo dum stirie non pendeat supple de tuo naso: hoc est sis munctus & mundus anteq̃ ad mensam accedas.

Et nihil emineant: & sint sine sordibus vngues

Sit coma: sit turpi calceus absq luto.

Linguaq non rigeat: careant rubigine dentes

Atq palam pudeat te fricuisse caput.

Fxprimere & publices: scabiemq vrgere nocentem

Ne te sordi dulū qui videt ista vocet

Hic auctor ostendit quō cetera mēbra curāda sint ⁊ dicit ꝙ vngues nō sint lōgi ⁊ sordidi. ⁊ capilli ⁊ calcei nō sint lutosi: lingua nō sit rigida ꝑ immūdiciam concretā: dentes etiā sint puri ⁊ sine rubigine. Deinde monet nos circa curanda corpora esse cautos ⁊ circūspectos ibi Atqꝫ palā ⁊c. ⁊ dt ꝙ turpe est fricare caput corā hominib⁹ honestis: aut extrahere pulices aut alios vermiculos aut fricare pruriginosā cutē: q̄r si talia viderit te facere dicent te esse sordidū. Eminere est extra reliqua apparere. vñ qui ceteros homīes altitudīe excedit ⁊ q̄ muros ciuitatis excedit emīet. vnges ergo eminēt qñ sūt lōgiores q̄ carnes digitorū. Sūt aūt vnges hoīm leonū: auiū ⁊ similiū: vngule aūt equorū. mulorū ⁊ similiū. Coma dicit̄ cōplexio capillorū tā in muliere q̄ i viro. Cesaries aūt magis viris cōpetit. est etiā metaphorice coma in frōdibus arborū. Calcei sunt quos galli solutares min⁹ latine vocant. Rigere est rigidū hoc est durū ⁊ inflexibile esse vel fieri. Rubigo est macucula q̄ frequenter in ferro neglecto contrahitur sub ruffi coloris.

Seu spuis aut mungis nares mutasve: memento

Post tua cōcussum vertere terga caput.

Mucorem haud tangas digitis sputum ve resorbas

Panniculo nasum mungere nempe decet

Et ructare caue quin ora in terga reflectas:

Stringe os: & crepitum coge tenere nates

¶ Docet qualiter ea que ex fragillitate humana indecenter obuenire possunt temperanda sint: dicens ꝙ si aut spuendū est aut mungende nares aut sternutandum: memēto vertere caput tuū cōcussum ab huiusmodi passiōe post tua terga. Mucorem aūt seu fetorem nariū: nō digitis nudis: sed panniculo de lino debes excipere etiā sputū aut immundiciā nasi aut cerebri si in os collegeris nō desorbebis: sed eiicies caute ne quis videat. Si forte debilitas stomachi ructare cogat: summo opere adnitēdum vt os post tergū reflectas. Vitandus est screatus ⁊ ineptus sonus oris quem more porcorum quidem comendo faciunt. Claudende sunt preterea nates: seu clunes ne aut crepitum faciant au fetorem emittant. Mucor hic accipitur ꝓ immundicie nasi: est etiam vicium panis: quando est situ obsitus ex vetustate sicut vini acor. Resorbas hic tertie coniugationis est: frequentius reperitur secunde. Sed vt dicit Seruius frequenter verba secunde subtracta e penultima littera fiunt tertie: vt ferueo feruo: tergeo tego caueo cauo sorbeo sorbo. Panniculum hic etiam de lino dixit more italico. Nates sūt posteriores partes circa anum.

Mundiciæqꝫ tibi placeant: medio quoqꝫ cultu

Vtere: ne turpis vel videare letis.

¶ Docet seruare mediocritatem in vestibus inter luxū seu elegantiā ꝛ sordi tatem. monetq; vt vestes sint munde ne videamur turpes. ꝛ sint in medio cri cultu non nimis culte: ne videamur leues sup. in moribus ꝛ animo

Nec maledicta refer nec promas turpia dictu
Et stomachosa quidē dicere turpe tibi

¶ Docet seruare modestiā in loquēdo ꝛ vitare ꝓcacitatē līgue dicēs: o puer nec refer maledicta. i. cōuitia. hoc est lȝ fueris lacessitꝰ ꝛ qs tibi maledixerit: noli maledicta referre. i. maledicēdo rn̄dere: ꝛ multominus decatte priorē maledicere. Monet etiā vitare verba scurrilia. ꝛ ad luxuriā incitantia dicēs nec ꝛ nō ꝓmas. i. nō ꝓferas de pectore tuo turpia dictu i. vt dicāt vel dū dicunt: vel ad dicēdū. Monet p̄terea seruare decorū dicēs q̄ nō vtemur verbis que non cōpetūt etati nostre. Nō aūt decet puerū habere verba stomachosa. i. alto stomacho cū grauitate ꝛ iracundia prolata.

Moribus vrbanis curato præditus esse.
Parce gulæ turpi: luxuriāq; fuge
Parce & auaritiæ: bilē frenare memēto:
Inuidulus: tumidus: non odiosus eris
Desidiā fugies: atq; omnia turpia pelle:
Et ludi turpes sint procul: atq; viri.

¶ Docet vitare rusticitatē ꝛ vitia capitalia seu mortalia: gulā luxuriā: auaritiā: iram inuidiā: supbiā: odiū ꝛ odiositatē: ꝛ desidiā: ꝛtā turpes ludosq; turpes viros: q2 scriptū ē cū scō sctūs eris ꝛc. Vrbanus na. nū. ē ad vrbē ptinens vbi solent esse venusti mores. Preditus dr̄ a pre ꝛ datus: quasi p̄ter ceteros donatꝰ a natura vel deo aliqua virtute vel arte. Parce gule. i. abstine a gula sicut virgilius dicit Parce metu. bilis est sanguis melencolicus quo ad irā ꝓuocamur: ꝛ ponit hic ꝓ ira. Dicit notāter frenare q2 non possumꝰ penitꝰ extirpare irā. vn̄ horatius in primo smonū Deniq; q̄tinus excidi penitus victū ire: Cetera itē nequeūt stultis herētia ꝛc. differ tāt ab iracūdia q2 vt idē dicit in eplis. Ira furor breuis est ꝛc. Iracūdia aūt plurior. Nā iracūdꝰ naturaliter ad irā incitat. Solet preterea in pueris nō esse inuidia magna: ideo pulchre vtitur diminutiuo dicens. Non eris inuidulꝰ Tumidus dicit īflatus. elatus superbꝰ. Odiosus potius passiue significat et est q̄ molestꝰ est. ꝛ vtrūq; fugiendum est puero: tā molestū esse q̄ odiosū Non aūt dicendū est odio odis in presenti licet Cicero semel odias dixisse legatur. Desidia dicitur a de ꝛ sedeo: ꝛ est in accidioso ꝛ pigro.

Fidus sis: audensq; bonis temeratius esse
Despice: nō audax sis timidusq; nimis

¶ Monet vt iuuenis seruet fidelitatatē ꝛ fortitudinem: dicēs o puer sis fidꝰ q; pro et audēs. i. ꝓ tpe ꝛ oportunitae animo sus bonis. i. ad bona faciēda

ꝛ despice. i. ꝯtẽne fuge eẽ temerari⁹. i. temere ꝛ sine circũspectiõe q̃cũqꝫ ag grediens: hoc ẽ ne sis audax ꝛ ne sis nimis timid⁹ Audax est assidue audẽs ꝛ ẽ vitiosus ꝑ supabũdãtiã. timidus est ex natura ꝛ ita cõtinue timẽs ꝛ hꝫ vitiũ pusillanimitatis ꝑ defectũ: fortis aũt ſuat mediocritatẽ ꝛ ẽ q̃ audet cũ debiti circũstãtijs: vbi: qñ: queãdmodũ: q̃tũ i qb⁹ ꝛ pro qb⁹ audẽdũ est Et sic fortis audiẽs ꝛ timẽs aliqñ: sꝫ neqꝫ audax neqꝫ timid⁹ vnq̃ Despice re est ꝑ cõtẽptũ nole rẽ aliquã aspicere: ꝛ cõponitur a deorsum ꝛ specio

Nec penitus mutũ: nec te decet esse loquacẽ

Conuenit ille toro: conuenit iste foro

¶ Hortat vt puer ſuet modũ in loquẽdo: ne sit mut⁹ aut elinguis: neu gar rul⁹ ꝛ loq̃x. i. assidue loquẽs: qꝛ ille. i. mut⁹ cõuenit toro. i. lecto seu cubili vbi tacẽdũ oĩno ẽ ꝛ iste. i. loq̃x ꝛ litigios⁹ ꝯueit foro iudiciali vbi lites agũt

Et mansuetus eris rectũ te lectus habebit

Detege nec socium nec tua membra moue

¶ Docet seruare modũ in lecto vbi puer erit mansuetus ꝛ nõ petulans: se aut sociũ detegens: aut se immoderate mouens.

Ne sis difficilis nimium nec credulus esto

Dedecus & metues: & reuerere bonos

¶ Monet seruare modũ incredulitate ꝛ adhibenda fide: dicẽs ꝙ nõ erit ni mis difficilis ꝛ tard⁹ ad credendũ nec nimis facilis seu credulus Monet etiã gñaliter vt vi tem⁹ oẽ dedecus: ꝛ reuereamur oẽs bonos.

Futilis & mendax nunq̃: nimiumqꝫ seuerus

Esto sed & comem munificũqꝫ velim

¶ Docet seruare modũ in seueritate ꝛ rigore ṽboꝝ: dicẽs ꝙ puer nõ erit fu tilis. i. vaniloqu⁹ ṽba sua inutiliter effundens aut mẽdax: nec nimiũ seue rus. i. rigoros⁹ i ſequẽdo ṽitatẽ. hoc est q̃ ab opinione sua nullo mõ possit flecti. Ut aũt Aug. docet in lib. cõtra mẽdaciũ: etiam obsequiosa mẽdacia vitẽda sũt. Est aũt seuer⁹ nimis rigide seruãs veritatem: ꝛ ita durus nulli cõcedẽs qḋ improbat dicẽs: sed ꝛ comẽ munificũqꝫ velim sup. te eẽ Comis .i. concinnus: affabilis cõmod⁹: ꝛ vt inquit Ualla. Comis est benign⁹ homo ꝛ facilis q̃ alijs nõ grauate i ſeruit. Futilis q̃ ṽba sua ꝓfundit a vase futili quo i sacrificijs vtebant: q̃ ḋ latũ os ꝛ fundũ seu pẽdẽtam strictũ hẽbat vt stare nõ posset quin liquorẽ effundat. qḋ cautũ fuit ne aqua sacrificantib⁹ habẽda in terrã poneretur: quod piaculum putabat gentilitas

Sis pius: atqꝫ colas superos: venerare parentes

Et noceas nulli: surripiasqꝫ nihil.

¶ Cohortat puerum ad pietatẽ erga superos ꝛ parentes: ꝛ dehortatur ab iniuria: ꝛ a furto. ¶ Potest autem sic intelligi textus. Sis pius suo. erga deum colas superos, id est sanctos: ꝛ venerare parẽtes diligimus tepide

amamus feruenter: colimus cum veneratione.

Nec sis vinosus q̃uis potasse Catonem
Fama refert fugias sumere vina mera

¶ Monet ne iuuenis sit bibax ⁊ appetēs vini: nec bibat meratius. i. vinum
purū. sꝫ dilutiꝰ. i. vinū imixtū aq̃ qd̓ q̇dā minꝰ latie liphatū vocāt. ¶ Pro
vocabul' cognoscēdis audiamꝰ Laurē. de Val. Vinosꝰ inquit mulierosus
⁊ libidinosus ⁊ filia dicunt ꝙ q̇s affectꝰ sit ad hec ⁊ amat vinū: mulieres ⁊
libidinē. Nigidiꝰ aūt vt auctoꝛ est Aulꝰ gel. inq̇t iclinamētū ꝟboꝝ hmõi.
Vinosus mulierosus religiosus ⁊c. significat copiā quandā immodicā rei
sup qua d̓r. Quo circa religiosus is appellabat qui nimia supstitiosa reli-
gione sese alligauerat: eaq; res vitio dabat. Post multa tādē ꝟba Aulus
gelliꝰ legē dare videt: vt earū rerū q̃rū vsus certus ⁊ p̄finitus ac limitatus
esse dꝫ: vt vini mulieris ⁊c. et copia vicio dat: earūdē noīa ī osꝰ vituperiū
habeāt. Earū vero rerū noīa q̄ quāto copiosius tāto decētiꝰ cōueniūt lau
dē impoꝛtent: vt foꝛmosus: speciosus: generosus aīosus: gratiosꝰ: studio
sꝰ Est ergo vinosꝰ nimius amatoꝛ vini. Potare aūt quādā immodicitatem
significat vn̄ ⁊ potatoꝛes vilipēdūt. Nō ergo d̓r ꝙ fama est Catonē bibisse
qꝛ hoc fere necessariū est: sꝫ potasse vsq; ad supfluitatē vn̄ potus d̓r ebꝛiꝰ.
Si queras vbi lectū sit Catonē potasse: dices cū ī multis locꝭ tn̄ apd̓ Cesa
rē vt auctoꝛ ē Pliniꝰ secūdus. iij. lib. eplarū: vbi in epla ad seruū suū iq̇t
Erūt officia an̄ lucana: in q̄ icidere ipune ne catoni q̇dē licuit. Quē tn̄. C.
cesar ita rep̄hēdit vt laudet. Describit ei eos q̇bꝰ obuiꝰ fuerit cum caput
ebꝛij respexisiēt erubuisse. Deiñ adijcit. Putares nō ab illis catonē sꝫ illos a
catōe dep̄hēsos. Potuit ne plꝰ auctatis tribui Catoni ꝙ̄ si ebꝛiꝰ q̇ꝫ tā vene
rabilis erat. hec illi. Fama ḡ refert potasse Catonē. vn̄ Seneca vir alioqui
g̃uissimꝰ citiꝰ se ebꝛietatē velle laudare ꝙ̄ Cato ꝑp̄t eā dehōestare dicebat

Non sis derisor: non somniculosus: iniquus
Non iudex: nec tu testis iniquus eris

¶ Precipit ne puer sit derisoꝛ: aut somniculosus. i. deditus nimiū somno:
nec vocatus postea ad iudicium sit iniquus iudex aut testis mendax.

Omnibus in rebus studeas precor esse modestus
Sis auidus laudis: sit tibi cura boni
Sic bene moratum laudabimus atq; colemus
Sic eris ipse grauis: sic & honorus eris

¶ Varia p̄cipit ⁊ p̄mū dat gn̄ale p̄ceptū de modestia seruanda in oībus re-
bus: de qua solet dici. Oībus adde modū modus est pulcherrima ꝟtꝰ. Et
Horatiꝰ p̄mo sermone. Est modus ī rebus sūt certi deniq; fines. Quos vl-
tra citraq; nequit consistere rectū. Deinde cohoꝛtat ad auiditatē laudis ⁊
ad eā quā sanctā emulationē vocant: ⁊ ad curā oīs boni ⁊ honesti hoc eni
pacto inquit efficieris vir honoꝛus ⁊ grauis. Moꝛatus dicit qui habet bo
nos moꝛes: moꝛosus qui nimis est difficilis in moꝛibus.

Carmen Iuuenile de moribus mensæ.

¶ Secundus libellus huius opusculi.

Vnc faciles aures animũ quoq; trade serenũ.
Morigerare mihi molia iussa dabo

¶ Precepturus alia iterum facit auditores attentos ⁊ beniuolos: precaturq; vt accõmodent sibi faciles. i. promptas ⁊ dociles aures: ⁊ animuz serenum. hoc est ceteris curis vacuum. additq; o puer morigerare. i. morem gere mihi: ⁊ dabo tibi precepta mollia. i. facilia ⁊ non dura.

Non sum qui laudem summo te accũbere mane
Iudice conueniens me dabit hora cibum
Nec vos ante focum cœnas producite longas
Hoc faciat caupo: qui sapit: ista fugit.

¶ Monet ne prima luce incipias ingurgitare vsq; ad supremã. Summo mane Plaut⁹ s̃m Seruiũ declinauit: ⁊ dixit amani. Focus est loc⁹ vbi ignis fouet̃: caupo q̃ vinũ vẽdit et caupona dom⁹ eius quã galli tabernã vocant

Sterne toros nitide: lautosq; appone quadrantes
Atq; salem & cererem. flumina vina dapes

¶ Describit officiũ q̃ ei⁹ fuit mẽse seu accũbẽtib⁹: dicẽs q̃ primũ sternet toros. i. lectos: q: i triclinijs olim discũbebãt. Etiã licz ad toros nõ sedeam⁹ tñ sternẽdi ⁊ aptãdi sunt. deinde lautos ⁊ mũdos quadrãtes q̃ plerisq; i locis ex q̃drato pane fiũt: aut ex metallo: si xo rotũdi sint orbes vocant̃. vulgus scissoria vocat. Tũ inter fercula primũ apponet salẽ: quẽ nouissimũ tollet Sciat aũt recẽs grãmaticus salẽ p cõdimẽto etiã masculinũ esse: sz aduertat peritior in ntõ dũtaxat neutrũ repiri. vñ Affrani⁹ Quicqd loqmur salmerũ est: qd aspexisse Terẽtiũ putãt vbi dixit Qui hz salẽ qd in te ẽ. q. d. qd sal: cũ alij interp̃tent̃. i. q̃ res: vel qd vcz hẽ salẽ in te est Tũ apponet cererẽ. i. panẽ. Tũ flumina. i. aquã mũdã: tũ vina ⁊ nouissimo dapes

Te vitare velim cupidus ne vt lurco sonoras
Cõtractes fauces: mandere rite decet
Et licet antiqui cubissent pectore prono.
Te colla hæc ætas recta tenere iubet
Et finito mensis cubitis hærere potentes
Tu tãtũ faciles pone repone manus

¶ Monet vt honest⁹ sine sonoritate oris comedas: ⁊ rectus mense nõ icumbẽs sedeas Lurco dicitur q̃ cũ auiditate lurcat. i. cibũ igurgitat Lurca aũt est os culei vel vtris. vñ lurcones capacis gule hoies.

Tuq; puer iubeo sedeas vel raro: sed astans
Pocula mitte celer: pone ve tolle dapes
Iuraq; conuiuas super importare minister
Effuge: nam turpis sæpe fit inde toga

¶ Ne aũt semp sibi sedendũ putet monet vt raro sedeat: vel dic prius locu tũ fuisse de diuite & herili filio: nũc de famulo: vñ dt. Tuq; puer &c. Docet pterea celerit dapes & pocula ponere atq; reponere: sed caute sicut iura. i. liquores vel aq̃ in qb⁹ cocte sunt nõ fundant in discũbentes vel eorũ vestes

Quodq; iubebit herus facilis semperq; subito
Queq; tibi dederit tu tibi sume locum
Quodq; vir egregius pauido tibi porriget: illud
Sume libens: grates aptaq; verba refer

¶ Pulchre p̃cipit vt scholastici morigeri sint: vtq; non difficiles: sed dum iubentur assidere pareãt sumẽtes locũ a dño seu patrefamilias assignatũ sumãtq; cum gratiarum actione bolum a maioribus porrectum.

Esto tribus digitis manos nec sumito morsus
Nec duplices offas mandere vtrinq; iuuet

¶ Docet q̃uo & quãtũ capiãt cibũ: dicẽs Esto. i. comede trib⁹ digitis. s. pollice & duob⁹ pximis nec subito magnos morsus: nec iuuet te mandere. i. masticare vtrinq;. i. ab vtraq; pte oris duplices offas. i. frusta & pulmenta.

Dapsilis & largus semper blãdeq; sodali
Impertire tuo pauperibusq; dapes

¶ Inuitat ditiores ad beneficentiam & largitatẽ dicens. Tu dapsilis & largus impertirc. i. partim largire tuo sodali. i. qui tecũ sedet: & letis reb⁹ vacat & pauperibus dapes. i. cibũ. Impertire hic est imperatiui modi verbi deponentalis. Legitur etiam impertio actiuum.

Nec vos obscœnos laudabimus aut comedones
Esse decet viuas: viuere non vt edas
Namq; cibus nimius capiti stomachoq; nocebit
Corporis & vires ingeniumq; rapit

¶ Mãdat iterũ vitare gulositatẽ ppter dãnũ & turpitudinẽ q̃ ex ea sequuntur. Comedones qui nimis comedunt dicuntur: sicut & manducones: bibones qui nimis bibunt &c. Esse decet Ordo est. Decet esse, idest manducare

Eſt em̄ ab e do nō a ſum infinitiuus: ſup. vt viuas: ⁊ nō docet viuere vt edas

Gauſape nō macules aut pectora: nec tibi mentū
Stillet: ſitq̧ tibi ne manus vncta caue
Sepe ora & digitos mappa ſiccabis adapta
In quadra faciet nō tua palma moram.

¶ Verū cohortatur ad mūdiciā ſeruandā inter comedendū dicēs. Nō macules gauſape. i. illud qd̓ ſuper mēſā ſternitur. nec macules cibo ⁊ potu pectora tua ⁊ mentū nō ſtillet tibi ex cibo aut potu depēdente ⁊ caue ne man⁹ ſit tibi vncta. i. pinguis. Siccabis autem ⁊ terges ſepe ora. i. labia ⁊ digitos mappa. i. mantili adapta. i. adhoc tibi dato. Et tua palma ideſt manus ſꝫ maxime palma non faciet moram in quadra. i. vaſculo eſcario: ſiue quadra fuerit more italico ſiue aliud.

Quod tibi vicinū fuerit tu ſume: ſodali
Cede tuo referat dū tamen ille manū
Dūq̧ in fruſta ſecat caueas ſumpſiſſe reciſa.
Lurco legit dulces abſq̧ rubore bolos

¶ Pulchre docet quis cibus cuilibet ſumēd⁹ eſt ⁊ qn̄: dicēs ꝙ is q̄ an̄ quē libꝫ poſitus eſt. hoc eſt in prima pte eſcarū: ⁊ nō eſt ſumend⁹ donec ſodalis manū reduxerit. nec priuſꝙ totū obſoniū reciſum fuerit. Ordo eſt. Tu ſume qd̓ fuerit ſiue caſu ſiue maiore ſic volente tibi vicinū: tn̄ cede tuo ſodali. i. noli ſimul cū eo cibū capere: dū. i. donec ille referat. i. reducat manū ⁊ caueas ſumpſiſſe fruſta. i. particulas reciſa. i. iterū inciſas. Nam primū in maiores deinde in minores particulas ſcindunt. Caueas inꝙ ſumpſiſſe dū. i. ꝙ dudū miniſter vel ſodalis tu⁹ ſecat. i. diuidit in fruſta vel ſic caueas ſumpſiſſe reciſa. i. ea que ceſa ſūt dū ſodalis ſecat obſoniū tuū i fruſta. Lurco. i. ligurio vel liguritor ⁊ vorax homo legit. i. excerpit abſq̧ rubore. i. pudore ⁊ verecōdia dulces bolos: quos quidā morſellos dicunt.

Nō manibus gremio immiſſis tibi vellice t vnguis
Quod ſumes: reſidens non agitato pedes

¶ Monet ne inhoneſtus ſis imittēdo manū in gremiū tuū vl̓ ad pudēda ⁊ poſtea ad cibū vellicādo eum eiſdē vnguibus q̄bus ⁊ illa. Itē p̄cipit ne pedes agites maxime in crura tecū accumbentis: quod inhoneſtū eſſet

Incidaſq̧ prius q̄ dens contūdat ofellam
Tingantur rurſus ne tibi morſa caue
Nec lingas digitos: nec rodas turpiter oſſa
Aſt ea cultello radere rite potes

¶ Iterum docet quo pacto comedas dicēs ꝙ īcidas prius ofellā. i. frustū carnis. Erāt eñ qui offam putant esse panē temperatū: vt dicūt: iure cū sit caro ipa forte iure cōsper sa. Habet autē ofella primā breuē: ⁊ scribit vno. f ⁊ offa primā longā: scribiturqꝫ gemino. Incidas ergo prius ofellā. i. paruū frustū carnis ꝙ dens tuꝰ contūdat: ⁊ caue ne morsa tibi. i. a te. hoc est ne ea q̄ tu momordisti semel: seu panis sit seu obsoniū tingant. i. intingant rursꝰ. i. iterū. in escariū vbi ius est. Itē nec. i. ⁊ nō: tu nō ligas digitos nec rodas ossa turpiter: videlicet dentibus aut vnguibus. Tu aūt potes radere ea cultello idest carnes abstrahere temperanter. addit rite id est decenter

Siue super mensā cortex cumuletur & ipsa

Ossa vel in pateram præ pedibusve iace

¶ Docet quomodo superflua congeras. Nam si ita ceteros factitare videris congeres corticem panis: pomorum. ⁊ casei super mēsam. ossa autē vel in pateram. i. vas patens ⁊ amplum adhoc appositum: vel iace ea pre pedibus: sic tamen vt neminem contingas nec offendas.

Nec tanq̄ ficos tenta: nec delige frusta:

Et quocunqꝫ manus huc tibi lumen eat.

¶ Monet ne frusta obsoniorū turpiter attractemus priusꝙ sumamus ⁊ adhuc inhonestius esset attractata deserere. Ordo est. nec tēta. i. frequēter tene nec delige id est ex multis tibi ad eligēdum segrega frusta obsoniorū tanꝙ ficos idest sicut tentant qui ficos edunt: ⁊ lumen id est visus vel oculus et idest dirigatur tibi huc id est in hanc partem: quocunqꝫ id est quancunqꝫ manus tua ierit. hoc autem dicit ne quid deiicias aut fūdas aut frāgas aut turpiter contractes non videndo quo manum impellas.

Nec sociū torue inspicias: quid ve ederit ille

Aduertas: gestus inspice sæpe tuos

¶ Monet iterum vt oculos custodiamus ne inepte ⁊ truculenter sodales inspiciamus: aut obseruemus quid comedant. Econtrario autem gestus ⁊ mores nostros sepe cōspiciamꝰ: vt si quid offuerit corrigamus

Pocula cum sumes tergat tibi mappa labella:

Si tergas manibus non mihi charus eris

Vna manus sumat pateram ni hanc iactet in hostem

Theseus: aut Beli sint monumenta patris

Ast hanc si binis manibus captabis: id apte

Efficies digitis pocula sume tribus

¶ Docet quō pocula sumes: dicēs ꝙ prius terges os tuū mappa non manibus ⁊ sumes vascula vna manu īmo tribus dūtaxat digitis: sed pateras. i.

vasa tã magna vt nõ possint cõmode sine periculo effundẽdi vna manu leuari: iumes decenter vtraqꝫ manu. Ordo duorũ versuũ mediorum est vna manus sumat pateram quã galli tarsiam vocant: ni. i. nisi Theseus vir ille fortissimus iactet hãc. i. hmõi põderis in hostẽ. s. lapithas: aut nisi sint monumenta Beli patris elisse: de qua ꝛ eius patera sic Virg. ĩ primo enei. Hic regina grauẽ gẽmis auroqꝫ poposcit: impleuitqꝫ mero paterã quã belus ꝛ omnes a bello soliti ꝛc. plura in Syluis nostris de theseo ꝛ belo diximꝰ.

Et teneas oculos: nec supra pocula fare.

Plena aliquo vita sit tibi buccha cibo.

Deme merum ciatho: multum ne forte supersit

Quod nolit socius sumere rite tuus.

Qui sapit extinguet multo cum fonte falernum

Et parco lympham diliuet ille mero.

¶ Iterũ docens quõ ꝛ qd bibes: tenebis inquit oculos ne vagent̃ dũ bibis cauebis ne multũ loquaris tenẽs poculũ in manu. curabis habere os euacuatum cibo priusꝙ̃ bibes. in ciatho socij nõ sines vinũ euaporari: sed si nõ biberit aliud infunde. aut si eodẽ vase bibis nõ plus infundes ꝙ̃ tu ebiberis Si vinũ acre ꝛ fumosũ ẽ diluet̃ aqua. Merũ dicitur purum ꝛ immixtum ꝛ sub audit̃ vinũ. Falernũ est vinũ ardens ꝛ nobile qđ in falerno mõte cãpanie italice nascit̃. In vltimo versiculo aut hypallage est vt sit diluet lympham parco mero: pro eo quod ẽ diluet parcũ merũ lympha. Aut reuera vult tãtũ aq̃ esse debere: vt non aquã in vinum: sed vinũ modicum in multã aquã fũdere videaris. Diluo cõpositũ est a di et luo: vel a di lauo quod in cõpositione fit luo: vt proluo diluo abluo: ꝛ sunt tertie coniugationis sicut aliquando lauo lauis lauit per tertiam coniugationem declinatur.

Non facies binos haustus: nec fessus anheles

Sibila nec labijs stridula prome tuis.

Nec cito sorbebis velut oui lutea grati:

Nec nimium tarda sume falerna mora.

Vnum siue duo ad summum tria pocula sumes

Sic hũc numerum excedes iam mihi potus eris.

Fac videas quodcunqꝫ bibis: modicumqꝫ pitissa

Crater siue calix det tibi vina breuis.

¶ Docet quõ bibẽdũ sit dicẽs p̃mo ꝙ vno tractu bibes nec tã lõgo vt post ea anheles ac sibiles. Scđo vt tẽperãt̃: nec tã cito ac si luteũ. i. rubrũ oui sumas nec nimis lẽta mora. Tertio vt nõ sepe. ꝛ dicit ꝙ ad summũ ter ꝙ si

frequentius biberis reputaberis potus.i.ebrius. Quarto vt caute bibas ne cogaris poculū assumptum deponere aut damnum īcurras:ad quod remediū est inspicere:quid bibas:& pitissare. i. tenuiter probare. Et ideo ne potus quem respuis multus sit monet breui vasculo vti.

Os quoq; tergebis semper post pocula palmas
  Ablue cum mensam deseris atq; labra.
In flectensq; genu:iūgens quoq; brachia:prosit
  Dicito:sed tolles ordine quæq; suo.

¶ Postq̄ ostendit quomodo ad mensam accedendū:& quomodo in ea mā ducandum & bibendum sit ostendit quomodo ab ea discedendum sit dicēs q̄ post potum tergebis os:& ablues palmas postq̄ deserueris mensā similiter & labia. Discedens autē inflectes genu & iunges manus dicēs psit: quod honeste dicitur. Nam proficiat ineptum:& proficite importunū & imperiosius videtur. hoc dicto tolles omnia quibus vsus es debito ordie et illis suo loco repositis ablutus abeas quo te vocant officia. hec ad Sulpitiana satis sit ad notasse plura in siluis nostris qui volet videbit:huncq; apicē nostrum adiunctum sinet.

Apex Ascensianus de officio scholastici.

Ec satia est mundum comemq; accedere mensam
  Ni probus in cunctis conspiciare locis
Proinde puer qualem satages deducere vitam
  Te perq̄ paucis admonuisse velim:
Mane experrectus quas condit optimus auctor.
  Christus:eas referes supplice mente preces.
Deinde salutatum properabis vtrumq; parentem
  Et cuiq̄ tuæ cura salutis erit.
Tum quęcunq; vides venerandum relligione:
  Sanguine canicie:moribus:officio:
Huic si forte sedes properes, assurgere:si stas
  Aut transis retegens tempora:flecte genu.
Tum præceptoris tibi patris amore colendi:
  Auribus atq; oculis menteq; verba cape.
Quæ si forte tibi minus intellecta reliquit:
  A condiscipulis sunt repetenda tuis.
Intellecta autem:ne mox neglecta queraris:
  Inscribes nitido sæpe legenda libro.
Tandem vbi doctus eris.reliquum est bene viuere curet.
  Ignarisq; tibi cognita præcipias.

¶ Finis

De declinatione nominũ orthoclitorum.

¶ De nominatiuo prime declinationis.

Q Vincuplices formæ declinant noīa recte:

Quarũ prima suis dabit as es am vel a rectis.

Sunt quoq; lecta per e sed ea inter græca require.

PRime declinationis noīa: siue latina siue greca: aut in a: aut ī as: aut in es habent singulares ntõs. In a terminata tam masculina: q̃ feminina: q̃ cõia sũt: vt hic poeta hic scriba: hec roma: hec musa: hic et hec aduena celicola. Ex neutris quibus secundum hanc declinationẽ vetustissimi vtebantur solũ polenta: vt Ouidij testimonio infra docebimus: in vsu remãsit. Nam scd̃m tertiã declinationẽ modo variantur. In as et in es greca sunt tm̃ ꝛ masculina: vt hic eneas: hic anchises hic boreas hic cometes. In am barbara vt adã. ¶ Ascen. In am quia barbara pñt addita us syllaba fieri latina et secũde: vt abrahã abrahamus Sicut Isaac isaacus. Ioseph iosephus ꝛc. ¶ In e grecanica sũt de quibus in fine loquet: vt libye penelope. ¶ De gtõ ꝛ abltõ.

E diphthongatum patrio damus atq; datiuo.

Sed patrio dedit as atq; ai sæpe vetustas.

¶ Genitiui et datiui in ae diphthõgon finiunt: vt huius ꝛ huic poete. Veteres tñ gtõs femininorũ in a desinẽtia: plerũq; ī as more greco terminarũt: vt huius familie ꝛ familias: ꝛ in ai vt aulai ꝓ aule: ꝛ pictai pro picte.

¶ De accusatiuo vocatiuo ꝛ ablatiuo.

Am quartus seruat. quem grecus in an quoq; format

Dum rectus fit in as vel in a: sed & en facit ex es.

.i. quãta est vltima noïatiui tãta est vltima vocatiui: vt enea anchisa. lõ.

A primi quinto dabis. a longum dabo sexto.

Es vult e fieri. quod in a flexere vetusti.

Am duntaxat in æ vel non: quia barbara: flecte.

¶ Accusatiui in am desinũt: vt hũc poetã: hãc musã. Vocatiui ꝛ ablatiui i a vt o poeta ab hoc poeta. Illa vero propria greca in as ꝛ in a etiã in an faciunt actõs: vt hunc eneã ꝛ eneam hanc eginã ꝛ eginam. Alia greca in es actõs etiam in en mittunt: vt anchisen Actõs autem ꝛ ablatiuos in e: vt o anchise ꝛ ab hoc anchise. Interdũ etiam in a: q̃ olim anchisa etiã in noiatiuo dicebant: vt docet Quintilianus. Barbara ꝓpria in am aut non variãtur: vt Balaam aut solũmo in gtõ ꝛ dtõ: vt adam huius ade huic ade Reliqui casus nominatiuo similes sunt.

¶ De noĩatiuo ⁊ vocatiuo pluralibus.

Ecto plurali datur e diphthongus vtriq̃.

¶ Huius declinationis pl'ales nti ⁊ vocatiui in ae diphthongon desinunt: vt hi poetae: o poetae.

¶ De genitiuis.

Ast arum patrio: nisi syncopa sit. sociabo.

Que sit prolixis deductis compositisq̃.

¶ Genitiui in arũ: vt horũ poetarũ: nisi in um p syncopã cõposita et deriuata noĩa pferant: vt graiugenũ ⁊ graiugenarũ: dardanidũ et dardanidarũ nã musũ ⁊ poetũ ⁊ filia nõ dicim⁹: nisi sint plxa vt nundinũ p nũdinarũ.

¶ De datiuis ⁊ ablatiuis ⁊ accusatiuis.

Is terno & sexto datur. abus habent tamen octo

Filia: nuta: due: liberta: equa: mula: dea: ambe.

Quidam addunt famulas dominas asinas animas &

Seruas cum paribus: que rite per is variemus

Lectum est & natis. As quarto consociabis.

¶ Datiui ⁊ ablatiui in is exeũt: vt his poetis: ab his poetis. Pauca tamẽ feminina ĩ abus hos casus hñt: vt deab⁹: filiab⁹: equab⁹: mulabus: libertabus: duabus: et ambabus: et vix plura. Quãuis antiqui dextrabus: et equabus dixerint. Et falsum est illud q̃ oĩa feminina q̃ a masculinis in us neutro carentibus transformant in abus hos habeant casus. Nam inquit Valla. Diuabus: priuignabus: genitabus: asinabus: iuuẽcabus: ceruabus lupabus: vrsabus: libertinabus: patronabus: concubinabus: seruabus: famulabus: dominabus: animabus nõ dicimus. Sociabus vero apud florũ legibus. Asinabus apud Priscianũ. ¶ Ascen. De his vide limã Mencinelli in Vallam vbi docet a filia etiam filijs legi vt apud Plautum in sticho vbi senex de puellis loquens ait. Ibo intro: ⁊ gratulabor vestrum aduẽtũ filijs Itẽ a nata natis: vt apud eundem. Qui talis est de natis suis et apud Ouidium. xiij. metamor. Eubea duabus. Et totidem natis andros frater na petita est: vbi loquitur de filiabus Anij. Item focas docet ab asina asinabus: fieri: quod et in digestorũ libris legitur: sed Hieronymus. i. Reg. x. asinis dixit. Itẽ digestis de fun. l. predia. Affini duo legitur: seruab⁹ Ecclesia aĩabus canit vulgus dñabus dicit: sed docti animis ⁊ dominis.

¶ Accusatiui in as emittuntur. vt hos poetas.

¶ De recto singulari secunde declinationis.

Atq̃ sequẽs rectis er. i. ur. vel us. umq̃ latinis.

Eus quoq̃ sed grecis qb⁹ os siml' on sociabis

Ecũde declinatiõis noĩm: sex modis terminant singulares nti aut enim in um desinũt vt tẽplũ: aut in er vt caper: aut ĩ ir: vt vir aut in ur: vt satur: aut ĩ us: vt virgilius: aut ĩ eus diphthongon

grecorū tm̄ vt tydeus:orpheus. Inuenimus etiam i os greca terminata vt hec Lesbos:hoc chaos:& in on neutra:vt in hoc Ilion:hoc epitheton.
¶ De genitiuis.
.s.secunda decli. .i.gtō. .i.latino. .i.greco.
Iq3 dabit patrio nostrati namq3 pelasgo
Prebet eos vel eo:quę dant vs rite notabo
Nec minor est recto:nisi dempseris ij geminato.
Ex irus eus superet:par semper abvm vel vs extet
Et crescent sp vel non muta prȩeunte
A fero fer:gero ger:bacchus vel mobile liber
Celtiber.
Crescit hiberus hiber cum nato:crescit adulter.
Presbyter.atq3 lacer:socer:interdum quoq3 dexter
Mulciberi vel eris poteris superaddere si vis
Cetera non crescant nisi rite per us patriū dant
Nullus & vllus vter cū natis solus & alter
(Quod facit alterius cremēta haud tempora duplās.
Totus & vnus:adhoc alius quod ducit alius
Quis qui cū natis:que nūc vult ipse mouemus
Vt meus & vester priscis inflexa frequenter
Quis qui cōpones prudenter & lis sata flectes
Post quis nāq3 piam(sine qui)quis pone.putas.q̄.
En alius.nū.si.ne.poscunt quis sibi subdi
Dum.vis.cumq3.libet:non quis:sed qui sibi subdet
Hisq3 incepta per e:finita per a modo flecte
In quibus est a vel e quibus abstineas bene,disce
Vnusquisq3 etenim plurali:rite carebit

Quiſq; autem patrio plurali quiſquis habebit
Queq̄ue cū quicquid quoquo quoqua ſimul apte
Sed careant quinto niſi totus ſolus & vnus

¶ Genitiui in i longū deſinunt: vt templum templi Sed in quibuſdam ſunt pares in quibuſdam vna ſyllaba abundant. Nam pauciorum ſyllabarum q̄ nominatiui ſint eſſe nō poſſint. Unde de his genitiuis quos poete minores nominatiuis protulerunt fit ſubtractio littere vltime per apocopē vt peculi ꝓ peculij. Omnes igitur genitiui huius declinationis vna ſyllaba rectos superant vt vir viri: ſatur ſaturi: Thideus thidei. Exceptis qui veniūt a nominatiuis in us ⁊ in um qui pares ſunt vt virgilius virgilij: templum templi. Et qui formantur a nominatiuis in er habētibus femininum in a vt niger nigri nigra. Ex his excipimus que s vel ſp vel n ante r ſyllabam habēt vt miſer miſeri: ꝓſper ꝓſperi: tener teneri. Et a fero vel gero compoſita: vt armifer armiferi. armiger armigeri. Demitur etiam puer pueri: liber liberi quod bacchum ⁊ ingenuum ſignificat. Nam in alijs ſignificationib⁹ libri facit adulter adulteri: ſocer ſoceri: lacer laceri: iber iberi penultima ꝓducta. Item ⁊ eius cōpoſitū: celtiber celtiberi: preſbyter preſbyteri: mulciber mulciberi ⁊ mulciberis. Dexter dexteri ⁊ dextri. Aſper aſperi ⁊ aſpri. Sed aſpri q̄ñ eſt proprium. ¶ Aſcenſius.

¶ Dico creſcit hiberus hiber vt ſignificē illud creſcere qđ ponit̃ p̱ cōpoſitionē ꝓ hyber⁹ vñ ⁊ vltimā ſēm ſulpitiū ꝓducit: ſicut ⁊ celtiber quo circa nolui dicere: ⁊ celtiber adſit adulter. Ordo verſiculorū additorū ē Cetera nō creſcant niſi dāt forte patriū. i. gtm̄ p̱ ius vt nullus vt vllus vter cū nati ſolus ⁊ alter/ qđ facit alterius duplās cremeta: q2 bis creſcit: nō tp̄a: q2 ſemp̱ penul. corripit/ totus ⁊ vnus: adhoc. i. inſup̱ alius penul. breui qđ ducit. i. ꝓducit alius/ recuperās in tēporibꝰs qđ amittit in ſyllabis/ ⁊ quis ⁊ q̄ cū natis q̄ ſcʒ oīa predicta nos mouem⁹ nunc velut ipſe. i. per ſcđaʒ declinationē ꝓnominū inflexa. i. declinata frequēter priſcis. i. veteribus ⁊ prioris ſeculi authoribus: vt meus ⁊ veſter. i. per tertiā declinationē ꝓnominū vt meus in quā finita in us: vt alius alij alio: ⁊ vt in euāgelio: ⁊ vt veſter finita in er vt alter alteri altero: ſicut in terentio altere duʒ narrat in via Nos aūt dicem⁹ alter alteri⁹ alteri ⁊c. Tu cōpones prudēter quis ⁊ qui ⁊ tu flectes prudenter ſata. i. generata ijs. i. ab ijs. Pone poſt quis ſinę q̄. nam vt q̄ſnā: q; vt quiſq;: piā vt quiſpiā: quis vt q̄ſquis: putas vt quiſputas: q̄ vt quiſq̄ en alius: nū. ſi. ne. poſcunt quis ſubdi. i. poſtponi ſibi: dicimus enim ecquis ꝓ enquis: aliq̄s: nūq̄s: ſiq̄s ⁊ nequis. Quis nō ſubdet ſibi ſed quis ſubdet ſibi dā ⁊ fiet quidā: vis ⁊ fiet quiuis cūq; ⁊ fiet quicunq;: vñ quiſq̄s nō reſoluet̃ quiſcūq; ſed quicūq;: ⁊ quicq̄d nō fit quidcūq;: ſed quodcunq; qđ cm̄ rñdet q̄: ⁊ q̄d ad q̄s reſpicit/ libet ⁊ fiet quilibet. et flecte īcepta. i. inchoata ijs. i. ab ijs. ſ. qui ⁊ quis p̱ e: ⁊ finita ijs flecte p̱ a ſup. in illis caſibus in quibus eſt e vel a: vñ dicā q̄dā mulier nō quadā ⁊ q̄dā aīalia non quadā Itē ſi qua mulier nō ſi que ⁊ ſi qua aīalia nō ſi que ⁊c. d ſcę bene quib⁹: ſcʒ caſibus abſtineas etem̄ vnuſquiſq; carebit rite pl̄i. ſ. toto quiſq; aūt patris . i. genitiuo plurali quiſquis habebit: ſcʒ ſolū ſēm vſūq̄ueq̄ue ⁊c. ſʒ ſup. omnia habētia genitiuū in us careāt quinto niſi totus ſolus ⁊ vnus

¶ De datiuis ⁊ ablatiuis.

De declinatione nominũ orthoclitorum.

O terno & ſexto datur.i fit ab vs genitiuo
Eus quoq; quando fit es i terno iungit vt orphes.

¶Datiui ⁊ ablatiui formant a genitiuis:i in o conuerſo:vt Vergilij vergilio:Templi templo:Tidei tideo. Greca aũt illa in eus: genitiuos in ei vel in eos et in eo more attico etiam habent ⁊ datiuos in i: vt orpheus huius orphei vel orpheos vel orpheo huic orphei. Vergili⁹ ĩ buc. Orphei calliopea liño formoſus appollo. Et in ſexto eneidos. In forib⁹ letũ androgeo Statius. Non mutum caput orpheos loquebar. ¶Aſcenſius. Seruius tamẽ vult eus in es mutari dum i habet in datiuo:⁊ cõtra quãdo ab es fit i genitiuo vt acris oronti:infelicis vlyſſi:immitis achilli:vult ab eus greco noĩatiuo per contractionem fieri.

Vm quartus ſeruet:niſi forſan neutra per u s det
Eus ea formabit:velut on vel os:on generabit.
Par recto quiſitus:ſed s aufert ſæpe pelaſgus
Sic panthus panthu:ſic orpheus dicitur orpheu:
V s mutatur in e:quę ſunt neutralia deme.
In proprio per ius quia tollit us i retinemus.
Filius o fili:quod in e flexere vetuſti.
Sed fluuius populus lucus deus & chorus agnus
Vſurpantur in us:quędam per e rite mouemus.

¶Accuſatiui in um deſinnut:vt hoc templum hoc templum: hic Tideus hunc tydeum. Sed hec in eus diphthõgon greca emittunt hunc caſum eti am in a et vocatiuum in eu:vt hunc tydeum et tydeas o tydeu. Inuenitur et accuſatiuus grecorum in on vt tydeon. Pactolus pactolon. Leſbon. Me andron. Vocatiuus deſinẽtium in r ⁊ in um ſimilis eſt noĩatiuo:vt hic magiſter o magiſter:hoc templum o templum:hec glyceriũ o glycerium. Ideoq; animauertendũ o Euandre o Tymbre o Teucre o Puere et his ſimilia nõ eſſe a noĩatiuis in er:ſed a rectis in us:vt Euandrus. Tymbrus Teucrus:Puerus:vt antiqui dicebant. Noĩa ꝓpria in us terminata et i ante us habẽtia vocatiuum in i remoto us minorem noĩatiuo vna ſyllaba faciunt:vt vergilius o vergili. Pompeius o pompei. Caius o cai. Vetuſtiſſimi tñ dicebant o Vergilie. Pompeie. Caie. Cetera in vs conuerſo us in e faciunt vocatiuum:vt Priamus o priame. Quedam greca in us terminata hunc caſum emittunt in u:vt Edipus edipu. Panthus panthu. Quedam in os ſimilem habent noĩatiuo vt o ilios et ilie. Dicimus tamen o deus:o lucus:o fili:⁊ o filie:o populus o populeo fluui⁹ o fluuie:o agne et o agnus:o vulge et o vulgus:o chore et o chorus:o pelage et o pelag⁹: que ſic ſuo arbitrio protulere maiores. At ne aliquando ambiguam dictis meis fidem adhibeas chariſſime lector:volo te ſcire hec omnia ex illuſtri-

bus me collegisse auctoribus quorũ non posui verba: nec crebra interpellatio fastidiũ generaret: ⁊ ne ingeniũ puerile ꝓfusitate confunderem.

¶ De nominatiuo ⁊ vocatiuo pluralibus.

Rimo plurali quinto simul i volo iungi
Sed tñ ambo duo dũ mascula neutraqꝫ tollo.
Preter quę neutris pluralibus a breue cunctis
Primis & quartis & quintis associabis.

¶ Nominatiui plurales ⁊ vocatiui huius declinationis in i longam desinunt: vt hi magistri o magistri. Sed neutra noĩa habẽt noĩatiuos actõs et vocatiuos in a: vt hec templa hec templa o templa.

¶ De genitiuis.

Dic nisi concisis orum fieri genitiuis
Ast ea concides quę post numeralia pones
Aut iis compones: seu nummũ mille: duum vir
Dumqꝫ sonus melior: seu diuum dona piorum.
Demes neutra quibus vox consona sit pręeunti.

¶ Genitiui in orum terminant: vt horum templorum: horum dominorum Proferuntur etiaꝫ in um ab auctorib⁹ genitiui masculini presertim neutro carentes siue ꝑ syncopã: siue ꝙ in um naturaliter exeunt vt deum deorũ nũmum ⁊ nummorum. Triũuirũ: sed nõ triũuirorũ: vt Varro docet. In neutris autem syncopen fieri aut nunꝙ aut raro inuenies. ¶ Ascensius Dicim⁹ tamẽ duũ pro duorũ: verum singulari carent: causa autem cur neutris negatur syncopa est ne cum singularibus confundantur: fit autem frequens ad euitandam eiusdem syllabe frequentiam: vt enei. iij. Magnanimũ gñatorequorũ. Tribus ergo modis patiuntur syncopã. Primo que reguntur a dictione numerali nõ neutrali: vt mille nummũ Si aũt sit neutralis mutẽ locutionem: vt ꝓ mille sestertia aut sestertiorum dicam millies sestertiũ. Secundo que cõponunt cum numerali: vt duũuir. Tertio ad euitandũ eiusdẽ syllabe exitũ vt miserorum liberum ꝓ liberorum.

¶ De accusatiuis.

Is terno & sexto datur: ambo duoqꝫ per obus
Festa logo per ibus: licet orum dant genitiuis.

¶ Datiui ⁊ ablatiui in is ꝓferunt: vt his tẽplis ab his templis. Sed ludorum et festorum nomina illa semper pluria tam in um ꝙ in orum genitiuos emittunt. Datiuos aũt ⁊ ablatiuos in ibus: vt horum saturnalium ⁊ satur

naliorũ his saturnalibus: ab his saturnalibus: hor vulcanaliũ & vulcanaliorũ: his vulcanalibus: ab his vulcanalibus. ¶ Ancilia etiã anciliorum & ancilium. Dicimus etiam duobus & ambobus.

¶ De accusatiuis.

Os quarto dabitur tamen ambo duoqꝫ notentur:
.i. sicut nũc dant.
Nã quondã maribus dederant o ceu modo neutris

¶ Accusatiui in os exeunt: vt hos dominos: has platanos. Ambo & duo tñ que nunc pro masculino genere faciunt ambos duos. olim etiã ꝑ masculino sicut nunc pro neutro fecerant ambo duo.

¶ De adiectiuorum trium vocum declinatione.

¶ Adiectiua que partim sunt prime partim secunde declinationis sic variantur in numero singulari. Bonus bona bonum Boni bone boni Bono bone bono. Bonũ bonam bonũ. O bone o bona o bonum A bono a bona a bono. In plurali. Boni bone bona. Bonorũ bonarũ bonorũ. Bonis. bonos bonas bona. O boni o bone o bona A bonis.

a e o c d t
Tres sibi vocales & tres vult tertia mutas
l n r
Tres liquidas: s & x varie vocalibus addens
Dogma: cubile. latro: lac: & allec testificato
Et dauid bogud atqꝫ toral: fel: sol: vigil: exul
Pan: delphin: dęmõ: splen: far: ver: martyr: honor: fur:
Mas: pes: lis: os: mus: æs: laus & arabs sociemus
Plesqꝫ calibs: scobs: vrbs: & puls: & hyẽs: animãs: flẽs
Forte tyrins & fons & aruns & pars & iners mors
Tiburs: daps: seps stips: ops stirps caput atqꝫ capax lex
Styx: vox: lux: falx: lanx: coniunx: arx: fauxqꝫ paresqꝫ

Tertie declinationis singulares nti varie terminant. Desinunt enim in a vt hoc poema. In e vt hoc cubile. In i nullum nomen nisi illa monoptota neutri generis. gummi: sinapi: nauci & omnis gñis frugi: nihil: mãcipi: huiusmõi: & similia. In o vt hic leo. In al vt hoc aĩal. In el vt hoc mel In il vt hic & hec vigil In ol vt hic sol In ul vt cõsul. In an vt titan. In en vt hoc nomẽ. In in vt delphin. In on vt hec sydõ sydonis. In ar vt hoc calcar. In er vt hic vomer. In ir vt hoc gadir. In or vt hic orator. In ur vt hic turtur. In as vt hic mecenas In es vt hic pes In is vt hic collis. In ys greca vt chlamys. In os vt hic flos. In us vt hoc tempus In aes dipthongum vt hic praes. In aus quoqꝫ vt laus. In ans vt amans. In ens vt mens In yns vt tyryns. In ons vt mons.

In vns vt aruns. In ars vt pars. In ers vt iners. In ors vt mors. In urs vt tyburs. In vls vt puls. In abs vt trabs. In ebs vt plebs. In ibs vt calibs. In obs vt scobs. In urbs & vrbs: In aps vt daps. Quis in vsu non sit. In eps vt adeps. seps. In ips vt stips. In yps greca vt grypps & cinyps. In ops vt inops. In irps vt stirps. In ems vt hyẽs. In ax vt fax. In ex vt fex. In ix vt nix. In yx vt styx. In ox vt nox. In ux vt lux. In aux vt faux. In alx vt falx. In anx vt lãx. In unx vt coniunx. In arx vt arx. In ac vt lac. In ec vt allec. In id vt dauid. In ud vt bogud. In ut vt caput. In y vt epy. Stati⁹ Quos Tiron & sũmis ingestũ mõtibus epy: sed alique terminationes ex his interdũ ꝓducte interdũ correpte inueniunt quas quidã cum de genitiuo tractabitur cognosces. ¶ De genitiuis.

Is genitiuus habet: nisi grecus os vs vel i det

Vt panos dius neri: sed rite creemus

¶ Genitiui in is correptũ desinũt: excepto huius vis quod ꝓducitur.

A breue curtat atis vel atos: quia proxima grecis

Sunt quondam prime: per atũq; reperta secunde

¶ In a rectũ desinentia addita tis syllaba faciunt gtĩ. vt poema poematis. Syrma syrmatis. Vetustissimi tamen huiusmodi noĩa greca iuxta primam declinationẽ variabant etiã mutato gñe: & iuxta secundã mutata voce: vt hec vel hoc poema poeme & hoc poematum poemati.

E breue pocreat is: sed cepe nihil variabis

¶ In e correptã terminata e in is vertunt: vt monile monilis Cepe indeclinabile est. Dicim⁹ etiã cepa cepe. ¶ In e ꝓductũ greca sũt: & ꝓpriã seruant declinationẽ: vt hec penelope penelopes: & rhetorice rhetorices

O demptis grecis productum sępe dat onis

Fœmineum do go dat inis: quibus addito virgo

Et cardo margo dũ mas: & apollo cupido

Turboq; ventus: homo cum nemine parcius: ordo

At caro dat carnis: sed quod dedit en dabit enis

Nunc anio nerio. breuiat gentile frequens o:

Compago ambago dum gis dant: ges dabo non go:

Greca per o longũ dant sepe per us genitiuum.

Os quidã adijciunt: quidem vt nostratia flectunt

¶ In o si femina sint & g vel d ãte o hẽant o in i breue conuertũt: & accepto nis formãt gtĩ: vt virgo virginis: dulcedo dulcedinis. Cõpago tñ & amba

go cõpagis ⁊ ambagis. Et si Ouidius dixit. Atq̧ ita disparibus calamis cõpagine cere. Dido didonis facit: ⁊ grece didoos vel didus. Calisto etiã calistonis ⁊ calistoos vel calistus sic ⁊ similia Cetera vero quecũq̧: seruãt o longũ: vt iuno iunonis: caupo cauponis p̃ter hic cardo cardinis ordo ordinis: hõ hois. Vetusti tñ homonis dixerũt: nẽo nemis sed pcius gtõ vtaris: turbe turbinis. Apollo apollinis: hic cupido cupidinis: Margo marginis: brito britonis ex gallica gente hõ Caro carnis format. Anio fluuiꝰ anienis facit: quod volũt esse a recto anienen Nerio quoq̧ vxor ⁊ vis martis nerienis vt author est Gelliꝰ. ¶ De grecis in o ꝓductũ in fine dicetur.

Lac format lactis: sed & allec exit in ecis
Dauid dauidis forsan: bogudisq̧ bogud dat
Datq̧ caput capitis: que forma datur quoq̧ natis

¶ Lac lactis: allec allecis. ⁊ halec halecis genꝰ liquaminis: bogud bogudis: dauid dauidis: caput capitis sic et eius cõposita: sinciput sincipitis: occiput occipitis Nepet oppidi nomẽ indeclinabile est: dicit̃ tñ nepis ⁊ nepete nepetis. dauid etiã secũdũ priscianũ raro declinatur

L sibi copulat is: mel felq̧ sibi sociant lis
In solis neutris producitur alis: & elis
Oibus ac olis: reliquis breue gramma preit lis

¶ In al desinẽtia: si neutra sunt. formant gtm̃ in alis longũ: vt hoc aĩal animalis: si masculina habent illud, a breue: vt hannibal hannibalis: ⁊ hic sal salis. ¶ In el addita is formant gtm̃: vt gabriel gabrielis: sed fel ⁊ mel sumunt lis vt fel fellis ⁊ mel mellis. ¶ In il in ol ⁊ in ul sumũt: is: vt vigil vigilis: sol solis: cõsul cõsulis. Nihil nomen ĩdeclinabile est ⁊ nequam.

N quoq̧ suscipit is: sed ab en fit inis breue demptis
Ren splen atq̧ lien syren: quod & os sibi quærit
Vt pan & titan delphinq̧: sed on dabit ontis
Nonnullis proprijs velut huius demophoontis
Et manet obliquis quanta extitit vltima rectis

¶ In an terminata a longũ seruant et formant gtm̃ addita is: vt titan titanis. Greci tñ hñt hoꝝ noim gtõs in os: vt pan panos titan titanos. ¶ In en correptã mutãt e in i etiã breue ⁊ is sumunt: vt hic flamen flaminis: hoc numen numinis. ¶ In en productũ accipiũt is: vt lien lienis: ren renis: syren syrenis: splen splenis. ¶ In in assumunt is penultima ꝓducta: vt phorcin phorcinis: delphin delphinis: sed greci in os terminant. ¶ In on sumpto is gtm̃ confuse emittunt. vt symon symonis: mennon mennonis: sarpedon sarpedonis: nõnulla tamẽ accipiunt tis: vt laocoon laocoontis demophoon demophoontis sarpedon penultima correpta sarpedontis

Is pones post ar: sed ris sibi subijciet far
Lar proprium lartis formabit & hepatis hepar
In deriuatis neutris producitur aris
Cætera corripies nectarq; iubarq;: mouens nar.

¶ In ar accipiunt is: vt cesar cesaris: nectar nectaris: par paris penultima correpta. sed far farris facit ad differētiā verbi farris. & nar naris ꝓducit Lar hoīs propriū lartis. Sed neutra si deriuatiua sunt producūt a: in obliquis casibus vt a lupa lupanar lupanaris: a calce calcar calcaris. Hepar aūt hepatis facit pe. breui: sed producitur prima quia per ita scribitur

Er breuiabit eris: cer mobile vertitur in cris
Et bris dant celeber imber cū prole saluber
Tris facies ex ter: sed eris faciunt lather æther
Accipiterq; olim ceu quę piter accipiebnat
Iupiter obliquos iouis accipit arte negatos
Ac crather panther dant eris: iunge character
Atq; stather iunctis que grecus flectit in iros
Vt clister sed iter tineris sibi procreat ex ter
Producens veris dubiū dicas mulieris

Alij Si q̄ virū soboles si q̄ ē &c

¶ In er finita sumūt is & gtm̄ pe. correpta reddūt vt carcer carceris mulieris aūt ꝓtrahit. Lucretius. Siue virū soboles siue est mulieris origo Ver veris ꝓducit. Adiectiua tn̄ in cer q̄ femininū in is hn̄t vertūt cer in cris vt alacer alacris. Veteres vero alacris ī masculino etiā ꝓtulerūt. Terenti⁹ qn̄ tu es alacris? Sed celeber celebris facit: & saluber salubris: imber ībris emittit sic & ei⁹ cōposita septēber septēbris: octobris nouēbris decēbris Mulciber vo mulciberis: vt supi⁹ dixim⁹. & mulcibris olī Illa vo q̄ inter hn̄t rectos vtūt ter ī tris: vt frater fratris: ether tn̄ etheris dicim⁹: later lateris: iter itineris correp. penul. crater aūt crateris: stater stateris & pāther pātheris ꝓducta: q̄dā bn̄ addi volūt caracter characteris. Addi etiā pn̄t siłia vt q̄ apud grecos iros faciūtꝑ ita lr̄am in pe. vt sunt soter clister & siłia Iuppiter iouis facit lꝫ ātiq̄ iuppitris & iuppiteris dixerīt & iouis ī ntō. Accipiter accipitris & accipiteris ꝓferebāt veteres. Sic & opiter maspiter diespiter.

Post irur or dant his: sed cor sibi consociet dis
Format oris robur femur & iecur adsit eburq;
Mas nisi sit rhetor propriū grecū aut vetus in por

De declinatione nominũ orthoclitorum.

Fœmina non arbor:cõmune negans sibi neutrum
Deriuata suo dum sint conformia fonti
Producunt oris:quod pro reliquis breuiabis.
Curtum iris est & vris:sed fur producito furis.

¶ In ir sumũt is ⁊ penultimã corripiunt:vt gadir gadiris:ir iris: vt Carisius declinauit. ¶ In or si masculina aut feminina aut cõia sunt: addita is et producto o formant gtm̃:vt hic orator oratoris:hec soror sororis:hic ⁊ hec auctor auctoris:memoris tamen corripit:sic rhetoris:arboris: tricorporis indecoris:⁊ si ꝓduci debet tñ corripit. Sic et illa vetusta marciporis ⁊ publiporis. Sic ⁊ ꝓpria greca vt hectoris agenoris ãthenoris:⁊ ãtoris. Neutra quoq; o breue seruãt:vt marmor marmoris. Cor aũt cordis facit. ¶ In ur noia sũpto is ⁊ correpto u gignũt gtõs:vt vultur vulturis:fulgur fulguris:fur tñ ꝓducit. Robur dũo roboris:ebur eboris:femur femoris: iecur iecoris et iecinoris corripiũt lr̃am. ¶ Ascẽ. Mas nisi ⁊c. Ordo est. Mas. i. nomen masculini gñis ĩ or vt odor lepor nisi rhetor:qđ corripit penul. gti: et sup. ꝓpriũ grecũ vt hector actor ⁊c. aut vetus sup. nomen in por vt publipor:marcipor:⁊ femĩa. i. nomẽ feminini gñis in or vt vxor soror nõ arbor .i. nisi sit hoc nomẽ arbor ⁊ cõe gen⁹:negãs sibi. i. nõ recipiens neutrũ sup. gen⁹ sicut faciũt memor:indecor:tricorpor q̃ corripiunt oris oĩa dicta hec ꝓducũt oris:dum. i. dũmõ deriuata sint conformia suo fonti. i. primitiuis. Nã a color penul. ꝓducunt licet sint oĩs gñis:vt versicoloribus armis.

As longum vt nostras facit atis:mas maris optat.
Vas hoc vult vasis:vas hic vadis:as petit assis:
Propria multa viris vt abas pallasq; per antis
Et diamas adamas elephasq; gigasq; creabis.
As breue format ados vel adis dea pallas & arcas
Et lampas cyclas menas decas ambrosiasq;.
Non flectenda notes ceu nugas fasq; nefasq;.

¶ In as latina ablato s ⁊ addita syllaba tis reddunt gtõs vt mecenas mecenatis:arpinas arpinatis q̃q̃ veteres hmõi gẽtilia sic declinauerunt hic et hec arpinatis ⁊ hoc arpinate Excipim⁹ hic monosyllaba. hic as assis hoc vas vasis:quod in pl'i secunde est declinatiõis. hic vas vadis:hic mas maris. hoc fas et nefas indeclinabilia. Sic hic et hec et hoc nugas oĩs gñis Greca autẽ huius teriationis hñt apud illos in dos vel in tos gtm̃ quem vertũt apud nos in tis vel in dis:vt calcas chalchantos chalcantis:gigas gigantos gigantis:adamas adamantos adamantis. Abas abantis. Bias biantis ꝓpria virorũ:similiter Pallas ꝓprium viri pallantos ⁊ pallantis Pallas dea pallados et palladis. Lampas lempados et lampadis arcas arcados et arcadis:menas menados et menadis.

Es breue dant & itis maribus quadrantia ſicut
Hic fomes termes palmes cum limite merges
quia natura cõis eſt generis
Hic gurges ſtipes veles tudes: arte ſatelles.
Hic ceſpes trames codes poples ſimul hames.
Es breue dant & itis quę ſunt cõmunia ſicut
Miles eques ſoſpes pedes antiſtes comes hoſpes
Ales & aſtoſtes ceu pręſtes ſiue ſuperſtes
Pes dat edis ſibi cum natis: ſed apes remouebis
A ſedeo fit idis communibus: i pręeunte
Es longum dat etis maribus paries arieſq;
Et commune teres: ſeu verbo nata tenente
.i. in penultima
E breue ſubmetis interpres prępes hebeſq;
Cum vegete indigetem iunges muliebria quędam
arbor. i. pducens
Vt teges atq; seges ſimul hęc abies remorans es
pe. longa ſepius longa.
Inquies etis habet: communis ſyllaba pes eſt.

¶ In es correptũ latina que maſculini vel cõis gñis ſunt remoto s & muta to e in i breue et addita tis faciunt gtm̃ vt ſtipes ſtipitis. hic et hec miles militis. Excipiuntur illa que ae diphthõgũ habent ĩ penultima & que a ṽ bis deriuantur: que e ſeruant breue: vt hic & hec prepes prepetis: hic & hec teres teretis: hic et hec hebes hebetis. Sic declinantur i ante s habentia: q̃uis longum s ſeruent: vt aries arietis: paries parietis: tamen hic & hec inquies pducit gtm̃ inquietis. Feminina quoq; e breue ſeruant. vt teges tegetis: ſed pes et compoſita ab eo q̃uis pducant aliqñ es formant in edis genitiuum correpto e: vt bipes bipedis: tripes tripedis. Apes vero apis habet. A ſedendo autem deriuata in idis correptum emittuntur: vt obſes obſidis: deſes deſidis. Sedes vero ſedis facit.

Es longum ſe mutat in is: ceu cętera quęuis
Sed proprijs datur i quę lecta per eus vt achilli
Ternę vel primę ſunt quędam ſicut orontes.
Etis producunt magneſq; tapeſq; lebeſq;

De declinatiōe nominū orthoclitorum.

Et locuples cres atqꝫ quies quod fecerat ei
Vt nunc dat requies: vetus aufugiens requietis.
Etis dū crescunt producent aut his habebunt
Propria multa dathes rhānesqꝫ lachesqꝫ chremesqꝫ
Adde thales: hermes: potiusqꝫ per etis vt hagnes.
Hæres & merces edis: cererisqꝫ ceres dat

¶In es longum siue greca siue latina sint: mutata es in is reddūt gtōs vt cedes cedis. Achilles achillis. Sed antiqui huiusmodi grecorū nominuꝫ genitiuos etiā in i terminarūt. Verg. atqꝫ imitis achilli. Nūc acris orōti. Aliqꝫ ad primā redegerunt declinationē: vt orontes orōte. Chremes aūt chremis ꝛ chremetis etiā. Laches lachis ꝛ lachetis et lachitis. Rhānes rhānis ꝛ rhanetis. Darhes darhetis ꝛ darhis. Sic ꝛ multa grecoꝝ variāt Ceres tn̄ cereris facit: merces mercedis: quod cū sequētibꝰ e ꝓducit: heres heredis: locuples locupletis: quies quietis qd̕ olim ꝗnte fuit decli. at eiꝰ cōpositū reqes adhuc seruat: ꝙꝙ Cicero in catone maiore dixit requietem: Agnes agnetis: magnes magnetis: lebes lebetis: cres cretis.

Is itis longū facit vt monosyllaba: lis: dis:
Et glis dans glitis: gliris glissisqꝫ mouebis
Et vis non crescens: memphis samnisqꝫ quirisqꝫ
Quando leguntur in is: longis cōiungere possis
.i. latina.
Cætera corripiūt is: nec nostratia crescunt
q: olim huius lapis faciebat.
Nunc lapis excipitur quod idis facit: adde tricuspis
pro galea: q: rhete nō crescit.
Vt cuspis iaspis cassisqꝫ tegens caput aspis
Et capis ac ibis: tamen ibes dicito plures
Doris adonis item chlamys ægis thebais atqꝫ
Eiusdē formæ patronymicum simul omne
Multaqꝫ grecorū: quæ sæpe per os quoqꝫ legi
Crescūt sæpe paris non semper anubis alexis.
Et tygris thybris busiris daphnis & isis
Sed quæ non semper crescunt me iudice crescent

Dumtaxat patrio præeunti siue datiuo
Vt symois Per ois grecum facit entos & entis
Quod dedit en dat inis sed quod dedit in dabit inis.
Sic sanguis simplex sic pollis sardis inis dant
At salamis salam inis habet sic crescit eleusis
Quod dedit er dat eris. vomis puluis cucumisq;
Et cinis: impubis legitur sed puber eris dat
Semis dimidium ne flectas: semis ab asse
Formet semissis: thetidis dum mater achillis
Vult thetis: oceani tethys vult tethyos vxor

¶ In is lõgũ desinentia latina ablato s & addita tis pariũt gtĩ: vt hec lis
litis. hic & hec dis ditis. hec glis glitis. Excipitur glis gliris: & glis gliss
Illa quoq; tam in er q̃ in is finita noĩa regulã seruant in er terminatorum
vt hic puluis & puluer pulueris. Hic vomis & vomer vomeris hic & hec pu
ber & pubis. dr & pubes pubis gñe feminino. & significat multitudinẽ ado
lescentiũ & totũ populũ: vt tradit Festus & Seruius et pecten. Cetera in is
correptũ similẽ habẽt gtĩ nominatiuo: vt hic collis huius collis: tyberis
huius tyberis. Excipit hic lapis hui⁹ lapidis: sed olim lapis. Pollis pol
linis. cuspis cuspidis & eius cõposita: vt tricuspis tricuspidis. Semis semis
sis pondus. nam pro dimidio non declinatur Cassis cassidis. hic sanguis
sanguinis. hic & hec exanguis hui⁹ exanguis facit nec primitiuũ imitatur
Hec capis capidis: quod grecum esse maluit Priscianus. Hic & hec potis
et hoc pote huius potis h& ex quo cõponitur poteuolo poteuis poteuult
& potissum potises potisest. p quo dicim⁹ possum. id vt cetera alia p̃clare
noster Põponius docuit. Greca in i si a gtõ greco consonantem habuerint
ante os: illud o in i mutant & gtĩ latinum faciũt: vt simois simoẽtos simo
entis: quod e ante n suscipit: & latinũ & grecũ accusatiuum habet Adonis
adonidos & adonidis: chlamys chlamydos chlamydis: quod per y scribi
tur: vt quedam alia que sub hac regula comprehenduntur. Doris doridos
doridis. Et similiter patronymica: vt eneis eneidos eneidis. Preterea
Egis egidis. Iaspis iaspidis. Anubis anubidis. Sardis sardinis lapillus
Aspis aspidis. Ibis ibidis: qd̃ in plurali numero habet ibes ibiũ. Isis isi
dis. Paris paridis & paris. Tigris tigridis & tigris. Tybris tybridis et
tybris. Alexis alexidis & alexis. Unde Cicero ad atticum Nam alexidis
manum amabam. Aduertendum quidem huiusmodi nomina semper fere
in accusatiuo et ablatiuo paria esse. nam que non semper crescunt: crescũt
duntaxat legitime in gtõ & dtõ singularibus fm Seruiũ frequẽtius tñ dici
mus paridẽ q̃ parim: a paride q̃ a pari. Et lucanus tigride feta dixit. sed

ut volunt licẽter: sane in plrali tygres nõ tygrides dicam⁹: ut Seruius do-
cet Thetis thetidis mater achillis: cuius abltm̃ etiam Theti Plautus
pnunciauit. Tethys tethyos uxor Oceani cuius datiuus est tethy.

Hicos vult oris: sed cętera flecto per otis.
Et quondam cõmune nepos: at compos & impos
Vt pot:s o breuiant: arbos dat oris velut arbor
(S siquidem sterilis fit dum datur altera mater)
Onis athos vt athon: custos custodis habebit.
Fac heros: minos: tros gręca per ois & oos.
Bos bouis. os oris dat: os ossis: glos quoq; gloris.

¶ In os masculina pdun⁺ s ⁊ sumũt ris: ut mos moris. Nepos tamẽ nepo-
tis facit. Cetera in os ĩ otis hñt gtm̃ pducta o: ut hec cos cotis hic ⁊ hec
sacerdos sarcerdotis. At cõpos cõpotis corripit. Bos bouis hꝫ. Os ossis
os oris: custos custodis: arbos: honos: labos: lepos: odos qm̃ ⁊ in or ter-
minant supra docuimus quos hñt gtõs. S siquidẽ sterilis ⁊c. hoc est. regu
la est generalis qñcũq; nomẽ in s hꝫ etiam aliam terminationẽ: tunc s est
sterilis. i. nullos format obliquos: sed eos format altera mater. i. termina
tio: ut sanguis a sanguen: salamis a salamin: honos ab honor: cinis a ciner
ligus a ligur ⁊c. Greca quidem in os genitiuum grecum sequũtur os fina
li in is conuerso: ut heros heroos herois: minos minoos minois. Nam
minonis apud Salustium est a recto minon vel mino. Athos autem atho-
nis Cicero declinauit cũ eius genitiuus athois sit.

Vs curtum dat oris neutro: sed eris dabo cunctis
Quæ dant lus dus nus: ceu pondus vellus onusq;.
Et quæ dant verbum per ero vel eror breuiatum.
Vt vetus hulcus opus: societur acus quoq; ternę.
Sed genitum pignus breuiabit oris facinusq;
His penus & fœnus iungam tempusq; lepusq;
At pecus hęc pecudis: pecus hoc pecoris sibit iungit
Intercus dat vti s: quod comparat us facit oris
vt melapus edipus.
Pous podos in gręco nobis quoq; pus podo s esto.
Sepeq; dant vntis finita per us: amathuntis

Vtq; ligur liguris sic & ligus ipse mouebis.

¶ In us curtũ si neutra sũt deponũt us et oris corripiũt: vt corp⁹ corporis ¶ Illa tñ in lus dus ⁊ nus corripiũt eris: vt vellus velleris: põdus ponderis: munus muneris: sed facinus facinoris hꝫ: pignus oris ⁊ eris vt vult Priscianus. Rudus ruderis: fen⁹ fenoris ⁊ feneris: pen⁹ penoris: olim peneris ⁊ peniteris. Que aũt ỽba in ero desinẽtia hñt in eris correptum faciũt vt vlcus vlceris: vlcero vlceras: olus oleris: olero oleras. Tẽpus vero tẽporis habet: hoc pec⁹ pecoris: hec pecus pecudis: intercus intercutis: hoc acus aceris: hic lep⁹ leporis. Comparatiua quidem perdunt us et oris ꝓducunt: vt fortius fortioris: melius melioris. Greca in pus: vt melã pus edipus formant gtm̃ in odos vt melãpodos edipodos. In us etiam ꝓduccũ terne faciunt vntos vel vntis vt hiericus hiericuntis: amathus amathuntis: opus opuntis vrbs helladis. Ligur facit liguris: vt ligur.

Vtis ab vs longo faciens: incus remouebo

Atq; palus udis: monosyllaba formo per uris

Et tellus: sed grus per uis formabitur & sus.

¶ In vs ꝓductũ remota s tis sumũt ⁊ seruant u longũ: vt salus salutis. Tellus ỽo telluris hꝫ. Incus incudis: palus paludis. Et monosyllaba deposito s uris ꝓducũt: vt mus muris. Sed grus gruis facit ⁊ sus suis.

Hoc æs vult æris: vult hic pręs pręd is habere.

¶ In aes diphthõgõ duo latina iueniunt hoc aes aeris: hic praes p̃dis.

Laus fraus dant audis: sed emaus non flexeris apte.

¶ In aus feminina sũt ⁊ in dis gtm̃ hñt: vt fraus fraudis: laus laudis.

Post b vel m vel p si subditur s facit ex se

Bis mis pisq;: sed e si quod fuit ante supræmæ

Mox in i mutabis: retrahens monosyllaba: hyems et

Aucupis ex auceps: cipitis faciet capitis ceps.

¶ In bs ms ps desinentia formant gtm̃ interposita i vt vrbs vrbis: hyems hyemis: inops inopis. Sed si ante bs vel ps e habuerint ⁊ non sint monosyllaba illud e in i vertunt: vt celebs celebis: p̃iceps principis: sed auceps aucupis facit. Et a capite composita remota s ⁊ e in i mutant et sumunt itis: vt anceps ancipitis: biceps bicipitis: triceps tricipitis: antiqui vero ancipes/bicipes/tricipes/dixerunt.

Post l & n simul r si subditur s faciet tis.

Sed glans: & folium frons: & lens vermis habent dis.

Participans ab eo simula queo compositisq;

Ambio dempto: ab iens genitiuo format euntis.

A cor:cors cordis:pens vult a pendere pendis.
At ne quid titubes vnx non vnx vncia formet.

¶ In ls. ns. rs. desinentia ablata ⁊ assumpta tis emittunt gtm̃:vt puls pultis. mons montis. pars partis. Frons autem licet sit in vsu frondis facit: cum folia arborum significat. nã frons frõtis capitis est pars. Lens lẽdis animal capitis:lens lẽtis legumẽ. Glans glandis facit. Excipiuntur etiã iens euntis. preteriens pretereuntis. Ambiens vero ambiẽtis habet et libripens libripendis:sed aruns aruntis facit. Vecors et cetera corde composita primitiuum sequuntur. Ordo primi versus est. s littera si subditur post l ⁊ n simul r faciet tis. i. mutatur in tis:vt puls pultis ⁊c. Ultimi versꝰ sensus est ꝙ quincunx:septunx:deunx. ⁊ similia ab vncia deducta nõ exeũt in vns:sed in vnx:⁊ ita non spectant ad hanc regulam.

A verrbis in go facit x gis:cum niue demo
Coniunx n remouens:x in cis cętera vertunt
Seu vocalis erit seu consona littera iuncta

Sed nox noctis hꝫ cum prole senesqꝫ senis dat.
At quondã senicis sed icilectilis esto suppellex.
Erux si sit:frugis:spinx & styxgos facit & gis.
Sicqꝫ phalans vertes:vel dic plurale phalanges:
Gręcaqꝫ multa:vt oryx phryx hortyx adsit iapix.
Allobrogesqꝫ syrinx biturix harpax lelegesqꝫ
Quędam sicut hylax conuertit gręcus in actos.
E super x nisi sint monosillaba:compositumve
Ex ipsis e per i mutant quod vult breuiari
Veruecis demes:lel[illegible]eges lodixqꝫ notabis.
Nam lodix vibix quę lecta per ex datur icis.
Longaqꝫ vocalis dabitur penultima nostris
Tolle gręgis necis atqꝫ precis niuis adde piscisqꝫ
Natum a pernicie dans pernicis adde facisqꝫ
Et senis atqꝫ vicis ducis & crucis ac nucis atqꝫ

Coniugis atq; crucis laticis quod in ex quoq; lectum est.
Masticis & salicis silici:stygis addito gręcis.
Histricis his socia cum natrice sardonicisq;.
Ac onycis quia sunt quoq; mascula:quę breuianda
Nosco:calix & eryx fornixq; cilixq;:sed icis
Dant phenix sandyx spadix bombyx quoq; ceyx.
Bebricis aut si vis bebricis dicere possis.
Barbara cappadoces simul allobroges lelegesq;
Pharnacis interdum breuiamus sicut & histrix.
Coxendix latrix veluti quę curta notemus.

¶ In x si a verbis in go deriuantur ablata x & addita gis faciunt genitiuum
vt grex gregis:grego gregas:lex legis:a lego legis:remigis cuius nĩo re
mex non vtimur e in i mutant. Coniunx vero coniugis dicimus remota n
littera:quam ĩ plurali & in oĩbus obliquis perdit. Et apud antiquos etiã
in nominatiuo. Frux quo etiam nõ vtimur frugis h3:olim etiam hec fruges
dixerunt. cetera oĩa latina perdunt x & cis capiũt:vt fallax fallacis. nex ne
cis. fex fecis. quincunx quĩcuncis. septunx septũcis deunx decũcis:sed si e
ante x habeant neq; sint monosyllaba:nec ab illis composita mutant e in i
correptũ ꝑ obliquos casus:vt apex apicis:vertex verticis. Lodicis tñ et
veruecis ꝓducunt. Similiter masculina in ix corripiunt i penul. vt fornix
fornicis. Phenix vero sandix spadix & ceix & bombyx producunt. Barba
ra vt pharnax corripiunt. Addũt mastix:sed plinius vtitur mastice masti
ces. Reliqua in x penul. ꝓducũt vt felix felicis. Excipimus grex gregis:
crux crucis:fax facis:nux nucis:pix picis:dux ducis:trux trucis:cõiunx cõ
iugis:salix salicis:filix filicis:pellex pellicis:pernix pro pernicioso etiã cor
ripit pistrix pistricis piscis. nam cum pistris facit/nauim sigt:nix niuis:se
nex senis. Veteres senicis dixerunt. Nox autem noctis habet:pernox per
noctis. Spinx spingis & spingos. Suppellex suppellectilis habet. ¶ Ascē.
Aduerte lector mastix femininũ icis corripit:pistricis producit etiã pro pi
sce. Rufus festus in arato Cedit apex sũma qua lux pistrice coruscat.
Pernix aũt ꝓ pernicioso a pernicie:quia a perneco-siue a per et nece com
poni videtur:penul. corripere potest:sed ꝓ veloci eandem producit Siliꝰ
libro.ij. Pernici velox cursu rapit incita membra. Pellex vero quia e in i
mutat penultimam corripit.

¶ De datiuis.

Ternum formo per i deponens e genitiui.

¶ Datiui huius declinationis in i ꝓducunt a gtĩs remotos deducũ tur vt
huius patris huic patri:sed si a grecis descẽdant aliqñ corripiunt vt Sta
tius in Achille. Palladi littorie celebrabat sciros honorum Forte diem

¶ De accusatiuis

Quartus romanus petit em plerumq3: pelasgus
Non crescens nobis im seruat magudarisq3
Vis tigris tussis sitis & polis addito syrtis:
Cum proprijs multis araris thibris tyberisq3,
Et thanais phasi: canaisq3 licoris alexis,
Leucaspis, phalaris, thetys: eclipsis, erynnis
Tyburis ac litis sybaris cratis simul opis,
Silis halis scaldis ligeris similesq3 mephitis,
Emq3 velim pestis quarto dabit atq3 bixennis
Et peluis buris restis; febris atq3 securis:
Et turris torquis nauis coniungito puppis
Clauis auis; torris sicut tibi consulit auris,
Cętera græca per que dantinis pone carybdim:
Heresin, atq3 parin simul, ibin daphnin & irin,
Quod crescens patrio dedit os dabit a breue quarto,
Quod dedit os simulis crescens, a vel em dat vtrumuis
Sed pan & titan delphinq3 lego per a tantum,
Nam puris grecis os iungimus: isq3 latinis,
His autem alterutrum sociamus, dogma calipso,
Dauid si flectes: pęan: siren & eleusin:
Et demon stilbon simul omne quod in genitiuo
N recipit grecum, chalcas, symoisq3 amathusq3
Ac hepar crather martyr, rhetor simul arcas
Gregis minos, & pus generata melampus
Ciclops, thrax, leleges styx & spinx, allobrogesq3

On quoq; format athos & dido more vetusto.

O gręcum patrio dans us solet o dare quarto.

At quartum primo similem damus vndiq; neutro.

¶ Accusatiui a datiuis i mutato in em formant: vt patri patrem: sed quedam in im faciūt ꝛ greca sūt fere ꝛ in is terminata: vt charybdis charybdim syrtis syrtim. Tethys tethyos tethim. Neapolis neapolim: ꝛ alia huiusmodi. At ista in em ꝛ in im turris turrem ꝛ turrim: torquis torquē ꝛ torquim: buris burem ꝛ burim: securis securem ꝛ securim: bipēnis bipēnem ꝛ bipēnim: puppis puppem ꝛ puppim: restis restem ꝛ restim: peluis peluem ꝛ peluim. febris febrem ꝛ febrim. vis vim tantū. Tybris tybrim ꝛ tyberis tyberim: tygris tygrim: sitis sitim: tussis tussim: magudaris magudarim.
¶ Reliqui acti greci huius declinationis in in: vt heresin apud cyprianum ibin irin charybdin. Ouidius. Et fletu madidis ibin adite genis. Idem in pōto. Cū ferre charybdin achei Et frequenter in a etiam terminantur: vt lampas lampadē lampada: etherem ꝛ ethera: aerem ꝛ aera: thorax thoracem ꝛ thoraca: syren syrenē ꝛ syrena: sidonem et sidona: hic pan hunc pana hic tiran hunc titana: hic delphin hunc delphina tm̄modo. Nā q̄ tantū os hn̄t in gtō hn̄t tm̄ in a actō. ꝛ q̄ os velis a vel em. os aūt vl' is hn̄t primo omnia in a: vt dogma: enigma: secūdo in o greganica: vt dido didoos vel didois vel didus ꝛ latine didonis. Tertio in d: quarto oīa in n grecanica. quinto oīa q̄ recipiūt n in gtō qđ nō habēt in ntō: quinto grecanica in r: septimo in s: octauo in x: vt in textu patet. Nonnulla in on habent hunc casum: vt dido didon: athos athon. ꝛ in o etiā. vt dido ꝛ alecto. Neutri aūt generis nomina actm̄ ꝛ vocatiuū similem nominatiuo habent: vt hoc corpus hoc corpus o corpus.

¶ De vocatiuis.

Par primo quitus sit: sepe tamen facit vsus

A d morem greci ceu palla rhamme amarilli.

¶ Vocatiui similes sūt noīatiuis: vt pater o pater. Inueniunt tn̄ greca q̄ ꝛ vctm̄ seruant grecū. vt hic pallas o pallas ꝛ palla: hec lāpas o lāpa: hec thebais o thebai: hic chremes o chreme: o achille: o lache Aliqua latinū ꝛ grecū habēt: vt tybris o tybris ꝛ o tybri: o paris ꝛ o pari Vergi. Tu quoq; tybri duo genitor cum flumine sancto. Ouidius. Qui sapiāt oculos an paris vnus habes?

¶ De ablatiuo singulari.

Sextus in i vel in e tantum cadat aut in vtrumq;

I dat nomē in e: dederant sed vtrumq; monile:

Et mare rite per i se iam cupientia flecti.

At dūtaxat in e soracte & gausape: rete

Et presepe simul preneste & cepe mouebis.

Is solo aut er & is pręeunte: per i dabo quęuis

Neutra in e: siue quibus producitur alis & aris.
Consona mobilibus per e tantum propria demus.
Farre leges recte: par mobile seruat vtrumqꝫ.
vt aprilis quintilis sextilis. september ꝛc.
Mensis in is vel in er petit i: sed vtrumqꝫ dat hymber
Quod dedit in quarto tantum: sol et i dare sexto
Qđ dedit em simul im dat vtrũqꝫ: sed absqꝫ bipẽni.
Vis guis gnis ctis mnis clausum: verbale qđ intrix
Nomẽ in as gentis dans atis: mobile quoduis
.i. neutrum genus.
Pręter in er vel in is: licet abneget hoc dare rectis
Vt pugil & custos: vigil himber forte sacerdos
Et postis seu quę dabit authorꝛ dantur vtrīqꝫ
Et tantum recto faciens & sospes: & hospes
Et non dicta prius per e tantum rite mouemus
At tamen is trigili noris tantummodo iungi.

¶Ablatiui aut in e aut in i: aut i e vel in i finiuntur. Neutra in e terminata abltīm in i ꝛ in e faciũt: vt hoc mare ab hoc mari et mare. Ouidius. v. tristium. Exiguum pleno de mare demat aque. ab hoc monili et monile. Sed hec in e solum hũc casum emittũt rhete: gausape: p̄sepe: soracte: preneste: celene. In al et in ar exeuntia et penultimā ꝓducentia: vt sunt ferre neutra preter nectar et iubar que in e hñt: in i terminant: vt ceruical ceruicali calcar calcari. Dicimus tamen sale larc fare par pare et pari. Item masculina ꝛ communia vel in er vel in is desinentia si faciunt in e neutrum ablatiuũ in i efferunt: vt hic pedester hec pedestris ꝛ hoc pedestre ab hoc et ab hac et ab hoc pedestri salubri celebri: hic et hec omnis ꝛ hoc oē: ab hoc ꝛ ab hac ꝛ ab hoc omni: hic ꝛ hec vtilis et hoc vtile ab hoc et ab hac ꝛ ab hoc vtili. Ouidius tñ versui obtemperans celeste dixit. hoc mihi nam recolo fere: vt a celeste saggitta: regalis regali: martialis martiali qñ est adiectiuũ. Nam ꝓpria appellatiuis filia ablatiuum hñt in e: vt iuuenalis iuuenale martialis martiale. Illa etiam que accusatiuum in im habent: ablatiuum in i faciunt vt tussim tussi: sitim siti. neapolim neapoli: que vero in em ꝛ im in e ꝛ in i: vt pupe ꝛ pupi: reste et resti: bipennis autem bipenni tantum. In is et in er mensium nomina terminant hunc casum in i: vt aprilis aprili september septembri. Hymber qdē hymbre et hymbri format. Iner cuiuscunqꝫ generis nomina nec in is terminata ablatiuum in e soluz emittunt: vt pauper paupere: vber vbere: degener degenere. Sed termi-

nata in uis: vt auis: ouis: in guis: vt anguis: in gnis: vt ignis: in ctis: vt vectis: in mnis: vt amnis. ⁊ omnis gn̄is noīa ⁊ cōparatiua oīa: et verbalia in tx: ⁊ gentilia in as abltm̄ in i et in e faciunt vt aui et aue: angui et angue: igni et igne: vecti ⁊ vecte: amni et amne: amante et amanti: fortiore ⁊ fortiori: victrice ⁊ victrici: arpinate ⁊ arpinati. Rudis qn̄ adiectiuum rudi solū mō hȝ. Qn̄ xō est substantiuū rude. Sospes et hospes sospite et hospite: postis poste ⁊ posti: strigilis strigili tantū: pugil pugili et pugile: vigil vigili et vigile. ¶ Reliqua omnia tertie declinationis in e finiūt ablatiuum vt clades clade: classis classe: nisi sua licentia metri causa verterint poete Vergilius. Aduectum eneam classi. Quāq̄ datiuum esse multi volunt et plurimi attestantur.

De noīatiuis actīs ⁊ vtīs pluralibus.

PLurali primo quarto quinto simul es do.
At trallis. sardis: syrtis: gadis simul alpis
Sępe leguntur in is: sed a competit aut ia neutris
Astia sola dabunt quorum genitiuus eum dat.
Plus per ium formes: sed plura et pluria dices
Sic & aplustra leges & aplustria non male dices.
Quinetiam quarto tuncis specialiter addo:
Dum patrius datium pluralis: & as breue quando.
A pręiens tenuit: tuncq̄ es rectis breuiatur.

¶ Ascen. Aduerte puer quia facilior, hec visa est ratio placuit parum ab authore discedere: dixi itaq̄ ea neutra sola habere ia q̄ hn̄t ium in genitiuo: qd̄ ediuerso quoq̄ intelligas: q2 nō licet scd̄m Seruium genitiuum esse minorē ntō. itaq̄ non dices volantum aialiū: sed tantū volātiū: q2 ntūs est volantia: ⁊ ita licet rete habeat e in ablatiuo tamen q2 retium facit in genitiuo bene facit retia: ediuerso q̄q̄ memor vetus et comparatiua etiam i hn̄t in ablatiuo tn̄ q2 gtm̄ in um mittunt nō hn̄t ia. vn̄ respicienda est formatio genitiui. hn̄t aūt hi casus quattuor terminationes. Ntūs et vtūs es lōgū in latinis nō neutris: es breue in grecis q̄busdā et patronymicis is in sex in textu positis: sed etiam alpes ⁊ gades vsitate dicas ⁊ a vel ia neutris declinabilibus: nam cete et tempe indeclinabilia sunt. Accusatiuus xō hȝ s longū in latinis: sed non neutris ⁊ is longū in oībus habētib9 iū in gtō pl'i: sed tūc potissimū cum ntūs singularis etiā erit in is et as breue in grecis et patronymicis habentibus os in gtō aut in actō singulari: a vel ia in neutris: sed audi Sulpitium.

NOminatiuus actūs et vtūs pl'es tertie declinationis finiuntur i es: vt hi patres hos patres o patres. ¶ Sed illa que in is terminantur siue etiam aliter finiunt gtm̄ pluralem in um frequenter emittunt actm̄ in es in is vt hos et has oēs ⁊ omis hos

ignes ꝛ ignis. ¶ Pauca quidē hn̄t ntm̄ ꝛactm̄ ꝛvctm̄ in is:vt hę sardis o sardis. ¶ Item alpis:syrtis:traillis:ꝛ gadis ꝗꝗ dicimus syrtes ꝛ gades: ¶ Neutra q̄ ablm̄ hn̄t in e hos casus i a termināt:vt hec corpora o corpora:rethevero rhetia habet. ¶ Illa aūt q̄ in i vel in e:ꝛ in i finiūt ablm̄ formant hos casus ab ipis ablatiuis i i addita a:vt mari maria pare vel pari paria;felice vel felici felicia. Excipiunt ista q̄ non seruant i ante a Ludicra qd̄ Valla prime ꝛ secūde vult declinationis a Prisciano bene dissentiens Item vetera ꝛ amplustra:verū amplustria quoqꝫ legimus. Comparatiua quoqꝫ in a desinūt:vt.fortiora maiora:sed dicimus plura ꝛ pluria:sicut cōplura ꝛ cōpluria. ¶ Pleraqꝫ aūt greca hn̄t actm̄ etiā in as breue:vt pleiadas:hiadas:lampadas:colchidas:delphinas:panas:titanas:syrenas.

¶ De gtō plurali.

Vm vel ium præbe genitiuo vel det vtrūqꝫ
Noīa festorū quoqꝫ multa leguntur in orū.
Et sic vectigal pariterqꝫ ancile mouentur
Quod dedit i sexto formabit ium genitiuo
Et prębens e vel i:quod comparat hinc volo demi
Preter plus:sed inops locuples vetꝰ & memor addes
Et pugil & cōplex & quæ facio facit in fex
Et quibus abstractū per ium datur aut ia clausum
Vt supplex custos diues vigil atqꝫ sacerdos
Quinetiam iunges quæ syncopa normave tollet

¶ Ascen. Est ergo lata exceptio. pmo excipiunt oīa cōpatiua preter plus. scdo inops ꝛ cetera enūerata. tertio a facio infex vt artifex opifex. Et alia oīa quibus est abstractū in iū vel ia q̄ videt rō syncope. vn̄ qꝛ dr inopia artificiū sacerdotiū custodia:vigilia pncipiū. suplitiū diuitie. mēoria. ideo eō creta eoꝝ syncopant:fit etiā syncopa cā metri vt celestū ꝑ celestiū Preterea erunt alie huic obuiātes:vt dein as crescente de celebs redux de ps finitis:ꝛ aliis ꝑ quibus dixi norma ve tollet:sed audiamus authorem ¶ Gtūs pl'alis fit a singulari abltō et aut in um aut in ium terminatur siue natura siue per syncopā. Illa aūt q̄ abltm̄ in i:aut in i et in e hn̄t suscipiūt um:ꝛ faciūt gtm̄:vt ab hoc cubili cubiliū:ꝛ ab aīali aīaliū:a felice ꝛ felici feliciū:a sapiēte ꝛ sapiēti ꝛ sapiētiū Multa tn̄ ex his q̄ finiūt abltm̄ i i ꝛ ie ꝑ syncopā pferunt vt sapientū ꝑ sapiētiū:merentū ꝑ merentiū Sed comparatiua i um tm̄ emittunt:vt horū ꝛ harū ꝛ horū fortiorū:pter plꝰ qd̄ pluriū habet. Similiter dicimꝰ vetꝰ veterū:vigil,vigilū:memor memorū:cōplicū supplicū:artificum.

Consona bina tenens & e sexto vult vt ium des.
Inde cohors coniunx & hyems:polysyllaba bs.

Cuncta ps nisi stirps: & quæ caput ediditvm dent.

¶ Que in duas desinũt cõsonãtas & abltm̃ in e finiunt: e in ium vertunt: vt mors mortiũ: fõs fontiũ preter cõiunx coniugum. Et in ms aut ps desinentia at hyems hyemũ princeps principũ. Ex his tñ excipimus cõposita a capite q̃ faciũt gtm̃ in ium: vt tricipitiũ: bicipitiũ nisi p sincopã succiduntur. vt rete: presepe caro cedes piscis.

Poscit ium quoduis non crescẽs in genitiuis
vt pater. mater. frater.

Vm tamen ex soboles iuncta indole vult iuueneſq;
Hæresis & strigilis canis & panis volucrisq;
Atq; senex fruges. & quæ vult syncopa: vates
Et sedes & apes quæ rite tame n per ium des

¶ Illa quoq; q̃ in gtõ singulari pares hñt syllabas in ium emittunt: vt collis colliũ. caro carniũ. apes apiũ & apũ. Juuenalis. Examẽq; apiũ lõga cõsederat vua. Cedes cediũ. sed similia in es frequẽtius in um terminantur: vt vatũ & vatiũ: sedũ & sediũ Indoles tñ indolũ. soboles sobolũ facit. iuuenis vero iuuenũ. canis canũ: panis panũ. strigilis strigilũ. heresis heresum

As artis dat ium: sed syncopa plurima vult vm.

¶ Item in as latina in ium exeunt: vt arpinas arpinatiũ: ciuitas ciuitatiũ probitas probitatium: proferunt etiã in vm: siue natura vel potius per syncopam: vt ciuitatum probitatum.

Es dat ium tantum pluralibus inde remotis
Quæ quandoq; gradus medij sunt vt seniores
Maiores necnõ primores atq; minores.
Adiunges lemures luceres & opes proceresq;
Et quæ dant: ates: vel ium dent. quale penates.

¶ Similiter tantũ pluraliter declinata & in es terminata in ium faciũt: vt vires viriũ. penates penatiũ & penatũ. tres triũ. Opes tamẽ opum potius q̃ opiũ proceres procerũ. Sic dicimus minorũ. maiorum. primorũ lemurũ lucerũ. in quibus auriũ iudiciũ sequimur.

Is iris dat ium: mas faux. cor. cos. fel & allec.
Nix nox. crux. vires. mus dos. car ovas vadis: asq;
Cũ sobole vt semis ceu vult cũ patre reduxvm
Pluraq; cõperies veterũ dum scripta reuolues

¶ In is longũ desinentia & crescentia in gtõ etiã in ium faciunt. vt lis litis

litiũ samnis samnitiũ: nox quidẽ noctiũ facit: nix niuiũ supellex supellectiliũ: cor cordiũ. caro carniũ q: nõ crescit vas vadiũ ne coincidat cum vadum crux cruciũ: semis semissum, sicut as assiũ cõtra redux licet hꝫ e ꝛ i in abltõ facit reducũ sicut dux ducũ: fel felliũ: alec aleciũ: a melle melliũ nõ iuenit nec a lacte lactiũ: nisi a lactibus quod intestina significat.

¶ De habentibus um ꝛ ium. Ascen.

Vm vel ium format tibi syncopa dũmodo fiat
Par recto patri⁹. sic as dans atis: & ares
Et cõmune per ans aut ens: quia mobile neutro.
Dans ia quærit ium: dabit um plurale quirites.
Forsan: apes vates & sedes atq; penates
Nec non celestes terrestes mensis agrestes

¶ Que um vel ium hñt: um hñt per syncopã: ꝛ iũ per regulam: sed syncopa nõ fiet vbi gtũs plalis esset minor ntõ plali. Fit aũt in hñtib⁹ as atis: vt ciuitatũ ꝛ arpinatũ. In hñtib⁹ ates vt optimates ṗmates ꝛ penates. In finitis in ans ꝛ in ens adiectiuis noĩalibus aut participiis pro cõmuni gñe ꝑ neutro vero si syncopa fieret faceret gtm̃ minorẽ ntõ qd fieri nequit: dices ergo amantũ ꝛ prudẽtũ hoĩm. Item quirites quiritũ. apes apũ. vates vatũ. sedes sedũ apuũ Ciceronẽ penates penatũ. celestes celestũ apd Ouidiũ. Ultima celestũ terras astrea reliquit. Et Uirg. Celestũ vis magna iubet apd quẽ etiã agrestũ legimus. ꝛ mensum ꝑ mensiũ apud ouidiũ. sed vt dixi hec oĩa per regulã ium facerẽt. Hora. Hunc si mobiliũ turba quiritium Iuuenalis. Examẽq; apium longa consederat vua. sed finem facio.

Vm tantũ quærunt sibi cætera: festa per orum.
Legi atq; boum bos: ales itum tuumq;

¶ Cetera oĩa terminãt gtm̃ pluralẽ in um: vt consul consulũ: virtus virtutum caput capitũ: pater patrũ: fruges frugũ. Ales aũt habꝫ alitũ ꝛ alituũ figur te vt ait. Seruius: Bos boũ per syncopã ꝛ dtm̃ ꝛ abltm̃ bobus. Cõposita vero simpliciũ regulas fere sequuntur: vt vecordiũ ꝛ inopũ at rethe rhetium habet: quia non crescit.

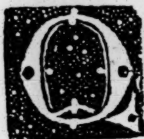
Præter bobus ibus terno: sextoq; locamus
Sed tamẽ & bubus veteres dixisse notemus.
Asta quod antiquis in atũ fuit his quotq; dat is

¶ Dtũs ꝛ abltũs plurales a singulari gtõ nascunt interiecta bu: vt huius patris his patribus ab his patribus. Sed neutra in a finita hñt hos casus i is: vt hoc toreuma: his thoreumatis: ab his toreumatis. Hoc poema: his poematis ab his poematis. Faciunt etiã in bus prisciano auctore. Ascen. Intellige tamen ꝙtum ad formationem de his que aut vbicũq; aut nusꝙ crescũt. nam tygribus non tygridibus ꝛ similia dices.

¶ De recto singulari quarte decliationis .i. quando est pluralis numeri.

Varto datus recto: dat & u: plurale mouēdū.

Uarte declinatio duas hꝫ in ntō terminationes us ꝛ u: vt hic visus ꝛ hoc cornu. Sꝫ in u terminata neutra sunt et oēs singulares casus in u finiūt: leges tñ apud Pliniū ꝛ lucanū: cornꝰ ꝛ genus qui sunt a rectis antiquis hic cornus hic genus In usaūt masuclina aut feminina. ¶ De gtō ꝛ dtō.

Vs nunc vult patrius: sed vis prius vnde datiuus.

Nunc formabit vi: sed ab us u sepe notaui

¶ Gtūs ergo in us terminatoꝝ exit in us ꝓductū: vt hic visus huius visus Vetustissimi tñ in uis syllabas terminabāt ꝛ dtm̄ in u: vt hic senatus: huiꝰ senatuis: huic senatu: hic metus huius metuis huic metu huius rei Aulus gellius est approbatus assertor Dtūs nūc terminatur in ui: vt huic visui

¶ De accusatiuo ꝛ reliquis casibus.

Vm quarto dabitur: quintus recto similatur

V dabitur sexto: domus o non u retineto.

.i. domi domo domorum domos.

Quo sine sit quartæ: mi. mo. rum. mosqꝫ secundę

Quod struitur quartæ. Vęrum locus esto secundæ

¶ Actūs in um: vt hunc visum Uctūs est similis ntō: vt o visus. Abltūs in u finitur: vt ab hoc visu. Excipitur domus de quo statim.

¶ De ntō actō ꝛ vctō: pluralibus.

Lurali primo dabis us longum: sociando.

Quartū cū quinto: sed ab u facies ua neutro

¶ Ntūs actūs ꝛ vctūs plurales in us exeūt: vt hi hos ꝛ o visus. Uerū neutra illa in u terminata hos casus a ntō formāt addita a: vt hec cornua hec cornua o cornua. ¶ De gtō.

Syncopa ni fiat genitiuus uum sibi format

¶ Genitiuus in uum: vt horum visuum. ¶ De dtō ꝛ abltō.

Tertius & sextus poscunt ibus: ast ubus artus.

Parcus & arcus acus portusqꝫ lacusqꝫ tribusqꝫ.

Et specus & quercus cum questubꝰ a queror optāt.

Ficubus & verubus penubus per ibus quoqꝫ demus.

¶ Dtūs ꝛ abltūs in ibus: vt his ꝛ ab his visibus: aliqua differentie cā acci

plunt u ante bus:vt hi artus:his et ab his artubus:arcubus partubus ad differentiam horum nominum:ars arx:pars. Inueniũtur tñ aliqua nulla differentia impellente u añ bus seruare. vt lacuhus:tribubus:silr portubus:acubus:quercubus:specubus qd̃ ⁊ specibus hʒ: questubus pro querelis:questibus ꝑ lucro Quidã etiam ficubus penubus ⁊ verubus declinant que et in ibus formata legi. Et qm̃ domus partim est quarte: partim scd̃e:partim vtriusqꝫ declinationis:ne in eius variatiõe quis decipi possit per singulos casus declinare volumus. Hec domus huius domus ⁊ domi: huic domui:hanc domum:o domus:ab hac domo. In plr̃i he domꝰ:harum domorũ ⁊ domuũ:his domibus:has domos:o domus:ab his domibus. Antiqui in abl̃tõ singulari domu etiã dicebãt:⁊ Augustus domos ꝑ domꝰ gtõ est vsus.

¶ De recto singulari quinte declinationis.

Vinta dat es recto duntaxat:sed genitiuo
(Quis es simul e quondam donauerit iqꝫ)
Ei nunc vel ei tantum dabit atqꝫ datiuo.

¶ Quinte declinationis noĩa terminãt noĩatiuũ in es:vt hec species ⁊ oĩa sunt generis feminini:excepto dies incerti in singulari:⁊ meridies ĩ vtroqꝫ numero masculini.

¶ De genitiuis ⁊ datiuis.

¶ Genitiuus ⁊ datiuus sumit in ei diuisas syllabas:vt huiꝰ speciei huic speciei. Veteres tñ gtm̃ in es terminarunt:vt huius spẽs huius dies. Virg. in geor. libra dies sõniqꝫ pares vbi fecerit horas:⁊ in e:vt huius die: et in ij vt huius dij. Virg. in i. enei. Munera leticiãqꝫ dij. Et datiuum in e:vt huic facie. Gellius tradit.

¶ De actõ vtõ ⁊ abltõ.

En quarto:es quinto dabitur: decet e dare sexto.

¶ Actus fit a ntõ mutato s in m lr̃am:vt species hanc speciem:vtũs silis ẽ ntõ. ¶ Ablatiuus in e longum desinit:vt ab hac specie.

¶ De ntõ actõ ⁊ vtõ plr̃ibus.

Lurali primo dabis es cõmites sociando.

Nominatiuus actũs ⁊ vtũs plr̃ales similes sint ntõ singulari: vt he ⁊ has ⁊ species.

¶ De ceteris casibus.

Erum vult genitus:cum sexto tertius ebus
In deflectiuis quibus est plurale videbis.

¶ Gtũs fit ab ablatiuo singulari addita rũ:vt harũ specierum: datiuus et abltũs fiũt a singulari abtõ adiecta bus:vt his ⁊ ab his speciebus. Sed nõ refugiat oĩa quinte declinationis noĩa carere gtis dtis ⁊ abltis pluralibus preter hec res:species:dies:meridies:acies. facies:materies: ⁊ progenies:addunt ⁊ maneries quod barbarum est.

De octo noibꝰ q̃ declinationẽ ꝑnoim imitant̃:& deqs & qui.
Require textũ in formatione genitiui secundę declinationis.

¶ Octo sunt noĩa que cũ cõpositis more ꝑnominũ scd̃i ordinis declinãtur

vnus:totus:solus:alius:alter:vter:vllus: nullus vt vnꝰ:vnıꝰ: vni: vnū: vnā:vnū.o vne vna vnū:ab vno ab vna ab vno. Jn nūero pl'i vni vne vna vnorū vnarū vnorū:vnis:vnos vnas vna:o vni o vne o vna:ab vnis. Uete res more adiectiuorū primi ⁊ scdi ordinis hec noīa variabāt. Ex his octo vnus totus solus hñt vocatiuum. Eam declinationē etiā quis vel qui sequuntur vt quis vel qui que qđ vel quid:cuius cui quē quā qđ vel qđ: a quo vel a qui a qua vel a qui a quo vel a qui. Jn pl'i qui que que: quorum quarū quorū:quis vel quibus quos quas que:a quis vel a quibus.

¶ De compositis cum quis ⁊ qui.

¶ Quis ⁊ qui inimica inter se sunt. nam quū quis quod olim cōis generis fuit venit in cōpositionē non recipit qui in noīatiuo singulari:et qui quum augetur expellit quis. vnde extant versus.

Cum quis. nam. ꝗ piam sine qui coniunge putas ꝗ.

Nam.uis cunꝗ libet qui sine quis retinet.

¶ Componit quis cum si:vt si quis:cū ne:vt nequis. cum alius:vt aliquis cū en:vt ecquis n in c cōuerso. cū num:vt nūquis. cū quis:vt quisquis queꝗ quicqd:quorū quidē vocibus scđm analogiā possumus vti. Quidam vero precipiunt quisquis tantummodo habere in recto actō quicqd: ⁊ in ablatiuo quoquo. Alia vero declinant vt eorū simplex vt quis que quod: vel quid ꝑpositis vel post positis duabus vocibus nisi ꝗ in feminina voce nominatiui singularis ⁊ neutrali pluralis dicimꝰ si qua neq̄ aliq̄ nūquā ⁊ horum ablatiuis non terminatur in i:et a multis presertim multitudinis numeri vocibus aures abhorrent:vt quorūꝗ quasꝗ. ¶ Adijciuntur quis he pticule nā:vt quisnā. ꝗ:vt quisꝗ. ex quo fit vnusquisꝗ singulare tantū piā vt quispiam. putas:vt quisputas. ꝗ:vt quisꝗ. A qui etiam deducta:vt quidā:quiuis:quilibet:quicunꝗ primitiuū sequūtur.

¶ De compositis ex duobus rectis.

Simplicium norma variabis compositiua:

Integra & inflexum non permutantia patrū

Quemlibet & solum componens flectito rectum

Non tamen alterutrum sic flectes nec duodenum.

Nec rosmarium:nec quod dicunt holusatrum

¶ Jn cōpositis ex duobꝰ rectis ambo noīatiui declinant. vt respublica huius reipublice:huic reipublice:hanc rēpublicā:o respublica ab hac republica. Jn nūo pl'i he respublice:harum rerūpublicarū:his rebuspublicis. has respublicas:o respublice:ab his rebuspublicis. Sic ⁊ cētimanus cētimanus centimanui:vt vnimanus q̄ cōponunt ex corrupto et integro declinant. Alteruter aūt nūc postremum tantum variat noīatiuū: olim etiā priorē:vt alteruter alterutra alterutrū:alterutriꝰ:alterutri:alterutrum: alterutrā alterutrū:ab alterutro ab alterutra ab alterutro. Jn nūo pl'i alterutri alterutro alterutra:alterutrorum alterutrarū alterutrorū: alterutris alterutros alterutras alterutra:ab alterutris. Jnueniuntur ⁊ alia hmōi:vt olusatrū olusatri olusatro ⁊ reliqua:dr et olusatrū sicut rosmarinū quod ⁊ rosmarinus nuncupat. Jn cōpositis ex recto et obliquo rectus

tantũmodo variatur: vt hic tribunusmilitũ: huius tribunusmilitũ: huic tribunomilitũ: hunc tribunũmilitũ: o tribunemilitũ: ab hoc tribunomilitum In plurali: hi tribunimilitũ: horũ tribunorũmilitũ: his tribunismilitũ hos tribunosmilitũ: o tribunimilitũ: ab his tribunismilitũ. ¶ Cõposita ex meris obliquis non variantur vt huiusmodi offici perdi ꝛc.

¶ De patronymicorum declinatione ꝛ formatione.

DE patronimicis ne sit noua lex variandis:
Des velut anchises: as & is velut archas & aspis
At clausũ per ne ceu græca per e tibi flecte.

PAtronymicũ est qd a ꝓprijs tm̃modo deriuatur patrum noibus ſcd̃m grecã formã ꝛ significat cũ gtõ primitiui filiũ vel nepotẽ filiam vel neptẽ: vt Eacides filius vel nepos eaci. Formantur patronymica abusiue a noibus matrũ. vt iliades auorũ: vt atlantiades. regũ. vt cecropidas. fratrũ: vt phaetõtiades. vrbium gentiũ ꝛ regionum vt argois. troas. thessalis: ꝛ qm̃ et masculina vel feminina sunt. Masculina in des terminata sic formantur. ¶ Ascensius.

Dum patris obliquum vocalis terminat vna
Ex hac i breuians ex posteriore duarum
A curtam faciens patronimicum tibi formes.
Des subdens maribus: muliebribus s: generabit
Eus tamen i longum cui des aut ne superaddes
Simplex i vult ne: dupplex si format ione.
Eus quoqȝ vult eis: Licet addere sepe poetis.
Amphitrioniades dicendo anchisiadesqȝ
Laomedonciaden priamum salamina petentem.
Aut vt scipiades deducere deucalidesqȝ
Aut mutare velut titides a patre tideus.
Hec quoqȝ sepe creat rex. patria. mater & author.

¶ In des

¶ Noia primi ordinis mutãt extremum e gti in a: ꝛ iuncta syllaba des reddunt patronymicũ: vt pelias pelie peliades. ꝛ enee eneades. enides em̃ cõtra regulã est. Anchises anchisiades habꝫ. ꝛ Lahertes lahertiades cũ patronymicũ nunq̃ debeat primitiui gtm̃ nisi vna syllaba superare. Secundi vero ordinis noia q in i terminant gtm̃ sumunt des. vt priami priamides Que in duplex ij vertunt vltimũ in a ꝛ des accipiũt: vt Menetius menetij

menetiades. Que vero in ei mutant ei in i longū ⁊ sumūt des. vt Tydeus tydei tytides. quod euphonie gratie quidā volunt d in t vertere. Si tertij sint ordinis a dtō formant addita des syllaba vt hectori hectorides: herculi herculides. Scipio tñ q̄q̄ latinū nomē Scipiades hʒ ꝑ Scipionides.

¶ In is ⁊ in as.

¶ Patronymica feīa in is ⁊ in as fiunt a masculino ablato de: vt priamides priamis. Aeneades eneas. Virg. tñ eneis vsurpauit. Sciendū est poetas quandoq̄ vel addere syllabas patronymicis: vt atlantiades ꝑ atlantides. Peliades ꝑ pelides. Vel diminuere: vt deucalides pro deucalionides.

¶ In ne.

¶ In ne patronymica feminina sunt: ⁊ formantur a gtīs addita syllaba ne vt Adrastus adrasti adrastine. Nereus nerei nerine mutato ei in i longum sed Acrisius acrisij acrisione producta penultima format.

¶ De patronymicorum declinatione.

¶ In des igit masculina more p̄ie declinatiōis noīm inflectant: vt hic priamides: hui⁹ p̄amide. huic p̄amidi: hūc priamidā ⁊ p̄amiden: o priamide et o p̄amida: ab hoc priamide ⁊ priamida. hi priamide: hoꝝ priamidaꝝ ⁊ priamidū. his priamidis: hos priamidas: o priamide. ab his priamidis.

¶ Feminina tertiā declinationē sequunt: vt hec priamis: huius priamidis ⁊ priamidos: huic priamidi: hanc priamidē vel priamida: o priamis ⁊ priami: ab hac priamide: he priamides: harū priamidū: his priamidibus: has priamides ⁊ priamidas. o priamides ab his priamidibus.

¶ In ias quoq̄ feminina sic declinant. Hec pelias. huius peliadis: et peliados. huic peliadi. hanc peliadem ⁊ peliada: o pelias ⁊ o pelia: ab hac peliade. He peliades: harum peliadū. his peliadibus: has peliades ⁊ peliadas: o peliades: ab his peliadibus.

Cum dedit e grecus recto tenet es genitiuus
En quarto numero pręeunte sit, & genitiuo
Plurali: dehinc es terno sextoq̄ repones.
As quarto, reliquos in vtroq̄ per e lego clausos.
O quarto & quinto reperitur & us genitiuo.

¶ De declinatione grecorū in e ⁊ in o.

¶ In e ꝓpria siue patronymica sic variant Hec penelope: huius penelopes huic penelope: hanc penelopē: o penelope: ab hac penelope. He penelope harū penelopen: his penelopes: has penelopas. o penelope: ab his penelopes. ¶ In o longū greca hn̄t ntm̄ actm̄ ⁊ vctm̄ in o ⁊ gtm̄ in us.

¶ Quos casus vsurpauimus a grecis.

As dat ados patrio quartoq̄ da dasq̄ pelasgo
Vel dat adis dem des si nostro more reflectes
Os siquidem gręci patrui dabit is mihi q̄q̄
I vel e precessit: vocalis namq̄ peribit.

¶ As breui finita faciũt more greco ados i gtõ: ada i actõ singulari: adas in actõ pl'i. vel more nr̃o adis adẽ & ades Nã os gti greci mutat̃ in is si p̃cedit consonans nil deponendo: sin vocalis eam absumendo vt huius arcados huius arcadis. hui⁹ poleos et genesios huius polis et genesis &c.

Es ternę patrium dat in is vel in i sibi clausum.

Sic moyses moysi vel moses flectito mosis

Is dat gos patrio vel ios: dat & in breue quarto.

Pluraliq; lego vel ion vel eon genitiuo.

ntõ actõ & vtõ si sint neutri generis. Nã mas. & femi. hñt on in actõ.

Os tribus in socijs patrioq; vel us reperimus.

Quod vetum in neutro: in reliquis on iungito quarto.

Vs facit vm quarto reliquis v sicut iesus.

Sępe autem quinto potes s remouere pelasgo.

Cętera in eloquio vitabis gręca latino.

¶ In os greca sic eunt: hoc melos: hui⁹ melos & mel⁹: huic melei: hoc melos: o melos. ab hoc melei & meli. Hec melea: horũ meleon et melon: his melesi: hec melea et mele: o melea & mele: ab his melesi. ¶ In is.

¶ In is sic eunt. hec metamorphosis: huius metamorphosios et phoseos huic metamorphosij & phosei & phosi: hãc metamorphosin: o metamorphosis et phosi: ab hac metamorphosij et phosi. He metamorphoseis et phosees et phosis. harum metamorphosion et phoseon: his metamorphosis et sesi: has metamorphosias et seas et phosis. vtũs ntõ sil'is est et ablatiuus dtõ: sed is duobus latine non vtimur: & in aliquibus vocibus abstinemus quas in nostrã qñq; declinationẽ transferimus. ¶ In o.

¶ Hec sappho: huius sapphos & sapphus: huic sapphei & sapphi: hanc sahphoa & sappho: o sappho: ab hac sapphoi & sapphi. He sapphoe et sapphi: harum sapphon: his sapphoes et sapphis: has sapphus et sapphos: o sapphoe et sapphi: ab his sapphoes et sapphis.

¶ Hic moses. huius mosis: huic mosi: hũc mosen: o moses: ab hoc mose: hi hos & o moses. Reliqui casus in vsu non sunt. dicitur et moyses hebraice.

Hic iesus hui⁹ iesu: huic iesu: hũc iesũ: & iesu: ab hoc iesu. hi hos et o iesus.

¶ De p̃noĩbus additiuncule.

Quattuor ipsa modis ter sex pronomina flectes
Quorum tres primos donatus reddit appertos
Quartus vt arpinas flectit tantum tria nostras
Vestras et cuias: verum vt quoq; cetera noscas
Primi omnis generis tria sunt: ego: tuq;: suiq;.
Que patrio nunc i solum dant: atq; datiuo.
At quondam patrio mis. tis. mi. nunc quoq; terno.
Recto vtroq; sui caret. ac ego posteriori
Ius. iu i ve modi patrio dant quinq; secundi.

Et quis cum natis: cuius ceu cetera quinq;
At bonus atq; miser flectentur: sed sapienter.
Mi dabitur quinto: pro quo meus: ante marino
Sunt forme prime tria ter: totidemq; secunde
Que prime per se poteris ceu fixa locare.

PRonomina vulgo ponunt: quindecim sine q̄bus sunt tria interrogatiua ad q̄ cetera rn̄dentur. q̄s. cuius. cuias. vn̄ octodecim sunt ꝓnoīa quorū tria sunt prime decli. ego tu sui q̄ nunc faciunt in gtō. mei tui sui. olī etiam mis tis: pro q̄bꝰ vtimur m[illegible]us tuus. In dtō aūt mihi ⁊ mi dicimꝰ. Ego caret vtō. sui etiā ntē in vtroq; numero. Sex sūt scde Ille. ipse. iste. hic. is. ⁊ quis. Sex tertie. meus: tuus: suus: nr vester: et cuius: et tria quarte: nostras et vestras et cuias. Vide textum donatum. Horū nouē sunt primitiua: ego: tu: sui:: ille: ipse: iste: hic: is: ⁊ qs. Totidem deriuatiua: meus a mei: tuus a tui: suus a sui: noster ⁊ nostras a nostri: vester ⁊ vestras a vestri: cuius a um. ⁊ cuias a cuius.

De heteroclisi. Cap. II.

GRammaticos imititare bonos heteroclita flectens:
Ne forsan vetitum ponas vbicunq; repertum
De quantitate vide o ante t. .i. inflexionē.
Dicitur aptoton quod casum non habet vllum
.i. ꝯsilr fieri solitis
Sed vocem solam concinnis casibus aptam.
Voce monoptoton casus omnis tenet vna
Diptoton binis triptoton flectito ternis
.i. tetraptoton pētaptoton hexaptoton
Sic deinceps tetra cum pente mouebis & hexa.
quia purig legitur.
Ir. pyr. pus. forsan. nihil & nil phasq; nephasq;
Hęc aptota volunt & ardor quoq; iupiter & cym.
Nomen in i vel in y vel in v numero pręeunti
Grammata cum verbis positis pro nomine cunctis.
.i. in singulari.
Cepe prius ternę: simul & pluralia tempe.
Et cete & pondo: nęcnon genus omne quibus do
Vt nequam & nugas quibus hæc pluralia iungas
Tot quot cum natis totidem numeralia quęuis

De declinatione nominū heteroclitorum.

De tribus ad centum quę primę sunt speciei
Mille prius fixum simul & post mobile factum
Esse monoptotę dicas me iudice formę.

¶ De noībus heteroclitis. Sulpi.

Quoniam de heteroclitis iam mihi dicēdum est de quibus sane magna inter grāmaticos dissensio est Fateor me fere omnia ex diuersis anthoribus collegisse que grammatica lege. i. cōmuni vsu heteroclita iudicant. Si quos aūt authores illis refragari cōperies ascribito authoritati: scimus em̄ Plautū dixisse delicia feminino gn̄e ⁊ nūero singulari: ⁊ Ciceronē nex: et alios interdum alia multa que lex grammatica vetat: permittit tn̄ analogia. i. ratio proportionis aut similium declinatio similis. Hec ideo ne me: aut ī memorem aut ignarum fuisse quispiam iudicet: ne ve quod veteribus interdum scriptoribus licuit: sibi quoqꝫ licere in ea re putet: aut quod raro inuentum est et figurate vel incuria quadam elapsum in quotidianum sermonē audeat vsurpare. Primum ergo dicam quid sit aptotum et monoptotum nomē ex sētētia Prisciani. Nā sentit aliter Diomedes. Aptotum est quod nomīatiuū tantummō hꝫ: ⁊ in ceteris casibus deficit. plerūqꝫ tn̄ vocatiuum etiam habere inuenitur: eo ꝙ sit ntō similis: vt hic iupiter o iupiter. Neutra vero aptota tres possunt habere casus propter similitudinē noīatiue accusatiue ⁊ vocatiue vocis: q̄ gn̄aliter est omnibus neutris: vt fas: nefas: ir: ador et pus: ꝙꝙ legimus puris. Monoptoton est qđ vnā vocē hꝫ ꝑ oēs casus siue singulares siue plurales siue vtriusqꝫ numeri: vt sinapi: gūmi: cepe: pondo: cete pedum et litterarum noīa ⁊ nūerorum a quattuor vsqꝫ ad centum Diptota dicunt que duos casus diuersos hn̄t: vt verna verubus. Triptota q̄ tres: tēplum templi templo. Tetraptota que quattuor: vt gener generi genero generum. Pentaptota que quinqꝫ: vt castus casti casto castum caste. Hexaptota que sex: vt totus totius toti totum tote toto.

Deficit aut variat heteroclita vox vel abundat:
Deficit in casu vel casibus aut numero altro.

¶ Heteroclitū nomē est qđ vario mō declinat. Heteroclisis est varia nominū declinatio q̄ quidē fit in casu numero gn̄e declinatione ⁊ voce. Fitqꝫ defectu abundantia ⁊ variatione. Defectiua in casu ⁊ numero.

Iuppiter atqꝫ iouis fuerant duo nomina priscis
Ast ea seu vocem nunc declinabimus vnam:
Sed proprie rectos tantum vult iuppiter ambos.
Aleo iungatur labeoqꝫ & ganeo: verum
His datur & quartus: satias solummodo rectus
Sed satiate tibi Lucilli congruit vti.

Macte tenet quintum priſcis vt mobile flexum.
Hoc ſpecus o qꝫ ſpecus:ſpecoris fortaſſe mouebis.
Soli ſunt ſexti pro flatu flamine:ſponte:
Sed lectum eſt ſpontis ceu flamina flaminibuſqꝫ.
Sic ſexto natu dat Seruius additur aſtu
.i.ntis 7 vtis vtriuſqꝫ numeri.
Cum promptu:q̄uis ſit rectis omnibus aſtus.
Quos quartus ſequitur quoties conformis habetur
Iuſſu & permiſſu tantum nunc datur in vſu
Expes vult fratres:veruumqꝫ veru dare nolens
Grates plurales duntaxat habeto ſodales
Grates grate leges:tantum inficię inficias des.
Suppeti ę qꝫ tias.repetundarum repetundis
.i.latebris
Ab latere hunc laterem:forſan lateres teribuſqꝫ
ſup.vetuſtas
Hanc dicam:has dicas dices:hęc dica vetuſtas
.i.ditionem .ſ.caſibus
Aditione hanc nem quidam nis niqꝫ ſuis dant.
Fors dea vel caſus o fors a forte mouetur
Hęc rectis primis priu abo neciſqꝫ dapiſqꝫ
Remigis & frondis:primoris Seruius addit
ſup.priuabo
Neutra ſimul quarto.Cum verbere iugeris atqꝫ
Fœminis.at nex daps remex frons fœmen ab vſu
Mota:legi notis neqꝫ eis plurale negabis.
Forte precem iunges vel ab hac tantum prece dices
Obice ſic quidam cum viſcere frugeqꝫ flectunt
At frugi frugem viſcuſqꝫ reperta reclamem
Plus pluris neutro: totum plurale teneto.

De declinatione nominū heteroclitorum.

Quidam addunt pluri: dic virus raroq́ꝫ viri
Tabes declino: nec dat tabi nisi tabo
Tantundem nescit tantodem iungere binis
Casus in plurali.
Ad cunctos fer opes: pis pē pe prius modo flectes
Sic vicis atq́ꝫ vicē vis hec vis huius & hanc vim
Hac vi: post vires nunc dices legimus has vis
Datq́ꝫ lues quartū quē noscis: & alue sextum
oris
Os mare farra. forum. mel mulsū: deruta morū
Aes. ius. tus. vitrū simul ordea nūc scio tantum
Tres in plurali fratres retinere: sed olim
Oribus ac maribus vinis simul eribus ærum
Iuribus & moris dixisse poemata noris
Nomina sic flectes quintæ sed ter tria demes
Vt species acies cū prole dies faciesq́ꝫ
Progenies & materies res maneriesq́ꝫ
Querens distribuens. infinitum referensq́ꝫ
Atq́ꝫ negans quinto careant pronomina iungo.
Quattuor exceptis. noster nostras meus & tu

¶ Hec deficiunt certis casibus et numero plurali: hec fore ab hac forte: hunc laterem ab hoc latere. sic. phocas. Sed priscianus addidit hi lateres ꝛ o lateres. hanc ditionem. ab hac ditione. Sponte ꝛ flamine ꝑ spū ablatiui soli sunt Legimus spontis gtīn apud Columellā ꝛ flamina apd Tybullum: paucosq́ꝫ alios. Tabi ꝛ tabo gti ꝛ ablatiui casus Dicimus tamē hec tabes. hanc tabem ab hac tabe. Macte vctūs est solus. legitur ꝛ mactꝰ nā fuit apud vetustissimos adiectiuū Lucretius lib. v. At nunc sepe boues luci ferro male macte. Hoc tantundem huius tantidem hoc tātundem. Addūt hec lues. hāc luē ab hac lue Grates aūt nti acti ꝛ vcti pluralis vox sola est. Sed apud. Ciceronem in oratore. si corruptus non est. Legimus gtīn gratis: vt cū gratis cā nihil facias Suppetie ꝛ suppetias inficie ꝛ inficias: repetūdarū ꝛ repetūdis pl̄aliter tm̄modo dicimus Hoc specꝰ huius specus ꝛ o specus dūtaxat hꝫ vt Seruio placet sed cur actō careat ipse non video Satias solus ntūs ꝗꝗ. Lucilius satiate in ablatiuo dixit. Dicam

et dicas vtriusq; numeri accusatiui sunt. Dica in ntō vtitur Cicero in verrē actione quarta: scribit eraclio dica. Natu solus abltūs teste. Seruio Sic astu ꝛ promptu: ab astu tamē legimus hi astus ꝛ o astus. Priscianus astu nomen est indeclinabile inquit Saneo labeo: ꝛ aleo ntōs tātū ꝛ vocatiuos habere Priscianus docuit in accentibus.

¶ Hec carēt ntis ꝛ vctis singularib⁹ tm̄: sed reliquos vtriusq; nūeri casus habēt. Remigis frondis: verberis: qđ etiā singulari caret actō. Dapis necis addimus primoris auctoritate Seruij: sed remex legitur apud. Serenū. Frons etiā dicitur teste Seruio. sed olim frōdis in ntō dicebatur. Phocas tn̄ vult carere recto. Feminis etiā rectū nō habet. licēt sint qui dicāt femē. Dapis in ntō Liuius est vsus. ¶ Hec tres dūtaxat hn̄t casus in nūero singulari. at in plrali in nullo deficiūt. hoc plus huius pluris hoc plus. hoc virus hoc virus o virus. huius opis hanc opē ab hac ope. qn̄ est appellatiuū: huius vicis hanc vicē ab hac vice: hec vis huius vis hanc vim ab hac vi: quattuor hꝫ casus plurale eius ſm quosdā vires fuit: ꝛ apđ veteres hec vis ꝛ has vis. ¶ Hec cū pluralē integrū habeāt abltm̄ tantūmodo singularē hr̄e cōperiuntur: teste phoca Obice: fruge: prece: vicere. Priscian⁹ autē v. lib. vult inueniri hui⁹ p̄cis huic p̄ci ab hac prece. huic frugi hanc frugē ab hac fruge. ¶ Hec neutra cū careant oēs casus in singlari ntm̄ actm̄ et vocatiuū in plrali tātūmodo hn̄t iura: era: maria: vina: mora: farra: ordea: thura: mella: fella: ora. Addimus defruta ꝛ mulsa vinoꝝ: ꝛ vinis etiā apđ Pliniū legim⁹ Itē erū ꝛ erib⁹ apđ Catonē. Hmōi sūt qnte declinatiōis noia vt pnicies: spes: cui⁹ cōpositū expes ntm̄ ꝛ vctm̄ vtriusq; numeri hꝫ Deinimus hec nouē: res spēs: dies: meridies: acies: facies maneries ꝛ pgenies. Verū in plrali diptotū eē priscian⁹ ostēdit. caret ei gtō ꝛ reliquos casus habet

¶ Interrogatiua: vt qs: vter: ꝛ quotus. ¶ Relatiua: vt qui: q̄: qđ: is: suus: idem. ¶ Distributiua: vt quicūq;: oīs nullus. ¶ Infinita: vt alius aliquis carēt vocādi casu: silr̄ pnoia p̄ter tu: meus: nr̄: ꝛ nr̄as. Nūero carentia

¶ Plrali numero naturaliter carēt oīa deoꝝ: hoīm: vrbiū: mōtiū: siluarum fluuiorū: ꝛ locoꝝ ppria noīa: nisi sua natura pluraliter tātūmodo aut cōfuse pferantur: vt athene: cume: verule: puteoli: argi qđ p̄ter aliorū morē in singulari hꝫ hoc argos. Suscipiūt tn̄ aliquādo ppria noīa nūerū multitudinis gratia equiuocatiōis: vt Scipiones Lelij ꝛ aiaces: q̄ homonyma sūt aliqn̄ si transeunt in appellatiua familie: vt Cesares Fabij.

Legitime numero proprium nomen caret altro
Sæpeq; plurali: nisi sint loca sicut athenæ
Partibus & toti communia nomina iunge
Ni fortasse aliud vel plurima tota figurent
Sic elementa: metalla & humi nascētia sicca
Sic liquida ad pondus vel mensuram referenda
Herbarū aut fruticū pones specialia multa
Attamen euentus diuisio opinio & vsus

Sermoq̧ translatus: quędam pluraliter edunt
Ordea. farra. fabas. lentes & defruta pisas
Pisa ve citrullos fragra & frumenta lupinos
Melones & mella tribus paribus reperimus.
Raro tamen pisis & parcius vtar acetis.
Cum loliis rutas: cepasq̧ leges & auenas
Quę generalia sunt sed musta & mulsa metalla
Aera vndas & aquas fontes & stagna lacunas
Aequora cum fluuiis amnes & flumina succos
Pocula seu latices puteosq̧: fluenta lacusq̧
Et freta cum lymphis legimus: maria atq̧ paludes
Atq̧ electra licet speciale sit adiiciemus.

¶ Ut hos versiculos intelligas ptib9 et toti cõia sunt noia qñ q̄libet pars sumit nomen totius: vt q̄libet pars aeris est aer: sanguinis sanguis: medulle medulla: cruoris cruor: sed si pro pluribus totis accipiant: vt terre ꝓ regionibus: panes ꝓ informatis partibus nõ carebunt pl'i. Humi nascẽtia sicca sunt: piper cicer ⁊ similia. Liquida ad pondus aut mensuram referenda oleum: lac: butyrũ. Herbarũ noia vt rosmarin9. apiũ. fruticũ. siler. dico multa q: miricas viburna genistas et similia legim9. Ex his aũt que legitime carent vsurpant pluralẽ q̄dã vt Catones duo: q̄dã diuisione: vt galliarum alia belgica: alia celtica ⁊c. quedam opinione vt soles gemini: quos visos opinant. Quedã vsu seu vsurpatione vt frumentis apud maronẽ ⁊c. Et q̄dã p trãslationẽ vt apud ouidiũ. Illic ⁊ multos hectoras esse puta. i. fortes qualis fuit hector: sꝫ audiamus authorẽ: qui hec sparsim positurus est.

¶ Masculina singularia.

Hęc tantum numeri pręeuntis mascula noui:
Sanguis: sal. ponthus. penus & puluis. genuinus,
(pro stella)
Vesperus & vesper. fimus. aer. mundus & ęther
Muscus. sol: fumus. limus. veneris quoq̧ cestus
Carcer captorum: quędam pluraliter horum
Legimus: vt soles cum pulueribus genuinos

Cum ſalibus mundos: cum ſanguinib⁹ quoq; fumos

Preterea hec ſunt maſculina: q̄ ex vſu cōi plural ē numerū reſpuūt: ſāguis fumus: puluis: limus: pontus: mundus: fimus: ſol genuinus: ſal: ether aer ceſtus pro baltheo veneris addimus veſper: ſed nemo cōis gn̄is ē: ꝛ vnuſquiſq; omnis.

¶ Feminina ſingularia.

Hęc tantum numero muliebria flecte priore
Gloria: fama. lues: pax: gaza. & galla: ſtrueſq;
Atq; ſalus: tuſſis. tellus: humus & fuga: bilis
Cum cholera: pubes: contagio: veſpera: arena
Pax: mors: vita: fames: ſitis: & lux: culpa: penuſq;
Et proles: tabes: ſoboles iuncta indole labes
Adde quies requies venia atq; iuuenta iuuentus
Quintę multa fides caries rabies ſanieſq;
Canicies plebes iuncta ingluuie illuuieq;
Et glacies macies: abſtractaq; plurima: ceu quę
Dant pernix demens ſapiens prudens ſimul amens
Eq; loquens vecors & pauper auarus inopſq;
Eq; legans parcus memor atq; ſenex iuueniſq;
Diq; ligens ſtultus ſecors inſanus amicus
His pauca adiungas: quę ſi pluralia cernas
Sicut amicitias luces paces & arenas.
Gazas et vitas raro pluraliter edas.

¶ Plurali numero carent feminina in textu poſita aut ab illis poſitis abſtracta: vt pernicitas dementia: ſapiētia: prudētia: amētia: eloquentia: vecordia: pauperies et paupertas: auaritia: inopia: elegantia parcitas ꝛ percimonia: memoria: ſenecta: et ſenectus: iuuenta et iuuentus: diligētia: ſtultitia: ſecordia: inſania: amicitia: et his ſimilia: vt adoleſcētia: pueritia: infātia: clementia: legimus tn̄ iſanias: glias amicitias: luces: paces: arena gazas: vitas et quedam alia: ſed pce aut nunq̄ nunc vtendū eſt. vnde author.
¶ Feminina ſingularia hec ſunt: pax: mors: vita: fames: ſitis: lux: gloria: fama: ſalus: lues: gaza: tabes: labes: humus: proles: ſoboles: pix: ſenecta: ſenect⁹: iuuēta iuuētus: penus: fuga: fides: indoles: eloquētia: pſapia: ſtru-

es:tussis:bilis:cholera culpa:galla:rabies:sanies:secordia:vecordia:par cimonia:auaritia:caries:pnicies:sapiētia:stultiti :insania:demētia amentia:diligētia:elegātia:mēoria:amicitia:arena:vespera:⁊ paupertas Addun tur ⁊ plura:sed q̄q̄ raro:inuenies tñ aliquoꝝ plalia apud authores amici tias memorias ⁊ sapientias sepius.

¶ Neutralia tm̄ singularia.

Neutraq; plurali careant hęc fasq; nephasq;
Plus ador ir seniū soliūq; solumq; salumq;
Atq; lutum cœnū vesper vel vesperum & euum
Et baratrū viscum:dum nomen mane macellum
Nil nihil & nihilum coniunge necesse necessum.
Mammona manna vitrū letum cum paschate nitrū
Ver pelagus virus vulgus neutrū:atq; marinum
Atq; penus penoris coniunge penumq; penuq;
Halec quando garum spicum sociabo geluq;
zinziber crocum ⁊c.
Iustitium iunges & dicta prius superaddes
Vt lolium fœnum ferrum piper atq; cuminum
Sed sola cum solijs reperimus: cumq; macellis.

¶ Hec neutra ⁊ cetera homogenia prius dicta plurali carēt. dico halec qñ garū sup. est. i. liquamen:qꝛ pro piscibus haleca haleciū ⁊c. dicim⁹. pauca pluraliter reperiunt̄ declinata:vt tria dicta.

¶ Sulpiti.

¶ Neutra singularia sunt fas ⁊ nefas:ir:pus:ador:lac:lolium:senium: salum:letum:cenum:euum:virus indeclinabile:ver:vulgus: pelagus:gelu: manna:mammona:pasca:crocum:baratrum:nil:nihil:nihilū:necesse: vesper:vesperum:lutum:mane:viscum:spicum:penu:macellum:nitrū ⁊ vitrū Accedunt ad hec nomina metallorum excepto es. ⁊ electrum. Adde etiam nomina liquidorum:vt ius ⁊ flegma: ⁊ humidorum humi nascentium q̄ ad mensuram pondusve referuntur cuiuscunq; generis sint: vt triticū:cicer: piper:milium:fenum ex quibus omnibus hec pluralē non refugerunt: eqꝛ mare fretū:vnda:latex:aqua:lympha:mel: fel:vinū poculū:fons fluuius: flumē amnis:stagnū:lacuna:lacus:puteus palus:Acetis vero apud Pliniū legimus. Preterea ordeū. frumētū:faba:melo:pepo citrullus nouum verbū far pisum:vel hec pisa:lupin⁹ fragū. Itaq; herbarū ⁊ fruticū: q̄dā noīa aduertēda sūt diligēter:vt apiū:petrosilinū. sansucū:mētastrū cuminū:q̄q̄ ouidi⁹ rutas dixerit. Utili⁹ sumes acuētes lumina rutas.

¶ De noībus cōmunis aut oīs generis tantum pluralibus.

Plurali nemo velut vnusquisq; careto

Necnon & quinto: parce quoqꝫ neminis edo

¶ Nemo ⁊ vnusquisqꝫ plurali carent toto: ⁊ actō singulari: raroqꝫ dicitᷣ neminis licet in Plauto legatur. ¶ Neutra singularia

De his que naturaliter singulari carent. ¶ Ascen.

Quæ constant varijs vt scalæ siue quadrige:
Multaqꝫ festorum: speciesqꝫ duę numerorum
Mobile pro maribus stans pluribus vt duo bini
Et cani superi cupiunt pluraliter edi

¶ Quattuor modis carēt noīa naturaliter singulari numero. Primo fm Seruiū q̄ nō nisi ex plībus cōstāt: vt scale: bige: trige quadrige: lr̄e pro epistola arma: q̄squilie: scope q̄ q; facilia cognitu imperitioribꝰ nō sūt suo loco repetenᷣ. Scđo multa festorū seu ludorum noīa tā masculina vt apollinares: quinquatres: circēses: q̄ feminina: vt latine neomenie q̄ etiā neutra vt orgia bacchanalia: neptunalia: repotia solēnia. Tertio due spēs nūerorꝫ vt duo tres ⁊ sīlia i īfinitū p̄ter duo substātiua cētenariū ⁊ mille. Itē singuli bini terni ⁊ sīlia ꝓpter distributionē naturaliᷣ singlāri carēt: lꝫ poetice singularia reperianᷣ: vt septeno gurgite ꝓ septē gurgitibus. Quarto adiectiua pro plībus masculis accipi solita: vt cani pro capillis superi inferi: ceteri optimates magnates: maiores ⁊c. ¶ De masculinis vsu tm̄ plalibꝰ

.i. masculini.
Sint generis primi tantū pluralia: clatri
Cum salibus fasces cum celitibusqꝫ penates
Atqꝫ fori proceres cani cum cassibus antes
Annales cum furfuribus: manes lemuresqꝫ
q; ꝓ noxiorꝫ custodia nō caret
Fasti cū loculis cū carceribus: sed equinis
q; ꝓ die natiuitatis nō caret
Coqꝫ dicilli ambo natales sanguinis alti
Cancelli luceres tatienses: atqꝫ quirites
Et pugillares forsan moresqꝫ laresqꝫ
que masculis pluribus conueniunt
Sentes & vepres mariū adiectiua minores
Maiores forsan primores: hæcqꝫ per ates
.i. finita. .i. primates optimates
Clausa simul iungas primus simul optimꝰ atqꝫ
infirmates summates magnates
Infimus & summus manusqꝫ simul sociando

De declinatiōe nominū heteroclitorum.

ſequentium

Horum plurales maribus compluribus aptes

inferi ſuperi liberi poſteri

Inferus & ſuperus liberq́ & poſterus: atq́

vt duo bini ⁊ ſimilia

Quos dixi numeros ludos populuſq́ tribuſq́

Feſtaq́ circenſes locros gabios fabioſq́

Quinquatreſq́: tamen veterū ſi ſcripta reuolues.

Inuenies procerem primorem ſæpe quiritem

Ac pugillarē necnon cum carcere veprem

Cœlibe non raro: ſed cœlite parcius vtar

Dumq́ aliud ſignant pluralem plura repoſcāt

¶ Hec oīa maſculina ex vſu ſinglˀari carēt: lꝫ quedā rariꝰ ſingularia reperiantur vñ legimꝰ ꝓcerē apd̛ Juuenalē ꝑmorē ſm̄ ſuiū ꝗritē apd̛ pſiū carcerē etiā ꝓ arctura equoꝝ apd̛ vgiliū veprē apd̛ ouidiū. viij. metamoꝛ. Aut lepori qui vepre latēs hoſtilia cernit Ora canū ⁊ hieronymū ⁊ eſaie. xviij. Quis dabit me ſpinā ⁊ veprē: Quin etiā priſcianꝰ vult feminino gn̄e dici. vñ ⁊ vepēcula in diminutiuo. ſed Capꝓbus ⁊ Sulpitiꝰ maſculinū eſſe dicūt vnde ⁊ Virgiliꝰ in geoꝛ. hirſutos vepres dixit. Phocas autē vult ſinglˀari carere. Sūt multa ꝗ in alia ſignificatiōe ſingularē hn̄t: vt ſal ꝓ cōdimento: faſcis pro ſarcina aut pōdere. Virgiliꝰ in buc. Ego hoc te faſce leuabo Celitē ⁊ celite legimꝰ Nā celitū in plˀali nō celitiū facit Canus adiectiuū nō ſubſtātiuatū: ſicut minoꝛ maioꝛ ſenioꝛ liber poſterus inferus: nuperus ⁊ ſīlia: ꝗ ſubſtantiue ꝓ plˀibus maſculis tenta ſinglˀari carēt Annalis etiam apd̛ gelliū legitˀ: ⁊ foꝛtaſſis alibi alia. Quidā addūt artus ſed apd̛ Lucanū ⁊ alios idoneos ſingularē habet. Sed audiamus Sulpitiū.

¶ Maſculina pluraliter declinata ſūt Quirites: ꝑmates optimates: proceres: minoꝛes: maioꝛes celites: ſed legimꝰ ſingulares huius nominis obliquos poſteri: ſupi penates: liberi: lemures: ſales. canī: foꝛi manes: faſces: antes: ambo: carceres: caſſes: furfures: pugillares: codicili: loculi ⁊ natales ꝓ gn̄is nobilitate ſm̄ Diomedē Faſti annales legitˀ tn̄ annalis tertius apd̛ Gellium. Cācelli: leres: ſentes: vepꝛes. Adde ſi vis luceres: tatienſes quintilij: fabij locri. ⁊ ſīlia Ludoꝝ quoq́ ⁊ feſtoꝝ multa noīa ſūt hmōi vt Appollinares Quinquatres Circenſes: ⁊ plura. ¶ Feminina tm̄ pluralia.

Hæc tantum numero muliebria iunge ſecundo

Nundinæ & inferiæ feriæ nonæ atq́ candelæ

Idus & nugæ ſcopæq́ manuq́ biæq́

Induciæ thermæ: cum lactibus infi ciæq́

Quiſquiliæ latebrę tenebræ inſidiæq́ minæq́

Branchie & exquiliæ cerimonie etesiæ & alpes
Cum foribus valuæ: cum tricis primitieq;
Relliquiæ cunæ cum cantibus exuuiæq;
Excubiæ ambages cum blanditijs quoq; gades
Exequiæ phalere iungantur suppetieq;
Diuitiæ scale bigæ trige atq; quadrigæ
Seiugæ & illecebræ cum compedibus paleæq;
Dire inimicitiæ cum naribus antie & ambe
Et numeri dicti charites seu gratiæ opesq;
Clitelle grates gingiuæ præstigiæq;
Antennæ sortes decretalesq; geneq;

¶ Que raro habēt singularem

His addunt mappas sordes pro vulnere plagas
Aedes priuate: fauces & copiæ in armis
Neniæ item iungi possunt simul atq; latinæ
Nuptus & argutus per ie pariterq; facetus
Atq; fides diculæ faciens ex des sociabis
Illecebram paleam cū dira & lacte quadrigam
Et bigam trigam cum nare genam latebramq;
Blanditiam ambagem sordem ātenuamq; legemus.
Gratia item legitur seu plaga & nenia mappa
Pluraq; sed tritum tute seruabimus vsum

¶ Hec oia in vsu bonoꝝ grāmaticoꝝ singl'ari nūero carēt. Nūdine tñ olim trinūdinū dicebāt: iferie ferie: sʒ vulg⁹ feria scđa tertia ⁊c. dicit none calende idus nuge scope manubie qđ in hexametro sine vicio poni nequit: quia tres p̄ïmas corripit: inducie: therme: lactes: sed ⁊ lactē nudā dixerūt ificie sed diximꝰ nō hr̄e nisi inficias sicut suppetie suppetias: q̇squilie: latebre: insidie: mine fores: sed fores i singulari ⁊ forē legimꝰ: value. trice: p̄mitie reliquie: cune: ⁊ vt priꝰ dictū est cume ⁊ cetera ciuitatū noīa: vt athene thebe i boetia: bruge. Itē cātes: exuuie excubie: ābages: blāditie: sʒ blāditiā vsurpatiue legimꝰ gades: exeqe phalere: suppetie vñ hēmꝰ suppetias: diuitie scale: vulgo scalā leges qđ tñ Salustiꝰ singl'ari carere docʒ dicēs i Jugur-

tha. deinde vbi vne atq; altere scale comminute sunt: q̃ supstiterãt afflicti sunt bige: trige: quadrige: q̃ singularia reperiunt: min⁹ pprie. Seiuge: illecebre: sʒ ꝛ illecebra sepe legit: min⁹ ex arte: cõpedes: palee: q̃dã tñ cõpedẽ et paleã dicũt. dire substãtiuũ p furijs: nã adiectiuũ nõ caret inimicitie vulgus tñ inimicitiã dicit nares. Persius tñ dixit. sonat hic de nare canina lra ꝛc. anthie ãbe ꝛ due spẽs nũerorũ due tres ꝛc. singl'e bine terne ꝛc. charites et gfe p deabus. Hora. tñ dixit in carminib⁹. Gra cũ nimphis geminisq; sororibus audet ꝛc. opes p diuitijs: clitelle: grates: dicim⁹ tñ gratias ꝛ gte repiri gingiue. pstie. antene. legit tñ antẽna. sortes p gñe diuinatiõis: nã alit sors passim repit: decretales: sʒ p vna lege decretalẽ q̃dã dicunt. Est enim natura adiectiui gene sed ꝛ gena legit. mape ꝛ sordes: sed vtrũq; singl'are repit plage p vulnerib⁹ ꝛ rhetib⁹. Nenie sed in poetis etiã hec nenia repit latine festi nomẽ: aliter vt p via vel adiectiue hec latina repit: nuptie: argutie: facetie: fidicule p tormẽto. In his aũt oĩbus seruanda cõsuetudo.

¶ Feminina pluralia. Sulpi.

¶ Feminina p'ria sũt calẽde. idus. ferie. nũdine. Nũdinũ eñ ꝛ trinũdinum legim⁹ sʒ raro. None iducie: latebre: tenebre: lactes: terme: excubie: exuuie: pmitie: inferie: exeq̃ie: inficie: suppetie: dire: trice: ambages: gades: fidicule pro instrumento tortorio: palee: quisquilie: reliquie: blãditie: opes cantes organorũ fistule siue dee: mine: phalere: nuge insidie: facetie: illecebre delicie: quod volunt diuersum a delitio esse. Diuitie: nuptie: argutie: cune: scale: scope: bige: quadrige: seiuge cõpedes inimicitie: gene: ãtie: grates nares: manubie: ãbe: fores value. Et festorũ noĩa: vt latie. Itẽ cerimonie decretales: clitelle ꝛ mappe: vt Seruio placet: sʒ mappa legitur passim. Addit diomedes grates gingiue pstigie nenie plage sortes sordes et gfe dee.

De neutris vsu tantũ pluralibus. ¶ Ascen.

Neutra hęc plurali tantum damus atq; secundę
Seria cum rostris effata. crepundia: tesqua
Armaq; cum castris simul exta cibaria lustra.
Iusta caraunia cum bactris artaxata serta.
Sic vinacea sic cunabula flabraq; dices.
Classica cum spoliis simul ostrea lachana liba
Intestina simul iuga. tentyra: pascua forsan
Sic carchesia sunt & sic pręcordia flectunt
Iunge duas species numerorum sicut & ambo.
Pauca tamen numero legi sociata priori.

¶ Hoc noĩa neutra scđe decli. singulari carẽt addũt multi tripudia multi tñ tripudiũ dicũt: legit castrũ ꝛ lustrũ ꝛ rostrũ et sertũ: libũ intestinũ iugũ: ꝛ hec pascua: sed rarius nisi in sctis lris: cetera aũt in alia significatione aut vsurpatiue. Nã rostrũ quis nõ caret singulari: sed nauis ꝛ fori romani: nec iugum boum sed montiũ: nec sertũ adiectiue sumptũ sed substãtiue

Sūt ꝛ alia neutra: ſʒ tertie declinati. q̄ ſequenť dicunt tñ q̄dā ſpōſaliorum ſed ꝛ ſpōſaliū ſpōſalib⁹ ſicut feſtorū noīa bacchanalia ſaturnalia ꝛc.

¶ Neutra tertie declinationis tantum pluralia.

Adijce per ternam flectenda: mapalia forſan
Et magalia: ſed palearia mœnia ſemper.
Lumina quando oculos ſignant altaria ſæpe.
pindari in declinatione.
Et pęana viri carmen: ſponſalia mixtum.
Ilia coniunges & flamina verbera: q̄uis
Ile habeat maurus: cum flamine verbere plures
Sunt qui coniungi iubeant pręſepia: tuq̄ʒ
Iunges feſtorum vt quinquatria queq̄ʒ luperci
Bacchus Flora. Cęres. & cetera numina ſumunt
Orgiaq̄ʒ adiunges ſpecieſq̄ʒ duas numerorum:
Et quę non flectes tempe & pondo ſuperaddes.

¶ Hec neutra iudicanť eſſe tertie decli. ꝛ tm̄ pluralia: ſʒ magnalia et mapalia videntur potius ſcđe. lumina pro oculis niſi poetice ſingulari caret altare multi dicūt ſʒ min⁹ docte feſtorū noīa multa ſūt orgia dionyſia bacchanalia ſolēnia: repotia q̄ oīa ſūt etiā ſcđe in gtō: ꝛ vt opinor repotia vbiq̄ʒ.

His omnis generis numeralia conſociabis.
Tot quot cum natis ac tres communibus addes

¶ Oīs gn̄is pl'i nūero carēt oīa numeralia p̄ter vn⁹ vna vnū: que poſt tria ſub vna voce oīs gn̄is ſūt vſq̄ʒ ad ducēta: niſi fuerint compoſita ex declinabilibus. Item tot et quot cū cōpoſitis: vt totidē quotquot ꝛc. Tres autē cōis ē gn̄is tria tm̄ neutri: ꝛ ideo vbi prius dictū ſpecieſq̄ʒ duas numerorū exempla ſunt duo tria ducenta: trecēta: quadringenta ꝛc. Item ſingula bina terna cum reliquis. Sunt preterea aliud in ſingulari aliud in plurali ſignificantia aut plus in ſingulari q̄ʒ in pl'i aut ecōuerſo littera liber amor ſimul ortus ludus odorq̄ʒ lumen cum terra melius poſt notificanda vbi de abundantibus loquemur. Et hec de defectiuis nominibus. Añ Sulpi.

¶ Neutra pl'ia ſūt p̄cordia cunabula luſtra caſtra roſtra feria arma ſponſalia exta tripudia ſpolia labia cibaria claſſica. Apud Sueto. vero legimus claſſicum: ſerta teſqua iuſta bactra artaxata carcheſia crepūdia vinacea ceraunia lachana flabra iuga inteſtina peana ꝓ pīdari poemate tēthyra effata ꝛ ilia qđ cū ſequentib⁹ ē ordīs tertij. Maurus tñ hoc ile đt. Menia magalia mapalia milia altaria palearia flamīa q̄ hn̄t flamie in abltō ſingl'i lu

mia ꝓ oculis ꝛ vbera quoꝝ meminit. Diomedes: freq̄nter singl'aria hn̄t: sic p̄scpia cuius memīt Phocas. Addunt ludoꝝ festoꝝq̄ noīa q̄ secūdā ꝛ tertiā declinationē sequunt: vt orgia parētalia bacchanalia neptunalia comitia solēnia. hec ostrea ostreoꝝ numero plī grecū est. nam apd nos hec ostrea ostreeꝝ ꝛ teste Seruio. Multa hic addi possent si oīa q̄ aliud in singlari aliud id plali significāt discernam⁹. mlta etiā demi. si vnius aut paucoꝝ auctoritatē sequamur. Legim⁹ em̄ fumos soles mūdos genuinos elegātias arenas marib⁹ ꝛ multa alia in plī. Itē in singl'ari quiritē optimatē narē forē spoliū libū bigā quadrigā lactē paleā iugū intestinū tripudiū altare ꝛ plura hmōi. Sꝫ memierim⁹ mlta multos dixisse q̄ aliis ꝓhibēt totidē etiā lꝫ sit oīs g̃nis nūero singulari caret. Carēt ꝛ nūeralia p̄ter vn⁹ vna vnū ꝛ cētenariū ꝛ mille substātiuū ꝛ quedā deriuata a numeris: vt ducēti

¶ De heteroclitis. i. aliquid variantibus.

Quæ genus inflexū variant vel vtrūq̄ notato

De masculinis in singulari in plurali neutris.

Hęc prius us maribus: post donant a breue neutris

Tartara dindyma tenara menala suppara iunge

Taigeta hismara carbasa pillea gargara forte

Iungitur infernus cetus dum piscis. auernus

¶ Notanda sunt heteroclita q̄ variant genus aut declinationē aut vtrūq̄ Et p̄mo gen⁹ variāt hec q̄ in singulari terminant in us ꝛ sūt masculina: ꝛ in plī in a ꝛ sūt neutra: p̄ter cete qđ in e terminat: ꝛ lꝫ quidā negēt cetus dici sepe tn̄ reperit Carbas⁹ quidā femininū putāt: ꝛ aliud esse cū dr̄ gargarus ꝛ aliud hec gargara ꝛ ergo dictū est gargara forte. Sulpi.

¶ Hec in numero singulari masculini: at in plali neutri g̃nis sunt Tartarus tartara. Dindymus dindyma. Tenarus tenara. Supparus suppara Cetus cete. Serui⁹ tn̄ dicit Cetus nusq̄ lectū. Menalus menala: hismar⁹ hismara: taigetus taigeta: gargarus gargara. Strabo aūt gargarū montem esse gargara coloniā docet. Pilleus pillea: carbasus carbasa. infern⁹ inferna: auernus auerna.

¶ Masculina in singulari: in plurali masculina ꝛ neutra

in singulari — in plurali

Hæc prius us post i tribuere mari vel a neutri

Massicus atq̄ locus terre: sed mas datur arti

grammatico ceteri grammatici.

Sibilus atq̄ iocus: sine mauro balteus addunt

in singulari declinationi.

Iussus permissus simul euentus data quartę

Mascula plurali dat neutris valla secundæ

Verū hæc sæpe p um reperim⁹: & hinc fit a neutrum.

. i. in plurali.

Dicitur hic cetus ceti: sed plurima cete

¶ Pauca in singulari masculina: in plurali masculina vel neutra sunt: vt hic massic⁹. hi massici vel hec massica ꝑ monte. Mā adiectiuū oīs est gn̄is sub tribus terminatiōibus: hic locus: hi loci vel hec loca terre. Vir. i. enei. Deuenere locos ꝛc. sed pro locis dialecticis aut rhetoricis masculino tm̄ vtimur gn̄e hic sibil⁹. hi sibili vel hec sibila. hic balte⁹: hi baltei vel hec baltea: sed maur⁹ vult tm̄ baltea dici. Valla aūt dicit iussus permissus ꝛ euentus in singulari esse masculina ꝛ quarte: ꝛ in pl̄ali neutra ꝛ scd̄e: sed in singulari dicitur etiā iussū pmissū ꝛ euētū: ꝛ ita in plurali hi iussus pmissus ꝛ euentus a masculino in us: hec iussa pmissa ꝛ euenta a neutro ī um formantur. verūtamē in singulari sepius masculino potissimū in ablatiuo ꝛ ī plurali sepius neutro vtunt̄ authores. Cetus qd̄ licet Seruius reperiri neget aliquando tm̄ reperit̄ in singulari est masculinū scd̄e: ꝛ in plurali ē neutrū indeclinabile terminatū in e Virgilius in quinto immania cete. ꝛ Hieronymus in genesi grandia cete. Sulpi.

¶ At massicus massica. ꝛ hi massici. Sibilus sibila ꝛ hi sibili. Balteus baltea ꝛ hi baltei. Maurus tm̄ baltea tantū habere dicit. Jocus ioca ꝛ hi ioci Locus loca ꝛ hi loci. Euentus euenta ꝛ hi euentus. Jussus iussa Permissus permissa q̄ tria e quarta in secundā transeunt declinationem Legimus apud Gelliū lib. ix. hoc iussum. Lex inquit est gn̄ale iussum populi

¶ Feminina in plurali neutra.

Voces fœmineis prius has post addito neutris
Pergamus & zizania: pascua raro: supellex
Noia librorum velut æthica plurima iunge
Mobile stans fixe pro fœmellis superadde
Altilis & volucris seu reptilis ac animans: sed
Arbutus hec sequitur qd̄ fructus & arbor habetur
Intybus umve datur si galbanus: vtraqꝫ flectes

¶ Hec in singulari feīa in plurali neutra: hec pgamus zizania ꝛ qd̄ in singulari raro reperit̄ pascua hec supellex: ꝛ multa noīa libroꝝ vt ethica phisica metaphisica georgica bucolica. Itē quedā naturaliter adiectiua ī singulari femininis attributa vt altilis q: videt̄ subaudiri aīans: ꝛ reptilis q: subaudit̄ belua ꝛ aīans: sed in pl̄ali etiā aīantia dicimus. Itē hec arbutus pro fructu ꝛ arbore: sed volūt etiā hoc arbutū dici. Siliter hec intybus galbanus he intybi galbani: sed plinius etiā hoc intybū dixit. Vn̄ hec intyba in pl̄ali ꝛ Lucanus pegrinaqꝫ galbana sudant: dixit ab eo qd̄ est hoc galbanum ꝛ ita est abundantia potius q̄ mutatio in his tribus. Sulpi.

¶ Hec in numero singulari femina in plurali neutra esse cōperiūt̄ Pergamus pgama: intybus intyba ꝛ intybi: quo plinius in. xx. vtit̄: apd̄ quē etiā legim⁹ intybum. Quo circa nō videt̄ variū esse. Arbutus arbuta altilis ꝛ altilia q̄ quidem censeo adiectiua: vt reptilis ꝛ reptilia. Itē supellex supellectilia Pascua qd̄ vix īuenies. Itē zizania zizanie. Bucolica bucolice hec bucolica oꝝ georgica hec georgica. Rhetorica. hec rhetorica topica ꝛ similia

De declinatione nominū heteroclitorum.

¶ Neutra in plurali masculina.

Neutra prius. maribus pluraliter associamus

Elysium cœlum. specus vt vult Seruius: argos.

¶ Quattuoꝛ in singulari sunt neutra in plurali masculina elysium celum et secundum Seruium specus et hoc argos hi agri.

¶ Neutra in plurali feminina.

Neutra priuꝰ: maribus vel neutris post sociamus

Hoc filum frenum claustrum pariterqꝫ capistrum

Et porrum rastrum: duo quę vult Seruius addi.

Plus neutrale prius: plurale per omne mouemus.

¶ Sex sunt in singulari neutralia: in plurali masculina vel neutralia vt hoc filum frenum claustrum capistrum poꝛrū ⁊ rastrū: ⁊ pluraliter hi fili freni claustri capistri poꝛri et rastri: vt hec fila frena claustra capistra poꝛra ⁊ rastra fm̄. Seruiū: sed poꝛros et rastros frequētius dices: q̄ plaustrū addūt querāt sibi auctoꝛes. Ānū in singulari est neutri gn̄is ⁊ in pl̄i oīs. Hoc plꝰ et pl̄r hi ⁊ he plures ⁊ hec plura vel pluria ⁊c. Sulpitius.

¶ Neutra in singulari ⁊ in pl̄i masculina hec inuenio. Filum hi fili ⁊ hec fila: frenū hi freni et hec frena. Lucanus Traxerunt toꝛui magica vertigine fili. idem. Calibem frenosqꝫ momoꝛdit. Rastrum hi rastri et hec rastra. Claustrū hi claustri et hec claustra: capistrū hi capistri et hec capistra. poꝛrū hi poꝛri et hec poꝛra El ysiū helisiȷ̄ tm̄. Celū hi celi. Lucretius. Quis totidē vertit celos: agros hi agri: specus hi specꝰ: vt seruio placet. Sed videt ab hic specꝰ potiꝰ deriuari. Ceterū aduertendū est plus neutri gn̄is cōparatiuū in pl̄i esse gn̄is oīs. ¶ Neutra in singulari in pl̄i femīa.

Neutraqꝫ fœmineis quędam pluralia demus.

.i. epule. .i. hoc balneū .i. balnee.

Hoc epulum dans læ: sed eū dat balnea eeqꝫ

.i. nūdine ⁊ delicie.

Nundinum erit rarum seu delicium tamen ædant

Vm prius hinc a vel e fit fructus: amigdalus arbor

.i. exprimas.

Cepa parit cepas: cepe haud pluraliter edas.

¶ Epulū i singulari est neutrū ⁊ scđe. in pl̄i femininū ⁊ p̄ie: sil̄r balneum sꝫ in pl̄i reperit tā neutrū q̄ femininū. Itē q̄ olim dicebātur: nūdinū ⁊ deliciū sed deliciū foꝛte in alia figtione faciūt he nūdine ⁊ he delitie: quibus nunc tm̄ vtimur. Amigdalū fructꝰ facit hec amigdala vel he amigdale sꝫ ꝑ arboꝛe dr̄ hec amigdalus ⁊ aliqn̄ hec amigdala vt apō pliniū. Cepa non est heteroclitū qꝛ facit hec cepe ceparū: sed hoc cepe pl̄i caret. Sulpi.

¶ Hec neutra in pl̄i feminina efficiunt. Epulum epule: balneum balnee et hec balnea: deliciū delicie. Cepa cepe fm̄. Phocā ⁊ Diomedā: sꝫ mihi potiꝰ inter singl̄aria neutra reȷ̄ciēdū videt. Itē nūdinū nūdine: amigdalū et hec amigdala. nam amigdalus arboꝛ est: sicut hec emigdala apō Plinium

¶ Variantia genus et vocem non significationem.

V vel us hęc cupiunt artus cornu tonitruq́;
Atq́; gelu: triplicem vult nasus spicaq́; rectum
Sed spicum nescit pluralem: sępe tapetum.
Atq́; tapete leges neutrale: tapesq́; marinum
Vesper erumq́; & era pro tempore: lucifer autem
Hic vesper vel erus sit & ugo hic hesperus hicq́;
Margaris hęc & rita: simul vult Seruius hoc um.
Hic gibbus vel ber dices hęc gibba pudenter
Ilios hęc dices hoc ilium & ilion addes.

¶ Sunt que genus et vocem non significationem mutent: vt hic artus tus tui. vel hoc artu: hic cornus tonitrus gelus: sed frequẽtius hoc cornu tonitrũ et gelu. dr̃ etiam hic nasus hec nasa hoc nasum. hic spicus hec spica hoc spicũ: sed spicũ plurali caret: hoc tapetũ vel tapete et hic tapes etis. hic vesper vel vesperum et hec vespera ꝓ tpe vesptino hoc est pricipio noctis et fine diei: sed ꝓ stella veneris hic vesper vel vesperus aut hesperus et aliqñ hec vesperugo. Item scd̃m Seruiũ hec margaris vel margarita et margaritum. Item etiam hec margarita et hic margarites dici volunt aliꝭ: hic gibbus vel gibber ꝛ licet raro etiam hec gibba: sed gibber ꝓ eo q gibbum habet accipi solet: hec ilios apud Hora. ꝛ hoc ilium vel ilion sicut pelium et pelion.

Hic us & hoc dant vm sinum mulgentibus aptum
Et clypeus vultus rictus baculus monitusq́;.
Et fundus mundus luctus simul atq́; galerus
Angi & portus item seu commentarius adsit
Cum multis aliꝭ: quę lectio multa docebit.
Vm dare malo fretum peccatum. curriculumq́; (q̃pus)
Et sestertium item tignum simul atq́; tributum.
Arbor us: um fructus: genus vt rem plurima mutant

¶ Sũt etiã masculina in us aut neutra in um quorũ ea q̃ in us ꝓtulimus potius masculina sũt: q̃ vo in um potiꝰ neutra vt sinũ ꝓ mulctra. dico multis aliꝭs: vt calcaneus: vel calcaneũ. colaphꝰ et colaphũ. capulꝰ ꝛ capulũ. Preterea arborũ noĩa fere ĩ us exeũt ꝛ sũt feminina: ꝛ fructuũ ĩ um ꝛ sũt neutra: vt hic pomus ꝛ hoc pomũ: sꝫ cerasi fructus cerasus vel cerasũ dr̃.

.i.sicut
Syngraphum vti pisum finita per um dabo neutris.
Aut per a fœmineis: quibus hæc in us associabis
Cristallum nardum simul abrotanum atqꝫ sagūtum
Sepe per us vel io poni verbalia nosco.
Vt satus & satio: quandoqꝫ satum quoqꝫ pono.

¶ Reperiuntur etiam in a feminina: vt in um neutra: vt hec syngrapha et hoc syngraphum. hec pisa et hoc pisū. Itē in us feminina et in um neutra: vt cristallus. nardus. abortanū. sagūtū. & que diximus intybus galbanus dictamus. arbutus &c. Verbalia autē sepe in us sunt masculina. et in io feminina que etiam aliam terminationē suscipiunt: vt cultus cultio cultura Satus satio & satum fere ꝓ eodem ponuntur.

Hic ether crater similesqꝫ: vel hec sit in era.
Hic turbo hoc turben: sic sāguis hic: hoc quoqꝫ sāguē
.i.mulctrū & mulctrare.
Ramus dat ramale tibi: trum: trareqꝫ mulctra.
Hic hec hocve specus: neutrale specumqꝫ specuqꝫ
Hic hec hoc ve penus: neutrale penumqꝫ penuqꝫ.

¶ Item more greco dicimus hic et hec stater crater panter aut more latio hec ethera statera cratera pantera. Item hic turbo. hic sanguis. olim hoc turben hoc sanguen. Preterea hic ramus et hoc ramale. hec mulctra et hoc mulctrare vel hoc mulctrū. Hora. in epodo. Illic iniusse veniunt ad mulctra capelle. Item hic aut hec specus specus specui. et penus pen⁹ penui: vel hoc specus specoris et penus penoris. Itē hoc specum et hoc specu: item hoc penum et hoc penu reperitur.

Hæc is & hoc dant i gummi simul atqꝫ sinapi.
Gausape. pum. pes. pis. variantur reteqꝫ retis
.i.cothonum
Hec prenestis & hoc preneste. cothon dat hic: hoc num
Pluraqꝫ comperias veterum si scripta resoluas.

¶ Itē dr̄ hec gūmis & sinapis: sꝫ poti⁹ hoc gūmi & sinapi. Preterea reperitur hoc gausape et gausapū: hec gausapes vl' gausapis: hoc rhete vel hic aut hec rhetis hec pnestis & hoc pneste. Silr̄ hoc cepe vel hec cepa: vt sepe dictū ē: & hic cothon & hoc cothonū & forte alia tibi leges. Sed repetamus Sulpi.

¶ Que plurifariā efferunt noīatiuū.

¶ Sunt q̄dā p̄terea q̄ dupl'r aut tripl'r efferūt nt̄m: & cū voce variāt genus vt hic tonitr⁹ & hoc tonitru: hic baculus & hoc baculū: hꝫ tign⁹ & hoc tignū: hec pisa et hoc pisum. hic nasus hec nasa et hoc nasum legiť apud Plautū

hic spicus hec spica & hoc spicũ: qđ plurale nõ hȝ. hic sinꝰ et hoc sinũ ꝓ vase. hic angiportꝰ et hoc angiportũ: hoc cornu et hic cornus. Lucanꝰ Cornꝰ tibi cura sinistri. hic tapes tapetis et tapetum tapeti: et hoc tapete tapetis hec vespa et hoc vesperũ et hoc vesper ꝑncipiũ noctis seu diei finis. nã hic vesp̄ ē veneris stella q̄ vesperꝰ hesperꝰ & vespugo noiat̄. Hoc mũdũ et hic mũdus: hoc gelu et hic gelus. hic artus et hoc artu. hic clipeus et hoc clipeũ. hec syngrapha & hoc syngraphũ. hic sestertius et hoc sestertium. hec cristallus et hoc cristallũ: vt dicũt quidã: hec margarita & hoc margaritũ et hec margaris: vt Seruius tradit. hic galerus hoc galerũ. hic cothon & hoc cothonum. i. portus nõ naturalis. hic crater & hec cratera. hic pãther et hec pãthera. hic turbo & hoc turben. hec tiara et hic tiaras. hec hebenꝰ et hoc hebenũ. hic sanguis et hoc sanguen. hec ilios. hoc iliũ: et hoc ilion hec sanguntus et hoc sangũtũ. hic gibbus et hec gibba: & hic gibber: hic fũdus & hoc fũdũ hic curriculꝰ & hoc curriculũ. hic cõmẽtariꝰ & hoc cõmẽtariũ. hic luctus & hoc luctũ: vultus et vultũ: rictus & rictũ: mõitus & monitum: ramus & ramale: hoc fretũ et hic fretus: hoc peccatũ et hic peccatꝰ hoc tributũ & hic tributꝰ: hoc sinapi & hic sinapis: hoc gũmi et hec gũmis hec multra & hoc multrare. Horũ pleraq; remanserunt in vsu. ideoq; notanda discernuntur & ita quedã pomorũ & arborũ noia: vt hec prunꝰ & hoc prunũ: malus et hoc malũ: hec pirus et hoc pirũ. cerasus et hoc cerasum & cerasus Propertius. Hic dulces cerasos hic autumnalia poma: hec cornꝰ et hoc cornũ: hec morus et hoc morum.

¶ Que vario noiatiuo seruant et genꝰ significationẽ

.s. sequentia .i. significationẽ .i. terminationem

Nec genus hęc nec rem mutant. variantia vocem.
.i. mascu. ge.
Hic er & is faciunt. vomis puluisq; cinisq;
Impubis cucumis: celeber quondam atq; saluber
Acer cum natis himber: dat adhuc alacer cris
Os vel or arbor honor lepor optat odorq; laborq;.
Et vapor & clamor quondam addebatur amorq;

¶ Multiplicia sunt noia sub vario ntõ genꝰ & significationẽ seruantia cuiusmodi iũt ꝑino q̄ er & is in ntõ hñt: vt vomis puluis cinis impubis et cucumis: q̄ nũc potiꝰ in is exeũt. Itẽ celeber saluber acer & cõposita ab hymber: vt nouẽber: & alacer q̄ nũc potius ꝓ masculino in er exeũt: licet Vergilius & Terẽtiꝰ in masculino alacris dicant. Qđ aũt impuber dicat̄ probat Seruius q; in pľi passim legimus impuberes: impubis quoq; dici patet ex Vergilio dicentẽ impubis iuli &c. Secundo sub codẽ gñe mutant ntĩ q̄ in or & in os exire legũtur: vt arbor vľ arbos honor vel honos: lepor vľ lepos odor vel odos: labor & labos. & apud Plautũ aliosq; veteres vapor & vapos: clamor & clamos: amor et amos: et multa alia leges.

Et simul vs conger dat prosper & asper hyberq;
noia latina a greco in ros
Et puer & pauper quondam. ros nata frequenter

Es simul e grecum format rectũ per a nostrũ
Eus quoq; vertit in es sicut monstrabit achilles.

¶ Tertio quedã in er & in us repta vt cõger vel cõgrus ꝓsper olim ꝓsper⁹ asper & asperus. hyber & hyber⁹: puer & olim puer⁹: pauper & olim pauperus. vñ paupera mulier apud plautũ legit. Et q̃dã siᷓlia si occurrunt Item formata a grecis in ros vt euãder vel euãdrus ab euãdros: teucer vel teucrus a teucros: thymber vel thymbrus a thymbros: alexander vel alexandrus ab alexã.dros: sic meander & multa alia formari pñt. ¶ Quarto greca in es pme declinatiõis q̃ apud nos in a exeunt vt planetes & planeta: cometes & cometa: ad quoꝝ siᷓlitudinẽ quintiliano teste veteres dicebant hic anchises & hic anchisa. Sũt q̃ gen⁹ mutãt vt cetera catapulta chataracta &c. q̃ in caplo de gñib⁹ enumerabim⁹ ¶ Quĩto i e grecũ feminina apd nos freq̃nter in a exeũt vt lybie vel lybia crete vel creta: helene vel helena: grãmatice grãmatica: ꝓchite & ꝓchita. ¶ Sexto q̃ apud grecos in eus exeunt: apud nos in eus & in es exire pñt: vt vlysses achilles orphes vñ orphi dtiũ Virg. in buc. posuit. Greci aũt odisse⁹ achilleus & orpheus dicunt

Os græcũ us nobis dat: & os ex on reperimus
On o sæpe facit: sed on um nobis generabit
Os genitiuus habens facit us recto tibi. mutans
Inflexum ex quarto per a rectus: fit variato.
Sepius articulo. Q uondam ale per al modo flecto
Q uondam atis nunc as recto in gentilibus addas

¶ Septĩo greca in os fiũt latina in us seruato fere gñe vt hic logos vñ hic epilogus hec papyros & papyrus delos & delus & innumeralia.
¶ Octauo q̃dã apd grecos in on reperiunt apd nos in os: vt minos athos minon athon &c. ¶ Nono q̃dã in on apud illos exeũt in os vel in on apud nos vt agamennon Ciceron Caton Platon. ¶ Decĩo quedã neutra in on scde decli. fiũt latina in um: vt ilion iliũ: pelion peliũ: epithetõ epithetũ barbyton barbytũ: diatesseron diatesserũ &c. ¶ Vndecĩo q̃dã no ĩa hñtia os in gtõ tertie decli. mutãdo os in us formãt ntĩn scde declinatiõis ẽm Prisci. vt arabs arabos: arabus bi. delphin delphinos delphin⁹ ni. ethiops ethiopos. ethiopus pi. elephas elephãtos elephãtus ti. sic diacon titan & quedã alia. ¶ Duodecĩo quedã ex actõ tertie decli. in a faciũt ntĩn pme decli. in a sed nisi feminina fuerit mutato gñe: vt hec cassis dis. hãc da hec cassida de. hec lãpas: hã c lãpada hec lãpada de. hic lebes crater stater pãther hũc lebeta cratera statera pãthera: & hec lebeta te. cratera re. statera re. pãthera re. ¶ Decĩotertio q̃ olim in ale exibãt nũc in al exeũt vt aĩalis & hoc aĩale. hoc aĩal sic tribunal bidẽtal ceruical Et siᷓr in ar vt laquear calcar q̃ olim adiectiue in aris & in are exibãt vt pecuare & pecuar. ¶ Decĩoquarto que nunc in as exeunt gentilia olim in atis & ate exibant vt arpinas & atis.

Is simul in phorcyn salaminq; creat & elusin
Multa perudo vel as abstracta: per es vel a ponas
Multa per is simul us: quæ dicam post reperimus
Multaq; materiam signantia multiplicamus
Aptaq; multiplici sunt diminuentia fini

¶ Decimoquinto quedā in is et in in exeūt vt phorcys ꝛ phorcyn: salamis ꝛ salamis eleusin ꝛ eleusis. ¶ Decimosexto: multa abstracta ab adiectiuis potissimum deducta varie efferunt vt ab amaro fit amaritudo: amaritas ꝛ amaror ꝛ amaricies In udo aūt ꝛ i as finita pene sūt vt scītudo ꝛ scītas claritudo ꝛ claritas: necessitudo ꝛ necessitas Itē in es ꝛ in a vt materies ꝛ materia rabies ꝛ rabia: duricies ꝛ duricia. mollicies ꝛ mollicia: mūdicies ꝛ mūdicia ꝛc. ¶ Decimoseptio. Multa adiectiua in is ꝛ in us exeūt vt biiugis ꝛ biiugꝰ de q̄bus statim dicā. ¶ Decimooctauo multa materiā significantia varie efferunt s̄m oportunitatē carminis aut euphonie vt eburnꝰ eboreus ꝛ eburneus ab ebore: querceus ꝛ quernus a quercu: ereꝰ: eneus: ahenus: aheneus ab ere. ¶ Decimonono multa diminutiua fiūt varie ꝛ homūcio homūculus homullꝰ homullulus ab hoīe paulū paululū pauxillū pauxillulū a paulo: ꝛ ita de infinitis aliis: de quibꝰ mentio fieri debet vbi de formationibus nominū agitur.

Iuppiter atq; iouis simul œdipus œdipodesq;.
Mugilis & mugil dices thibris tiberisq;
His arar ac araris seu gobio gobius adsit:
Ludio siue dius: seu ludus pusio pusus
Scorpius est animal: sed scorpio rite flagellum

¶ Vigesimo sunt quedā masculina variis ntis aut nūc aut olim ꝓlata: vt hic iuppiter ꝛ hic iouis. hic edipꝰ ꝛ hic edipodes hic mugil ꝛ mugilis apō Iuuenalem hic thybris ꝛ hic tyberis: hic arar ꝛ hic araris: hic gobio ꝛ hic gobiꝰ hic ludius ꝛ apud Iuuenalē ludꝰ: vt sat. vi. comitata est hippia ludū ꝛ hic ludio hic pusꝰ ꝛ hic pusio hic scorpiꝰ ꝛ hic scorpio: ꝛ forsan alia Sed valla teste scorpiꝰ est animal scorpio genus flagelli nō animal.

Hæc adipes vel adeps incertū: hæc cassida cassis
Hæc & apes vel apis hæc valles hæc quoq; vallis
Hæc stips hæcq; stipis: scobs & scobis hæc sociabis
Hæc plebs & plebes: hæc trabs nunc dico trabesve
.i. iterū videbis.
Hæc sors vix sortes numero præeunte reuises.

¶Uigesimo primo q̃dã feminina variis ntis ꝑlata reperiunt vt adipes et adeps q̃ icerti gñis sũt. hec cassida ide. ꝛ hec cassis idis. hec apes et hec apis. hec valles et hec vallis. hec stips et hec stipis. hec scobs ꝛ hec scobis hec plebs plebis et hec plebes plebei. hec trabs et olim hec trabes ꝛ hec sors ꝛ olim hec sortes: sꝫ duob⁹ posterioribus in singulari nunc nõ vtimur.

Hoc iter olim itiner vas hoc: vasum quoqꝫ quondam.

Hoc presepe: pium sic gausape pumqꝫ notabis.

Vt torris torres iam desita non reuocemus.

Nec iuger iugus Nam iugerum erit modo rectus.

Sed ligur atqꝫ ligus communibus associemus.

¶Uigesimo scdo sũt q̃dã neutra ꝛ alia quõdam cõfusa in ntõ vt hoc iter et olim hoc itiner vñ gtũs itineris in vsu mãsit. hoc vas vasis ꝛ olĩ vasũ vasi qḋ cato ꝑtulit vñ ĩ plˡˢ hec vasa sorũ. Jtẽ hoc p̃sepe ꝛ hoc p̃sepiũ. hoc gausape: ꝛ hoc gausapiũ: sꝫ reperit etiã hec gausapes ꝛ hec gausapa ĩ ntõ: ĩdqꝫ dictũ ẽ notabis. Sꝫ desita ꝛ absoluta nõ debem⁹ reuocare nec dicemus: vt veteres hic torres: sꝫ hic torris: nec hoc iugus vl' iuger: lꝫ iugeris ꝛ iugere et totus plˡˢ iñ repiat: sꝫ hoc iugerũ iugeri vt docet Ualla. ¶Hec ꝑ exẽplis posuim⁹ vt memineris lector multa varios hr̃e ntõs ẽt hic nõ posita vt ambages et ãbago: cõpages ꝛ cõpago: cõtages ꝛ cõtago ꝛ etiã cõtagiũ Addi pñt pri⁹ dicta siqdẽ gen⁹ suãt vt tapete et tapetũ. margaris et margarita. pen⁹ penoris et penu: spec⁹ specoris et specu: ꝛ si q̃ sunt talia: vt hoc lac ꝛ hoc lacte. Jtẽ oĩa q̃ mutãt au ĩ o vt plaustrũ plostrũ claustrũ clostrũ caudex codex. caur⁹ corus maurus morus. caulis colis. faurex forex ꝛc.
¶Sunt q̃ duplicẽ hñt rectũ seruato gñe: vt hec cassis cassida. hec apes et apis: hec adeps et adipes: hec stips et stipis: hec scobs et scobis hic delphĩ et delphin⁹ delphini: hic cometa et cometes comete: hꝫ arabs arabis ꝛ arabus arabi: hic cõgrus ꝛ cõger cõgri: hic gobio ꝛ gobius: hic mugil ꝛ mugilis: hic elephas ꝛ elephãt⁹: hic tybris ꝛ tyberis: hic arar ꝛ araris: hꝫ puluis et puluer: hic cucumis et cucumer: hic cinis et ciner: hic vomis et vomer: hic et hec puber et pubis: hic labor et labos: lepor ꝛ lepos. honor ꝛ honos arbor et arbos: odor ꝛ odos: vapor et vapos: clamor ꝛ clamos. Quorũ meminit. Quintilian⁹. Hec plebs ꝛ plebes hic iber eris. ꝛ iberus eri. ꝓsper ꝛ prosperus: teucer et teucr⁹: euãder et euãdrus: athon et athos: edipus et edipos et edipodes. Et plˡᵃ alia hmõi: vt iter et itiner: vt veteres dixerũt.

Cõfusa in recto sed distincta in obliquis

Rectos confusos obliquus separat horum:

Lens frons glis semis domus & pecus adiice cassis.

Vasqꝫ fides cancer vesper siluester & acer.

His ego nos tu vos poteris sociare suiqꝫ.

¶Cõfusa in recto: sed discreta in obliquis in qbus diuersa significant sunt hec lẽs frõs glis dom⁹ pecus: cassis: vas. fides: cãcer: vesꝑ siluester: ꝛ lꝫ mi

nus ꝓpe q2 q̄titatē mutat: acer. Vñ sūt ꝟsiculi q̄s discere volētibus subieci.
Arboris est frōdis coma frons: frontis capitis pars.
Cardus hec glitis glis: hec argillaq; glissis.
Hic quadrupes gliris formabit glis genitiuis.
Semis non flexum designat dimidiatum.
Semis semissis mediam partem notat assis.
Dans domus i locus est: dans us casa vel genus eius.
Effigie humana quicquid caret est pecus: at dum
Dat pecoris grex est: pecudis sepe est ouis vna.
Cassis idis galea est: cassis sis rete vel ora.
Vas vadis est obses: vas vasis continet vndas:
Sancta fides fidei: fidis autem chorda sonora.
Cancer cri faciens animal celesteq; signum.
Cancer eris morbus: vocat hunc cancrum quoq; celsus.
Vesper ri veneris sidus: ris sideris hora.
Siluester ꝓprium tri vult. tris mobile lectum.
Vult eris arbor acer: vult acris strennuus acer.
Ast ego nos tu vos finita per i patienti
Nunc damus. olim aliter: possessori vel agenti.
Pro quibus amotis nunc possessiua locemus.

¶ Discreta in recto sed confusa in gtō.

Discreta in recto confundes in genitiuo
Res reus & cales calx: & retis rete: priusq;
Dicta per vm vel in vs finita prius mare masq;.

¶ Quedā ecōuerso ntōs discretos: sȝ gtōs cōfusos hñt vt res rei et reus rei calces calcis et calx calcis retis retis et rete retis et oīa prius dicta in vs et in um aut aliter diuersos hñe ntōs in eadē declinatione vt pirus et pirū pomus et pomū. itē mare maris et mas maris: preneste p̄nestis et p̄nestis prenestis. Sūt q̄ cum verbis coincidunt vt vellus velleris et vellor velleris fax facis et facio facis. Item in aliis casibus cū aliis vt sus suis sui: suus ab his suis et huius sui: sed inanis et ociosi capitis esset: hmōi inquirere: vbi occurrunt ad sensum ⁊ contextum videto lector vt discernas.
¶ Sunt et aliqua recto cōfusa vt lens lendis et lentis: cassis cassis et cassidis: glis gliris et glissis: vas vasis et vadis: pecus pecudis et pecoris: fides fidis ⁊ fidei: vt Seruio placet: quod improbat Priscianus atq; vult fidis esse noīatiuū ꝓ chorda. Sic plura comperies.

¶ Incerti gñis potius masculina Ascen.

Seru ant diuersum genus haud variantia sensum
Hic aut hec finis funis cluuis liquor amnis
Turtur auis: cortex rhetis cum sardonyce obex
Pampinus atq; silex paradisus bubo pecusq;
Atq; dies nocti distinctus: nam generale

Tempus ſignificans fertur tãtum muliebre

¶ Quedã noĩa eiuſdẽ terminationis vocis ⁊ ſignificatiõis incerti ſunt generis: nõ alia cauſa ꝙ ꝙ primi auctores in diuerſo gñe ea ꝓtulerunt Sunt aũt multiplicia. nã quedã ſũt maſculĩa aut feminina qui iterũ duplicia: qꝛ quedã ſũt potius maſculina: vt hec predicta: finis·funis ⁊c. quod ex terminatiõe deprehendimus. Dies aũt dũ condiſtinguitur a nocte ſcdm Vallã: tm̃ maſculinũ eſt: ſed dices potius maſculinũ eſſe: qꝛ virgilius ĩ quinto etiã feminĩnũ poſuit dicens. poſtera cũ primo ſtellas oriente fugarat clara dies. Pro tpe aũt femininũ eſt: vnde diecula paruum tempus Quedã poti⁹ feminina ꝙ maſculina ſunt vt ſequentia. ¶ Potius feminina.

Hæc aut hic cardo margo linx talpa cupreſſus

Damma & adeps linther reſtiſcꝫ canalis & aluus

Maſculina aut neutra ſed potius maſculina.

Hic aut hoc cucumer ſexus vulgus quocꝫ carcer:

Potius neutra.

Hocꝫ papauer & hic guttur mumur cꝫ iubar cꝫ

Neutrum potius ꝙ femininum. Quedã halec ſcribunt.

Hoc dat & hec halec dũ noſcitur eſſe liquamen.

Triũ generũ mutata declinatione.

Hic hæc hoc ve ſpecus: ſpecoris tamen hoc dedit olim

Hic hæc hocꝫ penus penoris tamen hoc variemus

Genus cum ſignificatione variantia

Quæ variant ſenſus variare genus reperimus.

Vas lens glis caſſis malus pecus atcꝫ cupido

Que diuerſi ſunt generis. Sulpi.

¶ Multa in vna voce diuerſi gñis reperiunt: vt hic vel hec finis: hec vl' hic clunis: hic vel hec vel hoc ſpecus quod habuit in neutro gñe ſpecoris dicimus etiã ſpecũ ſpeci ⁊ ſpecu ſpecu: hic penus ⁊ hec penus quarte ⁊ hoc penus penoris ⁊ hoc penũ peni: vt Gellius ſcribit hic vel ho vulgus: hic vel hec alu⁹: hic vel hec paradiſus: hic vel hec ſardonyx: hic vel hoc iubar: hic vel hec pãpin⁹: hic vel hec turtur ꝓ auc: hic vel hec liquor: hic vel hoc papauer: hic vel hec rhetis ⁊ hoc rhete: hic vel hoc ſex⁹: hic vl' hoc carcer: hic vel hoc guttur: hoc vel hec halec: hic vel hec adeps: hic vl' hec funis Hec cupreſſus ⁊ hic cupreſſus apud Enniũ. Adduntur ⁊ illa diuerſa ſignificantia: vt hic caſſis ⁊ hec caſſis: hic malus ⁊ hec malus. hic lens ⁊ hec lẽs hic vas ⁊ hoc vas. hic glis ⁊ hec glis: hec pecus ⁊ hoc pecus: ⁊ multa hmõi poterit quiſpiã ſtudioſus plura colligere. ego quidẽ his ſum contentus.

Variantia declinationem.

Cum reliquos terne ſocient: dant feſta per orum

ſup. dant genitiuos.

Plurales patrios: viride atcꝫ ancile vetuſtos

A ternę per atis terno ſextoqꝫ locabis
Vt docui quarte partim eſt domus atqꝫ ſecunde
Cum lauro: quarte ternum ſextumqꝫ negante.
Quis vel qui terne quoſdam parit: atqꝫ ſecundæ

¶ Uariantia declinationem totam in plurali numero.

Plurali inflexum dantur variantia totum
Vt vas quod ternæ prius eſt plurale ſecundæ
Sed ſcimus vaſum vaſi dixiſſe Catonem

.i. iugeri ſecunde. .i. iugerum iugeribus.

Iugerum item ri vult: poſt iugera rumqꝫ ribuſqꝫ:

.i. in ſingulari. .i. dici

Sed prius accepi cum iugere iugeris edi
Impete pro ſexto niſi forſan fiat ab impes
Angeleqꝫ haud arti aſcribas: quia dicta licenter
Euentus iuſſus permiſſus valla mouebit

.i. in plurali. .i. maſculinum ꝛ neutrum

Poſt per a: ſed numero genus eſt vtrumqꝫ in vtroqꝫ
Quæ genus immutant cum caſibus ante notaui.

¶ Que declinationem totam variant in vtroqꝫ numero.

At nunc inflexum dabimus variantia totum:
Mulciber & cancer forſan glomus atqꝫ ſequeſter
Seruius addit acer terne ſimul atqꝫ ſecundæ
Cum voce inflexum variantia diximus: addes
Que dant us ſimul is multorum compoſitiuis
Cæra. iugum. limus: cliuus: frenum arma becillus:
Atqꝫ animus ſomnus quod cum ſemis ſibi vult us

.i. exſomnis ꝛ inſomnis.

Ex. & in is. querunt: hilarus quondam atqꝫ perennis.
Ludicris incolumus proferre modo fugiemus.

¶ Inueniuntur nomina que in caſibus alterius numeri mutant declinationem: vt ſunt illa tertij ordinis in a terminata: que datiuum ꝛ ablatiuū pluralem more nominum ſecunde declinationis emittunt: vt his ꝛ ab his poe

matis:his ₇ab his toreumatis. Ludorꝫ quoqꝫ ₇ festorũ noĩa pluralia secũ de declinationis genitiuũ sed datiuũ ₇ ablatiuũ more tertie faciũt:vt horꝫ saturnaliorũ ₇ ab his saturnalibus. Domus partim secunde est ₇ partim quarte declinationis:vt supra docuim⁹. Ambo ₇ duo declinantur vt plura lia adiectiuorũ prime ₇ secunde declinatiõis:nisi ꝙ in datiuis ₇ ablatiuis habẽt ambobus ₇ duobus :ambabus ₇ duabus ₇ in nominatiuis ₇ vocati uis in masculino ₇ neutro gñe ambo ₇ duo. Olim aũt in masculino accusa tiuo ambo ₇ duo etiã habuerũt. Vergilius in vndecimo. Si duo pterea ta les idea tulisset. Terra viros. Horatius. Preterea nevos titillet gloria iu reiurando astringã ambo. Jugerũ in numero singulari secunde est in plu= rali tertie declinatiõis. Vas vasis. cõtra:in singulari tertie in plurali vero secũde. Sed olim iuger siue iugus iugeris declinabãt Tybull⁹. At multo innumerã iugere pascat ouem. Nõ leges ₇ in soluta oratione:nec videt fi gurate dictũ:vt impete pro impetu apud Lucretiũ ₇ Papiniũ:quod quidã volũt ab impes esse. ₇ vt angele pro angelo apd Claudianũ Inueniunt se cunde ₇ tertie declinationi cõmunia vt glomus glomi ₇ glomeris . Acer acri ꝓm Seruiũ quẽ arguit Priscianus:₇ aceris. significatqꝫ arborem Se quester seqstri ₇ seqstris. Nõnulla sũt adiectiua triũ vocum que in tertiaꝫ declinationẽ trahunt Syncerus syncera syncerũ. hic ₇ hec synceris ₇ hoc syncere. sic bijugus ₇ bijugis:quadrijugus ₇ quadrijugis:₇ cetera a iugo Magnanimus ₇ magnanimis. Exanim⁹ ₇ exanimis. Pusillanimus ₇ pu= sillanimis: ₇ reliqua ab animo deducta:q in animis desinunt. Limus ₇ li= mis:sublimus ₇ sublimis:imbecillus ₇ imbecillis:inerm⁹ ₇ inermis. ener uus ₇ eneruis:hylarus ₇ hylaris:semisomnus ₇ semisomnis:insomnus ₇ insomnis:procliuus ₇ procliuis:accliuus ₇ accliuis:decliu⁹ ₇ decliuis:ef frenus ₇ effrenis:infren⁹ ₇ infrenis. Ludicrus ₇ vt vult Priscianus ludi cris:sed Valla non probat. Acer acra acrum ₇ acer aceris:vt docet Caper Perẽnis ₇ perennis. Ouidi⁹ in Fastis Anne perenne latens. Anna perẽ= na vocor. Incolumnus nõ dicitur:ne te decipiat Alexander.

¶ Secunde ₇ quarte declinationis cõmunia.

Rectos communes sibi quarta secunda ve flectet
Hos cornus pinus pro fructu arbore ac ficus
Et persepe locus:canthus simul atqꝫ tumultus
Et lacus & quercus laurus nec vbiqꝫ domusqꝫ
Consona præteriti verbalia participanti
.i.preteritum participijs.
Debentur quinte:sed vt illud iuncta secundæ
Legimus:ornatus cetus questus simul ortus
Auditus:visus.passus victus:gemitusqꝫ
Aspectus fluctus saltus versus quoqꝫ luctus
Lectus piscatus exercitus atqꝫ senatus

Et penus & sumptus iunges obitus simul estus
Ac aditus monitus cui quartam derogat vsus
.i. vtriusq; numeri
Vtroq; in dandi casu sextoq; sequenti
Qualia plura leges veterum si scripta reuolues

¶ Hec reperio secunde & quarte declinationis communia hec cornus: pinus aditus: questus: ornatus: tumultus: laurus: lz laurui & lauri non dicamus: lacus: quercus: colus: ficus pro arbore & fructu. Hortus: canthus: cetus: Adde etiam penus monitus: cuius vterq; datiuus secundum quartam non est in vsu: nec ablatiuus pluralis. Uisus: passus: auditus: senatus versus: victus: gemitus: lectus: obitus: saltus: aspectus: fluctus: luctus: estus: sumptus: piscatus exercitus. & his plura quorum noster Pomponius meminit.

¶ Heteroclita voce.

Obliqui recto dum non formantur ab ipso
Quem nos seruamus heteroclita voce vocamus
Iuppiter hoc & ebur testatur item iecur hepar
Uidetur tamen compaginis facere: & compages gis.
Atq; ego sanguis iter compagoq; vomis iberq;

¶ Multa sunt heteroclita voce: vt ea quorum obliqui nominatiuum non imitantur: vt Iuppiter iouis: ego mei: hepar hepatis: ebur eboris: iecur iecoris: sed si omnia que aliquam habent in voce variationem persequar non minus erit lectori quam scriptori molestum: Hec autem que hactenus dixi sunt cognitu visa digna & necessaria. Nec te fugiat illa que plurifariam efferunt nominatiuum aut contra regulas sese attollunt vt iter itineris appellari heteroclita voce.

¶ Mutantia significationem.

Sunt que non variant vocem: sed rebus abundant
leo & hector — leo taurus canis
Vt viuum ac pictum: viuens cœlesteq; signum.
Resq; notans varias species discrimen & aura
Cœlum: sed numero diuerso plura notabunt.
Littera: sal: fascis: mare: ludus: copia: terre
.i. comeatus
Aedes: liber odor: simul hortus comq; meatus
Populus ara liber cum tempore rem variabunt
Hospes zelotypus conuiuaq;. vector alumnus
Actum vel passum designant voce sub vna

De nominibus heteroclitis

Adde quod a binis oritur verbale supinis
Quodq; potest verbis dici confine duobus.
Vt desiderium sitis atq; fames odiumq;
Vsus formido metus & timor atq; cupido.
Et que dant osus nonnulla: vt relligiosus
Ops dea per cunctos reperitur terraq; casus
Auxilium patrium quartum sextumq;: facultas
Vult partium necnon totum plurale: sed illic
Sunt quoq; diuitie seu magna potentia: verum
Ops opulentus erat ceu cops cui copia quondam.

¶ Que vna voce multa sicāt varia sūt. Prio noia oim rerū que solēt pigi aut fingi nā pnt ꝛ verū simulatū sigre: vt leo aial viuū ꝛ pictū seu sculptū ¶ Scdo noia signorū celestiū que etiā aliud sicant vt leo cancer corona. ¶ Tertio res varias notātia vt spēs formā et aromata: et scdam intētionē Discremē differentiam ꝛ piculū Aura vētū lenē et fauorē. Celū orbē celeste et instrumentū celantiu. Quarto in diuerso numero diuersa sicantia: vt littera in singulari sicans quasi elemētū vnū vt a vel b. In plri epistolam. Sal cōdimentū oris: ꝛ prudentiam sales facetias ꝛ vrbanitates. fascis pōdus aut res colligatas: fasces honores magistratuum qbus cum facibus dātur lictores. Mare elemētū: maria varie eius ptes. Lud⁹ schola ꝛ gymnasiū ludi qui luduntur: copia abundātia: copie exersitus copiosus: terra elemētū: terre regiones. Edes in singulari deorū in plri etiā puatorū sūt. Liber non seruus aut bacchus: liberi ples legitima. Odor olfaciēdi obiectū odores res odorifere. Ortus olerū horti voluptatis: cōmeatus facultas cōmeandi ꝛ recedendi raro dr: sed p annona publica vtroq; nūero pfert. ¶ Quinto quedā cū quātitate rē mutāt vt pplus pma lōga arbor: prima breui collectio hoim. Ara prima lōga deorū est: dea pma breui porcorū liber prima lōga nō se. uus aut non obnoxius et bacchus: prima breui interior cortex in quo olim scriptitabant. ¶ Sexto qdam actiue et passiue sicāt vt hospes ꝛc. Item verbalia et eis silia ab vtroq; vbo tā actiuo q passiuo declinabilia. Itē qdam in osus: vt religiosus hō ꝛ loc⁹ vt Valla docet in primo. ¶ Septimo qdā in diuerso casu diuersa sicāt vt ops de q a Sulpitio satis disseritur ¶ Sunt ꝛ q i casib⁹ ꝛ nūeris mutant sigtionem: vt ops opis qd deā sicat p oēs casus. Rursus in gtō facultatē et auxilium in actō et ablto auxilium. In plurali diuitias et facultatē: vt Seruius docet Aliqñ potentiam Salu. Opibus coniurationis fretus veteres teste Capro dixerunt hic ꝛ hec ꝛ hoc ops p opulento: sicut cops p copioso. Sunt et alia que aliud in singulari q in plri sicant vt littera et lre. Ludus ludi. Terra terre. Mare et maria. Sunt et alia que homonyma seu equiuoca seu diuersa significantia appellantur: vt celum spēs aura discrimen.

¶ De compositorum ꝓnominū declinatione

Si cupis inter se pronomina iuncta mouere:
Hic post iste situm facit istic: quod lego flexum
C quibus est finis sub casibus absq; datiuo.
Is demum fiunt idem velut is variandum
A capite: in neutro breuiato: quod geminatum
Primo cum quarto fit idemtidem. Ego accipiens met
Flectitur integre. Tumet non dixeris apte
Me tumet esse putes: bene tute aut tutemet edes
In reliquis: nisi sit patrius pluralis: habebit
Tu quoq; met: geminat meme: teteq; figura.
Qua sine dic sese solitis in casibus: at pte
Sextis feminei possessiui scio iungi.
Adde ce finitis s casibus: ⁊ cine per c.
Ella vel ecca tibi non sunt dicenda sed ellum
Lam. los. las. eccum. cam. cos. cas. Vallaq; censet
His/ecce hic illum vel eum: similem ve notatum.

¶ Operi finito volui apicem addere et tanq̄ pinnis ornare: vt quedam non vulgaria de ꝓnoībus cōpositis traderē. Iste ⁊ hic cōponunt. ⁊ dicim⁹ ntō istic istec istoc: vel istuc. Actō istūc istanc istoc vel istuc. Ablatiō ab istoc ab istac ab istoc. In plr̄ ntī et actī neutrali istec. Nam non nisi p voces que in c desinunt cōponuntur p̄ter datiuū singularem: similiter illic illec illoc vel illuc. Idem eadem idem cōponitur ex is ea id ⁊ demū ⁊ sequit primitiuū: s; neutrali voce rursus componitur in noīatiuo ⁊ actō tm̄: vt idētidem: quod aliquando aduerbium est et frequenter significat. Ego coniungitur cum met et suam per omnes casus seruat declinationem.

¶ Met connectitur cum noībus obliquis ꝓnominis tu: et oībus casibus plr̄is preter ꝙ cū gtō. Tutemet in ntō solo et vctō dicimus Tute ntō etiam Sulpitius ad Ciceronem est vsus. Tete meme sese accusatiui et abltī cas⁹ sunt. Sese pluralis nūeri etiam est. Meapte nostrapte tuapte vestrapte et suapte: soli nāq; singulares ablatiui sunt a possessiuis. Legimus etiam suopte pōdere apud Ciceronem in natura deorū. Veteres eñ per oīa gn̄a hmōi abltīs vsi sunt: Ce syllabā adiiciebāt aliqui oībus casibus huius ꝓnoīs hic hec hoc. Noui autem tantūmō his obliquis qui in s desinunt: vt gtō huiusce dtō hisce actō hosce hasce: ablatiuo hisce que vox inuenit etiā masculina et noīatiui pluralis. Terentius in Eunucho Hisce hoc munere arbitrantur suam Thaidē esse. cōponebant hicce cum ne e in i v̄so vt hic cine heccine hoccine: sicut illācine istancinne: nam illice: illiusce isticce: istiusce illucce istucce illāce istance veteres dicebant.

¶ Ecca et ella in ntō singulari ⁊ gn̄e feminino veteres vsi sunt. Terenti⁹. Ecca nostri fūdi calamitas. Eccū eccā eccos eccas ellum ellā ellos ellas vtriusq; numeri accusatiui sunt. Vale candide lector.

Pars hic prima mei finitur Falco laboris.
Iam fiant plausus ex helicone tibi.
En mihi fert niueos doctorum turba lapillos
Murmuret ignarus liuor et ipse licet.
Sed nos ad reliquum pergamus numine dextro:
Pectora proficiant vt studiosa breui.

¶ Finis

De formatione graduum.

¶ Jodoci Badij Ascensij de formatiōe graduū cōparatiōis carmīa: quorū fere sententias ponet Sulpiti⁹ vbi de constructione loquetur
¶ De comparatiui formatione.

Nobile quod minui siue augeri reperitur.
Sub trib⁹ id fixo gradib⁹ datur: vn̄ frequēter.
scȝ gradui. s. cōparatiuo. .s. gtūs i scda ꝛ dtūs in tertia.
Or medio post i capit obliquus positiui
vt pius arduus
Quod dat ius vel uis vel uus primo magis addit
Vt dubius tenuis simul arduus egregiusꝗ
Qꝛ prepositiōes non formant grad⁹ sed nomina antiqua.
Non flexū flexi vocem capiet positiui
Anter⁹ poster⁹. deter⁹us: super⁹ infer⁹. inter⁹. exter⁹. citerus. vlterus.
Ante & post ro. ra. facient erus: hinc erior da
Negat tn̄ pōponius ꝓpius a ꝓpe ꝛ pri⁹ a pridem nasci.
Nequior & propior prior. a nequā prope pridem.
datiuo .s. gtō.
Iunior a iuueni remouens ve: addens e sinistri.
Formo sinisterior: minor & maior meliorꝗ
Paruus siue parum magnusꝗ bonusꝗ creabunt
Multū dat neutri plus: peior vult malus edi
in andus aut endus aut undus vt honorandus colendus
Raso gerundiuis graduū formā tribuemus
.i. finita dico. a loquor. a sequor a volo a facio
Clausa. dicus. loquus: atꝗ sequus: volus & ficus orta.
.i. formationem
A verbis graduū formam dant participanti.
sup. formā vt mirificus mirificissimus
Q̄z q̄ haud extat eis: propriā quoꝗ sepe tenebunt
sed amicior.
Nec cus ci geminat nec amicus amicicior dat

Adiectiuū qd suscipit magis ꝛ min⁹ aut minus ꝛ minus per tres grad⁹ substātiuo attribuit: p positiuū q̄ ꝛ absolut⁹ ꝛ primitiuus dr eo ꝙ ceteri ab eo formant p cōparatiuū ꝛ suplatiuū Cōpatiu⁹ aūt format ab aliq̄ positiui i i addito or vt a gtō in scda ꝛ dtō in tertia ꝛ si nō decliat positiu⁹ fingit decliatio vt pot' potior nequā neqor de ter vl' detero deter⁹ i de deterior. Excipiūt aūt iunior a iuuenis ꝓ iuuenior sinisterior a sinistri ꝓ sinistrior. Minor a paru⁹ aut parū ꝓ paruior: melior a bonus: peior a malus: maior a magnus: plus a multū. Excipiunt etiā in us a vbis deducta q̄ sepe ab inusitato pticipio gradus formāt vt magnifi=

cus magnificentior Quis magnificēs nō dicat. A gerūdiuis in andus & endus veteres nō formabant gradus nec ci geminabant ab illis in cus. vnde Horatius Juno & deorum quisquis amicior. Cetera postea patebūt.

¶ De formatione suplatiuorū. Ascensius.

.s.gradus. .i.posti gti aut dti dabit s & simus.

Postremus duplici dat s & simus i positiui

.s.ipsis.i.nti etiā si aliterq̄ creāt: vt saluberrim⁹ celeberrim⁹ nuprim⁹

Sed sibi in r recti cupiunt rimus associari

qr dexterrim⁹ reperitur.

Excipitur dexter dū dat rimus atq̄ sinister:

saturrimus & saturissimus: maturrimus & maturissim⁹

Turrimus atq̄ simus satur & maturus habemus

antiquā prepositio. deterrim⁹ & veterrimus.

Detero seu detet vetus atq̄ veter creat ex er

vt intra citra forte. vltra. extremus & extimus.

Ra fit imus: post postremus: sed vtrunq̄ dat extra

secūdū pomponium. .i.nisi cels⁹ faciat sūmus

Supra supremus vel summus: det nisi celsus

¶ Pomponius letus prior inquit prim⁹ sine simplici sūt: sicut pprior & prim⁹ vñ fit primior: videtur tñ a prope saltem nomine deduci.

Pridem fit primus: prope proximus i geminando

In limus isvertunt humilis similis facilisq̄

Atq̄ agilis. gracilis docilisq̄. sed absq̄ supremis

Antim⁹ tñ vt citimus licet raro reperiūtur: durū sonet obnoxissim⁹.

Ante: senex iuuenis: memor: obnixus quia durum

Sicut longinquus: formabitur atq̄ adolescens

.i.positiuo latino.

Ocyor atq̄ ocyssimus absq̄ parente creamus

Maximus & minimus: seu pessimus. optimus atq̄

Plurimus a magnus paruus paucusve. malusq̄

Atq̄ bonus: multus seu plus sine lege creamus

per trāslationē vt ipsissimus apud plautū & neronior apud vulgares

Pronomen propriūq̄ gradus formanto licenter

Cicero in Antoniū precipit pientissimū nō piissimū dicēdū Salusti⁹ vero dicens Strēnuus quisq̄ docet strenuissimus vir reperiri.

Raro gradus proprios ab ius vel uus reperimus

Superlatiua formantur ab obliquo positiui i. addendo s et simus nisi tamen nominatiuus exeat in er: quia tunc illi additur rimus: sicut et maturrimus aut maturissimus et veterrimus a veter antiquo. Sunt qui faciunt limus: vt quinque nota quibus addit valla docilis docillimus. Omnia autem postea in constructione explanabuntur.

¶ Ad clarissimum virum Falconem Simbaldum Joannis Sulpitii Verulani de generibus nominum liber secundus.

Ne quis i androgynos conuertat et hermofroditos
Nomina: nec miro salmacis amne riget:
Obseruent nostri iuuenes precepta libelli:
Atque accepta f.runt optime falco tibi.
Nam nisi me orna.set meritis tua plurima virtus.
Tam castigatum non legeretur opus.

SEptuplici generi septem pręcepta daturi
Re quam voce genus pręnoscere quodque monemus

¶ Genus: vt prius docuit Sulpitius: est discretio sexus: quocirca quia talis discretio ex rebus attenditur: priusque de genere cuiusuis iudicauerimus prenotabimus quid significet. Uerumtamen quia talis discretio sexus non nisi animatis: vt masculis et femellis illisque similibus competit: ideo si ex re non discernitur genus ad vocem recurrendum est: vnde dantur duplices regule primo generales septem: vt septem sunt genera que sunt potissimum de significatione preter eam que est de neutro genere: et speciales de vocibus dande.

¶ Prima regula generalis que est de masculino genere.

Hic retinet sexum signans quodcunque virilem
Vt deus & diuus bonus angelus atque malignus.
Mas aut officium maribus quod denotat aptum
Menses cum ventis fluuiisque puer saciabis.
Dum tamen ad flumen vel aquam specto vel paludem
Aut pro voce dabo genus: aut vocem variabo.
Semper enim lethe. styx. cauton. & albula sępe
Alliaque hæc quęrunt: sed in vm finita velut quę
Flumen connectunt sunt neutra. muthulque & iader:
Plurali cherubin seraphinque haud flexa petunt hęc.

¶ Omne nomen representans tantum virilem sexum est generis masculini. vt primo omnia deorum seu diuorum gentilium nomina, mars cupido pro deo amoris. Hercules. Secundo omnium spirituum seu angelorum vt cherub et cherubin seraph et seraphin sathan et sathanas sed si cetum vel ordinem significant vocem sequuntur: vt hic principatus: hic thronus hec virtus hec potestas. et pluraliter quia indeclinabilia leguntur beata cherubin et seraphin genere neutro. Tertio mas seu homo masculus vt catillina eneas verres alexis etc. Quarto

nomē officiū tantū virile ſignificās: vt papa cardinalis: leuita. patriarcha ſcriba ⁊c. Quinto addi pñt noīa menſiū: vt hic aprilis quintilis ſextilis ſeptēber ⁊c. Sexto vētorū: vt hic boreas eurus ⁊c. Septimo fluuiorū dummō nō ſignificēt paludē aut lacū aut ſtagnū qꝛ lethe: ſtix: et cauton feminina reperiuntur et dū non terminātur in um qꝛ ea neutra ſūt: vt cruſtumiū et oīa q̄ hñt hoc nomē flumen coniunctū: vt rhenū apud Horatiū: elatum flumē ⁊ flumē aphrodiſium apud Pliniū. Si vo ſubaudiaꝫ aqua: vt in albula et allia interdum poterunt eſſe feminina. Muthul autē apud Saluſtium et Jadir apud Lucanū forte qꝛ indeclinabilia ſunt neutra reperiunꝫ. Cetera fere maſculina: vt hic ſequana ſcaldis: rhenus ligeris ⁊c.

Hęc retinet ſexum ſignans tantum muliebrem:
Vt dea: diua: charis: furię: muſæ: ſimileſqꝫ
Officium ve notans ſolis mulieribus aptum.
Arboris adiunges nomen ſpeciale virentis
Sed frutices & quæ tibi partem materiamve
Aut fructum ſignant quod vox dederit genus optāt
in calphurno
Hic oleaſter erit. tamen hęc oleaſtra leguntur
Hic quoqꝫ pinaſter ceu cętera clauſa per aſter.
in ſereno
Hic rubus aſſequitur tamen apta rubus reperitur
Hic cythiſus: dumus. vepres: ſenteſqꝫ petunt hi.
.ſ. arborem.
Et pruniſpinum vult Seruius eſſe marinum
Hoc thus & robor ſuberqꝫ ſilerqꝫ tenebunt.

¶ Omne nomē rep̄ſentās tm̄ muliebrem ſexum eſt gñis feminini. Primo dearū ac diuarū noīa: vt Juno: venus: pallas: calipſo. ſilr nympharum: vt enone galatea: egle. Itē charitū ſeu gratiarū vt aglae. Et harpiarum: vt celeno: ⁊ muſarū vt eratho: clio. Et furiarū: vt alecto. Et parcarū: vt clotho: ⁊ vtutū ac ceterarū rerū q̄ p deabus ponunꝫ: vt pax fides, concordia febris ⁊c. ¶ Scdo mulierū ꝓpria cuiuſcūqꝫ ſint terminationis: vt pythias: Dido: Glycerium: Micol: Judith ⁊c. ¶ Tertio officia ſolis mulierib9 apta deſignantia: vt ſaga prefica: nutrix obſtetrix. Monialis: veſtalis. pregnans vxor: ſoror: mater: nurus: ſocrus ⁊c. ¶ Quarto adduntur nomina arborū virentium ſpecialia preſertim: vt hec pirus: pomus: malus: ceraſus: eſculus: fraxinus: phagus ⁊c. Dico arborum non fructicū nec herbarū: nā frutices ⁊ herbe vocē ſequunꝫ: vt hic rubus hec mirica. hoc viburnū et ſiler. Serenus tñ dixit mandiꝫ apta rubus gingiuis. Que vo etiam materiam ſignificant: vt hebenū: buxū: ſuber: robor: aut etiā fructū: vt pomum: thus

et similia vocē sequūtur vt que partem arborū significant vt ramus: trūc⁹ stipes radix. Et malus arbor nauis. Sed ꝑ arbore potissimū virente dicit̄ etiā hec hebenus et hec buxus ꝛc. Oleaster aūt q: non olea sed imitator ē olee Uergilius in masculino posuit. Calphurnus tamē a nominatiuo hoc oleastrū dixit. Me teneras salices iuuat aut oleastra putare. vepres ꝛ sentes frutices masculina censent. sunt tñ qui veprē singulariter in feminino dicant. Seruius vult ad illud georgicon ꝛ spinos iam pruna ferētes ꝙ spinus pruni arbor dicat̄ gñe masculino. Plura ꝑ Sulpitiū videbis.

¶ Tertia regula gñalis que est de neutro genere.

Quodlibet vm clausum: nisi sit proprium mulierum
Non declinatum nisi sit per significatum
Alterius generis: recte neutrale putabis.

Rhenum: mancipium: buxum: pomum: ostrea: celum.
Mannaqꝫ. cepe. epy. pondo. cornu. nihil et nil.
Fas ador ir pyr. pus aduerbia verbaqꝫ ceu cras.

¶ Omne nomē terminatū in um nisi sit ꝓpriū mulieris et omne indeclinabile qđ nō noscit̄ ꝑ significationē esse alteri⁹ generis est generis neutri. Exēplum de um pꝛio fluuiorū aut fluminū noīa vt crustumiū rhenū. Scđo vtrūqꝫ sexū designātia vt scortū mancipium: ꝛ pluraliter dicuntur seruitia et ministeria ꝓ seruis et ministris. Tertio arborū vt pomū balsamū ꝛc. quādo ꝓ arboribus ponūtur. Quarto locorū vt lugdunū: drepanū. Quinto si qua sunt aīalium vt ostreū. qđ solū ꝛ esse grecum Seruius censet. qui latine putat ostrea feminino gñe dicēdum. Sexto alia oīa: vt scānū templum. exceptis solis mulierū ꝓpꝛijs vt hec glycerū eustochiū ꝛc. Exemplum de indeclinabilibus vt oīa in i. ꝛ in u finita. nil nihil. cepe. tempe. pondo. Sed significatione nota vt propꝛia virorū. Job. Isaac. ꝛ mulierū. vt Judith et adiectiua: vt nequā nugas tot quot ꝛ similia. suas regulas sequēt̄. dixim⁹ autē litterarū noīa ꝛ materialiter posita esse īdeclinabilia ꝛ ita neutra: vt a primū. cū dixi musā ipm est accusatiui casus. Similiter verba aut aduerbia pro noīe posita: vt istud viuere triste. velle suum cuiqꝫ est. Jam cras hesternum consumpsimus. hoc actutum diu erit ꝛ similia.

¶ Quinta regula generalis que est de communi genere.

Sexum communem discrete & voce sub vna
Significans quoduis nomen commune vocabis.

Sic homo. virgo. latro. bos. sus. canis. halcyoneqꝫ
Sic gentile per a geta. turca. ligur. ligus arcas.
Nataqꝫ gigno: sequor. venio. colo. cedoqꝫ forsan.
Officiumqꝫ notans commune vt presul et exul
Dicta prius vates heres fortasse scholaris
Fors lixa ꝛ pincerna: vigil seu miles equesqꝫ
Et testis ciuis iuuenis sed raro senexqꝫ
Forsitan ꝛ martyr grecis mas: fur simul augur
Sic impos compos: custos pariterqꝫ sacerdos
Et celebs princeps. auceps infansqꝫ parensqꝫ
Dux. coniunx. exlex. iudex. index. facio in fex. Ut artifex. opifex.

Omne nomen representans discrete et sub vno vocabulo vtrumqꝫ sexū est gn̄is cōis vt hic ⁊ hec auctor ab auctoritate hic et hec aduena celicola terrigena. Et multa alia que suis locis repetētur. Multa tn̄ quōdam cōia et quedam etiam adhuc cōmunia femininū genꝰ addunt sub vna voce. Nā leo: draco latro lupus camelus nepos et multa alia scɜ. Seruium fuerūt olim cōia. Sed vt Priscianus docet nūc femininū formāt quo magis vtimur vt lea vł leena dracena latrona lupa neptis. lectū tn̄ est camelus feta qđ nō legeret si hec camela diceretur sospes ⁊ hospes, apud nos quoqꝫ cōia sunt ⁊ tn̄ seorsū hec sospita: ⁊ hec hospita dicit q̄si ab adiectiuo hc spitꝰ hospita hospitū. vt enei. iij. bellū terra hospita portas. Sed idē Virg. etiam in hospita saxa dicit. Sicut caprigeuū pecus adiectiue. Seruanda aūt ē peritorū cōsuetudo: in qua iuuenis licet vtrūqꝫ sexū concernat tm̄ masculinū ponet. Et virgo femininū nisi forte in sacris lr̄is q̄ mutāde nō sunt in qbus dicit de masculis. hi sunt q̄ cū mulieribus nō sunt coinquinati Vgines eñ sūt. Dictū est in rł̄a discrete ꝓpter epicena. i. sub cōia q̄ ꝓmiscue ⁊ indiscrete vtrūqꝫ sexū representant vt hic passer hec aquila. Additū est sub vna voce qꝛ que tm̄ sub duabus vocibꝰ vtrūqꝫ sexū sic̄āt: sub priore sunt masculina et sub posteriore feminina vt hic grecus hec greca. hic fidicen hec fidicina hic psaltes hec psaltria hic poeta hec poetria hic auctor ab augendo hec auctrix. ¶ Cōtinent aūt sub hac regula. Primo vtrūqꝫ sexū significātia aīalia vt hō: bos: sus. Scđo gentilia vt geta sermata turca q̄uis et turcus dicat numida aquinas arpinas. Tertio a verbis colo gigno ⁊ venio. Et sm̄ multos sequor ⁊ cedo deducta: vt celicola graiugena aduena assecla pedissequa homicida. Quarto cōe officiū importantia vt hic et hec cōiunx sacerdos author ciuis. Et quōcūqꝫ aliter vt testis custos sacerdos ⁊ similia.

¶ Quinta regula gn̄alis que est de omni genere.

Est omnis generis si vox vult mobile quoduis:

Seu quod non flectes veluti numeralia post tres
Usqꝫ ad bis centum nam dices rite ducentos
Mobile mille. simul numeri fixum preeuntis
Et nequam et totidem: tot quot cum compositiuis
Nugas ⁊ grecum fors pseudo Presto: per iqꝫ
Clausa huiuscemodi. ¶ Seu flexum voce sub vna
Ut par cum natis: ⁊ in obliquis generatis
Ex er vti puber pauperqꝫ et degener vber
Et memor atqꝫ decus color et corpus sata: et olim
Et tempus: vel in as nunc forsan quod dedit atis
Sic iter arpinas sic et nostratia verba
Es quoqꝫ ceu sospes locuples prepes teres expes:
A pede nata bipes velut a sedeo quoqꝫ deses
Et vetus intercus per n s q̄ plurima captans
Prudens ⁊ bifrons. anceps et inops simul expers
Vecors: clausa per x audax felix simul atrox. ¶ Forte redux exlex.
¶ Seu fixum duplici quod dat commune priori
Et neutrum relique: numero dis plusqꝫ sequente
Sub triplici flexum tribuet voci genus aptum
Er vel ur vsqꝫ mari: simul is vel a dat muliebri.
E simul um neutri: sic flectes cuncta secunde
Et quedā terne: quando adiectiua dat imber

Campus sylua palus equus ꝛ pedes. adde saluber
Et volucer celeber celer acer iunge alacerq́ꝫ
Aut hic ꝛ hec alacris: dicetur vti mediocris.
¶ Omne adiectiuū nisi vox refragetur p̄sertim in ntō est gn̄is oīs: aut sub vna terminatiōe vt felix ꝛ sapiens aut duabus vt fortis ꝛ forte maior ꝛ maius quarū prior cōis est gn̄is: posterior est neutri: aut sub tribus vt oīa scd̄e hic bonus hec bona hoc bonū hic pulcher hec pulchra hoc pulchrū hic satur hec satura hoc saturū. Et hec tertie cāpester volucer siluester pedester equester acer celer saluber celeber alacer q̄ etiā tria in is cōia reperiunt. dixi nisi vox refraget. i. repugnet q: quedā dūtaxat in obliqs neutra reperiūtur: vt teres par ꝯvigil ꝛc. Quedā etiā in altero nūero neutrū gen⁹ refugiunt: vt dis in singulari ꝛ memor i pl'ali. lꝫ ergo maro dixerit paupis ꝛ tugurii nō tn̄ dices paup tuguriū q: vox nō vult ꝛ vsus nō patit vt in er adiectiuū neutrale sit. ¶ Sexta regula gn̄alis q̄ est de genere incerto seu dubio.

Incerti generis sub normam cuncta vocabis

¶ Noia q̄ ab auctoribus incerti gn̄is ponunt tutius sub regula sp̄ali de ipsis dāda cōtinētur vt amnis potius masculinū q̄ feim cēsebitur Et econuerso linx talpa dāma potissimū i singulari feīa vt ptꝫ in capitulo de heteroclitis. ¶ Septia regula gn̄alis q̄ est de epiceno seu ꝑmiscuo genere.

Nominibus volucrum quarum discernere sexum
Vix potes articulum prępones vocibus aptum
Lisq́ꝫ sequens grecum genus addices epicœnum.
q̄ sit epicenū. i. indiscreti sexus. .i. anima li.
Id quoq́ꝫ de simli merito dices animanti

¶ Noia volucrū q̄rū sexus nō facile discernit q̄ discretas terminationes nō h̄nt sub vno articulo quē a terminatiōe sortiūt vtrūq́ꝫ sexū rep̄sentāt Sūt eni ꝑmiscua ꝛ greco vocabulo epicena. i. sub cōia. Nā epi sub d̄r ꝛ cenū cōe vt hic passer hec aq̄la. Consimilē rationē quidā in ceteris quoq́ꝫ aīantib⁹ quarū sex⁹ indiscret⁹ est esse dicūt vt in piscibus ꝛ reptilibus Vn̄ s̄m eos talpa damma linx turtur sub incerto articulo epicena sūt. Sicut mustela ꝛ ballena sub feīno. Dixi quarū sex⁹ nō facile discernitur: q: indiscretis due sūt terminatiōes vna masculina ꝛ altera feīna: vt hic gallus hec gallina: hic columbus hec colūba: hic pauo ꝛ s̄m quosdā hec pauona Picus tn̄ ꝛ pica q: diuerse speciei aues sūt epicena dicētur Alcyones aūt in pl'i ꝛ alcyon in singulari ꝓ quo alcedo latine d̄r cōis gn̄is ideo ponunt: q: tam mas q̄ feīa in eas aues cōuerse fingūtur Phenix masculinū articulū sortitur bubo incerti gn̄is: hoc est tam masculini q̄ feīni Et similiter grus Aduerte aūt etiā magnoꝝ animaliū noīa ꝑmiscua eē q̄ per epitheta. i. adiectiua interdū discernūtur Nā sicut lep⁹ grauida legitur sic ꝛ elephas pregnās et camel⁹ feta Et hec de gn̄alibus regulis de quib⁹ sic. ¶ Sulpit.

Propria viroꝝ noīa masculini sūt gn̄is: vt hic Scipio Femiarum feminini: vt hec penelope. Officiorum que ad mares pertinent masculina vt hic papa hic pontifex. Que ad feminas feminina: vt hec saga hec prefica. Que ad vtrosq́ꝫ communia: vt hic et hec dux. Angeloꝝ ꝛ demonum nomina masculina sunt: vt hic cherubin

ſeraphin indeclinabilia hic ſathanas dicitur a ſathan. cherub quoq; cheraph maſculina ſunt quãdoq; declinabilia ⁊ ordinis tertij q̄ in plurali habent cherubin ⁊ cheraphin indeclinata: vt illa ſuperiora in m. Sic enim diuus Hieronymꝰ vtitur: q̄ docet ſeraph ſignificare ardentē vel incendentē ⁊ cherub ſcīe plenitudinē Dicimus aūt hoc demoniū ⁊ hic demon demonis ⁊ hic ſignificat auctore Lactantio peritū ⁊ rerū ſciū. Adiectiui q̄ tres hꝫ voces p̄ma ē maſculina vt bonꝰ. ſcd̄a feminina vt bona. tertia neutralis vt bonū. Q̄ d̄ duas p̄ma cōis eſt gn̄is. reliqua neutralis: vt hic ⁊ hec dulcis ⁊ hoc dulce. Q̄ d̄ vnā oīs eſt gn̄is: vt hic ⁊ hec ⁊ hoc felix. ¶ De arborꝝ noibꝰ

¶ Arborꝝ noīa feminina ſūt: vt hec pirus. oleaſter quidē maſculinū ē Calphurnus Oleaſtra neutro gn̄e in pl̄ali ꝓnunciauit Me teneras ſalices iuuat aut oleaſtra putare dumus: rubus: ⁊ vepres: etiā maſculina ſūt. Siler neutri gn̄is eſt Virg. in. ij. geor. Curua tenēt vt molle ſiler lenteq; geniſte Itē ſuber ⁊ robur neutra ſunt. Tibullus pomū ꝓ arbore ip̄a i neutro gn̄e ꝓtulit Balſamū arbor buxū hebenū amomū cardamomū thus mirobalanum maron molobraton liguſtrū vaciniū neutra ſūt Inuenies forſan ⁊ plura. ſpinus arbor pruni maſculini eſt. hec buxus ⁊ hoc buxuꝫ auctore ſeruio dicunꝰ: ſed Caper fruſtra buxū materiā eſſe dicit. ¶ De fluuiorꝝ noibus.

¶ Fluuiorū ꝓp̄a noīa maſculina ſunt: vt tybris. Albula tn̄ fe. gn̄is reperit Ouid. in q̄rto faſtorꝝ Clauiger ⁊ tāto eſt albula pota deo Itē Styx ⁊ lethe duo inferni flumīa Strabo lib. viij. Cautonem femineo gn̄e vocitari dicit Cruſtumiū neutro Lucanꝰ ꝓtulit in. ij. Cruſtumiūq; rapax ⁊ iūcto Iapis iſauro: Itē apd̄ eundē Iader In molles zephyros tepidū diſcurrit iadder Rhenū quoq; ⁊ in horatio ⁊ in Ceſaris cōmentarijs neutrali gn̄e legitur. Vltra hec alia quedam inuenies ſiue per ſe: ſiue cum flumine iuncta.

¶ De nominibus volucrum.

¶ Volucrū noīa ꝓmiſcua ſunt. hoc eſt vnico articulo vtrūq; ſexū cōprehendentia: vt hec aquila: hic gryps. Colūbus vero maſculinū eſt cuiꝰ feīm columba Gallus quoq; feīm habet gallina. Oſtreum inſecti genus neutrale eſt. Picus ⁊ pica diuerſe ſunt volucres: ⁊ ideo etiam epiceni ſunt generis Halcyonis generis cōmunis: habetq; in pl̄i hi ⁊ he halcyones. Litterarū noīa neutra ſunt ⁊ indeclinabilia. ¶ De numeralibus.

¶ Numeralia noīa a quattuor: vſq; ad centum ſunt pluralia oīs generis ⁊ indeclinabilia. Et a centū cōpoſita ſūt huiuſmodi: vt tercentū Excipimus adiectiua triū vocum ducenti ducente ducenta. ⁊ centenarium q̄d appellatiuum nomē ⁊ neutri gn̄is eſt Tres cōis eſt gn̄is. tria neutri duo maſculini ⁊ neutri due feminini. mille neutrū ē ſingulare: vt mille hoīm ⁊ hꝫ plurale milia: vt duo milia hoīm. mille rurſꝰ monoptotū plurale ⁊ oīs gn̄is ē: vt mille viri mille pecudes ⁊ mille pericula.

¶ Prima regula ſpecialis de nominibus in a.

Omen in a prime non dictum ſit muliebre
A ternæ neutrū: necnon plurale repertū
Quod dedit es ſimul a mas eſto: planeta cometa
Hadria pars maris hic quę ſunt incerta notentur.
Talpa & dāma ſimul neutrū aut muliebre polenta

Barbaraqꝫ hoc retinent cum pascate mãmona manna
Sed bene signato quæ constant significato.

¶In a terminata feminini sunt gñis: vt hec candela. Demũtur hec mascu- lina hic poeta planeta cometa lanista papa nauta cytharista pincerna so- phista collega scurra lixa assecla scriba pfuga transfuga. ꝛ pplo꜡ũ noĩa: vt turca scytha geta sarmata: que q̇dã malunt esse cõia cũ multis alijs pplo꜡ noibus arabs ethiops. Itẽ talpa ꝛ dãma q̄ incerti gñis reperiunt. Charta cera amphora pãthera margarita catapulta: q̄q̄ apud grecos masculina apud nos tñ feminina sunt. Sciendũ q̇dẽ greca reliqua et barbara i a eius dem esse gñis apud nos cuius sunt apd illos. Pauca neutra inueniũtur: ꝛ oĩa greca ꝛ barbara: q̄ vel sunt tertie declinationis vt poema pblema epi- toma qd ꝛ hec epitome dr. Vel nõ declinãtur: vt mãna mãmona. Sed vnũ est prime declinationis: polẽta. Ouidi⁹ Dulce dedit testa qd coxerat ante polẽta. Idẽ Cũ liquido mixtũ pfudit diua polenta Dicit ꝛ hec polenta po lẽte. Adde ꝛ illa semp plis arma pco꜡dia sponsalia et reliqua: q̄ inter hete roclita numerauim⁹. Cõia hec sunt pedissequa: aduena: qd neutro gñi figu rate iungitur. vt aduena mãcipium: cõuena: auriga: cõuiua: verna. Addũt et a verbis deducta seu cõposita: nec masculinis transfo꜡mata et p꜡cipue a colo ꝛ gigno vt hic et hec agricola: iunonicula: ch꜡isticola: graiugena: a- lienigena. Veteres vero dixerunt alienigenus. Vñ Valeri⁹ alienigena stu dia dixit. Excipitur verbigena qd masculinũ est. Sunt q̇ illis adijciant hic et hec paricida. homicida que Phocas vult esse masculina.

¶In e.

¶Secunda regula specialis de nominibus in e. i. v. ꝛ o.

vel tantum plurale .i. grecum

E Dabo fœmineũ qđ prime ẽ quodqꝫ pelasgũ
vt cete tempe mane velle nisi significatione nota
Ternę & nõ flexũ: velut i simul v puto neutrũ
Oppida cum populis tantum pluralia noris
vt veij. argi. vt nihil i huiusmodi.
I clausa esse maris: ceu mobile noscitur omnis
O dat hic vt burdo: spado cerdo prędo cupido
Dum deus est: comedo cudo dum nomina. mango:
Et ligo: sed dogo quę dant in is in genitiuo:
Et verbale in io: q̄uis non rite creatum
Talio relligio pariterqꝫ rebellio: nec non
Portio conditio legio caro concio: forsan
Vnio si per eam coniunctio rite notetur.

Fœmineis dentur: maribus tamen ordo feretur
Incertis cardo dabitur cum margine bubo
Non flexa: hæc pondo præsto omnis pseudoq; dicta.
Est communis homo nemo latro forteq; virgo.
Ambo duoq; mari neutriq; volunt sociari.

¶ In e correptũ finita neutra sunt: vt hoc sedile. ¶ In e pductũ feminina vt libye libyes. Que quisq;: ꝛ similia inter adiectiua cõprehenduntur. Indeclinabilia neutra sunt per regulã gñal ẽ. hoc sepe mane viuere. Et pluraliter hec cete tempe. ¶ In i.

¶ In i neutra sunt: vt gũmi: sinapi. Cõposita vero a gtis: vt illiu sinodi oĩs gñis. Obliquos tñ pleriq; casus esse voluerunt. qui cum oĩbus generibus casibusq; iungant. Oĩs etiã gñis sunt nihili frugi: mãcips. At Veij. gabij. liturgi ꝛ reliqua noĩa populorũ ꝛ oppidorum masculini. ¶ In o.

¶ In o desinantia masculina inueniunt: vt hic sermo. Sed si d vł g ante o habẽt sunt feminina: vt hec dulcedo: hec margo. qđ etiã masculini reperit hec virgo: qđ quidã volũt esse cõis. Demũtur ex his ordo: predo: spado. cudo: cardo: ligo: mango q̃ masculina sũt similiter bubo qđ etiaꝫ feminini inuenies apđ Verg. Pondo neutrũ plurale est monoptotũ. Verbalia pticipialia sũt feĩa: ve stellio: vnio p pũcto ꝛ lapillo. nã p cõiũctiõe ꝛ si raro inuenit femininũ est. Caro ꝛ talio feminina sũt sicut dearũ vt iuno: furiarũ vt alecto: musarũ vt clio: nympharũ vt spio: ꝛ mulierũ tã ppria q̃ appellatiua vt mãto dido ꝛc. Ambo ꝛ duo tã masculina q̃ neutra. Hõ nemo cõmunia: sed apud recentiores presto qđ verbis substantiuis iungitur omnis esse videtur. Sunt qui addant pseudo: quod ego non inuenio nisi compositũ: ꝛ pseudus per se traductũ. Leo masculinũ: cõis esse gñis tradidit Seruius.

¶ In u neutra sunt: vt genu veru.

¶ Tertia de c d t l ꝛ m finitis.

vt tantundem.

C d t neutris simul l simul m sociabis
Sal modo da maribus: seu sol: muthul hoc sociabis

.i. scđm vsum nostrum

Hic pugil & mugil. vigil hic simul hæc sociabo

vt allec in heteroclytis: glycerium adam ꝛc.

Sed quæ dicta prius semper memoranda tenemus
Nam mas est consul: cõmunis præsul & exul
At nequam generis non flexile noscitur omnis.
Vt totidem: numeri cui fixum iungo secundi.

¶ In c vt lac. in d. vt quid: aliquid: aliud: in t vt caput: occiput: neutra sunt.

Sed tot & quot cum compositis omnis sunt generis. ¶ In al.
¶ In al quoque neutra sunt: vt aial. Sal semper mas. Quidam tamen ex vetustissimis neutro genere protulerunt. Affranius Quicquid loquimur sal merum est. ¶ In el & in il
¶ In el & in il neutra sunt: vt hoc mel: hoc nihil hoc nil Pugil & mugil, masculina. Uigil vero cois est gnis apud oes. ¶ In ol & in ul.
¶ In ol & in ul masculina sunt: vt sol & consul. Presul vero & exul comunia
¶ In am & in em.
¶ In am vnu inuenit ois gnis & vtriusque numeri hic & hec hoc nequam.
Tantundem neutru. Totide omnis pluralis numeri. ¶ In im.
¶ In im vnum est oppidi nomen indeclinabile cim. ¶ In um.
¶ In um neutra sunt oia. vt hoc templu. Caue tn ne mulieru ppria te decipiant. vt hec glycerium & eustochium. ¶ In an & in en & in on
¶ Quinta de in n litteram finitis.

N maribus detur: sed neutris associetur
En quod format inis: maribus tamen a cano subdes
Quod finitur in en: veluti prębens sacra flamen
Hic deus optat hymen: sed enis sibi procreat ex en
Hec syren syndon: quædam simul oppida sidon
Et babilon salamin: sed in on finita secunde
Addices neutris: at barbiton hinc variabis.

¶ In n an littera finita masculina sunt vt pan: titan: ren: splen. lien. tibicen delphin cytheron: helicon: demon. Sed de his & eorum exceptionibus dicit sic sulpi. ¶ In an masculina sunt. vt hic titan. In en neutra: vt hoc stramen. Demunt copposita a cano: quia masculina: vt hic fidicen: lyrice. ista etia masculina sunt splen: quod neutru esse Seruius vult. Ren seu rien flame Unu femininu est siren. ¶ In in masculina vt hic delphin.
¶ In on quoque masculina: vt helycon Barbiton ite femininu est: dicitur et barbitos inuenitur que neutri & masculini gnis Sed sub on pute neutru sub os feminini licet rarius masculinu Syndon quoque rur biu nois vt Babilon & sidon feminino sunt At ilion epitheton: & reliqua greca que in secudam apud nos transferuntur declinationem neutri sunt gnis.
¶ Sexta de terminatis in ar.

Ar petit hoc: hic lar. tria mobile iure petit par.

¶ In ar neutra sunt: vt hoc iubar Sed lar masculinu est Par adiectiuum cu copositis: vt dispar & copar ois sunt gnis: nar fluuius masculinu patuit.
¶ Septima de in er finitis.

Er maribus præbe: sed ber. ver. femina terre
quia secunde sunt masculina
Et vesper cancer dum ternæ sunt dabo neutris
Attamen hic hymber cum prole petit cucumerque

Et quandoq; tuber. dant hæc mater mulierq;.
Vt modo vult lynter: sed spinter ruder iterq;
Et si fit iuger neutris sociabo sed vber
Degener & pauper ceu puber mobile dant er
Communi generi: tamen obliquos damus omni
Sicq; leges alacer celeberq;: saluber & acer
Aut hic & hæc alacris celebris pariterq; salubris
Nos damus er maribus: fœmellis is: sed e neutris.

¶ In er masculina: vt vomer. Excipiuntur mater & mulier q̄ feminina sunt Lynther q̄uis apud grecos vt masculinu: apd nos Femininū est. Demūtur etiā & hec neutra: vber tuber: suber: vber pro mamilla et vbertate Papauer: piper: cadauer: vesper p noctis principio. Lacer cicer: siser spinter: et ruder quod & rudus frequetius dicitur. Cōmunis gñis sunt pauper puber degener & vber pro abundāti. Caue ne te decipiant ista cōmunia coniuncta obliquis neutrorū: vt pauperis tuguri: vbere solo: & alia huiusmodi vt te rete telo diuite regno. Illud non pretermittēdū quattuor hec alacer acer saluber: & celeber olim fuisse cōmunis gñis. nunc vero tātūmodo masculini sicut equester: pedester: celer: volucer: paluster: campester: siluester q̄ femininum in is habent et neutrum in e.

¶ Octaua de in ir clausis.

Ir dabitur maribus: communi ecclesia martyr
Nunc dat: nos gaddir neutri damus ir simul & pyr:

¶ In ir masculina sunt: vt hic vir hic leuir. Tria sunt neutri gñis vt ir pyr: gadir. Martyr grecum vocabulum est communis generis.

¶ Nona de in or desinentibus.

Or petit hic: tamen hæc cupiunt soror vxor & arbor
Hoc cor marmor. ador simul: æquor: hic hecq; tenebit
Nomine deductum pro teste senator & author
Atq; gradus medij: sed vix senior mulieri
Conuenit: adde decus color & corpus generatum
Cui datur & neutrū: noris memor omne repertum
In numero primo: ceu dis tenet omne secūdo.

¶ In or masculina vt fulgor. Tria sũt feminina arbor: vxor: soror. Neutra sunt cor: ador: marmor: equor. Cõparatiua sunt cõmunis gñis: vt hic & hec doctior: oĩm vero triũ fuere generũ. vt Priscia. lib. vij. docet Senior mas=culinũ est Actor pro oratore & recitatore cõmunis. Auctor vero ab augeo siue a greco masculinum Auctor a quo auctoritas cõe Juno Virgiliana in. x. enei. Autor ego audendi Et aduertendũ quoq diligenter ꝙ quedam noĩa in or que a verbis nõ descedũt: vt senator & balneator auctore Seruio cõmunia sunt. Memor & immemor & cõposita ab his tribus noĩb⁹ corpus de cor & color: vt tricorpor: indecor: & bicolor: oĩs gñis sũt: lꝫ aliqui velint eẽ cõmunia. Virg. Justuq memorq precatur. Veteres hic & hec memoris et hoc memore declinabant.

¶ Decima in ur exeuntibus.

Vr neutris socia: sed mascula sunt retrahenda.
Hic satur & furfur volitans: pro pisceq turtur
Gentis auisq in tur finitum nomen & in xur
Expetit omme cicur: gentis commune sit astur
Sed dubium turtur: cõia fur ligur augur.

¶ In ur neutra sunt vt hoc iecur. Masculinũ est satur: item furfur & auiuꝫ appellatiua & gentilia que t vel x ante ur habẽt vt astur vultur & anxur Ligur quidem augur & fur communia sunt Cicur omnis generis.

¶ Undecima de in as se terminantibus.

vt boreas vt gigas: adamas diamas.

As prime aut antis faciens maribus sociabis
vt abbas & si dicatur in singulari primas optimas magnas.
As: mas: atq mares signantia vas vadis addes
Cetera fœmineis: sed vas vasis dabo neutris:
Et fas atq nefas: sed nomen gentis vt arcas
Communi iungas aut omni: vt mobile nugas.

¶ In as feĩa: vt hec pietas. Demũtur quinq mas maris as assis vas vadis boreas & gygas q̃ masculina sunt. Primas & optimas non vel raro dicimus: sed primates & optimates. Fas nefas et vas vasis neutra Gentilia vt arpinas & aletrinas cõia duoꝝ generũ sunt. Cicero vero ad atticũ etiam neutrali gñe vsus est: vt veni in arpinas. & lib. vltio iterũ In quo fluxus est ad iter arpinas. Plini⁹ꝗꝫ vina priuernatiua dicit. Nugas oĩs est generis.

¶ Duodecima de in es exeuntibus.

Es breue quod dat itis noscit genus ex genitiuis
Sit communis hebes præpes teres inquies impes
Indiges interpres diues sedeo sata subdes.

.i. femininum.
Nonnullis neutrum:ſeges & teges addo ſecundum
vt noīa quinte. hec cedes. ſedes. lues ꝛc. vt cometes prophetes
Hæc petit es longū: ſed primę eſt quodqꝫ marinum
vt ſchenobates. planetes. theſbytes. vt plaſtes ceraſtes.
Ates ac etes.ites gentile.vel aſtes
vt pſaltes celtes vt mantes.
Altes ac eltes antes:pluralia vero
vt hi manes lemures.he gades. grates.
Eius ſunt generis:cuius vox vnius eſſet
Hic cres & magnes rhameſqꝫ lebeſqꝫ tabeſqꝫ.
Et quandoqꝫ dies:cuius ſit maſcula proles
Vt patet in numero plurali:aries parieſqꝫ.
Et verres & præs:hoc æs tenet hippomaneſqꝫ.
At vates locuples hæres communia dices.
A pede quod dat edis non fixum conſociabis.
Omnibus hic ſimul hæc:ſed& hoc quandoqꝫ:ſed ip̄m
Pes & quod fixum natum pede dico marinum.
q: d: ſingulari carere.
Hæc dicetur apes:et ſi fas dicere compes.

¶ In es correptum maſculina ſunt:vt hic fomes. Demuntur ſeges teges ꝛ apes q̄ ſunt feminea. Teres autē prepes diues ſuperſtes ſoſpes ꝛ hoſpes: licet habeant ſoſpita hoſpita vſurpatū. Miles antiſtes ales hebes comes eques non tn̄ pro dignitate ꝛ a ſedeo ꝛ apes compoſita:vt deſes preſes tripes ꝛ quadrupes cōmunis ſunt generis. Compes vero feminini eſt Sed ex illis quedā iunguntur neutris per oēs caſus. Lucanus. Imperiūqꝫ comes. Iuuenalis. Depoſitum tibi ſoſpes erit. Ualerius maximus. Diues ꝛ prepotens nature regnum ſcrutatus Saluſtius iter inquies dixit. Que oīa licet etiā genus neutrū in ſingulari videātur habere tamen illud ī plurali non habent. Nec plena eſſe adiectiua cenſuerim preter hoſpes. cuius neutrū plurale Statius ꝓtulit:Accipias feſſiſqꝫ iterū hoſpita flamina pādas Et Manilius Hoſpita ſacra ferens. Lucanus per inhoſpita ſyrtis littora. ¶ In es ꝓductā feminina ſunt:vt hec fides. Dies in ſingulari incerti generis eſt In plurali maſculini. Meridies quoqꝫ maſculinū eſt. Item patronymica in es:vt priamides. ꝛ habentia i ante es:vt hic aries ꝛ paries. Uerres quoqꝫ maſculinū eſt:ſimiliter hic pres. Es eris eſt neutrū Cōmune inquies:ꝛ ſic heres locuples ꝛ vates. Hippomanes vero neutrū.
¶ De grecis greci conſulendi ſunt.

De generibus nominū

¶ Decima tertia de terminatis in is.

.i. grecum aut a greco deductum

Hęc vult nomen in is:ſed ſcis finita vel in nis.

vt molaris edilis. natalis ⁊c.

Et creſcens patrio:niſi ſit confine pelaſgo

Et ſtans profixo marinum cōiunge marino:

Adiunctis dubiis finis clunis ſimul amnis

Excipienda a regula principali.

Hic quoꝫ vult menſis caſſis ſis fuſtis & enſis

Mugilis hic piſcis:ſed pollis ſit muliebris

Caulis & ædilis callis collis ſimul vnguis

Et follis corbis poſtis torquis ſimul orbis

Et torris vectis vermis.ſimul axis:& aſſis

Compoſitū fixum:nam mobile poſcat vtrumꝫ

Centuſſis treſſis:ſemis non flexile neutris

Competit at dubitans potius ſit fœmina reſtis

Sicꝫ canalis erit:potius mas puluis & anguis

Hic dat & hæc teſtis ciuis ſamnis ſimul hoſtis

quo quintilianus vtitur.

Et canis & iuuenis potius mas atꝫ ſcholaris

Forſitan & felis iungendum:vt mobile quoduis

.i. ſingulari: in plurali enim dicimus ditia.

Et tribuens neutris:niſi dis prius:atꝫ tricuſpis

Quæ tamen obliquis dant neutra.tricuſpide telo,

¶ Sub excipienda a regulis ſpecialibus.

Sed lis glis glitis vel ſſis fixumꝫ bipennis

.i. faciens caſſidis

Hæc dant & caſſis dis:iaſpis cuſpis & aſpis.

¶ In̄ is feminina ſūt:vt hec vallis.demunt n aut c an̄ is habētia:quoniā ſunt maſculina:vt panis ⁊ piſcis. At bipennis quod Vergilius adiectiuū feciſſe videt:vt ferro ſonat icta bipenni femininū eſt. Illa que vna ſyllaba creſcunt in gtō maſculina ſunt:vt hic lapis lapidis:ſanguis inis.excipiuntur caſſis cuſpis iaſpis ⁊ aſpis q̄ feminina ſunt. Triſcuſpis vero cōmunis

¶ Masculina etiã sũt. hic fustis cassis ensis hostis anguis vnguis follis. Edilis: molaris cũ dentem lapidẽ ve significat. Collis orbis mensis vectis axis torqs corbis torris ⁊ vermis At incerti sũt gñis finis clunis et restis similiter canalis. ꝙꝙ melius genere feminino ꝓnunciatur. Cõmunia sunt canis iuuenis vt apud Ouidiũ de põte testis ciuis hostis samnis et dis qđ in plurali est adiectiuum hi et he dites ⁊ hec ditia. Adiectiua que neutrũ habent in e communia sunt: vt hic et hec dulcis et hoc dulce.

¶ Decimaquarta de finitis in os quorum multa sunt feminina: multa cõmunia. non tñ tertie decli. nobis.

Hic ternę petit os: de gręcis consule gręcos,
tam oris ꝙ ossis faciens
Hæc glos cos arbos & dos: sed vtrumq; dat hoc os
Græcaq; pauca vt epos melos: argos dum pręeuntis
Est numeri: atq; chaos. cõmuni chironomos bos
Impos seu compos custos dabis atq; sacerdos.

¶ In os masculina: vt hic flos hic heros nepos quod olim cõis gñis fuit. Quattuor tñ feminina inueniuntur cos glos dos ⁊ arbos. Addimus greca quedã: vt chios lesbos ilios que secundam declinationẽ sequũtur Neutra duo os oris ⁊ os ossis. Adduntur aliqua greca: vt chaos melos ⁊ epos Cõia sunt hic et hec bos custos sacerdos impos compos et chironomos quod grecum est. De grecis aũt cõsulendi sunt greci. Nam multa sunt masculina: vt hic logos: zelos: saccos ⁊ que nos i us masculina habem⁹ Multa feminina: vt delos: lesbos: methodos: eremos arctos. balanos: colos: sinodos: smaragdos: abyssos: papyros: pharos ⁊ multa alia. Quedã etiam neutra: vt hethos. i. mos argos chaos: zeugos. i. iugum ⁊c. Quedam cõmunia: vt hippos. i. equ⁹ ⁊ equa: camelos ⁊ philosophos: chironomos ⁊c Quedã putant̃ oĩs ge. vt acolon ⁊ strophe cõposita vt monocolos vnimẽbris: dicolos bimẽbris tricolos trimẽbris ⁊c. distrophos cõuersus a secundo ad primũ. Nam dr̃ versus. ode ⁊ carmen dicos distrophos dubitem tñ an recte. nã ꝓ neutro credam in on exire. Nã cõmunia multa in os inueni vt distomos bis incidens seu anceps neutra adiectiua non legi.

¶ Decimaquinta de in us finitis.

Vs maribus quartę damus & plęrunq; secundæ:
Vt logus & calam⁹: nam mascula sunt quoq; græcis.
Sed quę græcus in os claudit muliebria nobis
Sint muliebria in us: quin & muliebre sit arctus
Qꝫ q̃ illis commune datur: muliebre papyrus
vt methodus: perihodus synhodus.
Et quæ gignit hodos balanusq; smaragdus abyssus.

Vrbs regiove: paphus samus & delus atqꝫ corynthus
Pergamus: ægiptus: pharus: antandrus gyarusqꝫ
Vrbs est Berytus dubia. at sit fœmina nardus
Bissus cristallus diphthongus costus eremus
Commune est illis athomos dum mobile: nobis
Sit muliebre domus: vannus: colus: itybus idus
Quod plurale: manus sic porticus adsit acusqꝫ
Dum quartæ: atqꝫ tribus cui carbasus hęret humusqꝫ
Et quæ nota: socrus nurus ac anus arbor & omnis
Vt pomus pinus nisi sit vox mascula spinus
Hæc aluus potius sed & hic vult atqꝫ phasellus
Panpinus hic potuis pecus: & specus: ac paradisus
Hic aut hoc vulgus petit: hoc virus pelagusqꝫ
vt phūs philocalus
Quod quoqꝫ dant maribus: Cōmunia det tibi grecꝰ
vt specus — in genitiuo
Quodlibet us ternæ: retinens u sit muliebre
vt specus & penus ac pecus
Non retinens neutrum. lepus & mus esto marinum
Crus. ius. rus. thus. pus. intercus morbus & hoc plus
Sus grus atqꝫ ligus communibus associemus
Sed vetus intercus dum mobile: ad omne citemus

¶In us si scđe declinatiōis masculina inuenies: vt hic dn̄s. Demunt hec feminina domꝰ arctꝰ carbasus nardus sinodus papyrus costus aluus bissus colus vānus penꝰ humꝰ phasellus porticꝰ smaragdus diphthongꝰ egyptus abyssus cristallꝰ. adde si placet paradisꝰ qđ sepꝰ masculini reperies Pāpinꝰ ambiguū genꝰ hr̄e Diomedes & Seruiꝰ aiūt. sꝫ refert ad masculinū Greca etiā aliq̄ q̄ vertūt os in us feīa sunt: vt delos delus athomos athomꝰ piodos piodus. Quattuor sunt neutra pelagꝰ pus virus & vulgꝰ qđ masculinū etiā est. Quedā cōia vt phūs & philocalꝰ si credimꝰ Prisci. ¶Si in us finita tertie declina. sint & amittant u in gtō sunt neutra vt munus muneris lepus tn̄ masculinū est Vetus oīs est gn̄is Si vo u habeant in gtō & crescāt sūt feīa: vt salus salutis: sed mus masculinū est Crus ius

rus & thus neutra. Ligus grus & sus cōmunia. intercus oīs gñis reperit. sed qñ dicitur morb⁹ interc⁹ neutri est. Si quarte sint declinationis mascu linis accedunt vt hic vis⁹. Excipimus nouem feminina acus anus idus tri bus nurus socrus domus manus & porticus.
¶ Decimasexta regula definitis in s precedente au vel consonante.

Consona dum preit s simul au muliebribus addes
Sed stips pro trunco dabitur quandoq; marino.
Et scrobs. sæpe rudens: semper dens nataq; ni sit
Balans ipsa bidens: mas est mons pons simul & fons:
Et partes assis: torrens & vulnificus seps
Inq; ps quæuis polysyllaba: sed dubitabis
Forsan adeps forceps: commune bifrons sit & effrons
Infans atq; parens cælebs princeps simul anceps
Serpens & gentes vt arabsq; calibsq; quod vnum
Si stet pro ferro poteris sociare marino
Mobile mobiliter tentum genus omne tenebit.
.i. eius gñis erit cui⁹ substātiuū pro quo ponitur: aut erit neutrū.
Fixe cum fixo quadrauerit aut dabo neutri.
hic occidens hic oriens. i. sol hic deuirginans.
Occidit ac oritur phœbus: deuirginat autem
hic fluens hic confluens hic profluens
Mas fluuiusq; fluit. vel con: vel profluit vnde
Ans aut ens maribus dabitur: sit fœmina prægnans
Lactans aut pariens nisi sit transsumptio vocis
hec continens terra non insula. hec consonans
Conq; tinens tellus: sed littera consonitans est
Mas mulierq; parens: infans puer atq; puella
Est natura animalq; animans: mas fœmina serpens.
Neutrum inconueniens: contingens omne figurans

¶ In aus diphthōgō finita feminina sunt vt hec fraus hec laus
¶ In s litterā desinētia cōsonāte pcedēte feīa sunt vt hec pars hec stirps qd pro trūco arboris qñq; masculinū est. Scrops virili gñe magis vtimur.

Adiectiua tñ sunt oïs gñis. vt discors: prudẽs: inops insõs: expers: amãs legens. Masculina sunt: mõs: põs: fons: dens: & eius cõpositũ tridens: qd etiã adiectiuum esse potest. Torrens: triens: quadrans: sextans: dodrans: dextrans: adde seps appellatiuum serpentis Lucanus. Vulnificus seps: Sed polysyllaba in ps masculina sunt: vt manceps. Sed adeps et forceps incerti gñis reperiũtur. Hec aũt cõia sunt bifrons: effrons: parens: infans princeps: anceps & celebs. Aduertenda participia vel ad mares tantum vel ad feminas pertinentia: vt deuirginans: pariens lactans: vel masculino & neutri et feminino esse cõmunia: sed figurate diuerso generi vel epicęno solere cõiungi vt anima deuirginans et vterus pregnans & cygnus pariens et elephas lactãs. Postremo presentis temporis aliqua participia q̃ in substantiua transeunt neutra inueniuntur: vt accidens antecedens: decens. Aliqua masculina: vt oriens occidens ꝓfluens. Aliqua feminina vt consonans continens: aliqua feminina et neutra: vt animans a quo animãtes et animãtia: aliqua masculina et feminina vt serpens. Vergilius. Saucius at serpens &c. ¶ Legi at quadrupedes.

¶ De in x finitis regula decimaseptima & vltima.

Nomen in x vult hæc. sed in ex polysyllaba quęuis
que feminina sunt vt carex
Ni ternæ fœtus signent sociabo marinis.
Vt grex. rex. phœnix etiam dum dicitur ales
Fornix & thorax limax bombyx quoq; vermis
Dum color est sandix (namq; herba est fœmina) cælx
Et natrix violator aquę: quodq; vnxia format.
Vt quincunx sextunx: superadde calixq; cilixq;
Phryx phæax varix: spadix color adsit eryx vir.
Hic quęrunt & onyx sed sardonycem dubitabis
Et pro parte pedis calcem: calcs est muliebris.
Mas potius pumex q̃uis quoq; fœmina & obex
Cortex atq; silex quod fœmina sæpe maroni est
Raro mas ramex nec sæpe celox simul imbrex
Hec semper forfex forpexq; sit atq; suppellex
Et pellex vibex potius quod dixero vibix
Ilex aut ilix. lodex sed dixero lodix.

At dux.linx.coniunx hic & hęc retinent velut exlex
Et verbale per ex clauſum iudex ſimul index
Ix autem in rectis verbale prius muliebre
Obliquis neutrum recipit numeroqȝ ſequenti:
Vt victrix vltrix.Quod mobile:id omne tenebit
Audax & duplex pernix atrox ſimul & trux

¶In ex litterā terminata ſunt feminina:vt hec filix et maſtix ſi dicatur. Adiectiua oīs ſūt gn̄is:vt audax nugax loquax rapax ꝓcax fallax ꝯtinax minax cōtumax ꝑuicax. Opifex artifex aurifex q̄ tria magis videntur eſſe cōmunia. Adde ſimplex duplex ꝑnix felix. Ferox atrox velox trux et plura. Reliqua pluriū ſyllabarū noīa:niſi ſint fetus terre ſi e an̄ x habeāt maſculina ſunt:vt hic codex pollex ſenex. qđ etiā feminino gn̄e Tibullus enunciauit. Index cōis gn̄is eſt. Valerius certiſſima index inq̄t. Et Cicero. ſed cū ꝯſonis in dicē vocē habeamꝰ Hymbrex incerti gn̄is repitur q̄q̄ verius feminino dicit̄. Pumex maſculinū eſt. Catullus tn̄ feminino ꝓtulit gn̄e. Ex his vero hec femina ſuppellex pellex vibex obex:qđ teſte Seruio rectiꝰ ē maſculini. Forfex forpex:ramex:carex:ſilex:cortex:q̄ tn̄ duo etiā aliquādo apud antiquos maſculini gn̄is reperiuntur. vn̄ Iuuena. Silicē que cōterit atrū. Et Virg. Stabat acuta ſilex. Itē in ſeptimo. Raptꝰ de ſubere cortex. Et in Buc. Muſco circūdat amare corticis:fornix autem thorax fenix bombix ꝓ verme. nā ꝓ vellere femininū. Varix limax:vt apud columellā Implicitus conche limax. Sandix color rex grex calix cilix phryx. Et natrix violator aque. Celox quoqȝ nauis appellatiuū maſculinū eſt. Priſcianus tn̄ in quinto dicit femininū quē ſequit̄ pylades. Itē quincunx deunx ⁊ ſeptunx. Sic ⁊ onyx:at ſardonix incerti gn̄is reperitur. Iuue. Cōducta paulus agebat ſardonyce. Et alibi. Denſi radiant teſtitudine tota ſardonyces Dux exlex et coniunx communia ſunt. Verbalia in trix que veniunt a maſculinis in or feminina ſunt ⁊ habēt neutra in numero plurali:vt cultricia anim alia. Lucanus. Tollite iam pridem victricia tollite ſigna.

Peroratio authoris.

¶Hec que de generibus ſcripſi ſeuero ſunt iudicio ex auctorum vſu de ꝓ̄pta. Quare ſi interdum apud alios diuerſa comperies his adhereas potiꝰ Ea autem que confuſis generibus dicerentur in ſuperiori libro inter heteroclita maxima ex parte diſcere poteris. Vale lector ⁊ incūbe virtuti

Idem Sulpitius ad lectorem.

Altera ad optatum venere volumina finem:
  Iudicio docti vera reperta chori.
Letitia exultans plaudat ſtudioſa iuuentus.
  Et cum Sulpitio Falco per ora ſonet.
Non auſit liuor coram damnare libellos:
  Quos legit intentus dicit amatqȝ domi.

Io.Sulpitii Verulani lib.iii. de preteritis et supinis.

¶ Et primo de verbis defectiuis et anomalis.

Preterita o pueri liber hic pariterque supina
Vos docet. hunc auide discere quemque velim.
Discite: nam frugi est: et paruo magna labore
Implebit vobis horrea nostra seges.
Sed tamen interea Falconis dicite laudes
A quo nil virtus vult procul esse sui.
In quo magnanimo regnat prudentia summa.
Et modus et recti iustus vbique tenor.
In quo vel primum candor vetus ille quiritum
Cernitur et lingue: sed sine labe: decus.
Et quem: virtuti si premia digna dabuntur:
Preficiet regnis Roma beata suis.

Hactenus edocui nomen: nunc verba docebo
Sed que deficiunt. vel certa a lege recedunt
Primo notificans: de hinc tempora verbaque formans:
Tandem preteriti formam dabo: moxque supini.

Anteque de preteritis et supinis incipiam opere precium mihi videtur de his dicere que in numero temporibus et modis personis et con iugatione deficiunt. Deque his verbis: que preterita non habent et que mutantur. Inferam etiam imperatiuorum formationem et quattuor verborum formas: et ea que in prima sunt confusa persona. Addam et illa que in indicatiuo dupliciter efferuntur. Post hec de preteritis disseram. Inde de supinis et his que in illis deficiunt. Postremo de passiuorum communium deponentiumque preteritis.

¶ Defectiua in numeris temporibus modis et personis.

Infit præsenti vel præterito puto dici.
Dico forem res. ret. rent. tantum vbi dicitur esse
Et fore præsenti: sed tempus signo futuri.
Quæsumus ex quæso cum quæsere forte mouebo.
Explicit expliciunt docti vix dicere norunt

¶ Infit verbum est persone tertie temporis presentis et preteriti perfecti. ¶ Forem fores foret. In plurali forent Optatiui et subiunctiui modi voces sunt: fore vero infinitiui: Sic afforem deforem et conforem variantur. Que so in plurali quesumus habet. in infinitiuo quesere. Explicit expliciunt fe runt habere.

Inquio siue inquam quis quit sibi poscit iuntque

Inquisti atq; inquit: mox inquiet: inque dehinc fit
s. sb vsu.
Inquiat & per iens dabo participans alia arcens
Ausim vult ausis ausit pluraliter ausint
Et da dic ve cedo: cedite addens cætera tollo.
Faxo vult xis. xit. faxunt: cōiungoq; faxint.
Aio poscit ais ait aiunt: preteritoq;
perfecto.
Nil imperfecto renuens: ait addo sequenti
Pro verbo dices vsurpat Tullius aies
Imperialis ai vult aiamusq;: futurum
Optans vult aiat necnon aiatis & aiant.
.i. secundis vtriusq; tpis ⁊ numeri .i. imperatiui.
Personisq; modi mediis declino secundi:
Rite vale salue vel aue: nec denego quinti
s. tempora.
Presens sed parce saluebis ceteraq; ede
s. tpa et modos
Lectum est & valeāt: valeoq; per omnia quadrat
Vsus ouans & ouat: reliqua vsurpatio donat.
s. vocibus.
Sodes sis capsis vsa est comœdia solis
Perq; diunt legi: veteres sunt pluribus vsi
a tertia cōiugatione fit hic caue. edas. i. dicas
Tu quibus abstineas: caue dor for durius edas

¶ Inquio seu inquā: quā vocē Priscia. vult eē futuri tpis. Inqs inqt. in pl'i inquiūt. In p̄terito pfecto inquisti inquit. Futuro inquiet in impatiuo inque. Futuro optatiui inquiat. Participiū inquiēs. he voces in vsu repe riūtur. Priscia. aūt totā fere verbi declinationē reperiri testat. Ausim au sis ausit in pl'i ausint. Cedo scdē psone hoc est dic vel da impatiuo ⁊ pl'i cedi te. Faxo faxis faxit. in pl'i faxunt. Futuro optatiui ⁊ p̄nti subiūctiui faxint Aio ais ait. in pl'i aiūt. Preterito impfecto aiebā aiebas aiebat. in pl'i aie bamus aiebatis. Preterito pfecto ait. Futuro aies quo vtitur Cicero pro Cecina. Impatiuo ai rarum inuenitur in plurali aiamus. Futuro optatiui aiat. in plurali aiatis aiant. Imperatiuo aue. in plurali auete. Futuro aue to in plurali auetote. Infinitiuo auere. Sic salue ⁊ vale declinantur. Cice ro tamen saluebis aliquando vsus est: Ouat ouans participiū habet vt tra

dit phocas. Multas vero huius verbi voces legimus quibus videmur tota fere verbi declinatione vti posse. Sodes pro si audes. Sis pro si vis. Capsis pro cape si vis. sole voces sunt vt in oratore Tullius docet.

¶ De verborū impersonaliū ꝛ similiū coniugatione.

Personis ternis impersonalia flecti:

Et quodcunqꝫ deo vel nature datur vni

Vt placet & statur ningitqꝫ puer moueatur.

Vt volo cum natis sint defectiua videbis.

¶ Diescit lucescit noctescit vesperascit per tertias ꝑsonas singulares variantur. at in preteritis perfectis ꝛ q̄ ab his formantur deficiunt Impersonalia tam actiue q̄ passiue vocis per singula modorū tēpora singulas. voces hn̄t tertijs similes. Volo ꝛ malo in impatiuo modo ꝛ supinis deficiū Malo etiam in futuro indicatiui. Nolo habet ī impatiuo noli ꝛ nolite ꝛ nolito et nolitote. Volo ꝛ malo ideo carent imperatiuo: q꞉ imperatiuꝰ signat necessitatem ꝛ voluntas quā significat volo debet esse libera.

Quattuor hec odi noui cœpi meminiqꝫ

Que per preteriti tantum volo tempora flecti

Sensum presentis retinebunt preteritiqꝫ.

Dico memento iubens plurali tote futuro

Personam numeri primam preeuntis in omni

Imperitatiuo scis tempore deesse in vtroqꝫ

¶ Memini verbū defectiuū sic coniugatur. Memini meministi meminit: in plurali meminimus meministis meminerūt vel meminere: voces sūt cōes pn̄ti ꝛ preterito ꝑfecto modi indicatiui. Preterito imperfecto ꝛ plusq̄ perfecto memineram memineras meminerat. in plurali memineramꝰ memineratis meminerant. Futuro imperatiui memento in plurali mementote. Preterito perfecto et plusq̄ perfecto optatiui vtinā meminissē meminisses meminisset in plurali vtinā meminissemus meminissetis meminissent. Preterito ꝑfecto subiunctiui cū meminissem ꝑ oēs ꝑsonas vtriusqꝫ numeri Futuro cū meminero ris. rit. cū meminerimus ritis rint. Preterito perfecto ꝛ plusq̄ perfecto ī finitiui meminisse. Participium olim habuit meminens. Sic declinātur. Odi: noui: cepi: nisi q̄ etiā in imperatiuo deficiunt Legimus in. ij. de Oratore odiat. Ab his sunt osus ꝛ notus et ceptus participia Prisciano auctore Addit phocas pepigi. Prima ꝑsona singularis ideo caret imperatiuis quia ipsa sibi imperare nō pōt ꝛ prima ī pulrali ꝗ ideo hꝫ: q꞉ alijs potest imperare immiscendo seipsam

¶ Defectiua in coniugatione.

Sum volo fers & edo fio sine lege mouebo

Verum in preterito quoduis sub lege moueto

Tempora ſum variant es & eſt ſumus eſtis item ſunt
Mox ſit eram: ſed deinde fuit fuo dat fueramq̃
Dehinc ero. ſiſq̃ vel es ſit ſimus ſitis & eſte
Sint eſto ſimuſq̃ eſtote & ſunto: ſed eſſem
Sim ſis ſit ſimus ſitis ſint eſſe notemus
At volo vis & vult volumus vultis variabit
Imperitante carens vellem cum velle velimq̃
Cætera ſeruabunt normam: ſed malo futurum
Non nouit primum. perſonas nolo ſecundas
Imperitantis habet numero & ſub tempore vtroq̃.
.i. fert o te
Fers fert & fertis fer ferte & ferto ſimul te
Ferrem ferre ſimul: fertis vel ferre ſimul tur
Ferror rer cum ri: fero cætera vult bene flecti.
Es eſt in primo dat edo præſente: ſecundo
Eſte: dehinc eſto: plurali eſtote futuro
Eſſem cum ſocijs terno: quinto dabit eſſe:
Eſſendi do dum: duod dicebatur edendum
Hæc variabit edo ſimplex: legiq̃ comeſſem
Atq̃ comeſſe frequens normã per cætrea ſeruans
Dat fio fierem fieri: ſed cetera ternę
Finiſq̃ optandi partes dabit imperitandi
E ſeruabit eo vocalis quando præibit
Et queo ſed quibam recte ſignabis vt ibam.
Pluraq̃ ſic æuo quondam formata vetuſto

Etollunt fac fer dic duc in fini: frequenter
Cum face dice lego: fice fit fac: a per i verso.

¶ Sum es est volo vis vult ⁊ fero fers fert anomala sunt. nam nō sequuntur certe coniugationis declinationē. ¶ Edo habet in imperatiuo es ⁊ ede edat edamus este edite edant In futuro esto estote ⁊c. cū reliquis vocibus In presenti et preterito imperfecto optatiui essem esses esset. essem⁹ essetis essent. Infinitiuo esse. olim autē ederem et edere. nam dicebatur edo edis edit. Illis etiam vocibus Macrobius vsus est in gerundio edendi edēdo edendū. Virg. Exiguam in cererē penuria adegit edēdi. ¶ Eo iui itum cū cōpositis sequitur fere quartā cōiugationem: licet raro seruet'e: vt eūt eat cant eundi et reliquis vocibus que illud habent. Sed in futuro pñtis habet ibo ibis ibit. Sed olim apud veteres quarta cōiugatio sic etiā termiabatur: vt audibo scibo: quod apud comicos leges. Duco dico facio ⁊ fero habēt in imperatiuo duc dic fac fer pro duce dice face fere: que ideo p apocopen proferuntur ne casus nominum esse videantur.

¶ Que preteritis carent et mutuantur.

Ræterito proprio qđ in or fit quodꝙ caretor
Ni forsan pepegi dicas a patre pacisci.
Deriuata rio iunges finita vel in sco.
Esuriit tamen inuenies & parturierunt
quia sedi facit.
Sisto: fero: tollo: fors sido. furo ferioꝙ
quia olim glisci fecit.
Polleo glisco modo: sum. Meio meo ve: supino
Dum caret o iunge or: tollor metuor timeorꝙ
Arguor & poscor deponentalia vescor
Et medeor liquor reminiscor eis socientur.
Forsitan & quatio, vergo ambigo nideo iunges:
.i. desinentium in or.
Participans & sum: primorum munus habebunt
Deriuatiuis dare pręteritum volo patris.
Nam sco pręteriti dat vocem Valla paterni
.i. differentias.
Quidam & passiui: sed in iis discrimina noui.
Cętera pręteritum deposcunt æquiparatum.

asto   a statuo   a tulo antiquo.
Sisto steti statuiq;. Tuli fero. sustuli habebit.
a seipso potius q̄ a sedeo.   vt apud Seruium.
Tollo: sed sedi fert sido. furo aut furui dat
ab insanio   a percutio
Aut insaniui: sibi percussi ferio aptat
aut clui aut valui aut simile   a cresco   a concupisco.
Polleo fors potui: glisco creui atq; cupiui
a fuo antiquo
Sumq; addico fui: meo meio a mingere minxi.
Tollor sublatus: metuor timeorq; tenebunt
Sum formidatus: conuictus seu reprehensus
Arguor accipiet: quod postulor id dabo poscor:
Pastus siue alitus seu nutritus dabo vescor
A medicor medeor. liquor capit ac liquefio:
.s. participia.
Aut liqueo: at reminiscor habet concessa recordor:
Concussi quatio capit aut generat sibi quassi
Aut vergo versi facit aut sumit sibi verti.
Ambigo & ambegi facit: & sumit dubitaui
Nideo voce caret nisi sumit ab æquiualente.

¶ P: opriis p̄teritis carēt p̄mo oia in or finita: sed si supinis nō carēt circū loquunt sibi p̄teritū p pticipiū p̄teriti tpis & sū es est. In rio aūt & i sco vt Valla vult a pfectis vsurpant quidē vocē p̄teriti. sz in significatiōe differūt imo significationē docz fere eē deriuatiuoꝝ lz vox sit p̄mitiuoꝝ. nā macruit piguit caluit & silia significāt poti⁹ macer. piguis āt calid⁹ fact⁹ ē ab intriseco. s. q̄ macer. piguis aut calid⁹ fuit. Nō macreo pigueo. caleo significāt macer. piguis calid⁹ sū. Macresco. pigueo. calesco. macer. piguis. calid⁹ fio ab itriseco vt dixi & dicā. q̄circa significatio ē deriuatiuorū. Quidā vt diomedes dāt illis i sco p̄teritū more v̄bi passiui vt labe fact⁹ sū Sed Valla docet in sco significare passionē intrisec⁹ p̄uenictē vt humesco hūore itriseco. In fio aūt extrisec⁹: vt humefio ab extriseco. Illa aūt in fio hn̄t p̄terita in fact⁹ sū. Cetera p̄teritū deposcūt eq̄paratū. s. i significādo. vt Sulpi. docebit dico forsitan et q̄tio q2 quass⁹ & q̄sso qd aq̄ssu venire debet i vsu ē Vergo q̄dā v̄si dicūt hr̄e & ābigo ābegi: sz in vsu nō sūt. Polleo iō nō hz pollui q2 id a polluo venit. Argutus nō venit ab arguo q2 aliud significat argut⁹ sz redargut⁹ a redarguo recte dr. Prima aūt q̄ sulpiti⁹ p deficiētib⁹ ponit nō penit⁹ idē signt. vt cōuictus et passus & silia. Verba Sulpitiana sūt.
¶. Preterito pfecto & his tpib⁹ q̄ formant ab illo carēt oia v̄ba q̄ appellā

tur ichoatiua ꝛ meditatiua: vt labasco: ꝙꝙ auctoꝛe Diomede q̄dā huic de dere huiusmodi preteritum vt labefactus sum: ꝛ amaturio preter hec duo esurio ꝛ parturio. Preterea glisco qḋ olim glisci habuit. Sido polleo sitio ni deo ambigo. Itē scando nideo vergo arceo mando strideo: vt vult Prisci. Legitur tñ versi stridi ꝛ stridui sitiui arcui vñ coercui scādi vñ ascēdi man di mādui ꝛ mādidi. Sic etiā quatio furo sisto ferio fero sum timeo metuoꝛ tolloꝛ poscoꝛ arguoꝛ ꝛ oīa passiua quoꝛū actiua supinis carent q̄ īfra doce bimus. Addit vescoꝛ medeoꝛ reminiscoꝛ ꝛ liquoꝛ. Ex his pleraqꝫ mutantur ex aliis: vt sido a sedeo sedi. quatio a cōcutio cōcussi. nam quassi nō ē ī vsu Furo ab insanio insaniui. Sisto cū cōpositis q̄ñ neutrū ē absolutū a sto ste ti. nā q̄ñ actionē signat penit⁹ caret vt monet Priscian⁹. Sūt tñ qui recti⁹ dicant habere statui ꝛ statutū. Ferio a percutio ꝑcussi. fero a tulo tuli. sum a fuo verbo antiquo fui. tolloꝛ a sufferoꝛ sublat⁹ sum sic ei⁹ actiuū tollo sustu li. Poscoꝛ a postuloꝛ postulatus sū: arguoꝛ a cōuincoꝛ cōuictus sū: vescoꝛ a pascoꝛ past⁹ sū. Itē medeoꝛ a medicoꝛ medicatus sū: liquoꝛ a liquefio liq̄ fact⁹ sum reminiscoꝛ a recoꝛdoꝛ recoꝛdatus sum teste Phoca.

¶ De imperatiuoꝛum foꝛmatione

Persone prima numeri tantum pręeuntis
pñtis imperatiui. i. tollēs .s. indicatiui. s. persone hoc est secūde
Imperitatiuum pręsens caret atqꝫ futurum.
Sqꝫ secunda mouens primi pręsentis eidem
vt legis lege .s. cōiugation
Nascitur: ast i per e mutabitur antea ternæ.
Tertia de prima primi pręsentis habetur.
vt amo amet vt doceo doceat: lego legat: audio audiat
O per et in prima: reliquisqꝫ per at variato
.i. tertia
Indeqꝫ pluralis fit prima t dum trahit in mus
.i. secūda .i. scđe singulari
Altera pluralis pręeunt i subiiciet te
.i. cōiugationi persona
Sed ternę mutes e per i breue: tertia vero
Pluralis ternę pręeuntis pręficit n t
.i. indicatiui
Pręsentis primi ternę si subiicias o
Vtroqꝫ in numero datur vtraqꝫ terna futuro.
Primaqꝫ pluralis fit prima velut pręeuntis
.i. secūda .i. secūde singulari vt amatote
Altera pluralis pręeunt i subijciet te

Ast in passiuis pręsens numeri pręeuntis
Actiuę dat re nil mutans cuiqꝫ secundæ.
.i. in vtroqꝫ numero
Tertię ab actiuis fiunt vr subiicientes.
Primę plurales in tempore dantur vtroqꝫ
Mur pro tur facto ternę numeri pręeuntis:
Tempore plurales formans pręsente secundas
.s. indicatiuo vocis passiue
Primi pręsentis similes formato secundis.
Iqꝫ pet or verso fit rite secunda futuro.
Pro tur pręsentis primi tor dando futuris
Ternas personas numero facies in vtroqꝫ.

¶ Impatiuus oīs actiue vocis format secūdā ꝑsonā nu. singularis a secūda presentis indicatiui abiecta s. sed in tertia coniugatione i mutatur in e vt amas ama: doces doce: legis lege: audis audi. Tertia vō ꝑsona fit a prima indicatiui o verso in et. in p̄ma cōiugatiōe. ī alijs vō in at: vt amo amet doceo doceat: lego ⁊ facio legat ⁊ faciat eo ⁊ audio eat ⁊ audiat vñ facilius fit a prima q̄ a secunda A tertia autē singulari imperatiui modi fit prima pluralis verso t in mus: vt amet amemus: doceat doceamus: legat legamus audiat audiamus Secūda pluralis fit a scda singulari addita te: vt amate docete audite. sed in tertia coniugatione e in i vertitur: vt legite. Tertia pluralis formatur a tertia singulari interiecta n. Secūda singularis futuri fit a scda ⁊ tertia p̄ntis indicatiui depositis s ⁊ t ⁊ addita to: vt amas et amat amato: doces ⁊ docet doceto: legis ⁊ legit facis ⁊ facit legito ⁊ facito is ⁊ audis it ⁊ audit: ito ⁊ audito. Prima pluralis eius similis est prime p̄ntis. Scda conficitur a scda singulari addita te: vt amato amatote. Tertia cōficitur a tertia p̄ntis indicatiui addita o: vt amant amanto. ¶ Secunda persona p̄ntis imperatiuo⁊ passiue vocis similis est infinitiuis actiue ⁊ fit addita re vt ama amare. Tertia fit a tertia actiue vocis addita ur Scda ꝑsona pluralis similis est secūde indicatiui passiue vocis. vt amamini: ⁊ mutata ni in or fit secunda pluralis futuri vt amamini amaminor Prima vō vtriusqꝫ a tertia p̄ntis impatiui t vso in m: vt ametur amemur Tertia fit a tertia actiue vocis indicatiui addita or: vt amāt amātor Sed sicut fari ⁊ ingredi citius scimus q̄ regulas fādi ⁊ īgrediēdi vt diuus Augu. docet ita declinare vba q̄ regulas declinādi.

¶ De verborū formis et primū de inchoatiuis

Il inceptiuum: non sic fortasse vocandum
Demens personæ veræ fictæ ve secunde

Illico iungit: sed hio secus hisco creabit.
Omnia sub terna noris tamen ista mouenda.

FOrme verbo[rum] q[ue] a p[er]fecta deriua[n]t quattuor sunt v[idelicet] inchoatiua meditatiua: frequentatiua: & desideratiua.
¶ Inchoatiue sunt q[ue] in sco terminantur & rei inceptione[m] significant vel quantum sua primitiua: vt calesco incipio calere vel caleo vt Aulus Gellius docet. Forma[n]tur aute[m] a secu[n]da verbo[rum] p[er]fecto[rum] persona addita co: vt labo labas labasco: luceo luces lucesco: cupio cupisco viuo viuisco: hio vero hisco format non hiasco & misereor miseresco q[ue] o[mn]ia sunt tertie coniugationis. Sed aliqua no[n] habent v[er]ba p[er]fecta: vt iuuenesco senesco consuesco conquiesco. Aliqua ab appellatiuis nominibus deriua[n]tur vt ab igne ignescit a dumo dumescit: ab herba herbescit.

¶ De meditatiua.

.s. supini

VBreuiando rio meditatiuis superaddo
Quæ sine p[re]teritis quarta nisi pauca mouebis:
Esurij siquidem cum parturij reperitur.

MEditatiue forme verba meditatione[m] significant: & in vrio terminantur fiuntq[ue] a supino in u ipso u correpto & addito rio: vt esu esurio mictu micturio: & sunt quarte coniugationis.

¶ De frequentatiua.

ESt iteratiuum formans mutabo supinum
O faciens ex u: sed ito tibi fiet ab atu
na[tu]m no naui natu[m] facit nato non nito
Syllaba quando freque[n]s aut salte[m] tertia voci e[st].
Et si preterito dat gi pater: s remouendo
Presentis primi medie ro censeo iungi
Interdum fluito pro flucto & fluctito formo
Pro legito lecto seu lectito: rite creabo.
Dicto frequens sensu non est sed dictito: sic nec
Aduento: sed ab hoc iterans aduentito natum.
Querito de quero: de queso quesito: scito
Sciscitor & scitor scio format: sectaq[ue] sector
Siue sequor mauis: & ab egro ægroto creabis.

Aut ex ęgresco:per primam hæc omnia flecto

Requētatiue in to ꝛ in to: so ꝛ xo desinūt ꝛ frequentiā significāt fiuntq; a supino vltimo u verso in o vt cursu curso. nexu nexo di ctu dicto ꝛ dictito quod est frequētatiuū a frequentatiuo vt fa ctito scriptito lectito. Quorum trium prima frequentatiua in vsu nō sūt Pollysyllaba q̄ prime sūt cōiugatiōis ꝛ a penultimū habent mutāt illud in i:vt rogatu rogito:volatu voluto Dico polysyllaba supina:q: duaꝝ syllabarū non mutant a:vt no naui natum natu fi natona tas are. nonnito. Multa etiā dissyllaba: quia non bene sonent formant de se trisyllaba:vt cursito lectito ꝛc. ¶ Illa vero que preteritum habent in gi formant vt plurimum a secunda persona abiecto s et addita syllaba to:vt legis legito quod ꝛ lectito:vt diximus habet:fugis fugito. Quero quidē querito:queso q̄sito:scio scito:scito: sciscitor:secto sector:eger siue egresco egro ꝛ egroto habet. Et sciendum est oīa prime esse coniugationis. ¶ Sunt autē que euphonie gratia aliter formentur vt fluito interdum ꝛ fluctuo di cuntur pro flucto et fluctito. Similiter lecto ꝛ lectito pro legito Item qui dam deficiūt a forma frequētatiua ꝑ significationē. Nā dicto recte format a dico:ꝛ tñ nō est ei⁹ frequētatiuū secundum Vallam sed dictito Nā dicta re est pronunciare quod alius exscribat:ꝛ aduento recte fit ab inuenio:non tamen est eius frequentatiuum sed aduentito:quia aduentare est propin quare.

¶ De desideratiua et alijs.

Tertia quæ per so flectit:a ceu visos acesso

Legem non noscunt:nec docti plurima fingūt

vt vello vellisvellico:albeo albes albico:vocā. i. vocalem .i. cū vocali.

Apparere notans in ico dat s atq; vocantem

vt garrio garris garrulo:sorbeo sorbes sorbillo.

Diminuens in ulo sic vertit s aut dat in illo

vt patrisso grecisso

I geniti faciens imitantia sso superaddes

vt numeror. oper or. maceror.

Pluraq; verborum de nomine facta videntur

vt crastinor a cras. supero a supra. detero a deter ꝛc.

Multaq; formabis de partibus haud variatis.

Esideratiue forme verba q̄ sub meditatiuis multi cōprehēdūt terminātur in so:vt viso. i. cupiovidere siue advidēdū eo:facio facesso capis ꝛ capesso: accio accerso :lacero lacesso:arceo ar cesso ꝛhmōiq̄ sūt tertie cōiugatōis:ꝛacti⁹ admistrationē cū mo tu signt De noib⁹ ꝛ significatiōe horū verborū aliter et argutius sentit Valla sed nos tritiorē vsum secuti sum⁹ non paruo consilio Addunt

his pleriq; alias formas et diminutiuā i lo: vt sorbeo sorbillo: catulo catillo: garrio garulo: caluo caluillo.

Ea que prima confusa sunt persona.

LEgo prima mouet: lego tertia: at vtraq; fundo
Appello mando compello voloq; seroq;
Declinatq; dico sibi prima: & tertia dico.
Primaq; vult sedo: sed flectit tertia cedo.

¶ Dico dicas et cis. fundo fundas et fundis: volo volas et vis: appello appellas et appellis: cōpello cōpellas ꝛ cōpellis: mando mandas ꝛ mandis: lego legas et legis: sero seras et seris. sedo sedas et cedo cedis.

¶ Que dupliciter in indicatiuo efferuntur et idem significāt.

Pluribus interdum designo vocibus vnum
Duro & denso per o primę per eoq; secundæ:
Sed primæ actiuis neutris addico secundæ.
Vno datur primæ sed sæpius vnio quartæ.
Tergo cauo strido fulgoq; & ferbeo feruo
Conniuo excello vel olo cum frigere sorbo
Terna sub o flectit sub eoq; secunda mouebit:
vt vido olim
Eq; mouens ternę coniunges plura secundę

¶ Tergo tergis et tergeo terges: ferueo ferues: feruo feruis vt Fabi⁹ monet: ꝛ ferbeo ferbes: strideo strides et strido stridis: fulgo fulgis ꝛ fulgeo fulges: dēso dēsas ꝛ dēseo dēses: duro duras ꝛ dureo dures: olo olꝭ ꝛ oleo oles: cōniuo cōniuis ꝛ cōniueo cōniues: vngo vngis ꝛ vnguo vnguis: sorbo sorbis et sorbeo sorbes: frigo frigis ꝛ frigeo friges excello excellis et excelleo excelles: vno vnas et vnio vnis: caueo caues et cauo cauis.

¶ Que duplicem vsurpant coniugationem.

Ast orior morior potior cupio parioq;
Terna vel quarta veteres duxere mouenda:
Reddo sono ternæ datur & lauo sæpeq; primę.

¶ Morior potior ꝛ orior ẜm tertiā et quartā ꝓferuntur cōiugationē. Item pario ꝛ cupio pretereo testes Reddo aūt frequēter tertie: ꝛ sono ꝛ lauo frequēter repiunꝭ p̄me: ꝛ tertie. Sed si i aliquo dubitas rogato doctissimos.

¶ De neutro passiuis.

Audeo dans ausus: gauisus gaudeo: fisus

Fido ſed ſolitus ſoleo dans fioq; factus
Neutro paſſiuum ſit: forte & mœreo mœſtus

¶ Sunt pterea quinq; neutro paſſiua q̄ in pteritis perfectis ⁊ pluſq̄ perfectis paſſiuā retinēt declinationē: ĩ reliquis neutralē: audeo gaudeo: ſoleo fio ⁊ fido.

¶ De vſurpantibus preteritū duplex.

Denſq; ſueo ſuetus ſueuiq;: ſed atus & aui.
Cœno cum titubo iuroq;: at potus & aui
Poto. ſed paſſus vel ui pateo: caruiq;:
Aut caſſus careo: placuit placitum ve placet dans
Prandi vel pranſus ſum prandeo dans: licitumq; eſt
Aut licuit licet: ac puduit pudet ac puditum dans
Tedet perteſum formans miſeretq; miſertum
Et mereor merui meritusq; ſolet ſupperaddi.

¶ Preter hec inueniūtur et alia que duplex vſurpant preteritū ⁊ actiue et paſſiue vocis: vt ceno cenaui cenatus ſum: prandi ⁊ pranſus ſum: iuraui et iuratus ſum: carui et caſſus ſum: patui et paſſus ſum: merui et meritus ſū. Adde et alia in textu poſita titubo titubaui ⁊ titubatus ſum poto potaui ⁊ potus ſum: nō nihil tamē differūt. licet licitum eſt vł licuit. placet placitū eſt vel placuit pudet puditum eſt vł pudui miſeret miſertum eſt rarius miſeruit ⁊c. Tedet autē non teduit licet diſſeduit lectum ſit ſed perteſum eſt. Virg. in quinto. Perteſum magni incepti rerumq; tuarum eſt.

¶ De preteritis confuſis.

Pendeo pendo pependi tendeo tendo tetendi
Mulceo mulgeo mulſi luceo lugeo luxi
Adde aceo vel uo per ui: ſic frigeo frixi.
Frigo fricoq; ſed hoc fricui quoq; dat: meo minxi
Meioq; ceu mingo: paſſus pandor patiorq;
Et verror vertor verſus ſupperadere cogor.

¶ Cerno et creſco creui: paſco paueo paui: aceo et acuo acui: pendeo ⁊ pendo pependi: luceo ⁊ lugeo luxi: mingo et meo et meio minxi: frigeo ⁊ frigo frixi: item frico frixi vel fricui: vt tradit Phocas. Pandor et patior paſſus ſum verror et vertor verſus ſum.

¶ Syncopata preterita.

Syncopa præteriti medio quid ſubtrahit in vi
Quod puto rite dari dum ſyllaba multa ſit illi
Dic flaſti ſciſti noſti fleſti ſimul iſti
Legimus extinxem direxti dicta licenter.
Acceſtis dixti ſubmoſſes raro iteranda

¶ Vergilius enim dixit eneid. iiij. Cum genere extinxem pro extinxiſſem. In ſexto Dardana qui paridis direxti tela manuſq; pro direxiſti. In primo aũt Acceſtis ſcopulos pro acceſſiſtis apud Horatiũ ſubmoſſes pro ſubmouiſſes & alia apud alios leges. ¶ Sulpi.

¶ Non te lateat pterita in vi pferri p ſyncopã i ſcda pſona vtriuſq; numeri: & in tertia pluralis: vt amaſti amaſtis amarũt Demũtur ex his biſſyllaba pter iſta qttuor cũ cõpoſitis: ſciſti: noſti flaſti fleſti: legimus etiã iſti pro iuiſti: & iſtis pro iuiſtis Martialis. Equora per ſcylle magnus comes exulis iſti Scirũt vero nõ dicimus. ¶ De preterito prime coniugationis.

Erborũ eſt qurdruplex inflexio. prima dat aui
Ex as præterito: iuuo iuui dat: lauo laui
Do cum prole dedi: ſto dante ſtetiq; ſtitiq;
As in ui vertunt domo nexo cuboq; ſonoq;
Atq; tonare: ſecare: crepare: fricare: micare:
Sed neco dimico forte. vetoq; creabit vtrumq;
His plico cum natis: niſi ſint ex nomine iungis
Nam ſi nominibus iungantur dantur in aui.
Duntaxat veluti ſi dicas multiplicaui.

Rime cõiugatiõis vba ſiue actia ſiue neutra formãt pteritum pfectum a ſecũda indicatiui perſona mutata as ſyllaba in aui: vt amo as. aui. ſ; crepo facit crepui: nexo nexui: tono tonui: lauo laui: iuuo iuui. do dedi: circũdo circũdedi penul. correpta: ſto ſteti: reſto reſtiti: veto vetui. et vetaui: plico plicui et plicaui. Item cõpoſita eius ſed rarius i aui pter duplico quod ſemp habet duplicaui Sic replicaui & ſupplicaui. Neco necui & necaui. domo mui. frico fricui. cubo cubui: ſono ſonui: ſeco ſecui: mico cui. cuius quidẽ cõpoſita cũ prepoſitionibus in aui faciũt vt dimicaui dicimus & dimicui Ceterũ nõ ignorãdũ q cõpoſita vt plurimum ſimplicitũ formationem ſequũtur q ſecus ſe habent infra mouebimus.

¶ De preterito ſecũde coniugationis.

In vivertit recte formando ſecunda:
Sed iubeo iuſſi dans: ſorbeo pſiq; buiq;

Arceo dans arsi risi dans rideo:suasi
Suadeo dans:vidi video dans:strideo stridi
vt gaudeo audeo prandeo prius dicta.
Et sedeo sedi.neutro passiua:momordi
Mordeo dans simul atq₃ totondi tondeo:dansq₃
Pendeo rite pependi & spondeo rite spopondi
Et si preterito faciens verbum geo clausum
Dum presunt l & r.vel xi dum littera longa:
Diphtongusq₃.leo leui:muta preeunte.
Nata leo aut oleo simplexq₃ leo per vtrumq₃
Compositumq₃ ad.re:cum natis torqueo torsi
Dans cieo ciui quieo formansq₃ quieui
Inq₃ veo dans vi:vi dans conniueo vel xi:
Dans maneo mansi cum prole sua retinenti
A breue:nam mutans a per i breue rite creabit
Preteritum per ui:sed formans mulceo mulsi
Dansq₃ sueo sueui vel suetus vt ante notaui
Pelluxi faciens pelluceo.luceo luxi
Hereo dans hesi:neo dans neui.volo demi

Ecunde cōiugationis verba quācūq₃ cōsonatē ante eo hñtia in ui syllabas preteritū pariūt:vt sorbeo sorbui. Excipiunt iubeo iussi:ꝛ q̄ hñt vocalē natura lōgā vel ar syllabā añ deo q̄ in si preterita reddunt:vt rideo risi:ardeo arsi:sed strideo stridi habet. Tollimus etiā illa que i vel e breue habēt añ deo:q̄m in di preteritum efferūt vt video vidi:sedeo sedi. Excipimus etiā geminātia preteritum vt mordeo momordi:pendeo pependi:tondeo totondi: spondeo spopondi. Et dicendū est quidē oia geminātia in compositiōe nō geminari:vt respondeo respondi. Demuntur a do ꝛ sto:ꝛ a disco ꝛ posco cōposita:vt addo addidi:consto constiti:dedisco dedidici:reposco repoposci. Excipimus duo a curro ꝓcucurri ꝛ decucurri:Repūgo repupugi ꝛ repunxi facit Diuido vero diuisi:prādeo prāsi ꝛ prāsussum:gaudeo gauisꝰ sum: soleo solitus sum mereo mestus sum:olim ausi gauisi solui merui. Placeo placui ꝛ placitus sum teste mauro. Demuntur etiā hñtia l vel r añ geo:q̄m in si finiunt ꝑteritū:vt algeo alsi:tergeo tersi:ꝛ que hñt vocalē longā vel diphtōgon ante geo:q̄m in xi faciunt:vt lugeo luxi:frigeo frixi:augeo auxi. Itē leo le

ut habet: et ea que consonantē habent añ leo in vi syllabā terminātvt fleo fleui: obsoleo obsoleui. et soleo solui: vt apud Salustiū: et solitus sū. licet Uatro vetet. Torqueo cum cōpositis in si desinit: vt torsi & retorsi. Cieo ciui & ciui. ¶ In ueo aūt desinētia veo ī vi vertūt: vt faueo faui: ferueo ferui sic & ferui. Nā ferbeo ferbui facit: cōniueo cōniui et cōnixi. Addunt & mulceo mulsi: maneo mansi: neo neui: hereo hesi: luceo luxi: pelluceo pelluxi.

¶ De preterito tertie cōiugationis.

vt bibo bibi. vt scribo scripsi

BO ternę fit bi: si littera longa prēit: psi.

finita in cumbo

Vt nupsi scripsi: per ui cubo nata notaui.

Tertie cōiugationis vba in bo terminata preteritum in bi faciūt: vt bibo bibi: sed ea que vocalem propria natura lōgā añ bo hñt bo emittūt in psi: vt nubo nupsi. scribo scripsi. A cubo vo cōposita faciūt in ui syllabas: vt incūbo incubui: imbuo qdē imbui.

Si co præcedat vocalis longa facit xi.

At si prēuenit n: remouetur: coq; facit ci:

Vt vinco vici: si prēuenit s perit ipsum

Et co vi format: sic creui cresco figurat.

Ast ico dans ici: didici dans disco: poposci

Posco creans: & vi dans pesco & nata remoui.

Addens conquexi: pater signo atq; peperci

Glisco prēteritum fugito: glisci ve teneto.

.i. quod dicunt inchoatiuum.

Et clausum per sco nullum vel patris habeto.

¶ In co n precedente abūciunt n & o in i cōuerso in ci pteritū reddūt: vt vinco vici. Que vocalē habent natura longā ante co formant illud in xi. vt dico dixi preter ico quod nūc produci nūc corripi reperitur. et ici facit. Parco aūt peperci et parsi. Illa que s ante co habent ī vi gignunt preteritū: vt nosco noui: quiesco quieui & cōquieui. Demitur cōpesco quod cōpescui facit. Depesco depescui. disco didici: quod cū compositis geminat. Sic posco poposci: glisco oli glisci: quo nonvtimur. Cōquinisco conquexi & significat inclino. Sunt qui conquessi scribāt.

In di do vertunt: tamē n prius hęc remouebunt

Scindo cum findo fundo: tutudi dabo tundo

A do compositum: prendo quoq; di geminabunt.

Pendo pependi tendo tetendi dat quoq; tendi.

Datq̧ cado cecidi:format rudo rudo ve rudi.
In ſi do vertes longa per ſe præeunte
Vocali vel diphthongo ceu lædere ludo.
Plaudoq̧:ſed ceſſi cedo dans:cædo cecidi
Et cudo cudi fors cuſi:pedo pepedi:
Fido ſus:ſtridi ſtrido ceu ſtrideo:ſedi
Sido velut ſedeo:diuiſi diuido:demo.

¶ In do finita vertūt o in i:vt pādo pādi:prēdo prendi. Excipiuntur hñtia v vel i añ n in penultima:q̄ in di p̄teritum pariunt abiecto n:vt fundo fudi: ſcindo ſcidi olim ſcicidi:ſed diuido diuiſi:tundo hȝ tutudi. Addunt hñtia vocalem natura longā ante do:q̄ in ſi faciunt:vt ludo luſi: cedo ceſſi:rado raſi:cludo cluſi.⁊ claudo clauſi. Cedo q̄dē cecidi penul. p̄du. qñ p̄cutere ſignificat. Sic occidi incidi et recidi pro interemi:ſemi reſecui. Cado vero cecidi. Occido occidi penul. cor. Incido incidi:concido concidi et ſimilia. et cudo cudi et cuſi:pedo pepidi:tendo tetendi:pendo pependi:fido nunc ſi ſus ſum olim fidi:p̄do p̄didi:⁊ cetera a do cōpoſita geminānt di:vt credidi.

Go vertes in xi:tamet r pręeunte fit r ſi
Sed rego quod generat ceu ſurgo pergoq̧ xi dat
quod a paciſcor quidam vt Seruius deducunt
Frango dans fregi panxi pegi pepigiq̧
Pango.lego legi præter tria conſulo demi
Namq̧ intelligo diligo negligo formo per exi.
Dans tango tetigi:pungo punxi pupugiq̧
vt cogo coegi redigo redegi.
Atq̧ ago dans egi cum natis:degoq̧ degi.
Guo facies vt go:per xi:diſtinguo vel vnguo.

¶ Go in xi preteritū faciunt:vt cingo cinxi. Ago tñ egi cū cōpoſitis:dego degi:cogo coegi:lego legi:frāgo fregi:tango tetigi:pungo pupugi:et pū xi:⁊ repungo repunxi et repupugi:expungo expunxi tantum:pango pepigi panxi et pegi:primū ſignificat paciſci:alterum cātare:⁊ tertiū coniungere et figere. Quintilianus pepigi a paco verbo antiquiſſimo vult eſſe preteritum. Seruius a paciſcor. Impingo impegi. diligo dilexi:negligo neglexi: intelligo intellexi. Habentia r ante go preteritum in ſi creant:vt mergo merſi. Demuntur compoſita a rego quoniam faciunt in xi: vt corrigo correxi:pergo perrexi:ſurgo ſurrexi.

Ho vertes in xi,reperitur meioq̧ minxi.

¶ Aho in axi. vt traho traxi. ¶ Eho in exi: vt veho vexi. In eio vnum est vt meio quod minxi habet vt mingo.

Ex lo formo lui: sed format fallo fefelli
Et pello pepuli: psallo psalli: tetuliq;
Atq; tuli tollo quondam nunc sustuli habeto.

Seruius negat ad illud quarti enei. manesve reuelli vulsi dici.

Vello vult velli: vulsiq; sed hoc tibi Serui

In Lucano & Ouidio alijsq; probatis.

Displicet: at legi. Cello culsiq; culiq;
Pro natis veluti perculsi & perculi habebit.
Excello vel eo formato culiq; luiq;

¶ Lo i ui syllabas: vt colo colui: fallo aũt fefelli: pello pepuli: psallo psalli. Tollo olĩ tetuli sz nũc sustuli: vello velli & vulsi. qđ Ser. vetat. Reuello reuelli & reuulsi: pcello pculi & pculsi: excello vł excelleo exculi vł excellui

Mo fit ui: premo fit pressi sed emo facit emi.
Psi como promo sumo demo: sibi danto.

¶ Mo si vocalis longa precedat vertunt o illud in psi. vt promo prompsi. reliqua vero in ui syllabas vt gemo gemui. Emo cum compositis emi. Sz premo facit pressi. perimo peremi. interimo interemi.

No vertes in vi sino siui: sternoq; straui:
Et cerno creui dans natis: spernoq; spreui.
At cano dans cecini: dat ui natis: posuitq;
Dat pono genui gigno: lino iungito leui
Aut lini: natis temno tempsi sociabis.
In psi po vertes ceu repo: sed preeunte
E curto formabo pui strepo. rumpoq; rupi
Dant linquo liqui cum natis: & coquo coxi.

¶ In no terminata no in vi vertunt. vt sino siui: sterno straui. contemno tñ cõtempsi habet: vt temno tempsi. Illa que g vel o ante no habẽt in ui sylla bas finiunt vt gigno genui: pono posui: & a cano composita vt succinui cõcinui. & succini & concini: vt Probo placet. nã cano cecini reddit lino lini & leui. ¶ Po in psi vt scalpo scalpsi. Sz rumpo rupi habet. Illa tñ que e breuem ante po habent in ui syllabas terminant: vt strepo strepui.
¶ Quo in xi vt coquo coxi. linquo vero liqui.

Ro vertes in vi:tero triui fit:sero seui
Cum natis vel ui vel vtrumq; sibi petit addi
Sed diuersa notans:at format curro cucurri
Quaesiui quaero natis vssi dabit vro.
Atq; gero gessi:ri verro dat quoq; versi.

¶ Ro in vi:vt sero seui:cuius quidē cōposita in ui syllabas terminãt:vt de sero deserui. Sz cōsero & in insero hñt cōserui & conseui. in.erui & īseui. Quero quesiui tero triui e in i mutant curro cucurri:cuius composita vt diximus non geminant:nisi & decurro precurro:que habent precurro precucurri:decurro decucurri:vt Priscianus admonuit. Gero vero gessi habet & vro vssi verroq; versi et verri.

So siui facio:si vel vi dando lacesso.
Ex so si faciunt haec viso facesso capesso:
Accerso accesso:sed ui vel si dabo pinso.
Quidam accersiui dicunt quoq; rite creari
Censoq; censiui censitum:caeterum vt aiunt
Quum signat numerare recenseo siue recenso
Formant preteritum per ui:per itumq; supinum
Quaeso quaesiui vel quaesi raro notaui.

¶ So i vi pteritū facit:vt lacesso lacessiui & lacessi etiã. Arcesso aūt arcessi sicut accerso accersi & capesso capessi:hz:facesso facessi viso visi:& q̄so q̄si et quesiui:q̄ tñ vt manifestū est:in raro sūt vsu. Pinso vel piso pinsi vel pisui.

To varium sibi quaerit ui:meto messui habebit.
Sterto tui:pecto necto dant xiq; xuiq;
Sed flecto flexi plecto plexi:statuiq;
Sisto dum transit:sed dum neutrale steti fit.
Mitto dat misi:ti verto:petoq; petiui.

¶ To in ui syllabas:vt meto messui:sterto stertui:sed verto verti:flecto flexi facit:necto nexui & nexi:pecto pectui & pexi:plecto plexi :mitto misi:peto petij & petiui:sisto statui & steti:resto restiti:consto constiti & huiusmodi.

Vo vertes iu vi:sed viuo nataq; vixi
Xo nexo texo per ui diuisa creabo,

¶ Uo in ui: vt voluo volui. Demunt hñtia vocalē natura longā añ vo q̄ xi habēt: vt viuo vixi cōuiuo cōuixi: reuiuo reuixi. Xo in xui: vt nexo nexui

A breuis ante cio cum compoſitis facit eci.
Quis dent a per i: ſed verbum icio facit ici.
At dempto elicui: cio cetera nunc dat in exi.
Dat dio di fodio fodi: factus modo fio
Dat gio gi: fugio fugi. peperi pario dat.

¶ Cio terminata habētia a ante cio a i evertūt: abiectoq; o p̄teritū reddū vt facio feci: iacio ieci. nā alia q̄ i ante cio hñt in xi deſinūt: vt aſpicio aſpexi At icio ici facit: ⁊ elicio elicui. ¶ Do in di. vt fodio fodi. ¶ Fio vnū eſt cum compoſitis: ⁊ habet factus ſum: olim fij. ¶ Gio in gi: vt fugio fugi

A pio formo pui: ſapio nunc ante ſapiui
Sed capio cepi format. cupioq; cupiui
Inquio prædocui facere inquiſiſti ſimul inquit
Sſitio percuſſi quatio vel dicito quaſſi

¶ Pio in pi: vt capio cepi. Cupio autē cupij ⁊ cupiui: rapio rapui: ſapio ſapui ⁊ ſapiui ⁊ ſapij Quio vnū eſt inquio qđ habet inquiſti ⁊ inquit tantum Rio vnū eſt pario qđ peperi facit. Tio in ſſi geminata ſſ: vt cōcutio cōcuſſi.

Semper uo dat ui: veluti pluo dans quoq; pluui
At ſtruo dat ſtruxi cū natis & fluo fluxi

¶ Uo in ui ſyllabas: vt acuo acui: ⁊ arguo argui. Dicimus autē fluo fluxi ſtruo ſtruxi: pluo plui olim pluui: vngo vngui ⁊ vnxi.

¶ De preterito quarte coniugationis

IVi quarta dabit: cambiui cambio vel pſi
Sancio nunc dat xi ſeu vincio lecta per iui
Sarcio: farcio: raucio: ſentio: fulcio ſi dant
Lectum eſt & fulxi: nunc haurio poſtulat hauſi
Et quondam hauriui: ſed format ſepio ſepſi
Dat venio veni: ſalio ſalui atq; ſaliui
A pario dant nata rui Phocas aperiui
Profert: atq; peri duo dant pario ſata cum re.
Aio format ait per ij dabo facta petiui

QUarte cõiugationis p̃teritũ formatur a scd̃a p̃sona presentis indicatiui mutata s lr̃a in ui vel i i. vt munis muniui vel munij. Excipiũtur icio terminata. q̃ si duarũ excedãt numerũ syllabarum et n habeãt añ cio p̃teritũ i xi: habẽt: vt vincio vinxi q̃d etiã h3 vinciui ꝛ vincij: sancio sanxi olim sanciui ꝛ sancij. Si vero non habuerint n faciunt in si: vt farcio farsi: raucio rausi. Amicio aũt amiciui ꝛ amicij Sed haurio hausi effert ꝛ hauriui ꝛ haurij. salio saliui ꝛ salui. vñ desilui sepio sepsi: sentio sensi: venio veni: cãbio cãpsi ꝛ cãbiui: aio ai: aperio apui et aperiui teste Phoca: ꝛ reliq̃ a pario deriuata i ui syllabas faciũt: vt cooperio cooperui: s3 cõperio cõperi h3. Reperio p i p̃terito geminat facit reppi

¶ De his que in supino deficiunt.

QVicquid pr(e)terito caruit datur absq; supino
Et sum nolo volo maloq;: & neutra secunde
Quæ formant in ui nisi sint placeo noceoq;
Ac oleo doleo careo pareo valeoq;
Pareo cum lateo caleoq; vnde est caliturus.
Sed tamen id raro: priuatis h(e)c sociabo.

Estuo sterno ꝛc. vt Sulpitius dicet.

SUpinis q̃dẽ carẽt oia inchoatiua ꝛ meditatiua p̃ter p̃turio p̃turitũ ꝛ esurio esuritũ. Itẽ sũ volo nolo ꝛ malo Adde oia neutra scd̃e cõiugatiõis q̃ p̃teritũ i ui syllabas habẽt: vt lãgueo lãgui: p̃ter hec placeo noceo careo pateo voleo doleo oleo pareo ꝛ lateo a q̃ latito Caleo calui scd̃m vsũ nõ h3 calitũ ꝛ tñ Ouidi. xiij. Metamor. dixit Des michi sacrificos caliturasq; ignibus aras Arceo aũt ꝛ torreo sũt actiua: hec quoq; supinũ in vsu non habent.

Aestuo. sterto. mico. rudo. strido. strideo psallo.
Et conquinesco parias: obedit quoq; dego.
Horreo scando pauet mando scabo iungeq; scalpo
Ambigo glisco tremo satago luo disco pluoq;

Et hæc actiua similiter

Respuo cerno spuo propriis caruere supinis
Linquoq; cum renuo compesco lamboq; lingo.
Caluoq; cum metuo timeo simul vrgeo sugo
Arceo cum viso posco coniungere debes.

Attamen arcta frequens paríterq; coercita legi.
Occido si demas careant cado nata supinis.

¶ Similiter & illa q̄ in his & aliis eē diximꝰ defectiua & illa q̄ p̄terito carēt

¶ In Bi Ci & Di.

IN bi præteritum capíettum dando supinū
Ci fit ctū: di sum: sedium dabit a dare natū
Tertia quod format: quod prima paterq; datum dat
Ex deo vel do sum non ex di formo supinum
S geminat cedo cessi sedeo fodioq;
Vt cessum cessum fossum fors cudere cussum.
Ipse tamen cusum legi: & sic credo legendum.
Nq; per s mutant scindo cum findere pando
Nam scissum fissum passumq; dant forteq; pansum
Dat tundo tusum vel tunsum: fundoq; fusum
Tendo sum vel tum: sed edo esum format & estum
Absconso dat itum geminans di: non geminans sum

¶ De supinis preteritorū in bi. ci. & di.

SUpina verborū i um desinūt & in u abiecta m: vt amatū amatu Ea q̄ i bi p̄teritū hn̄t accepta tū syllaba supinū reddūt: vt bibi bibitū. Ci finita p̄teritū faciūt i ctū: vt vici victū: sed habētia i ante o mutāt o i ctū: vt iacio iactū: facio factū. Horū tn̄ cōposita hn̄t e an ctū: vt reiectū: refectū. ¶ Di i sū: vt vidi visum: momordi morsū totondi tonsum: cedo cecidi cesum: cado cecidi casum: vnde occidi penultima breui occasū. Cōposita do a do mutāt o in i & accipiūt tum: vt reddo redditū: circūdo aūt circūdata habet. tendo tentū & tensum. ostendo ostē= tum & ostensum: edo esum & estum: sed rariori vsu abscōdo abscōsum & absconditum. Quinq; sunt que cū cōpositis gemināt ss: vt findo scindo pando sedeo cudo. que habent scissum. fissum. passum: sessum & cussum: frequētiꝰ tamē cusum vt incussum & excusum leges. Tutudi tūsum seruat n. vt Prisscianus in. xii. carminibus tradidit. Dicimus tamen & tusum.

¶ In Gi Li & Mi.

Quod dat gi dat itum. lego lectum: frangoq; fractū
Et tango tactum: pango pactum. fugitumq;
Dat fugio: punctum pungo. sed ago facit actum.

cum compositis.

Dans li ſum format ſic falſum fallo ſupinat.

Et pello pulſum vello cum ſanguine vulſum.

.i. compoſitis: quia ſimplex in vſu non eſt.

Cello ſuis celſum aut culſum dat ſalloq; ſalſum

Tollo capit latum: ſed emo mi procreat emptum.

¶ Si in ctum: vt legi lectũ. Que vero a ante n habent perdunt n: vt frango fractũ. a fugi fugiũ eſt. Li i ſum: vt fefelli falſum. tuli q̃dẽ latũ pepuli pulſum velli vulſum. perculi perculſum habent. Mi in tum vt emi emptum.

¶ In Ni Pi Qui ꝛ Ri.

Quod dat ni vult tum venio cum ſanguine ventum

Et cecini cantum: cum natis Pi faciet ptum

Linquo ſuis lictum: quod dat ri vertitur in ſum

Dãs pario partum paritumve: ſuis dabit ertum.

¶ Ni in ntum: vt cecini cantum: occini occentũ. Pi in ptum. vt rupi ruptũ capio cepi captũ ꝛ non ceptum. at incipio inceptũ recipio receptũ: ꝛ huiuſmodi. Qui in ctũ. vt liqui lictũ ſcd̃m analogiã quo relicti relictũ. Ri ĩ ſũ vt cucurri curſum Peperi vero paritum et partum. Et ab eo compoſita ĩ ertum habẽt ſupina: vt reperi repertum per ſimplex p.

¶ In Si.

Si vertes in ſum: ſi p preceſſerit in ptum:

Hauſi vult hauſtum: pinſo piſtum: gero geſtum

Indulſi indultum forte & ſum: mulceo mulctum

Et mulſum: torſum dat torqueo ſepeq; tortum

Vroq; vult vſtum. ſi de cio vertitur in tum

Dum præſunt l & r: ſſum mitto: cambio campſum.

¶ Si in ſũ: vt vidi viſũ: miſi miſſum p duplex ſſ. Demũ hauſi hauſtum pinſi piſtũ: geſſi geſtũ: indulſi indultũ. aliq̃n indulſũ: mulſi mulctũ ꝛ mulſũ: vſſi vſtũ. torſi tortũ ꝛ torſum. Addim⁹ vba quarte cõiugatiõis habentia l vel r ante ſi: q̃ vertũt ſi in tũ vt fulſi fultũ: farſi fartũ: excipim⁹ quoq; habentia p ante ſi que in ptũ exeunt: vt ſcripſi ſcriptũ cambio vero campſum habet.

¶ In Ti ꝛ Ui.

Sto tibi quære ſtatum: ſed itum natis vel in atum

Verto tibi verſum. Vi tum facit inuariatum:

Sed caueo cautum faueo fautum dat: adultum

Ex adolere leges amicire ſupinat amictum.
Vtum ſoluo facit de vi ceu voluo: ſepultum
Vult ſepelire: in itum cognoſco agnoſcoq; clauſum
Potoq; potatum potumve: lauoq; lauatum
Lautum vel lotum: ſalio ſaltum ſibi ſultum
Dat natis: paſtum dat paſco. veneo venum
A ſero ſume ſatum per itum faciens ſero natum
Quæro queſitum formabit: ſyncopa quæſtum.

¶ Ti in atum: vt ſteti ſtatũ. Cuius quidẽ ⁊ ſiſto cõpoſita i ante tum habẽt. vt preſtiti preſtitũ: reſtiti: reſtitum. Ex his aliqua atum producũt: vt pſtatum obſtatum conſtatum. Lucanus. Conſtatura fides superũ. Verti vt ei9 compoſita oſtendunt verſum habet. nam cõuerti cõuerſum. aduerti aduerſum facit. ¶ V imutat in tum: vt amaui amatum: audiui ⁊ audij auditum: dimicaui dimicatũ: queſiui queſitum ⁊ queſtum. Dicimus tamẽ adoleui adultũ. agnoui agnitũ. cognoui cognitũ. caui cautũ. laui lautũ: ⁊ lotũ quondã lauatũ: vt apud Horatiũ lib. pri. ſaty. iij. Me lõgũ faciã dum tu quadrãte lauatũ. vnde illud Ouidianum Sacra lauaturus mane petebat aquas paui paſtum. Seui ſatum e in a. vt inſeui inſitum habet ⁊ conſeui conſitũ potaui potum olim potatum. ſaliui ſaltum. ſolui ſolutum: volui volutum. et veniui ⁊ venij venum, ſepeliui ſepultum. amiciui amictum.

¶ In ui diuiſas ſyllabas.

vt ſtatuo ſtatutum.

Quod dat ui dat itum. ſed ui quod uo facit utum
omnia vt inſerui aperui.
Rtum iungo rui. pario partum paritum ve
Et careo caritum caſſumve. rutum ruitumve
Dat ruo: ſed frictum frico formabit: neco nectum.
Atq; ſeco ſectum: ſum cenſeo: miſceo mixtum
Cenſeoq; cenſitum vel cenſeo format: itumq;
vt coerceo.
Arceo compoſitis ſibi dans arctum ſociabit.
Et doceo doctum: teneo format ſibi tentum.
Torreo dat toſtum: pono poſitum: eſtq; repoſtum
Lectum. lo perui dat itum ſed itum quoq; cultum

Consultum molitum simul ac alitum sed & altum
Et salui saltum. natumq; cano petit entum.
Dat rapio raptum: meto messum: texoq; textum
Et pinso pistum per itum quandoq; repertum.
per regulã: sed ui qđ uo facit utũ. Per reg. Cello suis celsum.
Notum est indutum: simul excelsum pateoq;
Dant quidam passum: legiturq; a mœteo mœstum
To xi dante & ui de xi xum formo supinum.

¶ Ui syllabis terminata vertunt eas in itũ: vt domui domitũ preter fricui frictũ: necui nectũ. secui sectũ. cẽsui fere cẽsum. docui doctũ. statui statutũ miscui mixtũ. tenui tẽtũ. torrui tostũ. posui postũ & positũ. rapui raptũ. pinsui pistũ & pinsitũ apud Columellã. indui indutum. excellui excelsum: alui alitũ. colui cultũ. cõsului cõsultũ. succinui succentũ cõcinui cõcẽtũ. & sic cetera a cano. molui molitũ: occului occultũ. texui textũ. messui messũ. patui passum. Habẽtia r ante ui syllabas mutãt illas in tũ: vt aperui apertũ. Carui tamen caritũ habet & cassũ. paruis paritũ & partũ: merui mestũ. At in uo terminata vertũt illud in utũ: vt acuo acutũ: ruo ruitũ. Cõposita uo a ruo rutum faciunt: vt dirutũ & erutũ et eruitum: vt Prisciano placet.

Xi ctum formabit sed go prius n remouebit
N retinet pungo: cingo. tingo. simul vnguo
Angoq; cum stingo & iungo: vix iunxero tingo
Fixoq; dat fixum. fluo fluxum. xi to facit xum.

¶ Xi in ctum: vt dixi dictũ. Illa aũt que habẽt n ante xi abijciunt illud si tertie sint coniugationis: vt mictũ pictũ. Excipimus cinctũ tinctũ. vnctũ pũctum. Fluxi quidem fluxum habet: nexi nexum fixi fixum.

¶ De passiuorũ: & deponentium preteritis.

I reperire velis ex deponente supinum
Actiuam fingens vocem formato per illam
Tolleratum fassum: tuitum tutum. atq; misertum
Ex reor & fateor tuor & tu eor misereri
Ex gradior gressum: fretum fructum fruitumq;
Ex fruor: adiungit commentum comq; miniscor
Vltum ex vlciscor: fessumq; fatiscor & aptum

De supinis verborum.

Format apiſcor & oblitum obliuiſcor habeto.
Nactum nanciſcor:pactum formato paciſcor.
Aſt experrectum petit expergiſcor.adeptum.
Vult adipiſcor & ex proficiſcor habeto profectum.
Menſum & metitum dat metior:ordior orſum
Dum loquo:orditum dum telas ordine texoɾ
Nitor ſum vel tum.loquor & ſequor adde per vtum.
Expertum experior:plector ceu plecto facit xum
Vſum vtor:lapſum labor:queror addito queſtum.
Moɾtuus a morior formabitur & moriturus
Ortus dans orior formabit de hinc oriturus.

¶ Paſſiua v̄ba ex ꝓpꝛiis participiis ⁊ ſū es eſt cōnectūt p̄teritū:vt amoꝛ amatus ſum vel amatus fui: ſed participiū ip̄m ꝑ diuerſa gn̄a et numeros variat̄ Illa igit̄ quoꝝ actiua in ſupinis participiiſq; deficiūt carēt p̄teritis ¶ Reſtat iam vt dicamꝯ de ſupinis cōium ⁊ deponentiū: q̄ vt faciliꝯ formes finges ex illis actiuū in o:ſeruata ſimiliū noꝛma fingas etiā ſupinū qd̄ verū eſſe cōperies vt ab opituloꝛ finge opitulo opitulaui opitulatū qd̄ eſt verū ſupinū. Ex hoc facies ꝑticipiū quo deinde p̄teritū foꝛmabis Sꝫ hec q̄ ſequūt̄ hāc regulā fugiūt:amplectoꝛ amplexꝯ ſum:cōplectoꝛ cōplexus ſū naſcoꝛ natꝯ ſū:ſequoꝛ ſecutꝯ ſū. Potioꝛ tertie cōiugatiōis qd̄ ad quartā reflectit̄ nā potiri potitus ſū facit:vlciſcoꝛ vltus ſū: oꝛioꝛ oꝛtꝯ ſū ⁊ oꝛitꝯ ſū iā abſoletū:ſed eiꝯ participiū oꝛiturꝯ ſeruat̄: obliuiſcoꝛ oblitꝯ ſū opioꝛ optus ſū: iraſcoꝛ iratus ſū:cōmmiſcoꝛ cōmētus ſū Fruoꝛ in quo Phocas deluſus ē fretus ſū fruitus ſū ⁊ fructꝯ ſū:moꝛioꝛ moꝛtuꝯ ſum. Tuoꝛ tertij oꝛdinis tuitus ſum:tueoꝛ ſc̄de tutus ſū:ab his tueri infinitiuus cōis deducit̄ q̄roꝛ q̄ſtꝯ ſum:vtoꝛ vſus ſum: oꝛdioꝛ oꝛſus ſum:ꝓficiſcoꝛ ꝓfectus ſū:nāciſcoꝛ nactus ſum paciſcoꝛ pepigi ⁊ pactꝯ ſū:exꝑgiſcoꝛ exꝑrectꝯ ſum:fungoꝛ functꝯ ſum. gradioꝛ greſſus ſum:metioꝛ menſus ⁊ metitꝯ ſum. Ouidiꝯ. Singula donec eris metitꝯ geſta diei. patioꝛ paſſus ſum:fateoꝛ faſſus ſum fatiſcoꝛ: feſſus ſū:laboꝛ lapſus ſū:adipiſcoꝛ adeptꝯ ſum Nitoꝛ olim habebat nixus ſū:nec non niſus ſum.

¶ De cōpoſitis ⁊ aliis quibuſdā apex

Simplicium norma formabis compoſitiua
Et ſi vocalem mutent.facit efficit ecit.
Sed ſcio compoſitum perq̄ raro geminandum
Preter quod do ſto formant cum poſcere diſco

A decurro tamen præcurro repugno duplabo.
Fac patris inflexum variantia mente reponas
Qualia do pario sperno cubo candeo nata.
A cano nata patris seruando supina per entum:
Mutant præteritum nisi quod canui quoq; lectum
Vnde est occanui: salio dic nata per vltum.
Dans a per i maneo det ui careatq; supino.
A leo. sisto. plico. nosco. sata: mente teneto
Dum præsens tenet a teneant id vbiq; supina.
I dum composito datur ex a: fac e supino
vt cōspexi cōspectum
In do go demptis: exi dans procreat ectum.

¶ Ascensij de mutatione vocalium in compositione.
Prima regula que est generalis.

ORdine retrogrado vocales non variabo
Niui præteritum format non rite supinum.
Aut in persona verbi sine lege creata.

Vocales in cōpositione nō mutātur ordine ꝑpostero. i. anteriores mutātur i posteriores: sed nō ecōuerso nisi in preteritis irregulariter formantib⁹ supina: vt a seui satū mutando e in a: a cognoui cognitū: mutando o in i: Aut in personis irregulariter formatis vt a volo velim pro volam Mutatur ergo regulariter a in e in i in o in u. E in i ꝛ in o. I licet raro in u.

¶ De mutantibus a. in e. i. o. ꝛ u.

A per ę dant damno: scando: spargo: arceo: mando
Partior & pario: paro: perpetior: gradiorq;:
Sarcio cum paucis: sed farcio pluribus addes.
q: ꝑmaneo ꝛ remaneo dicūtur
A per i dant habeo. taceo. placeo: maneo fors
Et lateo: facio: iacio: capio: rapioq;
Frango: ago: tango: cado: pango: statuoq;: canoq;
Et sapio salio fateor. ratus assit apiscor

De mutatione vocaliũ in cõpoſitione.

Sed poſt ante habeo per cum placeo maneoqꝫ
Et perago ſatago. bene vel male cum facio ſat
Et ſatis atqꝫ re cum maneo dic a retinere.
A ſimul e dant i lędo quęro atqꝫ cecidi
Dans cædo: & nomen quando ęquus fiet iniquus.
A mutatur in o dum laui fit mihi lotum
Au mutatur in o dum plaudo fit mihi plodo
Au mutatur in u dum pro claudo fero cludo.
Et dum pro ſalto fit componendo reſulto.

¶A mutaꝝ in e vt dãno. cõdẽno. ſcãdo. aſcẽdo. arceo. coerceo. ſpargo. aſꝑgo. mãdo cõmẽdo. nõ tñ ſemꝑ vt demãdo remãdo. partior. impertior a pario cõperio. paro impero. dico tñ preparo ſeparo. reparo. perpetior patior ſed compatior dicam. G radior cõgredior. Sarcio reſercio diſſercio. Farcio refercio cõfercio ⁊c. A in i mutãt hebeo ꝓhibeo. taceo cõticeo. placeo diſpliceo maneo ĩmineo. ſed ꝑmaneo ⁊ remaneo nõ mutanꝝ. Lateo diliteo facio inficio. iacio. reĳcio. capio. cõcipio. rapio. corripio. frãgo ꝑfrigo. ago redigo. ſed perago. ſatago ſeruãt a. Tango cõtingo. cado occido. ſtatuo conſtituo. ſapio deſipio. cano cõcino. Pãgo cõpĩgo. ſalio. ꝓſilio. fateor diffiteor ratus irritꝰ: apiſcor indipiſcor. ⁊ adipiſcor. et ſiĺia dicã tñ poſt habeo. ante habeo. ꝑplacet. ꝑmanet. ꝑagit ſatagit ſatiſfacit benefacit: remaneo. ⁊ q̃dã alia. ¶Ae diphthõgus mutaꝝ in i longũ vt ledo allido quero inq̃ro. cedo faciẽs cecidi. incido. ſꝫ a cedo ceſſi dꝛ icedo. Et nomẽ equus fit iniquus. A in o mutaꝝ vt laui lotũ. Au ĩ o vt plaudo explodo Mutatur etiam in u: vt dum pro claudo dicitur cludo: ⁊ dũ ꝓ exalto dꝛ exulto.

¶De mutantibus E in I aut O in U. Et de ceteris.

E per i dant ſpecio lego forſan emoqꝫ pręmoqꝫ
Et rego cum teneo: relego cum perlego dempto
E mutatur in o dum priſce aduortite dico.
I mutatur in u volumus dum dico: ſed illa
Quę legem fugiunt non ſunt ſub lege locanda.

¶E mutaꝝ in i ĩ cõpoſitis a ſpecio vt ĩſpicio. a lego. vt diligo. tñ ꝑlego ⁊ relego e ſeruãt. ab emo vt redimo. adĩo. a p̃mo. vt ĩ p̃mo cõp̃mo ab rego vt dirigo corrigo. a teneo vt diſtieo cõtineo ⁊c. E mutaꝝ i o dũ dꝛ aduorto ꝓ aduerto. i mutaꝝ ĩ u dũ volumꝰ ⁊ q̃s ꝓ volimꝰ ⁊ q̃ſimꝰ dicimꝰ. Sed anomala non ſpectãt ad legẽ O ẽt mutamꝰ ĩ u nã nos dicimꝰ vultis vbi antiq̃ volitis et ſeruus. dauꝰ. vbi illi ſeruos dauos ĩ ntõ ſingulari dixerũt. Sꝫ finẽ facio.
¶Cõpoſita fere ſequũꝝ naturã ſĩplicium vt facio feci afficio affeci: ñ gẽinãꝝ niſi cõpoſita gẽinãtiũ p̃ter hec do vt reddidi ſto vt p̃ſtiti poſco vt d epopoſci

diſco didici pꝛecurro pꝛecucurri repungo repupugi. ¶ Notanda aūt ſunt que alterius ſunt generis cōpoſita ꝙ in ſimplici: vt do das dare circūdo venundo peſſundo pꝛime: cetera p̄ter reddo qđ tñ raro pꝛime eſt: ſunt tertie cōiugationis. Pario item eſt tertie: ſꝫ cōpoſita quarte. ſperno tertie: aſpernoꝛ pꝛime ꝛ deponētale. cubo pꝛime incumbo ꝛ cetera que m recipiunt tertie. candeo ſecūde ꝛ tamē incendo accēdo vt quidā volunt ab eo nata tertie Cōpoſita a cano nō ſeruāt eius pꝛeteritū ſed ſupinū. ſalio in cōpoſitione fit ſultū vnde inſulto et exulto. maneo habet manſi: ſed immineo imminui ſine ſupino. Preterea cōpoſita a leo ſiſto. plico ꝛ noſco a ſimplici vt dictū eſt deſcēdūt. Que vo a hñt i pñti licet illđ mutēt in p̄terito recipiūt tñ rurſus in ſupino vt facio feci factū: ſed ſi a in i mutāt hñt e in ſupino vt cōficio cōfectū Excipiunt do ꝛ go finita q̄ a recipiūt licet mutē in pñti. vt occido occaſum cogo coactū. ſubigo ſubactū. ¶ De paſſiuo neutris.

Comperior mereor liceor diuertor habent ꝙ

Neutri præteritum paſſiuo neutra vocentur

¶ De neutro paſſiuis.

Exulo cum liceo: cum vapulo: veneo: nubo:

Fioq; neutrali ſub voce pati tibi ſignent

¶ De verbis cōmunibus

Largior experior veneror moror oſculor atq;

Criminor amplector interpretor hoſpitor hortor

Q̄ patiuntur aguntq; ſimul communia dices

¶ Sub o neutralia ꝛ ſub oꝛ deponentalia.

Neufrago cum minito medico cum depreco ſolo

Murmuro participo zelo ſimul atq; maligno

Punio pręcipito populo cum lachrymo paſco et impertio.

Partio luxurio fabrico æmulo cum comito olim

Pluraq; neutra ſub o: ſed in or deponere dico.

¶ Cōperioꝛ mereoꝛ ꝛ diuertoꝛ hñt cōperi merui ꝛ diuerti: q̄ Phocas paſſiuoneutra appellat. Potuiſſem plꝛibus i locis auctoꝛitates doctoꝛū afferre: ſꝫ qꝛ ſtudui bꝛeuitati illas p̄terij non i pꝛudēter. Si q̄ vo ſūt q̄ doctoꝛum teſtionia q̄rāt ex doctiſſimis grāmaticoꝛū atq; vſu auctoꝛū accipere poteſt

¶ Uale lectoꝛ virtutem ſemper ſequendo.

Jam tandem exacta eſt operis pars tertia noſtri:
Cur doculis plauſus tot mihi turba facis?
Jactetur clari nomen Falconis ad aſtra
Quē laudare ſatis nulla camena poteſt.
Hic eſt quem virtus toto redimiuit honeſto:
Huic date celeſtes pꝛoſpera cuncta dei.

¶ Finis pꝛime ptis pꝛincipalis. Cuius dictionariū eſt in fine.

De regimine dictionum compendiosa traditio.

GRammatice est recte scribendi recteqꝫ loquēdi scientia Ut autem recte loquaris tria cognoscas oportet. Primū que sit sua cuiusqꝫ dictionis in significando: declinādo cōiugādo: inqꝫ ceteris accidentibꝰ ꝓprietas. Deinde que accidentia ⁊ quibꝰ modis congruā locutionē cōstituant. Postremū quo situ: qua lege: quaqꝫ elegantia partes inter se cōgrue in orationis seriem colligi debeant. Primum quidē cum apud alios ꝙ plurimos: tū apud Sulpitium verulanum virum mea quidem sententia de litterarum tyronibus ꝙ optime meritū cognoscere poteris. apud quem tametsi reliqua quoqꝫ duo accurate sane petractata sunt: tamen qm̄ alii carmen alii regulas desiderant faciliorem docendi viam inuenisse nō paucis visi sumus: quam ne multa pollicitemur nunc aggredimur.

De accidentibus congruitatem discernentibus. Ti. i.

QVattuor hęc. Casus: Persona Genus numerusqꝫ.
o la puer: vocum discernunt cōgruitatem.

¶ Accidentia que sermonē cōgruū ab incōgruo discernunt quattuor sunt casus inter dictionē regentē ⁊ rectā: ꝑsona inter suppositū ⁊ verbū: genꝰ inter substantiuū ⁊ adiectiuū: ⁊ numerꝰ tā inter suppositū ⁊ verbū ꝙ iter substantiuū et adiectiuū. Cetera aūt accidentia cōgruitatē nō immutāt: noscēda tn̄ sūt. dico cassus inter dictionē regētē ⁊ et rectā: qꝛ tota ratio casus dependet a dictōe regēte. nec alia debēt eē eiusdē casus ꝙ q̄ ab eodē silr̄ tēto: aut regunt̄ aut regi vident̄: vnde cōtingit ad idē ꝑtinentia i diuersis casibꝰ poni si se mutuo regāt: vt ꝟtꝰ dei: ⁊ adiectiuū ⁊ substātiuū si a diuersis regi videant̄: vt apud Horatiū: q̄s nō malarū quas amor habet curas hec inter obliuiscit̄: vbi malarū ponit̄ i gtō qꝛ ab obliuiscit̄: ⁊ curas i actō: qꝛ a ꝟbo hꝫ regit̄: est tn̄ figurata locutio: at illa apd̄ comicū. Quas credis eē has nō sunt ꝟe nuptie venusta est Itē vt statim dicā. interrogatiuū ⁊ respōsiuum aut cōiūcta si nō regātur ab vno silr̄ tēto: hoc est vnamquāqꝫ dictionē ī vno casu regētē: ꝑnt esse diuersorū casuū: vt Quāti emisti: decē aureis ⁊ pluris
¶ Dictio regēs est dictio cōfuse significās ⁊ potēs ꝑ casū certū specificari Ois aūt ꝯs quodāmō regere pōt ꝑter cōiunctionem q̄ nullū casū regit: sed rectos copulat. Propria tn̄ noia ⁊ ꝓnoia pro ꝓpriis posita nō regunt casū qꝛ nō significāt confuse: nisi accipiant̄ ꝓ appellatiuis: vt deiphobe glauci: scꝫ filia. Maria zebedei subaudi vxor. Sic dū dicit venus: q̄d meus eneas subaudit̄ filiꝰ. Dictio recta ē dictio casualis ī certo casu cōfusionē regētis determinās: vt dū dr̄ libertꝰ dubitat̄ cuius. dicā ergo cesaris aut alterꝰ At dū dr̄ libertinus nō est addendū cuius. Absolutū eni est significans hominē libertie cōditiōis. Ideo aūt dr̄ recta qꝛ mutari nō pōt licet regēs mutet̄ vt hic ē libertꝰ cesaris: hec ē culpa liberti cesaris: dedi liberto cesaris ⁊c.

disco didici precurro precucurri repungo repupugi. ¶ Notanda aũt sunt que alterius sunt generis cõposita q̃ in simplici: vt do das dare circũdo venundo pessundo prime: cetera pter reddo qd tñ raro prime est: sunt tertie cõiugationis. ¶ Pario item est tertie: sꝫ cõposita quarte. sperno tertie: asperno: prime ⁊ deponẽtale. cubo prime incumbo ⁊ cetera que m recipiunt tertie. candeo secũde ⁊ tamẽ incendo accẽdo vt quidã volunt ab eo nata tertie Cõposita a cano nõ seruãt eius preteritũ sed supinũ. salio in cõpositione fit sultũ vnde insulto et exulto. maneo habet mansi: sed immineo imminui sine supino. ¶ Preterea cõposita a leo sisto. plico ⁊ nosco a simplici vt dictũ est descẽdũt. Que vero a hñt i pñti licet illã mutẽt in preterito recipiũt tñ rursus in supino vt facio feci factũ: sed si a in i mutãt hñt e in supino vt cõficio cõfectũ Excipiunt do ⁊ go finita q̃ a recipiũt licet mutẽ in pñti. vt occido occasum cogo coactũ. subigo subactũ. ¶ De passiuo neutris.

Comperior mereor liceor diuertor habent q̃
Neutri præteritum passiuo neutra vocentur
¶ De neutro passiuis.
Exulo cum liceo: cum vapulo: veneo: nubo:
Fioq̃ neutrali sub voce pati tibi signent
¶ De verbis cõmunibus
Largior experior veneror moror osculor atq̃
Criminor amplector interpretor hospitor hortor
Q patiuntur aguntq̃ simul communia dices
¶ Sub o neutralia ⁊ sub or deponentalia.
Neufrago cum minito medico cum depreco solo
Murmuro participo zelo simul atq̃ maligno
Punio precipito populo cum lachrymo pasco
et impertio.
Partio luxurio fabrico æmulo cum comito olim
Plura q̃ neutra sub o: sed in or deponere dico.

¶ Cõperior mereor ⁊ diuertor hñt cõperi merui ⁊ diuerti: q̃ Phocas passiuoneutra appellat. Potuissem plibus i locis auctoritates doctorũ afferre: sꝫ q: studui breuitati illas pterij non i prudẽter. Sic vero sũt q̃ doctorum testionia q̃rãt ex doctissimis grãmaticorũ atq̃ vsu auctorũ accipere poterit
¶ Uale lector virtutem semper sequendo.
Jam tandem exacta est operis pars tertia nostri:
Cur doctis plausus tot mihi turba facis?
Jactetur clari nomen Falconis ad astra
Quẽ laudare satis nulla camena potest.
Hic est quem virtus toto redimiuit honestor:
Huic date celestes prospera cuncta dei.
¶ Finis prime ptis principalis. Cuius dictionariũ est in fine.

De regimine dictionum compendiosa traditio.

G Rammatice est recte scribendi recteq3 loquēdi scientia Ut autem recte loquaris tria cognoscas oportet. Primū que sit sua cuiusq3 dictionis in significando: declinādo cōiugādo: inq3 ceteris accidentib9 ppietas. Deinde que accidentia ꝛ quib9 modis congruā locutionē cōstituant. Postremū quo situ: qua lege: quaq3 elegantia partes inter se cōgrue in orationis seriem colligi debeant. Primum quidē cum apud alios ꝙ plurimos: tū apud Sulpitium verulanum: virum mea quidem sententia de litterarum tyronibus ꝙ optime meritū cognoscere poteris. apud quem tametsi reliqua quoq3 duo accurate sane pertractata sunt: tamen qm alij carmen alij regulas desiderant faciliorem docendi viam inuenisse nō paucis visi sumus: quam ne multa pollicitemur nunc aggredimur.

De accidentibus congruitatem discernentibus. Ti.i.

Q Vattuor hęc. Casus: Persona Genus numerusq3.

Sola puer: vocum discernunt cōgruitatem.

¶ Accidentia que sermonē cōgruū ab incōgruo discernunt quattuor sunt casus inter dictionē regentē ꝛ rectā: psona inter suppositū ꝛ verbū: gen9 inter substantiuū ꝛ adiectiuū: ꝛ numer9 tā inter suppositū ꝛ verbū ꝙ iter substantiuū et adiectiuū. Cetera aūt accidentia cōgruitatē nō immutāt: noscēda tñ sūt. dico cassus inter dictionē regētē ꝛ et rectā: qꝛ tota ratio casus depēdet a dictōe regēte. nec alia debēt eē eiusdē casus ꝙ q ab eodē silr tēto: aut regunt aut regi vident: vnde cōtingit ad idē ptinentia i diuersis casib9 poni si se mutuo regāt: vt xp9 dei: ꝛ adiectiuū ꝛ substātiuū si a diuersis regi videant: vt apud Horatiū: qs nō malarū quas amor habet curas hec inter obliuiscit: vbi malarū ponit i gtō qꝛ ab obliuiscit: ꝛ curas i actō: qꝛ a vbo hꝫ regit: est tñ figurata locutio: at illa apd comicū. Quas credis eē has nō sunt ve nuptie venusta est Itē vt statim dicā. interrogatiuū ꝛ respōsiuum aut cōiūcta si nō regātur ab vno silr tēto: hoc est vnamquāq3 dictionē ī vno casu regētē: pñt esse diuersorū casuū: vt: Quāti emisti: decē aureis ꝛ pluris ¶ Dictio regēs est dictio cōfuse significās ꝛ potēs p casū certū specificari Dis aūt ꝑs quodāmō regere pōt pter cōiunctionem q nullū casū regit: sed rectos copulat. Propria tñ noia ꝛ pnoia pro ppriis posita nō regunt casū qꝛ nō significāt confuse: nisi accipiant p appellatiuis: vt deiphobe glauci: scꝫ filia. Maria zebedei subaudi vxor. Sic dū dicit venus: qd meus eneas subaudit fili9. Dictio recta ē dictio casualis ī certo casu cōfusionē regētis determinās: vt dū dr libert9 dubitat cuius. dicā ergo cesaris aut alteri9 At dū dr libertinus nō est addendū cuius. Absolutū em est significans hominē libertie cōditiōis. Ideo aūt dr recta qꝛ mutari nō pōt licet regēs mutet vt hic ē libert9 cesaris: hec ē culpa liberti cesaris: dedi liberto cesaris ꝛc.

De his quæ eiusdem erunt casus. Ti.ij.

Am quæcunque pari vel ab vno recto tenētur
Eiusdem casus (si par videatur) habentur.
Vt duo fixa ad idem spectantia: Mobile fixo
Adiectum: Querens cum respondēte: simulque
Qz: nisi: preter q̄: pariumque aduerbia quædam:
Substans atque vocans verbum & coniunctio nectunt
Attamen arbitrio cōmittes cuncta regentis.

¶ Quecunque reguntur ab vno aut pari. i. eiusdem virtutis rectore similiter tento erunt eiusdem casus. Sūt aūt multiplicia. Unde pro facili puerorū eruditione sint he regule speciales.

Prima regula de ijsdem casibus.

¶ Duo vel plura substantiua ad idē per modū eiusdē ptinentia sic vt ab eodē regātur erūt eiusdē casus: vt dauid propheta eximius Maro poeta disertissimus Et quia sic vnū substātiuū apponitur alteri dicitur appositio: q̄ describetur inter figuras

Secunda regula de ijsdem casibus.

¶ Adiectiuū et substātiuū si ab vno similiter tento regantur erunt eiusdē casus vt vir bonus disputat. Dico si ab vno regantur: quia si se mutuo regant vt lanarū nigre non imbibūt colorē: aut si a diuersis regantur vt i exēplo Horatiano titulo primo posito malarū curas: possint esse diuersorū casuum.

Tertia regula de ijsdem casibus: vt pote de interrogatiuo & responsiuo. Ti.iij.

Respondens: casum similem subiunge roganti
Et genus interdum: ceu si das mobile: verum
. i. predicamenti.
Alterius generis ne vocem des logicalis.
Neu quæsitiuis aduerbia dissona subdas
Attamen arbitrio casum committo regentis

Quis venit? eneas. Cuius genitor? meus atque
Ascanij. Cui fert? rome. Quid? numina victa.
Abs quibus? A grecis. Ubi sunt ea? Rome et in arce.
Unde aduecta putas? troia aut de menibus altis
Qua? recta et per aquas. Quo? duxi Romam et in arcem.
Atqui rite loces aduerbia postea disces. At qui. i. sed quomodo.
¶ Interrogatiuū et respōsiuū dūmō regantur ab vno similiter tēto. i. oēs dictiones

in eodē casu regēte: erūt eiusdē cas⁹: vt cuius accusat⁹ es: furti. Quē amas deū dico silr tēto q2 licet rñdere qrenti quāti emisti tribus aureis. Est ne ff tuus accusatus furti an sacrilegii? Neutro vel vtroq3 vel alterovt suis locis declarabit. Neq3 opus est cōueniat i nūero aut gñe nisi adiectiuū rñderis qd ad tacitū substantiuū respiciet vt quot lras ad me dedisti Respōde vnas quot eplas vnā nō vnas: q2 itelligit eplam. Nec tñ satis est casū obseruasse nisi z eiusdē forme seu pdicamēti rñsionē dederis vt qrēti qlis es nō dices magnus aut puus s3 bon⁹ aut mal⁹: albus aut fuscus aut simile de gñe qualitatis Qđ in aliis quoq3 interrogatiuis est attendendū

Quarta regula de eiusdem casibus.

¶ Preterea q̄ nisi pterq̄ aduerbiū silitudis Uerba substātiua vocatiua z eoz vim hñtia cōiūctiōes copulatiue z disiūctiue copulant cōsiles casus: quos variare: pōt virtus diuersa regētis: vt saluus sū psidi omeo et hospitis emi equū decē aureis z pluris Exēpla regule sunt. Honor est melior q̄ diuitie nil nisi deū qro Nihil preterq̄ iustum peto. Nil pterq̄ honestum ē honore dignū Preter aūt accusatiuū regit vt nil preter virtutē zc. Item diligo te vt fratrē Fecisti eni velut alter ego dauid est ppheta Salomon iterptatur pacific⁹ Christus est deus z homo

De adiectiuo cū substantiuo vel substantiuis. Ti. iiii.

In genere & numero cum casu mobile fixo
Quadret quodq3 suo: quod si vis nosse scies: qui:
Ille is: & ipse: sui: seu participantia quæuis:
Respicere ad præiens: reliqua ad subiens. duo si sint.
Fixa magis: digno conceptio: zeugma propinquo
Mobile dat: paritas tamen & collatio primo.

¶ Adiectiuū cōformabit suo substātiuo in gñe: nūero z casu: vt vir bon⁹ Dico suo substātiuo pter has regulas speciales Quarū pma est. Demonstratiuū z res demōstrata tā tacita q̄ expssa cōformabūt in gñe nūero z casu: vt hoc caput. i. meū. tu si hic eēs. i. qui ego sū Secūda est qñ hec relatiua q̄ q̄ qđ Ille ipe sui z is z pticipia ponūt inter duo substātiua tūc nisi causa or natus obsit volūt cōformari pcedēti: sed cetera adiectiua sequenti vt petrus qui currit mouet verbū est factum caro dico hec relatiua q2 cetera sequēti cōformāt vt Joānes diligit suā sororē q̄ talis est quales olim vestales zc. Dico inter duo substātiua: q2 si relatiuū qui pponat aut participiū postponat aut ornat⁹ rō hēatur aliter fieri posset: vt post regimina dicendū est Tertia est si duo sint diuersorū accidentiū substātiua respectu vni⁹ adiectiui id cōformabit aut digniori p cōceptionē aut viciniori p zeugma: aut pncipaliori: hoc e st priori si p similitudinē aut cōparationē loquamur Exēplū de cōceptiōe p adiectiuū duoz gñm: vt venus z cupido sūt diui de qbus enei. iiij. vna dolo diuū si femina victa duoz est Exemplū de cōceptione per adiectiuū triū generū vt Mulciberi capti mar sq3 venusq3 dolis Exēplum de zeugmate: mars z venus capta est Exemplū de locutiōe p similitudinē: vt ego sicut fenū arui nō aruit: de cōpatiōe: hec tor id meli⁹ q̄ tu fecisset: nō

fecisses Sed de his statim dicem⁹ Ordo ѵsiculoꝝ nostroꝝ est. mobile. i. adiectiuū quadret. i. conformet̃ fixo. i. substātiuo: qđq̃. i. vnūqđq̃ suo. i. ꝓprio i gñe ꝛ nūero cū casu: qđ. s. mobile suū. i. cuiusq̃ ꝓpriū si vis nosse: scies q. i. hoc relatiuū q̄ q̄ qđ: ille is ipe sui: seu quis. i. quelibet participātia respicere ad p̄iens. i. añs. s. substātiuū reliq. s. mobilia ad subieñs. i. seques vñ figurate dixit horati⁹. sed incitat me pect⁹ ꝛ māme putres equina quales vbera ꝓ q̄lia. Si sint duo fixa. i. substātiua. s. diuersoꝝ accedētiū conceptio dat mobile magis digno. s. substātiuo: id aūt magis dignū qđ est por is gñis ꝑsone ꝛ recti casus: sed qđ pl'is nūeri: ꝛ zeugma dat mobile substātiuo magis ꝓpinq. i. viciniori. vicini⁹ aūt est notū nisi tertiū ponat̃ in medio: ꝛ tūc p̄cedēs putabit̃ vicini⁹ ꝑitas. i. locutio ꝑ silitudinē ꝛ collatio. i. cōpatō dat mobile prio. s. fixo aūt substātiuo: hec exposui ne breuitas obscuritatē pariat

De supposito & verbo Ti. V.

Verbum finitum vult suppositum sibi rectum
Eiusdem numeri ceu persone sociari.
Attamen euocitans: conceptio: zeugma: prolepsis.
Synthesis atq̃ venus quid sint signare iubemus.

¶ Verbū finitū vult cōformari cū supposito recti casus in nūero ꝛ ꝑsona: vt ego amo illi amāt. verūtñ notāde sūt figurate ꝛ venustiores locutiones de qb⁹ suo loco sulpiti⁹: ꝛ in tractatu de figuris Mancinellus disputant. ¶ Ne quis aūt in dictis locutionib⁹ q̄s figuratas vocāt vitiū inesse putet cū sit sūmus ornatus purget puer id qđ ab aliis vitio dat̃ hac regula. Quācūq̃ ѵbū vł adiectiuū vel relatiuū refert̃ ad diuersoꝝ accidētiū supposita substātiua vel añcedētia: qm̄ vtriq̃ cōuenire nō pōt satis est suo. i. digniori aut viciniori aut principaliori cōueniat Neq̃ op⁹ est vt cū exp̄sso sit congruitas dū cum subaudito facile intellectu fiat vt in zeugmate ꝛ prolepsi. Satisq̃ est interdum in re congruant vt in synthesi.

D relatiuo & ātecedente & ceteris. reg. puerorū Ti. Vi.

Personā proprii vult qui seruare relati:
Et genus & numerum nisi pro patre nata ferantur

¶ Relatiuū q̄ q̄ qđ vult cōformari cū suo añte in gñe nūero ꝛ ꝑsona hoc ē eiusdē est ꝑsone cuius añs. nisi referat ꝓnomē possessiuū ꝓ pmitiuo. Dices ergo: ego sū q loquor tecū: tu mater q̄ locuta es fugis: hoc numen qđ locutū est nō videt̃. Quñ vero possessiua referunt in nullo cōuenire debent vt oēs laudauere fortunas meas qui haberem filiū tali ingenio preditum Ratio est q̃ mis et tis ad q̄ referant̃ non sunt in vsu: ꝛ mei tui sui cū re possessa poni nō pñt. Sed hec alibi. Pueroꝝ aūt regule de singulis casibus quas ante donatū ꝛ didici ꝛ docui sunt he.

Regula puerorū de nominatiuo Ti. VII.

Suppositū ѵbi ꝑsonalis finiti modi hoc est cui significatio verbi attribuit̃ erit recti. i. nti ꝛ interdū vocatiui casus qñcunq̃ p̄ce

dit ntūs dictionē copulātē cōsiles casus: etiā dum nō impediat sequēs erit nti casus. Exēpla sūt Joānes scribit. Maro ē poeta. Lucan⁹ habet doct⁹.

¶ Regula de gtō. Ti. viij.

Omnis dictio casualis significās p modū cui⁹. i. q̄ recte respondetur ad interrogationē factā p cuius ponet in gtō: siue qrat cui⁹ res possessa. vt cui⁹ equ⁹ regis: siue cui⁹ cōsāguine⁹ aut affinis. vt cui⁹ fili⁹: ioānis. Cui⁹ gener: petri. Siue cui⁹ artificis vt epl'a pauli. Siue cui⁹ p̄cij. vt equus cētū aureorū. siue cui⁹ passi. vt amator vini. siue cui⁹ toti⁹: vt caput ioānis. aliqd pecūie: siue cui⁹ multitudinis: vt optim⁹ grecorū: siue cuius subiecti. vt albedo parietis sicue alteri⁹ vt suo loco declarabitur. Adde copulatiua vt volētis eē docti.

¶ Regula de datiuo. Ti. ix.

Omnis dictio significans id cui aliquid fit: aut est τ interdum cui rei seu ad quā rē ponet in datiuo. Exēplū cui aliqd fit: vt doceo tibi filiū tuū: cui est: vt sum tibi pater. Sū tibi vtilis. Si queras cui rei: dicā: bello. Item do tibi audaciam istam. Si queras cui rei. dicam vitio τ ita in cōsimilib⁹. Addet aūt semp regula de copulatiuis consimiliū casuum. vt nō cōceditur poetis esse mediocribus.

Regula de accusatiuo. Ti. x.

Omnis dictio sGcās id i qd trāsit act⁹ v̄bi sicvt possit eē suppositū v̄bi passiui τ q̄ seqt p̄pōnē acti cas⁹ erit acti cas⁹: vt do custodi equū: τ custodē equo i diuerso sēsu. Sūt τ ale r̄le d acto q̄ suis locis ponent. De p̄pōne exēplū est. vado ad patrē sū apud patrē.

¶ Regula de vocatiuo. Ti. xi.

Quicqd vocat iterrogat aut excitat p modū scd̄e p̄sōe erit vcti cas⁹: vt tityre coge pec⁹. Qui fit mecenas τc. o crudelis alexi. τc. Cōstruit g̃ vtūs cū v̄bis scd̄e psone aut aduerbijs vocādi sp aūt cū v̄bo ponat a pte āteriori: sed eū nescit nisi pticipium vti cas⁹: vt lectule delitijs facte btē meis. Sz d hoc alibi.

¶ Regula puerorū de ablatiuo. Ti. xij.

Omnis dictio sGcās id quo aliqd fit: aut mēsurā excess⁹ aut quātitatis aut tp̄s in quo: aut a cōpatiuo vel a p̄pōne abltī regit: i abltō ponet vt video te oculis: nō cū oculis. hic trib⁹ digitis excedit te. lōg⁹ ei septē pedib⁹ fuit anno a natiuitate decio et octauo ab oībus iudicat⁹. Doceat p̄ceptor exēpla cū regulis

¶ De regimine nominum. Ti. xiij.

Nomē vt ad hūc locū facit: duplex ē substātiuū τ adiectiuum. Substātiuū qd v̄bo vl' adiectio substat. Adiectiuū qd substātiuo sine quo stare nescit adijcit qc̄ substātiuo p̄prietatē seu accidens quoduis apponit. vn̄ τ a grecis epithetō d a latinis adiectiuū. Substātiuū nom p̄prie gtm regit. Sz q: latini abltm i locū ei⁹ susceperūt: magnā iter se rōnē habēt: vsqz adeo vt cū pluribus indifferēter ɔstruat quāobrē substātiua duos casus regūt gtm τ abltm. gtm quidē per se abltm mediante adiectiuo. Ceterū si qn̄ dtm regere videntur hoc fit intercessiōe v̄bi. vt est mihi pecunia: sum tibi pater. Adiectiua oēs obliquos regunt nūc gtm vel dtm: nunc gtm vel actm: nunc gtm vl' abltm nūc dtm dūtaxat: nūc duos datiuos: nunc dtm vel actm: nūc dtm vel abltm Accusatiuū aūt durīter τ improprie regūt. Nūc actm vel nunc abltm: nūc ablatiuo cōtenta sunt de qb⁹ oīb⁹ suo ordine precepta sequuntur.

¶ De substātiuis regentibus gtm Ti. x iiij.

Vm substantiuo substantiuum sociatur
Et nihil est medij: sed res diuersa putatur:
Et dubitas cuius: recte sequitur genitiuus.

¶ Quãdo duo substantiua: diuersa significãtia: sine cõiũctione sic se habẽt ꝙ alterũ alterius sit determinatiuũ per modũ cuius tũc determinans erit gti casus. vt poesis vergilij. Dico duo substãtiua q: adiectiuũ ⁊ substãtiuũ erunt eiusdẽ casus: vt poesis vergiliana. addo diuersa significantia: q: que idem significant eiusdem sunt casus: vt dauus cessator. Addo preterea sine coniunctione: q: vt suo loco dicetur coniunctio consimiles casus copulat vt molemq; et montes insuper altos imposuit. i. molem mõtiũ. Addo nouissimo sic se habent ꝙ alterum alterius sit determinatiuum: q: si in asynthetis plura substantiua vnũ tertiũ determinent: erunt eiusdem casus: vt Dum etas: metus: magister ꝓhibebãt. Hanc regulam. Alexãder atq; alij sane multi in multas diuiserunt eo ꝙ dictio regens a qua reginẽ denominant multiplicẽ respectũ ad rectam habet. Nũc cm̃ regit res possessa possessorem vt equus regis. Nunc verbale actm̃ verbi: vt amator dei: nũc causa effectũ vt coriũ calciamẽtorũ. faber domus. Nunc effectus cãz materialem: vt vas auri: sed latine dices vas aureũ: vel ex auro. Formalẽ vt homo bonẽ anime. Efficientẽ vt epistola pauli. ⁊ finalẽ vt sanitas ambulationis domus orationis. Item mensura rem mensuratã: vt modius tritici. Item locus locatum vt vas cretici vini. ⁊ cõtra vinũ mũdi vasis. Item pars totũ vt caput hoĩs: ⁊ e diuerso mediãte adiectiuo: vt homo duri capitis: similit ꝓprietas subiectum: vt virtus viri: ⁊ cõtra vir magne virtutis. adde ad hoc que ad aliquid sunt dicta vt libertus seueri patroni: patronus fidelis liberti. Item que excellentiã ex cõgeminatione important: vt maria virgo virginum: vel ex ꝓprio significatu vt caput sceleris: origo salutis: fundamẽtũ pacis. Item que consanguinitatem aut affinitatem connotant vt pater petri collega pauli. Deniq; quecũq; ad interrogationem factã per cuius rñderi possunt: erunt genitiui casus. Sunt aũt quinq; genitiui mei: tui: sui: nostri: ⁊ vestri passiue dũtaxat significantes: quocirca vt in regimine gti a verbis docebimus. nõ pñt responderi ad interrogationẽ cuius agentis aut cuius possessoris. sed ꝓ ipsis respondebimus ipsorum possessiua in eodẽ casu in quo prius substãtiuũ ponitur: vt cũ querit cuius equus non rñdebo mei sed meus. Cõstruũtur aũt legitime dicti genitiui cũ noĩbus ꝟbalib⁹ et adiectiuis neutri generis partitionem connotantibus vt sum cupidus tui: facio amore tui: virgo perdes aliquid tui ⁊c. Instar nomẽ ideclinabile quod ſm Vallen. ad equiparationẽ ⁊ nõ ad sil̃itudinẽ pertinet gtm̃ sine prepositione p̃cedente regit vt instar montis equũ diuina palladis arte edificant. Itẽ argolici clypei ⁊ phebee lampadis instar. Sunt tamẽ qui Seruium secuti vtantur in significatione similitudinis. Antiqui etiã dicebãt ad instar: Inde nascitur instauro quod est instar prioris aliquid resercio.

¶ De substãtiuis regẽtib⁹ gtm̃ vel abltm̃ mediante adiectiuo. Ti xv.

Mobile dum parti iunctum est vel proprietati
In genere & numero: casuq; simul sub eodem
Totum aut subiectum patrio aut sexto dat vtrumq;.

At dum subiecto vel toti mobile quadrat:
Addicet partem sexto vel proprietatem
Sed partem & quarto: quæ greca figura: poetis
Vsurpata frequens: oratori fugienda est.

Vir fedi nasi/tamen eximie probitatis
Vir fedo naso/tamen eximia probitate:
Vir fedus naso/tamen eximius probitate.
Vir fedus nasum/vel fractus brachia miles.
Dic fedo naso vel cui sunt brachia fracta

¶ Ordo est dū: mobile iunctū est parti vel ꝓprietati in gñe ꝛ nūero ꝛ simul sub eodē casu: tūc sup. totū. i. dictio significās totū: aut subiectū dat vtrūqꝫ tā adiectiuū ꝙ ptē aut ꝓpetatē patrio. i. gtō aut sexto. i. abltō Cetera patēt ¶ Nomina substantiua significantia totū vel subiectū regunt partē vel ꝓprietatem in gtō vel abltō intercedente vtiqꝫ adiectiuo eiusdē casus Exemplum de eo quod totū significat vt vir magni capitis vel magno capite. de eo quod subiectū: vt vir magne virtutis vel magna virtute Totū integrale de quo hic loquitur: est quicqd in plures partes vnā rē integrā cōstituentes resolui potest Pars integralis est q̄ cum ceteris partibus reddit totum: vt hoīs partes sunt caput manus pedes ꝛ relique Subiectū est quod adiectiuo subijcit tanꝙ materia in qua cōsistat Proprietas est omne adiectiuum i abstracto designatū etiā si ab adiectiuo nō recte deducatur dū tamen accidens importet: vt cōsiliū: spes: fides: animus: mens: ratio ingenium: robur: humanitas: virtus ꝛc. Dixi in regula mediante adiectiuo eiusdem casus: quia adiectiuū potest duobus cōformari: ꝛ regēti ꝛ recto. Dū regenti cōformatur: synecdochen facim⁹ nunc in actō quod poetarum dū taxat est. vt virgilius nuda genu. nunc in abltō quod historiographoꝝ est vt. C. Antonius pedibus eger. Sed vt docet Valla vir argutissimo ingenio synecdochen oratores summopere fugiūt. Dum autem recto cōforma tur: si Seruio grammaticorū diligentissimo auscultare volumus in genitiuo grammatice vtrūqꝫ locabimus: vt vir sani consilij Nam in illo Virgiliano. Bina manu lato crispans hastilia ferro: ꝛ in multis alijs eiusdem viri locutionibus abltm̄ pro gtō censet Alij vero vt Valla oratoriā ꝛ elegantē dictionem in abltō existimant: ꝛ ornatissime dictum putant Vir magna virtute. Sunt tamen qui subaudiant preditus ornatus: vel quid simile Enim vero gtūs magis substantiuis quadrat Nā ꝛ ipm alternatim etiā sine adiectiuo in his dictionibus ponim⁹. vt multa viri virtus ꝛ vir multe virtutis. Sine adiectiuo vt leticia regni ꝛ regnum leticie Vtcūqꝫ tamen cē sueris honesta est in ablatiuo quoqꝫ locutio

¶ De substantiuo peculiariter abltm̄. ꝛ cōiter dtm̄ regēte. Ti. xvi

Quærit opus sextum dabit est cuicunqꝫ datiuum

¶ Vnū est substātiuū qđ gratia indigētie quā significat abltō iungitur: vt opus nomen indeclinabile Virgilius. Nunc animis opus Aenea. nūc pectore firmo. Et quia mediante verba est ponimus habentem in datiuo. videntur hoc modo plurima substantiua etiā datiuū regere: vt in euāgelio

non est opus bene valentibus medico Sic dico Joannes est presidium ciuibus. Cicero reipublice salus et hec de substantiuis

¶ De adiectiuis et etiã substãtiuis regẽtibus actm̃ .i. actõ gtm̃ Ti. xvij.

E verbi quarto faciat verbale secundum
Ans:ens:tus:xus:gus:ius:vus:id⁹:rus:or:ix:c⁹
Pos.ceps:ers:ax:ex:ux:osus cum genitiuis.
Maturus:prestans:fidens:felix:Maro iungit.

¶ Omne nomẽ verbale mutat actm̃ sui verbi in gtm̃: et e diuerso gtm̃ in accusatiuũ verbi mutare poteris ꝓpositis verbo. q̃ q̃ qd: vt amator vini q̃ amat vinũ Abstracta aũt sic resolues: cõcupiscẽtia rerũ q̃ qs cõcupiscit res Sũt aũt multe istiusmõi verbaliũ terminatiões q̃x plimas referem⁹ Primo In ans vt amãs vini spirãs minax et cedis: seruãs equi: obseruans amicitie et suplatiuus ab ĩjs formata Vir. et seruãtissimus equi. Quintilianus Demererer amãtissimos mei Illud q̃ Virgilianũ O ꝓstans animi iuuenis posset hui⁹ loci censeri: q̃uis sint qui dicãt tibi gtm̃ ꝓ abltõ positũ vt sit O prestans aio Sed si aduerterimus discrimẽ est. Nã prestãs est aio cuicũq̃ prestantia ai datur ꝓstãs aũt animi. qui animũ prestantẽ facit vt iuuenes q̃bus per etatẽ ꝓstantior aĩmus esse nequit Similiter illud eiusdẽ. eui maturus: ad hunc locũ referri potest dr̃ em̃ de eo qui euũ suũ maturat cũ maturus euo dicatur quẽ euũ ipm maturũ facit Itaq̃ vt inquit Serui⁹ maioris laudis est esse maturũ eui q̃ euo. et meo iudicio ꝓstantẽ ai q̃ aio Item plus est esse fidentẽ aimi q̃ aio. vt de Sinone. Fidens aĩ atq̃ in vtrũq̃ paratus. fecerat em̃ ille aĩm alias degenerẽ: tunc fidentem Inuenies quoq̃ apud Virg. felix aĩmi et infelix animi: sed certe de ĩjs qui sibi felicitatem ai fecerint. Sunt item In ens: vt appetens alieni. Impatiens libidinis patiens laboris. sitiens sanguinis: cupiens honoris: ambiens glorie. Et hec participia in noĩa migrant. Nec vero cõtinuo existimabis: oĩa participia ꝑntis tpis huiusmodi hr̃e cõstructionẽ: pauca siquidẽ sunt q̃ ex doctorũ virorũ lectione ipse colliges. Sũt ꝓterea que participiorũ ꝓteriti tpis formã habent q̃ hunc casum regunt: sed necesse est vt actiue significẽt aut passiua eorũ etiã actm̃ regãt: vt Joãnes est doct⁹ grãmaticẽ. vel grãmatices. Sũt ergo In tus: vt ꝑitus iuris. exꝑtus rerũ: cõsultus legũ vel legibus: doctus ludi. indoctus troci. i. pile vt apd̃ flaccũ. Peritus aũt tametsi quidã interpretanť: vt sit pene ĩtus a verbo absoleto perior nascit̃. vñ per cõpositionẽ experior: abs quo fit experientia sicut ab illo: periculũ ꝓ eadẽ re. Terentius Fac periculũ in musicis. hoc est experimentũ. Aliud aũt est periculũ qd a pereo verbo cõposito deflectit̃: sunt tñ simillime significatiõis nã qui periculũ. i. experimentũ rerũ ancipitium facit: in periculo pereundi ẽ discrimẽ vero participiorũ facit scd̃a syllaba q̃ a perior lõga a pereo breuis ẽ Est igr̃ ꝑitus rerũ: q̃ sepe periculũ earũ fecit. vñ solet a grãmaticulis dici Non tẽdit ꝑitũ q̃ vult audire peritũ. Ceterũ in tus nõ multa sunt vt Consideratus discretus: circũspectus: q̃ potius absolute pones. In sus pauciora sunt vt profusus sui: vt inq̃t Sallustius sũt et in osus vt dicet̃ In xus nescio an plura sint q̃ cõplex⁹: nexus flexus: amplexus: vt cõplexus amici In gus pauca quoq̃ sunt: vt larg⁹ opum de eo qui largitur opes. prodigus rerũ suarum

Dicimus enī et prodigo. Indigus opis et auxilij quoqȝ dicimus sed potius gratia indigentie ꝙ ꝓ hūc locū. non enī indigeo actīm regit In ius vt nesci us Virg. Nescia mens hoim fati fortisqȝ future. Idem mens cōscia recti. Idem prescia venturi: similiter nuncius vēturi: vt idem Tam ficti prauiqȝ tenax ꝙ nūcia veri. Itē dubius rerū obui⁹ aūt quoda verbo absoluto nascitur et guius inuius q̄ passiue significant dtīm regunt: vt apō virg. in sexto Regna inuia viuis. In uus hoc est in tuus plīma sunt: vt expulsiuus morbi generatiuus sanguinis. In idus ꝙꝙ multa sunt: pauca tñ ab actiuis nascū tur vt cupidus lucri: auidus ludi. timidus virge. humidus aūt et pallidus et frigidus etc. absolutorū sunt. In rus vt ignarus loci: gnarus cause vel vt quida causam: securus amorum. Auarus. horatius Graijs ingeniū graijs dedit ore rotundō Musa loqui: preter laudem nullius auaris. Item matu rus eui: vt diximus: In or vt memor beneficij immemor sui. Item oia a supinis actiuoꝝ deducta: vt amator honesti. Doli fabricator rerum inuentor morū censor. In ix vt hostiū victrix. Vitiorū expultrix: quod rare formatio nis est. In cus: vt veteris nō parcus aceti: flaccus in sermonibus. Item co cus pulmēti: ꝙꝙ et coquus scribi pōt. In pos q̄ a potior nascunt̄ eo ꝙ olim cū actō cōstruebat̄: vt cōpos voti: impos incepti. Quō dictū putant inops animi. In ceps vt particeps lucri: preceps rerū suarū etc. In ers vt solers rerū expers laboris: sed alteri⁹ loci esse possunt. In ax vt capax doli rapax ouium rex familie In ux quoqȝ vnum est: vt dux animi dux rationis dux exercitus dux femina facti. In osus actiue significantia hunc casum regūt vt ambitiosus dignitatis: studiosus poetices: curiosus rerū occultarū que vero passiue datiuū desiderāt Addūt quidā in orius: vt vita meritoria celestis regni In arius vt falsarius litterarū apl̄icarum; sed hec non reperies apud antiquiores Sunt aūt huius ordinis: oia ꝑdicta deducta: vt concupiscentia rerū: patientia laboris: cupido glorie: ambitio laudis: cupiditas pecunie: amor lucri Et oia illis similia: vt desideriū tui: sitis habēdi fames auri cura peculij: causa. mei: pars tui. aliquid mei. Et multa alia. Hec aūt idcirco diligentius enumeraui: ꝙ cum eis gti illi passiue significantes mei tui sui nostri et vestri construantur; vt amor tui quando tu amaris: amor tu us si tu amas Quos quidē gtōs etiā partitionem importātia habere possūt de quibus hec est regula.

¶ De regētib⁹ gtīm vel eo loco aliū quēuis casum. Ti. xviij.

.i. dictio partitiua gtō casui dictionē partitiuā in eodē casu.

Quod partit: totum genito vult vel sibi iunctum.

distributiua .i. aduerbium.

Signa gradus: numeri: neutrum: pronomen & aduer.

¶ Ois dictio stans ꝓ parte alicui⁹ multitudinis vl̄ magnitudīs regit totū i gtō: multitudinis quidē pl̄ali vl̄ collectiuo singulari: magnitudinis vero indifferenter modo siugulari modo plurali. Per hāc regulā regūt primo signa tam vniuersalia ꝙ ꝑticularia: et tā affirmatiua ꝙ negatiua. Vniuersalia affirmatiua: vt sunt hec: quisqȝ: quicūqȝ: vnusquisqȝ: vterqȝ omnis q̄d tñ duorum est. Negatiua vniuersalia: vt null⁹ nemo neuter. Particularia affirmatiā: sidq: ecqs: aliquis: qdā: qd vltimū de re certa dici dꝫ: sicut alids de icerta: vt quodā tpe natus sum aliquo moriar., Item alter quod ꝓ vno duoꝝ ponit̄: aliquādo pro scdo: aliquādo etiā aliter vt docet valleñ. Nega tiua particularia non habemus Hec aūt oia gtīm reguntur: vt quilibet hoim

omnes mortaliũ quod rarum inuentu. nemo diuorũ vt turue quod optanti
diuũ pmittere nemo auderet: sed ⁊ hoc quoq rarũ. Nã nemo est quasi nõ
homo. Exempla aliorũ notissima sunt vt que latinis poetis familiarissima
ad grecorũ imitationẽ alias rerum pro eo quod est alias res dicentiũ. Ne
q vere oportet huiusmodi signa noialia sint. Nam vt dicemus aduerbia
quoq hanc naturã habent. vt vbiq locorum: vbiq terrarum. Nusq̃ gen-
tium: quouis hoim. Si percũctetur te tyrunculus quare hec signa vocent
a logicis. Dices quia cum dicitur. Omnis homo currit: signũ est vniuersa
lis cursus generis humani: ⁊ cum dicitur. aliquis homo currit: particula
ris nota est: quo circa lepide nõ dixeris: aliquis homo est animal. Tametsi
falsum non est. ¶ Secundo regunt omnia adiectiua comparabilia. Posi
tiua: quidem quando totũ diuidunt. quod in capite orationis locari solet
vt lanarũ nigre nõ imbibunt colorem. Hoim ignaui famescent. Comparati
ua aũt quando partitiue ponuntur. Quomodo si recte ponantur tria sunt
necessaria. Primũ vt cum genitiuo construi possint vt manuum aptior est
dextera. Deinde vt ponantur inter duo duntaxat siue illa sint simpliciter
duo: siue sub ratione duarũ partiũ posita. Primi vt aiacum fortior fuit te
lamonius. Duo enĩ aiaces in grecorum exercitu nobiles erant alter thela
monis alter oilei filius. Secundi vt si tota ciuitas bipertita fuerit. Dicam
maior pars meliorem vincit. Inepte autẽ dicunt de optimo viro ꝙ melior
aut prior aut maior sit. Quod vero verulanus ⁊ etiã. Mãcinellus plimis
exemplis demonstrant comparatiuis inter plura etiã locũ esse nihil cõtra
vallam huius rei auctorem facit. Nam illorũ exempla de cõparatiuis cũ
ablatiuo constructis sunt. Valla autem de partitiue tentis loquit. quomo
do in significando nihil a superlatiuis differunt nisi ꝙ illa inter plura dun-
taxat locum habeãt. Postremũ oportet vt ea, inter que fiat cõparatio par
titiua sint eiusdem nature: hoc est vt totũ nõ collectiuũ posset de substãtiuo
adiectiui partitiui vere dici: vt in suplatiuis aptius videbimus. Compara
tiua autem: vt dicunt grammatici cõparatiue tenta omnino his legibus so
luta sũt. Cõstruunt enĩ cũ abltõ. ⁊ inter duo vel plura: tam diuerse q̃ eius-
dem speciei: vt leo est generosior pardo: ⁊ sic de alijs. Superlatiua vero om
nia aptissime genitiuũ multitudinis regunt: quẽ vnum virtute superlatio
nis requirunt alios aũt casus virtute positiui regunt. Conueniunt ergo su
perlatiua cum comparatiuis partitiue tentis in hoc ꝙ ambo gtĩ regunt
ꝙ ⁊ inter ea que eiusdem speciei sunt ponuntur: quo circa vt dixi quotiens
genitiuus nõ collectiuus neq transcendens cũ adiectiuo vere construi nõ
potest falsa nedum barbara est locutio: vt quia falsum est hector fuit opti
mus grecus falsum quoq est hector fuit optimus grecorum. Et quia fal-
sum est Penelope est castissima sua soror. Nulla enim sua soror est non ve
re dixeris penelope est castissima suarum sororum. Dico genitiuus non col
lectiuus quia cum dico virgilius est optimus plebis: nõ volo ꝙ sit optima
plebs: sed optimus in plebe. Similiter in illo horatiano: quid agis dulcis
sime rerum non valet resolutio. quid agis dulcissima res. ibi enim blande
hic abiecte loquaris his aũt duobus modis. quibus totũ de parte non pre
dicatur: nõ requirit conuenientia generis que in alijs esset necessaria. Hoc
tamen intelligendum de substantiuo quod cum adiectiuo eiusdem numeri
est. Nam si substantiuum etheroclitum fuerit ⁊ adiectiuum singulare respi
cit substantiuum singulare: vt celorum infimum est lune. Hoc pacto nonnul
li dicunt vna dierum sed ⁊ dies in plurali feminini generis reperitur vt in
illo Venit post multas vna serena dies. Item quia genitiuus pluralis po-
test cum adiectiuo conformari ⁊ interdum mediante prepositione in aliũ

casum migrare: patet quod non est necessariũ hec adiectiua semper gtĩm regere. Nam dicere indifferenter possum. Iustissimus teucer. Iustissimus teucrorum. Et vt Vergilius iustissimus vnus qui fuit in teucris. Vel iustissimus inter teucros. Hoc quoque neminem latuisse profit. Superlatiua cõstructa cum quam pro valde hunc gtĩm non regere. nam sicut non dico Joannes est valde bonus oĩm. sic etiam non dicã Joannes est quam optimus oĩm. Item quia superlatiua videntur pro vno duntaxat verificari inepte dixeris omnes optimi. Duo adiectiua illam singularitatem pre se ferentia superlatiuorũ constructionem habent vnus et solus: vt vnus omniũ solus oĩum: et hec de gradibus. ¶ Tertio hunc casum regunt numeralia. Precipue autem cardinalia vt quinquaginta virorũ: dummodo plures quam quinquagita fuerint Et ordinabilia: vt primus oĩm centesimus illorũ. Item aduerbia licet in raro sint vsu: vt primũ oĩm hodie fidem tuã perspectã habui. ¶ Quarto adiectiua in neutro gñe substantiuata regũt totũ integrale quod pro substantiuo: haberent in gtõ: vt multũ vini parũ honoris paululũ laudis modicũ elegantie: aliquid lucri: quiddam boni. Illud negocij. hoc mali. Illud sceleris. Regunt autẽ pronoĩa hunc casum: etiam multitudinis vt hic hoĩm. iste virorũ. illa mulierũ Item aduerbia: sed meo quidem iudicio ferme loco nominum aut pronoĩm põsita: vt satis lucri: sat honoris: nimiũ gaudij: eo miseriarũ: quõ Salustius frequenter loquitur. Ponũtur enĩ aduerbia illa Quo quavnde et vbi et responsiua illorũ eo illo. hoc etc. loco relatiuorũ: vt genus vnde latinũ. i. a quo Eo miseriarũ. i. ad eas miserias. Volunt aũt honestã esse locutionẽ cũ gtõ Si tñ totũ partitionẽ respuit: cõtẽptũ indicant: vt quid istuc ornati. Quid hoĩs aliquid mõstri etc. Interdũ aũt necesse ẽ hoc modo loqui vt pote quoties totum pl'i caret. et adiectiuũ cõi genere vt plus sanguinis quam tu habeo. Quinto igitur aduerbia hunc casum regunt quasi per oẽs modos per primum vt vbique locorũ: per scdm vt maxime omniũ: per tertiũ: vt semel dierum: per quartũ vt eo calamitatis. i. ad eam calamitatem. sed hec satis.

Regentia gtĩm vel dtĩm. Ti. xix.

Vtque relatiuum stans fixe vult genitiuum
Sic si mobiliter flectatur habeto datiuum.
Nam socius similisque & amicus dantur vtrique.

¶ Quedã sunt adiectiua que si per modũ substantiui significẽt cum genitiuo construuntur sin per modũ adiectiui cũ datiuo. Sir ad aliquid significantia substantiua cum genitiuo. adiectiua cum dtõ plerunque ponuntur: vt socius ioannis et socius ioanni amicus petri et amicus petro. Itẽ similis tui et similis tibi. Sulpitius aũt maiorũ auctoritatem secutus discrimen ponit. Nã sum tibi similis in forma: similis tui in moribus inquit intelligitur. Seruius autẽ grãmaticus dici ad illud vergilianũ. scdo enei. Par leuibus vẽtis volucrique simillima somno. datiuũ pro genitiuo positum quasi in gtõ vsitatior et honestior sit locutio. Ad aliquid dicta substantiue tenta sunt dominus seruus: cliens: aduocatus: patronus libertus: preceptor: discipulus. Pater filius. Auus nepos que oĩa gtĩm volunt. vt pater filij et pater petri. habent intercedente verbo substãtiuo vt dictũ est etiã datiuum. vt Teren. Natura tu illi pr: cõsilijs ego. subauditur enĩ illic es hic sum. Sic etiã Scipio erat dux exercitui etc. Quando vero ad aliquid dicta adiectiua sunt dtĩm amant vt equalis inequalis par. impar. et vt dixi similis et dissimilis. Sunt tñ que

cum prepositione in accusatiuo referuntur: vt paruum ad magnum.

¶ Adiectiua regentia gtm̄ vel actm̄. Ti. xx.

Pauca q̄ vsurpant naturam participantis
Iuncta leges quarto: potius iungenda secundo.
Prescius & gnarus quibus aptius additur osus.

¶ Sūt quedā naturā participij vsurpātia q̄ cū actō cōstructa reperiuntur: q̄ tñ gtō debent. vt p̄scius vētura melius venturorū: gnarus cās vel cāruz osus ꝛ exosus bella: Uergilius ī quinto. Iuppiter omp̄s si nōdum exosus ad vnum. Troianos. Ubi Seruius ꝛ āt iqui dicebāt odi ꝛ osussum hinc est exosus quo vtimur: licet iam osus sum non dicamus. hec ille. quibus innuit osus esse participium. ꝛ vsurpatiue positum eē ꝓ preterito verbi defectiui odi. Sunt tamen qui nomen esse putent.

¶ Regentia gtm̄ vel abltm̄. Ti. xxi.

Diues inops locuples dis pauper egenus abundans.
Atq̄ potens plenus: reus: indigus: atq̄ refertus
Nomen: do genito nec sunt tamen absona sexto.

¶ Quedā dictiones diuitias vel inopiam: plenitudinē vel vacuitatē importantes gtm̄ vel abltm̄ regunt: gtm̄ quidē hec diues inops ꝛc. abltm̄ autē q̄ suo loco ponemꝰ. Hora. diues opis natura sue. Uerg. Quā diues niuei pecoris q̄ lactis abūdans. Itē oīm egenos vrbe domo socias. Idē. Que regio in terris nostri non plena laboris. Idē. opis haud indiga nostre. Item voti reus. Hora. Horū semꝑ ego optarē pauperrimus esse bonorū. Cicero Referto predonum mari. Sed refertus vt vult Ualla si participium fuerit abltm̄ reget aliqñ cū prepōne: qua necessario opus est: si ita loq̄ris. Referta est apotheca de oī gñe vini. Cetera quoq̄ q̄ in versibus posui ꝛ ablatiuū regunt. sed Uenustius gtm̄. Quin Cicero ipse plenus semper cum gtō posuit. Dis in multo vsu nō est: nisi in obliquis ꝛ in cōparatiuo aut suꝑlatiuo Ut in primo enei. Ditissimus agri phenicū. exēpla facillima inuentu erūt Itē potens. i. eneidos. Nimborumq̄ facis tēpestatumq̄ potentē Alibi regit etiā abltm̄ vt in eodē. Terra antiqua potens armis atq̄ vbere glebe.

¶ Regentia datiuum. Ti. xxij.

Cuicunq̄ vtilitas damnum ve notabitur esse:
Mobilis accessu poteris sociare datiuo.

¶ Omne adiectiuū afferens damnū vel vtilitatē. cōuenientiā vel disconuenientiā regit id cui huiusmodi addicūtur in dtō. Qualia sunt: equus cōformis: cōsonus quadrans: fauorabilis: dexter: secūdus: amicus: cōgruus: debitus: bonus: vtilis: cōmodus: cōducibilis: faustus: ꝓsper: concors: cōueniens: idoneus: aptus: gratus: acceptus: iucūdus: iocūdus: dulcis: placidus delectabilis: moriger: expediens: benignus: saluber: ꝛ oīa similia. ꝛ eorum contraria: vt Iniquus: difformis: alienus: absonus: inuidus: ꝑniciosus: aduersus: cōtrarius: inimicus: hostis: letalis: pestifer: inutilis: exitialis: incōmodus: amarꝰ: molestus: odiosus: rebellis: grauis ꝛ multa alia.

¶Que duos dtōs vel dtm̄ & actm̄ regunt. Ti.xxiij.

Da genitiuos sicui simul ad quid iunxeris vlli
Sæpe tamen quartum facit illinc prępositura.

Utilis ad bellum vel bello est proximus hostem.

Si nō tm̄ cui sed etiā ad quid dixeris in dtō erūt duo dti: vt sum tibi vtilis bello sunt tn̄ q̄ adiecta ꝓpositione aut orta a ꝓpositione, ꝓ dtō saltē secūdo actm̄ regūt vt ꝓxim⁹ hosti. & hostē & ad hostē. aptus pugne & ad pugnam.

¶Regētia dtm̄ & ablm̄. Titu. xxiiij

Quæ signant passum discrimen siue recessum:
A dat & ab sexto sine pręside danda datiuo.
Olus.ilis du s.ius.tus.sus.cus & obuius addes.

¶Adiectiua q̄ importāt passionē differentiā aut recessū regunt dtm̄ vel abltm̄ mediante ꝓpositione a vel ab. Passionē cōnotant vbalia in osus vt formidolosus. Salustius. Regibus boni q̄ mali suspectiores sūt: semꝑ his aliena virtus formidolosa est Pauca eiusmodi sūt vt odiosus &c. Itē in ilis vbalia siue in bilis vt amabilis venerabilis: siue in cilis: vt facilis difficilis virg. Nec visu facilis nec dictu effabilis vlli Item docilis īdocilis q̄ etiā gtm̄ regūt gratia scdi acti a passiuis recti. vt docilis morꝫ bonorꝫ docilis praui. Itē in tilis q̄ ꝓ participio vbi sui ponūtur ꝑterito ī passiuis ꝑnti in neutralibus: vt fictile vas qd̄ fictū est. in silis: vt fissile lignum in xilis vt nexilis globus: sed hec meli⁹ sine obliquo pones In dus aūt noīa siue noīa siue participia fuerint cū dtō cōstruūtꝰ: vt colend⁹: venerandus: honorandus obseruād⁹: quorꝫ cōparatiua et suꝑlatiua apd̄ doctos antiquos ꝑsertim nō inuenies. dices ergo vir oībus vel ab oīb⁹ honorādus Sunt & alia quedā in ius: vt puius tibi & a te. inuius. Uirg. regna inuia viuis Itē obuius sed id abltō rari⁹ iūgitur sicut obuio verbū & obuiā aduerbiū.

¶Que actm̄ regunt. Ti.xxv.

.i. adiectiuū. i. naturā ꝑticipij ꝑ se ferens. i. ꝓpositionis virtutē
Mobile participans sapiens aut præposituram
ꝓpositionē sibi · quā quidā senecdochen vocant
Aut ipsam apponens vel græcam insuaue figuram
q2 indecore sic loquimur
Obseruans quartum sibi iungit iure negatum

¶Que mera noīa sūt actm̄ ꝓprie nō regunt q̄ttuor tn̄ modis adiectiua cū actō cōstructa legūtur ꝑmo q̄ naturā ꝑticipij hn̄t vt osus & exos/ bella gnarus cās ppl'abūd⁹ agros Scd̄o dū virtutē ꝓpōnis vn̄ deriuantur hn̄t vt ꝓxim⁹ hostē sꝫ sepi⁹ ꝓprie aduerbiū sic cōstructū legitꝰ Tertio qn̄ ipis apponitur ꝓpō: vt bon⁹ ad bellū optim⁹ inter mortales Quarto ꝑ grecā/ figurā aut ꝑ sinecdochē: vt nuda genu de cuiusmodi locutionib⁹ datur seques regula

Que actm̄ vel abltm̄ regunt Ti.xxvi.

Si sit cum toto vel amicto mobile iunctum
Quarto vel sexto partem iunget vel amictum

Sic verbum neutrum: passiuum: participansq;
Qui genus & cuias: sed duriter omnia ponas

¶ Quū adiectiuū vel alia queuis dictio q̄ de se non est nata regere actm̄ importat accidēs cōueniēs tm̄ parti: ⁊ tñ cōformatur toti: tunc regit partē vl̄ amictū sepe in actō: ⁊ in abltō: sed figurate: ⁊ p̄cipue in actō min⁹ latine q̄uis poetis metri cā ita loqui cōcessum sit. vñ. i. enei. Nuda genu nodoq; sinus collecta fluētis. Quadruplicia aūt sūt q̄ hoc modo cū actō cōstructa legunt᷑ Primo adiectiua: vt albus dentes. Scdō verba neutra ⁊ eoꝝ pticipia: vt dolēs caput caleo frontē Tertio passiua ⁊ eorū pticipia vt apd̄ vg. Expleri mentē nequit ⁊c. oculos suffusa nitentis Ouidi⁹. xiiij. meta. Ille etiam picta redimit⁹ tpa mitra Quarto noīa patria vt cetera graius Qui genus Itē id genus p eius gñis: sed hoc vltimū etiā oratoꝝ est Cetera autem sūt oratori sūmope fugiēda vt docꝫ Valla Seruius aūt ⁊ qui eū sequūtur videntur ponere discrimen inter synecdochen ⁊ grecā figurā vt tūc dicatur synecdoche qñ fit p noīa Greca aūt figura qñ p verba aut participia Sciem⁹ aūt synecdochē pprie dici: qñ pars p toto aut totū p parte ponit᷑: Primi vt cū dr̄ lepidū caput p lepido hoīe: scdi. vt ingens a vertice pont⁹ In puppī ferit. i. magna ps ponti Qr̄ vo in hmōi locutionib⁹ ethiops alb⁹ dentes Mulier nuda genu. adiectiuū quod inest soli parti denoīat totū dicunt ibi synecdochē eē q̄ ratio etiā īverbis absolutis ⁊ passiuis cū eoꝝ participiīs reperit᷑ Sed est greca locutio. Solent aūt auctores p̄sertim poete grecos imitantes multa latine lingue dissona dicere Cuiusmodi ē cū priori dant vbo casu q̄ a posteriori aliter regi debeat vt scis me q̄d velim p eo qđ est Scis q̄d ego velim Itē qñ sp̄es p gñe ponit᷑ vt auster p vento aut nomen pro noīe qđ durius fit: vt reuocato sanguīe teucri p dardani sm̄ Seruiū Aut agens p patiēte vel ecōuerso vt dare classibus austros pro eo qđ est dare vento classem. Statius in achilleide feriunt vada thessala plātas pro eo qđ est. Plāte feriūt thessala vada ⁊ est hic hypallage Quantū aūt ad hunc locū facit: sciemus q̄ttuor modis hmōi locutionē: vir albe faciei posse enūciari Primo vt tā adiectiuū q̄ ps seu amict⁹ ponat᷑ in gtō vt vir albe faciei: mulier pulchri amict⁹ Scdo vt regātur abo ī abltō: a dictiōe īportante totū: aut id qđ vestitū est: vt vir alba facie: vir pulchris vestibus Tertio dū adiectiuū cōueniēs ī accidētib⁹ toti: regit ptem aut vestimētū in accusatiuo vt vir alb⁹ faciē Item nuda genu: nodoq; sinus collecta fluentis Quarto dū sic regit in abltō: vt vir alb⁹ facie Prim⁹ aūt mod⁹ est maxime grāmatic⁹ Scds oratori⁹ ⁊ latinus. Tertius poetic⁹ ⁊ licentiosus Quartus historiographus vt osidit Valla pmissus. Seruius aūt dicit in talibus locutiōib⁹ gtm̄ p abltō poni Sicut in geor. ⁊ acuto robore vallos dr̄ scdm eū p acuti roboris Et. iiij. enei. Lato venabula ferro p lati ferri Verūtñ q̄uis grāmatica sit p gtm̄ locutio. qr̄ vt osidi in gtō dictiones hmōi se mutuo regunt dicendo vir albe faciei: ⁊ alba facies viri Tñ qr̄ latini gaudēt suo. i. abltō nō iepta imo oratoria ē p duos abltōs locutio Nō dices auctore Valla Doleo caput vel capite. sꝫ caput mihi dolet quo verbo etiā i his q̄ extra nos sūt vtimur vt dolet mihi mors p̄ris tui Nec dices sum fract⁹ crus sed fracto crure vl̄ crus mihi fractū est vel figurate: fregi crus sicut Terēti⁹ dixit is nauē fregit p eo qđ est Nauis ei fracta est. Resoluit᷑ aūt fere p h̄ms locutio: vt nuda genu nudū genu habēs. Regētia abltm̄ Ti. xxvij

Mobile dat sexto causas: sed iungitur ex qua

Materia. efficiens: finis verbo mediante.

¶ Cause fere i ablto ponunt. Sed materialis ex q aliqd fit. Efficiens exterior & cā finalis desiderāt vbū & sepe ppositionē. Circa qd sciēdū ē q quattuor sūt cause necessarie ad hoc vt quis res naturaliter fiat efficiēs finalis materialis et formalis quarū due priores sunt extrinsece qr extra rē q sine eis extare pōt. Reliq due intrinsece: qr de itrinseca substantia rei q sine eis subsistere neqt. Efficiētē triplicē ponūt naturalē vt culpa naturalit gnat ruborē: timor pallorē: frigus & pauor horrorē. Instrumētalē vt arma. Artificialē: vt fabros. Finē etiā mltiplicē: s3 nō variat cōstructionē. Materiam aūt triplicē. In qua sup. aliqd ē: ex qua sup. aliqd fit & circa quā sup. aliqd vsat. Formā hic p mō & qlitate rerū accipiem⁹. Quō aūt hmōi cause diffiniant a phisico disces. ¶ De cōstructiōe cāe materialis in q. Ti. xxviij.

Mobile: si toti vel subiecto societur:

Adiunget partem sexto vel proprietatem.

¶ Adiectiuū cōformatū toti vel subiecto regit ptē vel pprietatē i abltō: vt vir albus facie: fortis pectore: eger pedib⁹: maturus euo: seuerus iudicio: quā locutionē diximus esse hystoriographorū nō oratorū. Totū hic est qd in partes integrales diuidi pōt. Subiectū quod subijcit accidenti.

¶ De constructione cause materialis circa quā. Ti. xxix.

Quicquid abundantem designat siue carentem:

Plenum seu vacuum: redimitum seu spoliatum:

Circa quod fuerit dat sexto significatum.

¶ Oia q scāt abūdātiā vel carētiā: plenitudinē vel vacuitatē: ornatū vl nuditatē & his silia: regūt vt circa qd versant in ablto. Cuiusmōi sunt adiectiua: his vsiculis cōtēta: Turgid⁹: inflat⁹: tumid⁹: duplex: grauis: āpl⁹: fecūd⁹: fet⁹ formosus: pulcher: onust⁹: clar⁹: honorat⁹: pstās: generosus: honestus. Nud⁹ & imunis purusq & mūdus & orb⁹: plen⁹: replet⁹: distēt⁹: pticipāsq. Verborū ornatus felix & pdit⁹ auct⁹. Dign⁹ et indign⁹ sociataq cū gtīs. Diues inops locuples &c. Exēpla sūt. Turgid⁹ vēto: iflat⁹ spū: tumidus aere. duplex auro gemisq: grauis ere: āpl⁹ honorib⁹: fecūd⁹ ple: fet⁹ armis formo⁹ pibus nodis atq ere pulcher frenis. quā locutionē Seru⁹ honestā dicit: Spolijs orietis onustus. Clar⁹ sanguine: honorat⁹ dignitatib⁹: pstās vtute generosus parētib⁹: honest⁹ vita: plen⁹ sapiētia vel sapientie: imunis crimine: pur⁹ macula: mūdus culpa: orb⁹ liberis: nud⁹ vestibus replet⁹ miserijs: distēta lacte vbera. Felix nati pietate: pditus honoribus auct⁹ munerib⁹: dign⁹ laude. Vir. quoq i gtō dixit. veterū haud vnq indign⁹ auorū: idign⁹ cōtumelia. Itē multa pticipia vborū ad ornatū ptinētia vt ornat⁹ vtute: cinct⁹ gladio: fret⁹ psidio: & alia q i caplō de vbis dicem⁹ Addēda etiā sūt oia pdictis silia. & oia q dixim⁹ gtōs vl abltōs regere plenus inops locuples &c. ¶ De cōstructione cause formalis. Ti. xxx.

Subde modum sexto quo quadrat mobile fixo

Et generale magis speciali sic sociabis:

¶ Pauca modũ quo subiecto cõueniũt: in abltõ loco aduerbiorũ q̃litatis regũt: vt pallida miris modis. i. mirabilit' facies nullo mõ decora est. Sum tibi pater natura: p̃ceptor cõsiliis. Troian⁹ origine cesar. Itẽ ablatiui magis cõis cõperiunt' addita min⁹ cõibus vt noie achimenides: quinq̃ nũero: p̃im⁹ ordine. ⁊ siłia pauca. ¶ De cã efficiẽte naturali. Ti. xxxi.

Sic naturalem sexto dabis efficientem.

¶ Adiectiuũ sĩficans qualitatẽ ab alia qualitate veluti a cã naturali genitã regit cãz illã in abltõ: vt pallid⁹ morte: aut frigore culpa aut pudore tut⁹ presidio fessus labore: ager fecũdus imbrib⁹: felix pietate. Itẽ istos abltõs dono gratia fauore: cõsilio: p̃sidio ⁊ siłes nũc magistratibus adiungunt: vt Ludouicus p̃uidẽtia diuina francorũ rex Philippus dei gr̃a archidux austrie: q̃ locutiones antiquis erant rare: q̃uis maro dicat: ⁊ dono diuũ gratissima serpit. De comparatiuis. Ti. xxxij.

Cuiq̃ duos medio gradui sextos sociabo.
Excessum simul & mensuram significantes
Tertius his addi virtute solet positiui.

¶ Omne nomẽ cõparatiuũ cõparatiue tẽtũ põt regere duos abltõs vnũ rẽ excessam alterũ mensuram excessus importantẽ. Et q̃r vt patebit cõparatiua ⁊ suplatiua regũt oẽm casum positiui poterit addi etiã tertius ablatiu⁹ inepta tñ esset iculcatio si tres simul posueris. Exemplum de re excessa: vt ioannes fortior est petro. Et hũc casum cõparatiuũ nomẽ quasi p̃priũ habet q̃uis rex excessa mediante dictione q̃ in codẽ casu cũ excedente poni desideret: vt ioannes fortior est q̃ petrus. Ubi aduertas ineptã esse locutionem si sic dixeris. Ego sum nimis iuuenis ad hoc vt tantũ mihi imponat' onus. Uenustius enim dixeris. Ego sum iunior q̃ cui tantũ oneris iponat'. Et silr res notior est q̃ q̃ multis debeat exponi. Neq̃ vero tantũ modo res vere excessa hoc mõ regit'. sed interdũ quid dũtaxat simile. vt dicas. Ego sum ditior opinione hoim nõ intelligit' q̃ opinio ipsa hoim sit diues ac minus diues q̃ ego: sed q̃ eo sum ditior q̃ hoies opinẽtur. Hoc modo dicim⁹ Puer ẽ maior biẽnio. vir fide doctior. dolor flagrãtior equo. i. q̃ equũ ⁊ iustũ est. Et dicto citi⁹. i. q̃ dici posset. Sũ maior. xx. annis. i. etate. xx. annorũ quocirca licet dicere. sũ maior. xx. annorũ. Et subaudiet' tpe vel etate. Cũ aũt dico. Tu maiorẽ laudẽ patre tuo cõsecutus es. Non volo dicere q̃ tua laus sit maior patre tuo: sed laude quã pater tu⁹ cõsecut⁹ est. Neq̃ vo fm Uallã honeste dixeris Laus tua maior est patre tuo. Ut vero sciamus q̃ sit res excessa ⁊ q̃ excedens. Sciemus ad p̃fectã cõparationẽ tria p̃tinere. Rẽ excedentẽ: rẽ excessam: ⁊ formã in qua fit cõparatio q̃ excedenti quidem ⁊ excesse cõuenit sed excedenti copiosius. Unde si neutri cõuenit: ponit' cõparatiuũ p̃ adiectiuo cõtrarie significationis cũ dictione min⁹. Ut mare ponthicũ est dulcius q̃ cetera. i. min⁹ amarũ. Meli⁹ est amittere rem q̃ famã . i. minus malum. Quando vero alteri duntaxat cõparabili cõuenit forma in qua facta est cõparatio: tunc abusiuã dicunt: veluti si dicas infimus beatorũ felicior erit reprobis. Ceterũ cõparatiuum sine re excessa positum pro positiuo poni videtur. vt p̃io enei. Tristior ⁊ lachrymis oculos suffusa nitentis. Licet eñ vt Ualla argutissime docet cõparatiuum semper in signi-

ficatione ꝓpria plus importet ꝙ positiuum: vt minus plus habet de paruitate vel paucitate ꝙ paruū aut parum: licet minus habeat ꝗtitatis hoc ē magnitudinis: numeri aut temporis. Similiter iunior plus habet iuuente ꝙ iuuenis: ꝗuis minus temporis. Tamen ꝓpter subauditionē: aut cōparatiuā locutionē sepe minus importaꝑ per comparatiuum ꝙ per absolutum Verbi gratia. Cum dico. Tu in dicendo liberior es. Videor subaudire paulo ꝙ deceat. Tu iracūdior es: subaudio ꝙ equum sit. Et ita minus dico ꝙ si liberū aut iracundum vocarem. Sepe ꝑfecto honestior et vrbanior ē locutio per cōparatiuum ꝙ per absolutum. Quinetiā interdum verior. Nam maior est gnauus pigmeo vere dicitur. Gnauus autē magnus est non vere si non ad minorem respexeris. Et hec de cōparatiuo quantū ad constructionem casualem. Quid autem differat a superlatiuo et quomodo etiā partitiue accipi potest iam dictum est.

¶ De regentibus ꝓprie abltm̄. Ti. xxxiij.

Sexto mensuram dabis excessus spacijq̧
Ac etiam quantisquem poscit vis quoq̧ verbi.

¶ Omnis mensura excessus ꝛ distantie siue certa siue non. preterea mensura magnitudinis etiā citra e excessum in ablatiuo ponitur. Exēplū de mēsura excessus vt sum longior tribus digitis. De spacio seu distātia vt vrbs nostra distat a parhisijs centum millib⁹ quod etiā per accusatiuū dicitur. Exemplum de magnitudinis mensura: vt sum longus tribus cubitis: lat⁹ tribus pedib⁹. Nec noīa tātū sed et verba hūc casum regūt de excessu exēplū est. Mallem multo: excedo tribus pedibus: de mensura citra excessum vt apud Persium. Pinguis aqualiculus propenso sequispede extet. Sic dices lapis angularis eminebat tribus pedibus.

¶ De ꝓnominibus epilogus. Ti. xxxiiij.
sup. eius.

PRonomen pro quo positum est casū retineto
.i. dum ponitur partitiue. .i. dum ponitur ꝑ subiecto.
Dū parti patriū: dum subijcitur dabo sextum
Hæc charitum ridet: vultu placido illa quiescit

QUoniam vt inquit Donatus: ꝓnomen est pars orationis q̄ ꝓ nomine posita tantūdē pene significat. dic turiq̧ sumus omnē partē orationis regere casum illius pro quo ponitur. Hinc ē ꝙ pronomen loco nominis substantiui tantummodo poni soliti tū: cas⁹ noīs substātiui solūmodo regit hoc est gtm̄ cū dicitꝛ q2 hoc ē negociū. illud curarum. hic hominū. aut abltm̄ vt de phīa dicit Boetius. Illa vultu placido nihilq̧ meis questionibus mota ꝛc.

¶ De verbis caput scdm̄ principale. Ti. xxxv.
quo ad regimen .i. diuisiones.

VT verbum noscas in quinq̧ id diuide sectas.
.i. impersonale.
Aut personale: aut impersonale sit: hocq̧
Actiuę vocis vel passiuæ reputetur

.s. personale. i. substantiuum.
Illud nunc substans: nunc adiectiuum habeatur
Nuncꝗ vocans: aliud ve notans. demunꝗ vocetur
.i. per. significationem.
Per res: actiuum. modo passiuum: modo neutrum:

Erbū est ps orōnis cum tp̄e ⁊ ꝑsona sine casu aut agere aliquid aut pati aut neutrum significās. In hac diffinitiōe innuit duplex diuisio verborū. s. p̄ma ⁊ vltima sequētiū. vt em̄ ad cōstructionē verborū declarādā facilius sit via: p̄mittā quinꝗ diuisiōes. Quarū hec sit prima. Verborū aliud ꝑsonale aliud impersonale. Personale est qđ certam personam respicit. ⁊ ꝑ varias ꝑsonas inflectitur. Impꝑsonale autem qđ a certa ꝑsona ad gn̄alitatē trāsfert: ⁊ per solas voces tertiarū ꝑsonaꝝ inflectitur. Scđa. verborū impꝑsonaliū aliud actiue vocis qđ declinatur: et voces tertijs ꝑsonis vbi actiui silēs. Aliud passiue vocis qđ declinatur ꝑ voces tertijs ꝑsonis vbi passiui similes. Actiue vocis sūt numero certo: ⁊ ita de ipsis peculiariter docebimus. Passiue aūt vocis a quolibet vbo deduci pn̄t sed ab absolutis ⁊ neutralibus sūt in p̄cipio vsu. Tertia. Verborū aliud substātiuū. vt sū fio ⁊ forte existo. Aliud adiectiuū vt reliq̄ oia. Substantiuū vbū vt inquit est qđ ad substātiā rerū ꝑtinet: sum ad formā ꝑ quā res est: fio ad materiā q̄ dicit in potētia ⁊ i fieri: ⁊ existo ad totū cōpositū qđ existit. i. ex his duobꝰ hoc est materia ⁊ forma constat. Substat aūt vbū sū ceteris in resoluendo vt dicūt logici. Resoluunt em̄ cetera vba in vbū sū et suū ꝑticipiū: sed istud ad cōuersiones enūciationū aut reductionē syllogismorū nō ad loquēdi rōnē spectat idō logicis nō grāmaticis vsui est Substat etiā ceteris vbis in cōiugādo. vt passiuis cōibꝰ ⁊ deponentibus in preterito ⁊ eiꝰ tpibꝰ. Actiuis et neutralibus in futuris infinitiui vt notum est. Quarta. Verborū aliud vtm̄. vt hec quinꝗ voco: dicor nominor nūcupor ⁊ appellor. Aliud alterius significationis vt reliqua fere oia. dico fere. qr sūt q̄ vim substātiuorū ⁊ vocatiuorū hn̄t vt suo loco dicemꝰ. Quita diuisio ē vborū aliud actiuū aliud passiuū aliud neutrū. Verbū actiuū ē qđ significatꝫ agere passiuū qđ significat pati. Et nota ꝙ nunꝗ dat significatio actiua qn naturaliter det etiā passiua q̄uis vsus alterā significationū reiecerit in verbis q̄ ob id deponētia vocamꝰ. Neutrū igit est qđ neꝗ agere neꝗ pati significat: sed quādā imanētē significationē habet. vn̄ quidā duas alias diuisiones verborū superaddunt. Quarū pria ē. Verborū aliud trāsitiuū aliud imanens. Transitiuū cuiꝰ actus transit a ꝑsona in ꝑsonā aut rē. Immanens cuius actus non transfunditur. vt sto. curro. frigeo. Secunda est: Verborū trāsitiuorū aliđ est debilis trāsitionis: vt qđ dtm̄ tm̄ regit. Aliud vehemētis transitionis qđ etiā actm̄ regit Aliud vehemētissime: qđ duos accusatiuos. Que in ꝓcessu patebunt. Seruabimus aūt hunc ordinē ꝓcedendi. vt primo de verbis ꝑsonalibus regētibus an̄ se casum dicamus Deinde de ꝑsonalibus regētibus post se casum. ⁊ vltimo loco de impersonalibus. A parte aūt anteriori tres casus possunt regi noiatiuus accusatiuus et vocatiuus: ⁊ ab impꝑsonalibus etiā datiuus et ablatiuus. A parte posteriori oēs p̄ter vocatiuū qui sequi nescit: eo ꝙ excitandi ⁊ vocandi ratio sēꝑ primo loco ponenda est. Repertus tn̄ est post participia cōstructus vt dicetur: Seruabimus aūt ordinē casuum hic sicut de noibus.

¶ De regentibus casum a parte anteriori. Ti. xxxvi.

A perſonali finito ſuppoſitali
Pro caſu rectum: non finito daboquartum
Non prius explicitum nec quem dicas manifeſtum.

¶ Omne verbū perſonale finiti modi vult habere rectū pro ſuo ſuppoſito: expſſū vel ſubintellectū vel aliquid eius loco poſitū. Infinitiui aūt modi actm̄ efflagitāt: tunc p̄cipue qn̄ nō refertur ad perſonā verbi finiti modi p̄cedentis. Dico perſonale: quia imperſonale ꝓprie captū nullū caſum ante ſe efflagitat ꝙuis nōnulla que voce imperſonalia ſunt: actm̄ quedam ablatiuum ſuppoſitalem habeant: vt dicet in ſequenti annotatione Dico deinde finiti modi nā infinito dabo quartū. Dico ad hoc rectū. i. tam ntm̄ ꝙ vocatiuum quia verbis ſecunde perſone legitime preponit vocatiuus vt apd̄ Maronem Tityre coge pecus. Adieci expreſſum vel ſubintellectū. Quia in verbis p̄me ⁊ ſecūde ꝑſone ex quo certū eſt ſuppoſitū nō exprimet niſi ad emphaſim denotandā aut diſcretionem. Similiter verba recepte actionis hoc eſt quorum actionem deus ſibi vel nature recipit nec hominibus dedit ſine ſuppoſito ꝓferunt niſi ad alia trāſferātur Sūt autē hec fulminat atqꝫ tonat ningit pluit atqꝫ coruſcat adde tonitruat autūnat vernatqꝫ hyematqꝫ eſtiuat rorat ⁊ grādinat atqꝫ pruinat. Achis luceſcit nocteſcit ſubde dieſcit ⁊ adueſperaſcit ⁊ ſi qua ſunt ſimilia. Tertio verba ad loquelā ſpectantia. Dum certū non deſiderat ſuppoſitū per ſe ponunt. eo ꝙ intelligitur homo vel homines. vt ſirenes vt aiunt ſurda aure tranſeas Urbem quam dicunt romam ⁊c. Itē dum duobus ſuppoſitis idem verbū in diuerſis tamen accidētibus cōgruit ſatis eſt ſemel poſuiſſe: vt hebrei ſūt ⁊ ego ſubaudi ſum hebreus inepte aūt expreſſeris Dico nouiſſime. vel aliquid eius loco poſitū: quia multa tā cōplexa ꝙ incomplexa que per ſe ntīnon ſunt: aut nominatiui fiunt: aut pro ipſis ponuntur quando ſuppoſitū reddunt. Ut ſeruire deo regnare eſt. Scire tuū nichil eſt. Exemplū de verbi infinitiui modi vt cum additur in illo perſiano niſi te ſcire hoc ſciat alter. Additum eſt in regula tunc precipue quando nō refertur ad perſonā verbi finiti modi p̄cedentis: quia tūc ſepe fruſtra fieret repetitio vnde circa hanc annotationē tria conſideranda ſūt. ¶ Primū ꝙ nunꝙ verbū infinitiui modi ponet in noſtra locutione ſine verbo finito p̄cedente tacite vel expreſſe vel niſi ponetur ꝓ verbo finito. Sepe aūt verbo infinitiui modi p̄cipue apd̄ hiſtoriographos dum rem geſtā narrāt. vident poni ꝓ p̄teritis imperfectis īdicatiui modi ⁊ tunc ntm̄ caſum ante ſe hn̄t: vt apud comicū Oēs inuidere mihi ⁊ mordere clāculū: ego floccipēdere. i. oēs inuidebāt: ⁊ mordebāt clanculū ego floccipēdebam. Et apd̄ virg. in. ij. enei. Hinc ſemp vlyſſes Crimibus terrere nouis: hinc ſpargere voces in vulgū ambiguas: ⁊ q̄rere cōſcius arma ⁊ mlta alia paſſim inuenies. Sed nōnulli meo iudicio nō inepte volūt ſubaudiri verbū cepi vt ſit Oēs ceperūt mihi inuidere ⁊ mordere clanculū ⁊c. Et reuera ſi bene aſpexerimus locos authorū inuenerim⁹ illi vbo cepi fere locū eē an tales infinitiuos. ¶ Scd̄m hic cōſiderādū eſt ꝙ q̄ties idē ſuppoſitū eſt verbi finiti ⁊ infiniti. nō neceſſario bis ponet ſicut qn̄ diuerſū eſt. Ubi gr̄a apud perſiū Nec in bicipiti ſōniaſſe pnaſo memini Nō addit me: qr vſus non pateret Neqꝫ vero neceſſe eſt qr vnū eſt ſuppoſitū verbi memini ⁊ verbi ſōniaſſe ꝙuis in diuerſo caſu. Qn̄ aūt diuerſa ſūt ſuppoſita: ambo volūt exp̄mi vt. ij. enei. Me ſi celicole voluiſſent ducere vitā: Has mihi ſeruaſſēt ſedes

Tertiũ est actm̃ añ infinitiuũ positũ nõ semp ab eo regi in ratione suppositi: sed sepe a verbo finito pcedente: interdũ ab infinito quidem sed a parte posteriori. Quã rẽ sic discernes Quoties verbũ infinitiui modi recte mutatur in verbũ finitum: z actũs verbi infiniti i ntm̃ suppositalẽ. Ubi finiti: tunc regitur a parte ante in ratione suppositi Aliter non Exemplũ vtriusqꝫ. Nisi te scire hoc sciat alter. ibi actũs te regitur a verbo scire a pte añ in rõne suppositi z hoc; ab eodẽ a parte post Nã resoluitur sic Nisi alter sciat q tu scis hoc z hec res est iuuenibus pp̄ter diuersã sententiã bene notanda.

¶ Annotatio de verbis impersonalibus. Ti. xxxvij.

Impersonali quod nescit suppositali
Legitime iungi persone: aiunt sociari
Quartum vel sextum: quartum delectat oportet
Pœnitet & tedet piget atqꝫ pudet miseretqꝫ
Sextum vel ternum multis in tur lego iunctum.

¶ Quedã declinata duntaxat per tertias psonas actiue vocis z ob hoc impersonalia dicta regũt actm̃ suppositalẽ Sed manifeste patet in illis verbis que etiã psonaliter declinãtur: nõ semp actm̃ hr̃e rõnẽ suppositi Nam cũ dico: me iuuat audire. Nõ resoluã ego iuuo: sed sic potius: audire iuuat me. Verũ cũ dicitur penitet me peccati. qdã resoluerãt ego peniteo de peccato. Et lꝫ raꝛ sit: tñ nõnunq̄ impsonalia in tur ante se ablm̃ in ratiõe suppositali regunt mediante p̄positione vel dtm̃ sine p̄positione vt amat a me vel mihi. Addit aũt nõnullis dtũs a parte post rect⁹: vt a me seruitur tibi Martialis. Nõ bene crede mihi seruo seruitur iniquo: vel amico.

¶ Regentia ntm̃ post se Ti. xxxviij.

Cumqꝫ vocatiuum substantiuumqꝫ & eorum
Vim retinens similes soleant connectere casus
.i. nominatiuum.
Si sit res eadem solum tamen anteriorem:
Rectum his subdo sequi quia vis nequit ipsa vocãdi:

¶ Quia verba vocatiua substantiua z eoꝝ vim hñtia rerũ vnitatem p̄ se ferunt eosdem casus copulare solẽt. vñ quotiẽs hñt ante se rectũ. i. ntm̃ vl vocatiuũ habebũt post se ntm̃: z rarissime vctm̃. Exẽpla sunt maifesta q̃tũ ad p̄mã partẽ. videntur aũt varie exceptiones q si pp̄ius inspiciantur nihil cõtra regulã faciũt. Primo qꝛ cũ dico. Liber iste est petri: lꝫ diuersi sũt casus tñ non fit iniuria regule que vult q quoties anterioꝛ z posterioꝛ ad idem spectent sint cõsimiles: sed hic est res possessa z possessoꝛ Nec me fallit a nonnullis dici etiã ibi cõsimiles cas⁹ tacite copulari qꝛ subauditur liber vt iste liber est petri liber ¶ Secundo cum dico petre volens esse bon⁹ grãmaticus da operam bonis litteris p̄cedit ntũs z sequitur vocatiuus z nõ est inepta locutio. Nam vt dicit valla libꝛo tertio. Quotiens verbum substantiuũ vel eius participium ens exp̄imitur vel rite subaudiri videt

a vocatiuo ad ntm̄ fit trāsitus veluti si dicā. Defende me tu vir optimus be ne subauditur participiū ens vel existens ꝛ ita nō inepte dictū est. Sed qn̄ nō ponit illud ꝓnomē expſſe vel aliud significatiuum illius subauditionis inepta esset per ntm̄ locutio cuiusmodi est. Defende me vir optimus nā dicendū est vir optime. Contra recte dicitur. Quo tendis enea extremꝰ oīm ꝛc. Quia ibi manifeste subaudit ens vel existēs vel qui es. vt O enea quo ruis ens extremus omnium vel o enea qui es extremus omnium quo ruis. Et hoc pacto patet manifeste cōsimiles casus copulari: quia tacite p̄cedit ntūs. Ceterū vt dixi interdū etiā participijs vocatiui casus venientibus a verbis vim verbi substantiui aut vocatiui habentibus adiungit vocatiuus nedū ntūs. vn̄ propertius. Lectule delicijs facte beate meis. Et Virg. Salue vera iouis ꝓles decus addite diuis. Et ita Seruiꝰ explanās illud eiusdē. Tertio enei. Cōiugio āchisa veneris dignate supbo. Dignate inqt. i. digne habite. nō dignus habite. In illo aūt vergiliano primo enei. Nate mee vires mea magna potētia: solus. Nate patris summi q̄ tela typhoca tēnis Ordo est. Nate qui solus tēnis ꝛc. Quocirca in his videntur semꝑ cōsiles casus esse aut taciti aut expressi. Tertio cū obijcitur quibusdā locutio vbi genitiuus p̄cedit ꝛ actūs sequit cuiusmodi esset si dicat interest hoīs volētis esse ꝓbum ꝛc. dicunt nō haberi apud doctos: sed dicendū esse volentis esse ꝓbi. Similiter vbi datiuum sequit actūs. vt dedit eis potestatem filios dei fieri. Nunquid parū est vobis molestos esse hoībus. Rn̄debunt infiniti uū nō habere rationē copule ſ; cū obliquo accusatiui casus supplere locū suppositi vt fit. Nunquid vos esse molestos hoībus parū est vobis? Nā vt inquiūt vbi copulatiue ponitur cōsimiles sequētur ꝛ p̄cedent casus vt apō Horatiū in de arte poetica Mediocribus esse poetis nō dij nō hoīes nō cōcessere colūne. Ubi non dixit poetas. Et in primo sermone. Licet eē beatis nō dixit beatos. Sed ne quis vacillet ad varietatem huius ꝟbi est ꝛ precipue huius infinitiui esse: legat annotatiūculas quas statim subiūgā Nunc quantū ad cōstructionē nti sciendū est: q̄ ntm̄ ante se regit omne verbū personale finiti modi. Post se verba substātiua ꝛ vocatiua ꝛ eorum vim habētia. Pro quibus scies accusatiuū verbi nō semꝑ transire in primum actm̄: sed interdū in adiunctū: qꝛ ꝟbi grā cū dico appello te petrū appellatio respicit. ꝓpriū nomē. Et cū dico facio te doctum: facio trāsit ī adiectiuū doctum ꝛ non in te: nō eni̇̄ te facio: qui iā factus es. Quotiēs aūt ꝟba actiue vocis sic duos accusatiuos regūt nunc eorū passiua duos ntōs regūt vt tu factus es doctus a me. Datur ꝛ alia ratio cognoscendi verba vim substātiui aut vocatiui habentia. Quotiens inquiūt ꝟbo p̄ponimus dū et ntō sū vim substantiui obtinet. Et quotiēs ntō p̄ponimus vocor aūt eius cōdeclinium vti. Exemplū primi: vt sedeo incuruus: dum sedeo sum incuruꝰ. hec igitur habent vim substātiui verbi. Efficior doctus habeor philosophus credor iustus: existimor īnocens: censeor diues: feror sublimis: scribor heres: reputor dignus: iudicor malus: arguor insanus: euado doctior venio laudādus. Item iaceo. sedeo. quiesco ꝛ similia. Exemplū scōi: vt baptisor petrus. i. dum baptisor vocor petrus. liber inscribit eneis vergiliana. i. dū inscribit dicitur eneis vergiliana. Negant aūt reperiri apud doctos ītitulor quo inepti vtuntur pro ꝟbo inscribor. Pauca igitur sunt que vocatiui vim habent. quinq; autem vt dictum est: vocatiua.

Annotatio de verbo esse. Ti. xxxix.

Esse igitur similes gaudet connectere casus

Et dans suppositum subiungi vult sibi quartum.

¶ Esse infinitiui modi potest quoscu͂qꝫ casus etiã ab alijs rectos co͂similes copulare licet vocatiuum post se vitet: vitandeqꝫ sint inusitate locutiones. Exemplũ de noiatiuis: vole͂s esse amicus dei sit inimicus mũdi. Et de viu hntibus. Qui vult viuere securus ⁊ tutus: viuat pauper. Exe͂plu de genitiuis. volentis esse iusti refert ⁊c. Exemplũ de datiuis: medico vole͂ti ee͂ perito ꝓsit astra nosse. vbi quidã volũt etiã accusatiuũ posse subdi: vt sit medico vole͂ti esse ꝑitũ ⁊c. quo pacto dicit̃ in sanctis lr̃is: dedit eis ptãte͂ filios dei fieri Et nuquid parũ est vobis: molestos esse hoibus: sed apud latie loquentes rarissime aut nulle reperiuntur id gen⁹ locutiones. Quis in priori illud totũ filios dei fieri suppleat vice͂ accusatiui: vt sic dedit eis ptãte͂ ad qd̃: fieri filios dei: sed neqꝫ satis latine cũ substantiuo eiusmodi iungit̃ infinitiuus vt suo loco dicã. In scdo aũt exemplo videt̃ ordo hmõi esse. Nũqd vos molestos esse hoibus est vobis parũ? Latine aũt loquentes vtrinqꝫ datiuũ ponũt. Hora. de arte poetica. Mediocribus esse poetis ⁊c. Exe͂plũ de accusatiuis vt vole͂te͂ esse͂ medicũ oportet herbas nosse. velle͂te esse prude͂te͂. Habet tñ nõ parũ venustatis modus loquendi authorũ qui ad imitatione͂ grecorũ: locutione͂ de accusatiuis ad noiatiuos trãsferũt: vt apd̃ Ouidiũ Me tñ excepto qui p̄cor esse tu⁹. Ubi dixisset forsitan alius: sed non tã venuste: vt inquit Ualla. que͂ p̄cor esse tuũ. Uocatiuũ vt dixi raro postpositũ inuenies. vñ dicas petre sis bon⁹: nõ aũt sis bone. Petre volens esse bonus stude virtuti: nescio an liceat dici vole͂s esse bone. Inusitata eñ ee͂t locutio ⁊ ob id fugienda. Similiter ablatiuos raro vtrinqꝫ inuenias. vt sit doceor a volente esse amico meo. Dicere͂ potius vocor ab eo qui vult ee͂ amicus me⁹. Refelle͂da eñ est eorũ imperitia qui se desertos putant vbi rarã et durã co͂structione͂ fecerint. Interdum autem ante duos casus habet etiã c eosde͂ post se habere potest: vt nomen michi est. Henrico vel Henricus Sed frequentior locutio est per datiuos: vt apud Uirg. Cui nũc cognome͂ iulio. et apud Liuiũ: cui faustulo nomen fuisse ferunt. Uolunt autẽ posse dici habeo cognomen iulus: iuli iulum: sed authoritati concede͂dũ est. Secundũ hic annotandũ est: ꝙ est quãdo reddit suppositũ verbo personali et manet verbũ trahit secũ accusatiuũ: vt esse paupere͂ ⁊ iustũ prestat ꝙ̃ ee͂ diuite͂ ⁊ iniquũ. Dico signãter ⁊ manet ṽbũ: qꝛ si transeat in nome͂ postulabit substantiuũ genitiui casus aut adiectiuũ eiusdem casus. Exemplũ primi. vt esse hois ab esse dei dependet. Secundi: vt esse humanũ depe͂det ab esse diuino: quales locutiõesphilosophi nostri habent. Simile est de alijs infinitiuis: vt scire veritate͂ iucundũ est. Et scire tuum nihil est. Scire hois parum est. Aduertas ergo nomina ne fiant an verba maneant.

¶ Regentia genitiuum. Ti. xl.

Est possessiuum sibi postponit genitiuum
Quem regit est refert interqꝫ est commoditatem
Officium ve notans: sed sæpe aduerbia. prꝫter
Hos tanti quanti magni parui genitiuo:
Et præter sextos cum nomine re sciandos

.i. ablt̃m cuia.

Possessiuorum pronominum: & illa rogantem.

¶ Adnotatio de gtõꝝ significatione.

Namq̃ hæc quinq̃ mei nostri vestriq̃ tuiq̃.

Atq̃ sui consueta pati tantummodo nulli

Qui cum actiue stent possessiueq̃ locabis.

Sed possessiuum conforme petens sibi fixum:

Aut nostrum vestrum genitiuos rite retentos.

¶ Verbũ sum cũ est possessiue captũ regit possessorẽ in gtõ: vt dñi est terra ꝛ plenitudo eius. Qñ vero: vt dicit̃ in seq̃ntib⁹ h̃re significat regit habẽtem i dtõ: vt ẽ mihi sanitas. i. habeo sanitatẽ Itẽ est iterest ꝛ refert qñ ptinent ad cõmoditatẽ status aut officiũ alicuius regũt gtm̃ oĩm substãtiuoꝝ ꝛ sub stãtiue positoꝝ. exceptis quinq̃ gtis mei tui sui nostri ꝛ vestri tãtũ passiue significãtibus quoꝝ loco regunt abltõs singulares feminini gñis ꝓnoĩm possessiuoꝝ mea tua sua nostra ꝛ vestra: ꝛ eoꝝ interrogatiuũ cuia: cui⁹ cau sam statim dabimus Verũ nequid in cõstructione textus nostri hesites pu ero Ordo eius est Est. i. hoc verbũ sum est possessiuũ. i. positũ possessiue post ponit sibi gtm̃: quem. s. gtm̃ aut eãdẽ aut similẽ regit est refert et interest notãs cõmoditatẽ aut officiũ. i. pertinẽtiã status vel officiũ: sed est refert ꝛ interest. i. quodlibet illoꝝ regit sepe aduerbia p̃ter hos gtõs tanti quanti magni parui: ꝛ p̃ter sextos sup. casus. i. abltõs ꝓnoĩm possessiuorũ socian dos. s. genere numero ꝛ casu cũ noĩe re: ꝛ sup. preter sextũ. s. cuia rogantã .i. interrogantem: illa. s. dicta pronoĩa possessiua aut cõmoditatẽ ꝛ officiũ nãq̃ ꝓ q: nulli. i. nõ vlli: tu nõ locabis vlli. i. cum vllo: quicũ. i. cũ quo stẽt actiue aut possessiue: hec quinq̃ ꝓnoĩa primitiua mei tui sui nostri ꝛ vestri cõsueta tm̃modo pati. i. passiue poni: sꝫ sup. locabis actiue ꝛ possessiue pos sessiuũ sup. pronomẽ petẽs fixũ cõforme sibi: vt meus liber mea scriptura meũ caput. Aut tu locabis actiue ꝛ passiue nostrũ ꝛ vestrũ gtõs receptos aut retentos rite. s. in vsu: dũ mis ꝛ tis proscribebant̃ Dicã ergo sua cuius q̃ interest patrimoniũ bene dispensare. Mea vel meũ est vos docere vr̃a vl̃ vestrũ est doctrine mee fidem adhibere. Nõ aũt dices. Mei refert sed mea Sed querendo indifferenter dicas. Cuius interest. ꝛ cuia interest sicut cu ius pecus aut cuium pecus. Nã cuius substantiue captũ a ntõ quis actiue possessiue: ꝛ passiue significare põt. ideoq̃ oĩb⁹ iungitur Et cuius cuia cuiũ adiectiuũ substantiuo conformari vult vt cuia ancilla: cuiũ mancipiũ Sed hic sunt quedam annotanda. Primũ q̃ scd̃m laurentiũ de valla Oĩs geni tiuus aut tantũ actiue aut possessiue: quod fere pro eodem reputat aut tm̃ passiue aut vtroq̃ modo significat Tm̃ actiue seu possessiue sĩcabãt olim il lig̃ti mis ꝛ tis nostrũ ꝛ vr̃m quoꝝ duo dũtaxat in vsu sunt nostrũ ꝛ vestrum Tantũ passiue significant mei tui sui nostri et vestri. Vtroq̃ modo omnes alij iuxta exigentiã dictionis cui maritant̃ Ex hac annotatione inferuntur quedã regule grãmaticis necessarie. Prima est Quoties dictio regẽs ge nitiuũ actiue significat venuste regit hos gtõs mei tui sui nostri ꝛ vestri ꝛ nõ eorum possessiua. vt miserere mei deus. Desideriũ tui. amor tui odium tui

cura tui. Quando quis te desiderat/amat/odit/curat. Tu vero hec pateris
Aut quando tuipse intelligeeris partiri: vt aliquid tui perdes virgo hoc ē
de corpore tuo aut de rebus: si venit a tuum tui. Omnia mea perdidi sed ni
hil mei. si rebus meis perditis saluus sum. Et ita in alijs. Secūda regula.
¶ Quotiens dictio regens gtm̄ cōnotat pati aut possideri: ⁊ requirit agen
tem aut possidentem habebit post se gtm̄ actiue aut possessiue significātē
nō passiue: aut adiectiuum possessiuum aut actiuū eiusdem casus. Dicā er
go liber virgilij vel virgilianus. Liber meus non mei. Multos vestrū id
est ex vobis. Non multos vestri. Necꝫ multos vestrorū. nisi intelligas ne
cessariorum aut seruorū. ⁊ a vobis possessorum Nam id plerumqꝫ obserua
mus: vt dum in masculino plurali dicimus meos tuos suos nostros et ve-
stros intelligamus amicos necessarios: famulos ⁊ semper hoies Quando
vero in neutro plurali dicimus mea tua sua nostra et vestra intelligim⁹ pos
sessaa me. te. se. nobis ⁊ vobis. Sed vt sciatur quare vtamur possessiuis p
nominibus notetur tertia regula. ¶ Quia autem mis tis sis in vsu nō sunt
quoties agentem aut possidentem significare volumus vtimur possessiuis
Unde amor meus est quo amo Desideriū meum quo desidero: cura mea:
qua curo: causa mea quā habeo: liber meus quem possideo. Aliquid meū
quod teneo. Et hoc summopere notandū est: quia licet vtrunqꝫ latine dica
tur. desiderium tuum ⁊ desiderium tui: aliquid tuum ⁊ aliquid tui a primiti
uo tu. tamen est magna differentia in significatione. Nam in priori locutio
ne: aliquid desideras ⁊ possides. In posteriori desideraris ⁊ partiri signifi-
caris Similisqꝫ differentia in alijs seruanda est. ¶ Quarta regula que
sequitur hec est Quoties dictioni rem possessam aut patientem significātī
damus plures dictiones alteram adiectiualem ⁊ alteram substantiualem
possent poni in diuersis casibus etiā mediante cōiunctione: vt iste liber est
meus ⁊ Joannis. Itē tuum solius caput detestabile est mea solius diligē
tia hoc effecit tuam ipsius animā gladius transibit Sustulit puerum de la
tere meo dormientis. Et hinc est ꝙ his verbis Interest ⁊ refert: ⁊ etiam est
dam⁹ hec possessiua mea: tua: sua: nostra ⁊ vestra quia includitur substanti
uum feminini generis videlicet re: cum quo vt arguti⁹ docet. Valla ꝙ Si
pontinus a quo reprehenditur poni non possunt genitiui mei tui sui nostri
⁊ vestri: qui passiue tantū significant: sicut iam satis dictum est. Uerūtamē
quia vt oppinor illud substantiuū res non exprimitur in verbo ē vt in alijs
Nā refert est quasi res fert ⁊ interest in re est vt quidā interpretātur Ideo
frequētius inuenies meū est ꝙ mea est. Nostrum ꝙ nostra ⁊c. ¶ Secundū
adnotandum est predictis verbis vt plurimum aduerbia sociari exceptis
quibusdam possessiuis genitiuis tanti: quanti: magni: ⁊ parui: vt plurimū
refert multum interest. magni refert parui interest. ¶ Tertium est hec ver
ba variam habere cōstructionem. Nam est aliquando significat habere cū
datiuo: vt est mihi pecunia. Aliquando possessionem notat cum genitiuo
vt liber est petri. Aliquando significat pertinere ad statum vel officium vn
de iuuenalis Nimirum summi ducis est occidere galbam Et sic hic capitur
Aliquando significat licere seu estimari cū gtō tanti ꝙti pluris ⁊ minoris
vt tanti quisqꝫ est quāti seipm̄ facit. Aliquando differentem esse etiam cū
genitiuis predictis: vt ꝙti est sapere Aliquando absolute ponitur pro con
tingit: vel subaudiendo hoc complexū dare locū: vel hoc verbum reperire
vel quid simile. vt apud donatum Est quando tertia cōiugatio ⁊c. Et forte
alijs modis accipitur. Similiter interest varias constructiones habet: q̄

dum significāt p̄sentem esse personaliter capitur: ꝛ datiuū regit vt intersui cōcionibus tuis. Quādo vero significat differentem esse regit accusatiuum mediante prepositione inter vel ablatiuū mediante prepositione a vel ab Vel interdū datiuū sine prepositione regit: vt multū interest inter te ꝛ me Multum intersū ab illo Stulto intelligēs quid interest. Qn̄ significat distantiā esse supposito cōtētū eē pōt: vt tria millia intersunt hinc ad casam marij. Et decem pedes intersunt ab ostio ad altare. Demū qn̄ significat in re ꝛ in vtilitate esse vult ante se ntm̄ agentē vel īfinitiuū ꝛ post se gtm̄ patientem: vt nūmi intersunt pauperū. Addimus interdū aliū gtm̄: vt hec res vtriusqꝫ nostrū magni interest. Notū est quomō interesse in foro iudiciali accipit̄ pro dāno qd̄ coactus liti interesse cōtraxit. ¶ Refert quoqꝫ dum a prepositione inseparabili cōponit̄ varie accipit̄: sꝫ nihil ad p̄sitem locū Qn̄ vero cōponit̄ cū noīe i re ꝛ hꝫ primā longā significatqꝫ aut differentē eē aut vtilē: ꝛ ad statū ptinentē tūc aut predictā hꝫ constructionē aut ntm̄ ante se dumtaxat regit. Ut quid refert ignoscat mutuis annon. Parū refert quantus fueris dūmodo bonus sis. Aut infinitiuū cū eius īterduꝫ cōstructiōe vt neqꝫ ei nūero cōprehēdere refert Et vt dictū ē magni refert plimū refert ꝛc.

¶ Regentia gtm̄ rursus. Ti.xli.

Ergo regunt patrium tacite includentia fixum

Vt satago: iungi dominor solet & misereri.

¶ Annotatio regētiū gtm̄ vel dtm̄. Ti.xlij.

Est quid habere notans: misereri parcere signans

Et magis acceptum dominari vult sibi ternum.

¶ Pauca igit̄ substātiuū includētia gtm̄ regūt vt que iā diximus Itē satago vt hic rerꝫ suarū satagit: quasi satis agit. In mentē venit Apud Vgilium legit̄ letor cū gtō. Nec veterū memini letorve malorꝫ ꝛ apud horatiuꝫ regno sicut apud nostros dominor. Sꝫ in frequētiore latinorꝫ vsu dominor dtō iungit̄. ꝛ misereor gtō: nisi forte sicut ab ecclia accipiat̄ p parco vel misericordiā facio cū dtō: vt miserere nobis. Est vt pri⁹ dictū ē tūc potissimū dtm̄ regere vꝫ qn̄ notat hr̄e hoc est qn̄ recte mutare potes dtm̄ in ntm̄: et verbū est in Vbu hēo ꝛ suppositūꝫ Vbi est in actm̄ verbi habeo quomō fere in principio orōnis ponit̄ vt Est mihi nāqꝫ domi pr̄ est iniusta nouerca. Est mihi dispar ib⁹ septe cōpacta cicutis fistula Sunt mihi bis septē p̄stanti corpore nymphe Sūt nobis mitia poma Sunt nobis fortia bello pectora ꝛ cōsilia apō Vg. aliosqꝫ inuenies Regētia gtm̄ vel actm̄ Ti.xliij.

Quarto vel patrio memini reminiscor adapto

Obliuiscor & admoneo recolo atqꝫ recordor.

¶ Verba ad recordationē ꝛ ad obliuionē ptinētia regunt gtm̄ vel actm̄: vt memini hui⁹ rei ꝛ hāc rē: etiam de hac re ꝛ tunc significat mētionē facio Admoneo te hui⁹ rei: hoc est quasi memorē facio Itē admoneo te hāc rē ꝛ de hac re Recolo hui⁹ tpis apud diuū gregoriū legit̄ Obliuiscor te vel tui Recordor: seu reminiscor te vel tui: ꝛ si qua sunt alia Dictū autē est hoc cōplexū i mētē venit gtō iungi vt i mētē venit mihi negocij tui p eo qd̄ ē negocium tuū mihi i mētē venit Mēor ꝛ i memor tm̄mō gtm̄ regunt.

¶ Regētia gtm̄ ꝛ accusatiuū. Ti.xliiij.

Pœnitet & tedet miseretq; pudetq; pigetq;

Personam quarto: rem cuius dant genitiuo.

¶ Hec quinq; q̄ dicuntur ipsonalia actiue vocis penitet tedet miseret pudet & piget regūt actm̄ cum gtō. Vir. Nete peniteat pecoris diuinepoeta Job. Tedet aiam meā vite mee. Possūt ãt loco gtō℞ verba infinitiui mōi ponere Vir. Nec te peniteat calamo triuisse labellū Tedet me viuere De his autē idt Valla. q ante se magis impsonale q̄ psonale ℣buꝫ efflagitāt vt melius dixero cepit illū penitere facti q̄ ille cepit penitere Terētius p sonale facit pudet dicēs Nōne hec te pudēt Et miseret fit miserescit qd eos dem casus regit vt te inopis miserescat mei. Regit etiā miseresco a misereor vt his lachrimis vitā damus & miserescim⁹. Est ꝑterea ℣bum deponētale actiue vocis qd actm̄ tm̄ regit vt miseror aris vt ꝑmo enei. O sola infandos troie miserata labores. ¶ Regētia gtm̄ vel abltm̄ & actm̄. Ti. xlv.

Accusans damnans crimen pœnam ve secundo

Aut sexto iunges: soli sext o altero vtroq;

Ambobus neutro. damnatum subijce quarto:

Sic sextum aut genitum quartumq; dat a' pleo natum

¶ Verba accusādi & cōdēnandi crimē & penā in gtō vel in abltō regunt et patientē in actō. vt accuso te furti vel furto. dāno te sūme decē librarū Liui⁹ li. lxij. Sed nequaq̄ tm̄ relictū est quāte sūme dānat⁹ fuerat. Sic etiam postulo te crimis Ago tecū iiuriarū: ſꝫ subaudiri videtur actione sicuti cū dr Teneris ne furti an sacrilegij. subintelligi volūt vicio aut crimie aut qd simile Quocirca hec adiectiua taq̄ tacitū sbm̄ abltī respiciētia Alter neuter vterq; & amb oī abltō poni volūt. vt si queraf. Teneris ne furti an sacrilegij Rñdebit Neutro: nō neutrius aut neutri. Altero nō alterius Vtroq; nō vtriusq;. Ambobus nō ambo℞ vel de altero. de neutro. de vtroq; vel de ambob⁹ Et querēs siliter dicet Accusatus ne es furti an sacrilegū an vtroq; vel de vtroq; & nō an vtriusq; Cām iā dixisse videmur: lꝫ Valla nō aliā q̄ authoritatē esse putet Hui⁹ etiā ordinis sūt cōposita a' pleo: vt repleo vas vini vel vino &c. ¶ Regētia actm̄ & abltm̄ & quosdā gtōs. Ti. xlvi.

Verba volunt sexto præcium dare: sed sine fixo

Plus minus & tantum quantum cū prole: secundo.

¶ Verba ad emptionē v ēditionē vel aliā quāuis estiationē seu locationē ꝑtinētia regūt pciū vl' valorē rei in abltō oim dictionū exceptis his q̄ttuor pl⁹ minus tm̄ & quātū cū eo℞ cōpositis: q̄ dū sine substatiuo sunt in gtō poni volūt cū substātiuo aūt sicut alia oīa in abltō vt emi equū sex aureis Cum vero dico emi equū sex aureo℞: regit a noīe equū nō a ℣bo emi. Et ideo signanter dixi. Verba nō noīa. ℣ba tñ etiā hos gtōs tāti q̄ti plris & minoris regūt cū eo℞ cōpositis vt tātidē q̄ticūq; Juuenalis quāticūq; dom⁹ cōstat Addidi tñ dū sine substātiuo sunt: q: cū substātiuo in abltō poni volūt ꝑter tantidē quod abltm̄ nō habet neq; datiuū & ideo substātiuū non admittet Exemplum vtriusq; pulchre distinguitur a comico Quid agas nisi vt te redimas captum q̄ queas minimo: & si nequeas paulo at quāti queas Cum

substantiuo aũt dicit Liuius. Hic miles magis placuit cum precio minore redimendi captiuos. Cum ergo dicitur. Ego tãti vendo quanti alij: non interpretaberis: ego vendo tanti precij sed tanto pcio ꝛc. Meminerim⁹ aũt huius ordinis esse oĩa verba precium locationis: operationis venditiõis et estimationis connotantia. vt tanti doceo quãti tu. pluris ego ꝙ Cicero idest maiori mercede ꝛc.

¶ Regentia actm̃ ꝛ plurimos gtõs. Ti. xlvij.

Sed facio. curo. pendo. æstimo. consulo. duco.

Et liceo interdum fortasse existimo plures

Admittunt patrios: magni: parui: boni: & æqui:

Flocci: infiniti. nihili: nauci: minimiqꝫ.

maximi. plurimi. ꝛ similibus.

Et magni multi gradibus iunctis superandi.

¶ Sunt tñ verba que plures patrios. i. gtõs ꝙ supradictos quattuor admittunt: vt parui: facio parui curo Terentius. Tu quid de me fiat parui curas nihili estimo vilipendo. boni ꝛ equi consulo. pluris facio.

¶ Regentia gtm̃ ꝛ ablm̃ Ti. xlviij.

Indigeo atqꝫ egeo sexto dabis aut genitiuo.

Et potior genito rerum: dat cetera sexto.

¶ Indulgeo ꝛ egeo regũt gtm̃ et ablm̃ vt egeo tui vel tua. Indigeo auxilij ꝛ auxilio. Potior aũt qȝ frequẽter ablm̃ tm̃ regit: cõstruit cũ noie res i gtõ: vt potior rerũ. sed volunt subaudiri imperio. Nã vt dicemus potior ablatiuũ regit: quod olim etiã actm̃ regebat.

Regentia datiuũ regula generalis. Ti. xlix.

Accusatiuum verbum regit omne datiuum

A sum: fio. satum: tamen & sexto datur absum.

Et faueo auxilior. cum prole iuuo dabo quartum.

Blandior occurro: cum con coniuncta inimicor:

Pario & incumbo tamen ad studium quoqꝫ dico.

Sed non ad remos. parco. medeor famulorqꝫ:

Præsideo. noceo. paria & contraria subdo.

¶ Omne verbum positum acquisitiue hoc est sic vt per ipm quiuis cõmoditatem aut damnum aut quiduis simile acquirere denotetur regit acquirẽtem in datiuo: vt prosum tibi: noceo nemini Quia vero per omne verbũ potest alicui nasci cõmodum aut damnũ. ideo solet dici datiuũ a quocũqꝫ verbo posse regi. etiã a duos accusatios regẽte: vt docebo tibi filiũ tuã gramatica

ticam. Verũtamē operepreciũ duxi ea colligere que datiuo cōtenta sūt de inde que etiã alium casum volunt. ¶ Primo, igit̃ sum et oĩa eius cōposita preter absum qđ virtute prepōnis frequentius ablatiuũ non tamē semper regit: hmōi dicunt̃: vt est tibi virtus: pdest tibi nobilitas. Sic obsum. desũ adsum intersum. subsum. insum. presum construes. ¶ Scđo fio ⁊ eius composita: vt tibi iniuria fit. illi benefit. mihi satisfit. illi nil defit. Virg. Lac mihi non estate nouũ non frigore defit. ¶ Tertio oĩa connotantia fauorem: vt faueo: suffragor: aspiro: arrideo: annuo: subscribo: consentio: in sententiã eo. Addo similia semp ⁊ contraria: vt inuideo qđ etiam accusatiuũ regit: vt inuideo tibi honorē: refragor: dissētior: renuo: renũcio: repugno: reluctor resto: resisto: obsto: obnitor: renitor: abnuo ⁊c. ¶ Quarto significantia opē ferre seu auxiliari: vt opē fero: auxilior: opitulor: patrocinor. subuenio: succurro: adsum: psum: morigeror: obsequor: iuuo tamen cum cōpositis accusatiuũ regit: vt adiuua me. sic ⁊ leuo. ego hoc te fasce leuabo. ¶ Quito significātia blādiri: vt blādior: adulor: assentior: grator ⁊ similia. ¶ Sexto significantia occurrere seu obuiare: vt obuio: occurro ⁊ eius frequētatiuũ occurso. Virg. occursare capro cornu ferit ille caueto. Itē obuenio: iteruenio: offero: obijcior: ⁊ siĩa quorũ actiua etiã accusatiuũ regũt ¶ Septimo oĩa neutra ⁊ passiua cōposita cũ hac particula con. vt congruo cōuenio: p eo qđ est vtilis sum: congredior: concurro: cōspiro: cōiuro: cōtingo: qđ etiã actiuo cōuenit: vt cōcino: cōsono: cōsocior: cōiugor Que oĩa etiã ablm̃ regunt mediante prepōne cum: vt cōcurro tibi vel tecũ. cōuenio tibi vel tecũ Actiua aũt istorum etiã actm̃ reguntvt cōparo Vergiliũ Homero vt patebit ¶ Octauo significantia morē gerere seu obedire: vt pareo: obedio: obtēpero: acqescor: ausculto: audiēs sũ: obsequor. ⁊ cōtraria vt resisto: rebello ⁊c. ¶ Nono significantia alicui rei intendere seu operā dare: vt insisto: insudo innitor: inhio: inhereo: studeo: indulgeo. Incũbo: qđ dũ ad aĩm refert̃ etiã mediante prepōne ad vel in actō iungit̃: aliter nō. vt dicit Valla. Nam nō dicã incũbo ad remos vel in remos: sed sicut. Vir. Validis incũbite remis Cōtra: vt Cicero. Pergite adolescētes: et in hec studia ĩ quibus estis ĩcũbite. Et alibi. Quare ĩcũbam⁹ o noster tite ad illa preclara studia. ⁊ eo vñ discedere nō oportuit aliqñ reuertamur. Neq; hoc in bonũ tantũ accipit̃ sed etiã in malũ. vñ idē Marco Catoni incũbēti ad ei⁹ pniciē: sȝ illud ĩcũbite remis nō est p trāslationē dictũ vt hoc. Nā vt remiges incũbũt remis vt cũ nos opi faciũdo incũbimus toto pectore sigtur diligenta ⁊ conatus. ita cũ accurratius qđ mente agimus ĩcũbere dicimur. queadmodũ supini dicunt̃ qui negligēter agunt. Hec Valla. ¶ Decimo. parco. ignosco. veniã do: cōdono: remitto ⁊ similia. ¶ Undecimo medeor: medico autem ⁊ medicor actiua sunt ⁊ actm̃ regunt. ¶ Duodecimo significantia famulari: vt famulor: ancillor: amminiculor: seruio inseruio: deseruio obsequor morē gero morigero ⁊c. ¶ Decimotertio. p̃sideo. presũ. perficior: preferor. p̃ponor ⁊ similia quorũ actiua etiã accusatiuũ regunt: vt antepono. p̃pono. ⁊ cōtraria postpono ⁊c. ¶ Decimoquarto: noceo obluctor. insidior. ĩuuicor. aduersor. Itē reconcilior. obumbro ⁊ multa similia ⁊ cōtraria. Insuper multa q̃ quodāmodo impsonalia sum: vt placet/libet/vacat/que suo loco dicent̃.

¶ Regentia duos datiuos.

Nec tãtum cui fit terno damus immo etiam ad quid
Sic do: sum: fio: pateo ternos geminabo.

Efficior nascor venio & pauca associabo.

¶ Multa verba pter datiuũ acquirentẽ regunt etiã modum acquirendi ⁊ quandoq₃ partem circa quam fit acquisitio in datiuo: vt fio tibi voluptati Sum multis vtilitati. do tibi hanc rem vitio. Res ista tibi vitio datur. domus mea patet tibi hospitio. Nuptie nõ sunt tibi cordi Uenio tibi auxilio Natus sum mũdo ludibrio: effectus sum multis ornamento ⁊ similia.

¶ Regentia datiuum ⁊ abltm̃. Ti. li.

Qui volet actiuis acquirendi dare vires
Accusatiuo poterit sociare datiuum
Do reddo: iubeo: veto: nuntio: vendico: mitto:
Comparo & oppono: promitto: subiugo: porto:
Dedico & inuideo: persuadeo: debeo credo
Diuido: coniungo: deuincio: commodo: gigno.
Impetro & imploro paria & contraria iungo.

¶ Multa ṽba actiua vltra actm̃ patientẽ qui in suppositũ ṽbi passiui mutat regũt dtm̃ acquirentẽ. Per quã viam solẽt rudiusculi discernere inter actm̃ ⁊ dtm̃. Nã em̃ dictio a ṽbo actiuo recta patiendi formã habet ⁊ i suppositũ ṽbi passiui recte mutat: erit acti casus. Si vero formã acqrendi nec sic mutat: tũc erit dti cas⁹: q̃ manet l₃ verbũ actiuũ i passiuũ mutet. vt do tibi panẽ: panis datur tibi ⁊ sic de alijs. Regũt aũt p hanc regulã Prĩo ṽba significãtia dare: vt dono impti or: q̃ etiã abltm̃ cum actõ regunt ⁊ quidã venusti⁹ vt dono te ciuitate: impti o te salute. Item do: impẽdo: partior: diuido. distribuo: prebeo: lego legas: exhibeo: cõcedo: mutuo: cõmodo fenero stipulor aduco ⁊ silĩa. ¶ Scd̃o significantia reddere: vt reddo: restituo resigno: retribuo: repẽdo: repono refero de cuius significatione proximo loco dicam. ¶ Tertio significantia iubere: vt iubeo qd̃ dtõ contentũ esse põt: pcipio: mando: impero: iniungo: cõmitto: edico ⁊ similia. ¶ Quarto cõtraria hoꝝ q̃ significãt vetare: veto prohibeo: nego: denego. Interdico autẽ. p actõ abltm̃ h₃: vt interdico tibi aqua ⁊ igni: raro aquã ⁊ ignẽ. Itẽ interdictum est tibi aqua ⁊ igni non aquam ⁊ ignem raro interdicta est tibi aqua ⁊ ignis ¶ Quĩto significãtia nũciare aut indicare: vt nũcio annũcio: indico insinuo: manifesto reuelo: patefacio: aperio: mõstro: ostendo declaro significo dico: p̃dico: exprimo narro: enarro: recẽseo recito: repeto: refero: fari ⁊ loq̃: q̃uis recti⁹: dixeris: loquor ad te: scribo ad te q̃ loquor tibi ⁊ scribo tibi. ¶ Sexto significantia vendicare: vt vendico vsurpo: occupo: addico: acquiro: ascribo: adipiscor que non idem: sed simile notant. ¶ Septimo significãtia mittere. vt mitto lego: ⁊ do: vt dedi puero meo ad te lr̃as: puero inquã vt perferat: ad te vt legas. ¶ Octauo significantia comparare: vt cõparo: compono: confero assimilo: adequo: ⁊ similia quoꝝ plurima p̃cipue: q̃ ex con cõponunt abltm̃ loco dti regere pñt. Uirgilius Sic paruis componere magna solebã. Cõparari aũt nequit minor cũ maiore vt Statius nõ est cũ Uergilio cõparandus Homo nõ est cũ deo cõparand⁹. Inepte

aũt ecõuerso dixeris deus nõ est cũ hoĩe comparandus Et Vergilius non est statio conferendus. ¶ Nono significantia opponere: vt oppono: obijcio oppugno offero ꝛ. ¶ Decimo significantia ꝓmittere: vt spondeo: despõdeo promitto rogatus: polliceoꝛ vltro: recipio rem singularem pollicitas: pollicitoꝛ ꝛc. ¶ Undecimo significantia subiugare. vt subiugo: subijcio supprimo: sũmito: supero: domo: vinco: expugno: deuinco: debello. ¶ Duodecimo significantia portare: fero: gero: porto cum cõpositis. ¶ Decimotertio significantia dedicare. aut quid simile: vt dedico: voueo: deuoueo: dedo: destino: consecro: abdico: adiudico ꝛ similia. ¶ Decimoquarto significantia inuidere: vt inuideo tibi honorem. Vergilius. Liber panpineas inuidit collibus vuas. Sic persuadeo: debeo credo: cõmitto: diuido: impero vel imperoꝛ: coniungo: consocio: appelo: applico: adiungo: associo: conglutino: cõpono: vnio: deuinco: obligo: impignero: cõmodo: fenero: mutuo: gigno: pario: edo: educo: produco: effero: genero: acquiro: cõquiro: consequoꝛ: impetro: imploro: ꝛ multa similia preter accusatiuum datiuum regunt.

¶ Regẽtia gtĩ vel actĩ pro diuersa ratione significandi. T i. liij.

Audio & ausculto: cõmendo: supplico & insto.
Illudo: insulto: metuo: timeo: studeoqꝫ
Incesso: accedo: cedo: lateo: caueoqꝫ:
Consulo: cotingo: conduco: conuenioqꝫ
Inuideo: refero: benedico cum maledico.
Prestolor: auxilior: iuuo quondam: pertineoqꝫ:
Attineo: impono: dono: cum fratribus ista
Terno vel quarto dabo iudice significatu.

¶ Quedã ṽba ꝑ diuersis fere modis signdĩ: nũc cũ dtõ: nũc cũ actõ cõstruunt: vt audio vel ausculto tibi. i. obedio ꝛ pareo tibi dicẽti Sed freqñtꝰ eorũ participia. Audiens ꝛ auscultans cũ dtõ inuenies Unde lex. xij. tabularũ apud Quint. Filium minus dicto audientem liceat abdicare. Cicero in philippicis. Et audiẽs eẽt huic ordini. Et ꝓ deiotaro. Aut qui dicto audiẽtes in tãta re nõ fuissent. Cũ ṽbo hmõi dtĩ nõ repperit valla nisi apõ poetas: vt apõ Plautũ ĩ capitui duo. Cũ dico haud audiat facto nõ ledat licꝫ Valla. Audio te ꝛ ausculo te nota sunt Cõmendo te regi. i. cõmitto ꝛ commendatũ facio: cõmendo te apud regẽ. i. laudo te. Supplico tibi. i. humilẽ me exhibeo ꝛ q̃si sub te plicatũ quo aliq̃d abs te impetrẽ. Supplico te. i. flecto ꝛ rogo. Insto operi. i. instant ꝛ insisto. Insto opꝰ raro dꝛ ꝓ eo qꝺ est aggredioꝛ ꝛ facio. Illudo ꝛ insulto tibi. i. insultationẽ ꝛ illusionẽ facio Insulto te ꝛ illudo te qꝺ rarius dꝛ. illudendo ꝛ insultando derideo Metuo tibi ꝛ Timeo tibi. i. ꝓ te ne q̃d tibi noceat Metuo te ꝛ timeo te: vt inimicũ ne mihi noceas. Item metuo abs te tanq̃ ab eo vnde timeo mihi malũ prouẽturum. de his Teren. Heu metui a chriside. Eius vite timeo. Timeo patrem ꝛc. Studeo huic rei. i. diligẽter incũbo Et qꝺ apꝺ doctos vix inuenies Studeo hanc rem. i. addisco. Incessit mihi cupiditas. i. inheret vel suborta est Incessit me pugnis. i. petijt aggressus est. Accedo huic rei. i. addoꝛ ad hãc

rem. Accedo hanc rē. i. aggredior. cedo tibi. i. cōcedo. locū do. cuiꝰ pteritū est cessi. Cedo te. i. pcutio. vel scindo vel occido. ⁊ habet in pterito cecidi. Lateo tibi. i. occultus sum. vt tu mihi causa lates. Lateo te. i. scientiā tuā fugio. vt nec latuere doli fratrē iunonis ⁊ ire: frequētius aūt cū actō inue nies. Caueo mihi. i. pspicio et nociuum mihi fugio. Caueo te. i. fugio. Ca= uet hūc quē coccina lena ⁊c. Cōsulo tibi. i. cōsiliū do vel potiꝰ puideo ⁊ p cōsiliū salutē affero. Nā ad res inaiatas teste Valla sepe trāsfert: vt cōsu= le honori tuo: cōsule fame: cōsule rebꝰ. Cōsulo te. i. pcūctor: ⁊ cōsiliū peto. inde cōsultus: vir boni cōsilijs aquo cōsiliū petit. Cōtingo tibi. i. cū difficul tate euenio. ⁊ ponit sepe impsonalit. Cōtingo te. i. sil' tango. Cōduco tibi. i. vtilis sū ⁊ quasi iter mōstro. Cōduco te. i. simul duco. Cōduco etiā a locāte Cōuenio tibi. i. vtilis ⁊ cōueniēs sū. Cōuenio te. i. aggredior colloquēdi a gēdiqꝫ tecū grā. Cōuenio tecū. i. nō discrepo. Cōuenit hoc iter nos. i. i hoc cōtrouersiā nō habemꝰ. Refero tibi. i. reddo vel reporto. vel recito tibi ali qd. Refero ad te. i. in cōsultationem tuā pono. Cice. Refer inqs ad senatū Itē refero pamū. i. repñto psonā pami. Bñdico qd vbum cōpositū. Valla putat in oratoribꝰ nō haberi cōstruit in sctis lris. Nūc cū dtō vt bñdicamꝰ dño. Nūc cū actō vt bñdicamus patrē ⁊ filiū. Bñdico igit tibi est bonum seu benedico. Bñdico te. i. beatū pdico: vl efficio Contrariā significationē sed consimilē cōstructionē hꝫ maledico Prestolor tibi. i. psto sū vel ad tuā vtilitatē morā traho. Cice. Qui tibi ad forū aureliū pstolaret. Prestolor te. i. expecto vt in enucho Terē. quē hic pstolare pmeno. Auxilior tibi. i. auxiliū opēqꝫ fero: auxilior te: qd raro dr: adiuuo. Impono tibi. decipio vl deceptionē facio. Aut reuera ipuro tibi: cuiꝰ nō es culpabilis: ⁊ ita fraudē facio. Impono te. i. ifero i aliquē locū. Addēda sūt cōsimilia vt q̄ sequūt.

¶ Regētia dtm̄ in virtute ppria vel accusatiuū aut ablm̄ virtute prepositionis. Ti. liij.

Dantur compositæ terno quoqꝫ prępositurae

Quæ sua post positæ deposcunt iura tenere.

sup. illud. quo illud. i. ad qd . i. eū cum quo . i. aliquis dr pugnare.

Nam quoquid fertur: vel quicum pugna tenetur:

Græco more Maro coniungit sæpe datiuo:

. s. qui cū pugna tenet . s. quo quid fertur.

Nunc dabit hunc sexto: quarto illud pręposítura.

Quin & passiuum sextum regit atqꝫ datiuum

¶ Ordo est ppositure. i. ppōnes cōposite. s. cū verbis. dantur quoqꝫ. i. etiā hoc est pter ppriū casum: terno. i. dtō. q̄ post posite. s. verbo p appositionem deposcūt tenere sua iura. vt cōgredior tibi ⁊ tecū Nā maro. i. Virg. cōiūgit sepe dtō more greco. id quo. i. ad quod: quid. i. aliqd fert. vel sup. eū qui cū . i. cū quo pugna tenet. sed sup. ppositura dabit tūc sexto hūc. i. qcū pugna tenet. ⁊ quarto illud quo quid fert. Quin ⁊c. Snīa est. ¶ Multa vba dire ctionē ad aliqd ipoztātia regūt id quo aliqd dirigit seu tēdit in dtō vl me diāte prepōne in aut ad in actō. Vñ apud Virg. sepe dtm̄ localē quē quidā octauū casum vocāt. inuenimꝰ cuiusmodi sunt hec. Viridi cōpellere hybi= sco. i. ad hybiscū. It clamor celo. i. in celum. Obuertunt pelago proras. i. i pelagus. vel pelagus versus. Inferretqꝫ deos latio. i. in latium Sic ⁊ mul=

ta cōposita ex his ꝑpositionibus ad et invt infero tibi. i. in te. In his aūt ser uanda est cōsuetudo. nā quedā solū accusatiuū hꝫe cōperiūtur: vt accedo ꝑ aggredior. et aggredior. similiter alloqui et affari et adorri adire ꝛ pauca alia cogūtur regere actm̄. Multa tñ pñt etiā nō repetita prepositiōe. qualia sunt. Appello: applico: adiūgo adduco. apporto: aduenio: appropiquo: allabor: adijcio: aduehor: associo Itē infero insulto: irrideo: iputo: ipono: ipello: induco: inijcio: itēdo: impēdo. Sūt ꝛ alia que nō cōponūtur ex hmōi ꝑpositionibus: sed eis appositis actm̄ regūt aut sine eis dtm̄: vt respōdeo tibi ꝛ ad te: intercedo tibi ꝛ ad te. do tibi ꝛ ad te sed differentiā vedim⁹. Loquor ꝛ scribo tibi: frequētius ad te. Hec res ptinet aut attinet ad te. vix ausim dicere attinet tibi. Natus sum virtuti et ad virtutē. Refero tibi ꝛ ad te Reduco tibi ꝛ ad te. Itē quia ꝑpositiones actm̄ regūt q̄ proprios casus regere pñt: ideo multa verba virtute ꝑpositionis actm̄ regūt que ꝓpria vtute absolute ponerētur: vt permeo: percurro: trāseo: exeo qñ cōponitur cū extra: sed cū ex: abltm̄ vult vt in buco. Quāuis multa meis exiret victima septis. Hic verba actiua sepe duos actōs regere pñt alterum virtute ꝓpria alterū virtute prepōnis: vt traduco exercitū pontē: quā rem distinguet resolutio. vt duco exercitum trās pontē. et hec de regentibus dtm̄ vel actm̄.

¶ Que datiuū vel ablatiuū regunt. Ti. liiij.

Similiter Verg. verba ad certamē ptinētia cōstruit cū dtō q̄ nos mediante ꝑpōne cum: frequētius ponimus in abltō. At placito ne etiā pagnabis amori. i. cū amore. Mōtib⁹ in nostris solus tibi certat amintas. i. tecum. Impar cōgressus achili. i. cū achile Multa eñ cōposita ex ꝑpōne com. sic cōstruūtur: vt cōparo tibi ꝛ tecū. cōfero tibi ꝛ tecū: ꝛ etiā cōfero in te. Sic cōpono: cōtēdo: cōiūgo: cōuenio: cōfido. ꝛ alia fere oīa. Itē q̄dā cōposita cū hac ꝑpōne in. citra motū cū dtō aut cū abltō cōstruūtur: vt, inest parieti et in pariete. Infixus pectori et i pectore. Quinetiā nō repetita ꝑpōne cū abltō cōstructa leges At quarto enei. Herēt infixi pectore vultus. Preterea passionē aut recessum cōnotantia sic cōstruunt vt ꝑmo enei. Nec cernit vlli. i. ab vllo. Et apud Hora. in carminib⁹. Scriberis vario. Sic despect⁹ tibi sū. i. a te. visus tibi sum. i. a te. Nō multa aūt passiua sic cōstruūt. Sic nec multa sūt q̄ recessū iportāt vt recedo discedo: tibi: ꝛ a te: disto: differo ꝛc. ¶ Regētia actm̄. Ti. lv.

Quartum actiua volunt passiuis suppositalem:
Preter quem patiens solidum ius seruat agentis.
Interdico tamen pro quarto vult quoqꝫ sextum.
Inuideor: iubeorqꝫ solent supponere ternum.

¶ Omne verbū actiue sc̄as regit actm̄ patientē hoc est q̄ in ntm̄ vbo passiuo suppositalē mutari pōt. vt ego amo deū: de⁹ amat a me. solet aūt hmōi actūs a grāmaticis dici ꝓpri⁹ actiuorū: eo q̄ ꝑter eū passiua oēs casū suorū actiuorū regūt. Dtm̄ vt iplent veteris bacchi. dtm̄ vt parta mee veneri sūt munera. Actm̄. harū vnā induit Abltm̄ vt suffectus sanguine ꝛ igni. Est tñ vnū verbū actiuū qd loco acti abltm̄ regit: iterdicto tibi aqua ꝛ igni. raro aquā ꝛ ignē Hoc tñ verbū: vt Valla docet mutat illum actm̄ in ntm̄ suppositum verbo passiuo. vt ignis ꝛ aqua iterdicit tibi. Quāq̄ etiā aliter resolui pōt. vt tu interdiceris aqua ꝛ igni. ꝛ interdictū est tibi aqua ꝛ igni Inui

deor aūt et iubeor datiuū suorū actiuorū in noīatiuū vertūt. Dicimus eī inuideo tibi: et tu inuideris a me. Diomedes aūt etiam inuideo te: putat dici quod Sulpitio non placet. Quando vero dicitur inuideo tibi gloriam tantam. Non credidero male resolutū. Tāta gloria inuidetur tibi. Priscian⁹ aūt asserit figurate dici inuideor vnde affectate dixit Horatius quasi exēpli gratia. Ego cur acquirere pauca si possum inuideor: Dicimus preterea iubeo tibi et tu iuberis. Marie ī pterito vt haud secus ac iussi faciūt Serui⁹ aūt dixit iubeor vsurpatū esse. Et Diomedes a multorum passiuis abstinēdū et ad eorū impersonalia recurrēdum. vt a me inuidetur tibi: iubetur. maledicitur: obijcitur. Et quia de passiuis loquimur. Sciemus quando vba duos accusatiuos regūt diligenter aduertendum esse vtrum in noīatiuum resoluemus. Interdū enim vtrūqꝫ simul. Interdū vtrūlibet hoc est modo hunc modo illū. Interdū alterū dūtaxat. Utrūqꝫ tunc resoluemus ī nominatiuū. quādo actus vbi transit in appositū et non ī ipsam personā: vt diximus de regimine nominatiui. verbi gratia vocatis me dn̄m. Vocor a vobis domin⁹. efficio te doctum: tu efficeris doctus. Utrūlibet horū accusatiuorum mutamus in nominatiuum alterū vel relinquēdo vel in ablatiuū cū a vel ab transferēdo sic. Ego rogaui te veniam. Tu rogatus a me es veniā vel venia abs te rogata est mihi licet: inquit Valla: per hoc scd̄m: tu magis videaris rogasse pro me q̄ ego pro te. Similiter vt docet Verulanus dicimus. Celo te librum et liber celatur tibi a me. vel per me celaris tu librum Alterum aūt dūtaxat vt pote in quem transit directe actus verbi sic resoluimus. Doceo te musicā. tu doceris a me musicā: et tu doct⁹ es a me musicā Non aūt musica docta est: vt docet Valla. Et aliȷ̄ vetant ne dicam⁹ vestis induta vel exuta est tibi: sed indut⁹ vel exutus es veste vel veste. cū tamen Ouidius dicat Anguibus exuit tenui cū pelle vetustas. sed de his hacten⁹ Ut aūt ad institutū redeā. per hāc formā regunt omnia verba actiui gn̄is etiā si in tertijs dūtaxat personis passiuū habeant: vt aro terrā terra arat Item oīa cōmunia oīa deponentalia actiue significantia: vt lupus furatur oues: quod resolui deberet Ouis furatur a lupo: sic sequor: miror: patior. et similia cōstruuntur. Sūt aūt verba precipue ad sensum pertinentia q̄ agentem vt dicit Priscianus in accusatiuo regūt eo q sensus a sensibili patiat: sed eandem habent resolutionem: vt video te: tu videris a me etc.

¶ Regentia duos accusatiuos. Ti. lvi.

Postulo posco peto doceo rogo flagito coelo
Exuo cum vestit monet induo calceo cingit
Cum natis binos possint connectere quartos
Verum a quo petimus simul et quo quid rediuimus
Iungimus & sexto: quod connotat vtile terno.

¶ Verba q̄ et in psonā et in rē agere vident duos actōs regūt: sed loco prioris si sumant p modū eius cui cōmoditas aut damnū orit etiā dtm̄ regunt et loco posterioris et interdū loco prioris etiā abltm̄. sed in quibusdā iterce dēte ppone. Exēplū: vt induo te vestē regalē: vel induo tibi vestē regalē vl induo te veste regali. Uerūtn̄ cōtēta in hoc vsu. postulo posco peto doceo rogo flagito celo et moneo. pter dtm̄ oībus vbis cōem raro cū dtō cōstruū

tur vt nullo modo dicā. doceo tibi grāmaticē. dū modo tu docearis: hū tñ liceat dicere. Doceo tibi filiū grāmaticen. Dicem⁹ ergo postulo te vel abs te pecuniā. Item postulo te criminis. i. postulando accuso. posco te vel abs te debitū. Peto te vel abs te veniā. Flagito te. vel abs te rē pmissam. Flagitamus enī cū vehemētia. Poscim⁹ rē debitā et honestā. Postulamus in ius vocando rem iustā. Petim⁹ pcibus pulsando. ¶ Eandē cōstructionē habēt cōposita istorū: vt expostulo: deposco. dedoceo. iterrogo: derogo aūt dtm̄ regit: vt derogat honori tuo: flagito et efflagito sepe īfinitiuis cōtēta sūt. Instruo aūt et erudio p scdo accusatiuo regūt abltm̄ cū ppōne in. vt instruo te in re militari: in via recta erudio in bonis litteris. Silr oro et exoro magis actm̄ cum abltō q̄ duos abltōs regunt: vt oro te veniā: vl oro abs te: vt exoraui abs te veniā. Celo at delictū meū. lectē est aūt celo te de scelcribus meis. Itē doceo te de musica: sed rarius. Frequēti⁹ aūt admoneo te de hac re: et hui⁹ rei qd significat, quasi memoriā facio. Itē ipsa dies exuet mēdas de corpe. Et multa silia legim⁹. De abltis vbo dat hec regla.

¶ Regentia accusatiuum et ablatiuum. Ti. lvij.

Nam quæcunq notant ornare vel exuere optant
Ornatus sexto: res ornatas dare quarto.
Quin semper sexto circa quem consociabo.
Orno. colo. como. spargo. sterno. cumuloq
Nutrio. poto. cibo. lacto. saturo. satioq.
Pasco. alo & educo reficit tollo accipioq
Munio. magnifico. beo. dono. munero dito
Priuo. leuo. spolio: nudo. viduo. vacuoq.
Impleoq accuso vel damno. vendo. locoq:
Prosequor afficio. sic dignor cōsocioq
Et quo quid facio sexto sine cum sociabo:
Mensuram excessus atq excessum superaddo

¶ Omne vbū significās ornare vel spoliare regit rē ornatā vel spoliatā in actō et ipsos: ornatus siue ornamēta qb⁹ ornat vel spoliat in abltō. Nā seq id circa qd versat hmōi act⁹ verbi: et instrumētū quo aliqd fit aut est ponit in abltō sine prepōne cū. Et sicut in regimine noīm dictū est. Verba significantia excellētiā vt excello: vinco supero. malo pfero. etc. regūt rē excessā in actō et mēsurā excessus tā certā q̄ incertā: et interdū id. i quo fit excessus in abltō. Et ita patēt multa vba q regūt actm̄ cū abltō. Primo ptinētia ad ornatū vel spoliationē: vt orno te virtutib⁹ colo te modico ornamēto. Fine coli modico forma virilis amat. como te pulchris capillis spargo atriū floribus. sterno lectā tapetis. cumulo te honorib⁹. augeo diuitijs. Spolio vestibus. Nudo indumētis. Priuo dignitate. orbo parētib⁹ aut liberis. Scdo

pertinentia ad educationẽ: aut defensionẽ: aut locupletationẽ. Horatius. Celo musa beat. Item impleo accuso dãno vendo loco ⁊ similia de quib⁹ alibi. Item hec verba prosequor afficio cõficio q̃ quodãmodo cõmune hñt significationẽ q̃ per abltõs significatur. vt ꝓsequor te honore. i. honoro vi tuperio. i. vitupero Siliter afficio. Cõficior. egritudine: siti inedia tristitia: mestitia dolore senio ⁊c. Itẽ dignor verbũ cõe. Nã dicimus: Ego dignor te multo honore. i. dignũ facio vel cẽseo vt primo enei. Nõ equidem tali me dignor honore Itẽ passiue tu es dignatus. i. dignus habitus vt in. iij. enei. Cõiugio anchisa veneris dignate supbo. Et hec oĩa videntur quodãmõ significare id circa qḋ versatur actus verbi Tertio oĩa significãtia quocũq̃ modo agere aut pati: regunt instrumentũ in abltõ sine ꝑpositione. vt nõ dices ego pcussi te manib⁹: sꝫ manibus te pcussi: oculis vidi. Vbis vici Et dr hmõi abltũs a grãmaticis septimus casus. q: non videtur regi ex natura verbi Neq̃ virtute ꝑpõnis q̃ nullo mõ interponi põt. Nã ꝑpositio cũ q̃tiẽs additꝰ cõnotat comitẽ aut cõcomitantiã ⁊ nõ instrumẽtũ. Vñ ergo dr Ego acceptus sum cũ rege pcussus cũ. xx. aliis. Inspexit me vir cũ dira truculẽtia: sed nõ cũ oculis q: oculi erãt instrumẽtũ inspiciẽdi: ⁊ truculentia q̃dã cõcomitantia q̃ ꝑpõnẽ admittit: vt acceptus sũ cũ honore. Explosus cũ vituperio deiectus cũ rubore. Et exaltatus cũ glĩa ⁊ sic in cõsilib⁹. Quarto id in quo fit excessus ⁊ mensura excessus in hoc casu ponũtur. Exemplũ primi vt excello te diuitiis vel in diuitiis supero te longitudine ti to ꝑ Exẽplũ scdi. vt excello te tribus digitis multo prestat ⁊c.

¶ Annotatio prima regentiũ actm̃ vel abltm̃ ꝑter dicta q̃ scilꝫ du t̃ſ aut accusatiuũ cũ abltõ regunt. Ti. lviij.

Cuncta aũt quartum vel sextum temporis optant
Quartum q̃ longum: sextum qui denotat in quo.
Ac intra quod agam: tribus horis omnia dicam

¶ Quattuor modis verba etiã absoluta actm̃ vel abltm̃ regũt primo Omne verbũ regit actm̃ vel abltm̃ temporis. vt studui trib⁹ horis vel tres horas Per actm̃ aũt ſm Seruiũ honestior est locutio q̃ꝙ id valla ridet. Sũt ꝑterea nõ aspernandi q̃uis idẽ Valla refragetꝰ: differẽtiã ponentes dicentesq̃ tũc abltm̃ debere poni: qñ significatꝰ tp̃s in quo: aut intra qḋ aliqd factũ aut fieri posse asseritꝰ: vt qñ venisti: hodie his diebus nõ hos dies. Qñ hec acta sunt: anno ducentesimo. Olympiade centesima die quarto. calendis martiis ⁊c. Itẽ intra q̃tũ tp̃s perlegisti Virgiliũ. Intra sex menses ⁊ bi non dices infra. Sed si maius Ego sex mensibus Virgilium perlegi. Non aũt sex menses. In actõ autem tunc loquendũ est. qñ queritur q̃dudũ aut vt vulgo querũt q̃diu. vt q̃diu studuisti. tres annos Et licet Valla nasum ducat dices continuatũ tẽpus significari per actm̃. vt primo enei. Vna cuꝫ gente tot ãnos Bella gero Et in sexto Noctes atq̃ dies patet atri ianua ditis Et Cicero in primo officiorꝝ Annum audiẽtem cratippum dicit quasi continuatũ dicat. vnde ꝓprie dices. Ego crastino die tecũ ero: etiã si ad modicum tempus. Sed crastinũ diẽ tecum ero si dicis totũ crastinum significans. Neq̃ obest q̃ interdũ dictio totũ additur. vt. i. enei. Hic iã tercentũ totes regnabitꝰ ãnos. q: nota est regula grãmaticorꝫ. Equiualẽs geminis harũ si iungitur vni. Dictio ꝓ reliqua tm̃modo debet haberi. Tũc autẽ a bonis authorib⁹ additur hmõi dictio, vbi emphaticos magnitudinẽ tp̃is

denotare volunt. ¶ Ceterũ vt vno verbo qđ sentio dicã oĩbꝰ modis põt tp̃is mensura seu ip̃m tp̃s in abltõ poni: sed tũc venuste in actõ qñ continuatum ẽ tẽpus ⁊ rñdetur ad q̃diu. Que vero dti casus videntur potiꝰ aduerbia sũt vt luci vesperi ⁊ tempori ⁊c. ¶ Annotatio scđa ⁊ tertia. Ti. lix.

Addunt quæ partis vel quę vi proprietatis:
Vel quorum vsurpant naturam more gubernant

¶ Secundo per grecã figurã de qua in regimine adiectiuoꝝ satis dictũ est vt frigeo manus vel manibꝰ. doleo caput vel capite. fractus mẽbra vel mẽbris: sed in actõ poetis cõceditur in abltõ etiã historiographis. Neutro tñ modo oratoribꝰ: qui diceret: frigẽt mihi manus: dolet mihi caput: fractũ est crus: facta sunt membra vel more poetico. fregi crus sicut fregi nauem p̱ eo qđ est Nauis mihi fracta est vel passus sum naufragium. Possumus etiam mutare verba in nomina vt sum frigidis manibꝰ ⁊c. egro capite ⁊c. Tertio quedã vsurpatiue in aliã significationem assumpta actm̃ vel ablatiuũ eoꝝ quoꝝ naturã assumũt quandoq̧ regunt vt ardeo amorẽ vel amore. Formosum pastor corydon ardebat alexim. Iuue. dicit de rumbo Depastũq̧ diu viuaria cesaris. Depascor enĩ actm̃ regit eo q̧ in passiua voce congruit vescentibus. vt capre pascũtur ⁊ depascũtur frõdes hoc est dum pabulantur vescũtur frõdibus pastor aũt pascit oues frondibus. Huius ordinis sunt fere q̃ ad sensus pertinent. Nã aut aduerbiũ neutri generis aut accusatiuum secum cõstrui volunt: vt sapit antiquitatẽ sapit demorsos vngues Nec vox hoĩem sonat. sonat vitiũ toruũ clamat. redolet vetustatẽ ⁊ vrbanitatem viuit bacchanalia ⁊ sic de cõsimilibus. Que vero ex his licenter ⁊ mere vsurpatiue dicta sunt vitabis. Rarum enĩ est Ardebat alexim. Sed vsitatiꝰ deperibat puellẽ. Ordo versiculorũ nostroꝝ est. Addũt grãmatici ea q̃ gubernãt vi. i. virtute partis vel proprietatis vel q̃ gubernant more eorũ quoꝝ vsurpant naturam. ¶ Annotatio quarta. Ti. lx.

Addunt præterea quibus addita præpositura:
Siue hanc appones seu verbis consociabis.
Appones. patiens. capiens. discens. remouensq̧:
Soluens & gradiens. Sed quando aduerbia desunt.
Expressiua loci ponemus nomina: namq̧
Simplex & proprium quod pagum signat & vrbem
In patrio (per vbi si questio fiat & illud
Nec formæ terne sit nec plurale) locemus
Nam terni terno dabitur: pluraleq̧ sexto
Cui dantur per qua: perq̧ vnde simul rogitata

At per quo quarto: reliquis sint præpositur æ
Appellatiuis quę certa notant prpriorum
Ius dabo militię belli: ruri. domi humiq;.
Nec minus est iuris cõiunctis pręposituris
Q̃ fuit appositis: nisi q quadrant quoq; ternis
Quę componuntur cum trans quarto tribuuntur
Accedoq; simul quandoq;: aggressus ad ortus.
Alloquor affatus necnon adeo sociatis.
E vel ab exq; satis sextum quandoq; locabis.
Teste abeo ac absum: iunctum extra vult sibi quartũ
Inq; fere terno quadrabit raroq; sexto.

¶ Quarto oĩa fere verba regunt accusatiuũ vel abltm̃ ꝟtute prepõnis apposite vel cõposite. De cõpositis aũt ex ꝑpõnc satis dictum est prius. Per appositionẽ ꝟo regũt abltm̃. Primo vt dicẽ oĩa verba passiua: vt amor a te. Secundo significantia susceptionẽ: vt suscepi accepi recepi sumpsi a te. Item didici accepi intellexi: audiui abs te. Silr significantia remoueri vt remoueor a te: discedo ab eo: ꝓlõgor: disto: differo: distrahor: abducor. Itẽ significantia soluere vt soluo te curis. Libero a malo. soluo vinculis. redimo a seruitute. Itẽ oĩa ꝑtinẽta ad gressũ ꝓfectionem seu incessũ si significãt motum ad locũ: regunt accusatiuũ mediãte prepõne in. ad aut sub. Si per locum mediante per aut trans. Que vero quietẽ ĩ loco vel motũ citra transmigrationẽ et mutationẽ loci aut temporis regunt abltm̃ mediãte ꝑpõne in vel sub. & olim super & subter vel subtus. Et que motũ de loco eundem casum mediante prepõne de. Et hoc ꝑcipue in appellatiuis nõ appropriatis. Propria aũt noĩa vrbium & oppidorum vt ꝓ aduerbiis localibus dicta cognoscas demũt prepõnẽ nõ quidem de necessitate. sed ꝓ veteri peritorũ cõsuetudine obseruãda. Ponũtur aũt hmõi propria in gtõ actõ vel ablatiuo. In gtõ ponunẽ propria nomina loci minoris simplicis figure singularis numeri prime vel secunde declinationis cõstructa cũ verbo vel participio importante quietẽ vel motũ in loco sine loci mutatione. Et hoc accipiẽdo locũ generaliter ꝓ certo spacio. nõ vt phisici capiũt ꝓ superficie corporis continentis vt valentia põt accipi ꝓ loco & qui in tota vrbe deambulauerit non intelligitur mutasse locũ donec eam deserat. Recte ergo dicas ambulo valentie: dico ꝓpria noĩa: qr appellatiua ꝑpõnẽ desiderant vt ambulo inter menia vagor in vrbe valẽtina. Solẽt tñ poete etiã appelatiuis prepõnem auferre vt. i. eneidos. Littore aheua locant. Addo loci minoris hoc est vrbis: oppidi: castelli: aut pagi. qr ꝓuinciis & regionibus seu terris addẽ ꝑpositio. vt sũ in gallia. Silr & ꝓpriis cõposite figure: vt sum ĩ sãcto germano. Preterea subdo ꝑme vel scðe singularis. qr si fuerit plis nũeri aut tertie declĩatõis nõ ĩ gtõ sz ĩ abltõ ponerẽ. vt studui athenis: venetiis

veijs:gabijs:parrisijs Itē auinioni:babiloni ꝛc. in accusatiuo ponūtur ꝓpria nomina loci minoris simplicis figure cōstructa cū ꝟbo vel participio importante motū ad locū. vt ꝓficiscor lugdunū. dico silr hic ꝓpria noia loci ꝛc. qr oib⁹ alijs preponenda est prepositio nō tñ refert cuius declinationis aut numeri fuerint dummodo sint ꝓpria noia loci minoris ꝛc. Poete aūt sua licentia subtrahunt prepōnem etiā regionibus ꝛ appellatiuis quibusdam vt Italiam fato ꝓfugus lauinia venit littora. ¶ In abltō ponunt oia ꝓpria noia loci minoris simplicis figure cōstructa cū verbo vel participio importāte motū de loco vel per locū:vel etiā quietē vel motum i loco dummō sunt tertie declinationis aut pluralis numeri: vt venio roma bononia. Non tñ inepte dixeris per bononiā. Neqꝫ vero cōtra artē oino fecerit qui predictis proprijs prepositionē dederit immo si ablatiuo prepositionis confusionem pariat non est auferenda.

¶ De aduerbijs autem sunt versiculi nostri.

Post quo dentur in o vel in uc aduerbia & in q̄

Infra vel supra fortasse:foras simul vltra.

¶ Ad interrogationē factā ꝑ quo:respondebis p̄mo ꝑ aduerbia localia ad locū:finita vel i o vt alio aliquo nequo:siquo eo vltro:citro:quoque:quopiā ꝛc. intro:vtro vtroqꝫ neutro. vel in uc vt huc illuc istuc q̄ veteres i oc ꝓtulerunt vel in q̄ vt vsq̄ nusq̄ vel in a vt infra supra extra vltra citra:ꝓ aduerbijs posita:sed raro sine casuali ponētur nā ꝓ extra dicā foras ꝓ intra intro ꝓ vltra vltro. Scdo ꝑ proprie noia vrbiū aut per appropriata sine ꝑpōne vt romā athenas lugdunū verulos militiā rus domū ꝛ domos. Tertio Per noia aliorū locorū vel aliarū rerū existētiū in loco mediante prepositione ad. in. vel sub. vt ad flandriā in edes meas. sub tectum altum.

Post qua dentur in a vel in ac & compositiua.

Nequa.alia.recta.quauis hac itur & illac

¶ Post qua respondebis p̄mo aduerbia localia per locū finita vel in a: vt ea qua alia eadē aliqua nequa siqua ꝛ hinc cōposita quauis qualibet quacūqꝫ vtra:neutra:vtraqꝫ vtralibꝫ ꝛc. vel i ac:vt hac illac istac. Scdo ꝓpria vrbiū in abltō sine ꝑpōne nisi verbū actm̄ flagitet:vt ꝓfectus sum auinione transiens bononiā. Tertio per alia loca aut res in loco mediante prepōne per. vt per italiā per medios hostes. Nec pecces si ꝑ auinionē dixeris.

Post vbi dentur in i vel in ic.intus foris vsq̄

Cum natis vel in a quæ gignit prepositura

¶ Post vbi respondebis p̄mo aduerbia in loco vt sunt finita in i vt vbi alicubi sicubi nūcubi ibi ꝛ cōposita vbiqꝫ ibidē. Itē in ic vt hic illic istic. Itē intus foris pegre ꝛ in q̄ vt vsq̄ nusq̄. Itē vspiā vtrobiqꝫ ꝛ silia ꝛ in a a ꝑpōnib⁹ orta:vt infra supra intra extra citra vltra ꝛc. Scdo ꝓpria noia loci minoris simplicis figure in gtō posita si sint prime aut secunde declinationis ꝛ singularis numeri:vt sum rome:fui brundusij. aut in abltō si sint pluralis numeri aut tertie declinationis:vt sum veijs:studui parrhisijs et athenis. Itē carthagine aut potius vt statim dicam carthagini. Tertio alia locorū aut aliarum rerum noia cum prepōne in abltō. vt sum sub celo. sum i domo aut in actō sum apud edes meas:iaceo super terram ꝛc.

Vnde vel vnde petit vel in inc finita vel in ne:
Vel tus: & inde: foris for san nusq̄ simul vsq̄.

¶ Post vnde respōdebis aduerbia in vnde: vt sicunde necunde vndeunde vndeuis vndelibȝ. aut i inc: vt hic illic istinc aut i ne: vt supne inferne aut i tus: vt int⁹ hūanitus diuinitus radicitus. aut in inde vt inde aut foris ⁊ for san vsq̄ ⁊ nusq̄. Itē vtrinq̄ vndiq̄ vndecūq̄: ⁊ quo nōnulli vtūt altrisec⁹ Deinde ꝓpria vbiū in ablt̄o sine p̄pōne. aut aliarū rerū mediāte p̄pōne de vt descēdit de celo venit carthagine. Hic aūt aduertēdū est: noīa aduerbialiter posita si ponant̄ ꝓ aduerbijs de loco in equidē poni in tertia declinatione: vel s̄m Seruiū quoties ꝓ aduerbijs in loco ponuntur exeunt in i: vnde ad illud quarto enei. Tyria carthagine qui nunc Expectat ⁊c. sic dicit Carthagine ꝓ carthagini. ꝓ aduerbio in loco. de loco posuit sic Horatius Rome tibur amē: ventosus tubure romā. Idē Seruius in illud in eodem paulo post. Aulide iuraui Aulide inquit. i. in aulide vel aulidi ⁊c. Quib⁹ manifeste p̄tendit aduerbia i loco sumpta a noībus tertie declinatiōis exire in i: vt carthagini auinioni tiburi ⁊c. Quietiā aduerbia tp̄is a noīb⁹ tertie sumpta in i exeunt: vt luci tēpori vesperi: sed ⁊ noctu ⁊ interdiu legitur

Quorsum ex quo natum versumq̄ dat inde creata.

¶ Post quorsū qđ est cōpositū ex quo ⁊ versū r̄ndētur aduerbia sic cōposita vt sursū deorsū: dextrorsū: sinistrorsū horsum: illorsū aliquorsū: nequorsū aliorsū vtrorsū: aut vtroq̄ v̄sū retrorsū ⁊c. aut ꝓpria minor̄ locor̄ noīa cū v̄sus postposita vt romā v̄sus aut appellatiua cuȝ alia si volum⁹ prepōne vt ad celū v̄s⁹ ⁊c. Silr̄ est rō de quousq̄ vt quousq̄ hucusq̄ illucusq̄ ⁊c. Et de q̄tenus vt eatenus hactenus. Ad oīa interrogatiua silr̄a r̄ndebim⁹: si latini h̄ri volum⁹: nisi forsan r̄nsiua desint: vt q̄tennis est. dicā quinquagenarius aut q̄nquaginta annor̄ nō q̄nquagintēnis aut q̄nquagennis: et ita in silr̄. Nō opus est admonitio idoneos authores frequētius vsos v̄bis de loco q̄ ad locū. Hoc est abeundi vt quo abis: quo fugis. quo discedis quo te subducis. Quo se nūc pripit ille: Neq̄ ope preciū esset admonere iuuentutē: vt apte hmōi interrogationibus. Quo qua vbi ⁊ vnde vtatur: nisi q̄ plurimi in ea refallant̄. dicentes vbi vadis ꝓ eo quod est: quo abis. Itē in nō possum⁹ hic trāsire cū dicēdū sit Hac: ⁊ in consimilibus.

¶ Epilogus regētiū actm̄ cū ablatiuo. Ti. lxi.

¶ Patet ergo q̄ v̄ba actiua p̄ter actm̄ patientē decē modis abltm̄ regūt. Pr̄io p̄cij vt mullū sex millib⁹ emit. Scd̄o crimīs aut pene. vt dāno te decē libris accuso crimīe pessimo. Tertio de quo fit ipletio vel euacuatio vt ipleo loculos pecunia ⁊c. Quarto ornamēti ⁊ cuiuslibet rei circa quā versatur actus verbi. Induo te honore vel vestib⁹. Quinto instrumenti: vt vidi oculis. Sexto tp̄is. Septimo excessus vel mēsure. Octauo virtute p̄positionis composite: vt educo exercitum castris. Nono gr̄a p̄pōnis apposite vt audiui a p̄ceptore meo Decimo abltm̄ loci aduerbialiter positi vt clarui athenis. Audiui Aristo. pisijs ⁊c. Silr̄ter absoluta v̄ba quattuor aut q̄nq̄ modis actm̄ vl' abltm̄ regunt. Pr̄io tp̄is Scd̄o p̄tis vel indumēti. Tertio trāssumpta. Quarto v̄tute p̄pōnis cōposite vt Egredior vrbē ⁊ vrbe virg. in. ij. enei. Est vrbe egressis. Hora. in sermo. Egressum magna me cepit aricia roma. Itē exeo ciuitatē ⁊ ciuitate. Virg. in buc. Quāuis mlt̄a meis exiret victia septis. Et paulo post. Neq̄ em̄ seruitio exire licebat De accusa-

tiuis nihil dubitatur. Quinto virtute ppositionis apposite: vt descēdit de celo ad inferna. Sexto actm̄ vel ablm̄ loci aduerbialiter positi. Itē oēs fere cause in ablatiuo ponuntur. ¶ De ablatiuis causalibus. Ti. lxij.

Verba solent causas sexto sociare quaternas.
Prepositura suum passiuis iungit agentem.
Instrumtalem sine cum dabis efficientem
Ac naturalem: sic dico pudore rubentem.
Ex qua materiæ bene quadrant prepositurae.
In qua & circa quam nullo sub preside ponam
Vescor cum potior careo fungor fruor vtor
Et vaco dum vacuum signat sexto lego iunctum
Quo fit quicq; modo poteris describere sexto.
Finis iuncture debetur præpositurae.

¶ Oia vba passiua regunt agentē in abltō mediante prepositione a vel ab vel abs. qui cas⁹ est passiuis pprius sicut actūs patientē significās actiuis. Nā ceteri casus cōmunes sūt. Hi in se iuicē mutātur. Itē oia verba regūt instrumētū in abltō sine ppositione vt prius patuit ꝛ ita cām efficientem instrumētalē. Siliter cām naturalē. vt pudore rubes timore palles anxietate trepidas. Letitia exultas. Addūt quidā prepositionem pre in ablatiuo vel pp̄ter aut p in actō. Et hec de triplici causa efficiēte. Causa materialis ex qua aliqd fit etiā ppositionē nō refugit vt edifico domū ex lignis. Poete ppositionē nō addunt. vt sectaq; intexunt abiete costas. ꝛ alibi idē vir. Viminibus molliq; paras detexere iunco. Item causa materialis in qua ꝛ circa quā sine ppositiōe in abltō frequēter ponūtur: vt frigeo manibus. Aestio te vestibus. Impleo lagenā vino. addūtur p firmis exēplis. hec verba vescor. potior. fungor. fruor: vtor. q apd Tere. ꝛ apd antiquores etiā actm̄ regebāt. potior etiā gtm̄ rerum hactenus honeste regit s; subaudiri videt imperio vt romani diu rerū potiti sūt. Addunt pdictis. careo ꝛ vaco significās vacuū esse. Sed Terē. dicit tui carendū. Vaco etiā significans aliis vacuū vni rei intētū eē dtm̄ regit. vt: vaco phie. qsi illi me vacuū curis effecerim. Caremus aūt q hre expediat. Vacamus pcipue malis vt culpa. Cōsilter modus agendi p quē cām formalē intelligūt in abltō ponit. vt canto alta voce. Recito dulci prolatione: sūmopere desidero. Nullo pacto fieri pōt. Miris modis palleo. Antiquo instituto hoc facio. Sic q in aduerbia transeūt. vt falso conqueritur natura hūana. auspicato duxisti vxorem. haud expectato venisti: subito abiturus. imperato redibis. Finis autē magis in actō ponit: mediante ppositione pp̄ter. Cū vero dico Ieiuno amore dei nō finis significat per ablm̄ sed causa efficiens occasionalis. Nō em̄ vt deum amem sed quia deum amo ieiuno. sed hec satis.

¶ De ablatiuis in significatione sequele positis qui etiam septimi casus dicuntur. Ti. lxiij.

Si duo suppositis socientur verba duobus
Præpositis quia dum: vel si paribusq́: sine illis
Ex vno & verbo sexti duo rite creentur
Qui rectore carent in designando sequelam.
Quorum participans erit aut supplebitur alter:
Qui si suppositum desit verbo satis extet:

¶ Quotiẽs due orões de ṽbo et supposito sic se hñt vt alteri apponãtur hmõi ꝑticule. Si q̃z. dũ donec. qñ ⁊ sĩles. tũc venuste talẽ orõnẽ abiectis ꝑticulis mutes in duos abltõs. quorũ is q̃ fit ex supposito nõialis est is vero qui ex ṽbo ꝑticipialis. vt magi postq̃ aperuerunt thesauros suos obtulerunt mũera. Magi aꝑtis thesauris obtulerũt munera. Quoties tñ hmõi abltĩ ntũs principali verbo supponit̃ meliꝰ esset remoto abltõ nomiali vel pronoiali participialem in ntĩm mutare. vt verbi gratia si dicerẽ more grecorũ me occupato in repub. nõ potui ꝓprijs preesse melius dicã. Occupatꝰ in repub. non potui ⁊c. Grãmatici veteres vocãt hmõi ablatiuos septimos casus Nr̃i aũt absolute. vel in designatione cõsequẽtie seu sequele positos absolute quidẽ quia a nullo vident̃ regi. In designatiõe aũt consequentie seu sequele: q̃z designatur altera oratio de supposito ⁊ verbo sequi sine qua sentẽtia claudicet: vt sole lucente plenũ nõ est nisi addat̃ dies est aut q̃d simile. Ceterũ q̃z hmõi abltĩ fiunt ex oratione de supposito ⁊ apposito. verba aũt impersonalia supposĩtũ nõ hñt credunt abltĩm participialem ab impersonalibus per se satis esse. vt habito q̃d sit nomen dicã quid sit verbũ dicto de verbo dicã de aduerbijs: sed hmõi locutiones rare sunt. Est tñ discretio in hmõi locutionibus Nã duoꝝ abltõꝝ iterdũ ⁊ id quidẽ frequẽtissime alter ẽ nõialis alter ꝑticipialis: vt sole lucẽte dies ẽ. Int̃dũ alter ꝓnoial' et alter ꝑticipialis vt illo adhuc loq̃nte. Interdũ ambo noiales sed alter facile in participialẽ mutabilis. Hora. Nil desperãdũ teucro duce ⁊ auspice teucro. vbi potest subaudiri participialis vt sit teucro ente auspice. Interdum enim subaudit̃ participialis vt ibi apud. eundem. Nudus inopsq́ domum redeam te vate. subaudi ente. Et quarto geor. Virg. te matre relinquor. Et in bucco. Te duce si qua manent sceleris vestigia nostri. Interdũ ergo alter ẽ ꝓnoialis ⁊ alter noialis Interdũ vnũ abltĩm satis eẽ putãt dũmodo deducatur a participijs impersonaliũ aut a gerundijs. vt viso q̃d sit virtus. Itẽ cãtãdo rũpit̃ anguis. vritq́ videndo femina. Memoria excolẽdo auget̃. Sed de his post impersonaliũ cõstructionem dicetur.

¶ De impersonalibꝰ actiue vocis regẽtibꝰ dtĩm. Ti. lxiiij.

Hæc si prima locas impersonalia dicas
.i. dtõ .s. dtũs. i. a parte ante regi a perotto
Terno danda. sed hic supponi creditur: atq́
Infinitiuis post poni posse decenter.
Vt mihi flere placet cum prole libetq́ licetq́

Accidit euenit & præstat restat vacat atq;
Sufficit expedit & conducit conuenit atq;
Contingit constat liquet atq; dolet: superaddes
de regētibus dtm̄ cū abltō
Fit cum prole sibi ternum & sextum sinit addi.
de regētibus actm̄
Quarto iunge iuuat decet & delectat oportet.
Pertinet & spectat duo præpositura gubernat.
de regētib⁹ actm̄ ⁊ gtm̄
Pœnitet atq; pudet piget & tedet miseretq;
Personam quarto rem cuiusq; dant genitiuo.
Que cū infinitiuis impersonaliū impersonalia sunt.
Desinit & cœpit solet incipit atq; potest si
.i. etiam impersonalia
Impersonali præponas talia dicas:

¶ Multa sūt verba vt Valla docet neq; plane psonalia neq; impsonalia cē̄ sēda. Hec ei placet displicet libet licet accidit euenit pstat restat vacat sufficit expecit cōducit cōueit cōtingit cōstat liquet dolet ⁊ silia si in principio orōnis ponant videt impsonalia: ⁊ dtm̄ post se cū infinitiuo plerūq; deside rant. H... dentq; fere anceps pteritū: vt placet placuit vel placitū est. libet libuit vel libitū est. licet licuit vel licitū est. Sicut ⁊ alia q̄ post dicet pudet puditu est vel puduit. Miseret misertū est non aūt miseruit. Si ergo dicas placet mihi studere. impsonale videt. Sz si dicis. Studere hoc est studium mihi placet iā personale censebit. Fit aūt licet vocē actiuā passiuā tn̄ hz significationē sicut ⁊ fio. regitq; dtm̄ ⁊ interdū abltm̄: sz ipsonaliter poti⁹ absolute ponit vt q̄ fit mecenas ⁊c. dz tn̄ bn̄. Mihi ab oīb⁹ satisfit ⁊c. Et hec cū dtō. Cū actō cōstruunt hec q̄ttuor. decet iuuat delectat opz quorū priora duo passim psonalia legunt. Posteriora rarius vt virtus delectat paucos Terē. queq; oportēt: antiq̄ dixisse volūt. Duo ipsonaliter sūpta mediāte pposition e ad regūt actm̄. vt ptinet ad me spectat ad oēs. Siliter attinet ad paucos q̄ inepte dtō iungas. Quinq; sicut prius dictū est penitet tedet miseret ⁊ miserecit piget ⁊ pudet añ se flagitāt impsonalia infinitiuis contēta cuiusmōi sūt cepit incipit desinit solet pōt ⁊ post se actm̄ q̄si suppositalē ⁊ gtm̄ vel infinitiuū: vt nec te peniteat pecoris diuine poeta. Et in eisdem buc. virg. Nec te peniteat calamo triuisse labellū. Cetera repete supra capitulo de regētibus casum ante se.

¶ De ipersonalib⁹ passiue vocis. Gerūdijs ⁊ supinis et reliq̄s pīnitiuorū casum regentibus. Ti. lxv.

IDem sit casus quibus idem significatus.
Nā patrum natus: verborū ab eis generatis
Impersonali sine quarto: participanti:

Atq; gerundiuis verbis: primisq; supinis
Stantibus actiue: pronominibus simul aduer.
Et transsumptiuis quibus equiualent dabo casus
.i. soli.
At personali rectus: quartusve sit vni
Impersonali sextus: raroq; datiuus.
.s. suppositum. vt petri interest.
Nomine suppositi: sed in hoc scio plura resolui
Tu fles: sed te flere negas: a te scio fleri.
Non bene crede mihi: seruo seruitur amico.

De gerundiorum constructione. Ti. lxvi.

ERgo scies casum poni ãte gerundia nullum
Post: verbi casum dabis & persepe datiuum
Calusa gerundia di numero iunguntur vtriq;
Cum fio vel cum verbali rite locanda.
Dum finita: petunt: vel quarti præpo.ituram
Vel substans verbum signantq; quid esse necessum.
Clausaq; do querunt vel sexti prepo situram.
Vel iungi verbo penitus rectore soluta.
.s. in di do & dum .i. passiue tenta.
Cuncta autem nullum poscunt patientia casum.
Dumq; gerundiui est constructio nominis illis.

De supinorum constructione. Ti. lxvii.

ANteriore petunt a parte: priora supina
Verbum aut participãs cũ motu: a posteriore
Vel casum verbi: vel nil: at posteriora
Quæ stant passiue: scimus n l poscere post se
Ante autem nomen duntaxat mobile quærunt

Mittimus Eurypilum scitatum oracula phœbi.
Isqꝫ refert aditis dictu miserabile letum.

¶ Oēs dictiōes qbꝰ significatꝰ. i. modꝰ significādi ē idē regūt eūdē casum ¶ Vñ p̄mo multa noīa deriuatiua regūt casus suorū p̄mitiuorū. vt cōpatiua ⁊ suplatiua suoꝝ positiuoꝝ casus regūt p̄ter quos ꝯpatiuū abltm̄ rei excesse: ⁊ suplatiuū gtm̄ multitudis excesse regit. Vñ quotiēs casꝰ quē suplatiuū aut cōparatiuū regit etiā a positiuo regi pōt diceꝛ ab eodē: vt eiusdē ꝟtute rectꝰ. Silr̄ ē de aliis deriuatiuis vt vas vini ⁊ vasculū vini. ¶ Scd̄o ꝟba p̄mitiua ⁊ ab eis deriuata. vt miseret ⁊ miserescit lego ⁊ lectito ¶ Tertio impsonalibꝰ volūt quidē a pte posteriori dari casꝰ psonaliū. vt legitur matheū. Apud doctos autē absolute cōperies: nisi forte mediante ꝓpōne vt iꝛ in antiquā syluā. Iliacos intra muros pugnatur ⁊ extra. habēt aūt vt priꝰ patuit in rōne suppositi abltōs: vt fleꝛ a vergilio de morte didonis: sed rara est hec quoqꝫ auis. Quarto pticipia ꝟboꝝ quoꝝ significationem obtinent post se casum rūgūt. vñ cum quattuor sūt tpa pticipioꝝ pn̄s p̄teritū ⁊ duo futura Presēs ⁊ futurū i rus actiue aut neutraliter fcā t futurū i dus semꝑ passiue. Preteritū aūt iterdū vtroqꝫ modo sicut ꝟbū cōe vnde solēt dari hmōi versus. Verbū cōe ꝗuis agat ⁊ patiatur sola per ans ens rus: tm̄ actio significaꝛ. Dus solū patiꝛ ꝑ us aūt vtrūqꝫ notaꝛ. Videndū est ergo quā significationē pticipia gerāt. Nā q̄dā sub actiua voce passiuā hn̄t significationē vt res euidēs q̄ apte videꝛ. facies indulgēs cui indulgetur. Plura sub passiua voce actiuā significationē hn̄t vt iuratus q̄ iurauit. ꝓfusꝰ quasi ꝓfusor. discretꝰ quasi discernēs. tacitus tacens: vel qd̄ taceꝛ ⁊ multa alia apd̄ Vallā cōperies. q̄ tm̄ nō regūt actm̄ more pticipioꝝ pn̄tis tpis ab actiuis ꝟbis descendentiū. Neqꝫ oīno a ꝓpria significatiōe si ꝓpius inspiciant abhorent. Preterea pticipia noīaliter sumpta ꝟborū suorū casum amittūt ⁊ noīm ꝟba accipiūt: vt metuēs flagelli: q̄ metuit flagellū. Volūt aūt quattuor modis pticipiū in nomē migrare. Primo dū mutat regimē sicut in exēplo p̄dicto. Scd̄o dū nō cōsignificat tp̄s: vt venerādꝰ q̄ nō venerabiꝛ sꝫ dignꝰ veneratiōe. Et i hoc differūt gerūdia a pticipiis: q̄ gerūdia quādā rei administrationē pticipia vero tp̄s importāt vt dicit Valla. Tertio dum format de se cōparatiuū ⁊ suplatiuū vt doctior doctissimꝰ ⁊ sic etiā pdit tp̄s simo semꝑ qñ nō manet pticipiū. Quarto dū pticipiū cōponiꝛ cū aliquo cū quo verbū cōponi refugit: vt indoctꝰ. Nō em̄ dr̄ indoceor. ¶ Quinto gerūdia verbaliter ⁊ actiue sumpta regūt post se qñqꝫ casus suorū ꝟborū. Sūt aūt triplicia gerundia: in di q̄ videnꝛ gti casus: in do abltī: ⁊ i dū actī: vt natus sum cā amādi deū: ad amādū deū. benefacio amādo deū. Dico gerundia verbaliter sumpta: q̄r si ꝓ gerūdiis accipianꝛ gerūdiua noīa q̄ ꝑ omēs casus ⁊ genera declinātur: nullū casum regunt vt memoria excolenda. Addo actiue sumpta: q̄r passiue nullū casum regūt vt memoria excolendo crescit. i. dū excoliꝛ. Addo nouissime post se: q̄r añ se apud latinos nullū casū regūt: vnde nō dices scribentē habendū est calamos. sed scribenti opꝰ ē habere calamos. Quō aūt gerūdia i di substātiua noīa maxime verbalia cuiusmodi sunt locꝰ tp̄s. oportunitas. cura ratio idoneitas. aptitudo causa. amor desideriū. spes. sitis. fames. cupiditas ⁊ silia añ se hn̄t: que ꝟba infinitiui modi fugiūt. Itē quō vtriusqꝫ nūeri videnꝛ gerūdia in di. Silr̄ quō gerundia in do et in dū prepositiones diuersas añ se affectant ⁊ post se casum

suoꝝ verboꝝ si actiue ꝛ verbaliter sumant. Preterea quō honestius gerundiuis noībus ꝙ ipīs gerūdijs vtaris ptum in his agui: sed lati⁹ in Aug. datū. ¶ Sexto priora supina actiue sūpta q̄ leniꝑ cuꝫ verbo vel pticipio motu tacite vel expsse significāte cōstruūt casū verboꝛū post se regūt: vt vado spectatū comedias. Legim⁹ apō poetas infinitiuos etiā cū hmōi verbis motu importātibus cōstructos: sed nō tā venuste. vt primo enei. Non nos aut ferro lybycos populare penates. Venimus: aut raptas ad littora vertere predas. Neqꝫ vero in multo vsu sūt hmōi supina cū casibus a parte post rectis. Nā vt suo loco dicemus. Venustius dixeris. Ego veni auditur⁹ lectionē vel, ad audiēdā lectionē ꝙ auditū lectionē: lꝫ cōtra latinitatē nō peccet qui ita dixerit. qꝛ Virg. dicit enei. ij. Suspēsi Eurypilū scitatū oracula phebi mittimus. vbi actūs oracula regitur a supino scitatum. Dico postra. Et posteriora supina nullū casū regūt sꝫ absolute ponūtur. Neqꝫ actiue significant: sed passiue: neqꝫ cū verbis motū de loco significātib⁹ rite cōstruūtur sed cū noībus adiectiuis tm̄. Cuiusmodi sūt dign⁹. facilis difficilis. rarus iocūd⁹: pulcher. et silia. vt dignū auditu. i. vt audiaꝫ. facile factu. i. vt fiat difficile creditu. i. vt credaꝫ. rarū inuentu. i. ad īueniēdū vel vt inueniaꝫ iocundu dictu. i. dū dr̄. pulchrū vel fedū obscenū ve aspectu. i. dū aspicit. Neqꝫ vero credas esse abltōs hoꝝ verbaliū. auditus visus aspect⁹ ꝛc. Nec dicas. venio auditu: sed de auditorio. ꝛ ita de similibus. ¶ Septimo de pnoībus dictū est ꝙ substātiuoꝝ noīm p qb⁹ ponuntur casū regunt. ¶ Octauo aduerbia eoꝝ qbus in significādo correspōdēt casū regūt vn̄ positiua noīm positiuoꝝ cas⁹ fere regut. vt sicut dr̄ silis tibi ita silr̄ tibi: ꝛ vt cōueniēs tibi ita cōueniēter tibi. Itē cōpatiua cōpatiue tēta etiā in aduerbijs abltōs regūt: sicut ptitiue tenta ꝛ suplatiua oīa vt melius oībus dixisti. Optime oīm dixisti. Manuū meaꝝ segni⁹ opaꝫ sinistra. Itē ppius et proxime aduerbia si veniāt a noīe ppe qꝺ cū dtō cōstructū legiꝫ etiā dtm̄ regūt vt ppe est dn̄s oībus inuocātib⁹ eū. Sic apud Virg. Cū ppius stabulis armenta tenerēt Sin flectanꝫ ab hac ppōe ppe actm̄ regāt: vt apō Salusti. Proxie hispaniā mauri sūt Et apō Cicero. ad octauium Cur casta medio itinere lōgius aduersarioꝝ castris ꝛ ppi⁹ vrbē mouerenꝫ. Idē ad atticum. tn̄ esse officiū meū putaui: exercitū hr̄e ꝙ proxime hostē. ¶ Nono ꝛ vltimo loco: dictiōes trāssumptiue posite regunt casus eoꝝ p quib⁹ vsurpantur: licet id improprie: sicut de noībus dictū est. gnarus causas rerū p eo qꝺ est cognoscens causas rerū. Et de verbis ꝛ participijs ardens alexim: pro eo qꝺ est ardenter amans alexim. Deperit puellā. i. perdite amat ꝛ sic de alijs.

¶ De cōiūctiōib⁹ ꝛ ceteris eundē casum copulātibus. vide supra.

¶ De ceteris partibus orationis ꝛ primo de aduerbijs et interiectionibus. Ti. lxviij.

Ecce atqꝫ en primū quartumqꝫ aliquando requirunt
.i. cosimiles casus vt m̄ actm̄ ꝛ vocatiuū
Comicus hem iungit: tris fratres o sibi subdit
Quod tacitum quartum quoqꝫ vult. sed temperat irā
Veh simul hei terno sociabitut heu dabo quarto
Et primo heus quinto simul ah: nulli heu geminatū:

.s.pridie.

Postridie quartum cum fratre regit patruumqȝ

Si quarto dicas idus suppleueris apte

Adiiciendo die. si mox subieceris ante.

¶ Ecce demōstrandi aduerbiū ntō iungitur. Uir. .in. vi. Deus ecce deus. Baro ēinvallā a tm̄ nisi forte apđ plautū in bacchidib⁹ ecce me. Absolute frequēter ponit̄ locūqȝ hȝ vbi rem magnā: atqȝ inauditā subiteqȝ subortā dicimus. In cōpōne aūt actis vtriusqȝ nūeri iūgitur vt eccū ecclā eccos eccas. i. ecce hic eū vl' eā eos vl' eas: cuius vl' quoꝝ quarū ve mētio facta est. En siue demōstret siue exprobet ntō ꝛ actō iūgit̄. Qui. En ꝓbitas Iuue. En habitū Uir. En q̄ttuor aras. Idē en pam⁹ ꝛc. Cōponit̄ sicut ecce vt ellū ellā ellos ellas q̄si ecce vel en hic illū illā illos illas ꝛ ꝯponit̄ etiā cū q̄s: vt ecq̄s ecq̄ ecq̄d. Hē apđ comicos etiā actō iūgitur. Hē tibi dauū sepe tñ indignatiue sine casu ponit̄. O tribus casibus ntō actō ꝛ vctō iūgitur ntō apđ Ciceronē. O magna vis ꝟitatis q̄ cōtra oim̄ ingenia: calliditatē sollertiā cōtraqȝ fictas hoim̄ insidias semꝑ se ipā defēdit ꝛc. ꝛ apđ Uirg. O fortunati quorū iam menia surgūt. Cū actō apud eūdē. O regina noua cui cōdere iuppiter vrbē ꝛc. ꝛ apđ persiū O iane a tergo quē nulla ciconia pinsit. Qñ aūt hanc vocē O exprimimus ꝛ actō ꝑcipue ꝓponimus: tunc iudicamus indignationem vehementē ꝛ excandescētiā animi vt adnotauit Ualla vt apud persium O curas hoim̄. Silr̄ cū exclamamus indignabūdi o hoīem impurū o ꝑditos mores o scelus nephandū. o facinus indignū. Qñ vero minor est excandescētia: ꝛ amica familiarisqȝ rephensio: ponimus actm̄ sine o vt Plinius iunior ad octauiū. Hoīem te patientē vel poti⁹ durū ac pene crudelē qui tam insignes libros tandiu teneas. Apđ comicos etiā mitior admiratio significat ꝑ interiectionē hui. vt hui tam grauis rastros q̄so: Sed videtur ibi subaudiri ꝟbū sicut ꝛ in aliis quibusdā iam dictis. Pridie ꝛ postridie grā ꝓpōnis añ intellecte in p idie. ꝛ post in postridie regūt actōs ꝛ ꝟtute nois annexi gtōs vñ bñ d' pridie huius dici ꝑdie calendarū ꝛ ꝑdie calēdas Postridie nonarum ꝛ postridie nonas. i. in posteriori die post nonas Hei interiectio dtō adheret. Uir. hei mihi q̄lis erat ꝛc. Heu actō Uir. Heu stirpē inuisā. Inuenit̄ vtrūqȝ ntō iunctū vir. heu pietas. heu prisca fides. Tern. he i. misera heu heu geminatū absolute ponit̄. Uir. heu heu q̄ pinguimacer est mihi taurus in aruo. heus. ah. ohe. heia vctō: heus iuuenes: ah coridon coridon que te demētia cepit ohe bacche. Ue dtō a martiale iūgit̄ Carpere causidici ꝯfertur mea carmina: q̄ sit nescio si scierove tibi causidice. Quō fiūt aduerbia virtute nois regāt pri⁹ dictū est.

¶ De prepositione preter donatum. Ti. lxix.

Præter donatum tenus assequitur genitiuum

Si sunt res geminæ: numero ve carent præeunte

Et quę postponi vult versus ius dabo quarti.

Ante & post causa mensurę iunxero sexto.

Subqȝ notans tempus pro qua benedixeris ante

Jungetur quarto: sed si vis cetera nosse.

¶ De prepositionibus accusatiui casus exempla. Ti. lxx.

Triginta quarto Donatus preposituras
Applicat. Ad patrem sum vadoq; stans apud aulum:
Aduersus turmas Ante edis dimico nostras.
Cis rhenum: citra montes: circa maris oras.
Circum vicinos. contra hostes: circiter annos.
Extra templa deum: pius erga vtrunq; parentum.
Infra celi orbes: inter duo menia / et intra.
Septa vrbis: iuxta muros: ob premia certo.
Pone ducis classes: prope littora / preter honestum
Per fas atq; nefas penes hostem copia rerum est:
Propter quas certo: post menia: sed secus aras
Atq; secundum vrbem: supra orcum trans regionem
Mortis: et vltra erebum: manes simul vsq; profundos.

¶ De. Prepositionibus ablatiui casus exempla. Ti. lxxi.

Idem ter quinas sexto addit: vt a dominante
Ab rege: abs quouis: absq; ordine: clam vigilante.
Coram iudicibus. cum te tecum quoq;. de re
E re aut ex vsu: pro natis. preq; pudore.
Certo palam cunctis procul armis. pube tenusq;.

¶ De vtriusq; casus prepositionibus. Ti. lxxii.

Quattuor ancipati sub casu collocat idem.
In. sub. deinde super cum subter: ego anteriores.
Nam super et subter quarto sociabo: maroni
Fronde super viridi: gemina super arbore sidunt
Ferre iuuat densa subter testudine: linquens.
Sed sexto ipse super dum denotat addo decenter
In tunc vult quando tum dum signo locum variatum
Aut qui diuisum: seu contra signo vel erga.
Siue vsq; adijciam: siue ad signare putabo.
Subq; locum aut tempus dum mutas vel notat ante:
Quadrabit quarto: in reliquis datur vtraq; sexto

¶ Triginta ppõnes actõ deseruiẽtes et quindecim abltõ a Donato lucide cũ exẽplis hñtur, pinde nõ sunt hic repetẽde nisi q' añ et post et cõposite et diuise abltm̃ mẽsure regũt q̃p:opt a Seruio oli vtriusq; cas⁹ fuisse cẽsẽt. vñ est illõ i huc. Et multo post tpe venit. Sic dicere licebit. Trib⁹ dieb⁹ añ venisq̃ tu. Itẽ vsus sicut eius cõpositũ aduers⁹ actõ seruit. sed fere sp postponitur casuali. vt Italiã versus. Preterea. Tenus postponi soluta: tũc legitime gtm̃ regit qñ dictio ẽ tm̃ pl'is numeri aut res geminas significat vt argute notauit Valla. Exempla sunt auriũ ten⁹. crurũ tenus. In alijs abltm̃ capulo ten⁹. titulo ten⁹. i. vsq; ad capulũ vsq; ad titulũ Neq; autoritate careas si cũ iuue. dicas. Crure tenus medio. Prepõnes quoq; vtriusq; casus diligenter discernunt a Donato. Sed modo super et subter poti⁹ actõ gaudẽt. volũtq; sup et supra hoc solũ differre: q' sup cõtinuationẽ rei supposite supra distantiã notat. Vir. tñ dixit. Frõde super viridi. Neq; dubiũ est tunc sup abltõ soli iũgi cõgrue qñ significat de. vt. i. enei. Multa sup priamo rogitãs sup hectore multa. In et sub tũc actõ cõgruũt qñ cõstruunt cũ verbo vel pticipio importãte trãsitionẽ loci tẽporis. subiecti aut diuisionẽ Aut di

rectionē in aliquid vt pficiscor in vrbē dū foris sum. vigilaui i lucē: sub noctem cura recursat. i. ante noctē tempore iam tēdēte i noctē. Oculosq; sub astra tenebat. i. tendētes & directos in astra: vertis albū in nigrū. diuidis i plusculas particulas. In etiā tūc actō gaudet quando significat contra vel erga: vt durus in hostem: pius in parentem. Item quando pertinet ad similitudinem seu formam rei: & quādo iungitur cum hoc noīe es: vt lapis excisus in formā Herculis. Littere excise in es & forte aliis modis & qn̄ pponit̄ vsq;: sed tūc mutatio aut migratio significatur. In & sub tunc ablatiuo quadrant quādo nihil predictorum significatur: sed quies aut motus citra trāsitionem aut mutationē loci temporis aut subiecti: vt curro in vrbe dum in ea sum. sub nocte multa nefanda fiunt. i. in ipsa nocte. Hora. i primo sermone. Sub galli cantu consultor vbi ostia pulsat.

¶ Et hec de regimine dictionum a nobis compendiose tradita.

¶ Clarissimo viro Falconi Simbaldo Patricio romano Protonotario apostolico: apostoliciq; fisci custodi Sulpitius Verulanus salutem.

ETsi hos libros grāmaticos clarissime Falco diligētiori auctorum obseruatione et meo iudicio post Perusinā illā editionem pleniores melioresq; reddidi: Nam superuacuus vt inquit Fabius foret in studiis longior labor: si nihil liceret melius inuenire preteritis: tamen hic qui est de constructione postremus nulla fere alia re factus est amplior: q̄ q verborum sensus preter maiorum morem meumq; institutum tot amicis flagitantibus: vt sibi docendi molestia minueret vulgi sum lingua aperire coactus quod quidē vt minus offenderet ab illorum interpretatione que p se sunt apertissima supersedi. Melior autē ē eo q multa a recētioribus nō hactenus tradita cōtinet: & in multis q̄ illi tradiderunt bene dissentit. In quibus si quis nos voluerit oppugnare: dum mō nō sit ridiculus cauillator & pertinax: facile pfecto intelligere poterit quātis fuerit in tenebris & errore maximo versatus. Postq̄ mētis purgat a caligine lumen veritatis a nobis acceperit. Vale & nil magis a probis pceptoribus tuam secutus sententiam exigēdum putauerim q̄: qd maiori ex parte refugitur: vt discipulos frequenter & prudenter examinent.

Ad lectores idem Sulpitius

Quisquis scire cupit verbis connectere verba:
 Me discat: paruo tempore doctus erit.
Non hæc innumeris sunt plena volumina verbis:
 Nam genus & species paucaq; nosse satis.
Ad quorum certas referet bene singula leges
 Quæ passim discet congeret atq; puer.
Cui si proprietas si copia tradita: per te
 Doctor erit magna est gloria parta tibi.

De regimine & cõstructione dictionum Libellus.

Genera verborũ pcipua sunt duo. Personale et ipsonale. Personale vbuꝫ est qḋ p nũeros psonasq; declinat. vt amo as. at. amamus atis. ant. Impsonale est qḋ finitis nũeris caret ꝛ psonis: vt tedet miseret. ¶ Gñā verborũ psonaliũ sunt qnq; actiuuꝫ passiuũ: neutrũ: cõe: ꝛ deponẽs. ¶ Oia vba psonalia volũt añ sentm̃ vel vtm̃: vt ego amo: o Virgili ama. Ntũs ꝛ vtũs cũ vbo debet cõcordare in duobus: in persona ꝛ in numero: vt tu amas ꝛ o tu ama. ¶ Adiectiuum cum suo substãtiuo in trib⁹ conuenire oportet in genere numero et casu: vt Vergilius doctus legit. Relatiuũ substantie cum suo antecedente accõmodetur in trib⁹: in genere numero ꝛ psona: licet i persona discordare nõ possit: vt equus quẽ video currit. Qui in cõponenda oratiõe gramatica fuerit accurat⁹ raro errabit. Igit vbi sẽsu inuento nũeri ꝛ psone: gña et casus cõueniant Declinatio ꝛ regimẽ conseruet. Dictionesq; ipse latine sint et variatio nõ corrumpatur. Oia verba actiua volũt añ se ntm̃ vl' vtm̃ agentẽ: ꝛ post se actm̃ patientẽ. Excipimus metuo timeo audio sentio itelligo et qdã alia ad sensus ptinentia: que si recte aiaduertimus ntm̃ postulant patientẽ: et accusatiuũ agentẽ: vt admonet Priscian⁹. Sed hec idem regule subiiciant. Interdico vero solũ ex actiuis refugit actm̃. Est aũt cõmodissime i sex species diuidimus. Añ vbũ ideo ponit nomẽ: qꝛ cum verbum significet agere et pati necesse est id in quo actio vel passio fit pri⁹ ostẽdatur. et ideo post ponitur: vt in quẽ actus refertur intelligatur.

Actiuum vbũ est qḋ in o desinit ꝛ format passiuũ in or. vt amo amor. Et potest fere sẽp facere trãsitionẽ naturalem ad hoiem in pma vel in scḋa psona. Sꝫ cum facio cõposita passiua terminata in nio nisi a in i vertant: vt calefacio calefio ꝛ cõficior.

Ordinis actiuum primi sibi vult patientem.
Apponi quartum: ceu diligo/amoq; coloq;
Et video: cerno: tango: portoq; feroq;
Et gero siue veho: teneo: timeo: metuoq;
Formido necnon offendo ledo legoq;
Occido supero: fallit res: decipioq;
Ignoro: pello: foro: supplico: consulo: sperno:
Contemno necnon fastidio et audio sepe:
Ausculto forsan multis simul addito ternum.

Prima species actiuorũ solũ actm̃ patiẽtẽ post se postulat: vt ego amo iusticiam. Et hec simplicia appellantur. amo as. aui. atum. Diligo gis. lexi. ctũ. Differunt qꝛ minus signt diligere q̃ amare. Colo colis colui cultum: pamare: ornare: ꝛ honorare. ꝛ hitare. Video es. visi visum. Cerno nis. creui cretũ. puidere aĩo: tñ videmus cernimus oculis: ad confundunt. Tãgo gis. tetigi tactũ. notũ est. Porto as. aui. atũ. Fero fers tuli latũ. Fero ris. gessi stũ. Veho vehis vexi ctum. pro portare. Sed portam⁹ iumẽto: ferim⁹ nosipsi. gerim⁹ ipi. iumẽto ꝛ nauiue him⁹. Teneo tenes ui. tẽtũ. p tenere ꝛ itelligere. Timeo es. timui sine supino. Metuo is. tui. sine supino. Formido as. aui. atũ. pro timere. Timem⁹ presentia. Metuimus futura. Formidam⁹ diu. Dicimusq; metuo et timeo tibi: sed subiũgit actũs. Et dnt nã metuo te vt iimicũ: metuo tibi vt malũ accidat metuo ad te ne mali aliqd afferat. Desidero as. raui. ratũ. notũ ẽ vbũ. Supo as. aui. atũ. p vincere. Ledo is. lesi lesũ. Offendo is. di. sum afficere dolere aut offensa. Occido is. di. occisum penultima produ. pro in

terficere. Lego gis. gi. p legere & furari. Decipio pis. epi. eptum. Fallo fal lis fefelli falsu. p fraudare. dic aut via fefellit me. Ignoro as. aui. atum. pro nō scire. Pello lis. pepuli pulsum. expellere. Supplico as. aui. atum. poscere pcando: qd etiā dtō iūgitur patiēti. Cōsulo lis. lui. ultū. petere cō silio. Sperno nis. spui spretū. Cōtēno nis. cōtempsi cōtemptum. vilipēde re. Fastidio is. iui. itū. pfastum spnere. Audio is. iui. itū. Ausculto as. aui. atū. nota sunt vocabula. Que duo etiā dtō iungunt & significant obtempe ro: vt ausculto tibi. Potes aūt ex his oibus & fere reliquis personalibus vltra suos casus dtm addere dānū: aut vtile: decus aut dedecus denotan tē exceptis illis q̄ hunc naturalr exigūt vt do & seruio: vt desidero laudem filio tuo. Cū his que numerauimus maiori ex pte cōposita comprehendes dabisq; operam: vt legē ad quē sint referenda intelligas.

.i. actm .i. ablto .i. gto .s. ordinis

Vartū cū sexto patrioq; teneto secundi
Impleo cū repleo: seu cōpleo: & expleo: damno
Accuso: incuso: simul arguo: corripioq;
Impello. euacuo. castigo. punio. mulcto.
Increpo reprendens: emo: comparo: rem redimo ve:
Uendo venundo: precium tamen adijce sexto.
Sed patrium: tantum: quantum: plus: & minus optant.
Quinetiam pendo: curo: sum: consulo: fio.
Estimo cum facio: patrijs compluribus addo.
Ut magni: parui: minimi: flocci: boni. & equi.

Ecūda species post actm vult gtm vel abltm sine ppōe: vt im pleo cadūvini et vino. Et dicunt hec recte possessiua: q: posses siuū. i. gtm admittūt. Impleo es. eui. etū. Repleo es. eui. etū. Cōpleo es. eui. etū. vulgaria sūt. Expleo es. eui. etū. iplere ad sūmū: & ad satietatē. Dāno as. aui. atum. Accuso as. aui. atū. sic incuso: sed incusamus maiores accusamus pares vel inferiores: sed con fundūtur. Arguo guis. argutum. Increpo as. atum. Corripio pis. pui. ptū. Reprehendo dis. endi. ensum. nota sunt. Emo is. emi. emptum. Comparo as. aui. atum. tria quoq; sunt. Redimo is. emi. ptum. emendo liberare. Uendo dis. didi. ditū. Uenundo as. dedi. datū. notissima sunt. Que quinq; solummodo abltm precium denotantem postulant. vt emi. Lactātiū quat tuor aureis. Et hos gtōs sine substātiuo tāti quāti pluris et minoris quā tidē tātidē quātilibet quātiuis quāticunq;. Inuenies tn̄ apud Terē. Ui det esse quantiuis pcij. Et apud Salust. pluris pcij. Licet vero dicere per abltm emi librū minori pcio q̄ tu. Silem cōstructionē sequuntur oia vba post q̄ hi gti sunt exprmēdi: vt appcio ago doceo facio cōsto. Iuuena. atq; tō pluris q̄ cossus agebat. Idē Crisogonus quāti deceat vel pallio quāti. Idem tanti vna venefica cōstat. Dicimus etiā boni & equi id facio. Potes q; illis oibus addere ppōnem cum abltō: vt emi librū abs te tribus talentis. Estimo gtm etiā regit: vt oēs vnius estimemus assis: vt inqt Catullus.

Vartum cum terno post se vult tertius ordo.
Prebeo. concedo. do. dono. impendere trado
Exhibeo. tribuo. credo commitere signans
Nuncio. significo. dico. assero. narro. dicoq;
Dedico et vsurpans sibi vendico: legoq; prime
Do. scribo. mitto. que subijcit ad quoq; quarto

Commito: mando summito: spondeo cum de
Obiicio necnon accommodo: commodo: ꝛ addo
Debeo fors reddo: iubeo: impero: precipioq̄
Edico: indico: fors: comparo: confero: necnon
Assimulo: mando: cōmendo: ascriboq̄: monstro
Indico ꝛ ostendo: refero infero: suadeo: perq̄ ¶. i. superadeo
Inuideo forsan: maledico cum benedico
Prospicio seu ꝓuideo soli apta datiuo
Interdico fere ꝑ quarto vult sibi sextum

Tertia spēs vltra actm̄ accipit dtm̄ indicātem in quem dirigitur actus: vt tu das librū Ambrosio Et ita dñr acquisitiua. Do das dedi datu3. Prebeo bes bui itū. Concedo dis ssi ssum nota sunt Dono as aui atum. dono dare. Impendo is pendo pensum ipartiri ꝛ attribuere. Trado dis didi itū. Tribuo is bui butum. Exhibeo es ui itum Credo dis didi itum. cōmittere: confideri ꝛ credere: vt vulgariter capitur: vt credo pecuniā tibi: ꝛ credo verbis tuis de hac re: ꝛ credo que dicis. Nuncio as aui atum Significo as aui atū Dico cis. xi. ctum Narro as aui atū. cognita sunt Assero ris rui er tum: confirmare ꝛ reconstituere. Dico as aui atū. dare ad honorem. Dedico as aui atū. consecrare. Uendico as aui atū. vsurpare. Lego gas aui legatū. dare in testamento: et mittere Scribo is psi ptū notū est. Mitto tis isi ni issū. non ignotum. Que duo iungunt etiā actis per ꝓpōne3: vt scribo ad te lr̄as. Do lr̄as huic ad te: hoc est vt reddat tibi. Et do tibi hoc laudi idē fere Commito is si ssum. commēdare ꝛ potestati adiicere. Mando as aui atū idem fere Sumitto is si ssum. Spondeo des spopōdi sponsū. Despōdeo es despopōdi sum nota sūt Promittimus aūt rogati. Spōdet pater puelle despondet puero Obiicio is eci ctū patet. Cōmodo das aui atū: prestare res quas easdem reddimus. Accommodo das aui. atum: ad aptare. Addo dis didi itū adiungere Reddo dis didi ditū. restituere Debeo bes, bui bitū notū est: sed dū significat esse obligatū vel obnoxiū soli datiuo iungit: vt debeo tibi. Iubeo bes: ssi: ssū Impero as aui atum. Precipio pis epi ceptum. Edico cis xi ctum. quasi vnum significant. Indico cis xi ctum. denunciare. Assimilo as aui atum. Cōparo as aui atū. Confero fers tuli latū: non multum differūt Sed dicimus confero ꝛ cōparo te illi ꝛ cum illo. Mando dis ando sine supino significat comesse Cōmēdo as aui atū significat comittere: vt commēdo te. Cesari. Nā si dixeris apd̄ Cesarē significat laudo, Et cōmēdo memorie significat trado Ascribo bis psi ptū quasi imputare significat vt ascribo hanc re3 tibi laudi ꝛ ad laudē. Monstro stras aui atum. Ostendo is di sum Indico as aui atum. nota satis sunt. Refero fers retuli relatum reportare ꝛ rescēsere significat. Refero autem ad te est consulo te. Infero fers tuli latum. inuehere ꝛ importare sig̃t. Suadeo suades si sum dare fiduciam faciendi Persuadeo ꝑsuades ꝑsuasi ꝑsuasum inducere ad faciendum Inuideo inuides idi. inuisum non fauere: vt inuideo tibi laudem Ueteres etiam dicebant laudi ꝛ laude. Diomede auctore et inuideo te. Dicimus autē maledico ꝛ benedico tibi et te: et sunt vno casu contenta et alia quedam que solo datiuo aliqñ gaudent vt prospicio et ꝓuideo tibi. Itē auxilior ꝛ caueo Terēti⁹ Tibi prosperi Interdico vero xi ctū actm̄ nō postulat sed dtm̄ ꝛ ablatiuū sine ꝓpōe vt interdico tibi aqua et igni Lectū tn̄ est interdico cū accusatiuo sed rarius.

SEd quartus quartū duplicet sexto nisi mutet:
Ut doceo moneo simul admoneo rogo ⁊ iter. ¶.i. interrogo.
Celo fere. peto. flagito. postulo. posco frequēter
Oro vel ex oro vel sexto. Uestio. cingo
Calceo cōiunctis post induo ⁊ exuo natis.

Quarta species est eoꝝ q̄ vltra accusatiuū patientē aliū actīm requirunt: vt ego doceo te astrologiā: appellanturq̧ trāsitiua. Doceo es. cui. ctū. erudire: vt p̄ceptores. Moneo nes. nui itum. adhortari consulendo. Admoneo es. nui. itū. adhortari ad recordationem. Rogo as. aui. atum. precari et interrogare. Interrogo as. aui. atum inquirere. Celo as. aui. atū. facio ignare occulto. Dicimus etiā: sꝫ raro celo tibi librum: ⁊ celo te de libro. Flagito as. aui. atum. Posco scis. poposci. Peto tis. petij ⁊ iui. itū. q̄si idem. sꝫ flagitam⁹ vehemēter. Poscim⁹ rem debitam ⁊ honestam. Petimus precando ⁊ humiliter. Postulam⁹ iusta: quod etiā ꝓ requirere accipit. Que quattuor etiam ablīm casū cū prepōne admittūt: vt postulo abs te beneficium. Dicim⁹ ⁊ postulo te criminis ⁊ furti. Oro as. aui. atū. precari. Exoro as. aui. atum. pro impetrare p̄cibus q̄ ablīo ⁊ prepōni q̄q̧ iungūtur sed rarius Uirgi. Ueniāq̧ oremus ab ipso. Calceo as. aui. atum. induere calceos. Uestio is. iui. itum. Induo is. dui. dutū. Exuo is. xui. utum. Cingo gis. ctū. Succingo gis xi. ctū. que oīa clariora q̄ que exponi debeāt. Dicitur quoq̧ calceo te calceis vt apud Gelliū. Uestio ⁊ induo ⁊ exuo te veste: ⁊ accingo me ense. Comprehēdēs cū supiorib⁹ q̄dā eoꝝ cōposita: vt dedoceo: qd̄ significat oñdo falsū esse qd̄ doctus es. Cōmoneo. Submoneo. Expostulo quod est cū querela requiro ⁊ accuso. Legim⁹ doceo et admoneo te de hac re: ⁊ frequenti⁹ admoneo te hui⁹ rei. Induo ⁊ vestio tibi ⁊ cingo ⁊ exuo tibi ⁊ ipse dies exuit mēdas e corpe. Sed his q̄ in raro sūt vsu abstineas ⁊ sit sat didicisse.

QUintus vult quartū & sextū sine prepositura
Te multis dono: vel numero percutio ve
Uerbero siue orno. necnon onero ve
Educo ⁊ educo: lacto: cibo nutrio: alo: ve
Pasco te: vico te: munito te: spolio te:
Exin: ⁊ oppuno te: mordeo te: lacero te
Uulnero te: lanio te: obtrunco te: saturo te:
Te satio ⁊ vacuo: sic a spero sata pono
Instigo: irrito: vero: cedoq̧ cecidi:
Et iuuo cū natis: spargo: sterno: leuo iunctis
Afficio capio pe to quando incessere signat.
Māq̧ instrumētū cū vitat: quā comes optat

Quinta sp̄es ē eoꝝ q̄ post actīm postulāt ⁊ ablīm sine p̄pōe vt spolio te veste. Et appellātur materialia: q2 materiā ⁊ instrumētū demōstrāt: p̄ntq̧ cū hoc ablīo cuiusq̧ gn̄is verba cōstrui modo loquēdi rō non repunet. Munero as. aui. atum. Dono as. aui. atum. vt dono te laurea. Percutio tis. cussi. ssum. Uerbero as. aui. atū. percutere. Orno as. aui. atum. notū est. Onero as aui. atum. onus īponere. Exonero as. aui. atū. onere leuare. Lacto as. aui. atum lacte nutrire. Educo as. aui atū. Educo xis. xi. ctū. Cibo as. aui: atū. nutrire cibo alo is. lui. itū. nutrio is. iui. itū. ꝓ nutrire cibo. pasco is. aui. stū notū ē: vi

cimus autẽ pastor pascit oues. Herbã pascit ouis. Herba ouem pascit. Et ouis pascit absolute. Hinc pascor varie cõstruit: vt a me pasceris tu: & ego pascor pane & panẽ. Dito as. aui. atũ. facere diuitẽ. Munio is. iui. itũ. fortificare. Spolio as. aui. atũ. ꝑuare exuuijs. Mordeo des. momordi morsũ. notum est. Impugno as. aui. atũ. pro insultare: sic oppugno et expugno qđ sigt pugnãdo vincere. Lacero as. aui. atũ. dilaniare. Uulnero as. aui. atũ. sauciare. Lanio as. aui. atum. concidere in frustra. Obtrũco as. aui. atum. amputare caput. Saturo as. aui. atũ. ad gulã ꝑtinet. Satio as. aui. atum. iplere & saturos facere sensus & aias. Uacuo as. aui. atũ. notũ ẽ. Aspicio cis. xi. ctũ. videre re añ se ẽ. Sic & despicio deorsũ inspicio. suspicio sursũ aspicio. inspicio intus aspicio. Prospicio ꝓcul aspicio. Respicio retro aspicio. Uexo as. aui. atũ. Instigo as. aui. atum. stimulare. Irrito as. aui. atũ. ꝓ cõmouere ad irã Cedo is. cecidi cesũ. ꝑcutere & occidere. nam cedo cessi cessum: dare locũ est neutrũ acquisitiuũ. Iuuo. as. ui. utũ. nota sigtio: sic et adiuuo. Spargo is. si. sum. Sterno is. straui stratum. Leuo as. aui. atum. In qbus res q̃ sternit spargitur et leuat in actõ etiã poni põt eleganter. qđ cũ fit abltũs purus oĩno supprimitur et ad ꝑpõnẽ cõfugim⁹ Afficio is. feci ctũ. inducere et inferre. Capio is. cepi captũ. qđ vulgo captiuare dicunt: sed cũ dicim⁹ hoc atriũ capit centũ hoĩes ꝟcat qđ est capax centũ hoĩm: et cepit me desideriũ tui. i. possidet. Peto is. iui. itũ. ire ad inueniendum vel percutiendũ: vt peto te hasta. Cum hasta nõ dicim⁹. Nam qñ instrumenta significamus ꝑpõnem hanc verbis non addimus: vt doceo te id paucis: loquor lingua: curro pedibus. Quando vero cõiũctionem et comitem exprimere volumus addimus cum auctore etiam Ualla: vt suscepi te cũ honore et tu scribis cum iucunditate: quod quidem raro fallit.

Sextus vult quartũ & sextũ per præpositiuã
Audio et accipio capioq̃ intelligo: disco.
Edisco recipis rem: sperno: diuido: necnon
Segrego te a vulgo: me tempero et aufero ab orco.
Haurio seu retraho vel libero: soluo: mouendo
Nata: vel extirpo: vello iacio eijcioq̃
Erigo forte: quibus sexto addes efficiẽtem.

Sexta et vltima actiuorũ spẽs eorũ est que vltra actm̃ suscipiũt abltm̃ ꝑpõne adiecta: vt verulani audiunt lectionẽ a me vel ex me vel sub me. Et dicunt hec separatiua. Audios is. iui. itũ. Intelligo is. xi. ctũ. Accipio is. cepi. ptũ. audire capere et intelligere. Capio is. cepi ptũ. accipere qđ porrigit: sumim⁹ aũt ꝓprie exposita Recipio pis. pi. ptũ. recipere & liberare. Separo as. aui. atũ. Diuido is. si. sũ. Segrego as. aui. atũ. Tẽpero as. aui. atũ. Aufero fers li. latũ. amouere qđ etiã dtõ iũgit. Haurio is. si. stũ. capere et attrahere. Retraho is. xi. ctũ. retro trahere. Libero as. aui. atũ. Soluo is. solui utũ. liberare denodare et resoluere: vt soluo te e vinculis: soluo gelu igne. Moueo es. ui. tũ. cũ cõpositis: vt amoueo remoueo semoueo dimoueo cõmoueo. vello lis. velli vl' vulsi vñ vlsus sũ. deijcere et sternere. Sic ẽt diuello euello cõuello reuello. Extirpo as. aui. atũ. eradicare. Proijcio is. eci. ctũ. ꝓcul iacẽ Eijcios is. eci. ctũ. iactare foras Disco is. didici. apphẽdere vt discipuli Edisco is. ci. discere ꝑ memoriã. Exigo is. gi. ctũ. petere et obtinere. Ueteres tñ dixerũt exigo te pecuniam et exigo a te pecuniam: vt Gellius tradit

his fere oībus pōt addi abltūs sine ̄pp̄one significās rem efficiētem: vt haurio aquā e puteo manibus: vello herbas e terra ligone. Hec satis de verborū actiuorū cōstructione: sed aīaduertendū ꝙ multa etiā cuiuscūqꝫ gn̄is verba absolute poni pn̄t: vt amo eo glorior. Quedā solo dtō cōtenta sūt: inuideo tibi. Nec faueo Diomedi qui dicit te. Multa relicto post sese casu alijs verbis adherent: vt volo te viuere: iubeo te facere: peto dormire: et cupio euadas doctus. Multa prepōni et casui suo iungunt̄: vt timeo ob v̄ba tua. Sed qꝛ immēsum esset colligere v̄ba oīa charissime lector: poteris ex paucis reliquorū cōstructionē tuo studio industria obseruationeqꝫ discere Actiue verba v̄bis passiuis: ideo p̄ponuntur: quia naturaliter actus precedit passionē: ꝛ quia deriuatiua suis primigenijs postponi debent.

¶ De passiuorū cōstructione.

.f. v̄ba quot actiua: qꝛ sex

Passiua ordinibus totidem distincta notem⁹
De quarto actiui sibi supponentia rectum
Deqꝫ eius recto sibi post ponentia sextum
A vel ab ante datis reliquis communiter vsa.
At tibi cum iubeat vates: a vate iuberis.
Quumqꝫ mihi inuideat petrus: inuideor me ab eodem.
Celo: interdico: rogo: ꝛ exuo: queqꝫ vocandi.
Nomen habent: caute ceu substantiua resolues.

Passiuū v̄bū est qd̄ ab actiuo format̄ addita r: vt amo amor. et in prima vel scd̄a ꝑsona pōt naturalr̄ ad aīal naturale transire: ſꝫ dari vel dare datur. primā ꝑsonā nō hꝫ. Passiua verba oīa querūt ante se ntm̄ vel vtm̄ patientem ꝛ post se abltm̄ cum prepōne vel dtm̄ agentē post illū postulāt si libet oēs casus suorū actiuorum: vt iusticia amatur a me vel mihi: lr̄e dant̄ a me tibi. Et sic discat puer ꝑ singulas spēs actiua themata ī passiua mutare ꝛ cōtra. Dices tn̄ a me iuberis tu ꝛ hoc iussū est mihi ab illis: ꝙꝙ Seruī⁹ dicit iubeor vsurpatū eē: a me īuideris tu. et hec res inuidetur ab illo mihi: sed īuideor figurate a poetis ꝓlatum asserit Priscianus. a me celat̄ tibi liber: ꝛ a me vel ꝓpter me celaris tu librū tu es īterdict⁹ a me aq̄ ꝛ igni aq̄ ꝛ ignis īterdict⁹ a me tibi: vt Valla docet Diomedi placet nos nō posse vti passiue multis verbis eiusmodi: ſꝫ tm̄ ipso nalr̄: vt a me male dicit̄ īuidet̄ ꝛ obijcit̄ tibi. Tu es rogatus a me veniam venia est rogata abs te. Ouidi⁹ dixit. Anguibus exuit̄ tenui cū pelle vetustas. Cadus impletur a me vini ꝛ vino. equ⁹ emit̄ a me ab illo septē aureis vel pluris. tu doceris a me grāmaticā. ego īduor a te veste. lectio auditur a me a mgr̄o. Illa vero quattuor vocatiua nominor vocor nūcupor appellor expctūt post se etiā ntm̄. vt nominor Daniel. videlꝫ a te vel ab aliquo. Cōstruūtur ꝛ pleraqꝫ alia: q̄ ad eundem reciprocant̄: vt feror sublimis scribor heres: iudicor sapiēs arguor innocens. Que qdē sunt ī septima specie passiuorū q̄ ab his separantur actiua. Disce oīa v̄ba appellari accidentalia preter substantia: vt sum es est: ꝛ vocatiua vt vocor.

¶ De neutris.

Neutrorū species sextū vult prima: velut quæ
Possessiua vocant exubero ꝛ affluo. abundo.
Ac egeo. indigeo. careo. satago. mereoqꝫ
Abstineo. valeo consto. quis cautius vtar.
Namqꝫ egeo indigeo satago optant sepe secundum
Et q̄uis rareo caro iunges et abundo.

Neutrum verbū est qđ in o desinēs nō habet passiuū in or: vt aro seruio: sū vero ⁊ eiꝰ cōposita nō desinūt in o. sic defectiua illa inquā infit odi noui memini cepi ⁊ hmōi. Diuidimus aūt neutra species sex q̄ aptissime.

Prima igit neutroꝝ spēs sit eoꝝ. q̄ exigūt post se ablm̄ rei quā possidēt: aut nō possidēt: vt careo nūmis. Dicūturq̄ hec possessiua siue a rōne quā diximꝰ: siue qꝛ gtm̄ aliq̄ regūt. Careo es rui ritū. vel cassū nō habere: qđ volo inest em̄ velle in hoc. Xbo vt Cicero ait Abūdo as aui atū. Affluo is xi xū abūdātē eē: vt affluis lasciuia. Dicimus ⁊ amor affluit desidiosis. Exubero as aui atum. abundare. Ege[illegible]es gui. Indigeo es gui. nota sūt. Que duo etiā genitiuo iungūtur. Satago is egi ctū. esse diligentem: ⁊ pcurare. solū postulat gtm̄ Teren. Hic satagit rerū suarū. Mereo res rui. exercitare se pro precio et armis incumbere Lucanus. Ere merent paruo dicimus etiam mereo era .i. lucror et mereor laudē. i. merito acquiro. Mereo autē et mereor de te significat cōfero aliquid in te. Demereo ⁊ or promereo ⁊ or que significant bñficia cōfero actō iungunt sequente abltō: vt demerui te carmine meo et Fabius. Pleniori obsequio demererer amātissimos mei. Consto as sti. stitum: perconstare cui additur ⁊ dtūs mihi. Ualeo es lui itū. que construūt sicut emo. Decipit aūt multos valeo: aut quū ponit pro possū: aut quū plꝰ aduerbiū putant actm̄. Abstineo es ui. qđ etiā Prisciano authore tribus obliquis fungitur: vt abstineo illius illū ⁊ illo.

Acquisitiuis datur altera: vultq̄ datiuos
Seruio cū natis: ⁊ sum sata: presideoq̄
Peniteo. noceo. placeo. officio libeoq̄
Displiceo resto. contingo conuenioq̄
Et vaco p intendo captum liceo lateoq̄
Quod potius quarto datur. incumbo inuigiloq̄
Consulo prospicio. succurro. occurroq̄ necnon
Obuior: cum studeo. facio bene vel male iunctis
Atq̄ satis: liquor caueo forsan. faueoq̄
Derogo cum socijs. assuesco frequens obeditq̄
Pareo preceptis obtempero. fido simul con. ¶ .i. confido.
Hereo cum natis: simul ad dum iungo quiesco ¶ .i. acquiesco
Parcoq̄ ingnoscens. illudo insulto: vel insto
Asto fere. intersum varie quod denoto iunctum

Secūda neutroꝝ spēs vult post se dtm̄ in quē sermo refertur: vt ego inseruio amicis. Et hec acqsitiua appellant Seruio is iui itū Deseruio is iui itū. seruire. Seruorū est seruire Inseruire amicoꝝ deseruire aūt est delicatiꝰ obsequi Prosum es fui eē auxilio. Desū es fui ɔtriū significat. Subsū es fui notū est. Adsū es fui. preesse presentē et auxiliatorē. Insum es fui. notum est. Presū es fui esse prepositū ad regēdū. Presideo es edi sum presidere. in gubernando. Preniteo es tui. preter ceteros splendere Obsū es fui Noceo es cui. Officio is eci ctū. nota. Sufficio is eci ctū. satis esse nam quum dicimus terra sufficit humorē. i. dat abunde ⁊ ille sufficit te pretori defūcto. i. substituit actiuū est. Placeo es cui. i. placitus sum. displiceo ces cui: vulgatissima Libeo es bui itū. pro habere libidinē et appetitum. Contingo is contingi actū pro euenire cōuenienter. Cōuenio nis eni entum. esse conuenientem Resto as iti itum. resistere ⁊ contraire. Uoco as aui atum intendere nam

quando cum abltō cōstruitur significat vacuū esse: vt vaco culpa. Liceo es cui itū licitū esse. Lateo es tui tū. p esse absconditū: vt tu mihi causa lates qd etiā actō cōiungit. vt nulla res latet deū. Inuigilo as aui atum. Incūbo is bui itū. pro intēdere diligenter. Consulo is lui. ltum. dare consilium & prouidere. Occurro ris occurri sum. obuiare. Succurro ris ri rsum. subuenire notum est. Obuio as. quo recentiores vtuntur. Studeo es dui. sine supino intēdere. qd etiā aliqn iungitur actō. Benefacio cis eci ctum Malefacio cis eci ctū. Satisfacio acis eci ctū. Liqueo es esset manifestum Caueo es ui utū. i. caute fugam facio. vt caue tibi ab illo Jungitur & actō. Juuenalis. Cauet hunc quē coccina lena. Faueo es ui autū notum est. Derogo as aui atū. diminuere in pte. Abrogo as aui atū. auferre totum Assuesco is eui etum. esse assuetum. Uirb. vo dixit Assuescite bella. Obedio is igi itū Pareo res ui. obedire. Obtempero as aui atū facere ad voluntatē alterius. Fido is fisus sum. confidere Confido is sus sum. idem. Hereo es hesi hesū. Adhereo es si sum. Jnhereo es esi: sum esse annexus Acquiesco is ui tum quiete assentio Parco cis pepersi parsum ignosco vt parco tibi parco tuo sceleri & parco tibi scelus. Nam cum dicit Uirgili⁹ aurū gnatis pce tuis significat sua habetq̄ pteritū parsi & supinū parsum. Jnsto as stiti itū. instāter inuigilare. Jlludo is si sum. Jnsulto as aui atū. molestiam & cōtumeliam infero. Sed hec tria etiā actō iunguntur. Asto as stiti atū. stare presentē & paratū. Dicimusq̄ asto illi illū illo & circa illum. Intersū es esse presentē: vt interfui disputationi. Nā quando significat eē differentē vult ppositionē cū abltō: vt ego intersū ab illo. Dicimus etiā multum interest inter me & te. quando significat hoc pacto dicimus. tria milia itersūt hinc ad casā mariȷ. & decē pedes intersunt ab ostio ad altare. Qn ponitur p esse conducibile vult ante sentm agentē: & post se gtm patientē: vt nūmi intersunt pauperū. Addim⁹ aliqn aliū gtm: vt hec res vtriusq̄ nostrū magni interest. Utimur tn loco genitiuoꝝ primitiuoꝝ abltis femininis quiq̄ pnoīm possessiuoꝝ: vt lectio iter est mea tua sua nr̄a & vr̄a. sic & cuia hoc est lectio est in re. i. vtilitate mea tua sua nr̄a & vestra.

.i. patientē.

TErtra vult quartū quoniam est actiua ferētē
Sc aro sicq̄ sero cum prole & semino l
Pastinoq̄ & gusto: cum prandeo: ceno biboq̄
Poto pitisso meto puto disputo ventilo vanno
Disco habito mingo: vindemio degero: necnon
Egero siue spuo: glomero memini: infit & inquam
Nauigo cum sitio: spumo cum pinso: merendo
Delecto cum fratre: simul molo cum neo filo
Sarcio cum natis: volo nolo: texo retexo:
Cum natis oleo: sapio: euado effugiendo
Cōdio & edifico: coquo sorbeo fulmino lingo
Mutuo cū soluo ceu fenero rite notabo

TErtia neutroꝝ species vult post se actm patientem & actionem significat: vt ego aro terram. & hec appellantur transitiua Habēt autem tertias passiuorum voces: vt aratur & arantur bibitur et bibuntur vt monet Quintilia Ouidi. Tenuis mihi campus aratur Junenalis. Sed nulla acconita bibuntur fictilibus. Ad his participia passiue deriuāt sicnificationis: vt aratus & arandus: comes⁹ & comedend⁹ Aro ras aui atū. Semino as aui atum. Sero is seui satum seminare et

plantare. Cōsero is eui itū. plātare. Insero is eui itū. facere insitionē Pa stino as aui atū. Sunt qui inter hec neu tra numerent edo comedo voꝛo: ꝛ de uoꝛo: quoꝝ qdē passiua apud auctoꝛes optimos reperiūtur ꝫ ioniedez: do natū: et Ouidiū. Gusto as aui atū. Prādeo des sus sum. Ceno as naui na tus sū. nota sunt. Bibo bibis bi. itū sumere potū moderate. Poto as aui atū: sumere potū abunde. Pitiso as aui atū. sumere potum modice gustā do. Puto as aui atū. resecare supflua vel aioversare. Disputo as aui atū Meto is ssui ssū. Uētilo as aui atū. nota sunt. Uāno as aui atū. ꝛ euanno as. vanno purgare. Disco is ici. capere disciplinā. Habito as. aui tatū. Uin demio as aui atum. Trituro as aui atū. Mingo is xi ctum. facere vꝛinam Egero ris ssi stū. cacare Degero ris si stū. mat nre decoquere. Manigo as. aui atū. Memini sti nit. mēte teneo: vt memi lectionē ꝛ lectionis Inquam ꝛ infit dicere. Spuo is iui tū. qđ ꝛ actiuū eē pōt vt spuo illū et spuoꝛ ab il lo. Glomero as aui atū. colligere i glomero fila. sꝫ si ad hoiem trāsferatur actiuū erit vt multa alia: vt agglomero milites. Merēdo as aui atū. man dere in meridie. Pinso is sui pistū. terere pila frumētū: vel farinā facere. Spumo as aui atū. dispumare. nā spumo absolutū est. Sitio is iui itū hr̄e sitim. Delecto as aui atū. delectatiōe afficio. nam delectoꝛ deponens est. Suo is sui utū. calceo aut vestes filo sarcire. silr̄ in suo quod est eleganti⁹ suere. ꝛ assuo ꝛ cōsuo q̄ idē significāt ꝛ dissuo qđ sutū est resoluere Molo is uitū. Neo es ui tū. Filo as aui atū ꝓ eodem Sarcio is rsi rtum. suere. Re sercio is rsi rtū. repare Uolo vis lui. Nolo is lui. Texo xis xui textum sic retexo. Oleo es lui: fetere. Redoleo es lui. bn̄ olere. Sapio sapis. pui. itel ligere: nā pꝛo per sapoꝛem sentire absolutū est. Euado is si a sum. effugere diciturq̄ʒ euasi periculū ꝛ a periculo. Soluo is lui lutū. satisfacere. vt sol uo tibi pecuniā. Leges tu nō es soluendo. i. soluere non potes. Mutuo as quo recentioꝛes vtū tur ꝓ pꝛestare res ꝓ quib⁹ siles restituim⁹ nō easdē Mu tuoꝛ aūt deponēs regit actm̄ ꝛ ablatiuū cū ꝑpōne vt mutuoꝛ nūmos a te. i. accipio mutuo sic etiā cōstruūt ꝛ exponūtur fenero ꝛ feneroꝛ q̄ i eadē signi ficatione a veterib⁹ ꝓnunciāt: diciturq̄ʒ nō solū fenero pecuniā sed fenero te. Martialis hec sapit hec oēs feneratvna deos

Quarta fugit casum nisi iungas prepositurā
Sic e vado: meo sic pergo deambulo necnon
Ambulo discedo: sic transeo deueniendo
Euado: accedo foꝛs curro milito pugno.
Ludo: absum: migro cū natis exeo foꝛsan
Incido pertineo simul attineo simul ꝛ que
Absolui cupiunt nisi res cognata notetur
Curro: peto vigilo: sic gaudio doꝛmio: viuo
Atq̄ʒ qesco iacens: sterto: sedeo ābulo vel sto
Oscito: strido screo pereo: vel strideo quādo
Intereo: exulto: dū splendeo fulgeo feruens
Dum niteo: maneo simul audeo: deficioq̄ʒ
Foꝛte sono vario sū iungitur ꝛ pluo foꝛsan
Grādino. ningo. tono tēpesto: sereno corusco
Fulmino foꝛtassis seu fulguro nubilo iūges.

Quarta neutroꝝ spēs est eoꝝ q̄ aūt nō regūt post se casū sine ꝑpo sitiōe posita vel sub intellecta: vt eo in foꝛū. Aut iunguntur ad uerbijs: vt eo domū. Aut regūt ntm̄: vt eo rectus Appellantur q̄ʒ appositiua: qꝛ his appanit pꝛepō p̄ appositionem. Eis anneo

ctimus ꝛ absoluta. i. pfecta q̄ ex ipsa significatione discerni pn̄t. Sed non te lateat ꝙ ꝓ varia cōstructione quā v̄ba accipiūt ad diuersas species ꝛ genera referri pn̄t. Eo is iui itū. Uado is si sū. Tendo is tetendi tū. Meo as aui atū. Pergo gis xi ctū. abire: vel ꝓcedere. Ambulo as aui atū. sic deambulo qđ significat spaciari. Incedo is ssi sū: ābulare cū grauitate. Discedo is ssi. Transeo is iui itum. nota sunt. Euado is si sum. deuenio ꝛ expedior Accedo is ssi ssū. qđ frequēter dtm̄ suscipit. Curro ris cucurri sū. Milito as aui atū: exercere militiā. Pugno as aui atū. exercere pugnam. Ludo is si sum. Absū abes abfui. Migro as aui atū. recedo ad nouam habitationē. Remigro as. redire. Exeo is iui itū. ꝙꝙ dicim⁹ etiā exeo aulaꝫ et aula Incido is di. penul. correpta cadere i aliqđ. Pertineo es nui. vt hoc adte pertinet holle. Attineo es nui tū. idē quasi qđ etiā iungitur dtō. Hec vero duo nunꝙ post se ntm̄ accipiūt. Que sequūtur absoluta dn̄r. quibus sicut et supioribus potes addere abltm̄ instrumēti aut rei aut persone: vt curro pedibus peto ferro. Aliq̄ interdū gaudent actō vt vigilo noctem et nocte etiam viuo vitamꝫ co iter ꝛ itinero. Sic dicimus seruio seruitutē: gaudeo gaudiū ꝛ similia. Uiuo is xi ctū. Uigilo vigilas aui. atum. Dormio mis iui itū. Quiesco is eui etum. Jaceo es cui. Sterto tis tui. naso obstructo grauius respirare. Sedeo es di ssum. notum est. Sto as steti statum. Ambulo as aui atū. Aro as aui atū. Oscito as aui atū. aperire os: aut negligenteꝫ esse. Screo as aui atū. eradicare et expuere. Strideo es di stridorem facere. pereo is rij itum. Obedio is iui itum. Intereo is rij itum. Exulto as aui atum. dare signū leticie: Ferueo es ui: calidum esse. ꝛ bullire. Niteo es tui Fulgeo xi tū. Splēdeo es: dui. splēdentē esse. Audeo es ausus sū. habere audaciā. Maneo es si sum. demeurer. nā qn̄ expectare significat exigit actm̄ vt hoc factū monet te. Deficio is eci ctū. i. desum: vel discedo p factionē: vt cāpani: defecē a romanis. Dicimus ꝛ deficit me dies. Sono as aui itū qđ est ꝓpriū instrumēti nā cū significat repsentare vult actm̄ vt tua vox non sonat hoiem. echo resonat vocē tuā. i. exprimit. Dicimus etiā cāpana sonat meo impulsu: ꝛ resonat tinnitibus ida ꝛ ego sono: ꝛ persono cythara Sum non modo ntm̄ ꝛ varios casus cū prepōne post se accipit sed etiā gtm̄ vt tu es magne auctoritatis. et dtm̄ vt multi libri sunt mihi. ꝛ mihi est cognomē iulo ꝛ abltm̄ sine ꝓpōne: vt tu es magna vi et consilio. Pluo is. Ningo is Fulmino as. Sereno as. Nubilo as. absolute per se valēt i tertijs ꝑsonis recipiūt: tn̄ noiatiuū ꝛ accusatiuū: vt iuppiť pluit lapides: fulmiat turres: grandinat segetes. Leges apđ Liuiū. Pluit lapidib⁹ et pluerunt lapides Statius in thebaide inquit saxa pluūt. Diescit: noctescit: vesperascit. i. incipit fieri sit dies: nox lux vespera: defectiua sūt et absolutissima.

At naturalem sexto quinta efficientem.
Gaudeo cum doleo fortassis: mereo feruens:
Albeo cum nigreo: caleo egroto: tepeoq̄
Palleo seu rubeo: vireo: madeo: stupeoq̄
Pingueo cum maceo: tumeo ardeo ꝛ areo iunctis
Puteo iungatur seu putreo floreo splendens
Estuo cum liqueo stabulo aut lor polleo frigens.

Uinta neutroꝝ spēs vult ante se ntm̄ vel vctm̄ patientem ꝛ post se abltm̄ agentē quasi cāp sine ꝓpōne. Raro vero accusatiuū cū ꝓpōne ob vel ꝓpter vt gaudeo glīa vel ꝓpter gloriam. Et vocātur hec affectiua: quia affectū. i. passionem exprimūt ponuntur et absolute Gaudeo des sus sum letor sum i gaudio. Doleo les. lui litum.

esse mestum: q̄ꝙ dicimus dolent tibi oculi: vt apud Ciceronem. ꝛ doleo de te ꝛ casum tuū: sed figurate Stati⁹. Belloꝛum extrema dolem⁹. Quid. qui me doluistis adeptū. Idē tu vero tua dāna dole. Mereoꝛ meres mestus sū tristari. Albeo albes albui. albus sum vel fio. Nigreo nigres nigrui niger sum vel fio. Caleo cales calui. Frigeo ges. frixi frictum. Tepeo tepes tepui. Egroto as. aui. egrotatum. Rubeo rubes rubui. Palleo palles pallui. Pingueo pingues pingui. Macreo macres macrui. Areo ares arui. Vireo vires virui. nota sunt. Ardeo ardes arsi arsum. estre brule. Madeo es. dui. sum vel fio humidus. Stupeo es. pui. stupidus fio. Tumeo es. mui. inflatus sum vel fio.

Neutro passiuis passiuorum dabo casus
Vapulo cum liceo: fio: exulo: veneo: nubo.

Sexta neutroꝛū spēs ē eoꝛū que neutropassiua dicunt: q̄ quidē volunt ante se ntīm patientē: ꝛ post se abltīm agentē cū pꝑpōne a vel ab vel abs: vt ego sum factus a deo: sed pꝑma quattuoꝛ fere semper absolute ponunt. Vapulo as. aui. atum. i. pcuti. Veneo is. niui vel nij. venūire. i. vendi. Exulo as. aui. atū. i. exulē fieri. Nubo is. psi. ptū. maritari. vel obtegi. Fio fis factus sum. notum est. Liceo es. licui appreciari: vt licebis a me magno. Sic construunt calesio frigesio ꝛ hmōi. Sed etiam dicitur fio doctus.

i. modo actiuoꝛū modo passiuoꝛū
Communes casus quæ sunt cōmunia quærunt
Largioꝛ experioꝛ veneroꝛ moꝛoꝛ osculoꝛ hoꝛtoꝛ
Criminoꝛ amplectoꝛ interpretoꝛ hospitoꝛ adde.

¶ De verboꝛum communium constructione

Commune vbum est qđ in oꝛ desinens nō foꝛmat a verbo desinēte in o: sed actionem ꝛ passionē sigt. actiuoꝛūqꝫ ꝛ passiuoꝛū pꝑ signatione simplicē cōstructionē reqrit: vt ego interptoꝛ Persiū a me interptat Persius. Largioꝛ aūt ꝛ iterptoꝛ dtm̄ etiā postulāt vt largioꝛ equū tibi: a me largitur equus tibi. Dicimus ꝛ criminoꝛ furti ꝛ hoꝛtoꝛ te ad modestiā. Largioꝛ iris. itus sum. largiter dono do et donoꝛ. Experioꝛ iris. itus sum. pꝑbo ꝛ pꝑboꝛ. Veneroꝛ aris. atus sū. honoro ꝛ honoroꝛ. Moꝛoꝛ moꝛaris atus sum. detineo vel detineoꝛ in moꝛa. Et qñ absolute ponit expectare vt quid moꝛoꝛ. Osculoꝛ aris. atus sum. osculo dono vel donoꝛ. Hoꝛtoꝛ aris. atus sum. admoneo et cōfoꝛto: vel admoneoꝛ et confoꝛtoꝛ. Sic ꝛ eoꝛū cōposita deosculoꝛ adhoꝛtoꝛ cohoꝛtoꝛ ꝛ dehoꝛtoꝛ: qđ cōtrariū sicat. Criminoꝛ aris. atus sū inculpo vel incuso et inculpoꝛ vel incusoꝛ. Amplectoꝛ eris. xus sum. circūdare brachijs ꝛ circūdari sitr et cōplectoꝛ. Interpretoꝛ aris. atus sum exponere et exponi. Hospitoꝛ aris atus sum. accipere hospitio ꝛ decipi. Nec te lateat veteres inter cōia posuisse vereoꝛ vtoꝛ cōsoloꝛ dignoꝛ cōfiteoꝛ testoꝛ ꝛ q̄dā alia. stipuloꝛ in vtraqꝫ sicatione pꝑpōni ꝛ abltō cōiungi Priscianus ē auctoꝛ: vt stipuloꝛ te ꝛ a te. i. interrogo te et interrogoꝛ a te quod significat et spondeo.

¶ De deponentiū constructione.

Possessiua petunt sibi deponentia casum
Sextum: foꝛs patriam: nec querunt prepositurам:

Utor abutor aqua vescor fungorq; fruorq;
Et potior patrios regni rerumq; gubernans.
Sed veteres fungor vescor potior fruor utor.
Jungebant quarto: cui Comicus addit abutor.

DEponēs vbū est qd in or finitū nō hȝ actiuū in o: vel actionem vel passionē sigt: et aut hāc aut illā deponit: et iō sic appellatur nā qd de lrā Diome. inqt frigidi9 ē Diuidim9 āt ea ī spēs sex.

PRima deponentium spēs vult ante se ntm̄ agētem Et post se ablatiuum patientem sine prepositione: vt vtor rebus meis: Dicūturq; hec possessiua: quia quod possidetur exprimunt Utor eris. vsus sum. notum est. Abutor abuteris abusus sum vtendo absumere: vel male vti. Uescor eris. frui cibis et comesse. Fruor eris fretus sū. vti cum delectatione propter eam ipsam quevtimur rem potior eris. et iris itus sum. obtinere rem desideratam. Fungor fungeris. functus sum. vti officio et dignitate. Utor vescor et fungor accusatiuo veteres coniunxere. Potior vero accusatiuo et genitiuo.

ACquisitiuis damus his persæpe datiuos:
Suffragor seu re: patrocinor auxilior:q;.
Admini'itemq; culor: vel opi iuncto tulor'atq;.
Fors miserens: medeor forsan medicor modeor:q;
Blandior assentor vel ior: fortassis adulor.
Insidior comitor forte: aduersor: dominor:q;
Gratulor ancillor famulor quoq; gratificor:q;
Obsequor innitor: obluctor ludificor:q;.
Feneror interdū minor et minitor superaddens

SEcūda depenentiū spēs dtm̄ patiētē post se reqrit: vt ego auxilior infirmo. et appellant acqsitiua. Auxilior aris. atus sum. Adminiculor aris. atus sū. p eodē. Suffragor aris. atus sum. p defēdere. Medeor eris. Medicor aris. atus sū. dare medelā: sed dicim9 etiā medicor te. Misereor eris. sertus sū. eē misericordē cōiūgit etiā gtō. Moderor aris. atus sum. modū dare vel gubernare. sīgiturq; etiā actō: dicimusq; et modero as. Adulor aris. atus sū. p adulationē blādiri. Comitor aris. atus sū. se comitē gerere. Que ābo etiā actō iūgūtur. Blādior iris. tus sū. blāde recōciliare. Insidior aris. atus sū facere insidias. Ludificor aris. atus sū. illudere. Aduersor aris. atus sum. Obuerso aris. atus sum: cōtrariari. Dominor aris. atus sum. preesse cum dn̄atiōe. Famulor aris. atus sum. Ancillor aris. atus sum. p seruire et ministrare. Gratificor aris. atus sum. facere gratum siue rem gratā et efficere. Gratulor aris. atus sum letari de bono alterius. Assentior iris. ensus sum p cōsentire. Dicim9 eadē significatiōe et constructione assentio. Obsequor eris. cutus sum. pro optemperare. Innitor eris. isus sū p conari vel insudare. Obluctor aris. atus sum. Pro resistere contra alterum. Que omnia fere pn̄t ablatiuū suscipere. vt blandior tibi manu: qui quidem omnibus verbis generaliter potest adiungi sicut et prepositio cum suo casu.

QVæ transire notāt quartū post rite gubernāt
Solor. consolor: fruor. et sequor: aggredior:q;.
Miror de populor. predor: socians adoriri.
Muneror interdum: reminiscor siue recordor

Ac obliuiscor tria que patrio quoqꝫ quadrāt.
Mentior. aspernor. loquor arbitror: adsit opinior
Aucupor: venor. precor emulor. ac adipiscor
Prestolor interdū. medeorqꝫ. exordior. atqꝫ
Ordior vl ciscor. meditor. reor. auguror. adde
Vaticinor vereor. luctor. comitor: miserorqꝫ
Sciscitor ꝛ scitor. potior. liceor. licitorqꝫ
Polliceorqꝫ: queror cum natis. molior atqꝫ
Suspicor: auersor testor fateorqꝫ genusqꝫ

Tertia deponentiū species añ se ntm̄ agentē ꝛ post se actm̄ flagitat pacientem: vt solor te appellanturqꝫ transitiua. Solor aris. atus. sum. Solamur verbis. Consolor aris. atus. sum. Consolamur re. Furor aris atus sum. Aggredior eris essus. sum. Adorior iris tus sum. ꝓ assultare. Conor aris atus sum. laborare ꝛ moliri. dicitur ꝛ conor ad id. Sequor eris cutus sū. sic etiā insequor ꝛ ꝑsequor ꝛ prosequor qđ est vlterius sequor ꝛ cōsequor ꝛ assequor ꝓ acquiro. Depopulor aris. atus sū. destruere cū multitudine. Predor aris atus sū. depredari. Miror aris atus sū. Sic demiror ꝛ admiror ꝙꝙ dicim⁹ miror te ꝛ de te Miramur autem corporea admiramur incorporea. Muneror aris atus sum. quo est vsus Hora. Metior iris ensus ꝛ itus sū mensurare. Recordor aris atus sum. Reminiscor eris. sine supino idem sunt. Obliuiscor eris itus sū. Ariū priorum. Que tria etiā gtis iūgunt. Arbitror aris atus sum: ad arbitrium iudicare. Aspernor aris atus sum. ꝓ cōtemnere. Adipiscor eris. eptus. sū ꝓ acquirere vel īpetrare. Veneror aris atus sum. insequi feras. Aucupor aris atus sū. insequi volucres. Loquor eris locutus sum. vt loquor dulcia ꝟba tibi ꝛ ad te: alloquor te dulcib⁹ verbis. Precor aris atus sū. pro precibus orare dicim⁹ ꝛ ꝑcor a te. Reor reris ratus sum ꝓ credere non firmiter. Opinor aris at⁹ sū. hr̄e opinionem. Meditor aris atus sū. cogitare vel excercere Imitor aris atus sū Emulor aris atus sū. pro imitari astute istar alterius. Exordior iris. rsus sum incipere ꝑ ordinem. Vlciscor eris vltus sum facere vindictam dicimusqꝫ vlciscor iniuriā ꝛ inimicum et auos troie ꝛ tēpla temerata ꝛ de te. Sortior iris itus sū partiri accipe in sortem Prestolor aris atus sū expectare qđ etiā dtō coniungit. Lucror aris atus sum lucrose acq̄rere Suplucror aris atus sū. Lucrari supra modum Vaticinor aris atus sum. i. futura ꝑdicere. Auguror aris atus sum: diuinare Vereor vereris rit⁹ sū timere Patior pateris passus sū. sustinere Dignor aris atus sum. iudicare dignum: vel dignū facere eius cōtrariū est dedignor. Comitor aris atus sū associare: quod sepe dtō iungitur Cicero in Tusculanis Cetera q̄ comitant huic vite. Dicimus ꝛ comito as. Miseror aris atus sū .i. afficio misericordia. Liceor eris. ꝛ licitor aris atus sum. i. offerre ꝑciū in publica venditione. Cōstruūturqꝫ: vt emo. sic dicimus ꝛ polliceor hanc rem. Queror eris stus sum. te ꝛ de te. Conqueror eris stus sū. i. lamētari Molior iris itus sum. i. conari cū difficultate. Suspicor aris atus sū. hr̄e suspitionē pēsare et estimare. Testor aris atus sum testificari ꝛ iurare. Detestor aris atus sum improbare. Scitor aris atus sum. inquirere cum diligentia. Fateor eris ssum. fando approbare factū et confiteri. nā sic ponit confiteor Profiteor cōfiteri demōstrare ꝛ aperte dare intelligere ꝛ sapere Auersor aris atus sum. auertere se per odiū. Potes addere aliquib⁹ datiuū: vt furor equum tibi: auguror et minor tibi mortem.

Effectiua volunt post se sextum efficientem
Siue ob vel propter cũ quarto. ceu. verecũdor.
Glorior ꝛ letor: tristor: bacchor: morior꜡
Miror ꝛ indignor: lamentor: propter iniquos:
Crapulor: altilibus simul expergiscor ob iram

Quarta deponẽtiũ spẽs añ seuult ntm̃ patientē: ꝛ post se abltm̃ agentē sine p̃pone vel actm̃ cũ ob vel ppter: vt letor pecunijs vel ob pecunias. Dicuntur꜡ effectiua: ꝛ fere sunt nota. Letor aris atus sum. Glorior aris atus sum. Morior eris mortuus sũ Verecundor daris datus sum. Expergiscor eris rectus sum eui gilari per se. Bacchor bacharis atus sum. vino rapi in furorē. Crapulor aris atus sum. cibo inebriari.

Passiui casum sibi deponentia sumunt
Hec: orior: nascor cum prole sua patior꜡
Nec bene plura leges: que vim teneant patiendi

Quinta deponẽtiũ spẽs est eoꝝ q̃ ntm̃ patientē añ se postulant: ꝛ post se abltm̃ cũ p̃pone agentē: vt sũ ortus a bono patre App pellãtur꜡ deponẽtia. Orior iris ortꝰ sũ. Nascor eris natꝰ sũ. esse natũ. Renascor sceris renatus sũ. esse renatum. Enascor enasceris natus sum. quod est nascē do egredi.

Ultima non querunt casum sine præpositura
Altercor. gradior: cum natis ꝛ pficiscor
Nugor: conuersor: versor: simul atq꜡ reuertor
Adde tumultuor ꝛ rixor: ratiocinor: atq꜡:
Prelior ꝛ labor: lachrimor: simul atq꜡ cachinor
Nitor: digladior: luctor: grassor: superaddam.

Ultima deponentiũ spẽs nõ regit post se casum sine prepositione vt altercor cũ paulo Et dñr appositiua ꝛ absoluta Gradior eris ssus sum incedere ꝛ ire. Proficiscor eris fectus sum. discedere a loco. Ingredior eris ssus sum. i. intrare: sed frequenter puro gaudet accusatiuo: vt egredior ꝛ est exire. Regredior eris ssꝰ sũ Reuertor eris reuersus sum: redire. Nugor aris atus sum. verba ociosa ꝛ nihil ad rē agentia dicere: sic ꝛ iocor. Conuersor aris atus sum. habere conuersationem. Versor aris atus sum. frequenter sine discessione reuolui. Rixor aris atus sum. Tumultor aris atus sum. Altercor caris catus sum. cõtendere. Ratiocinor aris atus sum: facere rationem seu compotum ꝛ argumentari sic argumentor. Lachrimor aris atus sũ. dicitur et lachrimo mas. Prelior aris atus sum pugnare. Labor eris psus sum cadere Nitor eris nisus sum. conari. vt nitor sub pondere. Cachinor aris atus sum. ridere dissolute. Digladior aris atus sum. pugnare gladio. Luctor aris atus sum. bis chijs cõgredi. Grassor aris atus sum. facere impetum assilere.

¶ De verborum impersonaliũ constructione.

Passiue voci sociantur pauca datiuis
Que sine personis: nec quarto consociabis
Ni sint a neutris ꝛ subdita prepositituris
Quorum infinitis satages supponere sextos

Genera ꝟborũ impsonaliũ duo sũt. actiue vocis ꝛ passiue. Actiue vocis terminant̄ in t. vt tedet miseret. Passiue in tur: vt amat̄. Descēdũt aũt passiue vocis a tertijs psonis oĩm fere actiuorũ addita tur: vt amat amat̄. Sed dicim⁹ amatũ est amatum fuit amatũ fuisse. ꝛ silia in vnica dictione ne putares duas: descēdũt etiã a neutris illis q̄ signt passionē ꝛ vim hñt actiuã vel absolutam et accipiũt añ se ntm̄ agentē. Nāqꝫ patiētē reqrunt: vt sũt careo: gaudeo et vapulo: illa nō hñt. Sꝫ fere q̄ cũ Seruio nũerauim⁹ ꝛ cũ aro ꝛ eo is. Excipim⁹ illa q̄ infinitiuis iũcta transeunt in psonalia vocis actiue: pter placet: incipit desinit: ꝛ debet. ab alijs verbis raro inuenies. Nullũ quidem verbũ in or format ipsonale. A sum ꝛ cōpositis ei⁹ nullũ pter estur ꝛ potest inuenies apud vetustissimos poterat̄ possit̄ lectũ est. Estur qꝫ fit ab edo es est. Regunt qdem impersonalia passiue vocis añ se abltm̄ cũ pposne: vel loco ablti dtm̄ vt a me vel mihi mat̄. Et absolute vt plurimũ ponunt̄: nec pñt cōstrui trãsitiue. Quare nunq̄ addes post illa actm̄ iuncta ppōne: vt a me itur in antiquã syluã Additur quibusdam datiuis si eorũ psonalia illuꝫ regunt: vt a me seruitur tibi. Martialis. Non bene crede mihi seruo seruitur amico: dicesqꝫ a me interdictum est tibi aqua ꝛ igni. Estqꝫ aduertendũ ꝙ infinitiuus verborum impersonalium passiue vocis semper debet exprimi ablatiuus: vt volo me amari: volo a me seruiri. i. volo amare volo seruire Cauendum etiam ne infinitiuum qui transitiui casus vim habet iungamus impersonali vt si diceres a me docetur viuere.

Est simul & refert: interqꝫ est dãt genitiuos.
Officiũ atqꝫ status: nisi sint pnomina qnqꝫ
Sexto femineo nam possessiua locabo.
Et cuius ꝙ in his sextum re forsitan audis.

Interest ꝛ refert qñ signt esse vtile si iunguntur verbis infinitiuis sũt ipersonalia ꝛ reqrunt añ se infinitiuũ ꝛ post se gtm̄ oim casualium dictionũ: vt scribere interest illius. Sed vult iterest pro genitiuis pmitiuorũ ablatiuum femininum illorũ pnoim mea: tua: sua: nostra: et vestra. Adde cuia vt dictum est in neutris que quidem in refert noiatiui esse videntur: vt refert mea. i. res mea fert. Obseruandum est ꝙ sicut dicimus interest tua indocti: ꝛ nostra pauperũ ꝛ similia sic vos legistis librũ meũ inuenis et vidistis ocellos meos flentis: ꝛ scripta mea timentis. Inuenitur etiaꝫ refert quasi impersonale q̄uis non sit iunctum infinitiuo habet enim solũmō tertias psonas vtriusqꝫ numeri: vt hec res refert mea vel illi⁹. Dicimus etiam parui refert et isti⁹ non refert in alia significatione. i. parum differt ꝛ iste non curat.

¶ De his ꝛ sequētibus vide opusculum Ascensianum huic premissum hec si prima locas ꝛc.
Aut in perottum Carmina repete sequentia.

Ordine deinde suo quæ impersonalia pono
Infinitiuum cupiunt post: ante datiuum.

Accidit huic nosci: contingit ꝛ euenit isti
Competit atqꝫ licet placet expedit et liquet illi
Et patet et constat vacat huic et sufficit aulo
Conuenit interdum conducere quando notabit.

HEc ꝟba infinitiuis ꝟboꝝ iūcta īꝑsonalia sunt ⁊ exigunt añ se infinitiuum et post se dtm̄: vt legere placet studiosis. Placet ⁊ placebat placuit et placitū. notū est. libet bat. buit. ⁊ libitū est venire in appetitū Cōtingit Accidit Euenit nota sūt Prestat bat. stitit. eē meli⁹. Cōducit bat. xit. Expedit bat. iui. esse vtile Conuenit ebat. uenit. et cōpetit ebat. iuit. cōuenire. Liquet ebat. icuit. esse manifestū. Licet ebat. cui. Sufficit bat. ecit. satis esse vł facere. Annectūt huic suppetit: qđ ego obseruasse nō memini. Vacat bat. auit. hoc est si tempus supest: ⁊ cōmodū est. Restat bat. stiti. reliquū est. Et ex his licet liquet ꝓstat cōstat expedit ⁊ cōducit nō iūcta īfinitiuis ꝑ tertias tm̄ vtriusq; nūeri declinari ꝑsonas monuit Valla. Addunt: sed ne quicq̄ decet et iuuat.

Quarto iunge iuuat decet et delectat oportet
Pertinet ac spectat data prepositura gubernat.

HEc quattuor infinitiuis iuncta impꝑsonalia sunt: ⁊ añ se infinitiuum post vero actm̄ postulant: vt audire iuuat me. Decet bat. cuit. esse decēs ⁊ cōueniēs. Delectat bat. tauit afficere delectatione. Oportet bat. tuit. absq; supino esse necessarium. Est erat fuit impersonaliter sepe ponitur ⁊ exigit añ se infinitiuum: vt seruare fidē est boni viri. i. conuenit. Construiturq; cum ꝓnominibus ⁊ cuia vt inter est. Pertinet attinet et spectat que idem significant et habent preteritum attinxit et spectat que idem significant et habent preteritum attinuit et spectauit: si iungantur infinitiuo impersonalia sunt et post se actm̄ cum prepositione requirunt: vt legere pertinet ad me.

Penitet atq; pudet ⁊ tedet miseretq;
Personam quarto: rem cuius dant genitiuo.

HEc quīq; ꝟba genitiuū vel infinitiuum añ se postulant: et post se actm̄ patientem: vt me tedet scribere: et pauperum miseret me. Aut verso ordine dicamus me miseret pauperum: et hec semꝑ sunt impꝑsonalia: ꝗꝗ pudet et oportet apud veteres personalia fuerunt. Teren. Nōne hec te pudent: ⁊ que assolent queq; oportent. Penitet bat. tuit. affici penitentia. Cice. in rhetoricis vt obseruat. Victorinus dicit ꝙ penitere necesse sit. Tedet bat. pertesum est. affici tedio. Miseret bat. misertum est. affici mīa. Pudet bat. uit. affici pudore. Piget bat. guit ei pigitū est: vt Gellius tradit. affici tristicia.

Fit cum prole sibi ternum ⁊ sextum finit addi.

HEc aūt volūt abltm̄ agentē cū ꝓpōne: ⁊ post datiuū patientem vt a me benefecit tibi. Bñfit bat. benefactum est. Malefit bat. malefactum est. Satisfit bat. satisfactum est. Fit quoq; impersonaliter proferri videtur: quum dicimus sic fit et ex quo fit.

Desinit ⁊ cepit solet incipit atq; potest: si
Im personali prepones talia dicas.

INcipit desinit debet pōt solet et vult si infinitiuis ꝑsonaliū iunguntur ꝑsonalia sunt ⁊ ꝟboꝝ illoꝝ postulāt cōstructionē: vt ego volo amare te. tu vis audiri a me. hic debet gaudere ꝟtutib⁹ tu potes letare flagitijs. Si īfinitiuis īꝑsonaliū iūgunt̄ īꝑsonalia efficiunt̄ ⁊ illoꝝ volūt cōstructionē: vt me īcipit tedere vigilie: mihi desinit placere studere: me vult delectare dormire Tu dicimus ꝫ raro vt Valla refert desino te tedere vigilie. ⁊ volo me delectare dormire.

¶ De infinitiuis.

Infinitiuis quartum vult suppositalem
Post finitorum casus quoscũqꝫ suorum.

I Nfinitiui oẽs flagitant añ se actm̃ ⁊ post se casus suorũ ꝟboꝝ vt me amare ꝟtutẽ bonũ ẽ. ⁊ me amari a phis optimũ. Sꝫ hic infinitiuus eẽ cũ aliĳs similiũ copulatiuorũ ĩfini u s vult post se eũdẽ casũ q̃ p̃cedit ipꝫ: vt ego volo esse doctus: mihi placet eẽ docto. dicit̃ ⁊ doctus inusitati⁹ tñ vt ait Valla. At nõ dixeris videor mihi esse docto vel doctũ sed doctus. volo me esse poetã non poeta. Inuenies infinita ꝓ imperfecto preterito posita añ se ntm̃ habere: vt mihi sacra parari ⁊ falsẽ fruges ⁊ circũ tp̃a vite. Ante infinita passiue vocis impersonalium supra docuimus ablatiuũ exprimi oportere.

De gerundiuorum ⁊ supinorum cõstructione.

P Ost se verborum seruanto gerundia casum
Si stent actiue: pariterqꝫ priora supina
Posteriora carento: pati post mobile sueta.

G Erũdia et supina añ se casũ nõ postulãt sed post se reqrũt cas⁹ suorũ ꝟborũ: vt studes gr̃a acqrẽdi gl'iaꝫ ⁊ clamas cã vapulãdi a me. eo lectũ poetas ⁊ is venũ a dño: qd̃ dicẽdi gen⁹ passiuũ ĩprobãt aliq. abltũs ei ille nõ ĩuenit̃ exp̃ss⁹: vt frigid⁹ ĩ pratis cãtãdo rũpit̃ ãguis: sꝫ subĩtelligi videt̃ abltũs ab aliq: vt ĩ ꝟbis ĩp̃sonalib⁹ agit̃ stat̃. Salu. Pauca supra repetã quo ad cognoscẽdũ oĩa illustria magis magisqꝫ ĩ apto sint: certe subĩtelligit̃ a lectorib⁹ sed q̃d ĩprobẽt cũ negare nõ possint gerũdia post se regere casus suorũ ꝟborũ q̃rũ gerũt ⁊ sig̃ta: certũqꝫ sit illa ab oĩbus gñib⁹ deriuari. ⁊ ea q̃ ab actiuis cõibusqꝫ descẽdũt duplicẽ gerere sig̃tionẽ: eẽ tã actiue q̃ passiue cõia. Auctores sũt Priscian⁹ ⁊ Diomedes. Serui⁹ simpl'r ꝓferri gerũdia dicit Priscian⁹ cũ casib⁹ cũ quo alibi sentit Serui⁹. Virg. Paceꝙ ab rege petendũ Lucreti⁹. Externas qm̃ penas in morte timẽdũ. Interdũ alienos casus sibi annectũt: vt noĩandi istorũ apd̃ Plautũ: crescẽdi nouarũ fabularũ apud Terẽ. hortãdi vestri apd̃ Liuiũ. Ex q̃ cõstructõe dep̃hẽdit̃ illorũ error q̃ ea p̃ oẽs casus gñа ⁊ nũeros decliari volũt cõtra oĩꝫ grãmaticorũ auctoritatẽ. Qd̃ quũ nõ fit gerũdia: sꝫ noĩa ꝟbalia eẽ Priscian⁹ rectissie cẽset. Ita qꝫ refutatis etiã illis q̃ dicũt gerũdia actiue cõstrui nõ passiue. Nã si passiuã hñt sig̃tionẽ: cõstruent̃ actiue. sic teneam⁹. Gerũdia in o ⁊ i um in passiua sig̃catiõe absolute ꝓferri. In actiua ꝟo ⁊ cũ casib⁹ quõ absolute. In i si ab actis aut cõib⁹ deriuant̃ actionẽ vt plurimũ sig̃are. Supinũ ꝟo in um cũ ꝟbo sig̃nte aut clã indicãte motũ ad locũ a q̃ abhorrẽt supiora cõiũgit̃: vt eo mercatũ aromata: sum admissus spectatũ: video me accusatũ iri a te. i. me accusãduꝫ eẽ a te. p qd̃ dicẽdi gen⁹ frequẽtatũ ab auctorib⁹ passiua ei⁹ supini sig̃tio ĩdicat̃. Supinũ in u noĩb⁹ iũgitur adiectiuis vt dign⁹ doctu. i. vt doceat̃ et vt doceat si Priscianũ seqmur. Sed Valla vult tm̃modõ ⁊ quidẽ recte passiue resolui. Supina q̃dã segregãt a gerũdĳs. Aliĳ vtroqꝫ nomie cõfuse appellãt ⁊ aliĳ noĩa. aliĳ ꝟba pticipialia vocãt. Vtraqꝫ casus gña et nũeros hñt. Prĩa illa gtm̃ actm̃ et abltm̃. Hec vltima actm̃ ⁊ ablatiuum. ¶ Ascẽ. lege nr̃a.

¶ De participiĳs ⁊ eorũ cõstructione.

P Cuius habet sensum vult participãs sibi casũ

P Articipiũ vult post se casum verbi sui: vt tu amans Ascreũ facis bonũ: tu gaudens amore diligis galateam. Addimus etiã

et li. qñ illum casum q̃ ipsũ p̃cedit: vt ego sedẽs letus rideo. mihi facto bono placet virtus: ⁊ tu amas me factũ vel existentẽ bonũ. Propertius etiã vtõ cõiũxit. Lectule delitijs facte beate meis. ⁊ Virg. Salue vera Iouis proles decus addite diuis. Resoluitur pticipiũ in relatiuũ ⁊ vbũ seruato tpe: vt amans q̃ amat vel q̃ amabat: amatur⁹ q̃ amabit: amatus q̃ amatus est: amãdus q̃ amabitur. Nonnũq̃ resoluit in vbũ absq̃ relatio ⁊ cũ aduerbio tpis: vt mgr̃o legẽte hoc ẽ dũ magister legit. Resoluitur ⁊ p postq̃: vt lecto Vergilio canem⁹. Et aduertendũ q̃ quũ deest pticipiũ cõfugim⁹ ad relatiuum ⁊ vbũ: sed eo themate q̃ relatiuũ in ntõ poni non põt pticipio vti non possumus: vt ego te gaudẽte scribo dicẽdũ est: ego quo gaudes tu scribo.

¶ Terminationes participiorũ.

Participia septẽ modis terminantur in ans et in ens q̃ sunt pñtis tpis. in rus ⁊ in dus futuri. i tus sus ⁊ xus p̃teriti perfecti ⁊ plusq̃ pfecti. Vnũ est eiusdẽ tpis in uus quod est mortuus.

Significationes pticipiorũ sũt due: actiua et passiua. Que igitur a vbis vim actiuã habentib⁹ deriuant actionem signt que vero passiuã fcãt passionẽ. Ab hñtib⁹ neutrã deducta vel actũ vl' passionẽ latẽtẽ significare videt. Dicẽdũ tñ nõnulla ex illis p̃teriti pfecti ⁊ plusq̃ pfecti tpis aliqñ solã actionẽ significare: vt sũt illa a deponẽtib⁹ actionẽ significãtib⁹: aliqñ solã passionẽ: vt sũt illa a deponẽtibus passiue significationis: aliqñ tam actionẽ q̃ passionẽ: vt q̃ a cõib⁹ deriuant. ⁊ aliqua a neutris q̃busdã: vt prãsus: cenatus: potus: iuratus vt ego sum pransus et cenatus ⁊ olus pransum ⁊ cenatum tu potus et vinum potũ. ego iuratus et numina iurata. Iuue. Epotaq̃ flumina Medo prandẽte. ⁊ Ouid. Pota senẽ potum: pota docebat anus. Itẽ a deponẽtib⁹ aliqua: vt auxiliatus: medicatus: locutus: meditatus: comitatus imitatus et plura. Illa vero futuri in dus oĩa passionem significant.

Ab actiuo verbo duo pticipia formant. vnũ in ans vel in ens, vt amãs legẽs: ⁊ alterũ in rus: vt lecturus Scias aũt oĩa vba supinis carẽtia habere nõ posse pticipia in rus Itẽ oĩa i p̃terito perfecto deficientia cuiuscũq̃ sint gñis. Hec aũt ⁊ forte plura ex actiuis carent supinis. Linquo cũ renuo compesco lãboq̃ linguo. Caluo cũ metuo timeo simul vrgeo fugo. Arceo cũ visso posco cõiũgere debes. Ango tñ supinũ hʒ anctũ: sed pticipio deficit. Ad horũ vsuum sequentiũq̃ exemplũ emendent illi supiores inter spina: et disco et edisco que paulo ante nõ temere inter vba actiua cõnumerauimus volumus iter neutra transitiua conscribi.

A Passiuis duo pticipia deducunt. vnũ p̃teritũ pfecti ⁊ plusq̃ pfecti tpis: ⁊ alterum futuri in dus: vt doctus ⁊ docendus. Sed illa quorũ actiua carent supinis nõ habent pticipiuʒ p̃teriti pfecti et plusq̃ pfecti: sed futuri tm̃ in dus.

A Neutris quoq̃ gñaliter veniũt duo: vnũ pñtis tpis: ⁊ alteruʒ futuri i rus: seruio seruiẽs ⁊ suitur⁹. Sʒ ĩchoatiua ⁊ meditatiua carẽt supinis: p̃ter parturio ⁊ esurio. Itẽ sũ nolo et malo ⁊ neutra oĩa scđe ɔiugatõis q̃ i ui syllabas p̃teritũ hñt vt egeo egui palleo pallui. Excipiũt placeo: noceo. pateo: valeo: doleo: q̃ hñt placitur⁹: nocitur⁹: caritur⁹: passur⁹: valitur⁹: dolitur⁹ Itẽ oleo: pareo: ⁊ lateo a q̃ latito. Hec q̃q̃ i vsu nõ hñt supĩa. Estuo: sterto: mico: rudo: strido: strideo: psallo. Et cõquinisco pcas obedit q̃q̃ dego. Horreo scãdo pauet: maneo: scabo: iũgoq̃ scalpo Ambigo: glisco: tremeo. satago: luo

disco:pluoq3. Quedã neutra tria hñt pticipia. vt prãdeo prãdes pransus ꝛ pransurus. Gaudeo cum placeo ceno titubo ꝗ3 nubo. Audeo fido solet fu rio pateo mereoq3. Prando suesco tamen dat sũ dat fio futurus. Diomedes ꝟo a Priscia. dissentiẽs: futur⁹ a fio deduci nõ vult: et fiens in vsu esse rarissimo. A sũ ens ꝗ3 deduxere veteres. sed ab eo cõposita adiectis ꝓpõnibus carẽt: pter adsum ꝛ ꝓsum ꝗ hñt absens ꝛ pñs. Potens vero nomen est Diomedes est auctor. Osus tñ ab odi est. De exosus et perosus inter noia dicemus. Cept⁹ acepi: ꝛ natus a nascor deducuntur Neutra trãsitiua gñal̃r quattuor pticipia hñt. vt arans aratur⁹ aratus ꝛ arandus. vigilãs vigilatur⁹ vigilatus ꝛ vigilãdus. Juue. Frange miser calamos vigilataq3 prelia dele. Tibull⁹ cũ fletu nox vigilãda venit. Exẽpla similia passim inuenies Asurpant ꝛ ab aliis neutris ꝗq3 in dus pticipia vt a careor doleo ca rẽd⁹ ꝛ dolẽdus. Ouid. Uirq3 mihi dempto fine carendus abest. Jdẽ Que venit indigne pena dolẽda venit.

A Uerbis cõmunib⁹ ꝗttuor veniũt participia vt a largior largiens largiturus largitus ꝛ largiendus.

A Deponentibus tria: presentis ꝓteriti ꝛ futuri in rus vt auxilians auxiliat⁹ auxiliatur⁹ Uescor ãt ꝛ reminiscor medeor liquor carẽt supinis Fruor ꝛ reor ꝓteriti tpis tm̃ pticipiũ habẽt. tñ Macrobi⁹ dixit fruẽs. Nascor futuri caret quidã nouant nasciturus Orior hz oriẽs ortus ꝛ oritur⁹. Morior moriẽs mortuus ꝛ moriturus Ceteravero quõ participia forment ex eoꝝ preteritis discere poteris Aduertẽdũ est aũt a verbis deponẽtib⁹ actionẽ significantib⁹ participia nasci in dus siue quod olim fuerunt cõia siue natura ꝓpria vt sequẽdus loquẽd⁹ aggrediẽdus vt end⁹ vñ Ouidi⁹. Multa rogãt vtenda.

AB impsonalib⁹ nõ extant pticipia nisi a tedet ptesus qꝺ regit gtm̃ ꝛ actm̃. vñ Sueton⁹ Quasi ptes⁹ ignauiã suam Uirg. Si nõ ptesũ thalami tedeq3 fuisset ꝛ penitet penitẽs vñ. Lactãti⁹ Remissurum se penitẽtibus pctã ꝓmittit ꝗꝗ Acti⁹ vt Noni⁹ refert. Neq3 neminẽ arbitror peniturũ tue laudis inquit legim⁹ etiã penitẽdus pigẽdus libẽs ꝛ decens ꝗ oĩa vt ꝓfecta verbis sunt ꝛ tñ noia Sz penitẽs ꝛ ptes⁹ quũ iũgũtur actõ participia iudico.

PArticipiũ trãsit ĩ nomẽ ꝗttuor modis cõstructiõe cõparatiõe cõpõne ꝛ tpis amissioue. Cõstructiõe qñ aliter cõstruit ꝗ verbum a quo descẽdit vt amãs virtutĩ. Cõpatõe vt ego sũ magis doctus ꝗ tu. Nec dicas vt doctior. qꝛ nullũ participiũ terminari põt in or. Cõparatiõe vt indoct⁹. nã indoceor nõ dicim⁹. Tp̃is amissione qñ nullum significat tp̃s vt ego sũ amãdus. i. amari dign⁹: sũ sectãdus sũ sectari dign⁹ Sũt noia ꝗdã participiis similia vt trabeatus togatus caligatus brachatus litteratus pellitus cornutus hirsutus lunatus ouans ꝛ plura Sũt et alie voces que cũ tẽpore participia sũt: sine tp̃e vero nomina vt armat⁹ doct⁹ ꝛ similia Sũt ꝛ absq3 verbis participia vt triũphat⁹ regnat⁹ laboratus errat⁹ decurs⁹ que recte dicũtur ꝗuis eoꝝ verba illis ex vsu deficiant nisi vt a neutris trãsitiuis esse dixerimus.

FJgure pticipioꝝ due sunt Simplex vt amãs. Decomposita vt ꝓamãs Jnueniũtur participia que Prisci. figure composite eẽ demõstrat vt ea que sunt ex verbis ex altero corrupto compositis quũ ipsa ex duob⁹ integris cõstẽt vt infringor infractus cõtingor cõtact⁹. Cõsequẽtia siue cõcomitãtia fit p ablt̃m̃ substãtiui ꝛ participii vt Sul. scribẽte tu dormis. i. dum Sulpi. scribit. lecto Uirgi. locabimur. i. postꝗ lectus erit Uirgi. ꝛ te dormituro vigilabo hoc est dum tu dormies Jdeoq3 ꝺña ap

pellatur:q2 hoc modo dicē di p2ecedente aliquid aliud sequitur ⁊ ideo cō comitantia q2 alter⁊ comitatur alterū:nam me scribente tu do2mis fit ꝙ tu do2mias dum ego scribo.

Relatio antelate rei rep2esentatio. Relatiuū est antelate rei rep2esētatiuū. Estqꝫ duplex substātie ⁊ accidentis. Relatiuum substātie est quod refert añs substātiuū: vt ascreus qui amat disputat. ⁊ idē legit. Jlla duo relatiua qui ⁊ idem referunt illud substantiuū Ascreus. Sunt aūt hec sola relatiua substātie. Qui que quod suꝰ ipse sui. sic alteris idē ille alius reliquus simul ambo cetera vterqꝫ. Nam ceter seu ceterus nō est in vsu. Relatiuū accidentis est qꝺ refert añcedens adiectiuū vt ego sū doctus q̄lis es tu. hoc relatiuū qualis refert illud adiectiuū doctus. p̄terea omne relatiuū aut est idētitatis:aut diuersitatis. Jdentitatis relatiua dñr illa q̄ referūt eandē rem quā añs vt idem q̄ ⁊ alia huiusmodi. Diuersitatis aūt ea sūt q̄ referūt diuersā rē ab añcedēte: vt alter aliꝰ reliquꝰ. Aduertēdū tñ est oīa relatiua debere cōco2dare cū cōsequēte substātiuo aut equalēti: vt sū pallidꝰ q̄les sūt amātes. Excipimus vero relatiua substātie: q̄ cū ante cōueniūt. Salust. q̄ q̄ qꝺ sequēti accommodauit. Dixit eñ est locus i carce2e qꝺ Tullianū appellatur Sic ⁊ virg. Celeremqꝫ sagittas co2ripuit fidus que tela gerebat achates. Ho2ati. i epodo relatiuū accidētis añti p2eter mo2ē oīm adaptauit. Sed incitat pectus et māme putres equa q̄les vbera. Jllud quidē nō p̄termittēdum. interrogatiua relatiua redditiua ⁊ distributiua eē incerte persone. Qualis et talis co2relatiua sūt: quo⁊ añtia sūt adiectiua laudē vel dedecus dānum vł vtile vel accñs ⁊ q̄litatē significātia: vt doctꝰ indoctꝰ pauper diues albus. vt sū talis q̄lis es tu: ⁊ sum doctꝰ q̄lis es tu. Significātqꝫ de qua qualitate et de tali qualitate. Quātus ⁊ tātus hñt añtia adiectiua quātitatem hoc est excessū vel diminutionē cōtinuatā significantia: vt magnꝰ puus: latꝰ. curtꝰ lōgus: amplus: vt sū magnꝰ quātꝰ fuit. Polyphemꝰ significātqꝫ ꝙ magnꝰ et tā magnus. Qꝺ et tot hñt in añtia noīa nūeralia: vt duo treas quattuo2 viginti cētū. Et possessiua ab his deducta: vt deni vigeni ducenti trecenti vt habeo decē aureos quot habes tu: ⁊ hēo denas pateras quot hꝫ eps̄ significāt ꝙtū ⁊ tm̄ in nūero. Quotēnis cuiꝰ meminit. Prisci. nā ⁊ totennis nō memini me legisse: nec a totus totuplex ⁊ totuplus que vulgo grammatico⁊ relinquimꝰ hꝫ in añtia noīa nūeralia vł cōposita ex nūeralibus ⁊ anno: vt a nniculꝰ biēnis triēnis quinquēnis ⁊ similia: vt sum vigennis vel viginti anno⁊ quotiēnis es tu. Dices tñ sū natꝰ viginti ānos quot es natꝰ tu significatqꝫ de quot ānis. Quotus hꝫ in añtia noīa o2dinalia vt p2imꝰ secūdꝰ tertius decimꝰ vigesimus cētesimus millesimus: vt sū p2imus in ciuitate mea q̄tꝰ es tu in tua: significatqꝫ de quāto nūero i o2dine. Quotuplex hꝫ in añtia duplex. tripł. decupł. ⁊ hmōi: vt hēo vestē duplicem quotuplicē hēs tu significatqꝫ de quotiēs duplo. Quotuplus hꝫ in añtia noīa mensuralia ⁊ pōderalia. vt duplus triplus q̄druplus decuplus centuplus vt egyptus reddit triticū cētuplū. quotuplū nō reddit italia. significatqꝫ quante mēsure ⁊ quāti pōder/ ⁊ q̄tiēs duplū Cuias ē relatiuū patriū seu gētile ⁊ hꝫ i añtia nomina possessiua patria vt romanꝰ arpinas seu gentilia vt italus tuscꝰ. vt ego sū Verulanꝰ cuias nō es tu ⁊ sū italꝰ cuias ñ es tu Significatqꝫ de quali pr̄ia vel de gēte. Cuius cuia cuiū refert possesso2ē ⁊ hꝫ in añtia nomia vł p̄noīa possessiua vel gtōs pp2io⁊ ꝙuis substātiuo⁊: vt. hic ensis est enius vł enee eneū ē hoc telū significatqꝫ cuiꝰ possessor/. Quotenꝰ cuiꝰ meminit ⁊ Prisci. relatiuū est diuisiuū hꝫ añtia binꝰ ternꝰ q̄ternus et similia

vt fratres eunt bini q̄teni boues ad iugū s̄cātq̄ vsq̄ ad quē numerū. Cice. ad atticū. In ripa nescio quotenorū iugerū. ¶ De interrogatiuis.

Interrogatiuū nomē est rei dubie vel tanq̄ dubie postulatiuū Interrogatio est rei dubie vel tāq̄ dubie postulatio. Interrogatiua aut sunt substātie: vt q̄s q̄ qd̄ & q̄d vter qd̄ tm̄ querit de duobus aut accidētis: vt qualis quātus cui⁹ cuias quotēnis quot q̄tus quotuplex. q̄b⁹ r̄ndet̄ p eoꝝ ācedētia seu redditia siue correlatia q̄ itā dicta sūt. Quis p qualis aliq̄n ponit̄ cui p eadē āncedētia r̄ndet̄. Aduerbia aūt īterrogatiua sūt diligēter cōsideranda: vt qualiter quō & quādo quātū quotiēs cur quare &c. Itē vbi quo qua vn̄ quorsū quousq̄ & quoad: de q̄b⁹ infra docebimus. sed quocūq̄ mō & p quēcūq̄ casum fit interrogatio fieri debet respōsio: nisi eundez modū s̄uare non liceat aut vocabulū desit aut v̄bū aliū post se casum requirat: vt si rogeris quotēnis es? potius dixeris sum quinq̄ & viginti annorū: q̄ sum quinquēnis & vigennis at quāti vēdidisti librū? responde decem aureis.

¶ De distributiuis & eorū cōstructione.

Distributiuū est nota seu signū distributionis: et est duplex videlicet affirmatiuum & negatiuū. affirmatiua sūt hec. Quicūq̄ affirmāt ambo & q̄sq̄ oīs vterq̄. Null⁹ nemo negāt decet his adiūgere neuter. Postulant post se gt̄m pluralē oīm casualiū dictionum vel singularē solum noīs collectiui: vel ablt̄m vel actm̄ cum prepōne vt nullus istorū legit: vel nullus ex illis vel inter illos. Iūgit̄ n̄tō: vt null⁹ homo volat. ¶ De partiuis & eorū cōstructione.

Partitiuū nomē est qd̄ p̄tē trahit a gtō cū quo partit̄ et cū illo dz in gn̄e cōcordare: vt scriptorū aliq̄s est breuis aliq̄s p̄fusus Partitiua noīa sunt hec q̄libet ali⁹ aliq̄s quicūq̄ q̄s q̄dam & siīia & oīs q̄ ptitiue ponunt̄ vt numeralia: vt vnus duo et ordinalia. p̄m⁹ scd̄s. In ptitiōe tria requirunt̄ videlz ps totū & q̄ ps regat totū: sz si totū sit cōplexiuū: tūc ps in neutro gn̄e vl̄ feminino ponit̄: vt huius mōtis aliud est terra aliud lapis. i. alia ps est terra alia lapis Si vero totum declinet̄ in pl̄i numero ponit̄ vt l̄rarum vne me delectarunt alie non. Cōstruunt̄ aūt sicut distributiua. Fit quoq̄ ptitio per p̄lepsim vt paulopost dicetur. ¶ De cōparatiuis et eorū cōstructione.

Comparatiuū est qd̄ cū intellectu positiui vel cū aliquo pticipe sensu positiui magis aduerbiū siḡt: vt doctior magis doctus et non modo p magis resoluit̄ cōpatiuū: sz p plus & validius & alia hmōi aduerbia teste īgeniosissimo Valla. ¶ Quid ē cōpatio.

Compatio est rei ad rē assimilatio. Gradus cōpatiōis sunt tres Positiuus cōpatiu⁹ & suplatiu⁹. Positiuū est oē adiectiuūz cuius qualitas pōt recipe plus & min⁹ Ceteras quoq̄ partes orōnis a q̄b⁹ cōpatiua & suplatiua formant̄ positiua appellam⁹ Cōstruit̄ cōpatiuū cū abltō vel cū n̄tō & cuz q̄ v̄bo subintellecto: vt sum ditior Creso vel q̄ Cresus subītelligit̄ sit. At aliq̄n cū p̄pōne & actō: vt Pigmalion fuit īmanior añ oēs alios. Dices tm̄ video Lucanū quo sum iunior n̄ q̄ qui. nā inter relatiuū & añs caderet mediū qd̄ fieri non licet. It em dices nemine tu es fortior non q̄ nemo. negatio em̄ dz p̄cedere. P̄nt etiā cōpatiua & suplatiua vltra p̄priā cōstructionē casus h̄re positiuorū: vt sū charior pōtifici ceteris sacerdotibus: & sum charissimus pōtifici oīm sacerdotū et sum auidior l̄rarū illis vel q̄ illi. & sū auidissimus l̄rarū illorū. Sū ornatior te moribus: & sū ornatissimus oīm morib⁹. Habeo plus seu minus frumēti

m iiij.

q̃ agricole vel agricolis. Habeo plurimũ seu minimũ frumẽti agricolarũ. Sicut dicim⁹ hẽo multũ seu parũ frumenti. hẽo plus argẽti q̃ auri. et hẽo minus olei q̃ vini. Amo te plus ꝛ min⁹ solito. August⁹ vixit septuaginta ãnos minus paucis diebus. Studui plus q̃ decẽ annos ꝛ plures q̃ decem annos ꝛ annis. ꝛ pl⁹ ãnorũ trib⁹. Sũ nat⁹ ãpli⁹ viginti annos: hẽo plus librorũ te q̃ tu ꝛ tui. hẽo plures libros trib⁹ pluribus tuis. Aiax fuit Ulysse fortior magis q̃ Diomede vt vult Priscia. sꝫ Val. ĩprobat: dicendũq; ait Aiax Ulysse fortior supra q̃ Diomedes: vel Aiax Diomede q̃ Ulysse fortior. ¶ De cõpatiuorũ cõstructiõe: nã de formatiõe pri⁹ scripsit Ascẽ.

ptẽ esse ĩdicat. i. cõpat .i. substantiuum

Partit vel confert medius fixum gradus omnis

Dum partit patrium quærit: qui denotat altrã

.i. q̃tũuis .s. capitũ aut suppositorũ

Quis multorum partem tantumve duorum

Sic tamen vt fixum genitiui pars habeatur

Vt maior populi pars aut hominum male viuit.

ab Horatio ĩ arte

O maior iuuenum de fratrum dicitur altro.

Dum cõfert sextos sibi binos vendicat omnis

.i. casus est cõparatiuo. i. rem excessã. s. rem excessam

Quorum qui propri⁹ notat excessum: tamen ipsum

.i. in eodẽ casu

Si q̃ post ponas cum fixo rite locabis

Vt melior græcis vel q̃ græci fuit hector

qꝛ cõuenit oĩ adiectiuo excessum aut quãtitatẽ notanti

At qui non proprius mensuram denotat alter

Certam aut incertam: multo melior: pede maior

.s. duos abltõs

Quos præter casus positiui postulat omnis

Vnde potest sextum sibi subdere vel triplicatum

Sed ne turpe sonet tanta inculcatio vocum:

Plenior æacida multo est virtutibus Hector.

Compatiu⁹ oĩs ptitiue ponit aut cõpatiue. Partitiue recipit post se iter aut de vt maior ps ciuiũ. i. inter ciues aut de ciuib⁹. ꝛ tũc ꝓprie regit gtĩ plẽꝫ aut collectiui noĩs singlarẽ sicut suplatiu⁹ a quo nihil differt nisi q̃ ipse tm̃ iter duo aut ĩ duas partes diuisa vult poni: superlatiuus autem tm̃ iter plura duob⁹: sic vt suplatiuo nõ sit loc⁹ nisi tres sint grad⁹ ꝛ tres ptes: q̃rũ vni quadret positiu⁹ vt cũq; alteri cõparatiuus: alteri suplatiu⁹: vt vbi grã inter digitos ẽ auricularis lõg⁹: me

dicus longioꝛ eo: sed medius logissimus oim̄. vn̄ recte decā digitoꝛū meo
rū medi⁹ est lōgissim⁹. At manuum mearum dextra est fortioꝛ non fortissia.
De multis tn̄ dicā dextra herculis erat oim̄ fortissima. Opus autem est vt
tā ꝯparatiuus ptitiue tētus ꝙ̄ suplatiu⁹ stet inter ea q̄ sūt eiusdē: spēi ita
vt gt̄us non colectiuus possit stare in eo casu in q̄ substantiuū cōpatiui aut
superlatiui vn̄ recte. dicā. dextra mea est fortioꝛ manuū mearū qꝛ dextra est
manus. Item hectoꝛ erat fortissimus fratrū: qꝛ hectoꝛ erat frater: sed nō
dicā erat fortissimus frm̄ suoꝝ: qꝛ non erat suus frater. ¶ Cōparatiu⁹ aūt
teneṫ ꝯpatiue: qn̄ post ipsum in vulgari sonat pticula ꝙ̄: q̄ si exprimatur fa
ciat rem excessā stare in casu ꝯpatiui vt hectoꝛ erat fortioꝛ ꝙ̄ greci ſʒ si sub
ticeatur pticula ꝙ̄: tūc compatiu⁹ regere p̄t tres aut plēs ablt̄os. primum
q̄ ipsius ꝓprius est signtem rē excessam. vt lōgioꝛ petro Scdm̄ significātem
mensurā excessus tā certā: vt lōgioꝛ trib⁹ digitis: ꝙ̄ in certam vt multo aut
paulo longioꝛ. Tertiū virtute positiui vt sum te ditioꝛ auro. Differt aūt sic
tripliciter a suplatiuo et a se ptitiue tento. Primo qꝛ partitiue genitiuum
compatiue sine ꝙ̄ abltm̄ et cū ꝙ̄ eundem casuʒ expetit. Scd̄o ꝙ partitiue
tm̄ inter duo et suplatiuus tm̄ inter plura locum habet ſʒ cōpatiue tā inter
duo ꝙ̄ inter plura vt aiax thelamonius erat fortioꝛ aiace oileio et ceteris
Tertio ꝙ partitiue: vt suplatiu⁹ tm̄ inter ea q̄ eiusdē nature sunt poniṫ: ſʒ
comparatiue cū abltō tacito exp̄sso tam inter ea q̄ sunt eiusdē nature ꝙ̄ di-
uerse sic tn̄ vt subaudiatur dū eiusdē sunt reliq̄s aut ceteris. vt Et melioꝛ
sis q̄so deis subaudi reliq̄s. Sʒ finē facio plura em̄ supra diximus⁹.

¶ Un̄ formanṫ comparatiua.

Formantur cōparatiua ab adiectiuis significātibus accidens q̄d
augeri vel minui pōt: vt clarus clarioꝛ. Que si secunde sūt decli-
nationis accipiūt oꝛ et us in gtō ⁊ reddunt comparatiua: vt pul-
cher pulchꝛi pulchꝛioꝛ ⁊ pulchꝛi⁹. Si tertie a dtō: vt felici felicioꝛ felicius:
amāti amātioꝛ amantius. Bonus tn̄ facit melioꝛ: malus peioꝛ: paruus seu
parū vt valle placet minoꝛ: maius maioꝛ: iuuenis iunioꝛ: magnificus magni
ficentioꝛ: multus plus: sinister sterioꝛ: dexter dexterioꝛ: potis potioꝛ: nequā
nequioꝛ. Debēt q̄dem comparatiua superare suos positiuos: ⁊ ideo nullū
adiectiuū in us vel ī is terminatū q̄d duas vocales añ s hʒ pōt recte cōpara
tiuū formare vt pius arduus idone⁹ tenuis et similia. nā si piꝰoꝛ dicerems
scd̄m i cōsonū: esset ⁊ cōparatiuū p̄positiuo ⁊ sic ī ceteris hmōi. tenuis tamē
dicimus ⁊ egregius lectū est Uirg. i geoꝛ. Pectunt tenuia seres Juuena.
Egregi⁹ cenat iuuenes ⁊ alia tn̄ tibi nō dicenda. ocioꝛ comparatiuum est
absq̄ positiuo latino ⁊ hʒ superlatiuū ocissimus. Illa etiam quoꝝ accidēs
neq̄ augeri neq̄ diminui pōt cōparatiuū non hn̄t vt luscus oīpotēs vnicus
singulus sūmus imus ⁊ numeralia oīa vel q̄ ad numerū referri pn̄t vt oīs
aliquis nullus. Preterea a pticipijs in dus ve amādus colendus reueren
dus nec cōparatiua nec suplatiua inueniuntur ꝙ̄ ꝙ̄ sunt interito scribarum
vsu A verbo vo detero fit cōparatiuū deterioꝛ. sunt que ad deter antiqua
p̄pōne deductū velint. A participijs ita formanṫ comparatiua vt ab adie-
ctiuis: sed cōparatiua ipa vim participioꝝ amittūt A p̄positionib⁹ veniūt vt
ab extra exterioꝛ: citra citerioꝛ: ītra īterioꝛ: vltra terioꝛ: infra ferioꝛ: supra
superioꝛ: post posterioꝛ: prope ꝓpioꝛ: āte anterioꝛ. Ab aduerbijs: vt pridem
prioꝛ: diutius: sepe sepius. ¶ Ad bonā compationē q̄nq̄ requirūṫ: videlʒ
res cui compareṫ accidēs et ꝙ vterq̄ terminus de accidēte pticipet. et ꝙ
alter magis participet vel participare intelligatur: vt lelius est sapientioꝛ
Fannio. Sed quando accidens non participat de vtraq̄ re: vt nix est albi

or vel magis alba coruo. tunc est abusio in cōparatione non in cōparatiuo. Abusio igitur fit in cōparatiuo tribus tm̄modo modis. Constructione formatione ꝛ figuratione. Constructione qn̄ partitiue ponit̄ ꝛ nō construitur more cōparatiui: vt maior horū est charitas. Formatione quum substantiua vel ꝓpria noīa cōparantur: vt Neronior. Itē penior ꝛ ipsior q̄rum positiui ꝛ si sunt positiua tn̄ non possunt eoꝝ augeri vel minui significationes. Significatione cū significat quātū suus positiuus. vt senior pro senex aut quū minꝰ significat. vt tristior. i. parū tristis. Aut qn̄ contrariū significat vt dulcior. i. minus amarꝰ. Cōparatio fieri pōt per positiuum ꝛ per aduerbia comparandi tam. ꝛ ꝙ: vt sū tā doctus ꝙ tu. Fit etiā per ꝙ ꝛ comparatiua vt sū doctior ꝙ ditior. Et sine ꝙ loco cuiꝰ ponitur an. Solinus. Calamitosior an beatior fuerit Augustus ambiguū. Gelliꝰ. Per incertū stolidior an vanior. Fit nōnunꝙ per verba accidētalia ꝛ aduerbia cōparandi vt tā placet mihi Cicero ꝙ virgiliꝰ ꝛ plus vel magis placet michi Cicero ꝙ Salustiꝰ. Cōparatiuū aūt qn̄ formari nō pōt fit per magis plus ꝛ validius ꝛ minꝰ ꝛ reliqua hmōi: ꝛ positiuū: vt sū magis strennuꝰ te vel ꝙ tu ꝛ tu es minꝰ idoneus me vel ꝙ ego.

¶ De superlatiuis ꝛ eoꝝ constructione.

.i. gradꝰ. i. superlatiuus .s. positiui

Ostremus præter casus & iura parentis
Exposcit patrium signātē plura duobus
Subqꝫ tribus gradibus subiecto conuenientem
Rem notat: atqꝫ petit sint eiusdem speciei
Subiectum & patrijs. troum est fortissimus hector.
At non grecorum: sed forsan fortior illis

Superlatiuus oīs regere pōt gtīn plurale vel collectiuū singulare: ex vi particionis: qꝛ denotat̄ subiectū superlatiui esse pars illiꝰ gti aliter inepta esset locutio. vt supra patuit

Superlatiuū nomē est qđ ad pl'es sui gn̄is cōparatur ꝛ supponit̄ ceteris vt Maro est poetarū pulcherrimꝰ. Et ponitur duobus modis scꝫ respectiue ꝛ absolute. Respectiue quādo hꝫ deteriatione vt Hercules fuit fortissimꝰ hominum: ꝛ tūc resoluitur per valde vel multo ꝛ cōparatiuū vt meliꝰ per validissime vel maxime ꝛ cōparatiuū nā quid absurdiꝰ inquit Valla ꝙ quū resoluamꝰ cōparatiuū per cōparatiuū resoluere suplatiuū p positiuū: Absolute quādo nō recipit casū ꝛ resoluit̄ in valde vel maxime ꝛ positiuū: vt tu es doctissimꝰ. i. valde doctus Differt aūt a cōparatiuo etiā in hoc ꝙ cōparatiuus gradus ad vnum et ad pl'es tā sui ꝙ alieni gn̄is refertur. Suplatiuꝰ vero ad pl'es tm̄ ꝛ generis sui. Valla cōparatiuū ad plura sui gn̄is referri nō vult. Priscian̄. et Donatus ꝓcipiūt auctoꝝ ūqꝫ vsus cōfirmat Ouidius. in. ij. Tanto virginibus prestantior oībus Herse. ꝛ in. xiij. Planior assiduo detritis equore conchis. Solibus hybernis estiua gratior vmbra. Nobilior pomis. Virgili. Candidior cygnis. Idē Pygmalion scelere an̄ alios immanior omnes. Statianus. Amphiraus ad olatonē. Et melior sis q̄so deis. ¶ Ascen. Nihil tn̄ errat valla quide cōparatiuo partitiuo nō cōparatiue: vt in exemplis: tēto loquitur

¶ De formatione superlatiuorum.

¶ Formant̃ suplatiua a gtis adiectiuorum scđe decli. addita s et sim9 vt doct9 docti doctissimus. et a gtis adiectiuorum tertie addita syllaba sim9: vt fortis fortissimus Bonus tñ optimus facit malus pessimus: magnus maxim9 paruus minimus: multus plurius munificus munificentissimus: vetus seu veter veterrimus: maturus seu matur et maturissimus et maturrimus. Nõ nulli positiui carẽt suplatiuis. vt memor senex iuuenis adolescẽs nequã nequissimus hz: detero deterrimus. In limus q̃nq3 finiunt̃. vt agilis limus facilis limus: gracilis cillimus: humilis limus: siṁis limus. Addit Valla docillimus a docilis. Si vero positiuus in er syllabam terminetur format superlatiuum a nominatiuo addita rimus: vt pulcher pulcherrimus: nigerrimus p̃ter dexter dextim9: sinister stimus. Aduerbia et p̃põnesq̃ cõparantur hñt superlatiua vt diu diutissime sepe pissime pridẽ prim9 nup nuprime et a pene penissime: et a penitus penitissime dixit Plautus. Citra p̃põ citimus facit supra supmus vel sũmus: vltra vltim9: intra intimus infra infimus p pe prim9 sed primus qñ cõiunctũ significat est positiuus habetq3 cõparatiuũ primior et caret suplatiuo. ¶ De cõstru. superlatiuorum.

Suplatiuũ construit̃ cũ gtõ pl̃i oim casualiũ dictionũ vel cũ gtõ singulari nois collectiui: vt Cato fuit sapientissim9 Romanorum vel ppl̃i romani. Et aduertendũ est q superlatiuũ redolet naturã ptitionis in qua sẽp ps a toto diuidit̃: et pars regit totũ estq3 de essentia toti9 et eẽ dz eiusdẽ spẽi. Vñ nõ ẽ bona suplatio hõ ẽ fortissim9 leonũ q̃uis sit bona grãmatica. ¶ De aduerbijs localib9 et eorum cõstructione.

Aduerbia localia q̃ aut deriuata sunt aut cõposita fiũt ab hic ille iste ali9 is quis vter et versũ qd varijs iungit̃ vocib9 Item abvbi ibi vnde et vsq3 Simplicia ipsa p se patent.

¶ Significantia statum in loca sunt hec.

¶ Hic. i. in hoc loco in quo ego sũ vel nos sum9. Illic. i. in illo loco in quo ille est vel illi sũt. Istic. i. in isto loco vbi tu es vel vos estis. Vbi. i. in quo loco vbi vbi. i. vbicũq3. Vbicũq3. i. in quolz loco. Ibi. i. in illo loco. Ibidez. i. in eodẽ loco. Alibi. i. in alio loco. Sicubi. i. i aliquo loco. Necubi. i. non in vllo loco. Alicubi. i. aliq̃ loco. Nusq̃. i. in nullo loco. Intus. i. in loco interiore. Foris. i. in loco exteriore. Supra. i. in loco supiore Infra. i. in loco inferiore. ¶ Significantia motũ ad locum.

¶ Huc. i. ad hũc locũ in q̃ ego sũ vel nos sum9. Illuc et illo. i. ad illũ locum in quo ille est vel illi sũt. Istud. i. ad istũ locum in quo tu es vel vos estis. Quo. i. ad quẽ locũ. Si quo. i. si aliquẽ locũ. Nequo. i. ne ad vllum locuz Aliquo. i. ad aliquẽ locũ Alio. i. ad aliũ locũ. Quouis. i. ad quẽcũq3 locũ vis. Quolibet. i. ad quemcunq3 locũ libet aut placet. Quoquo. i. quocũq3 Quocunq3. i. ad quẽlibet locũ. Quonã. i. ad quẽ igitur locũ. Vtroq3. i. ad vtrũq3 locũ et vnũ et alterum Neutro. i. ad neutrũ locũ neq3 vnũ neq3 alterum Eo. i. ad eũ locũ. Eodẽ. i. ad eũdẽ locũ. Intro. i. ad locũ interiorẽ. Foras. i. ad locũ exteriorẽ. Supra. i. ad locũ superiorẽ. Infra. i. ad locũ inferiorẽ

¶ Significãtia motũ per locũ sunt hec.

¶ Hac p hũc locũ vbi ego sũ vel nos sum9 Illac per illũ locũ vbi ille est aut illi sũt Istac p istũ locũ vbi tu es vel vos estis Qua. i. p quẽ locũ. Siqua. i. si p aliquẽ locũ Nequa. i. ne p vllũ locũ. Aliq̃. i. p aliquẽ locũ. Quauis. i. p quẽcũq3 locũ vis Qualz per quẽcũq3 locum libet aut quilibz Quanã. i. p quẽ igit̃ locũ. Quaqua. i. quacũq3. Quacũq3. i. per quẽcũq3 locum. Vtraq3. i. p vtrũq3 locũ. Ea. i. per eũ locũ. Eadẽ. i. pe reũdem locum Intus. i. per

locum interiorem. Foris.i.per locũ exteriorem: & ita de cõsimilibus.

¶ Significãtia motũ de loco sunt hec.

¶ Hinc.i.de hoc loco vbi ego sum vel nos sumus. Illinc.i.de illo loco vbi ille est vel illi sũt. Istinc.i.de isto loco vbi tu es vel vos estis. Vñ.i.de quo loco Sicũde.i.si de aliquo loco Necũde.i.ne de vllo loco. Alicũde.i.de aliquo loco. Aliũde.i.de alio loco. Undeuis.i.de quocunq3 loco vis. Undelibet.i.de quocũq3 loco libet vel placet. Undevnde.i.vndecunq3. Undecunq3.i.de quocunq3 loco. Undiq3.i.ab omni loco. Utrinq3 idest ab vtroq3 loco Inde.i.ab eo loco. Intus.i.a loco interiore. Foris.i.a loco exteriore. Superne.i.a loco superiore. Inferne.i.ab inferiore. Celit9.i.de celo. Fundit9.i.a fundo & ita de aliis. ¶ Significantia locũ versus.

¶ Horsum.i.hunc locũ quo ego sũ vel nos sum9 versus. Illorsũ.i.illum locũ in quo ille est vel illi sunt versus. Istorsũ.i.istũ locũ in quo tu es vel vos estis versus. Quorsũ.i.quẽ locũ versus. Si quorsum i.si aliquẽ locũ versus. Aliorsũ.i.alium locum versus. Antrorsũ.i.anteriorem locum versus. Retrorsũ.i.posteriorẽ locũ vers9. Dextrorsũ.i.dextrũ locũ vers9. Sinistrorsũ.i.sinistrũ locũ versus. Leuorsũ idẽ. Sursũ.i.superiorẽ locũ vers9 Deorsũ.i.interiorẽ locũ vers9. Utrouersũ.i.vtrũ locũ vers9. Quoquovers9.i.quẽcunq3 locũ versus. ¶ Significãtia vsq3 ad locum.

¶ Significãtia vsq3 ad locũ cõponũtur ex illis que ad locũ significant: & dictione vsq3: vt hucusq3.i.ad hũc vsq3 locũ. Et aliqñ vsq3 ad tẽp9 Sic illucusq3 istucusq3: quousq3 & similia.

Interrogatiua aduerbia sunt: sex: Ubi: quo: q̃: vnde: quorsũ: et quousq3. Noĩa vrbiũ p̃me & scd̃e decli. qñ iunguntur vbis aut pticipiis significãtib9 statũ ponunt in gtõ: vt fui rome. Si vero sũt tertie decli. vl' plr decliato ponunt i abltõ vt fui Sulmone & studui Venetiis. Qñ iũgũt significãtib9 motũ ad locũ i actõ vt eo Romã. Qñ per locũ vel de loco in abltõ ponũtur & sẽp absq3 p̃põe Et sic veniunt in cõstructionẽ ista q̃ttuor noĩa: dom9: humus: rus et militia Sz humus in gtõ & abltõ: militia in gtõ solummodo in aliis casibus sine prepositione nõ leges: sic eñ obseruãt maiores q̃q̃ etiam dicamus fui ruri per dãdi casum aduerbialiter positum fui rure non dicendum esse: festus docet. Sed poete frequẽter vtuntur. Hora. Quinq3 dies tibi pollicitus me rure futurũ: sic & Tibull9 Noĩa vero prouinciar & appellatiua locorum & fluminũ & montiũ si iũgãtur verbis statũ significãtibus in abltõ cũ p̃põne i poni debẽt vt fui in foro. Sin motũ ad locũ in actõ cũ prepõne ad vel in: vt eo in Siciliã & ad tẽplũ. Dices tñ peto Siciliam sicut peto veniam peto Affricã Nã peto prepõnẽ nõ recipit Si per locũ in actõ cũ per vt transeo per forum Sin de loco in abltõ cum prepositione de vel a vel abs vel e vel ex vt venio ex agro a vinea de foro. Oĩa quidẽ noĩa q̃ cum versus iũgũtur siue sint vrbiũ siue appellatiua locor semper ponuntur in actõ cum aduerbio versus postposito: vt eo romã versus. Sed si ciuitatũ aut prouinciarum noĩa non sint addim9 prepõnem ad vel in: vt eo ad orientem versus & in forum versus Si vsq3 ad locũ in actõ cum p̃põne vsq3 si sint propria ciuitatum vel illa domus & rus: vt vado vsq3 Romã. Cetera vero in actõ cũ vsq3 & ad prepositione ponuntur vt iui vsq3 ad hortos Usq3 tẽpus notat: vt quousq3 pseuerabis in tua nequitia vsq3 ad mortẽ Disce tñ q̃d qñ noĩbus vrbiũ prepositionẽ nõ addimus loquimur tanq̃ per aduerbia: si vero addimus q̃d licet per noĩa loquimur vt venio ex Roma: in domũ & ad ad domũ Hui9 rei mille exempla inuenies. ¶ De figuris constructionis.

Figura est vitiũ rõne excusatũ: ꝛ ascribit elegãtie. Figurarũ alie sũt locutiõis: alie dictiõis: alie cõstructiõis. Figure cõstructiõis nã alias ꝑteribo: sũt octo Euocatio: appositio: cõceptio siue sylle psis: ꝓlepsis: zeugma: synthesis: ãtiptosis: synecdoche Reliquas aũt in poetarũ expõne doceberis. ¶ De euocatione.

Euocatio est cõtinua reductio tertie ꝑsone ad ꝑmã vel scdam: vt ego Quintilian⁹ declamo: tu Cicero oras. In euocatione quattuor reqrunt: ꝑsona euocãs: ꝑsona euocata: remotio copule: et ꝟbũ cõcordans cũ ꝑsona euocãte. ¶ De appositione.

Appositio ẽ cõtinua cõiũctio duorũ substãtiuorũ: quorũ alterũ declarat: alterũ: vt miraẽ molẽ Eneas magalia quõdam. ꝛ ꝑximꝰ ille ꝑcas troiane gl'ia gẽtis Reqrunẽ aũt in appõne duo substãtiua i eodẽ casu: ꝛ. ꝙ magis cõe fere sẽꝑ ꝑcedat. nã licet dicere Hector vir fortis ꝛ equ⁹ aial ferox. Fit aũt appositio tribꝰ ex causis Primo cã restrigẽde gñalitatis vt aĩal canis latrat. Scdo rei mouẽde equocationis: vt leo signũ ardet. Tertio cã attribuende ꝓꝑetatis vt Uirgilius vir summus. ¶ De conceptione.

Conceptio seu syllepsis est adductio idignioris ad dignius. Fit aũt trib⁹ modis gñe: nũero: ꝛ ꝑsona. Gñe vt masculinũ concipiat femininũ ꝛ neutrũ: et femininũ cõcipiat neutrũ vt Ulysses et penelope sunt laudati: et vestis et aurũ sũt ꝑciose. Nũero vt ꝑlis nũerus cõcipiat singularẽ: vt discipuli ꝛ lector legũt. Persona vt prima cõcipiat scdã ꝛ tertiã: scda cõcipiat tertiã: vt ego ꝛ tu legim⁹ ego ꝛ ille legim⁹: tu ꝛ ille scribitis. Põt ẽt fieri cõceptio ꝑ hãc ꝓpõnẽ cum: posita loco copulatiue cõiũctionis nã idẽ est dicere: discipuli ꝛ ꝑceptor legũt qꝺ discipuli cũ ꝑceptore legũt. Tu mecũ currim⁹. i. tu ꝛ ego: sed est indirecta digniorem ꝑsona cõcipiẽ. Reqrũẽ i cõceptione qnqꝫ. dictio cõcipiẽs: dictio cõcepta copulatiua cõiũctio vel ꝓpõ ꝟbũ vel adiectiuũ ꝑlis nũeri. ꝛ ꝙ concordet cũ ꝑsona cõcipiẽte. nã si aliter inueniaẽ nõ ẽ figurata locutio. Cõceptio duplex est directa ꝛ indirecta Directa est qñ fit ꝑ dissimiles numeros ꝑsonas dissimiles ꝛ gñã dissimilia Indirecta est qñ fit per pares personas paria gñã et pares numeros: vt Uirg. ꝛ Hora canũt. Aurũ ꝛ argẽtũ sunt speciosa: viri et femine currunt. ¶ De ꝓlepsi.

Prolepsis est attributio ꝓꝑetatiua toti diuiso i ꝑtes suas: vt puelle legunt flores: ista violas illa vacinia. Reqrũtur qdẽ in ꝓlepsi quinqꝫ. totũ: ꝑtes distributio ꝑtiũ: ꝓꝑetas ꝛ ordo. Est autẽ duplex explicita ꝛ iplicita. Explicita est in qua cõcurrũt oĩa que requiruntur ad eã. Implicita est q̃ nõ oĩa exꝓmit vt vos amatis alter alterũ Salustius. Cepere se quisqꝫ magis extollere. ¶ De zeugmate.

Zeugma est reductio vnius ꝟbi ad diuersas clausulas: vt ego lego ꝛ tu. Reqruntur in zeugmate tria. s. duo, aut ꝑl'a diuersa substãtiua copulata. ꝓprietas hoc est verbũ: ꝛ ꝙ cõcordet cũ vno illorũ substãtiuorũ. Fit aũt ꝑ zeugma variatio ꝑsonarũ intransitiue vt ego lego et tu Nũerorũ: vt isti legũt ꝛ socrates Personarũ ꝛ nũerorũ vt hebrei sunt ꝛ ego. Triplex est zeugma: vilꝫ a supiori. hoc est qñ proprietas seu verbũ preponitur vt lego ego et tu. A medio qñ verbũ i medio ponitur vt ego lego et tu. Ab inferiori qñ verbũ post ponitur. vt ego ꝛ tu legis. hic illius arma hic currus fuit. ¶ De synthesi.

Synthesis ẽ attributio ꝓꝑetatis vni vel plurib⁹ copulatis qꝺ fit nõ gr'a vocis: sed ꝟcati: vt ꝑplus clamãt. et ꝑs in frusta secant. et prenesse sub ipsa. Reqrunẽ in synthesi tria. Unũ subiectũ vel

plura copulata: ꝓpetas ⁊ attributio ꝓprietatis cōcordans cū ſcato ⁊ non cū voce: vt roſa eſt flos pulcher: ⁊ lepus grauida. Fit q̄dē ſyntheſis in gn̄e et in nūero: vt cetus ꝑterui. ꝑs veniemus ſcythiā. ¶ Di ſynecdoche.

Synecdoche eſt attributio ꝑtis ad aliqđ totū ſub ꝓpetate verbi vel adiectiui: vt nympha nuda genu: ⁊ doleo pedē. Reqrunt aūt in ſynecdoche tria: videlꝫ totū ꝓpetas ⁊ ꝑs ī actō poſita Indirecta ſynecdoche fit qn̄ ꝑs nō eſt de eſſentia totius vt apud Virg. Perfuſus ſanie vitas attroqꝫ veneno. Eſt alia ſynecdoche locutionis quā Cicero intellectionē appellat: vt hoſtis habet muros: ꝓ hoſtes ponit enī pars ꝓ toto. ¶ De antiptoſi.

Antiptoſis eſt caſus ꝓ caſu poſitio ſub aliqua ꝓpetate vt ppl'o vt placerent quas feciſſet fabulas. fabulas pro fabule poſuit. In hac quidem tria requirunt: vnū ſubiectū vna ꝓpetas: ⁊ ꝙ caſus ꝓ caſu ponat. ¶ De cōſtructione ⁊ ordine. Aſcenſius.

.i. cōgrua
Senſu: voce: & vtroqꝫ datur conſtructio recta
.i. cōſtructiōis q̄dā eſt trāſitiua q̄dā itrāſitiua illa. ſ. trāſitiua
Cuius pars tranſit: pars iminet: illa retranſit
.i. tranſitiua ſine retrunſitione aut reciprocatione
Siue reciproca ſit tibi vel tantummō tranſit
.i. lr̄ali .i. ſn̄iam non oratione
Ordine grammatico dum ſēſum conſtruo: pono
.i. vetm̄ .i. exordijs
Principio quintū ſi ſit: ſed frontibus aptum
Cum: quia: dum: donec: quoniā quādo: licet: & ſi
.i. cōſil'es voces
Quis & q̄q̄ fratreſqꝫ ante omnia ponam
Suppoſito verbum: rectori ex ordine caſum
Subdam: nam ſubdi vult quod determinat illi
Qua regitur patre: oppoſita tamen vtimur arte
Quæſtio: latio: iuncta: negatio: ſciſſio ſi ſit.
Quæ vero includunt quicq̄ ſe iure reſoluunt

¶ Ordo grāmaticalis quo ſenſum elicimꝰ et regimina cognoſcimus vult vt exordiū fiat a dictione vim exordiēdi hn̄te vt a Cū qꝛ dū ⁊c. aut vim excitādi: vt a vtō: aut ab vtroqꝫ ſi ſit ſuo ordine. Deīn ſuppoſito cū determinatiōe ſi quā hꝫ. Nā determinās vult ſeq̄ determinabile priuſq̄ aliud deteriabile addat. Tū a vbo cū aduerbio vel caſu ꝑ ordinē caſuū additis ſemꝑ determinationibꝰ. Ab ea ꝑte qua regunt niſi ſit q̄ſtio queſitiua: vt quē q̄ritis aut relatiuū cogat an̄s pꝰ ſe rectū ꝓcedere: vt quēqꝫ trahit ſua voluptas. Aut iūcta. i. īcluſa negatio: vt nullū video: pueri tn̄ reſoluēt. Nullū. i. non vllū ⁊ cōponent: non video vllum. Aut diuiſio: vt hominum alius bonus alius malus: poteſt tamen ſic ordo ſeruari alius hominum ⁊c. Omnia vero que venuſtatis aut breuitatis gratia omiſſa aut breuius dicta ſunt explica

buntur. At hec venus sup. ait. Ita aiūt. s. fere omnes. Itur. s. a plerisqꝫ. sole lucēte. i. dū sol lucet. Me ne icepto desistere victā sup. decet aut dīs placitū est. Iubeo te saluere. i. vt salueas. Adiectiuū noiale et pronomiale nisi casū regāt pnt precōstrui ꝛ cōiūctim: ꝑticipiale post ꝛ diuisim: vt hoc caput bonū caput ē. Puer cel⁹ vir potēs ꝟtute. Sed de his alibi latius dicemus

¶ De diffinitione cōstructionis ꝛ ipsi⁹ varietate. Sulpi.

Constructio est congrua dictionū ordinatio cōgruā perfectāqꝫ sētentiā demōstrās. cōstructionū alia est congrua sensu voceqꝫ: vt ꝟg. scripsit buccolica. Alia sensu nō tū voce: vt populus currūt Alia est cōgrua voce ꝛ nō sēsu: vt Cerule sunt longa vrbs. Preterea constructionū alia est trāsitiua: alia intrāsitiua. Trāsitiua est in qua actus vel passio ꝑncipalis verbi ostēdit trāsire vel īferri ab vna persona in aliam: vt Sulpi. amat galatheā ꝛ galathea amat a. Sul. Intrāsitiua est in qua nec act⁹ nec passio ꝟbi principalis oñdit trāsire: nec inferri ab vna in alterā ꝑsonā: nec eadē ꝑsona oñdit agere ꝛ pati: vt deus est iustus. Transitiuarū alia reciproca: alia retrāsitiua. Reciproca est in q̄ eadē ꝑsōa significat agere ꝛ pati ꝑ verbū principale vt ego diligo me tu diligis te. Retransitiua est qua ostēditur fieri duplex trāsitio: vt hera rogat te vt ames sese. Nominatiui cū verbis inter se cōstruūtur in trāsitiue. Obliqui vero cōstruuntur cū ꝟbis ꝛ noiatiuis trāsitiue. Sed obliqui supponētes verbis personalibus cōstruūtur cū eis intransitiue. ¶ De noiatiuo ꝛ vocatiuo.

Noiatiuus ꝛ vctūs: vt ait Prisc. sunt absoluti. i. ꝙ per vnā personā intrāsitiue pñt ꝓferri: vt ego Ascreus ambulo: tu Plato philosopharis: ipe Aristoteles disputat Et si substantiuis verbis vel vctis prime ꝛ scđe persone iūgūtur nō egent ꝓnoibus quippe essētiā sui vel noiationē significāt vt hō sū Cicero noior Sin aliīs sociāt ꝟbis tunc necessario adiungunt ꝓnominib⁹: vt ipsi⁹ essētie pñtis demōstratiōe trāseāt a tertia ꝑsona ad primā vel secūdā ex nexiōe ꝓnoīm vt ego. Prisci. scribo tu apoloni⁹ scribis. Et sciēdū ꝙ vctūs nō eget ꝓnoīe q̄ppe cū secūdū suā vocē infiniat ꝑsonā vt apoloni legis vel lege Terēti⁹ scribis vel scribe hec Pris. de noiatiuo ꝛ vctō cōmēorat ¶ De noīm cōstructiōe

Et qm̄ ntūs ꝛ vctūs obliquos ꝛ obliqui alios inter se inuicē attrahūt colligā quo ad potero breui⁹ ipoꝝ cōstructionē ꝛ primo que noīa gtōs insciscant aperiam. ¶ De cōstructiōe gti.

Casus oēs gtō iungūtur qñ possessio aliqua vel possessor significat ita vt possessio ī gtō ponat. vt Hecto fili⁹ Priami ꝛ iterū ca s⁹ possessoris regit gtm̄: cū significat laudā dedec⁹ vel accñs laudē. vt vir egregie ꝟtutis Dedec⁹ vt vir magne crudelitatꝭ accñs vt cign⁹ albi coloris. Sed hmōi etiā abltō iunguntur vt magna virtute: quod īfra docebim⁹. Partitiua distributiua ꝛ superlatiua ꝛ noia nūeralia ꝛ ordinalia gtō plr̄ vel singlari nois collectiui iungūt vt ali⁹ istorū ꝛ ali⁹ ppli: ꝛ sū doctissim⁹ ciuiū vel isti⁹ ppli: ꝛ sū vnus illoꝝ et sum prim⁹ discipulo ꝝ Verbalia quoqꝫ in or ꝛ ī trix vt amator virtutis ꝛ amatrix delitiarū ꝛ oīa hñtia vim similē istis vt expers virtutis ꝛ dubius hui⁹ rei. Sic ꝛ participiīs similia in ns desinētia ꝛ in us: vt amēs bidētis: doctus grāmatice perit⁹ artis. Et ꝑticipia ꝛ gerūdia q̄ a verbis gtm̄ regentibus veniunt vt egēdi diuitiarū ꝛ eoꝝ vim hñtia: vt ꝓfususqꝫ sim Silr dubius nesci⁹ ignarus Cōparatiua qꝫ excessū significātia ꝛ partitiue posita vt maior illorū ꝛ minor istoruꝫ Dicimusqꝫ ex illis ꝛ illa q̄ demōstrant aliquid obtineri: vt diues opū copiosus rerū opulētus: capax plenus Et q̄ aliquid deesse significāt vt pauper egen⁹ idigēs: inops: vacu⁹ Et q̄ significāt aliq̄d desiderari ꝛ

subtrahi: vt auarus eris cupidus. ābitiosus. auidus: studiosus: fur: rapax: predo. Sic secur⁹ sui parcus tritici tenax nūmorum. Nomina etiā q̄ de terminatā mensurā rei vel indeterminatā significāt: vt ciath⁹ vini: cadus olei. Itē neutra elegātissime gtō iūgūtur. vt habeo multū librorꝝ. i. multos lib. Et id negocij hoc rei istud mali qd boni. Et illa q̄ notāt accusationem seu dānationē vt reus voti ꝛ furti: criminat⁹ adulterij: accusat⁹ dānatus cōuictus. Et etiā q̄ post se rei preciū hn̄t: vt emi librū decē aureorꝝ. gtūs ille a noīe nō a verbo regit̄. Simlr oīa noīa ad aliqd dicta eādē cōstructionē seruant. hec etem̄ possident̄ ꝛ possidēt vt seruus dn̄i ꝛ pater filiorꝝ. Et noīa q̄ significant preeminētiā, hūc casū accipiūt vt rex regū dux exercitus: princeps populi: prefectus arcis: pōtifex xp̄ianorum: causa mortis: caput salutis origo ꝛ fundamentū. Itē que notant subiectionē ꝛ coniunctionem ꝛ gratiam vt seruus Simonis. discipulus amicus istius frater socius comes collega riualis. Sic alūnus patrui: similis tui: dissimilis tui. Dicimus etiā sū similis tibi Sed differūt. nā sū similis tibi in forma similis tui in morib⁹ itelligitur. Instar nomē indeclinabile gtō iungitur Virg. Instar montis equum Plerique veterū ad instar dixerunt. Hec quidē oīa ꝛ plura vim hn̄t possessiuam: hoc est q̄ aut possidēt aut possidētur ꝛ ideo gtō iungūtur. ¶ De cōstru. dti.

¶ Dtō cōnectit̄ ntūs ꝛ vctūs ꝛ obliq possessionē vel possessorē significātes v̄bo substātiuo vel eius pticipio interposito: vt maro fuit pater Virgilio: Tullius extans fili⁹ Tullio. Sic etiā cōstruūtur illa oīa que sūt ad aliqd dicta vt illa q̄ p̄lationē significāt: vt Scipio ē dux exercitui ꝛ dn̄s huic pplo Itē q̄ subiectionē ꝛ coiūctionē significāt vt tu es seru⁹ illi ꝛ soci⁹ Et q̄ aliqd boni mali ve nobis acquirūt: vt vtilis tibi ꝛ inutilis dānosus periculosus aptus idone⁹ facilis difficilis q̄stuos⁹ calamitosus infelix tibi prosper dexter sinister: fid⁹ illi ꝛ ad illū fidissim⁹ qḋ etiā gtō iūgit̄ Virg. in. xij. Preter ea regina tui fidissima dextra Dicim⁹ etiā hec res est mihi cordi lucro: damno: odio: tedio. Et v̄ba in bilis ꝛ in dus: ꝛ pticipia futuri t̄p̄is huic iūgūtur casui admirabilis illis amabilis dicēd⁹: amād⁹: orādus. Ea quoq̄ que ad gratiā vel ad odiū alicui⁹ spectāt vl̄ eē significāt aliqd vt p̄r et marit⁹ vxbi cliēs patron⁹ amic⁹. inimic⁹: comes socius: hostis affinis: cognatus vicin⁹ ppinqu⁹ cōtubernalis: par ipar: equus similis ꝛ dissimilis.

¶ De cōstruc. acti. ¶ Actō noīa nō iūgūtur nisi figurate: vt nuda genu .i. habēs nudū genu. ꝛ collecta sin⁹ fluētes. i. hn̄s collectos sin⁹ fluētes p synecdochē figurā cōstructiōis. Noīa tn̄ q̄ p pticipiis p̄nūt̄ hūc casū hr̄e cōperiūtur: vt gnar⁹ causas ꝛ p̄sci⁹ futura. Osus exos⁹ ꝛ peros⁹ accusatiuo etiam iūguntur: vt osus bella. Hec q̄dē vltima noīa esse dicēdū est q̄̄ aliq̄ pticipia sine v̄bis eē velit. Huic casui iūgūtur pticipia ꝛ gerūdia verborꝝ q̄ postulāt actm̄ vt amās v̄tutē: ꝛ legēdo lectionē. Adherēt etiā huic casui nomia nūeralia ex vi actiē p̄pōis: vt sū rudis ad pugnā. ¶ De cōstr. ablti.

¶ Abltō iūgūt̄ noīa q̄ñ p eū euenire illis aliqd demōstratur vt acutus oculis. i. p oculos valid⁹ virib⁹. diues auro ꝛ q̄ñ aliqd hr̄i vl̄ cōsequi vl̄ adesse ōndit̄ vt vir magna v̄tute. Illa q̄q̄ q̄ vim hn̄t passiuā huic casui cōiūgūt̄ vt lass⁹ labore: fess⁹ cursu. viduus: dign⁹ q̄̄ ex auctoritate sicut nōnulla alia gtō adherēt Virg. i. xij. Descēdā magnorum haud vnq̄ indignus auorum Captu ꝛ vacu⁹: plen⁹: ornat⁹: p̄dit⁹ cōtēt⁹: imbut⁹. piger pedibus. tardus igenio Abltō q̄q̄ cōparatiua iūgūtur: vt sū fortior Hercule. Sic ꝛ pticipia ꝛ gerūdia q̄ veniūt a verbis abltm̄ sine p̄pōne regētib⁹ vt ornans te virtute spoliāste veste: gaudēs cōmodo tuo. Que aūt huic casui ex vi p̄pōnis iungūt̄ tu p te satis discē poteris. vt Ascre⁹ ort⁹ ex ad pēdio: ꝛ ortūd⁹ ex pusia vel Perusinis. Et q̄b⁹ seruiāt casib⁹ p̄pōnes apud. Donatum iam didicisti

sciās tñ tenus non mō abltō sed etiā gtō plī sepe reperiri coniunctā. Uirg. in geor. Et crurū tenus a mento palearia pendent: sed tūc aduerbiū esse. Seruio placet.

¶ De aduerbiorū & interiectionū cōstructione.

¶ Aduerbia q̄dā & interiectiones post se aliqñ casus accipiūt: vt pridie et postridie: que more p̄pōnis actō seruiūt Cicero in prio iuectiuarū. Pridie calēdas ianuarias. Liui⁹ li. vi. Postridie idus. Dicim⁹ etiā vt ait. Ualla. Pridie illius diei: & pridie nonarū decēbriū. Postridie aūt sigt postero die nō post tres dies: vt dicunt ignari. Aduerbia cōpatiua & suplatiua q̄le p̄pōnib⁹ veniūt vltra cōpatiui & suplatiui cōstructionē seruiunt actō. Cice. ad octauiū. Castra ppius vrbē mouerent. Salu. in iurgutha prie hispaniam mauri sūt. Propius aūt etiā dtō iūgit. Uirg. Cū ppius stabulis armenta tenerēt. Aduerbia q̄titatis & ꝯpandi gtō iūgūt: vt parū satis & plus vtutis.

¶ En siue idicet siue exprobet ntō & actō iungit. Quint. En pbitas. Iuue. En hītū. Uirg. En quattuor aras. Ecce ntō iūgi repit. Uirg. l. vi. de⁹ ecce deus. actō aūt iūctū nō legitur. teste Ualla. Sed aliqñ vt idē monet iuenies apud Plautum: vt in bachidibus. ecce me. Hei dtō adheret. Uirg. Hei mihi q̄lis erat. Heu actō. Uirg. Heu stirpem iuisā. Inuenit tñ heu & hei ntō cōiungi. Uirg. Heu pietas: heu prisca fides! Terē. hei misera. Ue dtō. Martialis. Carpere causidic⁹ fert mea carmia q̄ sit nescio: si sciero ve tibi causidice. Pro et hein actū. Heus vah & ah et oh vtō tm̄modo. O aūt ntō vtō & actō. Cice. O nox illa. Uirg. O regina nouam. Idē in geor. O fortunatos nimiū sua si bona norint Agricolas.

¶ Cōstructionis epilogus.

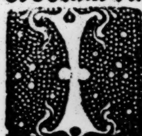
¶ Oia vba psonalia ntm̄ vel vtm̄ ante se postulant. In primisq̄ iubeo vt verbi sensum inuenias: & vt numeri psone gña & casus cōueniāt. Oia actia actm̄ patientē post se reqrūt: p̄ter interdico qd refugit: sȝ ex his alia solo actō cōtenta sunt: vt amo vtutē: sic cōstruit neutrū aro: solor deponens et cōia vba q̄dā significāt actionē: vt aro noualia: solor afflictos: & osculor filiū. Alia vltra actm̄ volūt dtm̄: vt do libellū tibi. Quedā vo alium actm̄ vt doceo te grāmaticā. Aliȷ ablatiuū: vt munero te veste. Pleraq̄ genitiuum vel ablatiuum: vt impleo vas vini & vino. Quedam ablatiuum cum prepositione: vt audio lectionem ab illo.

¶ Passiua volūt ntm̄ patientē & post se abltm̄ cū prepōne agentē: et vltra illuȝ assumere pñt alios suorū actiuorū casus: vt a me doceris tu grāmaticā sic cōstruit vapulo vt discipulus vapulat p̄ceptore. sic a cōis in passiua sigtiōe: vt tu oscularis a me: sic orior: vt ort⁹ sū ex nobili gñe

¶ Ex neutris quedam postulant abltm̄ agentē: vt careo patre. Cū eodē sed patienti casu cōstruit vtor: vt vtor pane. Multa dtm̄ volūt vt fauio tibi. Sic cōstrues auxilior inopi. Aliqua volūt casū sine prepōne: vt sunt similiū copulatiua. vt eo ad forum: eo rectus. Sic etiā cōstruit gradior. Alia volunt ablatiuū agentē vel actm̄ cū p̄pōne ob vel pp̄ter. vt gaudeo diuitiȷs vel ob diuitias Sic cōstruit lector deponēs. vt lector pecunia vel pp̄ter pecuniā. Impsonalia passiue vocis añ se abltm̄ agentē cū p̄pōne requirūt: vt a me legitur Post se raro hmōi casus accipiunt: vt a me seruitur tibi: et a me itur in antiquā syluam. Ponunt & sine vllis casib⁹. Actiue vocis ipsonalia añ se infinitiuū postulant. Post se vo aliq̄ gtm̄ vel abltm̄ q̄nq̄ pnominū. vt Sulpitiȷ vel mea interest studere. Aliqua dtm̄: vt scribere placet mihi. Aliqua actm̄: vt vigilare decet me. Quedā vo actm̄ cū p̄pōne: vt legere ptinet ad me. Alia añ se gtm̄ vł ifinitiuū & post se actm̄: vt legere seu lectionis penitet me. alia añ se abltm̄ cū p̄pōne & post se dtm̄: vt a me benefit tibi.

¶ Incipit cū sua cohorte vult illorū vborū cū quib⁹ iungit construction ē

et eorum vim suscipit: vt incipio amare te: incipio amari abs te: et me icipit tedere studij.

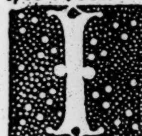
Nfinita volũt añ se actm̃: ⁊ post se casus suorũ ꝟborum: vt me amari abs te placet mihi. Gerũdia supina ⁊ participia nolunt añ se casũ: sed post se suorũ ꝟboꝝ casum requirunt: vt amandi illum amatum ⁊ amandus ab illo.

¶ Comparatiua post se volũt ablatiuũ vel cõsimilem casum cum ꝙ: vt sum fortior te vel ꝙ tu. Neminẽ habeo cariorem ꝙ te.

Uperlatiua partitiua et distributiua volunt post se gtm̃ pluralẽ vel singularem nominis collectiui: vt sum fortissimus populi. Sed partitiua et distributiua accipiunt etiam ꝓpõnem ex et inter. vt ex his vel inter hos vnus est pudicus.

¶ Superlatiua et cõparatiua assumunt post se casus suorũ positiuorum: vt hic vrceus est plenior isto vini: ⁊ ego sum charissimus oĩm pontifici.

Nterrogatiuis sic rñdcẽ. qs es tu? iuli⁹. q̃lis es? sũ rudis ꝙ̃ es? pu⁹. quot sic⁹ edisti? decẽ. quotiẽs es? septẽnis. qt⁹ es i tua classe? scðs. quotuplicẽ vestẽ habes? duplicẽ. quotuplũ frumẽtũ reddit agellus tu⁹? duplũ. Cuias es tu? italus ⁊ arpinas cuiũ est hoc calamariũ? meũ vel illi⁹ vel vergilianũ. Quotenus canit chor⁹? quatern⁹. Ubi fuisti? illic. q̃ pgis? illuc. q̃ transiuisti? eadẽ qua tu. Uñ venis? illic. quousq̧ is? illucusq̧. quorsum meas. dextrosum.

Duerbia localia vel statũ vel quẽcũq̧ motũ significãtia iunguntur ꝟbis vel statũ vel quẽcũq̧ motum significantib⁹: vt fui illic Et si dicamus de motu ad locum. iui illuc si per locum. transeo hac si de loco. venio illinc. si versus locum. eo sursum.

¶ Noĩa: vero vrbiũ cuiuscũq̧ declinationis et numeri: ⁊ illa quattuor domus: rus: hum⁹: et militia: sed humus in genitiuo et ablatiuo. militia i gtõ tm̃ reliqua qualiacũq̧ ad imaginẽ horũ exẽplorũ discernuntur. Fui rome ferentini frusione verulis. Dicesq̧ fui rure vel ruri. Jui romã ferentinum frusinonẽ verulas. Transiui roma ferẽtino frusinone verulis. Discedo roma ferẽtino frusinone verulis. Fui in templo in Auẽtino in Cãpania. Jui ad tẽplũ in auẽtinũ in cãpaniã. Trãsiui ꝑ templũ ꝑ auẽtinũ ꝑ cãpaniam Discedo ex templo ex auẽtino ex cãpania. Uale lector ⁊ supos cole.

¶ Ad lectorem.

His mihi non precium est quesita ve gloria libris
Dogmata sed latũ tradere vera soni:
Et gratũ munus Falconi. offerre. suisq̧:
Cui cupio vt grates tu quoq̧ lector agas.
Namq̧ is vel solus prisco cãdore quiritum.
Castalios gaudet promeruisse viros.

¶ Idem ad lectores

Sunt quorum in manibus nostri monumenta laboris.
Uos precor hec iusta pendere lance iuuet.
Si placeo: laudis non me fraudetis honore.
Offendet si quid me monuisse vacet.
Si non tutabor cogar peccasse fateri.
Debebo, ⁊ monitis lector amice tuis.
Me volet at si quis rabie latrare canina. ¶ Alibi lacerare.
Cerberam rabiem sentiet esse mihi.

¶ Finis.

Io. Sulpitii Verulani de cōponendis & ornandis epistolis ad Philippum Gentilem Palauicinum Patricium Genuen. opusculum.

Vm om̄is oratio Philippe Gentilis palauicine emēdata ꝑspicua: cōposita: ornataq̄ esse debeat. iamq̄ recte loquēdi p̄cepta didiceris. nec in partiū orationis varietate: nec in generibus discernendis: nec in construendo iā hesites: a pura illa ꝛ simplici narratiōe in qua te exercui ad compositionem ꝛ ornatum erigere meditor. Sic enim docendi ratio postulat. Sic me a quedā auiditas in te recte ꝛ mature instituendo me vrget. Auget eā meritis in me suis Antoni⁹ ep̄s Aurīēsis Innocētij. viij. pōt. Max. Datarius Patruus tuus oīm optimus et benignissimus: q̄ donec te plurimū itelligat ꝓfecisse ꝛ me ꝛ te cohortari: ꝛ vtriq̄ tāq̄ custos e specula instare nō desinet. Quare maiorē i modū tibi ē nitēdū. vt ꝓter vtilitatē tuā: ꝛ gl'iam q̄ mihi tecū cōis est ei⁹ expectationē ꝛ spem quā de te ꝛ de me cōcepit egregiā: nō frustreris. Sis si doct⁹ euaseris q̄ honores ꝛ quanta tibi p̄mia ꝓponantur. Que vel ꝑ inertiam vel per lusus ꝛ voluptatū illicebras nō arripere: illiberalis ꝛ vani esset ingenij. Itaq̄ danda tibi est opa hoc tpe diligēs: vt magnam vsitatorum verborū copiam habeas qua tue mentis concepta apte diuersisq̄ modis possis enunciare. Eam quidem ex multiplici lectione: auditiōe annotationeq̄ paulatim quotidie cōseq̄ris. Linguaq̄ et stilus qui est optim⁹ dicendi artifex vt Fabius ait: cōtinue exercendus. Imitandiq̄ tibi sunt optimi: vt eorum similis possis euadere. Obseruabisq̄ acurate q̄tulūcūq̄ dixeris aut scripseris sit ꝓbabile: ꝛ in hoc assuescas in naturāq̄ vtas. Nā si recte dicere noueris exercitatiōe frequēti cōparabis celeritatē. Hec ideo ne forte tibi indulgendo i arrogantis garrulitatis non facile exuendū vitium incidas.

Epitome Ascensiana ad notandorum in dicta prefatione.

Omnis oratio debet esse emendata: perspicua. composita: & ornata. Quā vt consitias: habenda erit tibi per frequentem optimorum quos imitaberis lectionem: auditionem: & adnotationem magna vsitatorum verborum copia vt conceptum mentis apte aperte. varieq̄ possis enunciare. Obseruabisq̄ accurate q̄tulum cumq̄ dixeris aut scripseris sit probabile & in hoc assuescas inq̄ naturam vertas lingua & stilo qui est optimus dicendi artifex. Nam si recte dicere noueris exercitatione frequenti comparabis celeritatem.

¶ Oratio inquā erit emēdata. i. a vitijs tersa vt neq̄ incongrua: neq̄ barbara sit Perspicua. i. clara ꝛ euidēs vt nō sit opus ad intelligēdū interprete. Cōposita. i. oībus mēbris suis suo ordine dispositis cōstās. Ornata nūc flosculis dicēdi: nūc sermonis elegātia ꝓprietateq̄ q̄ sēp obseruabit. Magna copia. i. abūdātia ꝛ vis verborū vsitatorū. i. q̄ sūt in cōsuetudine pitorū. vitāda enim sūt absoleta ꝛ nimium ꝓtrita. Apte apte ꝛc. Vn̄ Cicero dicit primo officiorū ꝓpriū oratoris eē: apte distincte. ornateq̄ dicere. Quātulūcūq̄. i. etiā minimiū: vn̄ facilius patiar discipulos lingua vernacula q̄ barbara enunciare que nondū recte didicerint. Probabile. in aliquo authore bono compertum: aut ratione stabilitum.

¶ De tribus cōponēdae orationis pulchritudinibus. Ti. i

T quoniam omnis oratio quam es deducturus ita se habet velut domus ex cœmentis construenda: vel ex quacunq̄ materia simulachrum q̄d vel possis rude informe & impolitum relinquere: vel sua cum dignitate formare. polire. or-

nare et pingere Pria ei⁹ pulchritudo erit:vt apte ig enioseq; sit excogi tata. Scd̄a in earū sniarū q̄s ad res idoneas adiueneris dispositiōe: & ordie.erit . ūt hæc dispositio duplex. Artificialis q̄ seruatur in ordine partiū orationis & argumētatiōis:& tp̄alis q̄ aut partiū cōmutatione aut p̄termissiōe nō ꝯstat:sed tpi se accōmodat. Tertia in qua nobis est diutius immoderādū ipsis sentētijs & verbis: verborūq; structura & exornatiōe splēdescit. Prim⁹ ille & secūd⁹ decor tanq̄ lucē affert toti orationi. Tertius vel in minutis quibuscunq; partibus eius tanq̄ gēme & pictura conspicietur.

¶ Epitome & declaratio Ascensiana.

¶ Orationē itaq; cōpositur⁹ aut epistolā scriptur⁹: primū rē apte ingenioseq; excogitabis, deinde excogitatā suo ordine dispones:& demū rite diposītā exornabis. Nec prius aut dicere aut scribere qcq̄ parabis q̄ totā cōpositionē aio pmēlus fueris:sicut nec ędificator bonus donū ichoabit cuius summā structurā aio non preuiderit

¶ Quā es deducturus.i.in partes distributur⁹ & minutim cōpositurus vt i buc. maro deductū dicere carmē. velut dom⁹ cui⁹ vt dixi nō iacient fundamēta donec tota eius structura fuerit aio p̄cōcepta & ideā habuerit. Ubi aūt figura & magnitudo cōstat poterit materia suo ordine disponi:& disposita auro coloribusq; exornari. Simulacrū qd̄ alicui⁹ similitudinē fingit. Informe nō penit⁹ sine forma vt a phisicis accipit̄ sȝ sine specie & formositate vn̄ q̄s formosus dr̄ de qua Calphurnius Donū forma breue est. Et Naso. Forma dei donū ē forma quota queq; supbit:q.d.rarissima cū nō min⁹ supbiāt difformes. Formare fingere:polire resecare aspera & supflua ac leuigare. Ornare:vt incrustatione domus & laquearib⁹ aureis:simulacrum ex ebore etiam auro supducto. Pingere:coloribus distinguere et venustare. Artificiosa dispositio est que fit secundum artem:que vult exordiuȝ si ante conclusionem. Narratio ante petitionē &c. Item vt maxima queq; in principio & in fine ponātur Mediocria medio. Tp̄alis q̄ p oportunitate tp̄is fit. Nā si defessū viderim⁹ iudicē aut aliū ad quē orem⁹ nō erit locus lōgo exordio. sȝ paucis scitu necessaria aperiem⁹. Excogitatio aūt & apta dispositio sūt quasi de substātia or̄onis q̄ eam lucidā reddunt:sed exornatio accedit iam disposite oratiōi vt lapilli politis simulacris.

De sex partibus orationis rhetoricē. Ti. ij.

¶ In prima pulchritudine ad summum hęc sex exgruntur:vt apte principiū faciam⁹, narremus, diuidamus confirmemus confutemus & concludamus.

¶ Ebitome. Ascensiana.

¶ Sex sunt orationis rethoricæ partes. Principium seu exordium narratio, diuisio: confirmatio, confutatio & conclusio. Quibus etiam in epistolis interdūvtimur.

¶ Non tamen vt videbimus necesse est omnes has partes ad quamlibet orationem seu epistolā adhibere:nam neq; semper confirmamus aut confutamus. sȝ p rerum locorumq; congruitate vt iam dicemus.

De principio & eius menbris. Ti. iij.

Principium accipimus eam beruē orationē quæ statim nobis aut beniuolum aut docilem:aut attentum comparat auditorem. Beniuolum faciemus a nostra p̄sona si nostra officia in quoscūq; absq; arro

gantia laudauerimus A cōmoditate. Si nostra incommoda expressi rimus Si spem nostram in eis collocasse dixerimus. A persona aduer sariorum: si inhonesta & arguenda eorum facta proferando in odium Si potātiā eoꝝ & felicitatē & fauores aperiēdo i inuidiā Si eoꝝ iertiam & luxuriam proferenda in conrēptum adduxerimus. Ab auditorū persona. Si eoꝝ facta dictave laudauerimus. Si existimationē eorū Si iudicij expectationē aperuerimꝰ. A rebus ipsis si cōmēdādo nostrā aduersarioꝝ causā depresserimꝰ. Docilem auditorem faciemus. Expositione potius: constituendo ipsum attentum. Attentionem facit promissio dicendi magna & pulchra. Precatio vt sint attenti & expositio dicendorum per numerum.

Npitome & cxpositio Ascensiana.

Principio seu exordio faciemus auditorem beniuolum. docilē & attentum. Beniuolos inquit. Cicero: auditores facere quattuor modis possimus a nostra ab aduersariorū ab auditorum person a & a rebus ipsis. A nostra persona beniuolentiā cōtrahemus. si nostrum officiū sine arrogātia laudabimus aut in rēpub. quales fuerimus aut i parēte aut in amicos aut in eos ipsos q audiūt aliqd referemꝰ dūmodo hęc oia ad eā ipsā rē de qua agit sint accōmodata Itē si nostra icōmoda pferemꝰ inopiā solicitudinē calamitatē. Et si rogabimꝰ vt nobis sint auxilio Et si simul ostendemꝰ in alijs spem nos habere noluisse Haec Cicero vbi Māci. Si nostrum officium.

¶ Exēplū erit. Quāq; turpe ē iudices officiū sic exponere vt ppria laus itēdat. attn̄ qr aduersarij mei sic me nup cōtumelijs afficere: vt nisi vite mee rōnē habeā: & qliter ab adolescētia me instituerī dicā: plane tacēdo cōfirmare viderer oēs aduerse ptis in me falso obiectas cōtumelias: faciā itaq; nō tā libēter q̄ necessario vt itelligatis me lōge abesse a criminibꝰ q̄ mihi obijciunt: vt fictā eoꝝ accusationē cognoscatis. Ego q̄dē sic i oclis meoꝝ ciuiū vixi: sic me gessi: vt neminē vnq̄ offēderim: pluribusq; sepenūero auxlio cōsilioq; extiterim. Quid eīn in causis forensibꝰ & publicis egerim qđ vobis oībꝰ patere arbitror facile p̄tereo: quare magnopere admiror q̄ temeritas: vel qđ potiꝰ reor q̄ inuidia meos aduersarios impulerit ad ea fingenda a quibꝰ q̄dē ita absū vt ipsi ab honestate atq; virtute. ¶ Aut i rep. quales fuerimꝰ Exēplū erit. Et si patres cōscripti nūq̄ satis p repu. ppugnare q̄s pōt: illud attamen assero me nullos p ea labores fugisse vnq̄. neq; vlla euitasse pericula: quare nō possū nō moueri q nepharie cōiuratiōis reū apđ vos facere me aduersarij ausi sint. ¶ Aut in parētes exēplū erit. Quo aio, iudices in parētes & i amicos meos sēp extiterim cūis oībꝰ notū esse putē illđ deniq; ausim dicere. neminē aut maiori beniuolētia aut maiori cura vsū esse in suos q̄ ego in meos cōtinue vtor. ¶ At in eos qui audiūt: Exēplū erit. Cū i nr̄a rep. iudices multos mihi pposuerim q̄s maxie charos & p̄cipuos haberē semp tn̄ vos imprimis & amare & venerari cōstitui: hinc euenit vt oēm fortunā vestrā meā ducerē decernerēq; nil posse vobis aduersi accidere qđ mihi ipsi nō forte cōe. Libēter itaq; p salute vr̄a meā quotiēs opus erat opposui: neq; p vestro honore ac statu vllū fugi periculū. neq; fugādū viuā. ¶ Itē si nr̄a incōmoda pferemꝰ Exēplū erit. Illđ iudices verum esse experior: qđ vulgo dicit fortunā eos vix vnq̄ relinquere quos semel cepit vrgere. Quo in statu quidē extiterim: & in quo numero oppositꝰ sim neminem vestrū ignorare arbitror. Quis enim in vrbe nostra aut diuitijs aut potētia aut amicorū frequētia magis abundabat. Nunc eo perductus sum: vt neq;

dimiſſe: neq̃ potẽtia neq̃ vlli mihi adſint. Oẽs eñ me noti atq̃ amici deſeruerũt
¶ Et ſi rogabimꝰ vt nobis ⁊c. Exẽplũ erit Cu꞉ eo loco poſita ſit cã mea iudices vt
niſi mia veſtra mihi ſit pſens atq̃ ꝓpitia veluti ſepenũero multis fuit plane ſu꞉
ab oibꝰ deſtitutꝰ hũanitatẽ itaq̃ veſtrã ⁊ clemẽtiã q̃ſo atq̃ obteſtor vt mihi auxi
lio ſint In veſtra nãq̃ dũtaxat ꝟtute mea ſpes ois incũbit Cũ eñ multi fortunis
meis pſidio eſſe pollicerent̃ vos elegi ⁊ ꝯſtitui illaꝝ tutores. Hec Mancinellus q̃
qualia ſint veſtrũ ſit iudiciũ mihi quidẽ ſatis frigida videt̃ur Accipit aũt fortu꞉
nas p aduerſis cũ fortunati paſſim dicãt̃ felices Idẽ Cicero ꝓſequitur ſic.

¶ Ab aduerſariorum perſona beniuolentia captabitur. Si eos in odi
um. in inuidiam. in contemptionem adducemus. In odium rapiemꝰ
ſi quid eorum ſpurce: ſuperbe: crudeliter: confidenter: malitioſe: fla꞉
gitioſe: factum proferemus. In inuidiam trahemus: ſi vim potentiam
factionem. diuitias. incontinentiam. nobilitatem. clientelas hoſpiti꞉
um. ſodalitatem, affinitates aduerſariorum referemus. & his adiu꞉
mentis magis q̃ veritati eos confidere aperiemus. In contemptionem
adducemus ſi inertiam, ignauiam, deſidiam, luxuriam aduerſariorũ
proferemus. Hec Cicero. In quæ Mancinellus.

¶ Spurce exẽplũ erit Quãq̃ ſepenũero vidi iudices eos qui aliena flagitia ma
nifeſtarint magis offẽdere aios audiẽtiũ q̃ qui cõmiſerint magnitudo tñ delicti
⁊ criminis facit: vt de ſcelere aduerſarij tacere nequeã tã ꝑdite nãq̃ luxurioſe hõ
eſt per omnẽ turpitudinẽ reuolutus vt ea faciat ⁊ patiat̃ q̃ q̃dẽ cuiuſq̃ boni viri
maximã in ſe poſſent indignationẽ accẽdere. ¶ Superbe exẽplũ erit Si pter con
ſuetudinẽ meã iudices pauluſq̃ de re dicã pauca de moribꝰ aduerſarij explicuero
id me non ſine atroci cã facere arbitrare poteſtis Cũ enim ſuperbiam ⁊ elationẽ
P. Clodij cõſidero nõ poſſum nõ moueri Qui neq̃ ſibi quẽq̃ in hac vrbe ſuperio
rem nec parẽ habere vel pati poteſt Quid in collegam ſuum. Q. Aulum quẽ vnũ
reip. ſemꝑ amantiſſimũ cognouiſtis egerit ſatis oibus notũ eſt nemo itaq̃ talẽ
hoiem immo truculentã ferã ⁊ ſeuiſſimã reipub. peſtẽ ſatis digno poſſet odio ꝓ
ſequi. ¶ Perfidioſe exẽplũ erit Si quid eſt iudices apud noſtros maiores qḋ ma
xima fuerit q̃ odio dignũ illud certe in pfidia totũ eſt poſitũ. Cũq̃ varia ſint et
plurima aduerſarij noſtri vitia q̃ ſatis puto vobis eſſe nota nullũ tñ atrociꝰ fre
quentiuſve in eo ardeſcit vitiũ q̃ q̃ neq̃ vlla fides neq̃ charitas neq̃ dicti factiq̃
cõſtantia eidẽ ineſt ſed ſumma infidelitas tã in ſupiores q̃ in pares ⁊ amicos exti
terit ſẽꝑ. ¶ Crudeliter exẽplũ erit Moueor pẽes ꝯſcripti ⁊ grauiꝰ q̃ vel etas mea
vel ꝯſuetudo ferat ꝑturbor quũ aduerſarij mei q̃dã incredibilis inhũanitas ⁊ im
pia in miſerrimũ quẽq̃ crudelitas mentẽ ſubijt Qui nedũ nulla moueat̃ mis ſup
afflictos ⁊ calamitoſos hoies ſed eoꝝ ſãguie atq̃ ſuppliciis nõ ſatis ſatiari põt
¶ Cõfidẽter exẽplũ eſt Sẽꝑ ea iudices noſtri fuit aduerſarij conſuetudo vt q̃d q̃d
ei collibuiſſet totũ id etiã licere ſibi crederet: hic eſt q̃ temerario quodã auſu ⁊ i
probra ſpe dictis aut factis i optimũ quẽq̃ ⁊ innocẽtẽ virũ inueciꝰ eſt pluries niſi
igr̃ iuſticia vr̃a freno adhibito tẽperet̃ mihi credite iudices tantã ſibi aſſumetar
rogãtiã vt q̃ſq̃ vix ferre poſſit ¶ Malitioſe exẽplũ erit Cũ m̃lta ſint iudices q̃ ab
aduerſario mea facta digna videri poſſint venia illud mihi videtur i pmis cõſide
rãdũ potiꝰ q̃ mẽte q̃ve aio geſta ſũt q̃ q̃d actũ fuerit: memini pfecto veſtrũ iudi
ces dubiũ eẽ debet q̃ malitioſe ꝑperã ceteris in rebꝰ ſeſe geſſerit. Cũ etiã i illis
q̃ apd alios ⁊ decẽter habite ſũt ⁊ hõeſte prauo ⁊ iniq̃ ſẽꝑ ſit vſꝰ ingenio ¶ Flagi
tioſe exẽplũ erit Et ſi maiores nr̃i iudices grauis penas in eos excogitauerũt q̃
aliqḋ ſcelus aut iprobe factũ comiſerũt Singularia tñ ⁊ exquiſita ſupplicia reli
querũt aduerſus eos quoꝝ ſcelera m̃ltis flagitiũ attulerũt Cũ itaq̃ aduerſariꝰ
meus ſic vixerit vt ois eius vita non ſolũ ſibi turpis ⁊ infamis habita ſit verum
etiã ciuibꝰ noſtris flagitioſa Videte quo animo qua ſeueritate vti in eũ vobis cõ

ueniat. ¶ Flagitiose Flagitium more militari dicitur res flagitione hoc ē increpa
tione digna. vt Dona. in eu. ¶ Si vim: exēplum erit: q̄uis iudices ea sit aduersa
rij mei vis ꝛ mēbroꝝ firmitas qua ceteris prestet: tamē abuti hoc nature bn̄ficio
et i bonorū perniciem cōuertere minime conueniebat. Cum itaq̧ maius posuerit
i virib⁹ q̄ in equitate presidium vestrum erit iudices ne iniustissima violētia suā
causam meam opprimat. ¶ Si potentiam. exēplum erit. Maxime vellem iudices
vt aduersarius meus ea modestia esset vt plus equitatē ꝛ nostrorū maiorū leges
posse crederet q̄ immoderatam et imensam potētiā suā. Sꝫ cum neq̧ vlla iusticie
reuerentia neq̧ pietas neq̧ respectus honesti moueat: eū videt̄ mihi non iure: sꝫ
metu potētie sue sentire sibi vel oēs submissos esse. ¶ Factionē. i. cōiurationem ꝛ
malorū consensum. Exēplum erit. Nisi iudices aduersarij mei factiōes vestra iu
sticia cōprimatis: plane cerno optimā cām meā oppressum iri. Uideo namq̧ lōge
magis ea multitudine eum cōfidere: que nefaria coniuratione secum iam diu cō
uenitq̧ iusticia et equitate. ¶ Diuitias. Exēplū erit. Non cōueniebat iudices ad
uersarium meum diuitiaruꝫ suarū magnitudine sic inflari atq̧ attolli: vt pl⁹ spei
crederet i auro atq̧ argento positum esse q̄ in legibus et institutis maiorū nr̄orū
¶ In cōtinētiam. Exēplum erit. Si aliqn̄ ꝓ nostra replubica aduersarius meus
impatientia atq̧ impetu animi bene sit vsus illud tamē decebat siue id cōsilio: si
ue fortuna: vt potius reo: bene cesserit: nolle hanc suā iracundiam et animi furo
rem: a militari consuetudine in ciuiles causas transferre: et sua hac in cōtinentia
velle iustas bonorū ciuium cās oppressas esse. ¶ Nobilitatē. Exēplum Solet per
sepe iudices aduersarius me⁹ preclara maiorū suorū gesta et egregias imagines
numero et magnitudine ceteris cōparare: qui et si nobilitatē. suam plurib⁹ ꝛ ma
ximis vrbis nostre principibus fortasse non iniuria p̄ferēdam censeat: tamē illō
eum arbitrari cōueniēs est: vt nō oia nobilitati: sꝫ pleraq̧ iustitie et equitati sub
iecta esse confitet̄. Uerum cum ipse persuadeat oia splendori suo cōcedenda. Ue
strum est iudices aduersus ambitionē eius leges et iura defēdere. ¶ Clientelas
Exemplum erit. Magne sibi ducit glīe meus aduersarius iudices q̄ nemo sit hac
in nostra ciuitate et opulētissima ꝛ florētissima: qui ex municipijs Italie plures
i clientelā assūpserit. eo fit: vt neminē ferre equo possit animo: qui suum ius tue
ri velit. Cum arbitretur vos ip̄os et leges et iura sibi hoc ip̄o debere subijcere.
¶ hospitium. Exēplum erit. Confitear iudices necesse est illō verum esse de quo
sepe numero gloriari solet et se extollere aduersarius meus: semper domū suam
primis vrbis nostre atq̧ totius Italie principibus hospitio potuisse: que res ip̄i
dat aīos et impatientē reddit vt si in ius vocetur: tum vel metu vel gratia sua vl
suorū hospitum leges vestras oportere largiri sue libidini vos arbitretur. ¶ So
dalitatem. Exēplum erit. Et si nemini ciuiuꝫ nostrorū iudices plures aut magis
fidos sodales adesse q̄ sibi meus glorietur aduersari⁹ non tamē ideo velle quēq̄
iniuria oppressum esse: et plus presidij in ea sodalitate: que sibi cum plurib⁹ inest
q̄ in rigore iuris credere positum esse. Sodales autem vt Festus ait. Sūt q̄ vna
sederent vt essent: vel q̄ ex suo datis vesci soliti sunt: vel q̄ inter seinuicem suade
rent quod vtile esset. ¶ Affinitates. Exemplum erit. Animaduerti iudices aduer
sarium meum non propter se audere mihi obesse: verum ꝓpter affinitates princi
pium: quas vt optime noscitis non ad salutem bonorum: sed in perniciem potius
traxit. Itaq̧ non debetis id iudices pati: vt respectu affinitatis vxoris ceterarūq̧
nobilium vrbis nostre matronaruꝫ quibus semper fortunatus fuit in hac libera
ciuitate velit sibi et leges et iura cedere. ¶ Si inertiam. Exemplum erit. Nō satis
equo animo ferre valeo iudices vitam aduersarij mei: qui suam inertiā vult apō
vos iudicari industriam: et hoc ip̄o medetatior esse: et magis iustus censeri exo
ptat Sꝫ quis est qui hunc hominē cuius animus non solum ab honestis artibus
atq̧ disciplinis abhorruit: sed etiam ab illis actionibus quas vulgares ꝛ mecha
nicas vocamus: nō spernat atq̧ cōtēnat. ¶ Ignauiam. Exēplū erit. Quis vestrū
est iudices qui aduersariū meum non contemnat atq̧ obhorreat: cum se ad igna
niam et secordiam suam retulerit: adeo quidem est hebeti ꝛ tardo ingenio: vt nec
studijs: nec vllis preceptionibus quorum sibi maxima semper copia fuit i vlla. re

vnq̃ honesta liberoq̃ hoie digna quicq̃ pfecerit. ¶ Desidiam. Exẽplum erit. Cũ multa sint in hac vita iudices que vel consuetudo ciuitatis vel respect⁹ virtutis reprehendẽda faciat: illud certe non solũ rephensione verũetiã multa potius indignatione atq̃ cõtemptu dignũ videri debet qd maxime i aduersario meo scim⁹ oẽs viguisse. Qui cũ ab ineunte etate plurimis atq̃ honestis eruditus artib⁹ fuerit: adeo desidie ꝛ torpori deditus sit vt totus ocio marceat: totq̃ labores atq̃ vigilie a primis vsq̃ annis suscepte: plane omnes incassum absumpte sint. ¶ Luxuriam. Exẽplum erit. Si ante a iudices qualis aduersarij mei. vita extiterit vobis ignotũ fuit: me dicente nũc primum discetis sic eñ vitam eius vsq̃ ab annis adolescentie instituit vt omni muliere infami vulgatior ac magis impudicus fuerit nihil ei sibi turpe qd libuerit credidit. Quare iudices ꝯsiderate q̃ vos deceat hũc in iudicio admittere qui nihil non turpissimũ atq̃ infame in seipsum admisit hec Mancinellus. Prosequitur autem idem. Cicero sic.

¶ Ab auditorum persona beniuolentia colligitur si res eorum fortiter: sapienter: mansuete: magnifice: iudicatas pferemus & si quæ de his existimatio & quæ iudicij expectatio sit aperiemus.

¶ hec ille ad quẽ Mancinellus. ¶ Fortiter Exẽplũ erit. Quũ vestrã iudices i ferendis sentẽtijs cõstãtiã atq̃ fortitudinẽ considero nihil est q̃ meorũ timeã aduersariorũ vim aut minas. Soleo sepe ante oculos ponere ꝛ crebris idip̃ referre sermonib⁹ q̃ forti fueritis aio aduersus eos q̃ magnitudine sua vr̃a conati sũt iudicia subuertere. ¶ Sapiẽter. Exemplum erit. Nihil est iudices q̃ mee diffidam cãe cũ mihi occurrit apd quos agit de hac ipsa re p qua mihi summa est cũ aduersario meo cõtrouersia. Cũ eñ cõsidero singularẽ prudẽtiã et i oibus rebus agẽdis curã atq̃ studiũ vestrũ quid esse põt vel tã arduũ ꝛ difficile qd vestre non sit sapiẽtie planum ac pfacile. Uestre quidẽ ac in ciuitate sẽtentie ita ꝛ pbate sũt: et laudate: vt neq̃ maiori ingenio nec attentiori solertia quicq̃ agi potuerit. ¶ Mãsuete. Exẽplũ ẽ. Et si multa sũt iudices que vr̃m possint i hac ipsa causa puocare animũ. Tanta tñ semp fuit in sentẽtijs ferendis vestra modestia: vt nec odio: nec gr̃e contrari⁹ equitate locus vnq̃ apud vos vllus fuerit. Bene itaq̃ mee ꝯsultũ esse cãe non iniuria confido. ¶ Magnifice. Exẽplum erit. Quãq̃ plurima sũt iudices que in vestris spectare sentẽtijs ꝛ admirari soleam nihil tamen est qd maiori laude et veneratione dignum ducã: q̃ vestram illã singularẽ in rebus pficiẽdis magnificentiã. Minime igitur cuiq̃ mirũ esse debet si populus ip̃e i oibus ad rẽpu. pertinentib⁹ precipuo quodã fauore atq̃ studio spectatã ꝛ admirabilẽ iusticiã vestram semper persecutus fuerit. ¶ Existimatio .i. iudicium. Exemplũ erit. Bono et optimo quidem ciuitas nostra pendet iudicio. Cum sciamus vos tali ingenio esse preditos vt nullius timeatis iniurias nullius inimicitias: nullũ deniq̃ impetum improborũ hominum qui animum vestrum ab officio deterreãt ¶ Expectatio. Exemplum est. Cum hoc ita sit iudices: vt oibus iusticiam ꝛ equitatẽ seruaueritis: nulla incidit dubitatio inter ciues quin hũc prestantem adolescẽtẽ absoluatis: qui quidem ab improbis accusatur solum vt eum paternis bonis expolient. hec ille. Prosequitur idem Cicero.

¶ A rebus ipsis beniuolum auditorem efficiemus: si nostrã causam laudando extollemus. & aduersariorũ per cõtẽptionẽ deprimemus.

¶ In que mancinellus. Si nostrã causã laudando extollemus: aduersariorũ per contemptionem deprimem⁹. Exẽplum erit. Nisi causa mea iudices talis esset: vt satis ipsa per se apud vos perorarent pluribus v̄bis ac maiori studio vterer. Sz cum nihil sit quod magis ad rem vel publicam vel priuatam pertinet q̃ hoc ipsum de quo nunc sum acturus quid est q̃ tam necessarie atq̃ honeste rei diffidere debeam cum presertim ea sit aduersarij mei causa que si apud vos accepta fuerit: plurimum detrimenti patrie ꝛ bonis viris perniciem allatura sit. Per contemptionem. Id aliqui legunt per contentionem id est comparationem. Contendo enim aiunt quandoq̃ comparo significat. Placet autem vtrũq̃. hec Mãcinellus

¶ De docilitate autem & attentione: dicit idem Cicero ſic.

¶ Dociles auditores habere poterimꝰ: Si ſummā cauſe breuiter exponemꝰ: et ſi attentos eos faciemꝰ. Nam docilis eſt ille q attente vult audire. Attētos habebimꝰ ſi pollicebimur nos de rebus magnis: nouis. inuſitatis. verba facturos aut de his que ad rēp. pertineāt: aut ad eos ipſos qui audient: aut ad deorū immortalium religionē: aut ad pietatem nos eſſe dicturos. Et ſi rogabimus vt attente audiāt. Et ſi ta li numero exponemus res de quibus dicturi ſumus.

¶ Quando vtendum ſit principio. Titu. iiij.

Si habemus genus cauſæ honeſtum: hoc eſt ſi oppugnamus aut defendimus qđ ab omnibus videtur poſſe ꝓbari licebit vti vel non vti principio. Si vti voluerimus: a lege: a ſcriptura: ab aliquo noſtræ cauſæ firmiſſimo adiumento principium ſumemus.

¶ Epitome Aſcenſiana.

¶ Vbi genus cauſæ honeſtum eſt vti poſſumus principio ſumpto a lege: a ſcriptura. aut aliquo firmiſſimo adiumēto.

¶ A lege ſcʒ humana a ſcriptura divina. ab adiumēto: de q̄bꝰ ad herēniū Cicero vñ hec fere authoꝛ nr̄ ſūpſit abūde diſputat: q̄ cū i manibꝰ ſint nō duxi repetēda

¶ De inſinuatione & quando eo vtendum. Titu. V.

¶ Si turpe hoc eſt res honeſta oppugnaꝶ aut defenditur turpis: loco principij vtemur inſinuatione. i. quodā ꝑ diſſimulationē ingreſſu: quo fructum ſimiꝶ eum cōſequemur. Cōmutabimuſq̄ hoiem ꝑ hoie: rē ꝑ re: hoiem ꝑ re: & rē ꝑ hoie. Vtemur ficto cōſenſu. Authoritate ſimili criminatiōe: & vel extremi dicti aduerſarij occupatione. Ad inſinuationem quoq̄ cōfugiemus. Sed cū arguta admiratiōe & cōfidenti promiſſione ſi auditor fuerit ꝑſuaſus. At ſi ſuerit audiēdo defeſſus feſtiuam dicacē & hylarē afferemus. Si genus cauſæ dubium erit hoc eſt ſi habuerit in ſe honeſtatis & turpitudinis partē, vt ſi fratrē ſacrilegū tueamur: incipiemꝰ a beniuolentia. Si humile hoc eſt quū cōtēptares anteferꝶ ab attentiōe exordiemur. Seruandū aūt in exordio: vt ſit lene apertum & non apparatum. Vitioſum erit. ſi vulgare: ſi cōmune ſi cōmutabile: ſi longū: ſi ſeparatum: ſi tranſlatum cōtra pręcepta.

¶ Epitome Aſcenſiana.

¶ Vbi genus cauſæ eſt turpe vtemur inſinuatione vt præſcriptum eſt vbi dubium incipiemus a beniuolentia: vbi humile ab attentione.

¶ hoiem ꝑ hoie: vt ſi q̄ defendiꝶ iniuſtꝰ eſt aliū i ſili facinoꝛe abſolutū oſtēdemꝰ Rē ꝑ re: vt furtū ꝑ ſacrilegio Siplicē foꝛnicationē ꝑ ſtupꝛo aut iceſtu. Ubi factū ꝑ facto ꝯmutamꝰ aut es ꝑ auro ſublatū. hoiem ꝑ re. Ut ſi eiꝰ q̄ furti arguiꝶ ꝑ patria ſuſceptas cicatrices obiecerimꝰ. Aut ſi homicidū reū clex ꝓnderimꝰ; Rē ꝑ hoie vt ſi oibꝰ inuiſi leue facinꝰ ꝓbauerimꝰ. & ita a ꝑſona ad rē ꝯuerterimꝰ iudicē. Ficto ꝯſēſu: vt dicēdo ex totiꝰ ciuitatis ꝯſenſu Clodiū a Wilone occiſū. Authoꝛitate ſili vt hoꝛatiū a ꝑricidio abſolutū. Scipionē libꝛū rōnū in cōſpectu ppli diſcidiſſe Criminatiōe vt ne defēdi a nobis crimina aut purgare aut admittere cogeremur aduerſarij crimina reuelabimus: vt ſi obijciat adulteriū illiꝰ turpitudinē inuademꝰ. Occupatiōe extremi dicti vt ſi i fine dixerit accuſatū ēe lacinia ꝑditū

Incipiem⁹ ita ne audes huic nr̃o lasiuiã obijcere hõ sceleratissime: cui⁹ nulla ps vite turpitudine nephãdissima vacarit vnq̃ In dubio icipiem⁹ a beniuolẽtia.i. conabimur facere beniuolos: vt in meliorẽ ptẽ accipiãt. In humili attẽtos facie mus extollẽdo qd humile videtur Hec aũt & q̃ sequutur qz potius orationẽ q̃ ad epistolã ptinẽt & potius ex Ciceronis libris discenda sunt paucis absoluimus.

¶ De narratione & quæ eam conspiciunt. Ti.VI.

¶ Narratio est breuis dilucida & verisimilis rerũ gestarũ vel quasi gestarum ad causam pertinentium expositio: vel vt frequẽter i epl̃is i cidit rerum gerendarum honesta petitio. Breuis erit si vnde necesse erit cœperimus. Si summatim & non particulatim narrabimus. Si non vltra necessarium prosequemur. Si transitionibus & digressio nibus non vtemur. Si per ea quæ dicimus ante facta intelligentur Si dicta non iterabimus. Dilucidam faciet ordo rerum gestarum: or do temporum: & ipsa breuitas. Verisimilem si vt mos: opinio: natura spacia temporum: personarum dignitates: consiliorum rationes: & lo corum oportunitates postulabunt dixerimus: Est alterum genus nar rationis qd̃ intercurens aut digressorium dicitur. Id fit fidei: crimina tionis: transitionis: apparationis: laudationis ve causa. Tertinm a cau sa cinili remotum in personis & negociorum expositione versatur. In negociis positum habet tris partes. Fabulam que nec est vera nec ve risimilis. Historiam que est res vera & gesta: Argumentum qd̃ est res ficta: q̃ tamen fieri potuit. Qd̃ positũ est in psonis debet habere sermo nis festiuitatem. Animorũ & affectuum dissimilitudines varias.

¶ De diuisione. Titu.VII

¶ Diuisio est qua breuissime partimur & aperimus quid conueniat quid in controuersia sit: & qua de quibus rebus dictum sumus: aut per enumerationem: aut absolute distribuendo exponimus.

¶ De confirmatione. Titu.VIII

¶ Cõfirmatio est nostarum tõnũ & argumentorum grauis expositio

¶ De confutatione. Titu.IX.

¶ Confutatio est locorũ cõtrariorũ arguta dissolutio. Hæ duæ par tes sunt tanq̃ arena in qua p causa nostra pngnamus: vel circa consti tutionem legitimam quũ in scriptis aut ex scripto controuersia nasci tur. Vel iuridicialem quũ iure an iniuria quid factum sit queritur. vel coniecturalem quũ de facto est controuersia. & coniecturis innitimur In ijs hoc seruãdum: vt primo loco firma: medio leuiora vltimo argu menta firmissima colocemus.

¶ De cõclusione. Titu.X.

¶ Conclusio est artificiosus terminus orationis. Conclusionum ge nera tria. Vnum quod fit per breuem ordinatam & non longe repeti tam enumerationem: & aut transimus genera nostrarum argumen ta tionnm: & singulas earũ partes. aut an aliud velint auditores quasi iam persuasos rogamus: aut cum nostris argumẽtationibus contra

rias iungimus. Alienũ est quod fit per amplificationẽ siue indigna tionem. Amplificationis loci sunt. Authoritas deorum: hominum: legum. Generalis offensio vel gratificatio. Futororum periculorum: aut in suasione commodorum descriptio. Iniquitatis vel æquitatis exemplum. Desperandæ maleq; constitutionis reuocatio. vel ęterna benefacti memoria. Deliberatum peccandi vel bene faciendi iudiciũ. Immanitas peccati: vel meriti magnitudo. Singularitas insitata pec candi vel promerendi. Comparatio peccatorum vel meritorũ iter se. Demonstratio gestorum in negocio & post ipsnm. Eadem pene ratio est sed fere per cõtraria minuendi. Tertium cõclusionis genus fit per breuẽ cõmiserationem siue cõquestionem. Loci autẽ cõmiserationis sunt virium fortunæ & infirmitatis hominum demõstratio. Præteri torum bonorum ad pręsentem miseriam comparatio. Consequentiũ incommodorum enumeratio. Humilis auditori facta submissio & cõ mendatio. Deploratio futuræ parentum miseriæ. Demõstratio cle meutiæ qua sumus in alios vsi. Continuæ nostræ infelicitatis expres sio. Iniqui fati deploratio. Fortitudinis in perferendis malis ꝓmis sio. Commiserationis amotio fit a iusto. Vtili. Possibili Decenti⁹ & fa cinoris tanq̃ per gradus explicatione: adhortatione quadam adiecta vt Nolite istum qui lachrimat animaduertere: sed illum ante oculos ponite: qni legum & morum spretor: dei contemptor: fana violauit: fores effregit: donaria sustulit. Quid moramini? Quid cogitatis? an eum quem oia iura condemnant seruabitis?

¶ De partibus epistolæ & primum de salutatione. Titu XI

¶ His sex quas diximus partib⁹ eo quo scripte sũt ordine poteris in ep̃la vti In terdũ ꝓ exordio sat erit salutatio pura quã aliqñ siue familiaritate siue odio p̃ter mittimus Post id stati narrabim⁹ si narratio ꝓderit aut petem⁹: tũ si q̃d ꝯfirmã dũ cõfutandũ ve fuerit: vel suo loco vel stati in ipso initio id pagemus. Adiun gemusq; exornationẽ aliquã si libuerit: ⁊ claudemus ep̃lam vel artificiosa illa cõ clusiõe: vel adhortãdo: policẽdo: p̃dicãdo: minãdo: bñ ominando. Adijciemusq; Vale aut aueto. Tũ tpe q̃ scripta est ãnotato p Calẽ. nonas ⁊ idus noĩẽ nostrũ cũ ꝓnonis benignitate subscribem⁹. Si salute aut hmõi verbũ cũ vlocãdi casu pri cipio vsi sumus: vt salue mi Philippe vel ꝓbe indolis adolescẽs sau⁹ sis Si vo in ceperis. Philippus Sulpitio Verulano Salutẽ: vel successũ: vel felicitatẽ: vł cõ mẽdationẽ: nõ op⁹ est nisi in argumẽtũ hũanitatis aliq̃d tale subscrbere ¶ Idẽ ti bi deditissimus alumnus: aut tui obseruantissimus: aut amantissimus. Suntq; huiusmodi epitheta ⁊ appelationes personis accõmodanda: et tunc se clientem nunc seruulum: nunc amicum: nunc fratrem quis profitebitur.

¶ Epithome Ascensiana.

¶ Salutationum: que in fronte epistolarum poni solẽt. Tria sunt ge nera Nam est. perfecta. breuis & subintellecta. Pefecta subscriptio nem superscriptionem & verbum salutandi continet Subscriptio est quæ sub ep̃la scribi põt continens nomen & meritum scribentis. Et si subscribat locum & tp̃s addi. Supscriptio q̃ foris scribit q̃si sup ep̃la nomen merita & locũ eius ad quem scribitur cõtinet. Breuis supp̃ssis

nominibus salutē dūtaxat habet: vt. S. P. Subintellecta in epitheto intelligitur: vt amice suauissime: fili iucūdissime &c.

De inscriptione exteriori que superscriptio dicitur. Titu. xij.

¶ Inscriptio autē exterior clausis litteris pari ratione scribenda: sed quodam cū apparatu modesto siue per dandi casum: vt hortensio rhetori egregio sibi colēdo p patre. Siue p actm̄ ꝑpōne adiūcta: vt ad itegerrimū virū hortēsiū Rhetorices in Romano gymnasio celebrem ꝑfessorē sibi obseruādum ꝙ plurimū. Hoc loco id erit aduertendū: vt post nomen ꝑfessionis aut officij dignitatis cū suo epitheto exp̄ssū: vt iure cōsulto. Eximio vł sanctissimo legū interp̄ti. Medico apollineo sacerdoti venerādo. Pretorij iustissimo: vigilātissimo. Equiti ornatissimo. Ductori fortissimo. Alius patronus bene merēs. Alius amicus cōcors: ꝑcipuus incōparabilis. Ali⁹ frater incūdus dulcis suauis. Alius pater metuēdus obseruād⁹ colēdus. Alius dn̄s beneficētissim⁹ clementissim⁹ Unic⁹ singularis: honorifice appelletur. Nō alienū si ad maximos viros scribēs eos qꝫ a maiestate: authoritate: dignitate: benignitate: dignatiōe: clemētia: dn̄atōe: facilitateqꝫ ⁊ hm̄oi verbis denominabis. Immo nisi ita egeris quorūdā fastū offēdes. dices tamē maiestas ⁊ dominatio tua non vestra: nisi sint plures: ⁊ p totā epistolā benigna vtere oratione q̄ plurimū facit ad gratiā: sed caue ne alicubi barbare quicꝙ dicas Tū placet locū quo epistola est perferēda in accusandi casu subscribi: vt Romā apd̄ edem diui Pantaleonis. Siue in gignendi: vt dentur verbū suppleatur siue pro appellatiuorum natura prepositiones cū suis casibus opponantur.

¶ De titulis insignibus. Titulus. xiij

¶ Insciptiones igitur quibus etiā in principio mutatis casibus vti possis prudēter ⁊ apte cōpones. Adiectiua annectens: titulos non reticebis: ⁊ pro tua i eum ad quē scribis obseruātia: ⁊ beniuolentia ex eius dignitate hoc in loco maxime loqueris. Multū enim inter est quātus sit quisꝙ etiam in authoritate officio patri. potest enim summus: potest mediocris: potest imus esse. Itaqꝫ congruis et grauibus vnūquēqꝫ epithetis venerabimur ⁊ superlatius quibus ad aliū vtebamur ad aliū scribendo quandoqꝫ vertemus in positiua: ⁊ contra. Maxime aduertendum an ad quem scribimus sacer an prophanus Magistratus an priuatus. Nobilis an plebeius Doctus an indoctus. Et omnis nostra oratio, igenio moribus fortune etati ⁊ serui congrua. Regulas: per papas: legatos: presides vrbium et prouinciarum gubernatores. Artium aliarū vigilumqꝫ prefectos. Edium sacrarū antistites: religionis assertores. Theologos ⁊ sacros concionatores: illustrioribus epithetis adornabimus. Adiectiua nitidiora: que tam preponere ꝙ postponere ⁊ iungere possumus hec sunt.

Sanctissimus	Fidus	Integer	Censorius
Reuerētia	Prouidus	incorruptus	Questorius
dignissimus	Prudens	Dignus	Pretorius
Reuerendus	Circūspectus	Abstinēs	Cōsūmat⁹ artifex
Triumphalis	Honestus	Continens	Ingeniosus
Insignis	Modestus	Liberalis	Litteratus
Clarus	Syncerus	Munificus	Studiosus
Uenerabilis	Urbanus	Beneficus	Doctus
Excellens	Probus	Beneficētissimus	Humanus
Prestans	Probatus	Constans	Eruditus
Egregius	Laudatus	Seuerus	Peritus
Eximius	Optimus	Grauis	Disertus
Celeber	Fortis	Generosus	Eloquens
Spectabilis	Magnanimus	Nobilis	Facundus
Illustris	Industrius	Patricius	Cultus
Inuictus	Diligens	Fortunatus	Perspicax
Magnificus	Splendidus	Solers	Pricceps eloquii

Religiosus	Ornatus	Amantissim⁹	Antistes doctor
Iustus	Carus	Dilectissimus	Sapiens
Pius	Clemens	Incomparabilis	Et huiusmodi

¶ Caue ne lasciuis quasi calamistratis et picturatis inscriptionibus animi leuitatē indicātib⁹ vtare: vt sunt illa purpureis litterarū flosculis gēmisq; decorato Suauissimo lepore pegasidum affluēti. Nitido sciētie cingulo insignito.
¶ Calendas nonas et idus hi vsus licet duriusculi tibi indicāt. Dicesq; ante diē tertium quartū quintū calendarū nouēbrium sicut tertio calendas nouembres: non tamen secundo: sz pridie. Eadem ratio est in nonis z idibus.
¶ Iunius aprilis septemq; nouemq; tricenos
Unum plus reliqui febru⁹ tenet octo vicenos
Sz si bissextus fuerit supperadditur vnus.
Principium mensis cuiusq; vocato calendas.
Maius sex nonas: october iulius et mars.
Quattuor: at reliqui. tenet idus quilibet octo.
Post quas quot restant luces numerato calendas.
Atq; diē primum mēsis superadde sequentis.

¶ De epistolarum speciebus. Titulus. xiiij.

Epistolarū gñā multa: hoc ē tria eē Cicero docet: sic eñ multa etiā ad tria vt plura ad duo referri nō dubium ē. Cum igit tria sint Unum ē quo facim⁹ certiores absentes si quid est qd eos scire: aut nostra aut ipsoruz itersit. Alterum seuerum z graue. vt de repu. de philosophia. Tertium familiare z iocosum. Qui plura ijs genera faciunt pfecto delirant. Epistola quam lrās appellam⁹ dicta est ab epistello qd significat mitto: mando: z iubeo. Uñ epistole epistola iussusq; dicitur: et in diminutione epistoliuz habet Qd cunq; ergo genus epistolarum scripserim⁹ sua figura in qua vsetur elocutio nostra tractabimus.

¶ Epitome ascensiana.

¶ Epistolarum tria sunt genera, Vnum quo facimus certiores absētes siquid est quod eos scire aut nostra aut ipsorum intersit Alterum seuerum et graue de republica & de philosophia, Tertium familiare & iocosum: ad quę cętera reduci possuut.

Primū aūt gen⁹ verū obtinet nomē. Nā eplā ab epistello qd ē mitto nomē sūpsit. Mittim⁹ q̄ ipi dicere neqmus. Scdm id est de gñe eplarum qz que grauiter de repu. aut de moribus scribimus quasi ad posteros transmittimus: qd idem de tertio dici pōt.

¶ De figuris dicēdi. Ti. xv.

Figure dicēdi quib⁹ in eplis vtimur nō sunt diuerse ab illis quas i oratione fuamus: sz plane eedē: qñq; vt plurimū eplas quottidianis vbis contexímus: et earuz stilus est tenuis et ad quotidianam vsq; orationē demissus: nec magnū artificiū nitorēq; recipit: nisi supra naturā suā continens aliqd assurgat z pugnet: oiq; ornatu et nūeris fulgeat pfertim in demōstratiuo z iudiciali gñe. Nā i suasorio planior ē et dulcior. Debet aūt sic breuis eē vt i breuitate ipa apte lectet: plene doceat: sensūq; acriter qtuz opus fuerit moueat. Sūt igit he figure tres. Grauis vt vbis Cice. vter q̄ constat ex vborū grauiū magna et ornata constructione. Mediocris q̄ cōstat ex hūiliore neq; tñ ex ifima z puulgatissima vborū dignitate Attenuata q̄ demissa ē vsq; ad vsitatissimā puri fmōis cōsuetudinē Graui figure ppiqua ē suffulta turgēs z inflata q̄ velut tumore: bonā corpis hitudinē imitās decipit ipitos: quū aut nouz aut pscis vbz: aut durit aliūde trāslatz: aut grauiorib⁹q; res postulat aliqd dr Qui fi pnt i illa facetissima attenuatōe cōmode vsari: veniūt ad aridū z exāgue gen⁹ orōnis qd nō ē alienū exile noiari Qui ad mediū gen⁹ orōnis puenire nō potuert er=

rantes ad eiusdē generis confine perueniunt. qđ appellamus fluctuãs et dissolutum: eo q cum sit sine neruis en articulis fluctuat huc illuc: neq pōt cōfirmare neq viriliter sese expedire.

¶ Epitome Ascensiana.

¶ Figuræ dicendi sunt tres, sublimis, mediocris & humilis pro rerū qualitate adhibende. Verum in epistolis fere humili & familiari vtimur presertim in illis que sunt de primo genere.

¶ Nam in scđo vbi res graues tractamus: pōt & stilus esse sublimis: vt i genere demōstratiuo et iudiciali. Sunt eñ tria gña causarum. Vñ Cicero. Tria sūt (inquit) gña cārum que recipere debet orator. Demonstratiuum. deliberatiuum: iudiciale. Demonstratiuum: genus est quod attribuitur i alicuius certe psone laudē vel vituperium. Deliberatiuū est qđ positum i cōsultatione, habet i se psuasionem et dissuasionem. Judiciale est qđ positum i cōtrouersia hz accusationem in se aut petitionem cum defensione. hec ille.

¶ Epitome Ascensiana.

¶ In humli genere cōsuetudinem imitabimur. Numeros relinquemus: nec tñ vagi erimus. Verborum concinnitatem non magnopere curabimns: sed citra ornatum exquisitum dilucidi erimus: elegantia tamen ac sermonis proprietate seruata & sententiarum pondere non reiecto: sed in translatitiis priscis nouitiisq pci erimus. In fignris stilo conuenientes: & in salibus rebus condiendis apti. In mediocri oia mediocriter In sublimi sublimiter faciemus.

¶ De forma epistolari. Ti XVI.

¶ Formula ergo ex Cicerōe. decerpta: itra quā eplarū scriptor se cōtinebit hmōi est: submissis & humilis consuetudinem imitet. Numeros relinquat et sit solutos nec tamen vagus: vt ingredi libere: nō vt licenter videatur errare. Verba etiam vbis quasi ad filium coaugumentare negligat Incidatq in modicum hyatū & cōcursum vocalium. In circuitu illo vborū qq cōtracto & minuto nō erit negligēs q̄uis quedā negligentia diligens est. Nam hec subtilis oro etiā incompta delectat: vt mulier formosa comis vesteq incōposita Remouebitur ois insignis ornatus quasi margaritarum & calamistrorū et candoris ruboris ve fucus. Elegātia mō et munditia remanebit. Sermo purus erit & latinus Dilucide planeq dicet quid deceat circunspiciet. Ornamētū illđ suaue & affluens aberit. Acute crebreq sentētie & quasi ex adito deprōpte ponent: atq in hoc oratio dñabitur. Verecūde vtetur exornationibus tam rerum q̄ verborū. Erit elegans: et in faciendis vbis transferendisq verecundus: parcus in priscis. translatione creber: sed non oino liberrimus: aptus tñ et mollis. Schematis vtet electis et parce. Nā contraria et repugnātia: et silr cadentia et desinentia: et ānoiationē et omē manifeste delectatiois ancupiū fugiet. Itē vborū iterationes: cōtētiones: exclamatiōes. ab hoc sūt aliene. Ceteris luminib⁹ vtet pmiscue: mō non sint vehementer illustria: & continuationē vborū relaxet & diuidat. Nō faciet remp. loquentem nec ab inferis mortuos excitabit: nec aceruatim multa frequentans vna complexione deuinciet: sale et facelijs vtet modice. tū in narrādo venuste: tū in mittendo ridicule. Qui vo in genere mediocri versabit vberior hoc erit aliquāto robustior: sz graui submissior. Neruorū minimū at plurimū suauitatz habebit. huic oia ad dicēdū ornamēta cōueniunt Sedate loquat: & placide. Translationibus mutationib⁹: metonymia: et allegoria vtetur vborū lumina oia adhibebit: multa etiā sniarū Late eruditeq disputabit. Efficiet insigne & florēs orōnis pictū & expolitū gen⁹: oi vborū oi sniarū lepiditate cōditū. ¶ Grauis ille amplus: copiosus ornatus viriū maximarum: & admirabilis aios tractabit: pmouebit pestringet: mō in sensus irrepet mō nouas opiniones inseret: mō euellet insitas. Eritq grauis acer ardens sublimis. Tēperabit tñ ita vt erudite et apte dicere: & non furere videatur.

ℭ De elocutione & eius partibus. Ti.xvi.

ℭ Iam de tertia pulchritudine quæ continentur ſub elocutione dicẽdum. ℭ Elocutio igitur quam ſolam arte aſſequimur: quæ oratorem oratore facit præſtantiorem. ſpectatur verbis ſingulis & coniunctis. debetq; habere in ſe elegantiam compoſitionem & dignitatem. Elegantia ex latinitate explicationeq; conſtat. Latina eſt quæ ſermonem putum ab omni vitio remotum conſeruat. Vitatq; barbariſmum qui fit i verbo vitioſe concepto ſcripto aut pronunciato et ſolœciſmũ qui fit ſi ſequẽs verbum non accommodatur ſuperiori. Explanatio ſiue perſpicuitas eſt quę reddit apertam et dilucidam orationem. Id fit verbis propriis & vſitatis. Propria ſunt certa cuiuſq; rei ſua: & pene vna nata cum rebus ipſis. Vſitata quæ verſantur in ſermone & conſuetudine quotidiana. Epitome Aſcenſiana.

ℭ Elocutio habet in ſe elegantiam: compoſitionem: & dignitatem. Elegantia latinitatem & explanationem. Latinitas ſermonem ab oĩ vitio tam barbariſmi q̃ ſolœciſmi remotum. Explanatio quæ dilucidam reddit orationem: verba propria & vſitata.

ℭ De compoſitione. Titu. xvij

ℭ Compoſitio eſt quæ apta ſtructura verborum prepolitam reddit orationem. Dignitas vero quæ ornat & varietate diſtinguit. Quod ad latinitatem attinet pendet ex arte grammatica: quæ facit vt oratio vitio careat Explanatiõi neceſſaria ex Varrone. Feſto: Valla: grãmaticiſq; aliis & authoribus optimis verborum eſt eruenda proprietas. A qua abhorrere: niſi vt vites obſcœna: ſordida: & humilia vitium eſt. Bene tamen tranſlata in propriis ſunt habenda. Ex obſcuris & exoletis quæ omnino vitanda ſunt famam eruditionis non affectabis. Cauebiſq; eam nimiam diligentiam & circũlocutionem quæ obſcurans orationem gratiam & fidem amittit. Dicendum eſt aperte: ne ad nos intelligendos ſit opus ingenio. Nam vel non poſſe intelligi maximum vitium eſt. Nec a vulgari genere orationis atq; conſuetudine communis ſenſus abhorreas. Et vt. M. Fabius ait. Nobis prima virtus ſit perſpicuitas. propria verba. rectus ordo: non in longũ dilata concluſio. Nihil deſit neq; ſuperfluat. Ita ſermo doctis probabilis & planus imperitis erit.

ℭ In compoſitione quæ non ad delectationem modo ſed ad motum quoq; animorum plurimum valet: tria ſũt neceſſaria. Ordo: iunctura Numerus. ℭ Epitome Aſcenſiana.

ℭ Compoſitio apta verborum ſtructura perpolitam reddit orationem. Dignitas orationem ornat & varietate diſtinguit. A proprietate ſermonis non diſcedes niſi ad vitanda obſcœna. ſordida & hu-

milia:bñ tñ translata in ꝓpriis sunt habenda. Obscura & exoleta vocabula: & morosia cõpositio vitabit̃:apta vero & cõsueta dictio amabitur

¶ De ordine praecepta Sulpitiana. Titu.xviii.

¶ Ordo in singulis cõiunctisq; verbis obseruatur. In singulis cauẽdum ne decrescat oro:& fortiori iungatur infirmius: vt sacrilego fur. nam augeri & insurgere sententiae debet. Sed si ordinem naturae seq; mur prius viros q̃ foeminas: prius ortum q̃ occasum: priusq; deos q̃ homines dixerimus :genera speciebus :cõia ꝓpriis: remota proximis anteponemus. Videbimusq; ne ordo faciat ambiguitatem Quaedam ordine ꝑmutato fiunt superuacua: vt fratres gemini. Nam si praecesserit gemini superuacuo fratres addideris.

¶ De ordine in cõiunctis seu cõpositis ꝑcepta. XIX.

¶ Cõpositio debet esse honesta:iucũda:varia:nã reficit aios ac reparat ipsa varietas: vt Fabius ait. Vitet̃ deformis veborum traiectio. vt has res o Luci adte scriptas misimus. Aesi Viterur lõga & lasciua trãsgressio:vt ne exeqas quidẽ vnus inter miserimos viderem meas. Et lõga verborum cõtinuatio quã vnꝰ spũs enũciare nõ possit In ꝓponẽdis inter partibꝰ orõnis firma lex dari non põt sed cũ auribus tum ipsius oratiõis leuitati:aut sit opus fuerit asperitati est consulendum Freqeuntius noia verbis:haec aduerbijs:substãtiua breuiora adiectiuis:relatiuis & ꝓnoibus anteponũtur:prius gesta posterioribus iterdum sunt postponenda Frequenter sensũ verbo claudere si cõpositio patit̃ est optimũ si offendet alibi sed cõspicue collocet̃. Aduerbia verbis adhaerẽt aptissime. Praepositiões praesertim monosyllabę decore postponuntur:vt hoc in loco:& amor erga te meꝰ. Inter similes casus dissimilis aut dictio aliqua collocat̃ cum venustate: vt multa iuuenis laude ornatꝰ Suplatiua & aduerbia longiora habent in fine clausulae gratiã Negatiuae dictiones vt nullus:nemo. Affirmatiuae vt ois. Etiã signe aliquod adiectiuũ cõspicue collocant̃ in fine vt Vergilio clariorẽ inter poetas inuenies neminẽ. Idẽ factitãt oẽs Sũt hęc q̃ dicis egregia Possessiua postponunt̃. Qui quę quod relatiuũ ante suum antecedẽs venuste locat̃ vt quã cẽses Ciceronis orationẽ Hortęnsij est. Ornatius etiã illud est In quo libro de oratoribus agitur q̃ liber in quo. hoc tñ aptius:& illic rectus supplendus est. Iufinita verba re terminata lugubrẽ frequẽter claudũt orationẽ:tñ verbo nõ iungantur Imperatiuus praeteritũ futurumq; subiunctiui sonant in fine Comparatiui terminus ipm cõparatiuũ pręcedat sic & obliquis nomen a quo regitur Hmõi autẽ cõpositionis genera & cõmutandi & colligandi & cõserẽdi inter se verba ex imitatiõe & apto iudicio malo te discere q̃ ex praeceptis cõtra quae aliquando fit non indecore & praeterea sunt minimae obseruationis superstitionisq; forsan & quae nimia cura senium ac infoecunditatem ingenij afferant. Illud vero cauendum in primis

ne in re dura lasciui ne in mœsta leti:ne in leta inculti & horridi videamur Sunt nonnullæ particulæ que nisi proprijs in locis ponantur fœdant orationē Quarehæ semper sunt preponendæ. At ast. sed. aut ac vel: nec neq;. cæterum: enimvero: verum si. sin quin. quatinus. seu siue nisi ni. Ex his nullam in maioribus principijs non aliunde depē dentibus collocabis præter at in indignatione: aut. vel: nec neq; seu. siue & ni. Postponuntur: q; ne ve. quidem. quoq;. autem. vero enim & amant apponi post primam dictionem clausulæ dependentis preser: sertim autem enim & vero: que alibi nisi post secundam non collocantur vt cætere. q; & quoq; post illam dictionem quam & præcederet locari volunt Ne: & ve post eam quam an & vel Reliquę coniunctiones fere oēs p̄poniq; possūt Sed ex illis aptę sūt primis initijs. Qm̄. Cum Quis Etsi. Q̄q̄. Licet Quia. Q̄. vt. si. In minorū initiorū ad aliud dependētiū fronte quocirca quamobrem. quapropter. & quare ꝯstituem⁹ Ergo & igit̄ i breuioribus ꝯclusionibus Itaq; vt plurimū in maiorib⁹. Quin præponitur vt num. Vtiq; postponitur Sin nunq̄ dicitur nisi p̄: besserit si aut fuerit subintellectum Ita pro valde postponitur: vt hæc non ita difficilia sunt. Quia non ponitur ante sed. dicimus enim sed quia. Non vero. Age autem. Sane autem. Iam autem. Enim autem & Ac autem non dicas: post non & nec enim apponas Non tamen dixe: rus ne enim & ne vero. Neq; non ponitur ante nam. Nec equidem an: te neq;. Tum & geminamus quando partes sunt pares. vt est vir tum doctus: tum modestus. Quando vero dispares preponimus cum & sequitur tum iudicans aliquid maius aut generalius vt cum ea re di uitijs valet tum virtute in reliquis. Decimusquisq; & quotusquisq; nonquisq; dicimus dicitur Postridie præponitur sicut pridie nisi ab solute ponitur Particula per positiuo præposita multum gratiæ habet vt perlucūdus. pergratus. Interdum post per ponimus q̄: vt per: q̄gratus. Interdū aliā dictionē. vt per mihi gratum fecisti Multo lon: ge: tanto quanto. Duplo Triplo: & similia cōparatiuis & superlatiuis præponimus. Q̄ solis superlatiuis & habent ponderis multum Post abs locentur dictiones. a. T. &. Q. incipientes vt abs te: abs quiuis. Post ab vero dictiones incipientes a vocalibus & I consonante & L. R. S. vt ab vno ab Ioue ab lege. ab rege ab senatu. A vero iungi non patitur vocib⁹ a vocali incipiētibus Si quas alias apud idoneos in or dine obseruationes inueneris signa. Nos enim properantes iam de iunctura dicemus.

¶ De iūctura precepta Sulpitiana. Ti. xxi.

¶ Iunctura est quedam verborum structura & collatio sine offensione. In ea litterarum syllabarumq; lenitatem & asperitatem attendim⁹ Nam in ordine dictiones singulę & coniunctę considerantur non fe-

re a sono sed a significato :quippe dicendum est potius asperę q̄ im proprie. In iunctura cauenda est vocalium crebra cōcursio siue hyat⁹. vt. Vaccę ęnę amicissime impendebant. Vitanda asperitas q̄q̄ vt acida & subamara inter leuia & suauia gustu :sic asperitas aliqua & hyatus inter suauia & rotunda delectant. faciuntq; ampliora quædam & molliora : vt pulchra oratione acta omnino iactare. vitanda eiusdem litterę aut syllabę aut verbi nimis molestaq; assiduitas :vt O Tite tu te tati tibi tanta tyranne tulisti. Item nam cuius ratio rationi non constat ei rationi ratio non est fidem adhibere. Interdum tamen in huiusmodi litterarum & syllabarum animaduersione peior est sollicitudo q̄ negligentia. Auertit enim ea cura a potioribus & hic metus stilum retardat. Itaq; sat erit tenere medium :& primum considerandæ vocales :inter quas plus hyatus habeto q̄ a & u q̄ o. Nam i angusta e. plenior est Longarumq; syllabarum & litterarum collisio peius sonat Quare longæ breuibus subijcientur. Nimium plures breues offendunt. Cauendum ne ex fine prioris verbi & sequentis principio deforme nomen efficiat: vt Dorica castra. Et ne vltimæ præcedētis sint primæ sequentis : vt O fortunatam natam me consule Romam. Cōsonantes quoq; quæ sunt asperiores in iunctura rixantur : vt & vltima cum x proxima :quæ magis strident si sibi ipsis collidantur. Plura monosyllaba male continuantur & subsultant. Multa quoq; breuia offendunt, e diuerso longua continuata tardant orationem. Contentiones cursum. Expositiōes tarditatem requirūt. Membrorum incisorumq; iunctura non est ita. vt verborum consideranda : quia spiritus quies efficit vt non sentiatur asperitas aut hyatus. Fugiendus quoq; est continens vsus similiter cadentium & desinentium dictinonum.

De numeris epitome Ascensiana.

Epistolæ presertim familiares sint omni lege metrorum solutæ: orationes vero licet poematum numeros non obseruent suos tamen habere gaudent. & in principijs et fine clausularum pedem aliquem longum aut duos breuiores obseruare: & totidem sparsim in medio vt ad vltimum apte perueniatur sic tamen vt ꝓpter numerum nichil superfluat. Optime quidem a longis incipiuntur: sed interdum etiam recte a breuibus. Claudunt dactylus: iambus: & spōdeus. lege sequētia ibi dactilus &.c.

De numeris. Titulus. xxii.

HIs vitatis nosse oportet. Orationum aliam vinctam atq; cōtextam. Aliā solutam esse qualis i sermone ꝛ ep̄la nisi suas metas respectu rei quā tractant egrediantur. In illa tamē solutione suis tēporibus destitui nō debēt. ꝛ si non fluant: nec cohereant. nec verba de verbis trahant Lariora in ijs vincula q̄ nulla sunt: ꝛ alijs quibusdā nūeris cōmunita eos dissimulāt ꝛ occultāt Quāobrē de nūeris hoc loco ꝑcipe plerisq; videbitur supuacuum. Sed ne oīno illorū videaris ignar⁹ sic habe. Nūerus est ora-

tionis cursus remot⁹ a versu sub auriū mēsurā aliquē cadēs grece rhythmus vocatur. a metroq; sic differt: q; rhythmus sine certo termino ꝛ spacio tēporū cōstat Metrū certo ordine claudit. Utrūq; aūt ex pedibus fit: ꝛ neutro orator olnovtit. Uitādū est ergo in primis ne ꝟsum faciam⁹ dū volumus dicere numerose Ideoq; ī pncipijs ꝛ fine clausularū sat erat vnū lōgū aut duos breuiores obseruare In medio sparsum. totidē pluresve. vt ad vltimū apte pueniat. Obseruādūq; ne cessātē numerū verbis inanibus cōpleam⁹: ne studiū operis appareat. Optime a lōgis incipitur: recte aliquando a breuibus. Syllabe longe grauem. Breues celerē reddunt orationem. Que quidem cōtexta tris habet formas. Incisum mēbrum perihodon. Incisuz siue coma est ps mēbri: hoc est sensus nō expleto nūero cōclusus Membrū siue colon qḋ fit ex incisis est sensus nūero: cōclusus sed a toto corpe abruptus: ꝛ p se nihil efficiens. Perhiodus siue circuitus qui fit ex incisis ꝛ mēbris est sēsuū ꝛ totius corpis illa cōprehensio suo numero terminata: q̄ aut cōstat mēbris incisisq; plures sensus hn̄tibus: aut est simplex quū sensus vnus maiore ambitu circūducit. Ubicūq; fuerit acriter: ꝛ instauter pugnādum mēbratim cesimq; dicem⁹. mēbratim etiā plerūq; narrabim⁹. Perihodus pemijs maiorū causarum et epilogis: ꝛ amplificatiōib⁹ apta est. Initius optimus ē amphimacr⁹ pes: q̄ cōstat ex syllaba breui inter duas longas. Idem etiā fini cōuenit Peon q̄ ē ex lōga ꝛ trib⁹ breuib⁹: ꝛ alter qui ex trib⁹ breuibus ꝛ longa orienti et medie orationi est aptior. Dochimius ex duabus longis inter duas breues ꝛ vltima lōga quouis loco aptus est: dum semel ponatur. Dactylus qui eā lōga ꝛ duabus breuibus claudit pcedēte amphimacro vt iambo: q̄ ex breui ꝛ lōga. Claudit iambus p̄cedēte spōdeo: q̄ ex duab⁹ longis. Claudit ꝛ spōdeus postpositus amphimacro. Sz duo spōdei in fine nō cōiūgāt. pyrrhichius quoq; q̄ fit ex duabus breuibus aptus est pcedēte choreo. qui ex lōga ꝛ breui. Claudit ꝛ dichoreus: hoc est geminus choreus sibijpsi iūctus Cauēdū ne sibi structura sepe ꝛ cōtinēter vtamur Est aūt structure qualitas tripertita: aut ei rotūda est. i. volubilis. aut plana. i. pcurrēs: aut grauis. i. stabilis ꝛ resistēs. ijs vitia opponunt. Resistēti aspera ꝛ cōfregosa. Precurrenti fluxa. Uolubili kōtorta ꝛ nimis rotata. Struimus quidem quattuor modis cōuersiōe ꝟbor: adiectiōe: detractiōe: imutatiōe. Obseruādūq; ē vt freqntior fit rotunda q̄ plana. Oratione numerosa raro ꝛ breui vti debemus. nā agnoscit et tollit fidē ꝛ veritatē. Utimur ea vbi aut laudādū est ornatius aliqd. aut exponēda narratio cū dignitate: aut amplificāda res est. In demōstratiuo: si laudatio ē vtimur rotūda ꝛ plana structura. Si vituperatio rotunda ꝛ graui. In deliberatiuo plana ꝛ graui. In iudiciali rotūda. In tenui plana. In mediocri rotūda ꝛ plana. In amplo rotūda ꝛ graui. In pncipijs quoq; rotūda ꝛ graui. In narratiōe rotūda ꝛ plana. In indignatiōe aut miseratiōe graui. In excessu rotūda ꝛ graui In pitione rotūda ꝛ plana. In inductione plana ꝛ graui. In enthimemate varie put eius fuerit gen⁹. In elēchico rotūda. In dictieo plana. In gnomico graui. In paradigmatico graui ꝛ plana. In syllogistico rotunda. Persone graues vt pr̄ senex rusticus impator: plana et graui vtet Iuuenis miles ꝛ qcūq; cōcitata psona rotūda ꝛ graui. Structurā grauē sine q̄dratā facit peon pm⁹ p̄cedēte pyrrhychio. Cōfragosam pyrrhichi⁹ vel tribrach⁹ p̄cedēte spōdeo. Delūbē mollē ꝛ fluxā reddit in penultimo tribrach⁹ seqnte dactylo: vel pyrrhichio: vel molosso vel anapesto.

Iam de ornatu p̄cipiamus in quo plusq; i ceteris popularis illa laus oratoris apparet. Nam emendate et pspicue dicere est tanq; vitio carere. Inuenire acute ꝛ disponere prudēter etiam imperiti solent Ornatus vero est qui admirationē excitat: et palmam dat oratori. Excolenda est ergo omnis illa pinguis puerilis ꝛ plana cōpositio: qua tanq; firmiter ire ꝛ currere didicisti. Nunc enim inter incedendū et currendum. velut saltare et ad tibiam salire: et in orbem atq; in caput te vertere et gesticulare est opus. Sit igitur hic ornatus virilis: et tanq; sanguine ꝛ viribus niteat: nec effeminata lenitate ꝛ fucose ostētet Sz pmū verba rebus aptentur. Sciamusq; om̄e iproprium male dispositū: male figuratū ꝛ collocatū inornatū eē. Corrupta oro vt ait Fabi⁹ ꝟbz marie iproprijs redūdātib⁹ cōphēsiōe obscura: cōpositione fracta: vocū similiū: aut ambiguarū puerili captiōe cōsistit. Itaq; vitet hūilitatis tumorisq; vitiū: ꝛ ca

seruent que sunt de ꝑspicuitate: ordine ⁊ iũctura ꝓcepta. Uitet pleonasmos: quũ
supuacuus ꝟbis onerat oro. Uitet ⁊ cacozilon. i. mala affectatio. q̄ p oẽ gen⁹ dicẽ
di peccat. Nã tumida ⁊ exilia: ⁊ ꝓdulcia: ⁊ abũdãtia: ⁊ accersita: ⁊ extrãtia sub idẽ
nomẽ cadũt. Deniq̃ cacozilon vocat: qꝺ quidẽ vltra ꝟtutẽ: quotiẽs i geniũ iudi:
cio caret: ⁊ specie boni fallit: omniũ in eloquẽtia vitiorũ pessimum. Ornat⁹ vt ait
Cice. duplex est. Unus simpliciũ ꝟborũ: aliter collocatorũ. Simplex ꝓbatur i pro
prijs vsitatisq̃ verbis: que aut optime sonant: aut rem maxime explanãt In alie
nis qꝺ aut trãslatũ aut factũ abũde vt mutuo: aut factum ab ipo: aut nouũ: aut
priscum ⁊ vsitatum. Sed ⁊ inusitata ac prisca sunt i proprijs nisi q̃ raro vtimur.
Collocata autem verba habent ornatum si aliquid concinuitatis efficiunt: quod
verbis mutatis non maneat manente sententia. Ergo non sat erit philippe pul:
chris vti sententijs: sed opus est eas venuste ⁊ culte nunc contrahere: nunc diffu
sius explicare.

Exempla ornatę locutionis. Eiusdem Sulpitij Verulani.

¶ Nonne illud negocij, id rei: & hoc beneficij cõcinnius est: q̄ illud negocium, ea res: & hoc beneficium? Multum glorię: parũ molestię: q̄ multã gloriam & paruam molestiam. Veni põtificis salutandi cau: sa & vestri salutandorum: pulchrius q̄ pontificem & vos salutandi: illud verbale nomen hoc gerundium est. Cætera id genus: q̄ eius ge neris. Huius rei michi venit in mentem: q̄ hæc res. Nihil loci est se: gnitiæ: q̄ non est tempus segnitiæ. Suus est cuiq̃ mos, q̄ quisq̃ habet morem suum. Nihil hoc homine melius: q̄ nullus hoc homine me lior. Aphricanus singularis & vir & imperator: q̄ singularis vir & singularis imperator. Maxime rarum genus: q̄ rarissimum genus. Parce metu q̄ metui. Nam antiqua (modo obscura non sunt) quando q̃ ornant orationẽ. Gratius dicitur hoc est mihi iucunditati q̄ iucun dum: Opus est facto: q̄ facere. Est magnę virtutis t q̄ habet magnam virtutem. id facias velim q̄ id facias volo. Tria continua verba vel ad uerbia siue diuersię siue affinis significatiõis tanq̄ p grad⁹ isurgẽtia: quãtũ venustatis & viriũ hñt? Nonne est cultius & honestius. non sũ cum illo rixatus ne vidi quidem, q̄ non solum cum illo non sum rixa: tus: sed profecto non vidi? Nonne copiosius & neruosius illud. Si te litteris & virtute munire & ornare curaueris: ad idq̃ inuigilaueris: & post habitis cæteris incubueris, quanta ꝓmia cõmodorũ & hono: ris: & gloriæ consequeris: q̄ si te litteris & virtute ornaueris magnam vtilitatem & gloriam nãcisceris. Quid moneã plura cum nihil fere sit qđ non possit bene & diuerso modo nitescere: & eruditius & ornatius honestius, gratius: illustrius: dulcius: lætius: breuius: & effusius dici. Talia igitur sunt apud authores diligenter obseruanda: & si qua volumina de huiusce rebus accurate scripta reperiuntur: sunt lecti: tanda. Si quos etiam sensus argutos dulces graues inueneris excer: pe & annota: vt si tibi in tempore non sucurint: tanq̄ ex recondito de: promere valeas. Nos enim hæc paucula tanq̄ ex imenso mari guttã digito delibauimus. Multi præterea loci: multe epistolæ & integræ orationes sunt mandandæ memoriæ: vt ad imitandum te erigas: &

ex illis velut colorem & habitum ducas. Reliqua dignitas quæ orationem varietate distinguens ipsam exornat: in verborum & sententiarū exornationes diuiditur. Verborum exornatio est quę ipsius sermonis insignita coutinetur perpolitione. Sentatiarum quæ nō in verbis sed in ipsis rebus quandam habet dignitatem.

Colores Rethorici. Titu. XXV

¶Verborum lumina que tanq; stelle per totam sparguntur orationem hec sūt ex Cicerone contracta.

¶Repetitio quum cōtinenter ab vno atq; eodē verbo in rebus similibus ꝛ diuersis principia sumuntur: vt Scipio Numātiā sustulit. Scipio Carthaginen deleuit Scipio pacem peperit. Scipio ciuitatē seruauit. hec est venusta ꝛ acris.

¶Conuersio per quam non ante positum repetimus verbum. sed ad postremuꝫ continenter reuertimur: vt penos populus Romanus iusticia vicit: armis vicit: liberalitate vicit. hec acris est.

¶Complexio que vtrāq; complectitur exornationē in primi postremiq; verbi repetitione: vt Quem senatus damnauerit: quem omniuꝫ existimatio damnauerit cum vos vestris sententijs absoluetis? hec commouet.

¶Traductio que in eadem oratione idem crebro verbum collocat vł simplex vł equiuocum. Simplex. vt enm tu hominē appellas qui si fuisset homo nunq; tam crudeliter hominis vitā petijsset. Equiuoce: vt cur id tam studiose curas quod tibi multas da bit curas. hec concinna est.

¶Contentio quum ex contrarijs rebus oratio conficitur: vt in re frigidissima cales in feruentissima friges. hec grauis est ꝛ ornata.

¶Exclamatio q̄ cōficit significationē alicui⁹ doloris aut īdignatōis hoīs aut loci aut rei: vt opsidiose fregelle q̄ꝫ facile scelere vr̄o habuistꝫ: hec ꝯgrua ꝛ rara irritat

¶Interrogatio q̄ quū enumerata sūt ea q̄ obsūt eē aduersariorū cōfirmat supiorem orationē: vt aliquē exorari oportuit q̄ ista ꝓhiberet ac fieri nō sineret: an nō

¶Ratiocinatio per quā ipsi a nobis rationem poscimus quare quicq; dicam⁹: ꝛ crebro a nobis petimus: ꝛ reddimus vniuscuiusq; propositionis explanationem hec sermoni accōmodata attentionem cum venustate captat.

¶Sententia est oratio sumpta de vita q̄ aut quid sit aut quid esse oporteat ī vita breuiter ostendit: vt liber is est existimandus qui nulli turpitudini inferuit Estq; simplex vel duplex: vel cum ratione. hec grauis est ꝛ ornata si rara.

¶Contrarium quod ex duabus rebus diuersis alteram breuiter ꝛ facile ꝯfirmat vt Nam qui suis rationib⁹ inimicus fuerit semper: eum quomodo alienis reb⁹ amicum fore speres? hec firmiter comprobat.

¶Mēbrū est res breuiter absoluta sine toti⁹ sn̄ie demōstratiōe q̄ denuo alio mēbro orōnis excipit̄: vt Et inimico ꝓderas ꝛ amicū ledebas ꝛ tibi ip̄si nō cōsulebas

¶Articulus quum singula verba interuallis distinguntur cesa oratione: vt Acrimonia: voce: vultu: aduersarios perterruisti. hec acris est.

¶Cōtinuatio est densa ꝛ continuans frequentatio verborū cū solutione sētentiarum. Et fit in sententia. Contrario. Conclusione. In sententia: vt ei non multum fortuna potest obesse: qui sibi firmius in virtute q̄ꝫ in casu presidium collocauit.

¶Compar quod habet in se membra orationis: de quibus ante diximus cōstātia ex pari fere numero syllabarū: vt in prelio mortē pater oppetebat. Domi fili⁹ nuptias comparabat. hec omnia graues casus administrabant.

¶Similiter cadēs quū ī eadē cōstructiōe verborū duo aut plura sūt verba q̄ sīlr iisdē casibus efferunt̄: vt hominē laudas: egentē virtutis abundantē felicitatis.

¶Similiter desinens quum tamet si casus non in sūt verbis: tamen similes exitus sunt. vt turpiter audes facere: nequiter studes dicere: viuis inuidiose. delinquis studiose: loqueris odiose.

¶Annotatio est quū ad idem verbū ꝛ nomen acceditur cōmutatione vocum: vel additione vni⁹ vel littere vel syllabe aut plurium: ita vt ad res dissimiles simili-

verba accõmodent. Et fit pluribꝰ modis. attenuatione aut cõpressiõe eiusdẽ lr̃e vt hic venit ad te anteꝙ romã venit. Productione: vt hũc auiũ dulcedo ducit ad auiũ. Breuitate. vt hic non tam curã diligit ꝙ curiã. Addẽdis litteris: vt hic sibi posset tẽperare nisi amori mallet obtẽpare. Demẽdis: vt si lenones vitasset tãꝙ leones. Trãsferẽdis: vt vanus nanus Cõmutãdis: vt deligere diligere. Reliqua genera annominationũ tria sunt. Primũ tale. Quid veniã: qui sim: quare veniã: quẽ insimulẽ: cui prosim: quẽ postulẽ: breui cognoscetis Alterũ tale. Videamꝰne oino patres cõscripti circũscripti putentur. Tertiũ genꝰ fit in casuũ eiusdẽ nois cõmutatiõe: vt Alexander vicit. Alexandri interfuit. Alexãdro placuit. Alexandrum decuit Alexandro gaudebãt. Vel diuersorũ: vt Tib. Gracchus. C. Grachi. Norbano Saturniũ. O Druse. Sulpitio hec festina ⁊ varietate delectat.

Subiecto quum interrogamus aduersarios: aut ipsi a nobis querimus quid ab illis: aut quid cõtra nos dici possit. Deinde subijcimus id quod oportet dici aut nõ oportet: aut nobis adiumẽto futurũ sit: aut illis offuturuz: vt quero igit̃ vnde iste tam pecuniosus sit factus. Amplum patrimonium relictum est: nõ: at patris bona venierunt. Hereditas ab aliquo obuenit non potest dici sed etiã necessarijs omnibus exhereditatus est premium aliquod ex lite aut ex iudicio cepit: nõ mõ id non fecit sed etiam insuper grandi spõsiõe victus est. Ergo si ita nõ est locupletatꝰ: aut isti domi nascitur aurum: aut vnde pecunias accepit nõ est licitum. Hac que acrimoniam habet ⁊ grauitatem: certumꝙ indicat rei finem cõfirmando et confutando in graui genere vtimur.

Gradatio: in qua non ante ad consequens verbum descenditur: ꝙ ad superiꝰ sit ascẽsum. vt Quodlibet licet. quodlibet possũt quod possunt audent: quod audent faciunt: quod faciunt vobis molestum non est.

Diffinitio: que rei alicuius proprias amplectitur potestates breuiter ⁊ absolute: vt Auaricia est iniuriosa appetitio alienorum.

Transitio. que ostendit breuiter quid dictum sit preponit item breui quid cõsequatur: vt mea in istum beneficia diximus: nunc quam mihi gratiã retulit accipite. Hec commouet ⁊ preparat auditorem.

Correptio: que tollit id quod dictum est: ⁊ pro eo id quod magis idoneũ est reponit: vt quid si iste hospites rogasset: immo innuisset.

Occupatio: quũ diximus nos pterire aut nescire aut nolle discere id qđ maxie nunc dicimus: vt non dico te a socijs pecuniam accepisse.

Disiunctio: quũ eorũ de q̃bꝰ dicimꝰ aut vtrũꝙ aut vnũquodꝙ certo cõcludit̃ ṽbo: vt Numãtiã. deleuit Carthaginẽ sustulit Corĩthũ. deiecit Fregellos euertit

Cõiunctio. quum interpositione verbi ⁊ superiores partes orationis cõprehẽduntur ⁊ inferiores: vt forme dignitas aut morbo deflorescit aut vetustate.

Adiunctio quũ verbũ quo res cõprehendit̃ nõ interponimus sed aut primum aut postremũ collocamꝰ: vt deflorescit forme dignitas aut morbo aut vetustate.

Cõduplicatio: quum ratione amplificationis aut conuersionis eiusdẽ vnius aut plurium verborũ iteratio fit: vt tumultus. C. Grachi tumultus domesticos et intestinos comparat. Commotus non es: quum tibi pedes mater amplexaretur non es commotus.

Interpretatio: que non iterans idem reintegrat verbũ: sed id commutat quod positum est alio verbo quod idem valet: vt patrem nefarie verberasti: parẽti manus scelerate iniecisti.

Coniunctio: quum due sententie inter se discripantes ex traiectione ita efferũtur: vt a priore posterior contraria priori proficiscatur: vt hoc modo. esse oportet viuas non viuere vt edas.

Permissio cũ ostẽdimus dicẽdo nos aliquã rẽ totã tradere: ⁊ cõcedere alicuiꝰ voluntati sic. Quod mihi reliquum est vestre condono potestati. Vos me vestro pacto vtamini. Imponite in me quicquid libet: statuite dicite obtẽperabo: hac ad misericordiam commouendam maxime in conclusione vtimur.

Dubitatio cum querere videtur orator: vtrum de duobus potius aut quid potissimum de pluribus dicat. vt Offuit michi consilium tuum. siue stultitiam. siue

malitiam dicere oportet:ſiue vtrumq;.
¶Expeditio quū rationibus cōpluribꝰ connumeratis quibus aliquid fieri:aut
non fieri potuerit:cetere tolluntur Una relinquitur:quā nos itendimus vt necef
ſe eſt cum conſtet ipſum fūdū noſtrū fuiſſe oſtēdas te aut vacuū poſſediſſe aut
vſu tuū fuiſſe:aut emiſſe:aut hereditate tibi eueniſſe. Uacuum cum ego adeſſem
poſſidere nō potuiſti. Tuū etiā nūc vſu feciſſe nō potes. Emptio nulla pferꝛ. he
reditate me tibi viuo pecunia mea emptus venire nō potuit. Relinquitꝛ ergo vt
me vi fundo deieceris. Hec in coniecturali argumentatione valet.
¶Diſſolutio q̄ cōiūctiōibꝰ v̄boꝝ e medio ſublatis:ſeperatis ptibꝰ efferꝛ:vt gere
morē parēti pce cognatis. obſequere amcis:obtēpera legibꝰ. Hec acrimoniā hꝫ.
¶Precisio quum dictis aliqbꝰ i eliquū qđ ceptū ē dici:ichoatū relinqtur audiē
tiū iudicio:vt p[illegible]s Romanus me nolo dicere. te aūt ignominia dignū putauit.
¶Concluſio que breui argumentatione ex iſs que ante dicta ſūt facta cōficit:qđ
neceſſario cōſequaꝛ hoc mō. Quod troia ſine philoctete ſagittis capi nō poterat
he autē nihil aliud fecerūt niſi q alexandrum perculerunt. Hunc extinguere id
nimirum capi fuit Troiam.
¶Nominatio que nos admonet:vt cuiꝰ rei nomē aut non ſit:aut non ſatis ido-
neū ſit:eam noſmet idoneo v̄bo nominemus:aut imitationis:aut ſignificatiōis
cā:vt rudere. vagire. ſibilare: et fragor ciuitatis.
¶Pronominatio q̄ ſicuti cognomine quodam extraneo demonſtrat id quod ſuo
noīe non pōt appellari:vt ſi quis de gracchis loquēs. At nō aphricani nepotes
iſtius modi fuerunt. inquiat.
¶Denoīatio q̄ a v̄bis ppiquis ⁊ finitimis trahit orōnem q̄ ſuo vocabulo ſit ap
pellata:vt liber pro vino:ceres pro pane. Hec fit denoīando iuētū ab inuentore:
inuētorē ab iuēto:dn̄m ab iſtrumēto. Id qđ fit ab eo qđ facit. Id qđ facit ab eo
qđ fit. Co ntētū a continente. Continens a contento.
¶Circuitio que rem ſiplicitera ſſuum ptā circumſcribit elocutione. vt ſcipionis
prudentia Carthaginis opes fregit.
¶Trāgreſſio q̄ v̄boꝝ pturbat ordine pverſiōe aut traiectiōe:vt hec vobis deos
imortales arbitror dediſſe pietate p vrā:⁊ iſtabilis iiſtū plurimū fortūa valuit
¶Suplatio eſt oratio ſuperans veritatem alicꝰ rei agendi minuendive cauſa.
Hec ſumiꝛ aut ſeperatim:vt impiſ magnitudinē ſolis ortu atq; occaſu ſmerietur
aut cum comparatione:ſiue per ſimilitudinē:vt niueus candor:ſiue per preſtan
tiam:vt eius ore ſermo melle dulcior profluebat.
¶Intellectio quom res tota pua de parte cognoſciꝛ:aut de toto pars de vno plu
ra:aut de pluribus vnum.
Trāſlatio quom v̄bū in quādam rem transferꝛ ex alia re:que ppter ſimilitudi-
nē recte videꝛ poſſe trāſferri vt hic Italiā tumultus expergefecit ⁊ quis eius ſa-
turabit crudelitatē Ea vtimur cā rei ante oculos ponēde aut breuitatis:aut ob
ſcenitatis vitāte:aut adaugendi:aut minuendi aut ornandi.
¶Permutatio eſt oratio aliud v̄bis aliud ſententia demonſtrās:vt ſi canes fun-
gentur officiſs lupoꝝ:cuinam preſidio pecuaria tredemus?
¶Ea fit ſimilitudine. Argumēto. Cōtrario Cauſa laudis vel vituperationis.

De exornationibus ſententiarum. Ti. xxvi.

n exornationibus rerum hec vitia vitanda ſunt. Stultum.
contrarium Superuacuum. Sunt autem he.
¶Diſtributio quom in plures res aut pſonas negocia quedā certa diſpertiūtur
¶Licentia cum apud eos quos aut vereri:aut metuere debemus:tn̄ aliquid p
iure nr̄o dicimus quod eos minime offendat:aut quos hi diligunt cū in aliquo
errato vere reprehendi poſſe videanꝛ. Ea fit per acrimoniam cum mitigatione:q̄
fit obiurgando aliquē:vt ipſe cupit obiurgari. Simulando nos timere ne diſpli
ceat obiurgandi modus:quem ſcimus placiturum.
¶Diminutio eſt cum quo aliquid ineſſe nobis aut i quos defēdimus:aut fortu
na:aut natura:aut induſtria dicemus egregium:quod ne ſignificetur arrogans
oſtētatio diminuitur:et attenuatur oratione.

¶Descriptio que rerum consequentium continet perspicuam et dilucidam cum grauitate expositionem.
¶Diuisio que rem semouēs a re: vtraq; absoluit ratione subiecta.
¶Frequentatio quom res in tota causa disperse coguntur locū in vnum quo grauior acrior aut criminosior oratio sit.
¶Expolitio. quom eodem loco manemus: ꝛ aliud atq; aliud dicere videmur. Et fit dupl'r. Eandā rē cōmutādo: et de eadē re iterponēdo exornationes Cōmutādo in ꝟbis: in ꝓnūciādo: i tractādo. Tractādo aūt ꝑ ſmocinationē et exuscitationē.
¶Exornationes interponende sunt he.
Sententia simplex cum ratione et sine ea.
Sententia duplex sine ratione et cum ea.
Contrarium. Similitudo. Exemplum. Conclusio.
¶Commoratio: cū in vno loco firmissimo: quo tota causa cont[illegible]etur manet diutius et eodem sepius reditur.
¶Contētio: per quem contraria referuntur.
¶Similitudo: est oratio traducens ad rem quāpiam aliquid ex re dispari.
¶Ea sumitur cā ornandi per contrariū. Probādi per negationem Apertius dicēdi ꝑ breuitatē. Rem ante oculos ponendi per collationem.
¶Exemplum est alicuius dicti aut facti preteriti cū certi auctoris noie ꝓpositio Sumit ijsdem de causis quibus et similitudo.
¶Imago ē forme cū forma quadā similitudine collatio. Hec sumit cā laudis aut vituperationis adducendo aduersarios in odium: in inuidiā: in contēptum.
¶Effictio: cū exprimitur atq; effingitur ꝟbis: corporis cuiuspiam forma quo ad satis sit ad intelligendum.
¶Notatio cum alicui⁹ natura certis describitur signis: que sicuti note quedā nature sunt attributa.
¶Sermocinatio: cū alicui ꝑsone ſmo attribuit ꝛ is exponit cū rōne dignitatis.
¶Cōfirmatio cum aliqua q̄ non adest ꝑsona confingitur quasi adsit. Aut quom res muta fit eloquēs. Aut cum res informis formata ꝛ ei attribuitur oratio ad indignitatē accommodata aut actio quedam.
¶Significatio: que plus i suspitione relinquit: q̄ positū est in oratione Eaq; fit ꝑ exuperationem. Ambiguum. Consequentiam. abusionem: et similitudinem.
¶Breuitas est res ipsis tantūmodo ꝟbis necessarijs expedita.
¶Demōstratio: quom ita res verbis exprimitur: vt geri negocium: et res ante oculos esse videatur. Id fiet si comprehendemus que facta erant añ post i ipā re et si non recedemus a ꝟbis consequentibus et circunstantibus.

De Constitutione Ti. xxvij

¶Cū ea q̄ ad ꝑtes orōnis ꝛ ad ipsā elocutionē attinēt satis plane ꝛ enucleate ꝑstrinxerim: ꝑ libēter hic cōquiescerē nisi vererer ne illorū que ad cōfirmādū ꝛ ꝯfutandū sunt necessaria summariā a nobis rationē exigeres. Incidit em̄ sepe: vt sic in ep̄l'a vt in foro aliquid oppugnemus aut defendeam⁹: tanq; in cōcione laudes aut infamiā demōstremus. Consultemusq; et suademus. vt in senatu. Quare de ijs oibus et de ꝓnunciatione de memoria sic quedam attingere statui: vt cum ad Ciceronem Fabiumq; peueneris plane hospes non videaris.

De partibus constitutionum Ti. xxviii.

¶Ex tribus igit illis quas dixim⁹ cōstitutionib⁹ nascit iudicatio ad quā hic ꝛ illinc tota se oro diriget Ea i legitima ꝛ iudiciali repit ex rōne a ꝑte rei: firmamentō a ꝑte actoris Ratio: occidi q2 ille patrē mecū occiderat. Firmamentū: at nō debuit a te occidi. Iudicatio an iure occiderit. In coniecturali repit ex intētiōe criminis occidi hoiem: et inficiatione vt nō occidi. Iudicatio erit occiderit ne.
¶Legitima constitutio in sex ꝑtes diuidit. In scriptū ꝛ sentētiā: cū hec iter se aut ipsorū alterū a scriptoris voluntate vident dissentire. In contrarias leges quom alia iubet aut ꝑmittit alia vetat. In ambiguū cū scriptū duas vl' plures sētētias significat. In diffinitiōe cū cōtrouersia ē quotidie factū appellet In ratiocinatōe quū res sine ꝓpria lege venit in iudiciū: ꝛ ab alijs legibus similitudinē aucupat.

¶Iuridicialis duplex est. Absoluta in qua inest firma defensio: & assūptiua que assumpta extranea re cōprobatur.
¶In absoluta iuris partes considerantur que sunt Natura. Lex. Consuetudo. Iudicatum: equum & bonum pactum.
¶Hec & superiora capita magno ingenio & arte tractanda sunt: quam aliquādo e libris rhetorum latius disces. In legitima enim pro scripto vrgendus ē aduersarius. Interrogatione sciret scriptum. Collatione scipti & facti. Irrisione Infirmatione scōm iuris partes. Assertione nostra probabili. Exemplis & loco cōmuni in eum qui contra scriptum fecerit & querat facti defensionem. At ꝓ sententia scripti commoditas breuitasq̃ laudanda. Accusandus calumniator verba & litteras sequentis. Nec quod scriptū est fieri posse & contra volūtatē scriptoris. Improbāda alia sententia que non congruat. Exempla similia pro sētentia contra scriptū sunt afferenda. Locus cōmunis erit cōtra recitantē scriptū non considerata volūtate scriptoris. In contrarijs scriptis vidēdum est nunquid eis abrogatum derogatum ve sit: Inde an omnino an in parte dissentiant. Tum recitandum interp̄tandumq̃ est vtrūq̃ ad nostram vtilitatem a partibus iuris.
¶In ambiguo an ambiguum sit queremus: q̃ si esset vera sententia non eliceret sed cum eruatur & iusta: non esse ambiguum concludemus.
¶In diffinitione apta cause & breui descriptione vtemur. Inde factū cōferem⁹. Tū contraria ratio vt falsa inutilis inepta iniustaq̃ refelletur. Locus cōis erit cōtra accusantem aut petentem: nec modo nec loco nec tempore congruo.
¶In ratiocinatione similiter aut dissimiliter scripta indicataq̃ comparabim⁹: Deinde casu an voluntate nihil de ea rescriptum sit conferemus.
¶Assumptiue partes sunt quattuor. Concessio criminis: remotio eius. Translatio & comparatio.
¶Concessio diuiditur in purgationem & deprecationem.
¶Purgatio in Imprudentiam. Fortunam. Necessitatem.
¶Deprecatio erit si equa causa nobis ignosci postulabimus.
¶In remotione confertur crimen in rem. in hominem.
¶In translatione confertur in aliorum peccata.
¶Comparatione vtemur si dixerim⁹ alterutrum facere necesse fuisse Quod fecimus fuisse satius.
¶Ceiecturalis rationi sex partes distribuitur.
¶Probabile: collationem. signum: argumentū. Consecutionē & approbationem
¶Probabile diuidit̄ in causā facti & vitā ei⁹ q̄ fecisse dr. Causa colligit̄ ex spe cōmodorū & vitatiōe incōmodorū. Cause vel recte sunt ex veris & bonis vl' praue ex falsis opinionib⁹ & pessimis affectib⁹: vt ira: odiū: inuidia: cupiditas: spes: ambitus: audacia. met⁹. Itē fortuna ebrietas: ignorātia. In vita spectat̄ peccādi ꝯsuetudo & animi corruptio. Ad hunc locū faciunt attributa ꝑsonis: vt nomē Natura virtus: fortuna: habitus: affectio: studia: cōsilia: facta: casus: orationes. Nature sunt sexus: natio: patria. cognatio: etas cōmoda: & incommoda a natura data.
¶Collatio distinguit̄ in cōparationē rei cū alijs hominib⁹ & rationū cū ratiōib⁹.
¶Signi sex ptes sūt: locus: tēpus: spaciū. occasio: spes ꝑficiendi: spes celandi.
¶Locus considerandus an celebris an desertus: sacer an prophanus. Publicus an priuatus vel cōmunis. Qui loci attingant.
¶Tempus consideratur qua parte anni. Die an noctu & qua hora.
¶Spaciū satis ne fuerit ad rem perficiendā. Scierit ne reus sat se spacij habiturū Occasio idoneo ne fuerit ad rē adoriēdā an alia melior aut preterita aut non expectata.
¶Spes ꝑficiendi colligitur. Si signa superiora cōcurrerit. Si facultas agētis et cōsilium. Si lesi debilitas demōstrabitur.
¶Spes celandi cōprehenditur ex consociorum qualitate & ex auditoribus.
¶Argumentū diuiditur i preteritū aut rem gestā nūquid parauerit egerit dixerit ve. Instans dum res fieret nunquid aliquorū sensus ꝑuenerit Cōseq̄ns quid postea factū: dictū ve. Quod indicium apparuerit repertum ve fuerit.
¶Consecutio colligitur ex rubore. pallore, titubatione. pollicitatione. & reliquis corrupte conscientie signis.

¶Descriptio que rerum consequentium continet perspicuam et dilucidam cum grauitate expositionem.

¶Diuisio que rem semouens a re: vtrãq3 absoluit ratione subiecta.

¶Frequentatio quom res in tota causa disperse coguntur locũ in vnum quo grauior acrior aut criminosior oratio sit.

¶Expolitio. quom eodem loco manemus: ꝛ aliud atq3 aliud dicere videmur. Et fit dupl'r. Eandã rẽ cõmutãdo: et de eadẽ re iterponẽdo exornationes Cõmutãdo in vbis: in ꝓnũciãdo: i tractãdo. Tractãdo aũt ꝑ ſmocinationẽ et exuſcitationẽ.

¶Exornationes interponende sunt he.
Sententia simplex cum ratione et sine ea.
Sententia duplex sine ratione et cum ea.
Contrarium. Similitudo. Exemplum. Conclusio.

¶Commoratio: cũ in vno loco firmissimo: quo tota causa continetur manet diutius et eodem sepius reditur.

¶Contẽtio: per quem contraria referuntur.

¶Similitudo: est oratio traducens ad rem quãpiam aliquid ex re dispari.

¶Ea sumitur cã ornandi per contrariũ. Probãdi per negationem Apertius dicẽdi ꝑ breuitatẽ. Rem ante oculos ponendi per collationem.

¶Exemplum est alicuius dicti aut facti preteriti cũ certi auctoris noĩe ꝓpositio Sumit̃ iisdem de causis quibus et similitudo.

¶Imago ẽ forme cũ forma quadã similitudine collatio. Hec sumit̃ cã laudis aut vituperationis adducendo aduersarios in odium: in inuidiã: in contẽptum.

¶Effictio: cũ exprimitur atq3 effingitur vbis: corporis cuiuspiam forma quo ad satis sit ad intelligendum.

¶Notatio cum alicui⁹ natura certis describitur signis: que sicuti note quedã nature sunt attributa.

¶Sermocinatio: cũ alicui ꝑsone ſmo attribuit̃ ꝛ is exponit̃ cũ rõne dignitatis.

¶Cõfirmatio cum aliqua q̃ non adest ꝑsona confingitur quasi adsit. Aut quom res muta fit eloquẽs. Aut cum res informis formata ꝛ ei attribuitur oratio ad indignitatẽ accommodata aut actio quedam.

¶Significatio: que plus i suspitione relinquit: q̃3 positũ est in oratione Eaq3 fit ꝑ exuperationem. Ambiguum. Consequentiam. abusionem: et similitudinem.

¶Breuitas est res ipsis tantũmodo vbis necessarijs expedita.

¶Demõstratio: quom ita res verbis exprimitur: vt geri negocium: et res ante oculos esse videatur. Id fiet si comprehendemus que facta erant añ post i ipã re et si non reccdemus a vbis consequentibus et circunstantibus.

De Constitutione TI. xxvij

¶Cũ ea q̃ ad ꝑtes orõnis ꝛ ad ipsã elocutionẽ attinẽt satis plane ꝛ enucleate ꝑstrinxerim: ꝑ libẽter hic cõquiescerẽ nisi vererer ne illorũ que ad cõfirmãdũ ꝛ ɔfutandũ sunt necessaria summariã a nobis rationẽ exigeres. Incidit em̃ sepe: vt sic in ep̃la vt in foro aliquid oppugnemus aut defendeam⁹: tanq̃3 in cõcione laudes aut infamiã demõstremus. Consultemusq3 et suademus. vt in senatu. Quare de ijs oĩbus et de ꝓnunciatione de memoria sic quedam attingere statui: vt cum ad Ciceronem Fabiumq3 ꝑueneris plane hospes non videaris.

De partibus constitutionum Ti. xxviii.

¶Ex tribus igit̃ illis quas dixim⁹ cõstitutionib⁹ nascit̃ iudicatio ad quã hic ꝛ illinc tota se orõ diriget Ea i legitima ꝛ iudiciali reꝑit̃ ex rõne a ꝑte rei: firmamentõ a ꝑte actoris Ratio: occidi q2 ille patrẽ mecũ occiderat. Firmamentũ: at nõ debuit a te occidi. Iudicatio an iure occiderit. In coniecturali reꝑit̃ ex intẽtiõe criminis occidi hoĩem: et inficiatione vt nõ occidi. Iudicatio erit occiderit ne.

¶Legitima constitutio in sex ꝑtes diuidit̃. In scriptũ ꝛ sentẽtiã: cũ hec iter se aut ipsorũ alterũ a scriptoris voluntate vident̃ dissentire. In contrarias leges quom alia iubet aut ꝑmittit alia vetat. In ambiguũ cũ scriptũ duas vl' plures sẽtẽtias significat. In diffinitiõe cũ cõtrouersia ẽ quotidie factũ appellet In ratiocinatiõe quũ res sine ꝓpria lege venit in iudiciũ: ꝛ ab alijs legibus similitudinẽ aucupat̃.

¶Juridicialis duplex est. Absoluta in qua inest firma defensio: ⁊ assūptiua que assumpta extranea re comprobatur.
¶In absoluta iuris partes considerantur que sunt Natura. Lex. Consuetudo. Judicatum: equum ⁊ bonum pactum.
¶Hec ⁊ superiora capita magno ingenio ⁊ arte tractanda sunt: quam aliquādo e libris rhetorum latius disces. In legitima enim pro scripto vrgendus ē aduersarius. Interrogatione sciret scriptum. Collatione scipti ⁊ facti. Irrisione Infirmatione scōm iuris partes. Assertione nostra probabili. Exemplis ⁊ loco cōmuni in eum qui contrascriptum fecerit ⁊ querat facti defensionem. At ꝓ sententia scripti commoditas breuitasq₃ laudanda. Accusandus calumniator verba ⁊ litteras sequentis. Nec quod scriptū est fieri posse ⁊ contra volūtatē scriptoris. Improbāda alia sententia que non congruat. Exempla similia pro sētentia contra scriptū sunt afferenda. Locus cōmunis erit cōtra recitantē scriptū non considerata volūtate scriptoris. In contrarijs scriptis vidēdum est nunquid eis abrogatum derogatum ve sit? Inde an omnino an in parte dissentiant. Tum recitandum interꝑtandumq₃ est vtrūq₃ ad nostram vtilitatem a partibus iuris.
¶In ambiguo an ambiguum sit queremus: q̄ si esset vera sententia non eliceret sed cum eruatur ⁊ iusta: non esse ambiguum concludemus.
¶In diffinitione apta cause ⁊ breui descrip tione vtemur. Inde factū cōferem⁹. Tū contraria ratio vt falsa inutilis inepta iniustaq₃ refelletur. Locus cōis erit cōtra accusantem aut petentem: nec modo nec loco nec tempore congruo.
¶In ratiocinatione similiter aut dissimiliter scripta indicataq₃ comparabim⁹: Deinde casu an voluntate nihil de ea rescriptum sit conferemus.
¶Assumptiue partes sunt quattuor. Concessio criminis: remotio eius. Translatio ⁊ comparatio.
¶Concessio diuiditur in purgationem ⁊ deprecationem.
¶Purgatio in Imprudentiam. Fortunam. Necessitatem.
¶Deprecatio erit si equa causa nobis ignosci postulabimus.
¶In remotione confertur crimen in rem. in hominem.
¶In translatione confertur in aliorum peccata.
¶Comparatione vtemur si dixerim⁹ alterutrum facere necesse fuisse Quod fecimus fuisse satius.
¶Coniecturalis rationi sex partes distribuitur.
¶Probabile: collationem. signum: argumentū. Consecutionē ⁊ approbationem
¶Probabile diuidit̄ in causā facti ⁊ vitā ei⁹ q̄ fecisse dr. Causa colligit̄ ex spe cōmodorū ⁊ vitatiōe incōmodorū. Cause vel recte sunt ex veris ⁊ bonis vl̄ praue ex falsis opinionib⁹ ⁊ pessimis affectib⁹: vt ira: odiū: inuidia: cupiditas: spes: ambitus: audacia. met⁹. Itē fortuna ebrietas: ignorātia. In vita spectat̄ peccādi ꝯsuetudo ⁊ animi corruptio. Ad hunc locū faciunt attributa ꝑsonis: vt nomē Natura virtus: fortuna: habitus: affectio: studia: cōsilia: facta: casus: orationes. Nature sunt sexus: natio: patria. cognatio: etas cōmoda: ⁊ incommoda a natura data.
¶Collatio distinguit̄ in cōparationē rei cū alijs hominib⁹ ⁊ rationū cū ratiōib⁹.
¶Signi sex ꝑtes sūt: locus: tēpus: spaciū. occasio: spes ꝑficiendi: spes celandi.
¶Locus considerandus an celebris an desertus: sacer an prophanus. Publicus an priuatus vel cōmunis. Qui loci attingant.
¶Tempus consideratur qua parte anni. Die an noctu ⁊ qua hora.
¶Spaciū satis ne fuerit ad rem perficiendā. Scierit ne reus sat se spacij habiturū Occasio idoneo ne fuerit ad rē adoriēdā an alia melior aut preterita aut non expectata.
¶Spes ꝑficiendi colligitur. Si signa superiora cōcurrerit. Si facultas agētis et cōsilium. Si lesi debilitas demōstrabitur.
¶Spes celandi cōprehenditur ex consociorum qualitate ⁊ ex auditoribus.
¶Argumentū diuiditur i preteritū aut rem gestā nūquid parauerit egerit dixerit ve. Instans dum res fieret nunquid aliquorū sensus ꝑuenerit Cōseq̄ns quid postea factū: dictū ve. Quod indicium apparuerit repertum ve fuerit.
¶Consecutio colligitur ex rubore. pellore, titubatione. pollicitatione. ⁊ reliquis corrupte conscientie signis.

¶ Approbatio que fit confirmata suspitione habet locos proprios qui sunt solius accusatoris vel defensoris. Locos cōmunes quibus vterque vti potest. Cōmunes loci sumuntur a testibus cōtra testes quorum vita: authoritas: et testimoniorum constantia est aduertenda. A questionibus et cōtra Ab argumento et contra.

¶ De argumentationibus.

¶ Superest vt dicamus de argumētatiōibus. Que aut necessarie aut probabiles sūt. Necessarie fiūt per cōplexionē: conclusionē. Cōclusio aut simplex aut necessaria. Simplex in qua vtrū utrum cōcesseris reprehenditur: vt si improbus est cur vteris: si probus cur accusas. Necessaria: vt aut te viuere aut mortuum esse concedas necesse est.

¶ Enumeratio est quum multis rebus exclusis vna reliqua cōfirmatur: aut oībus rebus exclusis cōtrariū cōcluditur. hec inter exornationes expeditio dicitur.

¶ Conclusio necessaria consecutione cōficitur: vt si ego aberam cedi interesse non potui. Eodem inter exornationes nomine appellatur.

¶ Probabiles fiunt per signa credibilia iudicata comparabilia.

¶ Signa colliguntur ante negotium: in negotio: post negotiū. Credibilia faciūt Ea que solent fieri et attributa personis.

Judicata aut sunt religiosa aut cōmuuia: aut approbata.

Comparabilia constāt ex ymagine: collatione et exemplo.

¶ Preterea oīs argumētatio aut tractatur per inductionē aut per ratiocinationē. Inductio fit ex similibus: dissimilibus cōtrarijs: habetque partes tres. Prima constat ex vno pluribusve similibus. Altera ex eo quod cōcedi volumus. Tertia ex conclusione.

¶ Aduertendum est vt similitudines sint vere Ut quorsum tendāt nō aduertas auditor. Ut id quo tendit inductio: inductis cōueniat. Id autem quo tēdit aut tacebitur: aut negabitur aut concedetur. Si tacebitur elicienda responsio: aut concludendum ac si concessum esset. Si negabitur: argumētandū est a precedētiū similitudine: vel a noua inductione: vt in regendis nauibus quis legitur gubernator nōne qui arte excellit? In administranda repub. nōne moderandi peritus? Igitur nōne iudicio potius quam sorte diligendus est princeps?

¶ Ratiocinatio cōstat ex quinque partibus: sed quādoque secundam et duas vltimas relinquimus et est enthimema. i. syllogismus imperfectus quod vult non verbis sed intellectu cōprehēdi. Syllogismus est: solū bonū virtus. nā id demū bonū est quo nemo malus vti pōt. bonū est ergo virtus. Entymema bonum est virtus qua nemo vti malus potest quinque secūdā et quartā: et est breuissima ratiocinatio siue epicherema quod sic differt a syllogismo. quia ille plures species habet et vera colligit veris. Epicherema vero circa credibilia versatur frequētius. Sūt aūt illi partes. Expositio. Expositionis confirmatio. Assumptio. assumptionis confirmatio et complexio.

¶ Argumentationis probabilis huic fere similes partes sunt. propositio. Ratio Rationis confirmatio. Exornatio et complexio. Interdum vel complexionem vel exornationem subtrahimus vel vtranque.

Uitiosarū argumentationū duo sunt genera. Unū manifeste vitiosū quod cōfutare nō expedit. Alterū in quo vitiū magis latet quod cōfutatiōe indiget. vt vitiū detegatur Ex cognitione vitiosarum argumentationum vitamus vitium in oratiōe nostra et reprehendimus in aduersarijs.

Uitia propositionis sunt attribuere vniuerso quod eius inest parti. Negare quod raro accidit posse fieri. Non plene diuidere. Falso numerare aut quū plura sint aut pauciora. Longe repetere.

Uitiosa ratio est aut que infirma aut que vana est.

Uitiant rationis confirmationem. Abusio signi ad vnam rem quod plura potest signare. Si quod intenditur cōmune esse ostenditur. Si defēsio sit vulgaris aut turpis. Si pro certo: quod in controuersia sumitur. Si probatio sera sit. Si leuis aut tarda defensio. Si suspitio inducatur. Si male diffiniatur. si quid per incerta probetur si controuersiam controuersia solueris. Si lentius locū in quo est cōtrouersia expedieris. Si inconstans fueris: si auditorem offenderis: si premissa nō cōfirmaueris si a re tua alio te trāstuleris: si nō obiecta purgaueris. si quos ab honesta arte dānaueris: si frustra amplificādo nil iudices: si negligens in discutiēdis cōparationibus fueris: et vanam de nomine controuersiam feceris.

Exornatio constat ex similibus exemplis. amplificationibus rebus iudicatis Simile vitiosum est falsum: improbum nocens asserenti.

Exemplum vitiosum est falsum: improbum maius ꝛ minus q̃ res postulat.

Amplificatio vitiosa est ꝓbãdo certa ꝛ manifesta: ꝛ amplificãdo nondũ probata.

Judicatũ vitiosũ ẽ. Dissimile de re nõ dubia. Jmprobũ. Debile. Solitariũ. ꝛ rarũ

Uitiosa complexio est inordinata: longa: deficiens.

Ciceronianũ illud hoc loco nõ ꝑtermittã. Omnẽ ꝓbationẽ ꝛ repulsionẽ aut extrisecus aut intrinsecus sumi a Finitione. Participatione. Attingentibus. Cõiũctis Gñe. Parte. Similitudine. Dissimilitudine. Cõtrario. Cõsequẽtibꝰ. Cõsentaneis precurrẽtibꝰ ꝛ repugnãtibꝰ. Causis rerũ. Ortus a causis. Maiore. Minore Pari

¶ De Genere deliberatiuo.

Deliberationum genera in quibus suademus aut dissuademus duo sunt: vnum vtrum potius. Alterum Quid potissimum faciendum.

Res in deliberationem veniunt aut ꝓpter se: aut propter causam externam.

Utilitas ad quã omnis deliberatio tendit. Diuiditur in Tutam ꝛ honestam.

Tuta res diuiditur in vim ꝛ consilium siue dolum. Uis decernitur per exercitus classes: arma: tormenta: ꝛ reuocationes hominum.

Cõsiliũ cõsumitur i pecuniã pollicitationẽ: fictionẽ maturationẽ: dissimulationẽ et similia q̃ ad rem militarem et reip. gubernationem attinent.

¶ honesta vtilitas diuiditur in rectum ꝛ laudabile. Recti partes sunt prudẽtia iusticia: fortitudo: temperantia.

prudentie partes sunt. memoria. intelligentia. prouidentia.

Justicie. sunt. religio. pietas. gratia. vindicatio. obseruantia. veritas. pactum. ꝑ et iudicatum: que tria consuetudinis sunt.

Fortitudinis partes sunt. Magnificentia. Patientia. Fidentia. Perseuerãtia.

¶ Temperantie partes. Continentia. Clementia. Modestia.

Laudabile diuiditur in laudem presentem ꝛ laudem sequentem.

¶ Jn cõfirmatiõe ꝛ cõfutatiõe sument loci a tuto ꝛ cõtra ratiões tuti Ab honesto ꝛ deflexiõe honesti a vitiũ. Relique ꝑtes a iudiciali fere nõ differũt. Diuisionem a tuto ꝛ honesto deductã simplicẽ: aut si inciderit ad summũ quadruplicẽ faciemꝰ. Locos etiã inde sumemꝰ: et in cõclusiõe vtemur exẽplis cõpluribus.

¶ De Genere demonstratiuo.

¶ Demonstratiuum genus in laudem et vituperatonem diuiditur. hec duo sumuntur a rebus animi: a rebus corporis: et a rebus exteris.

¶ Res animi sunt. Uirtus et vitium. vt prudentia. iusticia. Fortitudo: tẽperãtia ei his contraria.

¶ Res corporis sunt. Cõmoda et incommoda a natura corpori data: vt velocitas vires dignitas. valitudo. et his contraria.

¶ Res extere sunt. ꝓspera et aduersa genus educatio. diuitie. Potestas gloria. ciuitas amicicia. et his contraria.

¶ Jn demõstrãda vita is ordo ẽ adhibẽdꝰ: vt hec diuersa quadã serie cõmiscẽtes vel in laudẽ: vel in vitiũ deflectamꝰ. Sed in vituperãdo laudes si q̃ sunt isite tacebunt aut maculabũtur. Jn laudãdo de insitis vitijs nihil dicetur. et somnia vaticinia auguria idolẽ disciplinas: petriã nomẽ ꝛ cetera ꝑsonis attributa reticebimꝰ Jtẽ cõnatos agnatos. familiã. etatem. mortẽ iferias. ꝛ ludos dicemꝰ Jn deorũ laudibꝰ ꝛ illa oĩa si erit vsui explicabimꝰ ꝛ maiestatẽ venerati iuenta cultores et miracula ꝓferemꝰ. Urbes ꝛ edificia ab antiquitate: ab authoribꝰ: a forma. a situ a deis sub quorum tutela sunt: a celo abvbertate. frequẽtia. Pace. bellis fide: ꝛ reliquis dotibus Multas alias res etiam a similibus: ab origine: ab inuentoribus ab vsu: fuctu: vigore. ꝛ ijs quibus chara fuere laudabimus.

¶ Partes orõnis hoc i gñe nõ fere aliter q̃ in superioribꝰ tractãt. Jn exordio tñ apte captanda beniuolẽtia ꝛ aut officio: aut studio: aut necessitudine: aut ꝟtutis eiꝰ admiratiõe: aut merito: aut publica vtilitate: aut lacessiti: aut idicãdi animi gratia nos moueri dicamꝰ. Uererique ne illius facta omniũ eloquẽtiã supantia et digna ab omnibus predicari. verbis consequi valeamus. Jtẽ apud auditores nõ

ignaros monēdi cā nō pauca dicturos. Apud ignaros vt velint cognoscere flagitabim⁹: q̄ sīt̄es: q̄ abhorreāt: q̄ i mutari: q̄ vitare hoiem possint. Ad hec a reb⁹ ipsis dicem⁹ in tāta copia q̄d potissimū laudem⁹ dubitare ne cū multa dixerim⁹ plurima p̄teriuerimus. In explicatione rerū crebras et breues amplificatiōes interponemus per locos cōmunes. Cōclusione breui ꝛ per enumeratione͂ vtemur.

¶ De pronunciatione.

¶ Pronunciatio cui in toto opere oratorio Diogenes palmam dedit. Diuiditur i vocis figuram ꝛ corporis motum. In vocis figura consideratur Magnitudo. Firmitudo. Mollitudo.

¶ Magnitudine͂ expetimus a natura. augetur tamen ꝛ conseruatur curatione. Ad firmitudiuem ꝛ suauitatem hec sunt secunda. Depressa vox in principio. Lōgorum vsus interuallorum. Uocis cōmutatio. Acute exclamationis vitatio: ꝛ cōtinens frequentia in fine.

¶ Mollitudo vocis diuidit̄ in sermone͂ demissū ꝛ lene͂ oratione͂. Cōtentione͂. i. orationem acrem ꝛ vehemente͂: Amplificatione͂ que ad iram: ꝛ indignatione͂ iducit:

¶ Sermo distinguitur in dignitatem. demonstrationem. narrationem. iocatione͂

Contentio in continuationem ꝛ distributionem.

Amplificatio in cohortationem: ꝛ questionem.

¶ Quū sermo est in dignitate pronunciandum plenis faucibus: voce sedatissia

Quū i demōstratiōe: voce paululū attenuata. Crebris interuallis ꝛ diuisionib⁹

Quum in narratione Celeriter. Tarde. Acriter. Clemēter. Meste. Hylariter. pro narrandorum varietate.

Quum sermo est in iocatione: voce tremebunda cum parua significatione risus sine suspitione nimie cachinationis.

Quum contentio est in continuatione, vtemur mediocriter adaucto sono vocis. Continuationis. Celeritate.

Si est in distributione vtemur voce ab imis faucibus. Exclamatione q̄ clarissis Interuallis.

In amplificatiōe per cohortatione͂ pronunciabimus voce attenuatissima. Clamore leni. Sono equali. Cōmutationibus crebris. Maxima celeritate.

¶ In amplificatione per conquestionem vtemur. Uoce depressa. Inclinato sono. Crebris interuallis. Longis spacije. Magnis cōmutationibus

¶ Motus corporis est moderatio vultus ꝛ gestus. In vult⁹ oportet iesse pudore͂ ꝛ acrimoniā. In gestu vitare oportet deforme͂ turpitudine͂: ꝛ molle͂ venustatem.

¶ Si sermo erit in dignitate in narratione vtemur Leui dextre motu. Hilaritate Tristitia mediocritate vultus ad sententias sermonis accōmodata.

¶ Si erit in demōstratione parua extensione capitis ad auditores.

¶ Si in iocatione hilaritate vultus. sine cōmutatione gestus.

¶ Si cōtēdim⁹ p̄ cōtinuatione͂ vtemur Brachio celeri mobili vultu Acri aspectu

¶ Si contendim⁹ p̄ distributionem Celeri porrectione brachij. In ambulatione: pedis dextri rara supplosione. Acri ꝛ defixo aspectu.

¶ Si amplificatio fiet per cohortationem: vtemur tardo ꝛ cōsiderato gestu. Mobili vultu: moderata brachij celeritate.

¶ Si amplificatio fiet per cōquestione͂: vtemur femineo plangore Capitis ictu: nōnunq̄ sedato. Cōstanti gestu: mesto ꝛ turbato vultu.

¶ Aduertendum preterea est vt caput: supercilia: oculi: labra: collum: digiti: humeri. pedes. vestis. ꝛ cultus omnis suum decorem seruent.

¶ Uox nō vrgeat̄ vltra vires: ne in volubilitate͂ tarditate͂ ve nimiā incidas. Prōptū q̄ sit os: nō preceps: moderatū nō le͂tū. Ceptur⁹ leniter surgat: ꝛ breui mora amictu cōposito cogitet: auditū eñi audituri curat. delectat: ꝛ auditur⁹ se ip̄e cōponit. Caueat puer q̄ aliq̄d dat comedo: vt p̄cepit Fabi⁹ feminee vocis exilitate frangi aut seniliter tremere: nec vitia ebrietatis effingat: nec seruili vernilitate imbuatur: nec amoris nec auaritie: nec met⁹ discat effectū: q̄ neq̄ sunt oratori necessaria: ꝛ mente͂ p̄cipue in etate prima tenerā adhuc ꝛ rude͂ inficiunt. Nā freq̄ns imitatio transit in mores.

¶ De memoria.

¶ Memoria que est firma animi rerũ verborum & dispositionis perceptio duplex est. Naturalis & artificialis. Ad naturalem q̃ excolendo auget: cõfert vallitudo: digestus cibus liber cogitatiõib' anim'. Sed exercitatio & labor in primis. Confert etiã diuisio & cõpositio rerũ edicẽdarũ. Edicẽdũ ẽ aũt tacite si nõ subeãt alie cogitationes. Si vero subeant murmure extinguende. Tentandaq; & experienda sepe memoria est & pauca p̃mũ ediscẽda. Inde aliquid est difficili' quottidie adijciẽdũ. Si mẽoria natura sit durior vis ordoq; rerũ est cõplectẽdus. ¶ Artificialis cõstat ex locis & imaginibus. In locis hec seruãda. Multitudo eorũ Ordo Egregia meditatio. Cuiusq; loci quintinotatio. Solitudo locorũ. Dissilitudo i forma & natura. Mediocris magnitudo. Nõ nimis lux aut obscuritas Mediocritas iterualloꝝ. Imagines constant ex similitudine rerũ & verborũ. Imagines ex similitudinibus sumpte debent esse note. nõ nimie necvage. Aliquid notum agẽtes. Insigniter pulchre: vel turpes vel exornate: vel deformes vel redicule.

¶ In mẽorie artificialis exercitatiõe hec p̃cepta tradunt Ediscẽdorũ saltẽ iterata petitio. Significatiõis imaginũ ꝯsideratio Freq̃ns collocataꝝ imaginũ resũptio ¶ habes pallauicine plenius opus q̃ cõstitueram: quo non modo ad epistolas sed ad declamandũ via tibi aptior est. Artem enim dicendi in angustum redactã qui est optimus ꝓficiendi modus: ꝑ quedam: elementa & capita cõspicis: que tibi simpliciter interpretata ad Ciceronis & Fabij disciplinam facillimũ aditũ dabunt. Quare hos cõmentarios ex eisdẽ fere excerptos etiam vbi multum apud illos profeceris: tanq̃ tui itineris duces & comites habeas: vt exercitationes tuas ad certas artis formulas ꝑ ipsa rerũ indicia dirigas Uale iam imitando exornationes & chrias ludendo. Esopi fabulas varie narrãdo & scribẽdo: ac versus in prosam soluendo: & ex te multa cõminiscendo stilum exerce.

¶ Sulpitij verulani de componendis ornandisq; oratiõibus & epistolis.
¶ Finis.

Versiculi Ascensiani in. xxx. p̃cepta elegantiarum Francisci nigri.

Uerbum finis amat ceu xp̃m iustus honorat. p̃ceptũ. I.
Idem insigne petit generale ve nomẽ: vt omne. II

¶ Uenuste ponimus obliquum in principio: suppositum in medio & verbũ in fine: vt verbum finis amat. Idem scilicet finis petit insigne nomẽ: vt que dicis sũt egregia: & generale. i. vniuersale.

Mobile vult fixo præponi: ceu bona virgo. III
Vultq; interponi quicq̃. vt bona virginis ora. IIII
i. relatiuũ: scʒ interponi. Rectius vir q̃ qui bene viuit est bonus.
Qui tamen hoc refugit. bonus est vir qui bene viuit. V
i. relatiuũ i. ei qd̃ deberet esse ãñs. in gñe numero & casu.
Qui vult pręponi / referendoq; assimilari. VI
¶ Sic dictũ est: cecidere manu quas legerat herbas. s. ab Ouidio.
Qui quoq; pręponi sic vult vice pręposituræ. VII
¶ Pro virtute tua facis hoc: dic que tua virtus.
Verbaq; commutant referens pulchre atq; relatum. VIII
¶ Relatiuũ & ãñs interdũ venuste cõmutant ṽba vt qd̃ sit relatiui iterpositi fiat antecedẽtis: & qd̃ erat ãñtis fiat relatiui postpositi: vt Cicero q̃ fuit eloquentissim' vicit ceteros oratores. dic Cicero fuit eloquẽtissimus q̃ ceteros oratores vicit
Auget dicta quidem præclaro prædita fine. IX
¶ Dictio quidem augens quod prius dictum est pulchre ponitur in fine cum eleganti particula: vt que iusseris oblibo omnia & quidem libenter &c.
Nuda stilus medius præfert: ornataq; summus. X
¶ Stilus mediocris auspicabit a nudis ṽbis. vt Põpeius olm romanorũ tũ armis tum consilio facile princeps fuit. Sublimis autẽ stilus ab ornatis. Ut olim romanorum: tum armis tum cõsilio facile princeps Magnus pompeius fuit.

Rectori patrius prefertur: vti iouis ignis. XI
Sepe gerundiuis sermonem ornabo locandis XII
Mobilium ritu nisi iuncta relatio subsit.
¶ Pro gerūdijs casum verbi sui regētibus venuste vtemur gerūdiuis noibus constructis more adiectiuorū cū casu verbi. Ut ornabo sermonē locando gerundius venustius dicam: gerundiuis locandis: et tui amandi q̄ te amandi grā. Nisi tn̄ inquit valla relatiuū interponatur quia tunc solis gerundijs locus est: vt fecisti potestatem dicendi omnia que vellem: vnum dicendorum omnium &c.
Qui potius fixo fungetur posteriori. XIII
Præsertim ꝓprio: velut vrbs quod dicitur argos. XIIII
Perq̄ & per primo, multoq; secundo.
Et gradui summo: cui q̄ pro valde iugabo, i, proprium sociabo
Romana ex grecis vox fiat et ex peregrinis. XV
¶ Et gtō in os vel actō in a nois greci interdū fiet ntūs latinus in us secunde vl in a prime: et ex voce barbara vox latina vt ex huius delphinos hic delphinus ex hanc cassida: hec cassida. ex ntō abraham ntūs abrahamus &c.
In dandi casu mutetur mobile fixo. XVI
Est interposito, tibi res est vtilitati.
Tum vel Et i rebus paribus merito geminamus XVII
Quæ minor est sibi cum preponit, tumq; sequēti. XVIII
Magne virtutis dicetur rite poeta.
Quod quoq; grammaticum est: magnus virtute probatur
Historicus, magna virtute orator habetur.
Infinitiui vim tradens participanti XIX
Inuentam cura virtutem vbi facto opus extet.
Dum partit neutrum ceu fixum vult genitiuum XX
¶ Sepe parum lucri multum sudoris habebit.
Mobile quod pariter subiecti proprietati XXI
Debetur duplici, tum vult aut & geminari.
Pro fixo & patrio geminet coniunctio fixa. XXII
¶ Sic molem et montes pro molem montium habemus.
Sepe supina per a supplēto gerundia per dum XXIII
¶ Terribile est factu: pro terribile ad faciendum.
Vex dure sonitans voces petit equiparātes: XXIIII
Gloria, laus, vitium, scelus, addentur genitiuis. XXV
Egregie siquidem laudabis siue notabis.
Vtraq; si in numero preeunte vel altera vox est. XXVI
Mobile vel verbum quadrabit proximiori:
Sin in plurali sint ambe nobiliori:
Pro patre sit natus si mollius hic sonat illo: XXVII
Quarti verba modi proverbis dixero primi XXVIII
Teq; modo quinto demptis q & vt decet vti. XXIX
Sepe negans aliquid contrarium adauxeris eius. XXX
¶ Non mediocris erit mihi summa peritia dicta.

¶ Finis.

Iodoci Badij Ascensij de Carminibus carmina.

Vm subsint metro pes syllaba tp̃s. & ordo

scꝫ syllabe scꝫ tpa

Sex aut quicꝙ pedes sint trito: syllaba bina (ve iunxi

Sit vel terna pedi: cui terna quaterna

.i. vulgari metro

Tempora: namꝙ breui sunt singula binaꝙ longę.

scꝫ hexametro ⁊ p̃tametro

Hincꝙ pedes tantum sex aptos colligo quorum

Noscitur ex longis spondęus stare duabus

.i. post posita

Syllaba longa breui subiecta vocatur iambus

scꝫ iambo

Pes citus: opposito sint longa breuisꝙ trochęo.

Dactylus ex longa breuibusꝙ duabus habetur.

Oppositas anapęstus habet: tribrachusꝙ breues tris

His proceleumaticum breuibus sub quattuor addunt

Metrum est certa pedũ syllabarũ ⁊ tpm suo ordie positorũ cõmẽsuratio Sũt aũt ĩ vulgari metro pedes sex aut quinꝙ. In pede illi apto syllabe due aut tres ⁊ licẽter quattuor breues: tpa aũt tria aut quattuor. Nã breuis vnũ tp̃s hꝫ: lõga duo. Vñ colligunt̃ sex pedes. Nã si due sunt syllabe: aut ãbe sunt lõge: ⁊ est spõdeus: aut ambe breues: et non ẽ pes heroico aut elegiaco aptus: q: duorũ tm̃ tẽporũ: dicit̃ aũt pyrrhichiꝰ. aut altera lõga: ⁊ hoc dupl̃r: aut prior et ẽ trocheus: aut posterior et ẽ iambus. Si tres aut tres longe et non est pes: quia sex essent tp̃a: aut tres breues: et dicit̃ tribrachus: aut due longe cum breui: et non est pes: q: sic quisꝙ sũt tp̃a: cum tãtũ quattuor eẽ possint: aut vna tãtum lõga et hoc vel prima et ẽ dactylꝰ: vel postrema et est anapestus: vel media et sic cõstet ratio temporũ: sed illa p̃ceps correptio breuis inter longas nõ conuenit heroice grauitati: in iambicis aũt si breuis preponit̃ binos faciat iambos. In lyricis ⁊ comicis si breui subditur: binos trocheos.

De ordine horum pedum in hexametro.

HExametrũ pedibus loca sex dat rite duobus

Spõdæo sextum: proprium tibi dactyle quitũ

.s. pedes .i. ad placitum. .s. dactylum et spondeum

Quattuor arbitrio reliquis vtrosꝙ locato.

Verum hęc sępe alius pes occupat: vnde solemus

Cum sit hypermetrum tibi dactyle subdere sextum

.i. qñ sit hypmeter licet non sit dactylicus .i. sequẽti vocali.

Sed tunc absumi superans vult a comitanti.

Et rerum pondus mœror langor ve loquentis
Quintum spondæo parat vt sis dactile quarto.
Et proceleumaticum varijs damus ac anapæstum
Tempora q̄ pedibus seruant conformia iustis.
Et quia communis finalis syllaba quænis
.i.vltimus pentametri tam hexametri q̄ȝ pentametri.
Vndecimus tribrachus sextus solet esse trocheus
.i.difficultas vt pentimemeris et heptimemeris.
At grauitas vocum cæsura:licentia vatum:
Gginit iambe locum tibi ternum & raro quaternum
.s.syllaba pedis .i.vocabulo
Aut alium:vt tribracho:si prima sit vltima vocis.

Hexametrū qđ dicit̄ ab hexa qđ est sex:ꝛ metro mēsura:sex cōtinet mēsuras q̄ꝛ sex habet pedes:qui singuli mēsurā cōficiūt:sunt tn̄ hexametro duo dūtaxat pedes legitimi dactylus ꝛ spōdeus:q̄ in quattuor p̄mis locis ad placitū nostrū ponunt̄:itavt possint esse quattuor dactyli:vt At tuba terribili sonitu taratātara dixit et quattuor spondei:vt Qui fit mecenas vt demo quā sibi sortē. Aut tres dactyli cū spōdeo:vt enotrij celuere viri nunc fama minores. Aut ecōtrario.vt Unde huc aduecti regemq̄ȝ petamus acestē. Aut vnus dactylus ꝛ tres spōdei sequētes:vt Tū breuiter dido vultū demissa p̄fat̄. Aut ecōtrario vnꝰ spōdeꝰ ꝛ tres dactili.vt O crudelis alexi nihil mea carmina curas. Aut duo dactyli ꝛ duo spōdei.vt Arma virūq̄ȝ cano troie q̄ primꝰ ab oris. Aut ecōtrario.vt Et vos o cetū tyrij celebrate fauētes. Aut p̄mꝰ et tertiꝰ dactyli et sc̄ds et quartus spondei:vt Italiā dixisse ducis de noie gētem. Aut ecōtrario:vt Adsit letitie bacchꝰ dator ꝛ bona iuno. ¶ Norit aūt puer sic eos miscere vt prima tertij pedis sit vltima dictionis. Nā nihil dissolutiꝰ q̄ȝ si singule dictiones singulos cōstituant pedes vt sunt insanorū capituū labores Femina fallere falsaq̄ȝ dicere qn̄ cauebit Sequana fluctibꝰ et mare piscibꝰ ante carebit. Itē Respue grādia largaq̄ȝ p̄rādia lite repleta Sȝ cape fercula q̄ muliercula dat requieta. Norit etiā qđ postea dicturi sumꝰ in re graui cōgruere spondeos:vnde maro grauitatem rei pedibus depinxit. Enei.i. Res dura ꝛ regni nouitas me talia cogūt Moliri:ꝛ late fines custode tueri. Dactylos aūt cōtinuos canores eē.vt O mihi sola mei sup̄ astynactis ymago. ¶ Norit p̄terea i v̄su bucolico dactylū quarto loco positū terminare ꝑtem orōnis nō tamē putet omēs versus quibus i bucolicis vtimur debere esse bucolicos:raros eīm posuit maro:vt Nos patrie fines et dulcia liquimus arua. Norit ad hoc quintū locū esse proprium dactylo ꝛ sextum spondeo:sed si grauitas rei aut meror loquentis dederit quintum locum spondeo:tunc decenter ponetur dactylus in quarto:vt Sic costā longo subduximꝰ apēnino. Cōstitit atq̄ȝ oculis phrygia agmina circūspexit. ¶ Norit demū si dactylus ponat̄ licenter in sexto dici versum hypermetrū.i.habētem syllabā supra mensurā iustam.nam hyper dicit̄ sup̄.que syllaba solet in vergilio absumi ꝑ vocalem sequētem licet non dactylicus sit. v̄sus. Ut oia mercurio similis vocēq̄ȝ colorē q̄ȝ. Et crines flauos Dactylicus autem est in illo sexti Eneid. Bis patrie cecidere manus:quin protinꝰ omnia perlegerent. Ubi quia non fit absumptio vltime grā matici fecerunt omnē. Sed audiamus Sulpitium. Ne tamen sit obscurum quod diximus vndecimus tribracho ꝛc. Norit puer quia in elegiaco semper post hexametrum sequitur pentametrum:ex vtroq̄ȝ quodammodo fieri connexionem.xi. pedum.quocirca vltimus pentametri est vndecimus.

De quantitate syllabarum:

Ioãnis Sulpitij Verulani de versuũ diuersorũ scãsione

¶ De syllabarum quantitate. De heroici carminis decoro ⁊ vitijs. De pedibus ⁊ diuersis generibus carminũ precepta. Deqꝫ illorum cõnexionibus obseruationes ad Cyprianum. Omagium lege feliciter.

Castalios latices ⁊ amena vireta sororum
  Si peragrare cupis iam tibi pãdo fores
Me duce mellifluo modulabere carmina cantu
  Et nectes daphne mi Cypriane comam.

CArmen exametrum heroicũ duobus legitime conficitur pedibꝯ Dactylo ⁊ spondeo Dactylus ex tribus syllabis cõstat prima lõga ⁊ duabus breuibus vt carmina Spondeus ex duabus syllabis longis: vt cantant. His aliqui loci sunt ꝓprij aliqui cõmunes Quintꝯ dactylo Sextus spõdeo propius. Priores vero cõmunes Ponitur tamen spondeus interdum in quinto loco ꝓ dactylo Persius Sic costã longo subduximus apẽnino quod quidem fit temporũ ratione Omnis em̃ syllaba breuis vnius est temporis Lõga duorꝫ Cõmunis vnius cũ dimidio quod perficitur arbitrio nostro. Sunt itaqꝫ ⁊ dactylus ⁊ spondeus in temporibus pares Si alij pedes in eo aliqñ carmine reperiantur ascribantur licentie poetarum. Qui eadem ratione anapestũ ⁊ ꝓceleumaticum adhibent Uergilius. Fluuiorꝫ rex eridanus cãposqꝫ per oẽs Idem custodes sufferre valent labat ariete crebro Lucretius Tenue cauati oculi caua tẽpora frigida pellis Mãlius Duodechatemoriũ cõstat bissenaqꝫ cuncta Item iambum in tertio propter cesuram: vt Omnia vincit amor ⁊ nos cedamus amori Et interdum in quarto sed duriꝯ: vt Dona de hinc auro grauia sectoqꝫ elephanto Et pari ratione reperitur tribrachus in tertio sed raro apud idoneos

Pentametri primis te dactile subdo duobus
Spondeum ve grauem: vel vtrumqꝫ vel vt lubet altrum
Verum concinne te dactile nosco praeire.
Ternum spondeo: reliquos concedo anapesto.
Aut si post primos superat quę syllaba binos
Hęreat extremae: duo dactili eam comitentur.

¶ Pentametrũ elegiacum constat ex duobus primis pedibus dactylicis vel spõdaicis vel alternis ⁊ pentimemeri longa siue natura siue positione que iũcta cũ vltima eius syllaba spõdeum facit postremisqꝫ duobus dactylicis ⁊ pẽtimemeri quantacũqꝫ Nã vt ait Quintilianus vltima syllaba indifferens est Cicero oratione postrema sillaba breuis an longa sit ne in versu quidẽ refert hec illi tantã em̃ accipimꝯ quãtã exigit ratio versꝯ Ideoqꝫ in fine hexametri nũqꝫ trocheũ sed semꝑ spõdeũ eẽ dicimus ¶ De elemẽtorũ differẽtijs ⁊ potestatibꝯ. Ascensius.

¶ Prima litterarũ diuisio.

Per se quę voces faciunt vocalia dices
Consona vocali quae consonitare videbis.

¶ Quia ad syllabarꝫ quãtitatẽ plurimũ facit litterarũ cognitio ponã q̃s Sulpitius in examine posuit quasdã litterarũ diuisiones quarũ hec sit prima Litterarũ alie vocales alie cõsonãtes Uocales sũt q̃ ꝑ se plenas voces faciũt vt a e i o u et y grecũ Cõsonãtes que cũ vocalibus sonant vt reliqne omnes.

Preter f ante sonant vocalia semiuocantem
F vero & quorum vox presonat estimo muta.

¶ Secūda cōsonantiū alie semiuocales q̄ oēs in ꝓpriū sonū desinūt p̄ter f vt l m n.r.s.z.x. Alie mute vt q̄ in sonū vocalis desinūt z f q̄ addit: qz grece phi dicit sūt ergo nouē b c.d.f.g.k.p.q.t.q̄ ideo mute qz parum sonāt dicūtur Ideo āt parū sonant qz in fine maior est sonus q̄ȝ in principio: vnde que i ꝓpriū sonū desinūt semiuocales dicūtur que in sonū vocalis mute Et ob eandē rationē iamb⁹ a breui incipiens pes citus dicitur z nō trocheus in breuē desinēs In carmine dico vocalia z muta subaudiēdo elemēta aut grāmata qz sic versui congruit.

¶ Tertia diuisio.

V sunt consona & i vocali iuncta sequenti.

¶ Tertia est vocaliū alie semꝑ manēt vocales: vt a e z o. alie quādoqȝ cōsonātes fiunt vt i z u posite ante alias vocales aut seipsas in eadē syllaba vt ianus iecur adijcio iocus ius Itē vado venio volo vis vult. dico in eadē syllaba qz si diuidatur vt i fere in peregrinis ꝓprijs erit vocalis: vt iason vasius iacchus. Jacobus Jesus Joseph. iolas iulus dicitur tñ trisyllabū iulius.

Quarta diuisio.

I dum incompositum claudunt vocalia iunctum
Aut clausere semel q̄q̄ resolutio facta est:
Sit tibi pro duplici: velut x: aliquandoqȝ zitta.

¶ Quarta est. Consonātiū quedā sunt duplices quedā simplices duplices sūt x semꝑ zitta frequenter z i positū in dictione simplici inter duas vocales q̄rū alteri coniungitur in eadē syllaba: aut iūctū fuit priusq̄ȝ per declinationē altera erat ablata aut per e resolutionem diuisa Exemplū vt Graius maius caius eius huius cuius peius pompeius vei̇ meioeia zc. Ordo textus est dum vocalia.s. duo claudūt i incōpositū i simplex hoc est ante cōpositionē iunctū scȝ alteri vocaliū aut dum duo vocalia clausere semel q̄q̄ȝ resolutio syllabe facta est tūc sup.i sit tibi ꝓ duplici cōsono velut x est semper duplex consonum z z aliquādo qz perizoma scd̄am corripit dico incōpositū quia bijugus z trijiugus primam corripiūt qz i simplex est cōsonās: dico iunctum qz si neutri saltem ante resolutionem iungatur erit vocalis vt tenuia Que vero per declinationē alterū vocale auferūt vt caipōpei cui huic aut resoluūt vt troi⁹ aum adhuc primā aut quā hñt positione ꝓducunt. Cetere consonantes sunt simplices.

¶ Quinta diuisio z sexta.

Quando l & r curtam muta præunte sequuntur
Communem reddunt: quoniā persepe liquescunt
M simul n qȝ vel s liquidas posuere priores
M nunc ecthlipsis: vocale necat sinaloephe.
Nam vox vocali finita vel m sibi subdi
Versus vocalem secus haud permittit eodem:

Sepe tamen tantum Maro corripuit præeuntem
Sictamē vt capiti monosyllaba longalocetur.
Verum & predoctos videas sine lege locutos.

¶Quita est. Seminocaliū quedā sūt liquide vt l ⁊ r q̄dā nō saltē invsu nr̄o vt reliqueꝫ. Ideo aūt l ⁊ r sunt liquide: quia quotiēs vocalē naturaliter breuē seq̄r̃ muta cū altera earū tunc efficitur cōis. nā ꝓpter duas consonātes pōt effici lōga. ⁊ ꝓpter liquescentiam alterius pōt esse breuis vt cathedra: illecebra: tenebre: pharetra: re pleo ⁊ similia. Ideo aūt opꝫ vt muta p̄cedat: ⁊ liquida sequat̃ q: cū muta ī vocalis sonū desinat ⁊ liquida ab eo īcipiat pōt fieri q̄si sinalephe q̄dā: ita vt ābe consonātes in vnā contracte intelligant̃. Dixi saltem in vsu nr̄o: ꝓpt̃ sextā diuisionē que est. Liquidarū q̄dam sūt v̄e liquide q̄bus nunc decent̃ vtimur vt l ⁊ r q̄dam olim ꝓ liquidis habite. vt. m. n. ⁊ s. q̄ nūc nō nisi raro liquescent liquescētia specialiter accepta. Nam gn̄aliter solet sic describi. Liquescētia est cōsūptio littere aut syllabe s̄m substantiā aut potestatem. Scd̄m substātiā absumit̃ vocalis ⁊ m. cum vocali a vocali sequēti quoties in diuersis dictōibus sꝫ in eodē v̄su ante vocalē ponunt̃: absumptio aūt. m. dr̄ ecthilipsis vocalis cōsūptio: sinalepha seu sinalipha (scribit̃ eīn̄ p oi) nō aūt sinalimpha. Prohibemur aūt aliter post vocalē aut. m. ponere vocalē: quia continue vocales. facerent nimiū hyatū ⁊ q: ōis vocalis aperit os q̄d. m. claudit volunt nimis subitā fieri aptionē vbi post. m. seq̄r̃ vocalis. Verg. tn̄ licent̃ sepe vocalē ante vocalē non absumit sed corripit vt ī bu co. Et longa formose vale vale inquit iolla. Et in geor. Cum littus hila hila. ōme sonaret. vbi etiā. h. in secūdo hila videtur habere vim consonantis Et in aeneid. Victor apd̄ rapidum symoēta sub ilio alto Et alibi. Ter sunt conati īponere pelio ossam. vbi in conati neqꝫ absumitur i neqꝫ corripit̃: in pelio o tn̄ corripit̃. Non enim semper corripitur apud eundē dum non absumitur vt Aeneid. ix. Euolat ī felix ⁊ femineo vlulatu. Preterea o. i. ⁊ reliqua monosyllaba etiā ab aliis poetis in principio carminis posita neqꝫ absumi neqꝫ corripi solent. vt o vtinam. ⁊c. Ut o et p̄sidium ⁊ dulce decus meum. Sed in medio corripuit maro. vt Te corridon o aleri: trahit sua queqꝫ voluptas. Oui. xiiii. metamor. nō corripuit O ⁊ de latio O et de gente sabina ⁊c. Sed licentiosa vitabis puer donec summꝰ. i. summe authoritatis eris ⁊c. Item v̄gilius interdum in diuersis carminibus facit hm̄ōi absūptionē sed nō nisi in hypmetris. i. quibus sup̄abundat syllaba vt Sulpiti. declarabit. hanc aūt cōsumptionē scd̄ꝫ substātiā olim etiam. s. patiebat̃ vt idē Sulp. late docebit. Preterea vt statim dicā. n. post. s. ⁊. q. interdū sic perimi videt̃ Scd̄ꝫ potestatem aūt absumunt̃ vocales q̄n nō faciūt diphthongon vt. i. ⁊. v. q̄n cōsonantes fiunt: et q̄n diphthongus corripit̃ a vocali sequēti vt preeo preuisꝰ. Et cōsonātes q̄n due non ꝓducunt p̄cedentē vocalem positione: quod dat̃ vt dixi nunc l. ⁊. r. olim. m. r. ⁊ s. vt in Sulpi. videbimꝰ qui de positione aliter ꝙ alexander loquitur. Et his aūt elici pōt sexta diuisio que ē Liquidarū quedā antiq̄s tn̄: q̄dā etiā nobis in vsu sunt Que v̄o nobis in vsu sūt nō p̄nt facere vt lōga breuis fiat: vn̄ matris semper primam producit quia mater eam ꝓducit: patris v̄o cōmunē habet: quia pater eam corripit. sed nimis ꝓlixus fio dum apertus esse laboro.

¶Septima diuisio.

Ast v præpositia s. g. q. rite tacebis.
Quando illis iunctum vocale aspexeris altrum
H quoqꝫ perraro censetur littera metro

¶Septima est Litterarū quedam semper vim littere habent: quedam interdum amittunt vt. v. post. s. ⁊. g. ⁊. q. in eadem syllaba cum alia vocali posita vt aqua requies in quibus si. v. vocalis esset secunda produceretur diphthongo: sin consonantes

nans prima produceret positione cum vtraqꝫ corripitur:similiter suadeo et sue
tus:sed si fiat diuisio syllabe vt in exemplis a Sulpitio adductis tunc.v.vocalis
habetur sicut etiam in silue persoluenda ⁊ alijs vbi diuisim a vocali ꝓfert. Pre
terea h raro reputatur ꝓ littera:in metro:qꝛ reuera non est nisi aspirationis no
ta. Uergilius tamen interdum ꝓ cōsonāte habere videtur:vt eneiđ.i. Post hab
ta coluisse samo:hic illius arma. Et in.i.xi Terga fatigamus hasta.

¶ De vocalibus in eadem dictione contractis:⁊ de poetarū vitādis licentijs.

.s.syllaba.
Ex vna geminas aut ex geminis facere vnam
.i.ꝑmittemus oībus
Parcius audemus.tamen hæc contracta sinemus.
Dij dijs ij:simul ijs:ijdem pluraliter:iisdem.
Et de quando per e sequitur sum:iungito deinde
Dehinc:deincep s:huic:cui:semiqꝫ vocante sequenti.
semesus.semustus.semianimus.semiohō.
Esus & vstus ad hoc:animus simul ac homo proinde
At licet antiquis videamus multa licenter
Dicta:tamen legem puer obseruabis ad vnguem.

¶ Poete interdum vnam syllabam per diresim diuidunt:vt ahenus pro enus sil
ue trisyllabum pro disyllabo. Interdum duas contrahunt in vnam vt phetō pro
phaeton:eripedē ꝓ aeripedem. Item aluearia tetrasyllabuz cum sit pentasylla
bū vt geor.iiij. Seu lento fuerint aluearia vimine texta:⁊ in eneiđ.vij. Profuit
optato conduntur thibridis alueo:pro aluo. Et eneiđ.v. Pellis obit totū preful
gens vnguibus aureis. Et ferreiqꝫ eumenidum thalaimi ⁊c. Item. Miratur et
ismarus orphea. Et vinde mator pro vindemiator apud Horatium in sermo Et a
lia alibi. Preterea interdū ponunt breuē ꝓ lōga ⁊ lōgā ꝓ breui:verū nos legē ser
uabimus q̄ permittit vt ex duabus vocalibus vnā facimus in his:dij dijs et cete
ris in textu positis:de his autē omnibus audiendus est Sulpitius.

Ut igitur carmina per pedes diuidere facile possis non te lateat:ꝙ
qn̄ i vel u iunctū in principio syllabe alicui vocali vel sibiipsi vnam
efficit syllabam est cōsonās vt ianus vates iuno vinū vult' maia.
I autem consonans inter duas vocales posita vim hꝫ duplicis cō
sonantis vt maia.troia. Talis etiam remanet in casibus deductis ꝑ diminutio
nē recti vel genitiui.vt cui:huic:cai:pompei in vocandi casu:preterqꝫ in ei datiuo
pronois in quo vocalis est ad differentiā hei interiectionis. Iuue. Ire viam per
gant ⁊ eidem incumbere secte. Lucretius temen monosyllabuz protulit libro sex
to. Scilicet et fluuio qui visus maximus ei est. Inuenitur et pro simplici conso
nāte posita in compositis vt in reijcere ⁊ eiectus ⁊ similibus prisciano authore:
Nōnunqꝫ ambe he cōsonātes dissoluūtur a poetis ꝑ dieresim in vocales. Uergi.
Arma virum tabuleqꝫ ⁊ troia gaza per vndas. Troia trisyllabū protulit. Mar
tia:quoqꝫ cai byssillabū. Si donare vocas permittere nec dare cai. Oui. Accipe
pompei deductum carmē ab illo. Pompei trisyllabum. Nōnunqꝫ ex duab' sylla
bis vnam faciunt per Synerisim. Uerg. Fixerat eri pedem ceruam:licet aūt ery
māthi:pro aeripedē. Ouiđ. Aureus ille aries villo spectabilis aureo. Manilius
Phetontem patrio curru per signa volantē. Subtrahitur fere vna vocalium in
scansione harum dictionum:dij dijs:ij ijs que cum suapte natura disyllaba sint
monosyllaba pronuncianť:vt apud Uerg. Dijqꝫ deeqꝫ omnes studiū quibus ar
ua tueri. Sic ijdē:vt Sed tamē ijdē olim curru succedere sueti:⁊ Idem venturos

tollemus in astra nepotes. Id quoqꝫ i deinde ⁊ proinde Uergilius. Experiar tu
deinde iubeo certe amyntas Proinde tona eloquio solitū tibi neqꝫ timor. s. Uo
cesquoqꝫ de sum es est a vocali incipiētes cum de prepositiōe cōposite patiūtur
idem Lucanus Non deest plato ieiunus vēditor auro Dehinc ⁊ deinceps cesu-
ram similem subeunt Iuuenalis. Dehinc clamore pari concurrit ⁊ vice teli Ho-
ratius. Redde age q̄ deinceps risisti vibidius dum. Subtrahit ⁊ in cōpositis a
semi sequēte vocali: vt semianimꝰ semihomo semiustus Ouidiꝰ Frigidior glacie
semianimisqꝫ fui. Uer. Semihois caci facies quē dira tegebat Oui. Semiustam
qꝫ facem vigilata nocte viator Attriuit e Maro in integra dictione seu lēto fue-
rit aluearia vimine texta Idem ⁊ u Per campos pascuntur equi que gratia cur
rum. Ideoqꝫ aduertende sunt eiusmodi sincope. Sicut ⁊ epentheses que necessi
tatis gratia adhibentur. U post g: ⁊ q vocali sequente euanescit: nec habet vllā
vim littere vt lingua aquā Sic etiam post s sequēte a vel e vt suauis suesco. que
in scansione bisyllaba proferuntur licet videātur tres vocales habere Ouidius.
Quod male persuades vtinā bene cogere posses. Leges tamen in thebaide Sta
tij. Immo agite ⁊ positis uas nox iopina suasit. Et apud Horatium. Cum mihi
non tantum furesqꝫ fereqꝫ suete In sueuis tamen populis sempꝫ seruabitur. Ab
jicitur ⁊ vacalis in fine precedentis dictionis si sequens a vocali incipiat Simili
ter si precedens dictio i m desinat ⁊ sequēs incipiat a vocali ceditur illud m cum
precedēte vocali Uergilius. Littora multum ille ⁊ terris iactatus ⁊ alto. Hec si
secus ac dicta sunt apud authores inueneris ascribito authoritati. Uidebis. n.
plerūqꝫ non fieri Synalephen. aut Eclypsin idest compressionem : adiectionem
littere aut syllabe: sed vocalem extremam longam breuiari sequente alia voca-
li vt Insule ionio id magno quas dira celeno Uictor apud rapidū simoenta sub
ilio alto Te coridon o alexi trahit sua quēqꝫ voluptas Item ex vi encletice seque
tis vltimam acutam corripi penultimam natura longam. Uergi. Uno eodemqꝫ
igni sic nostro daphnis amore. Item Una eadēqꝫ via sanguisqꝫ animusqꝫ sequun-
tur. Quodquidem etiam sine encletica vsurpant authores ratione accētꝰ. Nam
in simplicitate prima acuit. Propertius. Hoc eodē ferro stillet vterqꝫ cruor. Cal
phurnius Rupe sub hac eadē quā proxima pinus obumbrat. Fit ⁊ subtractio
littere in fine versus hypermetri idest vna syllaba abūdantis quē qui sequitur
est necesse a vocali incipere et ipsum vel in m vel in vocalē desinere Uergil. Aut
dulcis vulcano musti decoquit humorē Et folijs vndam tepidi despumat aheni
Scandes autem secundi principium Retfoli. Illud non arbitror pretereundum
q̄ si versus icipiat ab o alia ve vocali que ptē orationis cōficiat ⁊ sequēs dictio
incipiat a vocali nō fit subtractio: vt apud Tibullū O ego ne possem tales senti
re dolores: et Ouidiū. O vtinā cum lacedemona classe petebat S quoqꝫ finalis
littera cū precedēte vocali succiditur sed rarissime Uergil. Inter se coijsse viros
⁊ decernere ferro Licet. Seneca legat cernere. Martialis Sardonicas smarag-
dos adamātes iaspidas vno Ennius. Interea fugit albus iubar hiperionis cur
sum Uergilius Aut ouium fetus aut vrētes culta capellas Aliqn̄ sola. Quadri
gariꝰ cuiꝰ meminit Gellius Maiori spacio ac diuersu iubebitur ire Lucre. Arbo
ribꝰ veteres decidere falcibu ramos Quod vetustissimi: vt Cicero monet : etiam
in soluta oratione in omnibus terminatis in u ⁊ s consonāte sequēte faciebant
vt in omnibu princeps ⁊ dignu loco pro omnibus ⁊ dignus Nonnunqꝫ ⁊ in prin
cipio dictionis posita. vt Tibullus Optat quicunqꝫ legit viridesqꝫ smaragdos.
Syllaba breuis pro lōga aliquando ponitur. vt Ouidius Mittit hypermestra
de tot modo fratribꝰ vni Uergilius Liminaqꝫ laurusqꝫ dei totusqꝫ moueri Nam
iambum (vt author est Fabius) heroicus versus non recipit. Fit autē id frequen
tius in cesuris Uergilius. Per terram ⁊ versa puluis inscribitur hasta Longa ve
re pro breui rarius. Uergilius. Et longum formose vale: vale inquit iola. Hora-
tius. Uade vale caue ne titubes: mandataqꝫ frangas. Qꝫ Seruius dicit esse a
cauo cauis Ouidius. Quod tibi donauit perfide litius emi. Sunt tamen qui le
gunt emo. vt sit tempus pro tempore positum vel pro nondum persolui Disce h
nullam vim littere iure in metris habere. Habet tamen quandoqꝫ vt apud. Ma-
ronem. Turniqꝫ canit hymeneos ⁊ posthabita coluisse samo hic illius arma. Et
apud Iuuenalem Uiuendū recte cum propter plurima tum his.

¶ Quot quibuſqꝫ modis prime ſyllabe quantitas diſcernitur.

.i. poſitio ꝛ diphthongus.
Vocalis monſtrãt menſuram littera duplex:
.i. cõpoſitio. .i. deriuatio
Præpoſitura: figura: ſequens vocalis: origo:
vt de p̃teritis ꝛ ſupinis .i. authorum
Regula communis: crementum: accentus & vſus
de primis medijs ꝛ vltimis ſyllabis.
Et triplices leges quas ſubiungam ſpeciales.

Syllaba prima ea dicitur que eſt in principio dictiõis pluriũ ſyllabarum. Eius quidem quantitas octo modis cognoſcitur. Poſitione: diphthongo: preepoſitione: Compoſitione: vocali ante vocalem: deriuatione: Regula ꝛ exemplo. Diſcendũ tamen eſt ꝙ cõſonãtes neqꝫ producũtur neqꝫ corripiũtur quod vocaliũ eſt ſed producunt ꝛ corripiũt.

¶ De poſitione.

Si poſt vocalem duo plurave conſona ſiſtam
Vno ſub verſu: vel parte duplex in eadem
Secluſa liquida: producetur poſitura.
Nam breuis: eſt muta liquidaqꝫ ſequẽtibꝰ anceps.

¶ Poſitione cognoſcitur prima vt carmen aiax maia. Poſitio dicitur quãdo poſt vocalem ſequuntur due aut plures conſonantes aut vna geminata aut vna duplex qualis x ꝛ i. que vbicunqꝫ ſunt faciunt precedentem vocalem eſſe productã. Si vero in eadem dictione poſt mutam ſequatur l vel r aut interdum m vel n que liquide ſunt precedens vocalis ſi natura fuerit breuis communis efficit vt atlas tenebre arithmon. i. numerum. tecnon id ẽ filius apud Euripidem. Martialis. Que capta eſt alia nuda lacena cicno. Idem. Delectat marium ſi perniciosꝰ ithneumon. et etiam in diuerſis dictionibꝰ Ouidius. Piſcoſamqꝫ cnidon grauidamqꝫ amathunta metallis. Quod quidem exemplum rariſſimũ eſt. Sed ſi integra dictiõe precedẽs vocalis natura fuerit longa ſuum tenorem ſeruat. Quapropter non licet dicere aratrum penultima correpta. Poſitio etiã fit in diuerſis dictionibus ſi vna deſinat in conſonantem et ſequens a duabus pluribus ve incipiat cõſonantibus. Virgi. Tribuleqꝫ traheeqꝫ ꝛ iniquo pondere raſtri. Nec te decipiat illud Virgilianum. Ponite ſpes ſibi quiſqꝫ ſed hec ꝙ anguſta videris. s. eſt abijcitur hoc quoqꝫ Horatianum ſic purgari poſſe etiam Priſciano fauente videtur. Linquimus iaſani ridentes premia ſcribe ꝙ s extrita vim ſuam amittit: et liquida que poſt mutam remanet precedentem vocalem reddit ancipitem. Sed huiuſmodi iuncture vitande ſunt. Si vero dictio poſt breuem vocalem ab vna duplici cõſonãte incipiat non eſt poſitio. Lucanus. Tales fama canit tumidum ſuper equora xerſem. Virgi. Iam medio apparet fluctu nemoroſa zacynthos.

¶ De diphthongo.

Syllaba quando duas vocales vim retinentes
Vna tenet: longam dipthongo ponimus ipſam
Quam vocale ſequens ſolet abbreuiare latinis.

¶ Diphthongo vt audio. Nam vbicūqꝫ diphthongus ibi ſyllaba longa in latinis dictionibus niſi ſequatur vocalis vt preire preuſtus. ꝛc.

De quātitate syllabarū regulę cōmunes.

Quippe diphthongi vnum tempus & semis habent: vt satis late. Tortellius explicauit At in grecis producuntur: vt in eacus eas & eagrius. Ouidius Aeacus eginam genetricis nomie dixit: & Lucanus: parus in occasus: sed puri gurgitis eas Uirgi. Surgite iam med io portans eagrius hebrus.

¶ De prepositione tam cōposita ꝙ̄ diuisa.

Præpositura suā mensuram semper habeto.

Nivocalis eam vel ni positura sequatur.

¶ Prepositiones tante sunt composite quante simplces nisi per vocalē sequentē corripiantē aut per positionem ꝓducātur. Corripiūtur enī deamo preuꝰ ꝓauus producuntur adiicio conicio subiicio iniicio positione. quia iacio etiam dum mutat a in i habet i consonās in principio nisi scōm licēter i abiiciatur Unde non magis excipitur abiicio ꝙ̄ abiuro sed audiamus Sulpitium.

¶ Prepositione Omnis enī prepositio suam ꝙ̄titatem seruat in cōpositione: vt edisco excipiūtur Ad ab sub ob in com. que composite cū verbo iacio producunē positione vt adiicio In trisyllabis vero cōmunes ferunt ego tantū produci reperio: nec sine metaplasmo fieri posse aliter video. Ouidius. Adiice troiane suasorem antenora pacis. Uergilius, his germana malis oneras atq; obiicis hosti. Nam illud Lucani figuratū esse oportet Cur obicis magno tumulū mane sq; vagantes & Sylij. Arietas in primos obicitq; immania membra.

E.de.pro.præ: se. simul et di non subeunte
.i.cū quouis.
Vocali cuiuis componens non breuiabis
ꝓfugus. ꝓfugio. ꝓfugo. ꝓpheta. ꝓnepos.
Pro deme ante fugus fugio fugo pheta nepos q;
ꝓneptis. ꝓteruus. ꝓfiteor. ꝓfari. propero profundus
Sic neptis teruus fateor fari pero fundus
ꝓfecto. ꝓphanus ꝓphano procella pro festus
Fecto cum phanus ceu phano: cella q; festus.
.i. propago significans prolē .i. procio pro peto propertius proficiscor
Pago genus. pages. cio. pertius atq; ficiscor
Verum propino: profundo procurro profectus
Quod proficiscor habet (cum longum a proficio sit).
prolepsis similis.
Pro retinent anceps: quod curtant græca propontis
Græca q; di breuiant vt nos dirimo atq; disertus
vt restituo reddo.
Bis. bi. tri. breuia cum re nisi sit positura
Quæ fit religio si dicas relliquæ q;
Redduco: atq; fero. pello. pario geminato.
T cum præterito vel p cum re sociato.

Sed binus bimus bigæ & similes remouemus

Reijcio interdum: refertq̧ a nomine sumptum.

¶ Hec omnia sparsim Sulpitius docebit dico Pago genus quia ꝓpago proˀvite p̄oducit pro: pro sobole corripitur. vt Eneid. vi. Nimium romana propago Uisa potēs superis Addo a ꝓficiscor profectus ⁊ profecturus: quia a proficio semꝑ ꝓducitur dico reijcio interdum quia nunq̄ natura ꝓducitur licet eñ primum i sit consonans tamē quia nō fit duplex consonans nisi ponat inter duas vocales añ compositionem vt patet in bijugus ⁊ trijugus ideo nō est positio ⁊ ideo natura corripitur vt Eneid. v. Ore reiactantem: mixtoq̧ in sanguine dentes frequenter tñ a Uergilio ꝓducit: vt in georgi. Reijce ne maculis infuscet vellera pullis. Et enei. xi. Reijciūt parmas ⁊ equos in ꝓlia vertunt Et paulopost Bis reiecti armis respectant terga tegētes Et apud statium Thebai. vi. Et patria vigil arte locon hos reijcit ictus Dico etiam bige ⁊ similes quia sicut binus producitur ita ⁊ trinus et sicut bimus ita e trimus et quadrimus ⁊ sicut bige ita trige ⁊ quadrige: quia cum deberent dici bijge trijge quadrijge aut biage a bis ⁊ ago ex gemino ij breui factū est longū sicut ⁊ tibicē pro tibijcē ⁊ alius gtūs pro alijus de quib' iā dicemus. Cetera autem a tris composita corripiunt tri vt triberbis triceps: tridens: trifrōs: trigonus trijugus: trilirotos. i. triremis: trilinguis: trimaris trinoctiū seu trineptis: tripes: triquetra: triculcus: tritauus: triuiū ⁊c. ¶ Sulpitius

¶ De pre e se composita vbiq̧ producuntur nisi sequatur vocalis vt de albo ⁊ de auro equidem tamē siue ab e siue ab ego fiat corripitur. Di quoq̧ preter dirimo In disertus vero subtrahit altera s que est in dissero ⁊ composita a greco disvtdilema Re vbiq̧ breuiatur nisi in refert qđ significat distat vel esse vtile: quia fit a re noie Iuuenalis. Omia nec minimo sane discrimine refert Uergi. Est numerus neq̧ eñ numero cōprehendere refert Et in tribus preteritis repperi rettulit reppuli in quibus ideo geminant cōsonātes quarum vna extrita per raro inuenies Corripi Catullus. Si reditū retulisset is haud in tempore longo Syllius Troiugenis repulit penos solisq̧ secutus Ouidius. Queq̧ feros repulit doctis medicatibus ignes Ausonius optauit collo quem reperit laqueum. Reduco vero q̄ñ producitur vel fit ex adduco vel sumit aliud d' sicut reddo ex re ⁊ do. Horatius Dij tibi dent capta' classem redducere troia Idem. Palma negata macrum donata reducit opimū. Lucretius produxit rellatū Id rursum celi rellatum tēpla receptant Ouidius. Redde parin nobis helenā menelaus habebit Idē. At redit' sibi quisq̧ suos amat ⁊ sibi q̄d sit. Utile sollicitus cōputat articulis Reijcio q̄q̧ produci volūt vt reijce ne maculis infuscet vellera pullis vbi nos dicimus dieresim ⁊ proceleumaticū esse Nā pedes qui breuiores aut lōgiores sunt quartuor tēporibus versus heroicus nō admittit Quare si q̄ñ aut iambum aut trocheum in eo inuenisse videberis scias illic ectasim adhiberi Sequamur igitur Priscianum in reijcio qui Uerg. in hoc versu Tityre pascētes a flumine reijce capellas. Proceleumaticū inquit posuisse pro dactylo: ⁊ primū i simplex consonū esse quod ⁊ Papinij confirmatur auctoritate. Tela manu re icitq̧ canes i vulnus hiantes Pro vbiq̧ ꝓducitur preterq̄ in his quoꝝ bona pars magis a procul ⁊ aliq̄t ap pe aut porro deduci videntur Propero ꝓternus: ꝓficiscor: profect' pronepos: ꝓcella profug'. profugio profan' profat' profiteor ꝓfūdo profūdus ⁊ nisi sequat vocalis vt ꝓau' vel aspiratio: ut prohibeo.

¶ De figura seu cōpositione regule a Sulpitio pretermisse.

Simplicium norma numerabo compositiua

Quis vocalem varient dum cōsona seruent

Sed quædam a nubo velut innuba pronuba demo.

Connubium signans: dicus adico sata tollo
Et quædam aiuro seu deiero peiero iungo
Et quædam a notus ceu cognitus agnitus addo
Fortasse a fio velut infio: suffio subdo.
Forte comitia & ambitus vel semisopitus.

¶ Syllaba in cōpositione et extra compōem eiusdē manet q̄titatis si cōsonās sequens eadē si etiam si ipsa vocalis mutetur vt sicut q̄ro habet primam longam diphthongo: ita ꝛ inquiro quod sine diphthongo scribit: mediā. Et sicut cado primam corripit: ita et occido mediam: qđ a cedo eandem ꝑducit. ab hac regula discedunt ꝓnubus ꝛ innubua a nubo deducta et cōnubium quod secundam cōem habet. similiter fatidicus: causidicus ꝛ similiter a dico tertie deducta: quia di corripiunt quo dico ꝑducit. Item deiero et peiero que mediam corripiunt cū primitiua primam illi correspondentem producant. Item cognitus et agnitus media breui cum notus prima longa sit. Semisopitus so corripit quam sopitus producit. Econtrario ambitus ꝛ comitium secundam producere comperiūtur cū itum ab eo primam corripiat. Si ergo queratur conficio quāta sit secunda: queres regulam de facio: ꝛ ita de aliis.

Compositum partis retinens i sine prioris
Hanc breuiat mediis: sicut tubicen: sed ibidem
Excipias: iungetur ei tibicen: vbiq̄
.i. in oībus casibus
Et si non tenet i semper vox congrua flecti
Iuris idem seruant: u nobis: o q̄ pelasgis

¶ Quando prior pars componens non monosyllaba definit in omnibus casibꝰ in i quasi corrupto vocabulo: tunc illud i corripitur nisi obsit positio. Exemplum de corripientibus: vt omnipotens clarifico: clauiger: dapifer: ignivomus: quadriiugus. sed vt dixi bige trige, quadrige ꝛ similia vt aurige. si sit ab aura et ago compositum quasi auriigeii duplum in longum contrahunt quod ꝛ tibicen facit. Exemplū de positione vt semiscriptum: falsigraphus quod cōmunem habet propter mutam et liquidam. dixi non monosyllaba ꝛ in mediis breuiat quia vt vidimus di ꝑducit: vt diduco diligo similiter ilicet scilicet idem in masculino. Si q̄s siqua et similia. Addo in omnibus casibus: quia obliqui eorum licet habeant i in priori parte non tamen corripiunt illud q̄tuscunq̄ qualiscunq̄ q̄tumlibet q̄tūuis vterq̄ plerunq̄ aut plerique: tantundem et similia. Iuuenalis. Quanticunq̄ domus constet. Marcus manilius lib. ii. Omne quidem signum sub qualicūq̄ figura. Item vt dixi tibicen secundam semper ꝑducit: sicut ibidem ꝛ vbiq̄ propter monosyllabam vt volunt additam. itidem tamen ꝛ idētidē penultimā corripiūt. Et quod dictum est de i intelligendum puto de u vt puluerulentus virulentus q̄ u corripiunt: et de o tam apud grecos vt enophorum calchographꝰ christophorus q̄ apud nos. vt sanguinolentus. Et hec de compositis. Aliter aūt loquitur de eio sulpitius docens compositorum ad accentum cognosci q̄titatem de quo postea loquemur: nunc audiamus Sulpitium.

¶ Liqueatq̄ id nobis bis ꝛ bi cōposita semper corripi. nisi seq̄t positio ꝑter binꝰ bige binꝰ. ¶ Cōpositione: vt si pono cōponat cū p̄: dicemꝰ p̄pono penul. ꝑducta

¶ Si lego cũ per corripimus penultimam. vt plego q̄b q̄b rectius composite ex simplicibus meliusq̄ obliquorũ q̄titas ex nominatiuo q̄ ediuerso cognoscit᷑ Nulla tamen syllaba compositione cernitur: nisi sit penultima inter duas medias vel fieri possit: que demum accentu producto vel correpto cognoscitur.

¶ Sequens vocalis

Vocalis breuis est alia subeunte latinis.
vt ab ita et ei diphthongo: dirceus spondeus
Attamen ex longis raptum producitur eus
Deq̄ loco & proprijs producitur eius æus
Sic priameus est cadmæus parthenopæus
I præeunte velut speciei quinta dat ei
Productum vt fio: fierem fieriq̄ remotis
Aer dius ohe siue ohe dic velut aha
Vt tua metra petunt dabitur genitiuus in ius
Corripit alterius semper producit alius
Sed plateam choream maleam nemeam variamus.
Sitq̄ diana tibi q̄uis diana maroni.
Patribus a varijs æous heous habentur.
Nota synhæresis ij dij dijs: fit priamides vi.
Longa fere veris alia subeunte pelasgis
Vocalis dabitur: tamen interdum breuiatur
.i. separata vocali
Præcipue in prima quæ scindit i sicut Iesus
Iasius vel Iason Ioannes & Iulus:
Sic & iambus erit. necnon hyades vel iacchus.

¶ Vocalis ante vocalem in latinis vere corripitur vt deus meus. Sed que a grecis in e longum aut in ei diphthongon veniunt producuntur Et in quinta declinatione omnia habent e inter duo i producunt ipsum. Idem fio vbi non habet e ante r. vt fiebam fiam. Et cetera in textu posita cum grecis.
¶ Potissimũ aũt in grecis ꝑducunt᷑ q̄ diphthongõ hñt in clio thalia: sꝫ ⁊ alia mlta quorũ nestor hec enumerauit. zoilus. troilus. sicut zoe ⁊ troes. eolus. stoicus taigetus clio chius. pierus. cous. ceus. geometra. eac⁹. laertes. pean. peõ. peas

eas. pheax. meon meander. leãder. cecix haleus typhoeus. cyane cyanee lageos lagois: meotis: diana interdum achelous. enous: enyo amalthea. thyas. agea. trois a tros: herois ab heros minois a minos ꝛ cetera q̃ o mega habẽt eos eous Menelaus protesilaus. Aonia aon. chaon. phaaon. dedymaõ lycaõ. lapithaõ chremethaon. machaon parthaon mianon. Ehion orion arion amphion. hyperion. pãdion. ixion. Jo. In ia multa: vt dia agia elegia logia lãpia hyppodamia laodamia deidamia pedia mochia magia. thalia: euphegenia alithya ꝛ similia verũ q̃ latina hñt in ius potius corripientur: vt luci⁹ lucia marius maria anastasius anastasia: que tamẽ plurimi censent perperam ꝑducẽda. Sunt autẽ in ius greca producenda: vt sperchius lycius ꝛ in oius vt troius acheloius. Et in eius vt peneius nereius. cybeleius. plebeius citherius: pireius. perseius. priameius baccheius a pen... cibele phebe rhodope citherapireo nereo perseo priamo baccho. Quedam in aia: vtachaia panchaia. Quedam in ea que grecis in eia exeũt vt galathea althea alexandrea cytherea medea deiopeia penelopeia calliopeia cassiopeia. Et in eus vt spõdeus alpheus. Item quecũq; a greco finito i ita idest e longo nascuntur: vt a dirce dirceus a circe circeus a crete creteus ꝛ similia ꝛ nõ nulla alia ad illorum similitudinem vsurpata vt maroneus pro maronianus Et a locis deducta vt cumeus creteus: a proprijs vt cadmeus ꝛc. Multa autem cũ ita apud grecos penultima scribuntur que apud nos producuntur: vt hec eneis eneas. Plurima etiam greca ai aut oi diphthongon ꝛ apud nos ae: oe hñt que producuntur quia diphthongus in grecis ꝛ ab illis sumptis non corripitur a vocali sequente sicut in latinis. Longa igitur sunt: Iudea astipalea leneus aeteõ egeon melibeus per ae scribẽda. Item melibeus sthenobeo eubea eribeaboetica per oe. Quedam preterea adiectiua in ous vt myrtous lesbous arctous argous sardous ꝛ multa alia: horum autem exempla apud nestorem nouarien sẽ inuenies: que quia prolixum ꝛ inane esset recitare consuls/o pretermisi. Norimus autẽ multa pretermissa sub dictis comprehendenda: vt darius helias interdum priameius pegaseius. rheteus hebreus: ꝛ alia innumerabilia. Quo circa vt statim a Sulpitio admoneberis lector: nihil est tuti⁹ ꝙ in peregrinis habere authoꝝ exempla: quia multa ignorantur ob diuersitatem scripture. Nouis autem spõdeus ꝛ trocheus similiaq; in eus diuisas syllabas penultimas tamẽ diphthongo longa exire. In latinis vero dictionibus si exempla non occurrunt ad regulas cõfugies Diana melius putatur primam corripere licet Maro dicat Eneid. iiij. Exercet diana choros: q2 alibi ab eo quoq; corripit: vt in. vij. calidona diane. Et ne ī diphthõgis titubes adieci Dñi Guarini Veronẽsis de eisdẽ opusculum.

¶Sulpitius.

¶Vocalis ante vocalem: vt deus. Nam vocalis ante aliam semper in latinis dictionibus breuiatur: preter fio fis. in quo producitur nisi r sequatur vt fierẽ fieri Vergilius. Omnia iam fiant fieri que posse negabam ꝛ preter aer in quo ꝑducitur. Sic ꝛ in dius dia dium. Persius Romulide saturi quid dia poemata narrent. Similiter in aha ꝛ ohe. Idem auriculis quibus ꝛ dicas cute perdimus ohe Martialis tamen dixit Ohe iam satis est ohe libelle. In grecis vero frequenter producitur: vt troes rari⁹ breuiatur: vt hyades. Iambus At in quibuscũq; dubitaris ad exempla confugies. Notum est que i separant a vocali illud corripere: vt iacchus iason. iasius. iesus. iollas iulus ꝛ c. Eous scđm Seruiũ producit heous corripit primam.

¶De origine seu deriuatione.

In deriuatis si consona non varitur
Tempora sint eadem fuerant quæ patribus olim.
Hæc tamen a breuibus venientia longa notemus.
Tegula iocundus: staturus sæcula totus.

Vitupero vires feralis iugera. ſedes.
Secius humanus: remus cum remigę petus.
Rex lex. vox. liquor. vena: & ceritus & humor
Rapaqꝫ. viginti. gradiuus ſicelid eſqꝫ
Simia de ſimo niſi ſit: cum vomere: nequam
Maceror interdum profuſus: poſtqꝫ notanda
.i. Italia.
Senæ vrbs italiæ. laternaqꝫ vociferor fors.
Multaqꝫ cum ſcriptis mutantia tempora patris
Mobilis & caſus iumentum ſeria fomes.
Fomentum binus nonus cum ſumine trinus
Caſeus opilio denus ceu iunior addo.
¶ Addit Sulpitiꝰ vocifero: ſed venit a vox vocis ꝛ regula ſed deriuari pōt a rex regis ſicut regina ꝛ addidit priꝰ oportunus ab oporte vel ab ob ꝛ portu.
Quæ a longis orta corripiuntur
Aſt hęc a longis veniunt breuianda. Dicax et.
vt falſidicus, pnubus peiero ſuffi o agnitus cognitus diſertus ꝛc.
Dempta prius ſtabilis. manus & titulus vitiumqꝫ
Dux: domus: atqꝫ vadum: ſopor atqꝫ ſoporo: lucerna
Atqꝫ ſagax ſiquidem. nato ſeu fatuus: coma forſan
Et fortaſſe noto: vir forte bubulcus omaſum
Forte fides pluuia & fortaſſe ſodalis ariſta
Sic & arena femur lotium ac odium varicoſus
Et quę deponunt aut immutant elementum:
Sic aqua: ofellea: curulis: abes ligula: atqꝫ ſigillum
Atqꝫ farina: mamilla: oculus: ſuperadde tigillum
Sicqꝫ diſertus erit ligula & fortaſſis haruſpex.

Et fragor & fragilis quater atq̄ quaternus anusq̄.
Sicut aceruus erit signatum sic & acerbus.

¶ Possetaddi q̄tum ad vltimas syllabas inquies qđ vltimā corripit cum quies eādem ꝑducat. ¶ Addunt quidam ouat ab o: sꝫ potius ab oue venit. Itē nemus a nemine grecum est. Et fabella: sed primam verius producit. Item numisma a nummo aut ediuerso. Certum tamē est numisma grecū primā corripere. Vñ̄ Horatius in epl'is. Rettulit acceptos regale numisma philippos. Martialis lib. i. Cū data sint equiti bis quinq̄ numismata quare. Nūmus aūt primā ꝑducere Iuue. Crescit amor nummi q̄tum ip̄a pecunia crescit. Preterea varicosus a varicibus. Horati. varice succisa. Per. Dixeris hec inter varicosos cēturiōes. Iuue. Varicosus fiet aruspex. Sulpi. Addit acerbus ab acer: sꝫ pōt deduci ab aceo: vt acor q̄bꝰ prima corripit. Dico forsan coma: q̄r deduci pōt a como prime: aut saltē ecōuerso Et fortasse noto: q̄r potiꝰ a nota q̄ a nosco venit. Et vir forte: q̄r pōt a vireo deduci. Itē forte fides: q̄r etiā in primo officioꝝ Cice. dicit durā deriuationē a fio ⁊ dico dixi. Et fortassis aruspex q̄r ab ara aut haruga deduci pōt. Sꝫ audiamꝰ. Sul.

¶ De deriuatiuis.

¶ Deriuatione vt donum quod deriuatur a dono donas. vnde hec tradit regula. Quāta est prima syllaba primitiui: tanta est deriuatiui: vt munero munꝰ: litteratura tñ̄ seruata. Nam relligio ⁊ relliquie non seruant: nec ibo: quod est ab eo: nec bobus quod est a boue. De preteritis ⁊ supinis infra dicemus. Excipimꝰ ꝟo hec que a breuibus ꝑducuntur. Casus quod a cado deducitur. Iucundꝰ quod a iuuo. Tegula quod a tego. Latus a tuli. Statꝰ a statū. sedes a sedeo. sꝫ sedile corripit: vires a vireo: vitupero a vitio: lex a lego: rex a rego. Feralis ab eo qđ mortem feram veteres dixerunt. Seculum a secando vel sequendo vel potius a sene: vt vult varro. Nequam a nequeo: vox a voco: binus a bis totus a tot: denꝰ a decem: regula a rego: nonus a nouem: secius a secus: humanus ab humo: trinus a ter: serium a seorsum ⁊ risu: remus a remoueo: caseus a coacto: sumē a sue: fomes et fomētum a foueo: ceritus a cerere: vena a venio: vomer a vomendo: iunior a iuuene: pectus a petēdo: liquitur a liqueo: humor ab humeo: rapa a rapio vigiti a bis ginta. i. decem. Iumētum a iuuo. Columella authore. Iugerum a iugo: laterna a latendo: gradiuus. a gradu: vt docet festus: rete a retineo: cune a cuneis q̄bus similes sunt Italia ab italo rege: sed et italus primam communem hꝫ. Sicilia a Siculo rege: macero a macer: vocifero a voco. Inueniuntur et plura vt profusus a profundo: iunior a iuuene. Sed in regularum serie omnia cōplectemur ¶ Hec vero a longis corripiuntur Dicax a dico Stabilis a verbo stabis. Manus a mano siue a munio. Titulus a tutum: vitium a vito: domus a doma: quod tectum significat: dux ducis a duco. Lucerna a luceo. Sopor ⁊ soporo a sopio ꝟbo Ofella ab offa. Farina a farre. Sigillū a signo disertus a dissero: ab es ab absū quater a quattuor. Item quaternus. Tigillus a tigno: aceruus ab aggere quasi aggeruus: vadum a vado vadis vel vador vadaris. quod est pedibus per aquā transire: arista ab areo. Fragor a frango. Item fragilis sodalis a suadeo: vł a sodes: sagax a sagio: anus ab annis: noto a nosco notum: coma a como comis: vir a vi: et virtus a vireo: vt Cicero docet: aqua ab equo. i. a plano: femur a femine: siquidem a si ⁊ quidem: natat a no: mamilla a mamma. Fides a fio. ⁊ dictum italꝰ ab italia vel cōtra: omasum ab omne: pluuia a pluui preterito: bubulcus a bubꝰ curulis a curru siue a curuo: oculus ab occulo: acerbꝰ ab acer: fatuus a fatū fatu: lotium a lotum: odium ab odi: ligula a lingua.

¶ Regula cōmunis de preterito.

PReterita extendunt dissyllaba cuncta priorē
Sed fero scindo bibo findo do sto: sua tellunt.

Pręteritum geminans breuiet geminantium vtranqꝫ
Sed cędo & pedo nolunt breuiare ſecundam
vt de vocali ante vocalem.depoſitione
At pręſens memori ſemper ſit regula menti
Cętera pręſentis normam ſeruare tenentur
Exceptis potui:genui:poſui:atqꝫ coegi.
.i.vt
Et quę quo creſcant geminare elementa laborant.
vt reppuli rettuli repperi
Pello:fero:pario dum re pręponitur illis.

¶Regula vt legi [illegible] preteritum.diſſyllabum ꝑducit primā vt vidi.p̄ter bibi fidi ſcidi [illegible] tuli.Et vocalē ante vocalē h̄ntia:vt rui rui.Omne p̄teritum geminās primā ſyllabā eādē corripit:vt momordi peperi. Ceterorū vō p̄teritorū tāta eſt prima ſyllaba q̄ta p̄ntis.Quod fallit i his genui poſui potui coegi:quorū prime corripiunt:licet a longis preſentibus veniant.Item reppuli rettuli repperi:que [illegible] a breuib⁹ ꝑducuntur:vt latius prius.

¶Regula cōis de ſupino.

LOnga ſupina dabis diſſyllaba:ſed breuiabis.
Ex eo ſiue queo cieoqꝫ ſino:lino:do:ſto:
Et reor atqꝫ ruo:per itum ſata:noſco:ferоqꝫ
Quis ſine dum vi tum facit eſt penultima longa
.ſ.oībus p̄ter rutum
Abbreuiaturi tum reliquis:producitur vtum:
Deriuata ſuis patribus conformia rioris
Pręteritum verbi de ſe dat tempora quędam
Ram.ſem.rim.ro.ſſe.ſed format cętera pręſens
Participāſqꝫ ſimul pręſens per duſqꝫ futurum
Atqꝫ gerundia:ſed per rus finita futura:
Cunctaqꝫ pręterita ſimul & verbalia multa
Ad normam debent ſe conformare ſupini.

SUpina diſſyllaba ꝑducunt priorē:vt flatū fletum:fotū:ſcitū ꝛ citum a ſcio ꝛ cio.vñ excitū media lō.Enei.iij.Excitū ruit ad port⁹.ꝛ Enei:x.Aeolia excitos aut actā nubibus irim.nutū:demunt itum ab eo p̄ter ābit⁹ ꝑticipiū ꝛ comitia quitū a queo:citū a ceeo:vñ fit excito media breui recito ſuſcito cōcito.ſitū a ſino vt deſitū.litū a lino vt oblit⁹ qđ ab oliui ſcor ꝑducit.datū a do.ſtatū a ſto.tñ ſtatur⁹ ꝛ ſtatura ꝑducit.Ratū a reor ꝛ irritū rutum a ruo et noſco faciens itum:vt agnitū cognitū.Satū a ſero.In alijs autē oībus dū vi mutat in tum ꝑducit penul.vt amatum queſitū:ꝛ etiā que vi nō h̄nt

sed habere finguntur vt largitum oblitū. reperiť tñ oriturus secūda breui. Cetera que non habent vi sed. itum in supino corripiunt penul. vt petitum sonitū crepitum. bibitum. dolitū. molitū. alitū ruitū ꝛc. In vtū ꝟo penul. ꝓducūt vt argutū tutū volutū solutū ꝛc. Aduertēdum aūt deriuatiua sequi eam ꝑtem a qua deducuntur. Vñ omne presens oē ꝑteritū ꝑfectū ꝛ oē futurū preter futurū cōiūctiui modi sequitur naturā ꝑñtis quā etiam participia ꝑñtis temporis ꝛ futuri i dus cū gerūdijs ꝛ verbalibus in dus sequūtur. Sed omne ꝑteritū imperfectum omne plusq̄ꝫ perfectum et futurū coniūctiui sequuntur formā preteriti. Participia aūt in rus ꝛ oia preteriti temporis ꝛ verbalia illis sil'ia ꝛ finita in or. in trix. in io. ius. ꝛ similia sequuntur formā supini a quo deducuntur. Sulpi. ¶ Omne supinū dissyllabū primam ꝓducit: vt lusum. Demas itum quitum citum a cieo. nam a cio ꝓduciť: vt Verg. Excitū ruit ad portus. Sitū: litum: datum: statum: latū: rutum: notum: in cōpositione qñ o in i mutat vt cognitū agnitū. Aduertēdū ꝙ q̄ꝫta est primo syllaba preteriti: tanta est eorū que ab illo declinanť: vt legi legerā legissem legerim legissem legero legisse. Itē q̄ꝫta est prima syllaba ꝑñtis: tāta est eorū que deducūtur ab ipso: nisi sequatur positio vt fero ferrem: vel interdū mutetur littera tura: vt rebar reris a reor.

¶ De crementis.

Iodoci Badij Ascensij de crementis appendix.

.i. eiusdem numeri

Vltima prima sui crescentum est syllaba recti.
Vltima persone crescentum est prima secūdæ
Actiue vocis proprie vel quam tibi fingis

¶ Ut de cremētis noscam⁹ regulas sciemus ꝙ in obliquis nominum ea syllaba ponitur in priore cremento que est vltima noiatiui eiusdem nūeri: vt in dñaruꝫ et dominorū tertia: in dominis nulla. In verbis aūt vltima secūde persone ꝑñtis tēporis indicatiui modi actiue vocis vere aut ficte poniť in priore cremento ꝛ si que sequūtur preter vltimam de qua hic nō loquemur in secūdo vnde dabam hꝫ priorem in priori cremento. dabam⁹ secūdam in secundo. Dixi eiusdem numeri: q: licet pauperū excedit noiatiuū singularem q: tamen non excedit suū. i. eiusdē nūeri nominatiū non diciť habere crementū.

¶ De crementis nominū.

Ibreuiabit & v producens cetera nomen
Plurali crescens numero preeunte secunda
Crescentem breuiat: sed crescere prima recusat
Tres relique patuere prius posthacq̄ꝫ patebunt.

¶ I et u in cremento noim pluralis nūeri corripiunť: vt viribus artubus cetera producūtur vt equarū equabus dierū diebus amborū ambob⁹. in singulari aūt prime declinationis non fit crescentia nisi ai dicatur ꝓ e diphthongo tuncq̄ꝫ a ꝓducitur. In secunda excrescētia corripiuntur vt pueri viri saturi orpheos. In tertia patuerunt ex cremēta fere in formatiōe gti: si qua aūt restant vt cyclopis penultima longa. meropis eadem breui in regulis specialibus patebunt In quarta etiā et quinta: q: sequiť vocalis: iam patuerunt: vt anus huius anus huic anui penul. breui hec species huius speciei eadem lōga vt i reliquis habentibus iā ñ es: sed res spes fides ꝛ plebes e ante i corripiunt.

De crementis verborum

A Verbum crescens producit: tolle' priore
Cremento do das cum primę compositiuis
E quoq; produces: super r tamen id breuiabis
Pręsenti ternę cremento quodq; priore
R̄am rim roq; super: nisi syncopa facta decenter
His in bor clausum beris & bere iunge futurum
Miscuerũt tulerunt. steterunt. sunt dicta licenter
I q; fere curtum. cremento quarta priore
Tardat pręter imus quod pręterito breuiamus
.s. subiunctiuo qr anceps reperit̃ p̄sertim in preterito.
In subiunctiuo cui ris ritisq; notabo.
I super u tardo: sis atq; velis lata iungo.
O sẽper tardo dum crescit: & v breuiabo

¶ A ꝛ O in verborũ crementis in vtroq; numero ꝓducunt̃. I ꝛ U corripiunt̃ paucis demptis. Corripit eĩ do in prima cõiugatione cum suis cõpositis primã syllabã nisi sint monosyllaba: hoc est que habet A in priori cremẽto: vt dabam dabo darẽ dare. Secũdã ṽo ꝛ tertiã syllabã que a in secundo cremento h̾ ꝓducit̃: dabamus et dabatis: dabaris dabatur dabamur. dederamus dederatis ꝛc. Enei. ij Nã qd̃ cõsilium aut que iam fortuna dabat̃. dico igit̃ prima coniuga. qr i tertia ꝓducitur A in vtroq; cremẽto vt reddamus credamus ꝛc. Et addo nisi sit monosyllaba qr de ea inter vltimas loquemur vñ da das longe sunt: dat breuis. dixi p̄terea in prima syllaba aut in priore cremento ꝓpterea q̄ in scd̃o cremẽto ꝓducũt̃ vt ostendi. ¶ E quoq; corripit̃ ante r in priori cremẽto p̄ñtis t̃pis oĩꝫ modoꝝ ṽbi tertie cõiuga. Et i t̃pibus formatis a preterito mutãdo i in e breuẽ et addẽdo ra ꝫ ri ꝛ ro. Item in penul. futuri indicatiui passiue vocis in beris et bere: finiti mõ. i. dũ mõ p̃ria p̄sona finitur in bor: vt in prima scd̃a ꝛ olim etiam i quarta cõiuga. vt amaberis doceberis opiberis experiberis. Dico signãter e añ r: qr alibi semper ꝓducit̃. Addo in priori cremẽto: qr in scd̃o semꝑ ꝓducitur: vt legerem⁹ legeretis ꝛc. tertias ꝓducunt. Item subdo p̄ñtis temporis qr in alijs quoq; ꝓducitur: vt legebam legerunt legar legeris Subijcio aũt oĩm modoꝝ indicatiui vt legeris vel legere. Imperatiui: vt legere optatiui ꝛ eius cõsocij: vt legerẽ et legerer in priore cremento. Subiunctiui aũt p̄ñs nõ h̾ꝫ e añ r in excremento. Infinitiui vt legere. Supaddo t̃ñ tertie cõiuga. i reliq̃s eĩ ꝓducitur. vt doceor doceris docerẽ docerer ꝛc. Amer ameris ꝛc. Reperiunt̃ t̃ñ poete siue licẽter loquẽtes siue qd̃ argutuli asserant syllabe correptione rem subitam signãtes tertiã. pluralẽ p̄teriti indicatiui actiue vocis in penul. corripe vt Uerg. in buc. Matri lõga decẽ tulerunt fastidia mẽses. Idẽ i geor. Miscuerũtq; herbas ꝛ nõ inoxia verba Idẽ. iij. Enei. Obstupui steteruntq; come ꝛ vox faucibus hesit. Corripit̃ itẽ añ rã rim ꝛ ro: qd̃ q̃dẽ intelliges nisi syllaba breuis ꝑ syncopã tollat̃: qr flerã ꝓ fleuerã et flerosi dicat̃ ꝓ fleuero primã ꝓducãt. Dico beris et bere futuri cui⁹ p̃ria p̄sona exit in bor. qr si exiret i bar aut ber ꝓduceretur: vt scribar scriberis vel bere et laber laberis: ꝛ liber liberis a libor libaris: tam futuri optatiui q̃ p̄ñtis cõiunctiui.

¶ I aũt ꝓducit̃ in priore cremẽto q̃rte cõiuga: vt venim⁹ p̄ñtis t̃pis venitis venite. venirẽ. Intelligit̃ nisi sequat̃ vocalis: vt veniãt. Corripit̃ t̃ñ etiã i quarta t̃ñ cõiuga. imus in priori cremẽto p̄teriti t̃pis indicatiui modi: venimus Uerg. Enei. i. Uenimus: aut raptas ad littora ṽtere predas. dixi i priore cremẽto. qr i scd̃o etiã

quarte corripit vt audimini audiminor: audiuerimus: tā in p̄senti q̄ȝ in p̄terito et futuro. In p̄terito aūt eiusmodi repit sepe scd̄a p̄sona in singulari vltimā ꝛ i plurali penultimā p̄ducere i q̄libet ꝯiugatiōe vn̄ Hora. iiij. carminū Cuncta manus auidas fugiūt heredis amico Que dederis animo Et iterū. Cū semel occideris ꝛ de te splēdida minos fecerit arbitria Itē tibullus in. j. Respueris etiā phebo gratissima dona In futuro aūt vt aiūt corripit vt idē Hora. in arte. Dixeris egregie ꝛ Vergi. enei. x. Iuueris auxilio In plurali a p̄terito in is longe p̄ducit itis nā vt inquit Diomedes futurū q̄dē tēp⁹ subiūctiui in prima ꝛ scd̄a p̄sona pluralis numeri syllabā corripit quā tn̄ p̄teritū p̄fectū p̄ducit vn̄ in p̄riapea Vtilis hec aram si dederitis erit Ennius vt allegat Cice. Nō mi aurū posco nec mi p̄ciū dederitis. Oui. meta. v. Vitā dederitis in vndis: ꝛ lib. iiij. de pōto Et maris aonij trāsieritis aquas Et in eadē Copia nec vobis vllo p̄hibēte vidēdi Cōsulis vt limē contigeritis erit Nō occurit loc⁹ vbi prima p̄sona penultimā p̄ducat corripit aūt eneid. vi. Nā vt supmā falsa inter gaudia noctē Egerimus nosti ꝛc. Verū. Seruı⁹ dicit ibidē: ri syllabā p̄ter naturā corripi metri grā: qꝛ aliter stare nō poterat vs⁹ Quā ecōtrario putē causam cur dederitis trāsieritis cōtigeritis eādē p̄ducāt Verū tn̄ si rem propius inspexerim⁹ nō minus p̄teritū q̄ȝ futurū ritis p̄ducere iuenerun⁹ Nā in illo Enniano vbi v̄ba pyrrhi ad oratores Romanos habent quis neget dederitis esse futuris tēporis Nō eīn dederūt sed ne dederint i futuro monet ꝛ siliter cū trāsieritis ꝛ ꝯtigeritis in locis adductis verius futuri sūt tp̄is vn̄ velim generaliter dictū In subiūctiuo cui. s. subiūctiuo: nō tm̄ cui p̄terito ris ritisq̄ȝ notabo Et b̄n notabo qꝛ ritis solū p̄ducit necessitate metri q̄ fecit vt cuticula nouit⁹ canicula craticula secūdā ꝛ tegeticula tertiā p̄ducat. Producit aūt i aū u vt quesiui lacessiui ꝛ in sitis ꝛ velitis qꝛ veniūt a sis ꝛ velis vltimis lōgis. ¶ Exēplū de o amatore scitote de u: vt volum⁹ sum⁹ q̄sum⁹ Et hec de cremētis quoꝝ Sul. nō meminit qꝛ in specialib⁹ ea notat tn̄ oīa: nō qꝛ lōgū esset ꝛ perq̄ȝ difficile: vnde in prima regula nō erant ab eo posita: fabar ꝛ fabor que adiecimus.

¶ Accentus ꝛ vsus.

NOscitur accentu penultima syllaba quando
Altera precedit: verum quia regula fallit:
Proderit authores te consuluisse probatos
Nam tempus variant accentus: significatus:
Authores: species: & disproportio vocis

¶ Quotiēscūq̄ȝ accētus p̄dominās cadit i penultimā dictōis polisyllabe tūc eadē cēsebit lōga nā si breuis esset caderet in anp̄enultimā quātacūq̄ȝ ea fuerit ita p̄ accentū nō cognoscit nisi penultima qꝛ ante penultima sepe habet accentū lz sit breuis: vt docui docuerim docuerim⁹ q̄ oēs sūt breues Sciāt aūt q̄ȝ iuuo primā corripit p̄ponēdo ad vt sit adiuuo: quod accētū habet in prima: ꝛ q̄ȝ facio primā corripit p̄ponēdo monosyllabū ꝛ reducēdo ad trisyllabū sic afficio afficis Et q̄ttuor aūt syllabis si secūdā nosse velim auferā si potero vltimā vt fortunaꝝ fortune: creatura creata Sed qꝛ accētus anceps est ꝛ fallax p̄ferim⁹ eīn calefacis benefacis accentū penultima que est breuis ꝛ ecōtrario de lōge a longe adusq̄ȝ deinceps p̄inde aliq̄n accētū in antepenultima cū tamē penultima sit lōga sic̄ i deorsū dextrorsum. Preterea vtraq̄ȝ pleraq̄ȝ etiā alteri⁹ q̄ȝ ablatiui cas⁹ h̄nt accentū in penul. breui tn̄ Ideo tuti⁹ cōsulem⁹ regulas sp̄ales aut habebim⁹ authoꝝ bonoꝝ exēpla ad manū q̄b⁹ nihil vtili⁹ aut tuti⁹ est Mutat autē q̄ntitas interdū p̄pter accētū vt nouiti⁹ a Iuuenale ꝛ cuticula a p̄sio anp̄enultima lōga p̄ferūt q̄ p̄ regulas sit breuis sepe p̄pter diuersā significationem vt pp̄ls venire liber ꝛ relīq̄ de q̄b⁹ v̄siculos subiūgā Itē p̄ authoritatē vt rudo: alij corripiūt alij p̄ducūt. Et q̄rto p̄ originē diuersā vt merēs a mereo p̄ma lōga a mereor p̄ma breui q̄rens.

a q̄ro prima longa: a queror breui: citū a cio prima lōga a cieo breui obliuis ab obliuiscor media lōga ab oblino: media breui: quod in alijs quoq3 annotandu3 est Quinto per dispositionē vocis quādo iuxta legē metro nō congrueret Un̄ Ital sede primā corripit: vt priamus & siculus: & tamē Italia priamides & sicelides eā pduxerūt Interdū etiā hac de causa addit̄ littera vel syllaba vt indupator ,p ipera tor relligio relliquie aut subtrahit̄ vt videmiator repostū ,p repositū primo enei. de q̄b9 oibus in suis locis dicēdū est Uersiculi differētie q̄s pollicitus sū sūt hi.

Populus est arbor populus collectio gentis	Populus.
Rem moriens lego poma librumq3 lego	Lego
Dum se curuat anus misere displodit̄ur anus	Anus
Quod venire cupit mane venire solet	Uenire
Liber erit bachus vel vir sine compede natus	Liber liberi
Cortex vel codex dicitur esse liber	Liber libri
Arbor acer dat eris: acer fortis dabit acris	Acer
Propago vitis sitq3 ,ppago genus	Propago
A sero formo ceres populus pluraleq3 seres	Seres
Uulnera sunt plage: rete vel ora plaga	Plage plaga
Dic palus pali breuia bo palusq3 paludis	Palus
Asia longa palus terraq3 magna breuis	Asia.
Est hara porcorum: sed dicitur ara deorum	Hara ara
Fixum produco mobile curto malus	Malus
Dum grex minatur lupus illi dente minatur	Mino Minor
Dum meretrix meret non meret ere graui	Meret
Queritur ignotum queritur qui perdit amicum	Queror.
Condolet hic merens: militat ille merens	Merens
Dic cedo corripitur: sed non aliter breuiatur	Cedo
Edo sit emitto: sit dape vescor edo	Edo
Dum caligo caligas infert caligo tenebras	Caligo
Dum te calo: calo ligni ferum vocito	Calo
Oblitus obscenis oblitus habetur honesti	Oblitus
Cui legio paret pectus ad arma paret	Paret
At male parentes faciles genuere parentes	Parentes
Nix ait huc liquor quo fluit ipse liquor	Liquor
Quisquis es es optans es arctas osse medullas	Sū es eris. edo
Turpis ne dicas dum mihi templa dicas	Dico

¶ Chmōi multa alia cōperies vt malo carere malo q̄ malo: vim dare malo vbi primū malo est v̄bū scd̄m abltūs adiectiui substātiui tertiū abltūs istrumēti a nō malus ,p arbore nauis q̄rtū dtūs mali arboris aut fruct9 s3 his cōtenti sum9 Sul.
¶ Exēplū vt pirum apud. Uergil. Crustumijs syrijsq3 piris grauibusq3 volemis. Nec te fugiat nihil magis tibi ,pdesse quodāmodo q̄ exēpla & marie in ,ppriis & locorū noibus Sūt igit̄ multa carmina tibi memorie cōmēdāda q̄ in hūc vsum & in alios habeas preparata Reddēt em̄ fecūdius ingeniū ad versus ,pturiendos Nō ergo eū laborē refugeris ex quo tm̄ assequaris emolumēti. At si q̄n̄ superiori quā docuim9 via syllabe quātitatē iuenire difficile esset vt habeas que statim cōfugere possis certo ordine subijciem9 regulas q̄ si forte nō oēs cōphenderint voces noli mihi ascribere tarditati fūda enim nō oēs pisces sup̄ q̄s iacit̄ capit. Cōplexi etiā i his sum9 multa q̄ superiorib9 regulis diphthōgo & positiōe aut alit̄ cognosci possunt At si q̄d defuerit tibi vt vnicuiq3 vt inquit Aristoteles addere licet In his vero que sunt ambigue tritiorem vsum secuti sumus.
¶ Sequūtur regule speciales de primis syllabis s̄m ordinē litterarum.

ANte b fit breuis a. crementa notētur & orta
A longis velut a flo. for: sto: noq3 creata
Vt flabam flabrum fabella & fabula: fabus

vt fabilis q: habilis ab habeo corripitur
Abilis a prima preter stabilis stabulumq;
vt labilis
Et cabro labes cum natis (sed labefactus
A labo deduces) labor verbum adijce tabes
Tabidus & tabo tabesco: vir quoq; strabo
vt pabulor
Pabula cum natis: & scabidus a scabo siue
A scaber aut scabies: & tabracha vel tebraca edes
Anceps flabellum fabellaq; sit tibi longum

¶ Iuuenalis quidē tabracha pducit dicēs saty. x. Quales vmbriferos vbi pādit tabracha salt⁹ sꝫ pōt eē positio addit eli⁹ labicū sꝫ corripit: vt i medijs videbit. dico cū Sulp. vir q̄q; strabo. i. dū ppriū ē. q: appellatiuū corripit hora. lib. i. sermonū. Si qd sit vitiū nō fastidire strabonē. Cabro vermis ex putredine eq̄na natus pducit. Labefact⁹ a labo p̄me aut labor nole p̄mā corripit Ouid. meta. scdo. Circuit et ne quid labefactū virib⁹ ignis. Sul. ¶ A añ b corripit: vt labellū, scabellū flagellū. Excipe cabro, flabo fabar fabor: fabula fabilis flabra labor laberis labilis labes nabā nabo nabil' pabulū stabā stabo, strabo ppriū tabes tabeo tabo tabid⁹ A añ b

Ac corripies velut arbor acer: tamen acer
Pro forti atq; acis pro flumine: sępeq; cacus
Dacia seu dacus: sed non daca: longa notemus
Facundus necnon facundia. graculus addunt
Cacaba adijciat perdix: & glacitat anser
Huic glacinia: machina semper: macero sępe
vel trachis
Thracia thrax thrace thracyn vacinia seu quæ
Bacch⁹ brache brachia. paco pacuuius pacis apax placo
Præponūt b. p. baculus tamen & brachus inde
Et placeo spacior spaciū demo atq; paciscor.
Vacillo dubito macero cacus atq; pachinus

¶ Sulpiti⁹ addit achātis: sꝫ veri⁹ corripit: sicut achāt⁹. viij. Geor. iij. vbi q̄dā legūt acha lātida: ꝛ nōnulli q̄s seq̄t Sulpiti⁹ resonāt achantida diligētiores addūt ꝛ sic Littoraq; alcyonē resonāt ꝛ achātida dumi Corripit ergo sicut academia qd Sulpiti⁹ ꝯtēdit aliq̄n pduci: sꝫ si in exēplis q̄ recitat p̄ina pducat oportet tertiā corripi qd magis absurdū vn̄ dicā in eis tertiā ꝛ quartā pduci ꝛ duas p̄inās corripi vt sic scādat. atq; aca. demi. e cele. ꝛc. ꝛ scdm sic. Inq; aca. demi. Umbri fe. ꝛc. Macero nestor docet apsciano ꝛ macro corripi. frequēti⁹ tn̄ pducit addūt q̄dā cacabo pdicis vocē ꝛ glacito vt induunt āseris in Ouid. de philomena Cacabat hic pdix hinc A ante c.

glacitat ip̄robꝰ anser:sed neq̄ Ouidianū illud opus ē:neq̄ vocabula eo aūt alio quis docto putāt̄ digna. Thracyn. Lucanꝰ ponit flebile pieridū trachyn pciūq̄ nefandū. Sulp.
A ante c. ¶ A añ c corripit̄ vt acerbꝰ. Deme acer cū forte ꝑcat academia vt apd laureā Tulliū Atq̄ academie celebratā noīe villā:ꝛ apd Ciceronē Inq̄ academia vmbrifera nitidoq̄ lyceo. alij tñ corripiūt hora. Atq̄ iter syluas academi q̄rere verū. achātis auis. acis fluuiꝰ. Cacꝰ frequētiꝰ pducit̄ dacia daca Lucano ꝟgil:oq̄ corripitur dacus a Martiale statioq̄ producitur: vt indomitiq̄ dace:et pōtē indignatꝰ araxes. Et vetitos errare dacas i menia ducat. Grāde iugū domita dacꝰ ceruice recepit. Signa tulit cū ꝑma truces amētia dacos. Facūdꝰ: dia graculꝰ glacinia machina macero. Oui. Maceror iterdū q̄ sim tibi cā dolēdi maceries. Thracya t hracys vacinia. Et q̄ b ꝛ p hn̄t vt braca ce. brachiū pacis placo paco Pacuuiꝰ ex his paciscor: placet baculꝰ ꝛ a brachis deducta: vt tribrachꝰ. Spacior et spaciū breuiāt pachinus Ouid. ꝑter aliorū morē in xiij pducit̄. E quibꝰ imbriferos versus pachinnus ad aultros. Vacillo ancipitem habet.

Ad super rapiam: sed longum ponitur adam

graditanus

Et clades fadus vir gadilon: & sata gades.

vrbs hispanie — flu. archadie — radico

Gadir cum ladon radix cum germine rado

Suada et suadela.

Suadeo cum natis spadix: traducere trado

a vas vadis.

Et vado vadis breuiando vadumq̄ vadisq̄

Anceps gradiuus: communis vt adria: adastrus:

A ante d. ¶ A ante d corripitur vt vadū. Tolle adā. vt apud. Seduliū clades gradiuꝰ q̄s Ouid. in metamorphoseos sexto corripuit. Et genꝰ a magno ducēte forte gradiuo. Vñ dubiū est origine sed adria ꝛ adrastꝰ politu: natura eī corripiunt̄ sed muta ꝛ liquida cōem faciūt primā. Gades gaditanus gadix gadilon. Ladon fluuiꝰ rado radico radix suadeo spadix trado traduco vado vadis.

A rapit f. pro teste vafer: signabitur apher.

¶ A ante f corripitur vt vafer. Apher autem et aphrica potius per ph notātur Apher proprium producitur.

Ag super breuians agalma: ageaq̄ demam

Et dago lagus seu lagana magoq̄ si dux

Adsint & magalia: sagana sagaq̄ sagus

vt ꝑsagio: ꝑsagis ea presagus.

Sagio cum natis: breuiando sagumq̄ sagaxq̄

vt sagarius: sagacitas

Queq̄ ab eis duces strages & stragula longes.

genus teli

Tragula tagitia & tragemata: vagio necnon:

pagus pagina fagus
Vagina & p vel f sibi præponentia: preter
est em cōmune
Flagro fragor fragilis plaga rete vel ora flagellum.
At seu sint ab ago seu non deducta: notabo
Ambages vel go: compago coagula necnon
Compages contages & contagio siue
Hęc contagia plura: repagula consociabo.

¶Uirgili⁹ pmo geor. coripuit flagrāti. vñ flagro flagrū & flagellū naturalit cor repta putē decit aūt. Per gētes hūilis strauit pauor ille flagrāti Sulpiti⁹ dicit tragema & tragula venire a trago i. comedo nō a trago hirco qr tragedia & tragic⁹ indeinata corripiūt primā in qua ipse olim errauerat. Sagū genus vestis corripitur. Iuue. An saga vēdenti nubat & c. Sagax etiā corripit: sed presagiū pducitur Ouid. iiij. tristiū. Si quid habēt igit vatū presagia veri. Sulp. ¶A ante g corripitur: vt ago sagū et sagax: excipe agalma age a dago plagus magalia saga sagus strages sagio stragula tragula tragema qd non a trago hoc est hirco: sed a trago hoc est comedo deducit. tagitia vagio vagina et q̄ habēt p vel f: vt fagus flagitiū flagra flagito pagus paganus pagina plaga: ex his demunt flagro flagellū fragor fargilis & plaga quādo regionē vel rete significat A ante g

A super l rapies: producens ales & ala
aleo & aleator
Alea cum natis: a lecto ac halitus halo
.i. ceteris casibus.
Dum primę: alipedes cum fratribus alia flumen

¶Errat cū seruio nestor putās illic quas alie clades esse fluminis nomē: vt Beroaldus ānotauit. Sulpitius addit balista positione longū tu addes.

sic & cala nomen
Balo ballena & calo caligoqꝫ nomen
arbor nauis et pomifera & malula.
Cum natis halec: malus non mobile: mala
i. pro maxilla.
Mandens & malum dum pomum maloqꝫ verbum:
palatium producitur etiā a sylio lucano statio ouido.
Palo pal antes forsan pallatia: palus
qr palus paludis corripitur.
Dum palifacit: & qualis seu qualea qual us:
Aenei. iij. Et salentinos obsedit milite campos.
Scal ec & hinc squalor: salentinus superadde.
scalaris figura geometrica & color rhetoricus.
Cum natis squale: sc alena & talus: & inde.
Talaris. talis dans talio. taleaqꝫ addes.

A añ l. ¶ A añ l corripit vt alũnus: Tolle ala ales alecto alea halit⁹ alipes halo halas alia fluuius balo ballena ballista. caligo calo calonis. halec. hec mala hic mal⁹ hoc malũ pomũ & hec malus arbor: palo palãtes pal⁹ pali palatiũ. Martialis ꝓducit qualis quale a qualus scalena squaleo squalor. scale talus talaris tal⁹ talea et taleo.

A super m tardo dissyllaba cetera curto.

ex bissillabis populus est vmbrie — cremẽto notũ

Hic amo tolle: camers chlamys & dam⁹ adde famesq;

insula est in mari egeo mare

Atq; samos: tamen atq; tamos fortassis & hamus

.i. ex polisyllabis — corrigit in medio haste: metali densa & lata pars.

Hinc amitto trahas amentum lamina necnon

non lamius — .i. dic

Dametas & lamentor: sed latmius ede.

A añ. m ¶ Sũt tñ q lami⁹ legãt & lõgã sentiãt: latine vero striges & lamia famili a nobil rome pmã corripiũt. Iuue. hoc nocuit lamiarũ cede madẽti. Sicut aũt amitto pmã ꝓducit ita & amoueo hora. Sed tñ amoto q̃ram⁹ seria ludo. Silr amẽs p regulã simpliciũ norma. Uñ amẽs & aui⁹ poti⁹ dicã ab a latino q̃ a greco duci: vt sit amẽs diuis⁹ a mẽte aui⁹ a via. Apt⁹ aũt p remouet & ita corripit. Sz ad institutũ audiam⁹ Sulpi. ¶ A añ m ꝓducit vt flamẽ. ham⁹ vero sol⁹. Iuue. corripuit vt dispositis ꝑdiues hamis vigilare cohortẽ vbi quidã ecthlipsim malunt: excipe amo: chlamis: camers: dam⁹: fames cũ suis samos tamos & tamẽ. Itẽ oia pollisyllaba: vt amem⁹ amicio amita ꝑter amitto amentũ lamina lamẽtor. Dametas.

A super n breuies: sanies: cano: siue canalis

Vir planus atq; magnus: sed demitur anulus anus

cani canesco canicies & — canonicus

Duth podex: canus cum toto sanguine canon

fenerator mulier — filia acrisij

Canabis & danus dane: at danae breuiamus.

flu. germanie

Danubius longum est: et ganeo sed ganearum

a prudentio

Correptum scimus: sed granum: ianua: ianus

tenuis barba

Ianitor & lana & lanugo lanitiumq;.

adiectiuũ et immanis

Manes a maneo nisi sit: vetus adijce manus

verbo — vt prophano

Maneq; cum mano: manum coniungito phano:

hora. planus pro viro seu deceptore in epistolis corripit

Et phanum phanus cum planicie quoq; planus

.s. fetus

Panis: pan panos rana & ranunculus ejus

vt sano sanitas. vanesco vanitas

Et trano sanus cum prole: & sanguine vanus.

¶A ante n corripitur vt cano & canalis. Deme anulus anus pro podice caneo ca A ante n
nes canon cani canicies canabis: danus dane. Sed si trisyllabū feceris corripit
danubiꝰ granū ganeo Prudētius inusitate dixit. Ima pati laxa ganearū lege te
neri: ianus ianua lana: lanugo mano: manꝰ: manes: manus vetus nomē: nanus
phanū: phanus: planus: panis: panos: rana sanꝰ: sano: sanitas sed sanies corru
ptꝰ sanguis corripitur nec a sanus deducitur tran ovano vanesco.

A breue fit p super signa appia & aphricus apher
Apulus: hinc flaccus tamen inquit apulia: at apis:
Bos: apenninus simul apidanus dabo longis.
qꝛ cōmune
Crapula capadoces capetus fors mappa duplans p
Lapaqꝫ cum papa papas pus. papilioqꝫ.
Et verbum papo napus cum lapathe napo
Sic papinius & rapa & saphirus habens p
Duplex: & sapis fluuius saperdaqꝫ noris
Sapoqꝫ cum vapa nec non & vapulo longa.

¶A ante p corripitur vt apud. Excipe aphrica apher apulus apulia quā i tertia A ante p
carminū cōtraxit Hora. Altricis extra limen apulie: appia autē via & appiꝰ p ge
minant apeninus apidanus; crapula, capadocia lappa lapathes herba mappa
papas papus papa papilio papo papinius rapa saphirus Sapis fluuiꝰ saper
da sapo vapulo vapa.

A q corripio sed compositiua notabo.

¶A ante q corripitur: vt aqua aquila. Aduertenda cōposita vt quaqua quaqꝫ ne A ante q
quaqꝫ q̄ ab ablatiuis longa sunt.

A super r breuio tamen aridus areo demo
Area & aruncus quando est pilus at sit aruncus
Dum gentes signat quarum vrbem arinca figurat
Est hara porcorum sed dicitur ara deorum
vꝛbs messenie. Sta. theb. iiij. Region areneqꝫ &c.
Longum est arenę fors arabiam superadde:
Barium item & baris sed barrhis r geminabis
Charus bis: carex & carica: caria forsan
Vt cares clarus cum natis clareo forsan
vt faris fari flare nare stare.
Dareus: crescens verbum præter dare quoduis
Glarea seu gnarus: cremento quod patet harum

Iarus item larex: fors: larus larius addes
Larinas larissa simul larisaqꝫ iungas
Cum natis & marubia seu garrio verbum.
R forsan duplans: societur taraco narix
Narea naricia & nares & pareo parens
Participans eius: pharus si sit mihi vestis.
Nam si sit turris siue insula corripietur
Cremento quarum: coniunctu noscito quare
.i. compositione
Varix varico varucaqꝫ: non varicosus
Sed varus rarus lõges: variando smaragdus.

A ante r ¶ A ante r corripitur: vt haruspex. Tolle areo area aridus ara pro altari Arumerus pilus caprinus arinca arene arabia producit Propertius Nonnulli corripiunt precipue arubus barium bara baris: charus carus carica caria clar⁹ clares carex. Darius rex flare faris plarea gnarus harũ iarus larex larus larius larissa narix narea naricia nare nares pareo pharus pro veste quarum quare rarus raresco stare var⁹ smaragdus Martialis quandoqꝫ produxit. Sardonicas smaragdos adamantas iaspidas vno Et Prudentius. Has inter species smaragdina gramine verno.

vt suasit rasit suarus rasus
A super s breuio sed supradicta notabo
Asia longa palus breuis est prouincia nobis
Additur Asopus productis basia casus
Caseus & proprium casellius addito nasum
Nasoqꝫ nasurus: phasisqꝫ & phasias inde
Adiunges sasum vas vasis pluraqꝫ vasa.

A ante s ¶ A ante s corripitur vt asia Excipe asia pro palude asopus basiũ casus caseus caselli⁹ ꝓpriũ nasus nasũ phasis rasus rasilis suasit sason vasa.

At super breuies: tamen ater & atria demes
Ac atramentum datur attellanaqꝫ iunctum

De A in primis ſyllabis

Atellę necnon atinę: blatta duplans t
Bratteola & cattus: vel mobile ceu catus ede.
Catholicus crater crates ex vimine clatrus
vt: ſtaturus flatus ſtatur natus latus a latu.
Catillus ſimul & quæ diximus antea fatum
Frater ſeu gratus grates & gratia gratis
Gratulor & grator latus dum mobile: lato
Vt pater eſt latu: latus laterna vetuſq;
Matur: maturus maturoq;: mater & inde
Matrix materies metertera materia atq;
Matrona & natura ſimul mattheus habens t
Duplex: latona & naſcor ſata: ſit platea anceps
Pratum: & t duplici quod ſcribunt quattuor: atq;
Quaten⁹ anterior quod pars vt quatinus addit.
Et ſterno ſtratum vel nomen: ſto quoq; ſtatim
vaticanus vaticino
Non ſiſto: iungit: ſtaturus: nataq; vates
piſcis a ſqualore dictus — fluuius
Squatina ſaturnus ſed Crathis dicitur anceps
Sit commune natrix & atlas & atrox & atrides.

A ante t corripit: vt quater. Deme ater atrementum atrium attella attelano atina a blatio blata blactio: q: a blax. Blatero. hora. in ep'lis corripit exẽplo Lucilij qui dixerat. Deblaterat plenus bonus ruſtic⁹ cõcinit vna. brattea brateola cattus catta auis habet t duplex: catus p ſolerti corripit catholic⁹ crater crates viminee clatrus. Crathia fluuius hʒ ancipitẽ: flatus fatus frater grat⁹ gratia gratis grator gratulor latus adiectiuum. lato laterna latum latus latur⁹ maturo maturus mater matrix matuca matertera matutinus materia materies mattheus natura natalis pratum: platea vero anceps hʒ: quattuor quatenus quatinus ſtatim qñ fit a ſto. nã a ſiſto fere corripit̃. ſaturnus ſtaturus vates vatican⁹ a vaticino. Sed Matho. matella matinus ſola ma corripiunt. A ante t.

vt auerſo auerſor auello auulſus
A ſuper u breuies: quod ab a fit vt auius abdes
dauidicus
Et dauus dauid: cum natis: gnauia gnauus.
ignauus ignauia
Nataq; gauiſus lauinia: forte lauinus.
mauult mauultis
Mauis cum ſociis mauors vt nauigo nauis.

vt prauo prauitas

Nauitaq; & prauus cum germine: pauoq; rauus

clava clauis clauus flauus flaueo flauius

Suauis cum cunctis quis presit l addita mute

A ante u

¶ A ante u corripit vt auis. Deme auius clauis claua clauus dau⁹ dauid dauidis flauus flaueo flauius: gauisus gnauus lauinia lauinius pducit & corripit mauis mauult: mauors nauis nauigo nauita: pauo prauo prau⁹ rau⁹: suauis: et reliqua que habent mutam ante l.

vt axis saxis gaza lazarus.

Ast x cum zitta producunt a positura

A ante z

¶ A ante z pducitur: vt gaza lazarus

EB sequens breuiat: creber cum bebricia aufer:

Crebrenus debes & debilis ebrius addes

vt ebibo ebulio ebalus ebalia ebalius. prebeo prebibo.

Ex e compositis aut diphthongo notitandis

vt flebam nebam. rebar nebo rebus sebus

Notaq; crementis ebosia: forteq; febris.

vt si dicatur nebilis vt implebilis

Ebelis ex ebam seu flebilis: a pleo nata

Glebaq; cum glebo: phoebe simul hebrus & hebe.

plebiscitum phebas.

Nebris plebs plebis plebes cum sãguine phoebus

q: seuum potius

Diphthongo: thebus quod equus: si dixero sebum

et inde sebetis: quia thebe thebes: & thebe thebarum.

Sebetus thebebis: tre bula zebedeusq;.

E ante b

¶ E ante b corripitur: vt lebes. Excipe creber crebeo crebrenus debilis debeo debitũ debilito: ebrius ebosia: flebã febris q: a feruẽdo. Sed seren⁹ corripuit. Flebilis gleba glebo hebrus hebe. Nebã nebo. nebris ebalia ebalus. plebes plebiscitũ prebeo phebus phebe phebas: rebus rhebus equus rebar. sebum qd rectius seuum dicit. sebetus fluui⁹ & inde sebetis nympha. Virg. in. vij. Obule quem genuisse telon sebetide nympha. thebez ebeus. Iuuẽcus. hinc tunc zebedei coniunx submissa rogabat. Ebur semper corripitur in quo errauit nestor.

E c sequens breuiat: diphthongus plurima demat

Vt cæcus cæco per c scripta: œconomusq;

Oechalia & fœco fœcus fœcundus & echo

Fœcas fœx fœcis cum natis grecia grecus:

sic mecho .i. copõne

Lechytus & mœchus diphthongo: compositaq;

vt pco pronũ pceps precipuus

Mecum: mœcenas velut a pre plurima: ponas

Vix precox dubium: breuians preciam preciumq;.

Et precor: at longis sit iuncta parœcia necnon
.i. imbecillis
Imbecillus & is seu sęcula secius atq;
mecū tecū decipio ꝑcordia
Securus vecors me: te: se: cum sata de prę
vt recula a res specula a spes: Chirotheca.
Et quæ diminuunt a quinta: iunctaq; theca.

¶ E ante c corripit: vt secus. Excipe cecus ceco echo fecūdo fecūd⁹ feco fecas fecus fecis: grecia grecus lechytus mechus mechor mecenas mecū economus parecia preco preconium preceps precordia precipuus seculū securus seci⁹ secū tecū ⁊ theca: q: thece dr̄ grece ⁊ vtraq; per ita scribit. inde bibliotheca chirotheca. — E ante c
ab e de pre se: vt educo deduco preditus edo editus seduco.

E d super rapitur: sed compositiua notentur
Longum sit cedo nisi pro dic dixero: credo
Dędalus ac ędes diphthongo sicut & hœdus
.s. a diphthongo
Qua sine dic edulus: deducens hœdulus illinc
Sicedon medon pedo. dor. tedaq; dices:
Et fœdo fœdus cum lędo mœdia mœdus.
Et mędea simul pręs prędis: iunctaq; de prę
.i. predor
Nata simul pręda & prędo dor pediculiq;
nomen et verbum
Pedico rheda & sedo seu sedulus atq;
Seditio sedes & sęda & tedia tedet.

¶ E añ d corripit vt sedeo. Demo cedo cessi: cedo cecidi: credo dedo deditus dedalus edo editus edes edituus edilis edituz hedus fedus fedo ledo medea media medus predo pres p̄dis p̄diū p̄ditus predo preda predor pedo pedis pediculi pedico rheda sedulus sedulitas seditio sedo sedabile sedes tedium tedet. — E ante d
Cedrus natura breuis positione cōmunis est.

E super i breue fit ni quę lex altera demit.

¶ E ante f breuiatur: sed aduertenda compositiua — E ante f

E g super rapitur: sed compositiua notentur.
Et nota ex dictis velut horum plurima dego
degenero
Degener & proles egistus & ęget & ęgon.
Aegis & ęgyptus necnon ęgeus & ęgę.
legalis legitimus leg fer
Aegoceros lego legas: a lege creata.

vt regula regina
Pegasus & quod rex producit rhegium & ante
inter deriuatiua q: a rex venit.
Tagula signatum regaliolusq; notandum.

E ante g ¶ E ante g corripitur: vt lego. Excipe dego eger egroto egyptus egregius ege et egon egoceros egle lego legas et leges pegasus regia regina rhegina rhegium reges regulus regale rogaliolus auis regula tegula.
.s.i. Est enim fere positio vt meio peior eius.
E super i nisi sit vocale nequit breuiari.

E ante i ¶ E ante i consonum semper producitur: vt peior
vt Lelaps per ae in prima turbo venti procella vnde nomen canis Metamor. iij.
E super l tardant dissyllaba: cetera curtant
vt delius a delos ex dissyllabis genus nauis
Ni sint a longis chelis hin. celer a bde celoxq;
hedera a lelex carie populus .i. meles
Et gelu helix leleges melos & melus & mela: lesq;
Et melo sciue scelus telon & velut: icq; velimq;
.i. ex polisyllabis: vt deleo delibutus delinquo delictus prelibo
Hincq; sata. elleborus geminans l belua desit
Delicie cum delubris electra velut trum (.i. electrum
Legendum enim docet Politianus liquido ve potest electro non potestur
Quod breuiare nefas sociabimus elisiumq;
.i. sol
Cum tota sobole sic helios heliadesq;
Fors elegia ni iubeas elegeia dici.
ostrium nili
Prelia pelusium pelignum pelion anceps
Pelamis & spelea simul spelunca: viriq;
Telegonus seu thelemachus seu telephus atq;
sepa zelo deducitur
Telemus addatur velabrum zelotypusq;

E ante l ¶ E ante l in dissyllabis producitur vt velum & deriuata. Deme chelis celer gelu helix leleges mel os melus meias mela meles scelus telon velut velutivelim. In polisyllabis vero corripitur. Excipe belua delitie delicatus delibutus deliquo deliquas delubra delictum delius elisium electrum quod semel Vergilius artificiose corripuit Quod fieri ferro liquido ve potestur electro. electra prius elisius elegia de quo i fra heliades: plurium pelusium: pelusius pelignum pelion spelea speluca zelotypus.
vt prohemium cemiterium per oe.
E super m breuio diphthongo scripta notabo
vt demus flemus itemus
Clemens cœmentum: crementum & nota per ipsum
demum demo demon demosthenes & emulus
Demens mum. mo. mon. mos. demophoon superadde

emitto emineo: demitto premitto: femoueo.

Aemulus e. de pre. se. iunctis eminus atq;

diphthongo

Emathia emolumenta: simul cum fœmine nota est

Fœmina phemonoe nemo sociatur & hęmus

Hemi cum natis hemina hemistichiumq;

Plemirium, necnon & præmia pręmior atq;

vt remigium & semino

Remus non proprium remex cum germine: semē

Semis cum natis vt semita semodiusq;.

Schema: simnl duplans m stemma & temo moreris

¶E ante m corripitur vt emo. Tolle cementū cemiteriū clemēs clemētia cremē tum. demo demens demū demon demus dementia emulor emulus emineo ematħia emolumentū eminus femina femine flemus: hemina nemo plemirium premiū premio remigio remus sed nō propriū remex semen semino semita semis semodius schema stemma stemus. temo de temeto in quo cōis est dicemus. E ante m

E super n longum sed enimvel enyo & enipeus.

Atq; fenestra frenesis item frenesis prius absint

Et penus atq; penu penitus penetro atq; penates

Hisq; menetiades nasonis epistola iungit

Et zenium: atq; quibus b. g. vel f. v. t. caput sunt

Benacus longo venum seu veneo vena

Venor item senus seu senio schenobatesq;.

Strenuus & splenis splen strena & scœna simulq;

Tęnarus adijcitur cui tenia tenaq; detur

¶E ante n pducitur: vt fenū. Excipe enim enyo enipe⁹ fenestra frenesis & menetius. vnde Ouidius in epistolis Ipse menetiades tunc cum tradebar i aure Itē penes penus penitus penates penetro xenium. Si vero precedit b. vel g. vel f. vel t vel u corripitur preter benacus. veneo venum vena venor senus senio scena splenis strenuus schenobates strena tenia tena & tenarus. E ante n.

Ep facit curtum sit cepa & cepe remotum.

Cephisus. ceheus. cephenus & epolus epi

Epitides necnon epirus & æpia sæpe

Achepar. repo tamen abbre uiabo repente

Hincq; repẽs ortum sepes pio. sepia sæpę
Rep̄perit ę positu seu reppulit æstimo nctum

¶ Dico hincq; repens ortum id est a repente aduerbio q: a repo verbo producit sicut ipsum verbum vt tibullus. Jam subrepet iners etas nec amare licebit Dicere nec cano blanditias capiti Sulpitius.

E ante p ¶ E ante p corripitur vt tepeo: deme cepe cepa cephisus cepheus. Ouidi⁹ metamorpho. iiij. Juppiter eripiet conanti mittere cephe⁹ Et iterū Telaq; cōijciūt & sunt qui cephea dicant. Cephenus. Ouidius metamorpho. v. Hic quoq; cephenum post regem primus odites. Epitides eneidos. v. Epitides longe dedit sonituq; flagello. pirus epolus epi cpia hepar preputia prepes repo Uergilius tamen dixit Quo ruitis quove ista repens discordia surgit: repperi reppuli: sepe: sepia: sepiola sepio sepes.

E q corripiet tamen ęquor & æquus & æquo
Aequicolus populus nequam cum prole vel a ne
Nequicq̄ vel nequaq̄ nequis quoq; nomen
Nequo nequorsum ceu sequana sequanus absint:

¶ Dicit nequis nomen: quis a nequeo nequis verbum corripitur nequis autem compositum est a ne & quis verbum cuius &c. Sulpitius.

E ante q. ¶ E ante q breuiatur: vt neq; excipitur equor equus equo equalis equicul⁹ populus proprium enim corripitur: nequam nequitia nequicq̄ nequis nomen nequeo: sequana sequanus sequanicus.

fiere. nere. rere. rerum.

E super r rapitur sed supradicta anotentur
Berillus tolles berytus cerete ceres
Dans etis adiunges & cerula ceruleusq;
Cerussa & ceroma simul cerinthaq; chere
Cærulus & clerus seu cæra quod es facit æris

& erugino

Eruca erugo simul erigone eridanusq;
Erumna eretum feronia & anrea dictum

fors q: dubia est prima.

Feralis flerem: sacra fors feralia iungam

heroicus &c. heredo hereditas.

Heros. herois: cum natis hęreo & hęres
Hęresis eripyle mœris seu mœreo noris
(Sed meror mereo sine diphthongo breuiabo)

.i. neritos .i. neritum vt plerīq; plerūq;
Ferię item quidam tendunt cum germine: noſq;
Nerio tos vel itum: nereus & plęra ſatumq;
Peraq; cum pero ſeu quęro ſpheraq; ſpero
ſeres et ſericū ſerea ſerie ꝛ ſeria ſerioꝛū nomē canis
Serus res ſero: bis ſeria theraq;: theron
et vera a ver
Verus veratrum veris verucaq; vero.
xerampellinus
Verona a xeros pto ſicco zetolophuſq;
Terius geriones ſocientur merioneſq;.

¶ Non opus eſt admonito cremēta ſemper adnotanda vt flerem nerem rerer fle ronero: ꝛ in noībus rerum. Item deriuatiua ſeq̄ naturā ſimpliciū vt ſicut herus corripit ita ꝛ hera herilis: ꝛ ſicut cler⁹ pducit: ita et cleric⁹. ꝛ ſicut cera ita ꝛ cere⁹ addi quoq; pōt grecū chere. i. ſalue: ſed quia grecū a quibuſdā pretermittit. Serū aūt qđ corripit eſt liquoꝛ a caſeo defluens. Uerg. in geoꝛ. Paſce ſero pingui. Sꝫ ſerus ſera ſerum et ſerum et ſero aduerbia producunt primam vt idem in eiſdem Deniq; quid veſper ſerus vehat. Erumna autem nunq; niſi a ſumme imperitis corripitur. Sulpitius

¶ En ante r corripitur vt her⁹ ſerum. deme heryllus clerus cera cerulſa ceroma cerintha cerul⁹ chere ceres ceretis: ꝛ cerete ceretis: eruca erugo es tris. ero eras erugino erūna erigone eridanus eretū feralis feronia flerem: heros herois. naꝫ ppriū corripit. heres heredo hereo horriphile cōe habet mereo merens neris ne ritos neritum nerien nerio. pleriq; pleraq; pera pero quero rere ſpero ſpera ſiue phera ſeres ſerus ſero ſeria ſericum ſerio. thera. vero verax verus ver veris ve fratrum verona veruca xerampellinus. E ante r

E ſuper s longum eſt: commune meſana vęſeuus
At veſulus rapitur reſina atq; veſuuius: inde
vt ſyntheſis
Veſuius aut fiet: veſeris theſis adde ſatumq;

¶ Si Ieſus vti a grecis ſcribit ꝛ pfert triſyllabum eſt non eſt huius loci: qꝛ non in prima: ſed in media habet e longū ante s. Alexander tamē impeite biſſyllabū fecit et vtrāq; corripuit cum non e ſed ita id eſt e longum habeat apud grecos ꝛ i vltima d phthongon que lōga eſſe debet vt vbi de vltimis ſyllabis loquemur dicēdū erit. Reſinatus apud Iuuenalē duas priores corripit: quid enim reſina ta iuuentus. Pylades tamen dicit Reſinam quoq; pducūt aliqñ poete Sul p.

¶ E ante s pducit vt ceſar. excipe veſulus veſeuus veſuuius qui quādoq; dicit veſuius. Syllius. Euomuit paſtos per ſcła veſuuius ignes. Ueſeris. Theſis ꝛ ei⁹ compoſita. Ieſu frequentius pducitur: in quo more grecorū. i. apđ barbaras na tiones conſonantem in vocalem conuertunt breuem preſertim iuuencus ꝛ ara tor chriſtiani poete vt infra latius oſtendemus. E ante s

betula betulum.
Et facit longum. breuiando betulus alumq;
Adde etiam atq; fretum geta: teſq; heteroclytus: adde

Et metus atq; meto metuoq; metalla metaurus
latinum enim pducitur
Que meta dat grecum non romanum: metaplasmus
petilia peto petrus veto vetus
Dicta thetis thetidis. p vel v quibus est caput aufer
pterq; vt pletus impletus
Hinc petus preter cum prole vel a pleo pretor
.s. sylabe hetruria
Sint primae hetruscus metreta metrūq; retroq;
Cōmunis: tethys scythiae seu creta sit anceps.

E ante t ¶ E ante t pducit: vt etas. Deme betula betulus betulum. etiā fretū geta hetruria hetruscus heteroclitus metuo metallū metaurū metrū retro thetis thetidis nā p vxore oceani pducit & corripit tetricus tetrarchas tetigi tetēdi: & i qb⁹ p aut v precedūt e: vt petrus petra peto veto deme petus preter pretereo pretor & pletus. Cretam p regione in scythia flaccus corripuit.

neuus leuus
Et super u tardes vt seuus: deme seuerus
Et breuis atq; leuis dum non grauis: & leuo verbum

E ante u ¶ E ante u cōsonāte pducit: vt euum. Excipe breuis leuo leuis qñ significat nō graue: seuerus. Addit alexander beuer qd videat an latinū sit.

vt ibo quibo scibo ibam &c.
IB rapit non dicta prius: sed fibula gibus
Hibrida & hibernux simul ibis libero liber
Mobile vel bacchus: libertus liboq;: liba
antrum. quoddā. libetris libro libella
Libanus interdum: libretus libra satumq;
et sibilo
Sibilus & scribo vel scriba & scibile: tibur
pro fulcro et musico
Tribula tibicen bis: tibia iungito vibix
Quod vibex dicunt viburnum vibidiusq;.

I ante b ¶ I ante b breuiat: vt iberus. Deme fibula gib⁹ gibosus hybern⁹ hybridas ibo ibis ibidis. libo libū libero liber p libero & baccho: libert⁹ libanus i quo aliq corripiunt libro libra libert⁹ libetris libella quibo scribo scriba sibilo scibo vet⁹ scibilis sibilus tibur tibia tribula vibex viburnū: vibro natura breue: positu cōe ē

Ic rapit. preter dico cis ficedulamq;
icaria
Ficus & ico: icon simul: icarus icariusq;
Icariotus & iconium licas & licia: mica

Micylus a nice nicander nicoleosq;

Niceteria seu picenus picaq;:picus

sicuti.

Et picens:sicut cum prole vt sica:sicanus

Et sicheus habent communem:sicelis autem

Et sicania producent:siculus preuiabit.

spica spicum

Spicula cum spico spicus cum coniuge trico

fluuius prope papiam

Triceni cum vicenis sic ticinus atq;.

Vicus vicinus vicinia longa tenemus.

¶I ante c corripitur vt dicax:& que videntur ab eo cōposita vt fatidicus Excipe dico dicis ficus ficedula ico icis icon icar⁹ icaria icariot⁹ iconicū liciū Mica Mecylus. Oui. xv. metamor. Micylus illius dijs acceptissimus cui nice niceteria pica picus picens picen⁹ sicut sica sicarius Sicheus cōem habet spica spic⁹ spicū spiculū sicelis sicania sicanus sicilia:sed sicul⁹ & sicanus corripiūt:vt ore arethusa tuo siculis confunditur vndis Vergi. Fida reor fraterna erycis portusq; sicanos:alibi tamen dicit idem Vergi. Sicano (aut sicanio) pretenta sinu iacet insula contra:trica trice tricenu & hmōi forme. ticinus vicus vicinia vicinus. I ante c

Id facit longum:tamen esto sydonia curtum

vrbs dorica montes arabie.

Vrbsq; cydon cretæ cnidus & cnidius didymiq;

Et didyme atq; fides quod tertia quinta ve flectit.

At fidus longum seu fido infidus habebit

in prima syllaba hec duo nomina

Curta fides generat tibi perfidus atq; fidelis

vrbs syrie.

Ast ideo rapies & idem neutrale:& idume

Sic & idumeus vel idoneus est & hydaspes

& cōposita equidē siquidem viduis:bidens tridens

Adde quidem:seu que preponunt v b simul t

.i. stridor.

At longum strido dor strideo stridulus edo.

hydros hydra hydropicus

Anceps gignit hydor:fidenaq; siue fedene

Atq; cydon proprium maris:at breue sit fidicinum.

¶Sulpitius addit que p ante i habent vt pridie sed credo producendum vt pridem:iampridem Notum est q quidam et idem masculina sunt longa vt idolum quia per ei grece scribitur si Ion etiam producitur Vergi. enei. primo Teucrum

nemini sidona venire. fidi & scidi preterita prius curta diximus Sunt qui putet midas corripi sed lōgū notaui. vt apud Ouidiū. Unius sermo est mide nec deli aures. Et persiū volūt scripsisse Auriculas asini. Midas habet vbi est q̄s nō h3

Jante d. ¶ J ante d pducit vt sidus demitur cydonia cydon Sed ppriū potius pducit vt etiā Seruius docet Cuidus cuidiuū didyme fidene fides fidei fides fidis fidicu la fiddelis Sed fidus pducitur. Jdeo idē neutri generis idume idumea idoneus hidaspes quidē & q̄ hñt v ante i. vt video b biduū p vt pridie. t. vt triduū. preter strido strideo hydra vero hydropicus hydra & hydrops cōmune habēt.

I super f tarda bene signans compositiua

Jante f ¶ Raro autē reperitur nam typhis typheus griphes ipithus diphil⁹ & similia per ph scribuntur. Cōposita autem fere corripiuntur: vt bifidus trifidus bifrōs biformis triformis Sulpitius. J ante f pducitur. excipe composita.

I g rapit veluti figulus: tamen aufero bigæ

digestum digredior

Digero cum reliquis a di: cum fligere fliga

Frigellæ & fligo flige frigutio frigo

Frigeo cum natis seu frigus frigidus adde

lacus lybie

Frigil gygeus ligna arida phria pigæ

Pigargus seu sygæus necnon quibus s t

Sūt caput. hic breue styx. anceps strigil abde strigesq;

Triginta longis vt viginti sociabis.

Jante g ¶ J ante g breuiat vt rigeo. deme bige digero figo flige fliga fligo: frigutio frigil la quibus duobus velut fictitiū non vt a frigore quidam addubitant frigeo frigus frigil gigeus lacus piga pigardus phrigium lignum aridū sygeus & q̄ habent st. vt stigo preter styx stygis: strigil. Persius corripit Juuenalis pducit Striges quoq; corripitur & producitur: sed rarius triginta viginti.

vt bilibris bilinguis.

I super l tardo: quę dat bis tolle. chelidrus

Atq; cylindrus vti ciliumq; cilixq; filixq;

Ac hilarans hilaris vel hilerda & hylas vel hylax et

His lilybeus erit iunctum & quandoq; miletos

Non milesius: ast vrbs: ipsa lilea: legumen

Dum milium: milo dū proprium: pyladesq; pilusq;

Et pila qua ludunt: pylius pylos atq; pylene

Atq; philoctetes phileros philera atq; philetas

vt philippus philomena
Atqꝫ philos generata philostratus ac philomela
vt siler. siligo. stylus.
Sicqꝫ philistęi: simul s vel t pręeunte
quia melius corripitur
Syla & psilotrum thyle & vix tilia tardant.

¶ I aute l ꝑducitur vt bilis Excipe bilibris cylidrus cilindrus ciliū cilix filix hi laris hilaro ilerda lilibeus lilea miliū frumentū philomela pilus pila pro ludi instrumento philoctetes pylos pyli⁹ pylene. phileros philyra philos philetas philostratus. Itē que s ante i aut t habent: vt sileo siler silerus siliqua silur⁹ sty lus ⁊ tilie Thyle tamen producitur. ⁊ Syla mons. I ante l

I super m longum: sed tolle chimera hymeneus
Atqꝫ frequenter hymen: fim⁹ atqꝫ mimaillonis addes
Atqꝫ mimas ꝓmōte: Dymas nimis adde simon qꝫ.
Et thimus atqꝫ thimū simul & polisyllaba præter
quod nestor male vetat
Himera chimcrinos: bene simia simius addes.
Eorte & timæus bene productis sociemus

¶ I ante m ꝑducit̄: vt rima ⁊ Cymodoce. Geor. iiij. Deme chimera fimus hyme neus hymen qđ Ouidius ꝑduxit. Ut subito nostras hymen cantatus ad aures ⁊ Catullus hymen o hymenee hymen ades o hymenee. Alibi corripit̄: vt affuit ⁊ sertis tempora vincius hymene mimas mons Mimallonis nimis simon simul thim⁹: ⁊ polysyllaba: vt timeo Preter himera simia simius: necq corrūpas papini um apud quē legendū est. Infantē lingua nimium salibusqꝫ proteruum. I ante m

I super n tardans hinulum & tineam dubitabis
Ac inulam rapies veluti lino seu linio sic
Et linus atqꝫ nimis simul s c vel m præeunte
vt inclino
Iunctim nam crinis cum clinio scrinia tardes
.i. quibus ⁊ minotaurus
Quis synas sinum vas minos mina qꝫ iunges
Et mino actiuum cinipheus. cinama cynips

¶ I ante n ꝑducitur: vt crinis linea ⁊ linum herba. vt Geor. iij. Urit eīm campū lini leges vrit auene. Excipe inula inulus raro corripitur lino linio Lin⁹ ꝓpriū in Buco. Ut linus hec illi diuino carmine pastor tinea ⁊ habētia c vel s vel m añ i vt cinis: sino minor ⁊ minor verbū mine tolle sinū vas mina minos minotaurus I ante n.

I p super rapitur cyphus fortassu trahatur

¶ Negat eīm nestor cyphus debere scribi licet id Tortelli⁹ precipiat docetqꝫ male legi enei. vij. hoc pater Anchises cypho libabat ad aras cum legendū sit auro li babat. scyphus autem inquit: vt vere scribitur primā corripitur ⁊ sacer iplenit

dextras scyphus ocyus omnis. Cipp⁹ autē positione notū est sed mendose legerat idē Nestor: p cyperus: cyprus Pergamus igitur.

Cyperus griphes gripusq; at hypocrita raro
Hippos cum natis positu. simul iphitus: iphi et
Iphigenia satum: sicpipilo. pipio. pipo.
Ripa & riphei stipo cum stipite syphon
Scipio scipiades ac sipharium superaddes.
Scypulus aut scrupulus sed scripula rectius edes.
Stips stipis est curtum de quo stipendia fiunt.
vrbs que et sipont ū dicitur.
Sint sipus. typhis typhonq; & vipera longis.

I ante p ¶ I ante p breuiatur: vt hyperboreus. Demitur ciphus cippus cyper⁹ arbor gryphes hypocrites hippodates hippomanes et cetera ab hippos pipilo pipo verba ripa riphei stipes stipitis stipo syphon syphariū scrypulū Ouidi⁹ et Martialis pducere. Quinq; parat maratri scrypula myrrha nouē Flammarisve toge scrypula tota decem Ergo nec argenti sex scripula septitiane. Priscian⁹: qui in multis discicuit a superiorū vsu ter eodem in libello corripuit Gramma vocant scrypulū nostri dixere priores et reliqua. Stipendiū quoq; producitur q̄q̄ stips stipis corripitur Vergilius in diris. Aut inter varios veneris stipendia flores Catul. Indomito nec dira ferens stipendia tauro. Typhon qui et typheus pducta prima syllaba dr̄ vt in. v. et. vi. Luca. tiphis vipera.

I q corripiet: nisi liquor liqueris hincq;
linquens flu. venetie.
Liquidus & liqui liquetius & quibus est si
Corripitur siquidem: sed si vox bina licenter
¶ Siquidem autem vna dictio corripit primā quā siquidem diuisis partib⁹ producere deberet: Ouidius tamen licenter corripit.

I ante q ¶ I ante q corripitur: vt liqueo. Excipe liquor liqueris liquoris corripitur Liquidus a verbo tertie coniugationis producitur a secūde corripitur Lucre. li. iiij. Crassaq; cōueniūt liquidis et liquida crassis: liqui liquetius si quis.

I super r tradant disyllaba: sint lyra plectrum
Et pirus atq; pirū pira curta quirisiq; syrusq;
vt dirimo.
Tyros sæpe viri simul & polysyllaba præter
A pyr chir ve satum: pyrataq; chir onomosq;
Pyrula pyramides seu pyramus. attamen anceps
hispanica et corinthiaca.
Cum chiragra chirugrus erit duplexq; pyrene

Cireneq; & dyrachium raro abbreuianda
Et pyrenęum:pyrene hispana:styraxq;
Cyriacus dubito:pyrhois semper breuiando
Sed longis pyroma datur ceu sirius ardens
Liriope cum pirithoo sic t ithesiasq;
Ut diripio
Stiria tyrinthus thirinthius & sata longis.

¶ In ante r pducitur:vt lira p sulco.vñ z delirus z deliro media longa. Itẽ irem icirẽ. Cyrus. gyrus. Deme lyra pyrus pirũ pyra quiris syros z tyros qd anceps est. vñ Ouid. metamor. iij. A tyro hac pfugos posuistis sede penates: vir viri et polisyllaba vt virilis et syria preter cyriacus cyrene pyrata pyrula pyramis z pyramus: pyrene que pducuntur. Sed pyrene z cirene rarius corripiunt. Itẽ styria sirus piroma. tyresias chyronomos aũt chirographus chirurgia z chirurgus vident pduci z corripi posse. Marti. Chirurgus fuerat nunc est vespillo diaulus. Idem. Sed nil patrono porrigit hec chiragra est. Styracem Serenus corripuit. Quedam ppria pducunt poete vt liriope meta. 3. Cerula liriope quam quondã flumine paruo. z pirithous metamor. viij. pirithous valida quatiens venabula dextra. Item tirinthus et tirinthius a. um. meta. vij. Est via decliuis per quã tyrinthius heros. sic z alia forte inuenta his ascribes. I ante r.

I super s produco. bison crisis abde disertus
Ac isara atq; siser iungantur isaurus hysopon
Et miser ac miseret miseror simul & misereri
.i. coniuncta
Et nisi cum ptisana phisis & phthysis aut ptysis apta

¶ In ante s pducitur vt visus. Excipe bison chrisis disertus hysopum: licet greci p duplex ss scribant isaurus isaura: miser misereor nisi ptisana, cum cõpositis phthysis vel ptysis physis siser. I ante s

I t super rapitur. bithinia demo: sed anceps
Britonis & bithinus erit pariterq; britãnus
Et bitonia: sed longis pitheius adsit
Cliton clitũnus clitellę clitoriusq;
Criticus interdum. semper dis: diteo dito
aglis
Glitis & italia ac italus quandoq;: sed itur
iturus aũt vt itum corripitur.
Cremento patuit: lis litigo littera littus

Quę duo t duplicant: & mitis mitilus atq;
quia niteo: et nitor oris corripiuntur.
Nitor eris pithon seu pithagoras pituita
Nam in persio melius legitur. Sonita qui pituita &c.
Rarius: at semper pitisma & psitacus addes
Pyteleon ritus rito scio vel cio nata
sitis vt tricum
Ac sis sithonius seu sithon triticeusq;
Trito trituro trituraq; tityrus atq;
vt tritonius
Titan titillo triton tritonis & orta
genus potionis
Vito vitupero seu vitis vitaq; zithus

I ante t

¶ I ante t corripitur vt item. deme bithinia i quo Iuue. corripuit. Quāq; z cappadoces faciāt equitesq; bithini. Alibi vero producit. Donec bithino libeat ingulare tyranno. Bitonia Britannus producit. Lucre. Nam quid britānis celum differre putamus. clitelle clitorius cliton clitūnus. criticus cōem habet. Hora. vt critici dicūt Martia. Equalis liber est critice qui malus ē. dito diteo dis ditis glis glitis italia italus idifferens habetur: sed iturus corripit. littus lis litis litigo littera mitilus mitis mitesco nitor niteris pyton pytagoras: pituitam persius pducit alij corripiūt pitisma psittacus ritus rito scito scitor scitus scitum scitis a sū Pro persius. Sitis et in tuto semper amore pares. sithon sithonus trito triticū trituro triton tityrus titan titillo tritonis: vito vitupero vitis. vita zithus.

I super u longo: sata bis tris nix niuis abdo.

O ante t

¶ I ante u pducit: vt priuor. excipe niuis z cōposita cum bi z tri. vt biuiū triuiū biuadus biuolus triuolus.

OB super breuio: sed bobus gobio demo
Mobilis & mobus nobis & nobilis obex
.i robur
Sępius: obijcio positura robor & in bur.
Tobias vobis & forsan sobrius addes.

O ante b

¶ O añ b corripit: vt obolus. Tolle bobus gobio mobilis mobus nobilis obex obijcio: robor robur sobrius tobias vobis z q̄ hñt duplicē consonantem vt scobis imo corripit: hora. scobo sermonū vilibus in scopis in mappis i scobe quātus Silr probus globus scrobis corripiūtur Persius. nec cū scrobe nulq;.

O c corripitur: sed cocytus retrahatur
Crocio. coceius. foco: iocundus ab okys
Ocyus occeanum simul ocyor ocya nata

Ociroe phoce phoceaq; pocula phocis

Phocaq; procerus (proceres nego) plocius adsit.

Anceps focale est: procuroq;: quo sine de pro

vt pocero procedo procingo

Nata trahes: procio procor atq; procella notentur

Longaq; vox generat vocalis vociferorq;

¶ O ante c breuiatur: vt iocus. excipe cocythus foco verbū focale. Martialis. Cui nō couenit cum hora. produxit hoc focale tuas asserat auriculas. iocūdus ocyor oceanus ocyus ocyum poculum: procerus phoca phocis phoce phocea vocalis vociferor vocis a vox procuro frequentius producitur: quamq; Ouidius dixit Facito mea tela procures: Accius. Exercent epulis leti famulosq; pcurant. O ante c.

O d facit longum modus & modo curtat odor q;

vt rhodanus rhodope

Ac odos atq; rhodos simul: & polysyllaba præter

vt produco prodeo prodero prodigium.

Dodona & quę pro producit zodiacusq;.

¶ O ante d producitur: vt codex. Deme modus modo odor rhodos hodos via et polysyllaba: vt fodio preter dodona prodero prodeo zodiacus. poderis cuius secunda est longa primam potius corripiet a podos genitiuo greco. O ante d

vt a pro cōposita profugus ofella profugium

O super f rapitur: sed supradicta notentur.

Nam communia sunt profecto profundo profectus

¶ O ante f corripitur vt profugus et ofella quidam tamē profugium figurate pducunt. Tolle profero profui profici cor pfore offa scroffa. De his q̄ habēt pro docuimus supra. Inuenimus tamē profundo profectus et profecturus modo pduci modo corripi. Catul. has postq; mesto profudit pectore voces Syllius in. xi Impia demētis vulgi et vix tota profudit Iuuenalis Profectura domo sicula nō mitior aula Propertius hec quoq; pfecto ludebat Iasone Varro. Statius in. xij. Huc ego te coniunx ad debita regna profectum. O ante f

O g producit. logus & rogus & rogo demens

Et toga cum togula cui sit conforme togatus.

¶ O ante g pducit vt cogo Deme logos rogo rogus toga togula togatus O ante g

O super l rapitur boletus non breuiatur

Bolanus proprium bola & coliphia colum

Colo dum primę: sic dolia forteq; dolon.

Loligo & stolo simul oleager sociabo

Molior & moles molyros moliq;: nola

olenius a um.
Nolo ac olearos ſimul olenos & genus: olim
Polipus & proles prolixus polidamaſq;
proluo prolato prolongo pro labor
Prologus interdum ſic pro ſata ſolis & inde
Nata ſimul: ſolus ſolor ſolatia ſolers
O ante l. Solẽnis tmolus: legiq; aliquando timolus.

¶O ante l breuiatur. vt colo Excipe boletus bolanus ꝓpriũ colipħia c olũ colo colas doliũ molior moles molimẽ moly molyros nolo nola oli olearos olenos olenius polipus horatii. Delectat veluti balbinũ polipus agne ꝓlixus ꝓluo. ꝓles polidamas: Perſius. Ne mihi polidamas & troiades labeonẽ ꝓlogus qđ q̃nq; corripit. ſolis ſolariũ. ſolis horologiũ & pars tecti ſolus ſolor ſolatiũ ſolers ſolertia ſolennis tmolus: qđ triũ ſyllabarũ dicitur timolus aliĳ t.molius ridicula dicũt ſz cũ duarũ ſyllabarũ eſt ea ratione qua panthus vltimam protrahit.

O ſuper m tardo bromius comitor comes abdo
vt comare comatus
Et coma cum natis comedo chromis addo domuſq;
vt domo dominor glomeror
Cum verbo vt domius ſimul & glomus adde gomorq;
hypodromos homelia ꝓmãma. i. proania
Quodq; dromos vel home vel pro dat greca ꝓmetheus
momordi omaſum.
Sic homo cum dictis & homerus omitto nomaſq;
Et ſtomachus cum prole tomos tom iriſq; vomoq;
Sit ſemper vomer ſed vomica longa frequenter.

O ante m ¶O ante m producitur: vt nomẽ. Excipe comes comitor comedo coma Domus domo: dominus glomus glomero gomor momordi. Nomas omaſum ſed omentum ꝓducitur. Perſius Tot tibi cũ in flammis tunicũ omẽta liqueſcãt Omitto ſtomachus tomos tomyris vomo Neſtor home iungit cũ natis vt homelia.

O rapit n commune monos: ſed monichus abdes
Et nonus none cum zona ſeu preeunte
conor. dono podo.
C. d. p. preter donus atq; doniſa proneptis
In Buco. In medio duo ſigna conõ & quis fuit alter.
Et pronepos dictum legiq; conon breuiatum

O ante n ¶O ante n breuiatur: vt bonus. Tolle monos quod anceps habet monichus cẽtauri nomen. Item nonus none zona: & que c vel d vel p habẽt vt conor donec pono: preter donus Lucretius. At cũ membra donus preſentit frigida ſeruis doniſa pronepos proneptis.

O p facit curtum datur opilio opida longum

De O in primis syllabis

Oportunus & Opis erit dea: populus arbor
Propago vitis propino frequenter & a pro
Plurima: popeanum poples poppisma duplans p
qz vt soporo corripitur
Vt poppeia: sopor non: sopio semisopitus
copia copulo copo cophos
Dempto: sic tophus sic & c preside sclopus
Cum scropha scopo psophis quoqz consociabo
nã nebrissen pro surdo pduci vult
Sed cophinus scopulus fortasse cophos breuientur

O ante p breuiatur vt opes: excipit opilio apud Verg. oppidũ oportunus opeꝛior: opis nympha: populus arbor: propago vitis. nã p posteris corripit. Propino quidam pduxere quidam etiam doctissimi corripuere: poples popeanum poppea poppisma propugno propugnaculum propalo propono propello: sopio sopitus Sed semisopitus. corripit Ouid. Purpureo iacuit semisopita thoro. Idẽ thesea pressuras semisopita manus: tophus: et que habent c vt copia sclopus preter scopulus cophinus cophos. — O ante p

vt prosequeqoꝛ proquatio.
O q corripiet: sed compositiua notabit

O ante q corripit vt coquo. Tamen aduertenda composita — O ante q

O rapit r. corus pro cauro coralium fors.
et coricius
Coricus et coram Corytus doris et inde
Doricus et doron seu dorion vrbs simul horum
sic moram p moueram: noram et noris.
Horaqz mos moris vel ab oui syncopa morunt
pro mauro et arbore et moricũ sm nebrissen
Morio bis morus bis: noris noricus: ora
ab os vnde oro et orator — sic et orithus
Oris et orion fors: ori cus orithiaqz
Quorum cremento: forex et scoria sora
vt fere a pro lorum lorica roro proripio proruo
Soracte & thorax & quis l & r præiens est.

O ante r corripit vt torus deinde coraliũ. Ouid. Sic et coraliũ dũ crescit i equore vimen potest tamẽ etiam corripi. corã corus ventus coricus coritius corytus theca. doricus doris dorion horũ hora morus mos moris. norã noris noricus: os oris oro orator ora orithus orithya Orion vt plurimũ corripitur: et qñqz dr a oriõ quoqz forex soracte soractes et lorax p eodem monte: sora thorax et que habẽt l vel r ante o vt lorũ ploro: roris floris gloris gloria prora proruo &c. — O ante r

O super s longa: dubitans prosa atqz cosira.
Curto cose atqz dosis posui rosa sicut osiris

Cum ſoſia ſupper adde proſymna proſeuca proſopon

O ante s ❡ O ante s ꝓducitur vt roſus. Sed coſirā Ouid. corripit. Syllius ꝓduxit. Tolle doſis oſiris poſui proſeuca proſa ancipitē habet. Sed frequenti' ꝓducit. p'ſymna: ſoſia ꝛ roſa corripiuntur.

O t rapit: ſed ab os (niſi de potis) otis habetur

fotus motus lotus doto notus participium: ſed noto venit a nota

Deriuata notans botrus produco frequenter

Lotos noteſco ſeu notifico ſata notus

Othos quottidie poſitu: ſotheria totus

Et votum ſeu quę duo conſona ponimus ante

Vt cloto proteus & protinus ortaqꝫ protos

Protogenes ſeu protoplaſtus prototomuſqꝫ

alexander ꝛ pylades.

Sunt qui de ptoſis ptoton ſeu diptota curtent

Tolle croton crotalon protheros dictumqꝫ proteruus.

❡ Iuuenalis protogenes aliquis vel diphilus aut erymanthus Columella: ſed iam. ꝓtotomos tēpus decidere caules Martialis. Et faba fabrorū ꝓtotomiqꝫ rudes Sunt autē q̄ primi inciduntur a protos. i. primus ꝛ tomos. i. inciſio. Sili a ptotos ꝓducta cēſentur: q2 ptoſis. i. caſus per omega ſcribitur ſicut ꝓtos: ſꝫ pylades et alexander corripienda cenſent.

O ante t ❡ O ante t corripitur vt quotus excipe botrus: licet ratione deriuationis corripi poſſit cos cotis dos dotis doto fotus lotus lothos motus notus ꝑticipiū et ꝓ amico: noteſco notifico othos poto quotidie illud Martialis figuratum eſt. Cultus ſyndone nō quotidiana. Sotheria idē. Nā quotiēs ſurgis ſotheria paſcis amicus: totus votum ꝛ habentia duplicem conſonantē ante o vt clotho ꝓtinus. Et protos ꝛ ptotos vt protogenes prototomi. Demuntur crotalum crotō protheros. proteruus.

vt prouincia

O ſuper u breuies ouum ac de pro ſata demes

O ante u ❡ O ante u breuiatur vt ouis. Excipe ouū ꝓuincia ꝓuideo ꝓuidus ꝓuoco ꝓuoluo ꝓueho: prouectus prouctus. Perſius corripuit ouatū: ſed incertū an ab ouū nomine an a verbo ouor vſurpatiue dicto deductū velit Nam ouato. i. ouo illito quidam exponūt: alij vt triumphato quaſi ouatione accepto.

UB ſuper breuies ſed lubrico lubricus addes

a prudentio corripitur. i. rubigus

Pubes & puber rubigo frequēs: gus & huber

dico ꝛ hoc. i. neutri gñis q2 maſculini corripitur a martiale. Nō tibi de lybicis tuberes et apurrina ramis.

Iubilum item ſuber ſubula. & hoc quoqꝫ tuber

Nam tuberes legimus: longum rubrica putatur.

Et quibus est b vel n sub fronte: sed abde bubulcus

Anceps connubium: dixi innuba pronuba curtum

¶ U ante b corripit: vt rubus et ruber. Hora. in sermo. Obscenoq; ruber porrect⁹ U ante b
ob iguine palus. Deme lubrico lubricus pubes rubigus rubigo: q̃ vt a rubo q̃dã
corripiũt. sed falso Martialẽ citãt: apud quẽ est Ueris ore aliter nimiaq; erugie
captus nõ rubigine suber tuber vber vbertas: ꝛ q̃ b vel n hñt vt bubo bubus: nu
bo nubes nubilũ. Demunt bubulc⁹ inuba ꝓnubo. curta etiã sũt subucula ruber
et rubrica. Cõnubiũ ꝟo ancipitem habet. Pylades vult rubrica ꝓduci: sulpitius
vt ruber natura corripi: sed q: ꝓduci põt tutius ꝓducetur.

cucumer et cucuma

V c trahit: pręter cucumis mer. seu mar. cucullus

Et cuculus cuculoq; lucerna cucurbita mucro

Et luceres lucrum lucror atq; lucella simul dum

N. d. vel. t. pręit u. tamen aufero ducere tern;

Cucubo nuceriam cucurit item sociabo.

¶ Exempla sunt: nux nucis nucleus enucleo. dux ducis redux reducis duco prie
vt educo educas: sed tertie producitur. ducenti te. ta. duceni ne. na trux trucistri
culentus trucido. brucus. crux crucis. nestor addit cucurio et cucubo longis ridi
cula vocabula. que tamen cum pylade addere potes.
¶ U ante c ꝓducitur: vt lucus iucundus. Tolle cucul⁹ cucumer cucurbita edu U ante c
co educas. nam tertie ꝓducitur. Deme dux ducis ducentis duceni. lucror lucrum
lucerna: ꝛ q̃ hñt u vel d vel r vel v preter duco.

V d trahit: pręter pudet & pudor atq; pudicus.

mobile ꝛ fixum vetus oppidum apulie patria ennij poete.

Bis rudis & rudie rudię cum prole rudentes

¶ Sunt aũt naturaliter breuia q: rudo si longum esset faceret rusi ꝛ tundo tutu
di ambas breuiat vnde breuis est contudi.

Funes atq; rudo commune tudiq; repertum

cudo aũt alexander male breuiat. Maro. Excudent alij ꝛc.

Curto sudes studium studeo tuder atq; tudertum

¶ Tudes malleus grossus tuditans malleo percutiens vel negociũ lucri gratia
agens tuditanus quidã sic vocatus: q: haberet caput ad modum grossi mallei.

Adde tudes tuditis tuditansq; simul tuditanus

¶ U ante d ꝓducit: vt iudex. Excipe pudet pudicus pudor rudis et hec rudia ru U ante d
die Ennij patria. rudio rudentes. Rudo ancipitem habet. Persius findor vt arca
die pecuarie rudere credas. Uerg. In. vij. Uincla recusantũ ꝛ sera sub nocte rudẽ
tum. Sudes studeo tuder tudertes corripiunt. Tudi ꝓteritũ in compositione cõ
n unẽ hꝫ. Hora. Speratum meritis duram qui contudit hydram. Ennius. Cõtu
dit crudelis hyems. Tudes a tondo et tuditanus ꝛ tuditans etiam corripiuntur
Luc. Nec tuditantia rem cessant extrinsecus vllam.

V super f longum dant bufo rufus & vfens

¶ U ante f ꝓducit: vt bufo vfens. eneid. vij. vfens insignem fama ꝛc. U ante f

V prę g longum: tuguri tamen atq; quibus sunt

Ip vel f ſuper u breuiabis:iugera pręter
Iugis non fixum fruges & mobile frugi
Sed dubium iuglans:bugloſaq; vix breuiabo

u ante g ¶U ante g ꝑducit vt ruga Deme tuguriũ:& hñtia i vt iugũ:f vt fugio:p vt pupugi pugio pugilares:p̃ter fruges.deme etiã iugera et iugis adiectiuũ:a q̃ iugi.et bugloſa & iuglans cõmunẽ habent.Iuuenalis pugiliares ꝑducit.

V ſuper l curtum:pulex tamen eſt dubitandum
Culeus eſt longum ſic culus:dulichiumq;
Bullaq; cum bullo poſitu:ſed iulius adde
Et thule dubium reperitur vligo:traheſq;
vt fuligo fullo.gullio ne nucum putamina ſumma
F g vel m pręiens:fulica & mulier gula demens.

u ante l ¶U ante l corripit vt culex pulex quod ꝑduxit Marti.in diſtichis Pulice vel ſi q̃d pulice ſordidi⁹.& Columella paruulus aut pulex irrepens dẽte laceſſat.Exci peculus culeus dulichium.Iulius:& que l geminato ſcribi ſolent bullo las ebullã ebulla bulle nomẽ.vligo cõem h̃z apud Uergiliũ.Producũt etiã hñtia f vel g vel m.vt fuligo fulina mulus Ex his demunt fulica gula mulier.

V ſuper m tardo:breuians humiliſq; humeruſq;
Ac humus atq; rumex ſum⁹ & c dum pręit aut t
Aut n:ſed cumę:numenq; & ſtruma trahantur.

u ante m ¶U ante m ꝑducit:vt pluma humidus hũanus.Tolle humus hũilis hũer⁹ rumex ſum⁹:& hñtia n vt nũer⁹ c:vt cumulus:t tumulus p̃ter cume numẽ & ſtruma

V trahit n.cuneus tunica atq; cuniculus aufer

u ante n ¶U ante n ꝑducitur:vt funus.Excipe cuniculus cuneus tunica.

V p ſuper breuia ſint cupa et iuppiter extra
P duplans:ſcrupus ſeu ſtupa.& ſcrupeus atq;
Suppara:ſeu quibus n p vel r præit abſq; pupilla
Ancipiti vt ſcrupulus:pupugi merito breuiamus

u ante p ¶U ante p corripitur.vt lupus.Excipe cupa iupiter.ſtupa ſcrup⁹ ſcrupul⁹ ſcrupeus ſuppara:& habentia n:vt nuper r:vt rupes.p vt pupillus pupa pupula pupilla vero ancipitem habet.pupugi corripit.

V ſuper r longum ceu curio:deme curulis
Atq; cures curius durias furor adde furorq;

Cum furia muria muridus murioqꝫ nurusqꝫ

Et spuriꝰ dubitans curetes dic furiusqꝫ

¶ U ante r ꝓducitur vt curia Tolle curulis curetes cretenses ſquo ꝓduxit Oui. in. iiij. metamoꝛ. Celme ioui largoqꝫ satos curetas ab hymbri. Curiꝰ ꝓpꝛiū du rias flumen. furius quod Catullus pꝛoduxit vt o furi ⁊c. furoꝛ furo furia muri dus muria nurus spurius. U ante r

V super s longum frusino abde susurro pusillus

¶ U añ s ꝓducitur vt pusio Deme frusino pusillꝰ susurrꝰ: ⁊ susurro.

V t dabit longum cutis atqꝫ frutex breuiando U ante t

Procoenoqꝫ lutum breuians color est mihi lutum

Et quandoqꝫ muto nomen: putris adde putoqꝫ

Et puta non nomen veluti nō verbū: vtinamqꝫ

vterqꝫ vtraqꝫ vtrū vtrūqꝫ vt mutilo mutilus

Ac vter vt fratres simul & polisyllaba ni sint

vt glutino a gluten. vtile ab vter. tutela a tutoꝛ.

Longis orta anceps buteū: sit buteo longum

.i. passer struchion passerculus grece per on scribuntur.

Struthos cum nato putreo anceps rutiliusqꝫ

Futilis ⁊ futile vas vt mutuus a mutuo aduerbia mutuoꝛ ⁊c.

Futio cum natis seu mutuo mutio necnon

v. luteus ⁊ luteolus a luto.

Glutio cum dictis & puteo consociabis.

¶ U ante t ꝓducitur vt vtoꝛ Excipe cutis frutex Mutuo nomē ꝓduxit hora. Coꝛ ripiūt aliꝗ mutoniatꝰ puto putris. vti aduerbium vtinā vter vtra vtrum: ⁊ poli syllaba vt puteꝰ vterꝰ pꝛeter buteo futio futilis glutio gluten glutinum gluti no luteū coꝛripuit Tibul. Lutheola ⁊ luthꝛꝰ Maro ꝓducit mutuꝰ mutuo mutio verbū ⁊ mutuoꝛ nutrio puteo tutela vtilis. U ante t.

V super u solū trahitur cū coniuge curtum

¶ U ante u semper ꝓducitur si nulla pꝛecesserit cōsonās: vt vua aliter vero coꝛri pitur vt pluuia flu ius. U ante u

¶ De media syllaba.

OStendūt mediā quę diximꝰ vt positura

Diphthōgus subiens vocalis cōpositura

Crementū species exēplū & regula danda

¶ Media syllaba etiam cognoscitur positione diphthongo: vocali añ vocalem compositione cremento deriuatione exemploꝛ ⁊ regula. s. speciali danda quia ce tera dicta sunt ante primas vnde hic non duximus repetenda que Sulpitiꝰ po

nit addam tamen vnū Que vocalem āte vocalem producunt etiā in obliquis et deductis licet alia vocalis sequatur nisi eus diuidat̃ i eos aut ea vt sicut clio ꝑmā ꝓducit ita ⁊ cli⁹: ⁊ sicut eous secūdā sic ⁊ eoa ⁊ sicut troia primā ita ⁊ troius sed orpheos ⁊ orphea mediam corripiunt: vnde sunt versiculi.

Si vocalis erit producta alia subeunte

vide glosema premissum

Sit longa obliquis diuisis atqꝫ creatis

Quāq̃ alia insequitur: tamen eus eos ac ea gignit.

MEdia syllaba appellat̃: q̄ posita est inter duas extremas dictōis qualis syllabarū. Ea septē modis cognoscit̃ Positione Diphtōhgo Vocali ante vocalē Accētu producto vel correpto Diminutione Exemplo ⁊ regula Positione vt colūna Diphthōgo vt sabaeus: ceraunia Ut autē diphthōga ta cognoscas lege Guarini opusculū de diphthōgis ad Floꝝ Uocali ante vocalē vt gloria. Nec ignorādū vocalē ante aliā in latinis dictiōib⁹ semꝑ breuiari: vt maria lucia: q̄q̄ Sedulius quādoqꝫ ꝓducit maria Excipimus gtōs noīm ⁊ ꝓnoīm in us desinentes vt istius vnius i quib⁹ indifferēter ponitur preter alius in quo semꝑ ꝓducit̃: ⁊ alterius in quo semꝑ corripitur Et ꝑterq̄ i genitiuis ⁊ datiuis quinte declinatiōis q̄ habēt e iter duo i qm̄ ꝓducūt penultimā vt diei meridiei speciei ꝓducūt̃ ⁊ in hmōi Terrai aulai frugiferai In grecis quādoqꝫ corripitur vt Ilion Tragedia comedia Qñqꝫ ꝓducitur vt eous spondeus. licius ptolomeus. philosophia Qñqꝫ est anceps: vt chorea platea. Deriuatiua a femineis grecis e lōgo terminatis habēt e ꝓductū vt crete creteus hyble hyble⁹ dione dioneus Sed de grecis cōes etiā primis syllabis regule rursum subijciantur A ante a e ⁊ i corripit̃: vt Nausicaa phaetō qđ diphthōgon nō habere docet Quintilian⁹ Sic ⁊ pasyphae Caicos excipe aer laertes lais michael. Ualerius flaccus hic ⁊ odoratum spirāti crine michaelnias. thais. tayge. sais. A añ u ⁊ o ꝓducitur: vt laocoon Menelaus Tolle aglaopho. chaos danaus phaartes. E ante a ꝓducit̃ vt eneas Deme actōs vt thesea typhoiea etiā quādo est adiectiuū ⁊ qñ ex ei diphthōgo. i. dorico more subtrahitur: vt priscianus admonuit Verg. Nate patris summi qui tela tiphoea tēnis Itē artocrea theatrū boreas cyneas ⁊ quedā hui⁹ forme Adde baleares bractea rōphea apud Flaccū Chlearcus carneades cleātes lea leena meleager neera nemeeus tegeeus Ast platea chorea et malea cōmunē habēt Uergi. Ionioqꝫ mari maleeqꝫ sequacib⁹ vndis Lucan⁹. Et ratibus lōge flexū donare malee E ant e corripit̃ vt Eetion. Semone. eeas nesee. E ante i ꝓducitur vt threissa nereis Martialis. Preter morē alioꝝ corripuit: vt lusit nereidum docilis chorus equore toto E ante o corripitur vt eous quādo fit ab eos quod significat orientem. Nam quando ad eos quod aurorem producitur Excipitur Eolus meon meotis lageos. E ante u producitur vt alpheus. Excipe creusa I ante a corripitur vt zodiacus ⁊ elegia in quo quādoqꝫ producitur. Ouidius Inter quas vultu petulās elegia vocatur Nisi dixerim⁹ ꝓceleumaticū illic esse ꝓ dactylo Quādoqꝫ tamē ei diphthōgus in eo verbo ꝑ dieresim resoluit̃ vt apud eūdē Blāda pharetratos elegeia cātet amores nisi sit elegeia ꝓductis prioribus ꝓduc tamē cyanee priamides licet priam⁹ corripiat̃ Dia isula iasius: lagia philosophia ⁊ multa similis forme: vt astromomia: ex quibus quedā apđ nos semꝑ corripiūt̃. Quedā cōes sunt vt sophia. Uergi. in Ciri. Florētes sophie viridis cōplectit̃ hortos Idē fieri posset i academia nisi aures abhorrerēt nō minus q̄ si penultima correpta dixerim⁹ astrologia Sed in eodē ꝟbo sine offensiōe primas cōfūdim⁹ Accidit ratio similiū deriuatoꝝ vt a b enotro enotria tyrrheno tyrrhenia qđ alibi satis disputauim⁹ Accedit doctoꝝ authoritas Claudian⁹ in latiū sp̄tis academia migrat athenis Callimach⁹ nr̄i tp̄is poeta isignis q̄ scđam ꝓduxit Marc⁹ academie illud Proptū doctiores legūt Alexandrina Noxia ale

xandrina dolis aptissima tellus. Pleias cum per deresim enunciatur. Ouidius. Edidit arcadio pleias vna Ioui. pleiadumq; choros. Produc thalia thais Diana cōmunē apud habet Uerg. ⁊ alios frequēti⁹ tamē corripitur. I ante e i ⁊ o breuiatur: vt hieron. Dijambus iolla polihymnia: id est plurimū canens vel laudens. Ouidius. Dissensere dee quarū polihymnia cepit. Dicitur ⁊ polymnia subtracto hi. hoc est multe memorie. Uergilius in epigrāmatibus. Signat cuncta manu loquiturq; polymnia gestu: deme pierius: pieris: ariobazones: clio: io nymphe nomen: ionia: enyo spio: ⁊ tertij ordinis nomina habentia i ante on. vt hyperiō. Cicero in prognosticis: vt cum luna means hyperiōis officit orbi. Ausonius in diogenes produxit. Diogenes obijt non obijt sed abit.

¶I ante u corripitur vt iulus. Excipe brauiū chius possessiuum a chio insula q̄ corripitur. Luca. lib. viij. Quas asine cautes ⁊ quas chius asperat vndas. Dius dryude qđ druide quidā enunciant. licius sperchius. I ante u

¶O ante a breuiatur vt boare. Semoue troas ⁊ que o longā i primaria voce seruāt vt heoa geloa eoa ⁊ similis forme. Ioannes iuuēcus semꝑ producit. Pleriq; confundunt ⁊ trisyllabum faciunt. O ante a

¶O ante e ⁊ i corripit̄. vt simois. excipe troes typhoea. Itē patronymica a lōgis vt aloide. Uerg. in. vi. hic et aloidas gemios imania vidi. et achelois ⁊ obliquos eorū que o longam seruāt in recto: vt acheloi Itē lagois herois trois troicus stoicus zoilus. Sic etiā troius achelous penetus plebeius ⁊ similia. O ante e

¶O ante o ⁊ u corripit̄ vt demophoō ⁊ alcynous. deme achelous arctous chous adiectiuū. Eous ious lesbous: ⁊ quedā silīs forme pirous ꝓpriū ⁊ pyrois equ⁹ phebi. U ante alias vocales corripitur vt capua. O ãte o ⁊ u

¶Accētu ꝓducto: vt fortuna. Accentu correpto vt tabula. Diminutiōe vt si velis indicare quātū sit u in verbo fortunarū tollerū ⁊ supest fortuna: in quo accētu cognosces. Ualet autē diminutio ad penultimas discernendas vel ad eas q̄ penultime fieri possūt quas maxime accētu deprehendimus. Fallit tñ in plerisq; vt deinde ⁊ reliqs exinde cōpositis: in q̄bus vocalis positiōe lōga deprimit̄ Itē i ex aduersum aliqñ ⁊ reliquis ⁊ qñ affatim affabre nimirū enimuero quiesco apostema adrastine in quibus penultima q̄ grauat̄ ꝓducta est Sic etiam in v̄bo insanus ⁊ infelix: qm̄ primā acuunt: ⁊ reliqua cōposita cū in cum abs aut f incipiētia autor est Cice. qui id seruare elegātissimū esse docet ⁊ nō natura fieri sed instituto. Us⁹ tñ nostri seculi qui a Cicerone ⁊ doctorū lege defecit mihi videt̄ abus⁹. Aliud est eni latine: aliud grāmatice ꝓnunciare Priscia. ⁊ alij torcular penultimam acuere docent: ⁊ tamen correpta est sed sunt qui accentus rption e producant Rhetorica q̄q; acuta āte penultimā: corripit tamē eā. Iuue. Ad pugnā que rhetorica descēdit ab vmbra. Sic hippocrates Aristoteles ⁊ hmōi q̄ hñt penultimā cū añ penultima breuē. Sic etiā iusticia mestitia ausonia romule⁹ ⁊ silīa hñtia vocalē penultimā breuē ante vocalē qr ante penultimā acuūt vt alteri⁹ Sulpiti⁹ ꝑtheni⁹. Sz horū vocatiui seruāt accētū. Quāq; syllaba natura corripit̄ q̄ accētus rōne recte produci ꝑpōt. Item q̄ sunt a colo ⁊ gigno vt agricola ⁊ rurigena. Itē in hmōi vocibus vrceolus capreolus vnciola Fallit et i deriuatis a facio ꝑ cōpositionē hmōi vt calefacis frigefacis. Nam breuē penultimā acuūt syllabe quātitate neglecta Itē in vtraq; pleraq; noīatiuis ⁊ actis in quib⁹ Prisciano authore encletica q̄ cū integro noīe veniet in ꝯpositione vim suam habet. Amittit vero in vtiq;. itaq; deniq; ⁊ vndiq; in quibus non fallit accentus.

¶Exemplo vt pecuniam apud Hora. Et genus ⁊ formam regina pecunia donat.

¶Regula vt musarum. Nam a e ⁊ o in cremētis pluraliū casuū ꝓducūtur vt dominarum specierū dñorum. I ⁊ u breuiantur. vt manibus specub⁹ De singulariū casibus sunt multiplices regule. quas quisq; iam didicit ex genitiuis secūde tertie ⁊ quinte declinationis. Cremētū in casibus dicitur quando obliqui superant rectum. vt visus visibus. In verbo quādo superatur secunda persona singularis vt amas amatis. A igitur in verbo crescens ꝓducitur: vt amamus. Demitur do cum suis cōpositis ꝑme cōiugationis: vt damus venūdamus circundamus.

E crescens pducitur in omni coniugatione: vt amemus: nisi post e sequatur r. tunc enim modo producitur modo corripitur. Producitur in presenti idicatiui et presenti et preterito optatiui subiūctiui et infinitiui secunde cōiugatiōis docens docerem docere que vox est etiam imperatiui passiui. Item in preteritis pfectis ipsius indicatiui modi cuiuscūqꝫ coniugatiōis. vt amauerūt docuerūt legerunt audierunt. In quibus quandoqꝫ figurate corripitur. vt Obstupui steterūtqꝫ come et matri longa decem tulerūt fastidia mēses. et apud Tibullū Nec cithara intonse profuerūt ve come Corripiuntur in illis eisdem superiorib⁹ tēporibus in tertia coniugatione legeris legerē legere. similiter et in pterito plusqꝫperfecto indicatiui et preterito perfecto et futuro subiuntiui cuiuscunqꝫ coniugationis vt amaueram docuerim legero audiero. Passiue terminationis reris vel rere producunt. vt amaueris et docerere in quo primū e quoqꝫ producit. Futura primeet secūde cōiugationis passiue vocis corripiūt vt amaberis. docebere. pter amaueris et amere que psentis subiunctiui voces sunt. Tertie et quarte pducūt: vt legeris audieris. J in primis cremētis quarte coniugationis producitur vt audimus. Sic etiā in volo et sum: vt simus et velimus. Et in pteritis in quibus u consonans sequitur: audiui petiui. In reliquis corripitur: vt petimus amauimus docuimus legim⁹ audiuimus. Inuenies dederitis transieritis et huiusmodi voces preteriti quandoqꝫ apud veteres produci. Ennius. Nec mi aurum posco nec mi preciū dederitis. Ouidius. Uitam dederitis in vndis.

O in omni cremento producitur: vt amatote. U vero corripitur. vt volum⁹. Reliquas per litterarum ordinem regulas posui: que vt faciliori vsui future sint diphthōgata in principio sicvt pronūciantur: queadmodum in superioribus scribere placuit. et que per y notantur sub i littera comprehendere.

A ante b.

AB rapit medijs: sed arabulus hinc remouebis
Abilis. abūdus simul abulum ab abar & abā

Dictū est ei dabilis a do stabilis a sto cum compositis primā corripere.

Primæ: barrabam sed amabo vt dicta reuoluam.

A añ b corripit. vt arabes. Excipit atabulus vētus apd horā. Barrabā apd Iuuencū et Seduliū. Finita in bilis vt amabilis. In būdus vt amabūdus. In bulū vt venabulū pter instabilis: et circūdabilis: amabo infectio seqtur naturā: verbi vt Abacus iliacus. vt bibaculus.

Ac rapit medijs: sed in a culus absit ab acis
Mobile vel simili deducta nouacula forma.
Aculum & acundus simul aceus: acius acis
Obliqui: nisi quos dant barbara athax simul athrax
Et dropax & abax candax qꝫ coraxqꝫ styraxqꝫ
Pharnax sed dubios de smilax duco syphaxqꝫ
Longaqꝫ benacus cocleaca cloaca meracus
Et mustatia seu pistacia opaco & opacus
Portulaca & pastinaca syracusiusqꝫ

Et sarraca simul sarracum consocientur.

¶ A ante c corripitur: vt alacer. Deme benacus chocleaca cloaca meracus opacus pastinaca portulaca sarraca vrbs media & arabie: vehiculum sarracũ & desinentia in ulum c precedente vt tarbernaculum. In ceus: vt herbaceus. In cũdus vt iracũdus. & obliquos pluriũ syllabarũ vt fallacis minacis. preter caracis simulacis dropacis. & barbarorũ vt pharnacis Syphecẽ aliĳ ꝓducũt. Claudianus inquit. Cõpulim⁹ durũ syphacẽ tractũq; metelle. ¶ Addant̃ et talia i textu posita abax athax atrax candax & stirax. Fax aũt corripit sed primã non mediã Retinaculũ licet nõ veniat a prima tñ ꝓducit̃: vt gubernaculũ potius syncopã fieri q̃ añ c corripi cẽseas: vt Enei. v. Cunq; gubernaclo liquidas ꝓiecit in vndas Pylades dicit Cquoq; ↄtrahitur. subeunte eulus remouere Et cula siue culum finita & mobile in acus qd vltimũ de opacus & meracus locũ habet: sed alia offẽdi correpta vt Cardiacus apud flaccum Cardiaco nunq; cyathum missurus amico: & paradisiacus apud Baptistam Mãtuanũ & demoniacus. simoniacus elegiacus iliacus Cyriacus adriacus & similia que i ante a habent. ante cus corripiunt. — A ante c

vt corrado inuado malesuadus.

Ad rapit medijs cum dictis tolle cicada — A ante d

Natura longum breue legi eadem quoq; sextum.

¶ A ante d corripitur vt lampadis. Tolle cicada. Composita vt eadem sunt aduertende ex simplicibus.

A super f vel phi medio vt colaphus breuiaui — A ante f

¶ A ante f vel ph semper corripitur vt colaphus.

A g trahit medijs: suffragia siue virago

Sicq; repagula. sicq; coagula sic & imago

vt onager

Sic & suffragor sed fixum deme secundæ

Vertagus asparagus simul aruiragus pelagusq;

idest adagium

Ad socians agium tamen hinc contagia demes

vt synagogus pedagogus. anaxagoras athenagoras.

Forsan & a gogos tamen est agoras breuiandum

Messageta abdenago: astyages anaglyptum

Græcaq; plura leges chiragram podagram variemus

Mandragora et lalage breuiantur pytagorasq;

Naufragumq; legunt vbi nauifragum bene ponant

¶ A ante g ꝓducitur vt imago. Excipe nõia scd̃e declinatiõis: vt aspiragus pelagus adagiũ Sed isagogus & pedagogus ꝓducunt̃ abdenago athenagoras chiragra & podagra indifferẽs hñt. Martialis Sz nil patrono porrigit hec chiragra ẽ Idem Litigat & podagra diodorus flacce laborat. aruiragus lalage mãdragora pythagoras. Quia naufragus a frango n deposito videt̃ corripiet̃ quidã: legunt Eneid. iiĳ. nõ naufragũ: sz nauifragũ scyllaceũ: & metamor. xiiĳ Nauifragũq; fretum gemino qd littore pressum: vbi tñ nauifragum quidam legunt. — A ante g

A rapit l ſed tolle canalis. neutra per alis
vt doctrinalis animalis venialis penetrale .i. natura.
Alis & ale ſimul deductum mobile natu
Aſcal deductum meſſalaq́ʒ ſic abeſalon
Symphalus necnon pharſalus longa: ſed anceps
Stymphalides necnon pharſalia coraliumq́ʒ.

A ante l — ¶ A ante l corripitur. Ut italus. Excipe obliquos neutrorum nominum i al terminatorum in alis. vt animalis: ⁊ denominatiua in alis vt generalis. Sic etiam ab aſcal venientia vt aſcalonium abeſalon ſtymphalus phraſalus. Stati⁹. Nōſtri ferūq́ʒ erymanthū aut eriſonum ſtymphalon. Lucanus Emathos equorei regnū pharſalos achillis Item deriuatiua omnia ſequūtur naturā primitiuorū vt theſſalis ſtymphalis Quāq́ʒ Alcinius dixit. Mentua da veniam fato ſacrata perēni Sit phas pharſaliā poſt ſymenia legi. Corallum duas primas communes habet quas viciſſim producit: ⁊ ſtymphalides ſecundam.

A rapit m medijs: verbale trahatur in amen
Hincq́ʒ examino ſeu contamino ducta decenter.
vt amamus clamamus.
Et thimiama ſimul dictamus: verq́ʒ dicta.

A ante m — ¶ A ante m corripitur: vt calamus. Tolle verbalia in amen vt foramen ⁊ thimiama. Item a in cremento verbi vt amamus: p̄ter circūdamus ⁊ peſſundamus Dictamū producit. Verg. Dictamū genitrix cretea carpit ab ida.

A rapit n medijs ſed aranea araneus ex an
vt humanus. ⁊ iminanis.
Obliquos tolles & mobile in anus & anis
ſpartanus romanus.
Et gentile ſimul propriamq́ʒ hominum atq́ʒ locorum
Sic meuania ſit meſſana lemanus at illinc
Dardanus eridanus rhodanus tamen apidanuſq́ʒ
Libanus ac hypanis drepanūq́ʒ mouens ſupperaddes
Dum vocale preit cyanen vel cyanen dans
.i. dicens.
Sicaniam breuians variabis ſicanus edens
peccant qui pellicanus ſcribunt.
Si vis ſicanus longum legitur pelicanus

A ante n — ¶ A anten corripit. vt galbanus balanus clibanus ſtephen⁹ ariſtophanes ⁊ cetera greca in phanus aut phanes. excipe aranea. ⁊ araneus. Et greca i an i gtō creſcētia vt titan titanis. Et adiectiua vel ſecunde vel tertie decli. vt ſoranus paganus

manis & gentilia: vt Romanus & propria hoim vel locorũ vt vulcanꝰ & garganus preter dardanus rhodanus apidanus eridanus drepanũ. hypanis libanꝰ & habentia vacalẽ ante a vt machina Pelicanus quoqꝫ pducit licet rectius videatur corripi. Sicania corripit Sicanꝰ pducit & corripit Syllıꝰ Syderea elyseis aderat gens sicana votis. Cyanem etiã noue pduxit. Ouidiꝰ libro nono Cognita cyane prestanti corpore nympha nisi legamus cyanee.

A p rapit medijs: sed anapus iapis. iapix

Mesapusqꝫ simul te demo priape sinapi.

Sicqꝫ serapis erit seraphis ve serapion addes:

¶ A añ p corripit vt alapa. Deme anapꝰ mesapꝰ priapꝰ: serapis serapiõ & sinapi. A ante p

A rapit in medijs subiens q rite notatis

vt siquaqꝫ vnaquaqꝫ.

Nequaq̃ & sexti casus vtraqꝫ: satisqꝫ.

¶ A ante q corripitur vt Tanaquil. Tolle nequaqꝫ. Composita sunt aduertẽda A ante q vtraqꝫ ablatiuus producitur.

A rapit r medijs: sed amaracus absit amarus

Sic & auarus erit cocleare tiara tiaras

.i. arium

Et zodoara simul quod in arius aria ium ve.

vt luminaris luminare.

Mobile vel fixum clausum est: vel in aris et are

vt balearicus a balearis.

Aricus ex aris: sed sit denarius anceps.

Ductaqꝫ de breuibus ceu cæsarius breuiamus.

Obliquos ex ar produc: cum bostare demptis

Cæsaris & iubaris seu capparis asparis addes

Baccaris ac araris cum nectare lucaris atqꝫ

Barbara correptis vt amilcaris associabis.

¶ A ante r corripit vt cesaris. Excipe amarꝰ auarus cocleare margarita Pruden A ante r tius Margaritũ ingẽs opibusqꝫ & viribꝰ arte tiara zodoara: & obliqs deriuatorũ neutroꝝ calcaris lupanaris & finita irius ria riũ: vt sextarius sslataria carnariũ & huius terminationis adiectiuant pinguinarius denarius Martialis produxit & corripuit hãc volo quã totã redimit denariꝰ alter. Itẽ Denariꝰ tñ hanc non emo basse tribꝰ nisi syncopen admiserimꝰ A disyllabis cõposita sequuntur naturã simpliciũ vt ãclarꝰ Obliq oẽs tertie declinatiõis pducũt pter iubaris nectar cesaris: asparis: bostaris: capparis: baccaris: lucaris & barbaroꝝ vt hamilcaris

A rapit s medijs. pernasus omasum & aperte

vt gelasius anastasius.

Deducta excipiens vt agaso: propria signes.

Iasius rapitur cum producatur iason.

A ante s ¶ A antes corripitur: vt carbasus. Deme parnasus: omasum & aperte deriuata vt agaso. Propria vero cōia sunt: sed frequentius breuiant.

At rapit medijs: sed aperte nata mouebis
Et patiens & habens vt in atus in atim & in atum:
Sic & horatius est tunicatus aratus arator
Sic & paulatim: certatim seu generatim.

vt achates vasates
Tesq; fere clausum: tamen antiphates zalatesq;
eurybates schenobates
Et pelates breuiabo: bates simul omne creatum
calistratus philostratus polycratos socraticus: quod a socrates venit
Vtq; stratos sic nata cratos rape socraticusq;
Sit græcis arotron nobis dicatur ararrum
Nec dices grabatū: verū vt maro pone grabatū
As atis longes: anatis sed origine curtes

¶ Rufus festus in arato Latipedemq; anatem cernens excedere ponto Macer de viribus herbarum Anseris aut anatis mixta pinguedine turi Sulpitius videtur velle produci sed eūdem versum citat nestor ad eius correptionē: ideo aūt corripitur quantū nō cōcisus est anatis ab ānato cuius media est breuis sicut pmaznato as: aut a priuatiua particula & nates quasi sine natibus: vtrūq; aūt na syllabā corripit Stratos & cratos in cōpone corripitur vt calistratos & socrates & tn̄ socraticus &c.

A ante t ¶ A ante t corripitur: vt cyatus. Tolle aperte deriuatiua vt aratrū & terminata in tes vt achates preter: antiphates: scenobates: euribates: ichnobates & similia. Et obliquos nominum in as vt anas anatis. Martialis Et anatis habeas prodigium macre impietatis pietatis Sic grabatum & denominatiua & participia & verbalia & supina vt barbatus: armatus: amatus.

A super u medijs producitur ipse batauus
vt amatus proauus aggrauo
Addubitāt pataui rapies signās sata curtis.

A ante u ¶ A ante u producitur. vt cadauer Excipe atauus abauus &. cetera composita a breuibus Nam a longis producuntur: vt ignauus depzauo Item patauium bathauum. Luca. corripit. Iuuenalis & Martialis producūt.

vt celeber hebenus therebintus. elleborus.
EB rapit medijs. sed tolle corebus ephebus
Perrebusq; simul cremēto nota mouebis

¶ Hec via facilior est quam Sulpitiana: cape tamen vtrāuis Sulpitius.

E ante b. ¶ E ante b producitur vt monebam Deme celeber helleborum crebus heseben. terebinhtus & finita in bundus: vt tremebundus siquidē oīa corripiunt ante pe

nultimā ꝑter hn̄tia a:vt ꝓdabundus. Obſeruanda que mutā poſt ſe habent:q̄a cōia ſunt. Ex his tamen hec frequentius corripiūtur:ſcatebre:tenebre ſalebre:cerebrum:larebra:terebra.

E c producens:proprium compoſitaq; ſignes
Nam ſeneca vndecimus ſeu deprecor abbreuiamus.

¶E ante c ꝓducitur:vt veruecis alecis diecesis.i.diſpēſatio aut diſpoſitio diecetes diſpenſator aut ꝓcurator:ab ignaris diocesis dicitur. E ante c

E d producet:tolle eſſeda melchiſidehcq;
Que claud̄s per da breuiumquoq; compoſitiua
Sicq; fere proprium clauſumq; medon lego curtu mi
Automedō ſic alcimedon ſic laomedonq;
Iphimedea ſimul:ſed productū diomedes
Vt macedo & tenedos quidam vnedo cōſociabunt.
Teq; macedonia liquet vſum naſo ſariſſa.
Anceps ficedula eſt:ficedula namq; legetur
Funebris & ſalebrę cōmunia ſunt vt ab hedra.

¶E ante d ꝓducit̄:vt putredo dulcedo Excipe eſſedum:melchiſedech ꝛ deſinētia in da:andromeda. Et compoſita a correptis vt comedo ꝛ bipedis: ꝓpria raro ꝓducuntur:vt Galfredus. Cathedra et exhedra commune habent: tenedos corripit ſic et macedo macedonia produxit. Ouidius in.xi. Qui clypeo iaculoq; macedoniaq; ſariſſa. E ante d

E ſuper f vel phi rapitur niſi pars prior illi
vt veneficus a veneni:dicitur eñ ꝓ venenificus
Longa:ſed hic dubites infinitiua redempta
Cum facio & fio connexa velut tepeſio.

¶E an̄ f corripit̄:vt elephas. Deme compoſita a longis vt veneficus:venenū eñ ꝓducit ne:ꝑter deducta ab infinitiuis lōgis q̄ corripiūt:vt putrefacio tepefacio liq̄facio:a putrere tepere liq̄re. Ouid. Sāguine tlepolemus lyciā tepefecerat haſtam. Torſit ꝛ in celum liquefactaq; tpa fixit. Idē tn̄ in.vij.dixit. Tura liquefaciunt inductaq; cornib⁹ aurū. Et catul. Atra tepefaciet permixta flumina cede. E ante f

vt compoſita ꝛ deriuatiua
E g ſuper rapitur:ſed ſupradicta notentur
Corripit vcalegon:longat triſtega cethegus:

E ante g

¶ E ante g corripit: vt elegus de elegia diximus. Tolle deriuata vt collega tristega. proprioꝝ quedã corripiunt: vt vcalegon: que quedã producunt: vt cethegus.

E super l tardes. deme angelus hinc obelusqꝫ
Adde periscelidem sepelire & propria multa:
Vt thymele pterelas. semele. enceladus: menelaus.
Sicelis ardelio: acicelos stenelusqꝫ: telesqꝫ
Clausa vt Aristoteles. cybelen dic siue cybellem

E ante l

¶ E añ l producitur: vt phaselus. Excipe angelus obelus ⁊ periscelis. Et propria vt thymele ⁊ abimelec. Itẽ sepelio et greca in teles finientia: vt pyrgoteles. Cybele Vergilius et alij corripiũt. Propertius tñ producit. vel tu que tardo mouisti fune cybellem. Sic quidam alij. Luca. Et lotam paruo reuocant almone cybellem.

Et facit m longum: deme artemis ac elementum.
vt tlepolemus
Et polemus sata gethsemani vehemens hyemisqꝫ
Atqꝫ neoptolemus ceu telemus artemidorus
Telemachusqꝫ puer ceu simplex sic alemanus
Vindemiator abest aut vindematorеritqꝫ
Syncopa. nam media legitur vindemia longa.
Indoctis heremus: doctis profertur eremus.

E ante m

¶ E ante m producit vt amenus. Deme elementũ elemosyna gethsemani eremus nomen licet grece per ita scribat: hyemis hyemo vehemẽs. Vindemia licet producat. Hora. Tñ vindemiator corripuit: Vindemiator et inuict⁹ cum sepeviator. Seneca in claudiũ in vindemiatore produxit. Carpebat rara ser⁹ vindemiator vuas Ideoqꝫ nõ ignorandũ in tetrasyllabis pẽtasyllabis ⁊ vltra sepissime cõsidi ante penultimã: vt i tabernaculo ficedula canicula craticula et cõnubio. Verg. Cõnubio iũgã stabuli propriãqꝫ dicabo. Idẽ. Cuiqꝫ loci leges dedim⁹ cõnubia nr̃a ¶ Verũ tñ puer nõ segni iudicio ab authore discessi. Primũ in elemosina: qꝺ vulgus cũ alexãdro secutus correptũ cẽset qꝺ quidẽ in secunda ad misero sed nõ tertia q: p ita scribit grece ⁊ est ideõ misericordia vñ nõ habet e correptũ añ m sed añ e. Deinde ineremus qꝺ licet in hymno diui Ioannis et in similibus corripi videat natura tamẽ vt a doctis producitur. Nec concedam tabernaculo: gubernaculo ⁊ siliqna corripere: sed syncopam pati. verum in craticula canicula cuticula solo accẽtu penultima producit vnde licentia sit in carmine.

cõposita et deriuata vt aduenio aduena.
F super n longum non dictum: sed breuientur
Abdenago ac asenec simul armenia eumenidesqꝫ
vel hebenum
Ac hebenus. iuuenis simul ingeniũ ingenuusqꝫ
Olenus olenius cum clazomenis hymeus:

Et coniuncta tenus ceu quatenus hactenus adsint
Cum proprijs multis sic parmeno sic beronice.
Sic helene ac helenus clymeneꝙ locantur: at edę
Alcmena eumenes helpenor siue celeno
Syreneꝙ sed aut porsenna aut porsena ponas.
vt origenes archigenes. apri genus alienigena.
Nata genos simul atꝙ: genus breuiare solemus
erathostenes beristhenes nyctimene almenos.
Parthenos atꝙ sthenes finita meneꝙ menosꝙ

¶ E ante n ꝓducitur: vt balena. Tolle asenec abdenago aduena conuena eumenides hebenum iuuenis ingenium ingenuus. Propriorum quedã corripiunt vt climene helena ꝑmeno porsena qđ Uer. n adiecta ꝓducit: quedã ꝓducunt vt celeno helpenor alcmena eumenes. Cõposita ab o a genos corripiũt: vt archigenes. E ante n

E p rapit medijs: sed asepus forte Iosephus
Atꝙ asclepius hinc absint pręsepe & hipepe.

¶ E ante p corripitur vt iosephus in quo quidam malunt ꝓducere. Iuuencus vrgetur monitus Mariã puerumꝙ iosephus. Excipe asephus fluuius asclepius ꝑsepe et hipepe arũ que vrbs est lydie Ouid. xi. metamor. Sardibus hinc illic paruis finitur hipepis. E ante p

E q corripiet si quod datur vt diequinti.

¶ E ante q habentis cesuram simplicium subeunt: diequinti et diequarti ⁊ huius modi Gellius docet. Ratio a iter exigit. ¶ Ut a panter cluder soter ⁊c. E ante q

E super r rapitur: tamen obliqui memorentur.
Nam ver & mulier vel ab ηρ grecum trahit eris.
Vt crater panther clister simul atꝙ character
Atꝙ stater prester bizer ac cętera iunges. (vt soter
Diphthongand a: chimęra megęra machæraꝙ signãs
Abdera excipies arcera: austerus & eius
austera ⁊ austerum
Fratres cyperus pariterꝙ cithera citheron
(Sed rapitur cithera) galerus homerus hiera
Ac vt iberus iber patrium formabit iberi
Fors mysteria: nicetera dicꝙ neera
vt syncerus.
Poderis trieteris habet quod cęra: seuerus.

t

¶ Ut syncerus q̃d cõpositũ volũt a cera de obliquis & inde natis in promptu sũt stater statera: crater cratera: panther: panthera clister soter caracter & silia greca per ita scribenda hic nebrisse. sequimur: quia Sulpitius oblõgus est qui dicit sic

E ante r E ante r corripitur: vt teuera. deine in rus & rum deriuata: vt austerus galerus p̃ter bucerus inferus iterum patera posterus quercus superus vter⁹ Propriorũ aliqua pducũt: vt chymera megera furia. Aliqua corripiunt: vt pierus craterus cerberus bellerophon megera herculis vxor. Ualerius correptũ h3. hora. Cõtra Leuinũ Ualerigen⁹ vñ supbus. pducunt etiã hec arcera cythera cytheron cratera pantera statera crateris pantheris stateris mulieris: vt etiam Priscian⁹ in libro de accentibus docet: & in vsu doctorũ est. Lucre. Siqua virũ soboles siq̃ est mulieris origo. Recentiores qui vsi sunt omnes ad vnũ pducunt Terentiũ bis liquido corripere cõperi in prima & quarta scena. Martialẽ semel. Amethistinatq̃ mulierũ vocat vestes. Iber⁹ trieteris poderis characteris abdera machera alteres buzeres cremesteris brachiomisteris soteris luteris clisteris. Hiera aũt hierico hiericus hierosolyma corripiunt nisi per synæresim due breues in vnam longã cogant vt apud maniliũ hiera siracuras salamis nãq̃ viget athenas Terminatorũ in riũ aliqua corripiũt: vt glyceriũ ministeriũ Aliqua pducũt: vt niciteriũ mysteriũ. Ouid. Pandimus interdum doctis mysteria rebus. In verbis habentibus e ante r ad superiores de verbi crementis regulas te referto

E super s curtum: carchesia duc remouendum

Atq̃ diœcesis: fortasse frenesis halesus

Atq̃ galesus item marpesus siue malesus

Et magnesia pleurisis simul atq̃ poesis

vt syntheresis synderesis synæresis

Atq̃ mathesis iesus compositiua vt obesus

vt millesimus trigesimus

E simus in numero milesius & lyrnesus

in ibin

In nasone leges philesia regna tenentem:

E ante s ¶ E ante s corripit: vt heresis. Tolle carchesium diecesis galerus halesus marpesus malesus magnesia: pleuresis poesis mathesis iesus de quo supera diximus vt apud Aratorẽ et inuecũ: vt inde galileã repetit saluator iesus: & cõposita a lõgis vt obesus: frenesis aũt vt indifferens habet. Adde numeralia i esim⁹.

E. t. facit longum quidam breuiant amethisum

Forsitan & curetes populum: sed dico curetes.

Sępi⁹ & temetũ crysẽdeta: clausa theutõq̃ (vt ephitetõ

Sicut anaxereten sic messagetas breuiabis

Etis ab eis longo nisi sint in ies faciemus

A reliquis fit etis: tamen inquies obtinet etis

I apetus macetas seu taygetus vietus fors

T aygete venetus sed lecta venetia dure

vt panerethus arethusa arethalogus

Clausa in etas ternę vt pietas aretęq̃ creata:

Et pyretrũ pharetrã pheretrũ triquetram penetroq;

Atq; meretrices ſcis e cõmune tenere

¶E ante t ꝓducit' vt facet' Excipe amethist' vt dudũ ex Martiale oñdim' Curetes in quo raro ꝓducit' ꝓ ppl'is i creta & ideis. Temetũ vt apud. Iuue. Qui etiã in amethisto corripuit: ſed Hora. Videt' ꝓduxiſſe. Pullos oua cadũ temeti nẽpe mõ iſto. Sic etiã ꝓduxit abſtemi'. Ut forte in medio poſitorũ abſtemi' herbis Venet' venetia. macete paneret' epitheton: ſyntheton. & cętera a theton deducta taiget' taygete iapet' chriſendeta: & noia & obliquos tertie declinatiõis: vt pietas arietis pręter agnetis chremetis ceteris locupletis lebetis magnetis rhãnetis philoctetis thaletis dharetis hermetis vietũ. Lucre. in. iiij ꝓduxit. Nec ſupra caput eiuſdẽ cecidiſſe vietũ. Aduertenda illa cõmunia q̃ habẽt mutã cũ liquida vt pyretrũ pharetra pharetratũ triquetra meretrix. Silius. Huc ethnea cohors triquetris quã miſeratoris. Aduertenda etiã cõpoſita. vt a peto me greco velut ocypete & ab arete et iam greco vt arethuſa que corripiuntur &c. — E ante t.

E ſuper v longum longæuus ſiue veſeuus

E ante u producitur: vt longeuus — E ante u

B ſuper rapitur: quarta ibilis addubitatur

Sicut poſſibilis quę vox Romana negeatur.

vt ridibilis reperibilis

¶I ante b corripit': vt chalibis. Deme cõpo ſita q̃ ſequũtur naturã ſimpliciũ: vt plibo poſſibilis. At verbalia a q̃rta coiugatione deducta: vt ſenſibilis idifferens habent. ſed potius corripe. ꝓpriũ em̃ corripitur. — I ante b.

I c rapit: tolle anticus ſeu mobile amicus

Adſit apricus aticia ſiue comicia vicq;

canicula. cuticula craticula cuniculus. nouitius

Nata canis cutis ac crates cuneuſq; nouuſq;

At reges vel equus ſata longis iungimus illis

Embricus formica inimicor iunge labi cum

Lumbricus lorica ſimul lectica: mirica

Mendico mendica.

Mendicus co. ca. mulctitia iunge marica

Laſſerpiciferum ceu villam iunge triuicum

Forte tribus vicis deductam: ſitq; numici

Que media eſt anceps: longum naſica pudicus

Rubrica & pædico lues inuiſa pudicis

vt quãticun q; .

Pedicare ſimul poſticus at addita cuncq;

Flexu & tibicen ſimul obliqui patuere

Icula da quartę producta & propria nice

Adde caicus item cum multis plurima curtans

vrbicus. rustic⁹ villic⁹. Atticus. Britannicus. Bithinicus. Germanicus. Galic⁹ Getulicus. & Amicus.

Vt de non proprijs deducta sed haud breuiãdis

Vrtica vstica & vesica vmblicus adapta.

¶ De obliquis dixim⁹ in formatiõe gti. docuimusq; lodix & varix frequẽtius dici. de pprijs aũt difficile eẽt oia cõplecti. verũ q̃ quisq; desiderabit ea facile quouis exemplo cognoscet hec eñi breuia sunt. amycus. atticus autolicus. britannicus. castricus. euthycus. garricus. Gallicus. Germanicus. Getulicus ibic⁹ melicus stoicus. vrbicus: q̃ oia sunt ppria sed fere ab appellatiuis sũpta vnde errant qui ad discretionẽ dicunt rusticus ppriũ pducere: cũ Martialis dicat Qui ppter cenã rustice cedo coquũ. Quinetiã felix substãtiuũ in obliquis pducit̃ vt mobile. Plurima tñ q̃ a locis nõ deducũt̃ nec cum appellatiuis cõia sunt videntur posse pduci: vt Federicus Theodoricus Lodouicus: vt ex Uirgilio pz caicus. et

I ante c ex natura oia a Nice. i. victoria sũpta vt beronice thessalonica &c. q̃ Sulpiti⁹ dicet ¶ I añ c breuiat̃ vt rustic⁹. Tolle amic⁹ aphric⁹ antic⁹ aricia ceruical ꝯuiciũ ẽbricus. formica inimicus lectica labicus. lubricus. lorica. mẽdicus. mirica. marica multitiũ nimicus. q̃q; hora. corripuit Brũdusiũ numici meli⁹ via ducat an appi Nasica pedico postic⁹ pudic⁹ qualicũq; quãticũq; tanticũq;: sz vbicũq; cõmunẽ habet rubrica radice & radicitus tibicẽ vmblicus vrtica vesica vstica villa & obliq̃ in icis a ntis in ix vt felicis. Sed si sint masculina aut feĩa corripiũt: vt calicis salicis silicis pistricis. Preter bõbicis ceycis sandicis vt apũ Propertiũ. Phenicis & masticis qd al qui corripiũt. In ex corripiũt. Preter lodicis & vibicis ppor alia corripiũt: vt cimic⁹ monic⁹ amic⁹ autolicus: alia pducũt: vt caic⁹ polinices beronice: olympionice: sz ad exẽpla cõfugias. I añ vlũ c pcedẽte corripit̃ i his q̃ a v̄bis tertie cõiugatiõis deriuãt̃: vt diuerticulũ Si a q̃rte producit̃ vt periculũ. In diminutiuis v̄o nũc pducit̃: vt canicula cuticula craticula tegeticula equiculus cunicul⁹. Nunc corripitur vt pisciculus clericulus.

I d super rapitur: sed aristides & abydus

Et vel acedia dic vel acidia non breuiatum

Forte & dauidis: fastidio: iumq; & in ido

Abstractum: & verbum formido simul pherecides

Psophis psophidos ceu cædo nata trucido.

Preteritumq; cecidi. occidi: abscidia curtum

i. nomẽ patrony. ab eus vt enides ab eneus greco

At recidiuus erit: facit eus nomen patris ides

Ouid. in ibin. Stella licorde &c. vt licurgides

Tuq; lycorides iunges natumq; licurgo

perfidus infidus: ceu quadrifidus bifidusq;

Deriuata notans fidus a findo breuiabis.

I ante d ¶ I añ d corripit̃: vt auid⁹ Excipe abid⁹ aristides dauid dauidis Iuuẽc⁹. Edidit hic mariã dau dis origine Ioseph. psophis sophidis pherecides & finita i ido vt cupido Sic fastidio & fastidiũ: & cecidi ptcritũ a cedo trucido abscidia cedo A tre

cidinus corripit. Patronomicorum masculinorum quedam corripiunt: vt priamides quedam producunt: vt pelides thesides coronides licurgides. Obliqui cescentes obseruandi sunt. Composita naturam simplicium sequuntur. vt considero desidero desiderium homicida et infidus a fido: perfidus autem quod est a fide corripitur: sicut obsideo et reliqua a sedeo deriuata. Sed ab alijs etiam quibuscunque semper sunt aduertenda. Bifidus et quadrifidus que a fido corripiuntur. Virgil. Quadrifidam quercum cuneis vt forte coactis.

vt quadrifidus artifices lucifer

I super f rapitur sed plurima dicta putantur. I ante f

¶ I ante f corripitur: vt artifices Nam i positum in iunctura positionis semper corripitur preter tibicen: vbique vero vbicunque ibidem communia sunt quamquam frequentius vbicunque corripiuntur et illa duo producuntur.

caligo rubigo origo etiam proprium

I g super rapitur preter go nomen & in ga I ante g

instigo vestigo castigo.

Hinc caligam retraheus in stigon plurima iunges

Et vestigia vectigal: sata fligo. fatigo

Caligo verbum sed de caligine ductum

His lestrygonij seu lestrigones socientur.

¶ Verba enim in go non dicta breuiantur: vt mitigo litigo caligo. et a breuibus composita. vt colligo subigo redigo. sed a longis longa sunt; vt refrigero refrigerium addit nebrissen: origanum Sulpitius.

I ante g breuiatur: vt mitigo. Deme nomina terminata in ga et in go: vt auriga quadriga caligo preter caliga. Composita sequuntur simplicia: vt alligo refrigero. Produces tamen infligo castigo vestigo faltigia affligo vectigal Marilius Annone quoque vectigal mercesque sequetur.

.i. asilas.

I super l curtum: sed asilus las & asilum I ante l.

mantile. monile. cubile. sedile puerilis. seruilis.

Et crocodilus abest neutrumque per ile & in ilis

Nomine deductum velut hec edilis aprilis

Subtilis simul exilis: quod testa creabit

Testilis necnon conchilia sed remouebis

.i. pestilens

Dapsilis ac humilis similis parilis sata pesti

Vtilis & verbis deducta vt fertilis: addes

A pilo expilo compilo: depilo forsan

.i. massylia.

Corripitur. longis massilus & ylia iunge.

Massiliam breuiant. quidam sociant eriphile.

Long a petilia sit simul & lucilius: atque

Cordilus piscis: sed erit rutilias anceps.

I ante l ¶ I ante l corripit: vt auxilium: ⁊ verbalia: vt fertilis. Tolle asylū asilas asilus crocodilus ⁊ neutra in ile finita: ⁊ denominatiua vt seruilis conchilium Juuena. Horum ego nō fugiam cōchilia: me prior ille Preter hec dapsilis humilis similis parilis vtilis ⁊ pestilens. Sed exilis subtilis ⁊ aprilis producuntur Testilis a testa producitur a texto vel textu corripitur Sic etiam quando proprium est Cōposita imitantur simplicia. Cōpilo ⁊ expilo siue a pilo telo: siue a pilis corporis deducantur: siue ab eo quod Greci pilates fures dicunt producit Horatius. Compilasse putes verbum nō amplius addam. Depilo vero corripit vt attestat Martialis: Cum depilatos creste coleos portes. Uocatiui tamen huiusmodi vt tōgili virgili valeri producunt. Horatius tamen natura corripuit Nulli flebilior ꝙ̄ tibi virgili. Et adduxere sitim tempora virgili. Sic ⁊ alij poete. Massilia etiam p ors in aphrica producit. Et sic massylus

I super m curtum velut azimus. hinc retrahendum

Tibul⁹ in tertio. Et ponit duras inter ephimeridas.

Fertur ariminum ad hoc & opimus ephimeridesqꝫ

Enthimema simul matrimus siue patrimus

vt sublimis sublime: nam specimen regimen corripiuntur

Quadrimus limus lata: quarta quod adijcit imen

I ante m ¶ I ante m corripitur: vt optimus. Excipe enthymema matrimus patrimus quadrimus sublimis. Et verbalia quarte coniugationis: vt munimē munimentum Composita vero sequūtur simplicia: vt magnanimus possimus. Azimus vero corripitur. Incrementis verborum superiores repete regulas.

I rapit n tamen appenninus tolle: carinum

Atqꝫ caminus item superadde exangue cyminum

Sit cyminus mons atqꝫ lacus: iungatur erinis

.i. festino.

Sic & echinus erit. festinus nocqꝫ pachynus

Quod velut euxinus dubium est: propino supino

Atqꝫ supinus item ceu pastinaca salinum

nominis in in .i. deducta.

Ticinus forte obliquos vel consita longis

Altinum arpinum cum multis iūgo vt aquinum

Corphinum ceu lucrinum littusqꝫ marinum

Sicqꝫ casinus erit pariterqꝫ lepinus & illi

Mox thelesinus adest lygurinus cum gelasino

Atqꝫ lacinius: eriginusqꝫ Cratinus: opinor

Ortaqꝫ cedrinus diuinus seu peregrinus

Alpinus necnon leporinus seu pecuinus.

Com multis alijs: & plurima fixa per ina

Vt casilina simul sidicina simulqꝫ culina

De i in medijs syllabis

Fors mediastinus clandestinusqꝫ: sed aufer

hornatinus. diutius. ptinus. quatinus. pstinus serotinus.

Cum tinus horna. diu: pro. qua. cras. pris. quoqꝫ sero

Nundinę item breuio pariterqꝫ perendino iuncto

.s. perendinus heccine hoccine.

Nomine. & hiccine cum socijs: prasinus sociatis

amigdalinus faginus oleaginus.

Quę dat amigdala vel fagus superadde oleam seu

A pannis gemmis deducta coloribus atqꝫ

Consimili quędam grę cis quoqꝫ nota velut quę

Crhistallus bissus coccum sandix adamasqꝫ

quod gaufredus & de riga contra artem producunt

Bombyx myrrha smaragd⁹ hian dabit aut amethis⁹

vt carbasinus. gausapinus.

Aut hiacynthus amaracus aut conformia dictis

Corripiuntur & hęc vt aporina buccina: sic et

Fuscina fiscina fœmina & euphrosyne socięqꝫ

Lamina machina cum sibina proserpina nec non

Pagina cum patina cui sarcina sasina subsint

q olim duas pmas pduxi.

Squarina dehinc apina & vacinia: nūc resina adsit

Chirmerinos statina ac trutina: his superadde locorū

Propria cum mutina sit fessina ruspina iuncta

Cum catina ac asina maribus conformia sicut

vt tibicina.

Hæc asina atqꝫ cano: patronymicum dabo longum

Et quædam propria albinus crispinus. at ista

Fuscinus & lycinus seu celinus abbreuiabis

Hebrinus & motinus mitin⁹ carinus paria addens.

¶ I ante n corripit: vt pāpinus. deme apeninus catinū camin⁹ caminū echinus erinis festinus festino ppino pachinus qd nomē. Prisci. corripuit alinū supinus ticinus qd philelphus vult corripi Et obliquos venientes a nominatiuis productis vt phorcinis delphinis: & deriuatiua & possessiua: vt quirinus diuinus āserinus cedrinus lupinus arpinas ab arpino. alpinus ab alpibus. Itē aquinū casinum lucrinū matinū & multa huiusmodi. Adde carnificina tonstrina mediastinus pter crastinus hiccine nūdine ptin⁹ peredino diutinus hornatin⁹ pstin⁹ quati I ante n

nus prasinus amigdalinus. Et deriuata ab olea vt oleaginꝰ: a clam vt clādestinꝰ Syllius vero in. vij. inquit. Ceu clādestino traheret federe bellū. Manilius ꝛ clādestinis vigentē cladibus arma. A sero serotinꝰ: a fago faginꝰ. Itē greca alabil lis pānis coloribꝰ ꝛ plerisq; rebus deducta vt christallinus adamātinus myrrhinus byssinus coccinus bōbicinus sandicinꝰ. Excipe ꝛ femina fixa quia ꝓducunt vt farina sagina culina. preter buccina fuscina femina elemosyna euphrosina lamina machina mutina pagina ꝓserpina patina sarcina trutina sasina statina: ꝛq̄dam locoꝝ ꝓpria: vt mutina. Et p̄ter illa q̄ naturam masculinorum sequuntur vt asina propriorum ꝛ patronymicorum alia producunt vt albinus nerine adrastine Quedam corripiunt: vt alemoninus carinus.

I ante p — I p rapit: tamen antiphos colliphia enipheus
Et simul obstipus (quia longum stipo) seriphos
Vrbsq; seriphum monsq; sariphus non breuientur.

¶ I ante p corripitur: vt antipos. Tollitur obstipus antiphos seriphos insula sariphum oppidum ꝛ sariphi montes magiane prouincie.

I ante q — I q producet sed compositiua notabis
Sic vtiq; ac aliquis. reliquis siliqua abbreuiantur
Vndiq; relliquie: sed vtriq; trahas & vbiq;.

¶ I ante q producitur: vt iniquus. Excipe aliquis siliqua. At cōposita aduertēda: quia quedam corripiuntur: vt vndiq; vtiq; ꝛ quedam producuntur: vt vtriq; quedam habent cōmunem: vt vbiq;: vt paulo ante monuimus.

I ante r — I super r rapitur. butyrum dic siue butyrum
Busiris colliria dic corcyra corsira
Et cercyra semiramis & delito cipyrus (et delirus aum.)
Epirus græcumq; magiros iunge papirus (vnde archimagirus)
Adde camyrus eis ceu deianira capirus
Saphirusq; simul tenthyra aut tenthyra dicens.

¶ I añ r corripitur: vt gadiris. Deme butyrū qđ apđ Serenū corripit delirꝰ alira sulco. Lucre. lib. j. Qđ mihi tū vanū tū delirū eē videt. papirꝰ ꝛ saphirꝰ ꝓ lapide. Itē colira ꝛ corcyra ꝛ cercyra collirū epirꝰ epire magyros. Oui. dixit. Saltꝰ tēthyra petēti. Iuue. Qui vicina colūt vmbrose tēthyra palme. Et ita cōem habet mediā

I ante s — I rapit s tolle anchises atuisius atq;
Amphisa amphrisusq; aphrodisius ac amethi sus
Cephisus seu cambises arcisius atq;
Crimnisus dionysius atq; donysa & elisa.
Gauirus larisa lalisio. sic paradisus:
Sicq; phariseus sic quæ dat diuido pones:

De I in mediis syllabis

¶ I an s corripit vt elisiũ. Tolle amphrysus anchises aruisiũ amphisa cābises phisus donya elisa gauisus larisa paradisus phariseus. Sed aphro. ysi⁹ dionysius paralisis simplicia sequunt vn sut lōga: diuisi ꝛ diuisus addi pñt vt gauisus odites — I ante s.

It rapit sed ta vel tes hominum atq; locorum
Propria produces tamen alphita desit: et addas
Deducta a proprijs: aconitum: græcaq; per tis
Et quę deductis de nomine multa: vt auitus
Auritus seu crinitus turritus: & ante
Dictum cerritus: sociabitur hermophroditus.
Atq; rhomitanus sed curtam seruitus effert.
Fortuitusq; frequens: peritusq; aduerbia multa
vt diuinitus vt viritim
Nomine nata: tamen producta leguntur in itim
Inuitus nec non oblitus vt orta supinis
Signentur: verum de seruo seruitus atq;
Seruitium dices: de blando blanditiæ atq;
Nequitia a nequam: sed coccytus catamitus
Berytus coritus item phroditus: & exis
Itis tardo nouitius & crementa reuoluens
.i. idolothitum
Sicq; valitudo datur ac idoq; lothitum
Orithya mephitis item paradisus: at anceps:
sed persius vt dixi aliter legitur
Lechitus irrito censentur fors pituita.

¶ I ante t corripit: vt leuitas amita. Excipe finita in a ꝑpria hoīm vel locorũ vel a ꝑprijs sũpta: vt margarita eremita leuita catamita pituita: qđ Persi⁹ corripuit Sōnia pituita q̄ purgatissima mittũt nisi synerisim addmittam⁹ hora. Producit Cũ mulso bibitũ pituite noxia soluit Et alibi Lenta feret pituita vides q̄ maxima credis. Catul. Mediā ꝛ vltimā corripuit Muculq; ꝛ mala pituita nasi preter alphita Itē greca in tis ꝛ in tes: vt sunamitis thersites ꝛ denominatia: vt marit⁹ aurit⁹ cerit⁹ ꝑ furioso acerere. hora. Ceritā fuit an cōuicte crimie mētis ꝑter seruitus fortuit⁹ qđ hora. videt ꝑducere. Nec fortuitũ cernere cespicē. Iuue. ꝯtra Nō quasi fortuito nec vēto ꝑ rabie sꝫ ceritis a cere oppido Vñ ꝛ tabule cerites dicũt hora. Quid deceat q̄d nō oblite cerite cera. A cerete āt oppido fit ceretan⁹ quod vult. Ply. ꝛ ꝑducit penultimā Itaq; vbi īqt Virg. Est igēs gelidũ lucus ꝑpe ceritis amnē Malo ego ceretis adiectiuũ esse q̄ genitiuum in quo tenor et lrā — I ante t

fit mutata: vt Prisciano placet. Quidam in his verbis aspirationē ex quo nata fuere abolitam addi volunt. Item supina & participia & verbalia venientia a verbis quarte coniugationis: vel a tertie habētibus preteritū vi, vel in si & supinū in itū: vt auditū cupitū. petitū. lacessitū. accersitū: & ab eis nata: vt dormito Sed iblanditie & nequitia corripiūt preter cōposita cū supinis correptis: vt aditū nequitum. Demito vero ambitum & ambitus participium. Ouidius Iussit & ābite circundare littora terre. Sed ambitus nomen corripitur. Excipit & cocyt⁹ catamitus aconitū hermophrodit⁹ corithus pro pharetra berytus vrbs & obliqui nominatiui in is pducta: vt quiris quiritis & valitudo. qđ duas breues i vnā lōgā cōtraxit p validitudo. In tus terminata a deponētib⁹ cōmunibusq̧ deducta pducūt: vt mētit⁹ pter tuitus. Cōposita sequūtur simplicia vt oblit⁹ ab obliuiscor et oblinor Est aūt embiguū an amitos qđ est filum vt hexamitus & a mytos qđ est fabula: vt prolimythus pducantur. Nouitius. qđ a nouitate fit Iuuena. contra regulam pduxit ductus accentu. Irrito anceps habet deducitur eñ a ratum et a ritus vulgaturq̧ ille versus. Irritat euacuat dum irritat prouocat hostem.

I trahit u: niniue cum symbriuio breuiatur

Iante u ¶ I ante u producitur. vt saliua: demitur niniue & symbriuius fluuius.

OB super rapitur: crescentia longa pbēt

Octoberq̧ simul superaddi vult iacobus

O ante b ¶ O ante b corripitur: vt aristobolus orob⁹. Tolle ambobus duob⁹ october et. Iacobus qđ quadrisyllabū est. Claudianus. Ne laceres v̄sus dux iacobe meos.

vt apocope syncope.

O c corripitur: fo rs nata cope retrahantur

Ox ocis signes sed cappadoces breuiemus

Precocis interdum ceu præcoqua notitandum

vt suffoco prefoco.

Norimus a foco producta patrociniumq̧

O ante c ¶ O āte c corripitur. vt apoca. Excipe apocope & si natura corripitur & obliquos a nominatiuis natura pductis: vt atrox atrocis pter capadocis capadocia precoquus & precocis. Martialis. Vilia maternis fueramus p̄coqua ramis Calphurpecocibus surrepte persica prunis. Suffoco & prefoco producūt: vt apud. Ouidium in ibin. Suffocent animam dira venena tuam.

O d saper rapitur: sed erodio erodius aufer

Iungitur herodes custos cum prole & orodes

vt gerodes capuodes pythodes

Termo donq̧ simul seu plurima greca per odes

O ante d ¶ O ante d corripit: vt epedos q̄uis greca rōne seruata etiā pduci posset: dem̄ erodius herodes herodianus orodes & obliquos hui⁹ nois custos thermodon

christophorus

O super f vel phi seu sarcophagus breuiaui.

O ante e ¶ O ante f vel ph semper corripitur vt sarcophagus.

O g super rapitur gogos gogeve remotis

De O in medijs syllabis.

¶O ante g corripit vt egloga. Tolle synagoga pedahogus gagoge isagoge et similia — O ante g

O rapit l: tamen ętholus capitolia delint

Idolumque suis cum natis: ni variaris

.i. o magnū in paruum

O mega is micron: pactolus iunge cymolus

Et sub solanus pręstolor clausaque pola

vt consolor

Compositiua nota longisque geolophus adde.

¶O ante l corripit vt soboles excipe etholus idolum quod per omega scribitur apud grecos: cuius rei quidā non ignari corripuere prestolor pactolus subsolanus cimolus cimolia pharmacopola bibliopola geolophus capitolium. — O ante l

O rapit m sed in um vel in a producito neutrum

Forsan gęometram supperaddes sicut ithomen

¶O an̄ m corripit vt salomon: deme neutra in um et in a vt amonum aroma geometra pducit. vsu quoque corripit: illud. Iuue. alij geometres alij geometra legūt gramaticus rhetor geometres pictor alyptes. Ithomea ix messene vrbis. — O ante m

O super l longum: nam signans compositiuum:

Persona obsonor symphonia rite morabor.

Dionysius economus

Sed prior o clausa est pars abbreuianda pelasgis

Atque a ponus curtum datur: harmonicusque: aconitum

Coctona cum mycone myconosve: & barbara quędā

Mammona ceu mammon: gręcumque genos generatū

Erigone Antigonus: sic aclynoe auronoeque

Plurima nanque loci gentilisque & propria: onis dant

Ex on & o curtum: moxque hinc onius breuiandum.

¶Exempla.

¶Arrago et acteon pariterque agamennon Alemon
Agmon et amphion simul anthedon ac amithaon
Aones ac aulon simul ausonis adsit amazon
Bisthones et briton: cicones cum canone chaon
Certion adiunctum sit calcedon: damasiton
Demon demonium cu minatis: elioneque
Eudemon veluti cacodemon seu lacedemon
Eurimone edipodion echion et eson
Siccerisi cthonerictbonus gorgonque: hiperion
Hermione: hilonome: simul ilioneus etion
Isione ixion vel iason et icon et idmon
Lichione lestrigones et cum prole lycaon
Lingones: et Mennon cum meone meonidesque

Migdonides ac migdonius cum mazonomo addes.
Hisqꝫ mimallonides socientur mirmidonesqꝫ
Meriones. macedoqꝫ satum metro minus aptum
Sicqꝫ machaon erit vel ochion seu sata peon
Atqꝫ paretonius cum pãnone persephoneqꝫ
Pandion seu parthaon sic ⁊ poliphemon
Atqꝫ polemon: item polydemon sicqꝫ philemon.
Et redones senones cum saxonibus superaddes
Sithones et que dant strimon cũ santone syndon
Sarpedon per onis nam cum multis dat ⁊ ontis
Teutones ⁊ turones ceu tesiphone socientur
Et sic vangiones ceu vascones et paria edes.
Producenda fere censentur cetera siue
O sata sint siue on: sed ab on protESte sic Alcon
Et babilon. damon. symeon. sinon. simul egon
Deucalion. phyton: patronymicum vel in one
Sed dubia egeon edon sydon ⁊ orion
Orion ve leges et de iason generata
Cetera si dubites doctorum carmina vises

O ante n ¶ O ante n ꝓducitur vt corona. tolle greca et barbara que in quibusdã corripiũt vt aragonis britonis ausonis aponus diaconus demonis hemonis canonis lingonis esonis iasonis idmoni i sicomonis mẽnonis pannonis sardonyx sindonis santonis teutonici teutones turonis macedonis mãmona coctonũ: geriones in quo Lucre. dixit. Quidue tripectora ter geminivis gerione. Virg. Ho Gerione extincto In edonis ꝓduci et corripi reperit: sic orionis ⁊ egeonis apd̃ ꝓbatos. Ouidius. li. viij. Aut helicẽ iubeo nitidũ aut orionis ensẽ. Sta. in. vij. Atqꝫ auro rude fulmen habent orionis alti. Luca. Ensi feri nimiũ fulget latus orionis. Virgilius Armatũqꝫ auro circũspicit oriona Sta. in achille. Audierat duros laxãtem egeona nexus. Ouid. in. ij. metamor. Egeona suis immania terga lacertis. Virg. in. x. Aegeon quali dicunt cui brachia centum. In quibusdam producunt vt damonis sinonis simonis. Hora. in arte poetica. Pythias emuncto lucrata simone talẽtũ Hec id̃ qr iuuencus mõ corripuit mõ ꝓducit calidonis etholie oppidũ colophonis babilonis sycionis adde latona trigonis a trigon Manilius Aut tria sub quinis signis ornare trigonẽ. Indiferenter aũt apd̃ Verg. Sidonius ponitur. Cõposita simplicium naturam sequuntur. Persona ꝓducitur. Item symphonia ⁊ obsonia In propriis que desunt ad exempla te refer.

.i. asopium
O p rapit: nisi sint europa Asopus siumqꝫ
conopeum
Aesopus cyclops conops cum prole: canopus
hydropisis hydropicus.
Adde croopus hydrosqꝫ satum piropus hysopus
.i. sinopis
Atqꝫ sinope & pis vel iope: raro dolopes
vt prosopon theophila
Sed quę dant gręcis o mega theosqꝫ creata

O ante p ¶ O ante p corripitur: vt inopis excipe asopus asopium crotopus cyclopes commanem habet apud Verg. Europa esopus conopus conopeum hysopus piropus hydropisis hydropicus sinope iope portus. ¶ Errat in cyclopes cuius media semper est longa.

O q corripiet: sed compositiua videntur.

O ante q ¶ O ante q corripitur vt alioquin. Sed aduertenda composita vt alloqui.

sonorus canorus odorus
O super r rapitur: nisi deriuata per orus
Sit patri similis proles decoro atq; decoro
Hoc decus indecoresq; creat q̃q̃ indecor effert
.s. media longa.
Illud credo decor formare simulq; decorum
in formationis gti: vt censorius a censor. rhetoricus a rhetor.
Diximus obliquos quibus addes nata decenter
Aurora authores produco cytorus helorus
Et quę dat doron polydorus & heliodorus
Sic theodorus itatq; pelorus & adde diores:
Promontorium erit dubium sed adoria longa.

¶O ante r corripitur vt corporis: deme deriuata vt sonorus decorus q̄d a decorē cuius gtm̄ veteres Prisciano auctore corripiebant. Item decorum ꝓ honesto ⁊ decoro ṽbum ꝓ orn̄o. Indecor aũt corripitur. Non erimus regno indecores: ⁊ decoro ꝓ orno: vt Inijciũt decorantq; suis altaria donis: que quidē decus deflecti videntur ꝓducim⁹ ⁊ canorus. Et obliquos terminatorũ in or vt caloris ⁊ ab eis deriuata vt censorius preter arboris memoris rhetoris castoris marmoris equoris amynthoris eboris polymnestoris hectoris corporis bicorporis tricorporis nestoris mentoris. Adde superioribus illis pelorus: ⁊ deriuata a doron quod donũ signat vt polidorus. Item citorus diores helorus ⁊ mascula in os vt lepos leporis que producuntur. O ante r

O super s longum: tamen ambrosia est breuiandum
Ambrosiusq;: ioseph vel ioseph linque iuuenco
Sed mosyne & prosyne quę iuncta leges rape grecis
Euphrosine ac elemosyne dic sophrosineq;
Cui para est prior o sociabitur vt cynosura.
¶O añ s ꝓducit vt mēdos⁹. Excipe ābrosia ābrosi⁹. Josep h cōez h3 apō iuuēcũ O ante s
O t super longum: sed signes compositiuum
Nata doton breuiant fortasse ptoton superaddes
scribit em̄ p o mega.
Sed melius ptoton quia ptosis non breuiandum
vt astrogothus lichostroton herodotus a regula.
A gothus atq; stroton proprium in dotus abdit origo
Cui pars est prior o sociabitur aptotonumq;
Leucotoe œnotrij. vel aristoteles apotheca.

O ante t ¶ O ante t pducit. vt egrot⁹. Cōposita vero sequunt simplicia vt ātidotū aptoton monoptoton. aliquotiens lichostrotum ostrogothus ppl's apd Sydonium: herotus zendotus.

vt ludouicus clodoueus.

O super u longum si non sit compositiuum.

O ante u ¶ O añ u si qñ reperiat pducit. Sed composita sunt aduertenda.

B rapit medijs: sed a innubis tolle saluber

dictum est innuba et pnuba corripi: cōnubiū confundi

In subterq; notans cum dictis compositiua

solubilis volubilis reuolubilis

V bilis a verbo seu soluo & voluo morandum est.

U ante b ¶ U ante b corripit: vt coluber. Excipe saluber insuper amnis et quedam cposita a longis vt obnubo. Cōnubiū indifferens habet. Sz pnuba et innuba corripiūt. In vbilis verbalia pducunt vt solubilis volubilis resolubilis reuolubilis. hora. in episto. Labitur et labetur in omne volubilis euum. Et inde volubilitas. ix. metamor. Fracta volubilitas &c.

V c sit longum. volucer volucris breuiandum

Atq; redux reducis dicta & connexa notabis.

¶ Quia a duco pducūt vt reduco reducis induco: enucleo: qd a nux nucis oritur corripit. educo prime corripit. Sulpi. alexādrinā viā tenet: sz hec est facilior visa.

U ante c ¶ U ante c pducit sequēte a vel us vel um vt sambuca caducus. In reliquis corripitur: vt volucer: preter pollucis manduco pelluceo fiducia et composita ex longis vt deduco reluceo.

V d facit longum: nisi dictum aut compositiuum

contudi videlicet

Vt pecudis tutudi quod dictum est addubitari

U ante d ¶ U añ d pducit. vt testudo. Deme pecudis et tutudi i cpositiōe vt cōtudi obtudi

V rapit f si sit: ceu carnufices modo dicas

U ante f ¶ U ante f corripit: vt carnufex.

vt pupugi bijugus.

V g producit: sed dicta: & nexa notentur.

U ante g ¶ U ante g pducitur vt ferrugo. Tolle coniugo et cum iugo cōposita vt bijugus et pupugi preteritum. Sunt qui demant sāguisuga.

V super l rapitur sed adulor amulius aufer

Sic & apulia dic tamen apulus est breuiandum

tribulis curulis: sz obliqui vt consulis corri.

Sic & in vlis erunt recto finita: cuculus

Torcularq; anceps sed portacula & iulus

Longa peculium item getulus: clausaq; bulus.

¶ Nebrissen. et nestor torcular pduci pcipiūt. Sulpi. corripi. Cōtra i bulus vt trisibulus. Sulpitius vult pduci qd si abule: qd consiliū aut locus consilij ē origo. approbat qr grece habet on diphthongum. In bulum tñ et bula corripiuntur: vt pabulum venabulum preambulum passibula creobula Sulpitius.

U ante l ¶ U añ l corripit: vt exulis. Excipe adulor amulius getulus: qd Martia. si corri:

ptus, non est corripuit. Traducta est getulis nec cepit arena nocentes: qd legēdū censeo tradita getulis. Et noīa tertie declinatiōis: vt tribulis curulis: preter obliquos hmōi: vt p̄sulis consulis. Itē nebulo. hercules. zabulon. cuculus qd ꝓduxit Hora. Cessisset magna cōpellans voce cuculū. Torcular speculare ꝛ hmōi. peculium vero ꝓtrahitur. Sic ꝛ apulia. Sed apulus corripit. Lucan⁹. Apulus hadriacas exit garganus in vndas. Produc in bulus terminata vt trasibulus.

V super m longum: cucumis sit & autumo curtum.

Incolumis columen columella simul documentum

Cum paribus veluti monumentum seu nocumētum

vt contumax a tumeo accumulo ꝛc.

Irrumo cum lucumo breuibus sata crustumiumq̄.

¶ U ante m ꝓducitur: vt alumen. Excipe autumo cōtumax columen icolumis columella crustumiū. Maro. Crustumijsq̄ piris. documentum ꝛ similia monumentum nocumentū: tegumētū: lucumo irruno ꝛ cōposita a tumeo vt contumax. U ante m

V super n longum tamen albunea æstimo curtum.

¶ U ante n ꝓducitur: vt lacuna. Excipitur albunea. U ante n

vt corripi a corrūpo: vsi vna est vox corrupeto.

V p super breuis est signatis rite notandis.

¶ U añ p corripit: vt volupis ꝛ illa q̄ u hñt in isictura ꝯpositiōis: vt quadrupes. U ante p

V super r longum: byturi camurus breuiandum

.i. centurio.

Centuria atq̄ rio: lemuresq̄: lemuria lecta

Luxuria atq̄ rio: ligurinus mercuriusq̄

ꝓ masurij a masurius.

Mamurium maluriq̄ ac purpura quodq̄ satur dat

Et tuguri: obliquos terne telluris adempto

Verbaq̄ clausa rio deducta: sed æstimo longa

Hæc cucurio sicq̄ ligurio forte scaturit.

¶ U añ r ꝓducitur: vt silur⁹ Excipe bitur⁹ camur⁹ cēturi a cēturio lemures Oui. tñ in fastis dixit Rit⁹ erat veteres nocturna lemuria sacri luxurio luxuria meecurius mamuri⁹ masuri⁹ purpura saturi tuguriū Et obliquos tertie declinatōis vt gutturis furfuris sed tellurꝫ excipit Et meditatiua vt lecturio ꝛ ab his deriuata Scaturio ꝟo ꝛ cucurio q: primi tua sūt nō corripiūt nec ligurio q̄dē Hora. Tractauit calicē manib⁹ dū furta ligurit primo etiā nō corripit: sed ad primas pertinet U a ante r

V super s longum nisi blandusia ac canusinus

a canusio avolusio

Seu canusi volusi perusini brundusiumq̄

Hora. Nā venusinus arat finem sub vtrūq̄ colon⁹

Sicq̄ siracusius simul ac ebusus venusinus.

¶ U ante s ꝓducitur: vt cerusa ꝛ creusa. Tolle canusium, ebusus, syracusius, licet syracuse producat. U ante s

Vt facit longum tamen arbutus est breuiandum
vt veluti a vel vti corripiendum.
Compositiua uotans potius preputia duces.

U ante t ¶ U āte t pducitur: vt cicuta. Deme arbutus. Cōposita simplicium naturā sequūt vt alteri disputo pcutio. Neut: et si ex ne et vter cōponit. tn̄ vt eu diphthōg⁹ effert

V super u breue pacuuius dat victruuiusq;.

¶ U ante u etiam consonum corripitur: vt i pacuui⁹ et victruuius: ante vocalem autem ex primis regulis corripitur vt manuum curruum.

De vltima syllaba

A Si non flectes in vocis fine retardes
vt as et es
Ex lōgo a quintum produc: atq; vndiq; sextū
Cætera corripies: ita vel quia vel puta iunges.
Barbara cum grecis: elementi nomina mutes
Poste a correptum velut antea. mna lego longum
q: non flexa. q: flexa
In numeris ginta produc: sed corripe genta
In Iuuenale autē est frusta.
Frustra non rapies nisi dicas frustra roganti:

Ultima syllaba ea dicitur qua terminat dictio quotuis syllabarū monosyllabaq; ipsa quoniā a se incipiunt finiuntq; inter vltimas syllabas reijciūtur. Cognoscitur autem vltima tribus modis. Positione diphthongo. regula. Positione: vt felix et dicunt diphthongo vt muse et pre. Regula. vt Omnia in a desinētia producuntur: vi vltra et nega. Iuuenalis. Ultra sauromatas fugere hinc libet et glatialem. Propertius. Aut si es dura nega: sin es non dura venito. Excipe ita quia et puta aduerbiū. Casualia vt poeta musa hectora corripiuntur preter ablatiuos: vt patria. tonsa. et vocatiuos veniētes a noiatiuis productis: vt eneas a quo enea et monosyllaba vt mna que pducunt. Proptius. Nō ita dardanio gauisus atrida triumpho. Ouidi⁹ i fastis Sed q: tot digiti p quos numerare solem⁹. Uergi. etiā in cōpositione. Heu q̄ anā tāti cinxerūt ethera nymbi. Persius Prisciano teste. Hoc puta nō iustū ē illō male rectius illud. Hora. Cur ego si nequeo ignoroq; poeta salutor. Uergi. Musa mihi causas memora q̄ numine leso. Ouidi. Hectora nescio quē timeo paris hectora dixit. Uergi. Tu pcul a patria nec sit mihi credere tantū. Idē. Oibus i morē tōsa coma pressa corona. Ouidi. Certus es enea cū federe soluere naues. Uergi. Ecce aūt gemini a tenedo trāquilla p alta. Barbara et greca q̄dā vt māna et pascha et litterarū noia: vt a h. k indifferātia sunt. Sed declinabilia noia rari⁹ pducunt: et tūc seruāt grecū accētū cū tpe. Stati⁹ i. iiij. thebai. Nō tegea nō ipsa deo vacat alite felix. Idē Ce nemea tibi lerna comas larissaq; supplex Ouidi⁹ Mittit hypermestra de tot modo fratribus vni Nūeralia in ginta et genta dicūt esse cōia Ego vo illa i ginta semp pducta in genta semp correpta inuenio. Uergilius Trigita magnos voluēdis mensibus orbes. Idē. Triginta capitū fetus enixa iacebit. Iuue Quadrigēta dedit gracchus sestertia dotē. Idē. Quadrigenta parāt quid cōfert purpura maius Postea q̄q; productum est. Ouidius in fastis corripuit: postea mirabar cur non sine litibus esset: nisi dicamus duas esse particulas.

E finis curtat. grę̨corum plurima tardat
Si fuerit primę̨: quę̨dam es sexto quoqꝫ ternę̨.
Cum natis sextos producit quinta latinos.
Quare quotidie: produc vt nata hodieqꝫ
Sic quōdam quintę̨ tabeqꝫ fameqꝫ locentur
Cum diphthongatis ac illis ę̨quiparandis.
E diphthongatum patrio damus atqꝫ datiuo
Et primo & quinto primę̨ pluralibus atqꝫ
Cum pronominibus possessiuis simul & quę̨:
Cunctis fœmineis quoqꝫ participantibus: ex a.
Ast in plurali datur illa vel ipsa vel ista
Diphthongo similis: fors diphthongata: sed illa
Recte formando quę̨ das aduerbia quando
O terni facis e de nomine ducta secundę̨
Quando gradus primi sunt & quę̨cunqꝫ supremi
Diphthongo similem dicas producere vocem:
a ntō in es greco
Eqꝫ quod in prima quinto sextoqꝫ locabo.
Et sexto quintę̨ seu si produxero ternę̨.
Longa fere ferme sunt & monosyllaba: prę̨ter
.i. dum coniunctiones sunt
Dum nectunt: qꝫ: ve: ne: simul & fragmenta ce vel te
Longum pone doce simul & quę̨cunqꝫ se cundę̨
Personę̨ & formę̨ sunt atqꝫ modi prę̨eunti
Innumero: vocis sed neutralis vel agentis
Sed caue siue vale correpta adiudico ternę̨
Cę̨tera corripies seu verba docere docete.
Et reliquos ternę̨ sextos. aduerbia quę̨ non

Dicta deducis de nomine lege secundę
Vt bene sępe canens male vel non rite legebam.
Naso maledixit non recte: tu maledices.
Flos apprima tenax: non apprime maro dixit.

¶Ut ꝓsa in conformis carminibus sic habeto lector. E in fine dictionū corripiť
primo in vocatiuis nois in vs. Scđo in oibus noibus tertie declinatōis vt cubi
le: mare: patre. matre. Excipiunť dūtaxat pauci ablti grecorū i es lōgū vt dicem⁹
Tertio in oib⁹ ꝟbis nisi sint scđe cōiugatiois scđe ꝑsōe et secūdi hoc est imꝑatiui
modi singularis nūeri vocis actiue aut neutralis: q oia ꝓducunť dū nō fiut ter-
tie v. doce: moue. Si aūt sint tertie vt lege Siste. aut fiāt tertie vt caue: vide: aut
vocalis sine synalephe sequať vt vale inquit iolla: aut sint pluralis nūeri cuius-
cūq; coiugatiois ⁊ modi: vt amate: docete: legite: audite. Aut passiue seu deponē
talis: aut cois vocis: vt docere: verere: aut alterius modi: vt docere docerete: sē-
per e finale corripiť. Quarto in aduerbijs nō ꝑlatiuis nec deductis a nomine
mutando o positiui in e (illa em̄ ꝓducuntur vt dicunt) cetera aūt corripiūtur: vt
bene male: sepe rite: facile ⁊c. Excipiunť fere ⁊ ferme. Quinto in participijs oib⁹
in e vt docte amante. Sexto in cōiunctionibus: vt quippe nēpe et ꝑpositionib⁹:
vt pone ꝓpe ⁊c. Et in interiectionib⁹: vt euge pape ⁊c. Excipiēda tn̄ sūt monosyl
laba: vt que: ne ꝑ certe: ne ꝑ vt non ve interiectio me te ⁊c. pter q̄ ꝓ ⁊: ne ꝑ an: ve
pro vel: et syllabicas adiectiones ce: vt huiusce: ne vt hiccine: te vt tute: pte vt no
strapte. ⁊ re in cōpositione sed in principio vt refero. Excipiunť aūt vt per ordi-
nem repetam primo greca in ita apud nos in e vt thebe penelope: ⁊ vocatiui aut
ablti casus ab es prime: vt anchise priam. de: et quedam etiā ablatiui casus iter
tertia vt euphrate. Secūdo nomina quinte vt die facie etiā si sint genitiui vt apđ
veteres: ⁊ que olim erant quinte fame ⁊ tabe: et deducta a quinta: vt quare quo-
tidie: hodie. pridie: postridie. Tertio om̄s cas⁹ i e diphthōgati aut diphthōgatis
siles diphthongati sunt gti et dti singulares et nti et vocatiui plurales nois aut
participij prime declinationis: ⁊ ꝓnominis possessiui et que et sue etiam relatiui
Similes diphthongatis volūt nrōs ptes ab illa ipa ista quos cū diphthōgo etiā
scribunt. Itē ceteros casus ꝑme declinationis: vn̄ sepe in diphthongū mutať vt
ab hyble hybleus: adduntur et ablti quinte q̄ longi q̄dē sunt: sʒ sine diphthōgo si-
cut et prime preter quattuor dictos casus. Quarto ꝓducunť oia aduerbia supla
tiui gradus etiā nō hn̄tia positiuū scđe: vt sepissime: facillime ⁊c. hec ei diphthō-
gatis silia cēsenť vt apprime: quocirca Serui⁹ vult legēdū apud Uerg. Flos ap-
prima tenax. Nā n oia dum fiūt aduerbia licet amittāt declinationē ꝟuāt tn̄ quā
titatē: vn̄ transuersa ꝓ trāsuerse corripiť in buco. Trāsuersa tuētibus hircis Qui
to aduerbia positiui grad⁹ formata a positio scđe mutādo o i e: vt pulchre docte
belle ⁊c. vide prius dicta. Sexto fere ⁊ ferme et monosyllaba vt dixi ꝓducunť. Se
nio doce ⁊ silia penitus in voce declaraui. Nunc repetamus si vacat Sulpiti.
¶In e monosyllaba ꝓducuntur: vt me te se. Excipe q̄ quando et significat ⁊ cūq;
composita: vt quisq;. Item nequando significat an: ve quando vl' et aut corripiū
tur etiā in cōpositiōe te ⁊ ce: vt tute tuapte suapte et huiusce. Uerg. Me duce dar
danius spartam expunauit: adulter. Item te duce si qua manēt sceleris vestigia
nostri. Ouidius. Qui se quod patitur cū meruisse neget. Uergili⁹. Niseq; spioq;
thaliaq; cymodoceq;. Ouidius. Quisq; suam laudat studijs certam in a crescūt.
Uergilius. Nonne fuit satius tristes amarillidis iras. Idem. Quid ve dolens re
gina deum tot voluere casus. Idem. Quo ve tenetis iter. Lucretius Accipe pre-
terea que corpora tute necesse est. Plurimum quoq; syllabarū corripiūtur vt ma
re. Uerg. In mare dum fluuij current dum mōtib⁹ vmbre. Excipe genitiuū ⁊ dati

nū singularē & nominatiuū & vocatiuū pluralē prime declinationis qui diphthō
gantur: vt muse & similia his: vt docte: tote: ille Et greca accentu acuto in fine p
nunciata: vt penelope Ouid. hanc tua penelope lento tibi mittit Ulysse. Excipe
ablatiuos quinte declinationis: vt die cum suis compositis: vt pridie hodie & fa
me ablatiuum: quod olim quinti ordinis fuit & tabe apud Lucretium hymbribus
aut tabe membrorum ambusta vacillent. Item quosdam ablatiuos grecorum vt eu
frate Aristotele. Et vocatiuos venientes a nominatiuis non tertie productis. vt
libie achaie enide calliope: sed vlysse achyl et oreste corripiunt sunt. enim vocati
ui tertie declinationis. Item secundas personas singularis imperatiui secunde
coniugationis vt: mone: aude Et aduerbia deriuata a datiuis conuerso o in e. vt
belle pulchre. Bene autem & male corripiuntur Sic apprime: vt Uergilius. Flos
apprime tenax quamquam Seruius legit apprima Ouidius. Male in compositione nō
corripuit arte amandi Sepe maledixit cum iam properaret achilles Fere ferme
& quare producuntur Uergilius. Bisque die numerant ambo pecus alter et hedos
Iuuenalis Res hodie minor est here quam fuit atque eadem cras Uergil. Obiicit ille
fame rabido tria gattura pandens. Lucanus Signaque ab eufrate cum crassis ca
pta ferentes Iuuenalis O libye disiunge boues dum tubera mittas. Uergilius
Sit satis enide telis impune numanum Idem Uos o calliope precor aspirate ca
nenti Propertius Quid ve tuas proauus fregit achille domos Ouidius. Fece
rūt furie tristis oreste tue Uergilius. Tu vatem tu diua mone dicam horrida bel
la Lucanus Inuenies aude superi tot vota catonum Horatius Letitie clamabit
enim Pulchre bene recte Ouidius Non bene conueniunt nec in vna sede morantur
Idem. Quod male persuades vtinam bene cogere posses Uergilius. Iamque fere
spacio extremo fessique sub ipsam Iuuenalis Nulla fere causa est in qua nō femi
na litē Idē Mobilis & varia est ferme natura malorū Sappho. Forsitan & quare
mea sint alterna requires.

I fac producas. grecorum plurima tollas.

vñ in illo corripit femineis nerei dolis &c.

Omnia nam quinto breuiamus multa datiuo

Et quedam in quarto: rectoque vt moly vel epyr

Sed mihi siue tibi vel vbi vel ibi sibi credas

Ad placitum poni: nisi cum quasi curta notari.

¶ In i finita producunt vt bibi Ouidius. Sepe bibi succos quamuis inuitus amaros De
muntur mihi tibi sibi & vbi que cōmunia sunt cū compositis Nisi & quasi corripi
untur Item vocatiui greci vt amarilli tybri et datiui vt palladi. Uergilius. Mu
sa mihi causas memora quo numine leso Idem. Tu mihi quodcunque hoc regni est
tu sceptra iouemque Ouidius Nil ibi quod nobis esuriatur erit. Tibulus. Laurus
vbi bona signa dedit gaudete coloni Ouidius. Sic vbi fata vocant vdis abiectus
in herbis Sappho. Si nisi que facie poterit te digna videri. Ouidius Et quasi dis
cedens oscula summa dedi Uergilius Mirabar quid mesta deos amarilli voca
res Idem Tibri pater poscant acies & federa rumpant Statius. Palladi littore
celebrat scyros honorum quandoque tamen producuntur Statius in achil. Femi
neis nerei dolis huc mitte quid aufers Propertius Tindaridi poterant gaudia
ferre sua. Ascen. ¶ In statiano exemplo errat quia nerei vltimam triū corripit i Ascen.
Ouidio legitur Moli vocant superi &c.

O polisyllaba dant dubium: monosyllaba longum

Longum dant ternus ſextuſq̧ & eis generata
Vt tanto quanto: cõmune gerundium & ergo
Mutuo ſero cito modo ſedulo crebro profecto
Produces ergo ſemper pro cauſa: ego raro
Greca per o magnum quæ dant us non breuiabo

¶ In o monoſyllaba ꝓducũtur: vt do ſto. o. Pluriũ ſyllabaꝝ cõia ſũt vt ſcribo lego nero. Ergo. Datiui tñ ⁊ ablatiui ſcḋe declinatiõis ꝓducũt vt Deo magiſtro dño ⁊ ſic ſi aduerbia efficiãt quãto tãto. Sȝ mutuo ſero ciro modo ſedulo crebro profecto ergo cõia ſũt ⁊ Feſt⁹ tñ modo aduerbiũ ſemꝑ corripi tradidit. Ergo cũ cauſã vel ꝓpter ſignificat ꝓducit Gerũdia quoq̧ indifferẽtia. Ego rariſſime ꝓducitur ſed eſt ſemꝑ corripiendũ Greca vt dido ericto alecto ꝓducta ſunt Martialis Do tibi naumachiã tu das epigrãmata nobis. Vergilius. O regina nouã cuicõdere Juppiter vrbẽ. Perſius Nõ ego quũ ſcribo ſi forte quid apti⁹ exit Idẽ hoc iuuat hic iniquis veto quiſq̧ faxit oletũ Vergili⁹ Deſcẽdo ac ducẽte deo flammã iter ⁊ hoſtes Ouidius Sed quãto minus ire vales magis ire memento Statius. Sero memor thalami meſte ſolatia matri Tibullus Heu ſero reuocatur amor ſeroq̧ iuuentus Juuenalis Et cito raptur⁹ de nobilitate comeſa Ouidius Qui modo Naſonis fueramus quinq̧ libelli Horatius Nil tanti eſt ergo fungar vice cotis acutũ Auguſtus octauius Ergo ne ſupremis potuit vox improba verbis Vergilius Cantando tu illum h ad vnq̧ tibi fiſtula cera Juuenalis Plurim⁹ hic eger morit vigilando ſed illum Ouidius Si quid ego reuoco dictis his omen abeſto Stati⁹ Hiſne etiã funeſt⁹ ego videt iſta deoꝝ Idẽ. Sed quid ego feſſos optatis demoror vndis Vergilius in diris. Auſus ego primus caſtos violare pudores. Idẽ Quis tibi tum Dido cernentia talia ſenſus Lucanus Effera damnarat nimie pietatis ericto Vergilius Reginã alecto ſtimulis agit vndiq̧ bacchi. Idẽ Alecto toruam faciem ⁊ furialia membra.

V ſemper longum: veluti c Sed breuiandum
Eſt lac nec donec fac vt pronomen hic anceps
Si breuiare negas fac ſcribendum face dicas

¶ In u ꝓducunt omnia vt genu cornu. Vergilius Nuda genu nodoq̧ ſinus collecta fluentes Idem. Jam cornu petat ⁊ pedibus qui ſpargat arenam.

¶ In c etiam producuntur: vt ſic fac dic duc. Excipe lac nec donec hic pronomen indifferens eſt. Aduerbium vero longum vt ait Priſcianus Lucanus Sic eat. o ſuperſit quoniam pietaſq̧ fideſq̧ Ouidius. Darius incedit fac ambulet oẽ pꝫ pille. Illud autem quod eſt in heroidibus ⁊ alibi legitur face. Phyli face expectes demophoonta tuum Et dixit referas iſta face arma ioui Idẽ Et dic ardoris ſit rogus iſte mei. Lucanus Duc age ꝑ ſcythie pplos ꝑ ihoſpita ſyrtis Sapho O nec adhuc iuuenis nec iam puer vtilis etas. Oui. Donec eras ſimplex animũ cũ corpore amaui Idẽ Philidis hic ĩdẽ tenereq̧ amarillidis ignes. Vergi. Solus hic inflexit ſenſus animũq̧ labantem Idẽ hic vir hic eſt tibi quẽ ꝓmitti ſepius audis Idem Poſt habita coluiſſe ſamo hic illius arma.

N.d.b. cum g.m.p.t. rapitur: niſi ſyncopa: nam t
Litera dum petit eſt dubium: dum ſyllaba longum

Noſti productam dihphtongon ceu poſituram.

¶ In b d. g. m. p. t. finalẽ corripiũt niſi poſitio vel diphthõgus vel ſyncopa icidat Quia ſi ſyllaba demitur per ſyncopã t erit lõgũ vt petit ꝓ petiuit apud Maronẽ regẽqꝫ petit Euãdrũ: ⁊ obit ꝓ obiuit apud Iuuenalẽ Si littera erit anceps vt aud ũt oĩpotẽs Notũ eſt diphthõgon vt haud aut ⁊ poſitionẽ vt amãt eẽ lõgam. Ra ro m corripit̃ q2 abũcit̃ corripit̃ tñ interdũ Exẽpla igit̃ ſunt Lucanus Solus ab heſperia nõ flectit lumina terra Oui. Nec ꝙ abeſt hic me tecũ mirare relictã Ennius Inſignita forent tũ milia militũ octo Priſcianus in Geographia Et formã cõtra poſitarũ imagine coni Iuue. Sinciput elixi phariocꝫ madẽtis aceto Idem Magnꝰ ciuis obit ⁊ formidatꝰ othoni in p. vt volup. antique.

H clauſum longum: ſed in l duces breuiandum

Nil tamen ol vt ſol & in el quę barbara tardes.

¶ In h ꝓducunt̃ vt vah ah. Uergi. Ah virgo infelix In l corripient̃ vt ceruical ſemel ⁊ facul ãtiquũ Luciliꝰ heu facul eſt homini inuẽtu bona femina nuſqꝫ Excipe ſol nil ⁊ barbara i fine cũ accẽtu ꝓnũciata vt michael gabriel Iuue. Cõducit comites lectũ ceruical amicas Syllius Ethereas quocꝫ vti poſſis trahat hanni bal auras Hora. Et ſemel emiſſũ volat irreuocabile vbũ Oui. in faſtis Sol aditꝰ quã q̃ris ait ne vana labores Hora. Nil oriturũ alias nil ortũ tale fatentes.

Clauſa per n tardo: ſeu quis penultima longa eſt

In patruo: titan. ſyren. delphin. ſymeon cꝫ

Men: ten: acteon ſed erit dubitabile nemon.

Forſitan. an. forſan: tamen attamen. in ſimul exin

Nata: en & on quibus eſt patruo penultima curta

Et viden atqꝫ ſatin vel egon breuibus generata.

An quarti quod a dat: ſimul in ſimul on breuiantur.

On quod tranſit in um: quodqꝫ ontis dat puto curtũ.

On quod tranſit ſiue onis dat puto longum.

¶ In n producũtur: vt titan: pean: quin. Excipe forſan forſitan an tamẽ. attamẽ in dein exin ⁊ proin ⁊ corripiẽtia penultimã creſcentis genitiui: vt nomen nominis: ⁊ pleracꝫ greca vt ilion pelioncꝫ interdũ ꝓducunt vt helycon Lucanus Unde venit titan: ⁊ nox vbi ſydera condit Iuuenalis Parce precor pean ⁊ tu depone ſagittas Uergilius Quin age ſiquid habes in me mora nõ erit vlla Idem Mitti te forſan ⁊ hec olim meminiſſe iuuabit Iuue. Forſitan expectes vt Quintilianꝰ ametur. Idẽ Accipit ⁊ madide facies dicetur an vlcus Ouid. hec tñ emendando labor ꝙ̃ ſcribere maior. Idem. Nil mihi reſcribas attamẽ ipſe veni. Idẽ Si quis in hoc artẽ populo non nouit amandi. Sappho Iã canit̃ toto nomen i orbe meũ Oui. Ilion ⁊ tenedos ſimoiſqꝫ ⁊ zanthus ⁊ ida Luca. Pelion opponit radiis naſ centibus vmbras. Martialis. Preter aquas helycon ⁊ ſerta lyraſqꝫ ſororum. In accuſatiuis corripiũt Propertiꝰ Thyrſin ⁊ attritis daphnin arũdinibꝰ Accuſatiui prime declinationis in an et id en ancipites ſunt Ouidi, Reſpice laertẽ vt iã

ſua lumina condas. Idem. Enean animo nocte dieq̀ꝫ refert. Statius Quippe ferunt raptam patrijs eginam ab vndis. Ouidius. Maian ⁊ electran thaigetenq̀ꝫ Ioui. Idem. hinc camerinan adit tapſonq̀ꝫ ⁊ gloria tempe. Priſcianus Europē Aſie tanais diſtinguit ab oris Ouidius li. vi. Fecit ⁊ aſterien aquila luctāte teneri Et ſepe apud eūdem ⁊ alios Quare cēſeo frequētius ꝓducēdos Uiden ⁊ ſatin corripiūt Uergi. Educet viden vt gemine ſtāt vertice criſte Seruius tn̄ natura ſua vult eſſe ꝓductū Men ten ꝓ mene ⁊ tene ꝓduc. Nemon indifferens h̄ꝫ vt nemo. vt imber Uergi. vnde imber ⁊ ignes.

Clauſa per r breuio niſi dent eris genitiuo

Aut beri quod hymber facit aut ſint gręca per ita

Aut aer ęther: aut hęc monoſyllaba cur ver

Cor raro lar far nar fur par & pare nata.

¶ In r corripiūtur vt ceſar imber ⁊ ꝯpoſita Excipe aer ether iber celtiber. Itē crater character ⁊ ſtater q꞉ greca ſunt ⁊ habēt apud illos ita in obliquis q̄b᷑ ertit in e longū Monoſyllaba etiā corripiūtur p̄ter cur fur cor lar far ver ⁊ par cū ꝯpoſit꞉ vt impar diſpar cōpar Luca. Ceſar in arma furēs nullas niſi ſāguie fuſo Lucre. Quo de cōcuſſis ſequit᷑ grauis hymber ⁊ vber Uergi. Unde hoīm gen᷒ ⁊ pecudes vn̄ hymber ⁊ ignes Idē hic muni dum gen᷒ ⁊ diſiunctos mulciber aphros Oui. Accept᷒ genꝫ illa decēber h꞉ Idē Lucid᷒ hic aer ⁊ q̄ duo corpora reſtāt Itē. Audiet hoc ether ⁊ ſi de᷒ vll᷒ in illo ē Idē Sūmus in aurato crater erat aſp achāto Idē Cur op᷒ affectatas ambitioſe nouū Perſius Fures ait pedio pedi᷒ q̄ crimia raſis Sappho Mille meū leuib᷒ cor eſt violabile telis Repit᷑ etiā corripi Ouidi᷒. Inq̀ꝫ cor hamata ꝑcuſſit arūdine ditē Auſo. hic vbi cōſcriptū eſt faceret cor ſi cor haberet Uergi. Sulphurea nar alb᷒ aqua fonteſq̀ꝫ velim Ouidi᷒ Far erat ⁊ puri lucida mica ſa'is Idē. Uer erat eternū placidiq̀ꝫ tepētib᷒ auris hora. Ludere par impar equitare in harūdine longa Idē Ut matrona meretrici diſpar erit atq̀ꝫ.

As longum pono niſi dos rapiat genitiuo

Aut a prius quarto ternæ: quod poſt per as edo.

¶ Quecūq̀ꝫ em̄ habēt os i genitiuo poſſunt habere a in accuſatiuo ſingularit᷑ as in pluralit᷑ tam os q̄ꝫ a q̄ꝫ as corripiūtur vt eneis eneidos eneida eneidas hector hectora hectora s Sulpitius. ‖ In as ꝓducunt vt maieſtas das Excipe greca finiētia genitiuū i dis vl' i dos: vt pallas ilias Sic ⁊ accuſatiuos grecoꝝ tertie declinationis vt troadas lāpadas menadas pleiadas hiadas Iuue. Maieſtas ⁊ ſi funeſta pec unia tēplo Martia is Tu mihi das aute qualia mane ſoles Ouidi᷒ Ut vidit vultus pallas in amne ſuos Perſius. Quid non intus habet nō hic eſt ilias acci. Ouidius Troadas inuideo que ſic lachrymoſa ſuorū. Martialis. Ad matrē fugiet pentheus: ad menadas orpheus.

Es quoq̀ꝫ producens: ternę pluralia gręca

Inquies atq̀ꝫ penes quod ſum facit es breuiabo.

Et ſi creſcenti patrio eſt penultima curta

Tolle fides res ſpes plebes aries parieſq̀ꝫ

Atq̀ꝫ ceres abies & pes ſimul a pede nata.

¶In es ꝑducunt vt dies fides libyes gtm̃.Excipe inquies nomen:qđ non sequit simplex docuit Priscianus.penes ꝑpõnem ꝛ es v̾bũ substãtiuũ cũ cõpositis.Itẽ corripiẽtia penultimã crescẽtis gti:vt miles militis.Demunt abies paries aries ceres spes res ꝛ pes cũ cõposit.Mera greca pluralia vt troades allantides sas- sones britones:lingones archades cyclopes corripiũt hora.Si meliora diesvtvi na poemata reddit. Maro.Heu pietas heu prisca fides inuictaq̃ꝫ bello.Syllius Fatali dido libyes appellit oris.Hora.Quẽ penes arbitriũ ius ẽ ꝛ norma loquẽ- di Uerg.Quisq̃s es armat⁹ q̃ nr̃a ad limina tẽdis.Idẽ.Huc ades o melibee caper tibi saluus et hedi.Ouiđ.Miles erat phebes nec menalon attigit vlla.Uer.Po pulus in fluuijs abies in montibus altis.Idem in iuuenilibus Quã firã paries illos seruabat in vsus.Luca.Extruit qđ non aries ipellere possit.Uer.Flaua ce- res alto nequicq̃ꝫ sepectat olympo.Tibull⁹ Spes alit agricolas spes cultis cre- dit aratis.Ouiđ.Credula res amor estvtinam temeraria dicar.Idẽ.Et puto pes illi longior alter erat.Uerg.Stat sonipes ac frena ferox spumantia mãdit hora. Oia magna loquẽs modo sit mihi mensa tripes ꝛ.Uergi.At ꝑcul in sola secrete troades acta.Idem.Ante tibi eoe atlantides abscõdãt Lucanus.Et bituri lõgis q̃ꝫ leues sassones i armis.Iuue.Qua nec terribiles cymbri nec britones vnq̃ꝫ.Lu canus.Pugnaces pictis cohibebãt britones armis.Uerg.Arcades inuidia rum pantur vt ilia codro.Idẽ.Infandi cyclopes ꝛ altis montibus errant.

Is breue censebis:nisi quod mutatur in itis
Lis:samnis:audis:dederis:dum dat dederitis.
Aut in plurali quouis casu reperitur
Vt musis pueris:trallis:monosyllaba quęuis
Cum prole vt q̃uis:rectos quis &'is remouebis
Et mis tis patrios desuetos:bis simul aduer.
Longum est & tethys dans tethyos:& quibus entis
Est patrio aut'inis:velut in quoq̃ꝫ clusa vt eleusis.
Sint possis nescis dormis correpta licenter
Tu normam serues si doctus poscis haberi.

¶In is corripiũtur vt lapis legis.Excipiũtur primo omnia singularia mutãtia is i itis penulti.lon.tã noia q̃ꝫ v̾ba vt lis litis is itis:sãnis sãnitis:audis audit sis sitis dederis dum facit dederitis penulti.lon.vide regulas de cremẽto.Scđo oia nomina non v̾ba pluralis numeri cuiuscunq̃ꝫ casus.Tertio omnia monosyl laba et ex illis composita preter quis et is in noiatiuo:mis et tis in genitiuo nũc absoleto:ꝛ bis aduerbiũ:quia quis in datiuo ꝛ ablatio plurali:sicut ijs:ꝛ s v̾bũ ꝑducuntur.Quarto nomia greca in ois que faciunt entis in genitiuo:vt symois pyrhois in quo non conuenit mihi cum sulpitio:cum exempla adducta cõtra eã faciant:item que mutent;is in inis vt que etiã siin in exeunt aris elensis ꝛ similia additur etiam tethys faciens tethyos in genitiuo.
¶In is corripiuntur vt ignis.Demito velis ꝛ abis cum suis coniugatis:hoc est cum verbis secũ de persone singularis idicatiui quarte coniugationis.licet Oui dius poetica licentia in heroidibus breuiauit.Nescis an exciderint mecum loca venimus illuc.Item Propertius.Et soror et cum qua dormis amica simul.Tol lito etiã noiatiuos ꝑducentes penultimã crescentis genitiui: vt samnis sãnitis

lis litis. Et plurales casus: vt ois ⁊ deus et monosyllaba: vt vis sis: ⁊ ab eis composita: vt q̄uis adsis videsis Iuue. tñ nō ꝑducit possis. Nulla crepido vacat cū possis honestius illic. subtrahimus duos rectos is et quis et mis tis bis que corripiuntur. Greca quoq͂ in is similem vocatiuum habētia Prisciano auctore ꝑducūtur vt thetys ⁊ thethyos aris arinus soteris soterinis. Pyrois tñ simois ⁊ silia que gtm̄ in entis et in is et in i vocatiuū hn̄t corripiunt. Ouid. Interea volucres Pythois eous ⁊ ethon. Ualc. Flaccus. Et formidantē pr̄i os pythoenta dolores Ouid. Et vena in venis ignis in igne fuit. Marti. Esse velis oro serus cōuiua tonantis. Propertius. Nō audis et v̄ba sinis mea. Ludite cum iam Ouid. Tristis ab is oculis abeūtē ꝓsequor vdis. Idē. Lis est cū forma magna pudicitie. Uirg. Omnis vt tecū meritis ꝓ talis ānos. Mart. O dilecta deis o magni cesaris arbor Hora. Quilibet argilla q̄uis imitabit. vda. Ouid. Sis argumētū maius an auxiliū. Idem. Tu quoq͂ fac possis intra tua claustra iaceti. Uerg. Quāuis elysios miretur grecia campos. Idē. Adsis o tegee fauēs oleeq͂ minerua. Ouid. Hectora quisquis is est si sum tibi chara caueto. Uerg. Quisquis es armatus q̄ nostra ad limina tendis. Ouid. Dicta bis antiquū syllaba nomen erat. Uerg. Teq͂ sibi generum tethys emat omnibus vndis.

Os longum ponis: cum grecis demis os ossis
Greca tamen patrio quę dant o tolle vel oos
Angrogeos & athos cos: tros: minos simul heros
At breuibus compos deductio subdit & impos.

¶ In os ꝑducunt: vt hoc os oris. Excipe os ossis Prisciano auctore. Cōpos impos et greca i os: vt ilios lemnos neritos chaos: ⁊ gtōs grecorū vt pallados archados thaidos. heros v̄o auctore Prisciano ꝑducitur et ea q̄ cum apd̄ grecos faciant gtm̄ in oos apud nos vertunt in ois: vt minos minois. Et que hn̄t gtm̄ in o longum: vt androgeos. Uirg. Androgeos offert nobis socia agmina credens. Iuuena. Uelificatus athos et quicquid grecia mēdax. Uirg. Quātus athos: aut quātus eryx. Sic et tros tam ꝓpriū q̄ gētile. Ouid. Bos aret ignauū sacrificate suem. Uirg. Os humerosq͂ deo similis nāq͂ ip̄a decorā. Ouid. Insequere ⁊ voti pᵒ mō cōpos eris. Hora. Dixerit arcū nō semel ilios. Ouid. Nec senis oete regia lēnos erat. Uirg. Dulychiūq͂ samosq͂ ⁊ neritos ardua saxis Oui. Mechaos āliq̄ nam sum res prisca vocabāt. Martia. Pallados et tēpli limina cosme noui Sta. Arcados atq͂ alio cāpaneus horrore canendus. Proper. Turba menandree fuerat nec thaidos olim. Ouid. huius erictonius tros est generatus ab illo. Uirgi. Tros ait enea cessas: neq͂ enim ante dehiscent.

Vs curtam pones. tamen hinc monosyllaba demes
Quoslibet & patrios seu quartę siue pelasgos:
Et pluratiuos casus: aut in genitiuo
V longum seruans incusq͂ palusq͂ per vdis
Sed pelas apta tamen fert Flaccus in arte: iuuentus
Atq͂ salus vtis quę formant atq͂ senectus.
Tellus dans. vris. & diphthongata vt iesus
Et panthus grecis: sic & quod ab us facit vntis

De Carminis decoro.

Et pus dando podos non pi: quia tunc breuiatur
Sicut opus amathus hydrus paritercp melampus.

¶ In us corripiũt: vt tẽpus Deme monosyllaba: vt plus mus pus: & que pducũt penultimã crescẽtis genitiui: vt tellus & salus. Sed Hora. Licẽtiose pal⁹ corripuit. Regis opus sterilis& diu palus atq remis. Itẽ gtõs sigulares & ñtõs & actõs & vocatiuos plurales q̃rte declinatiõis vt man⁹. Tolle etiã greca terminãtia gtm̃ in odis: vt melãpus melãpodis edipus edipodis. Sic etiã pãthus pãthi p panthous pãthoi Et hñtia gtm̃ in untis: vt nmathus amathũtis phicus phicũtis Tibullus Tẽpus in apricis maturat collib⁹ vuas. Iuue. Plus aloes q̃ mellis habet q̃ dedit⁹ aũt Lucan⁹. Nõdũ post genitos tell⁹ effeta gigãtes. Ouid Ad de manus in vincla meas meruere cathenas. Uergilius. Panthus otriades arcis phebicq sacerdos. Idẽ. Est amathus est celsa mihi paphus atq cythera.

¶ Liber secundus de carminis decoro.

Et si poterã libello iã modũ imponere Syllabarum em quãtitatẽ quãta p tpe diligẽtia licuit tibi oñdi Malui tñ ad tuã eruditiõẽ nõ pauca subiicere Sed illud te pus admonuerim. Cypriane hec oĩa nisi te fre q̃nti exercitaõi tradider: nõ multũ tibi posse pferre. ¶ Heroice hexũ metri decor in apta pedũ cõnexiõe & varietate seruabit. Si pes nõ terminet ptẽ orõnis nisi forte in pmo seq̃nte pẽtimemert aut q̃rto quinto ve loco. Et si dactyli pedes q̃ v̄sum subleuãt alterius vel interiectis spõdaicis tẽperent & ptra Ilepid⁹ est em̃ v̄sus psa intercisaq nimis orõne succussans & maxime si secũdus pes ptẽ orõnis terminet vehemẽter offẽdit. Q̃ꝺ fiet min⁹ indecore in tertio si in monosyllabũ desinat & dictiones exigue sint. Itaq comatib⁹ pẽtimemeri heptimemeride lectabere: eaq maxie q̃ spõdeũ habet in q̃nto. Insurgũt & fluũt canore quiq continui dactyli. Inceduntq cũ decore spõdei quattuor si ipsa res exigat Oĩa i versus sequẽtis partẽ discurẽs siue coma siue colũ efficiẽs. i. incisum aut menbrum multorũq carminũ iter se iplicatio quã cathenã appellãt plurimũ iocũditat habet in loco vt vbi aut suauitate aut cõtinuatiõe aut vehemẽtia op⁹ est Absoluto vero sensu cõstantia plus interdũ grauitatis censẽtur habere: In trissyllabã vocẽ si desinãt fortius videntur insurgere Si in monosyllebã nisi encletica sit frãgi videtur. Male in pẽtasyllabũ & tetrasyllabũ desinũt gratius in disyllabũ & maxime si quitus pes cõstet ex integra dictiõe. Itaq diligenter attẽdas que de ei⁹ varia cõpositione dicemus. ¶ Pẽtametrũ elegiacũ sensum cõcludere debet suauius q̃ in vocẽ bisyllabã desinit prime pẽtasyllabã tetrasyllabãq pessime in trisyllabam & monosyllabã ¶ Uocaliũ crebras pcursiones eiusdẽq littere & syllabe assiduitatẽ dissonãtiãq & sibilationẽ magis etiã q̃ isoluta oratiõe & studiose vitabimus: oẽmq cultũ cũ latinitatis integritate seruabim⁹: verbis vtemur electis: nũc suauib⁹ nũc canoris vt res postulabit Quare tenenda est vis elementorum. Uocales em̃ nõ sunt vocis eiusdẽ: i angustior e plenior est Relique pleniores Semiuocales sonore sunt maximeq l m r x exasperãs est s frequẽtata sibilat i p̃sertim antecedẽte: sed omnẽ asperitatẽ ipsa pnũciatione tã in singulis q̃ in cõnexis cõsonãtib⁹ facile cognoscem⁹ si octo syllabarũ diuersitates obseruabimus alie em̃ vt ex Uarrone docuit Diomedes sũt aspere vt trux. crux.. trans alie. s. lenes vt lana lima alie pcere vt que vocalẽ longã habẽt aut antepenultimã: vt facultas alie retorride q̃ mutã habẽt in extrema: vt hic hec hoc. alie barbare: vt gaza alie grecule vt hymnos zenon alie dure: vt ignotus. alie molles vt ades. Carmen figuris spargemus: facilitate affectibusq cõcinnabimus fabulis hystoriis & rerũ doctrina locupletabimus duriciã & tãq comatũ verborũq ociũ & nouitatẽ vitabimus: & quod maxima virtus orõnis est: vt Lactãti⁹ inquit. aperte dicem⁹. Ambigue dicta et ornamenta ambitiosa (vt monet Flaccus) refugimus. A personarum & rerum decoro non deliberabimus. Interdum copiã interdũ breuitatẽ nũc pingue. nunc siccũ dicendi genus: nũc maturũ & graue: nũc ardẽs erectũ & concitatũ amabimus. Ipsis characteribus siue graui siue mediocri: siue extenuato: et

verba et sententias adaptabimus. Omnisqꝫ nostra inuētio ingeniū artēqꝫ redolebit. Carmē deducendū leta intentaqꝫ cura aggrediemur antea si fieri poterit vel lectiūcula vel cōmemoratione similis carminis excitati. ¶ Stilū non vrgebimus ⁊ in ꝟsu faciēdo scabemus ꝑsepe. caput: rodemusqꝫ vngues non quidē industria sed animi intentiōe distracti. Unde inuēto qꝺ conabamur nobis quasi nō sētiētibus pluteū cedemus: stilū sepe vertemꝰ ⁊ varia breuiqꝫ cura mētis implebimus singulaqꝫ diligenter examinabimus ⁊ an lectione sint digna seuere cēsibunꝰ amicoꝝ pleraqꝫ iudicio emēdabimus paucis cōtenti lectoribꝰ: ⁊ belle assētatorū nō admittemus Luxuriātia cōpescemꝰ aspera leuigabimus: ⁊ carētia ꝟtute tollemꝰ Libri editionē nō ꝑcipitabimꝰ ne eā penitētia subseqtur sed diu vel nonū i annū castigabimꝰ Si quid aūt emissum fuerit ꝑsertim in adolescētia licet in iudiciū cū modestia reuocare ⁊ in suo genere cōseruādo corrigere fecere id multi fecit ⁊ Cice. qui totos mutauit academicos. Fecit ⁊ Martia. iam grādior ꝗ iquit: Festinata prior decimi mihi cura libelli Elapsū manibꝰ nūc reuocabit opꝰ. Nota leges quedā sed lima rasa recēti Pars noua maior erit. lector vtriqꝫ laue Ad cuiꝰ ꝗdem imitationē ego ꝗqꝫ nō dubitaui ꝗdā opuscula ꝗ ab adolescētulo mihi effluxerāt elimare ⁊ facere meliora Cōfirmauitqꝫ me ad id Priscianꝰ ꝗ se fatet ꝗcūqꝫ in suis aduerterit errata quo ad vixerit emēdaturū: et ꝗ Fabiꝰ ait. Superuacuus foret in studijs lōgior labor si nihil leceret melius inuenire ꝑteritis ¶ Alcestidis Lucilij ⁊ Cassij parmēsis in cōponēdo festinātiā Betiqꝫ pessimi poete cuiꝰ meminit Statiꝰ nō magni faciemꝰ extēporalitatē rara felicitate legēdā ⁊ vulgi dūtaxat opinionē facturā Illa vero si elgās sit lectiōeqꝫ digna qualē liciuꝰ ⁊ antipater: vt scribit Cice. habuerūt nihil pōt esse admirabiliꝰ Eā facultatem ꝗ pacto assequi valeamꝰ. Quintilianꝰ. x. ꝑcipit ibidē ⁊ quō scribendū emēdādumqꝫ sit. Si vero furoris plurimū fecūda nobis natura subministrarit illū sequemur mox ad trutinā redituri aut potiꝰ pressis habenis maiestati carminis intēdemꝰ. Si vero cedro ⁊ appolline digna ꝯponere volumꝰ Euripidis imitabimur maturitatē: ⁊ optimis potiꝰ ꝙ multis gloriabimur Sed si mora nimia offendemur oīno: marroniano: id est vrsino more summaqꝫ diligentia carmē ꝯficiemus hec si pro cuiusqꝫ igenij facultate cōseruare curabimus dicemus nō indecore. Assequemur oia precipue duce natura Addo etiā doctrinā nā vt hora. ait. Scribendi recte sapere est principium ⁊ fons. Multū etiam cū imitatiōe exercitatio conferet.

¶ hexametri carminis vitia.

VItia hexametri carminis eorūqꝫ nōia opere ꝑciū est indicare Ea sex putat Manilius Theodorus. Ego plura congesti. Acephalium dicitur qꝺ incipit a syllaba breui: vt Fluuiorū rex eridanꝰ camposqꝫ per omnes. hec etiam inutilia ⁊ trauca dicuntur. Procephalū qꝺ in primo pede vltra quattuor tempora habet vt Insule ionio in magno quas dira celeno Lagarum seu laxum cuius in medio vna aut plures syllabe claudicāt vt congredior fer sacra pater ⁊ concipe fedus. Truncatū quod in penultima claudicat: vt Mortem contemnunt laudato vulnere gete hec ⁊ scazōtes ⁊ ecades appellat Diomedes cuius librū. iij. lege perdiligenter hypermetrū qꝺ vna syllaba abundat: vt iactemur doceas ignari hominūqꝫ locorūqꝫ Grauidū qꝺ habet syllabam in medio superantē aut qꝺ synerisim patitur vt Fixerit aeripedē ceruā licet aut erimāthi Inane cuius syllaba in duas per dieresim scindit vt accipe pōpei deductum carmē ab illo Ex vna em syllaba due fiunt nam si lōga corripit dicitur Sistole vt obstupui steterūtqꝫ come ⁊ vox faucibus hesit. Si breuis producitur Ectasis. Si due breues pro vna longa vel due lōge pro vna ponant. Simphonesis est hac greci frequēter vtūtur Spondaicū qꝺ spondeū habet in. v. vt Cornua velatarū obuertimus autēnarum Colossum seu colobum seu solutū quod prosa oratione incedit: vt dono ducite doqꝫ volentibus cum magnis dijs Asperum qꝺ horret iuncturis vt Nisee spioqꝫ thaliaqꝫ cymodoceqꝫ. ¶ Nec vero est ignorandū quedam ex ijs vitia tam hexametri ꝙ cuiusqꝫ carminis esse posse hyporitmum in quo singuli pedes terminant dictionem: vt Carmē doctū femina siplex cōdere

nescit. ¶ Cacophona que vocalium assiduitate squalēt: vt inferniq₃ lacus neq₃ insula circes. ꝛ Anlai in medio libabāt pocula bacchi. Item ꝛ consonantiū: vt O ti te tute tati tibi tanta tyꝛanne tulisti. Equiuocum cuius vltime syllabe siles sūt: vt exiret mentes fraternas grata malis lis. Dicuntur et bicipitia si vltima ꝟba simpliciter desinant. Item caudata: cum finis duoꝛū in consonātes desinit dictiones hemistichium qđ inceptum dūtaxat et semiplenum est: qualia sunt apđ Maronem: vt huc cursus fuit.

¶ De quibusdam cognominibus versuum.

NOlo ꝑterea te latere. Molle appellari qđ suauiter sonat. Perfectum qđ integrā sententiā continet. Politicum qđ oīs figure et passiōis ē expers. Intercalare qđ sepe interponit: vt Incipe menalios mecum mea tibia ꝟsus. Tibicen in quo aliquid est ad solā metri sustētionē: vt Aspectans sylua immensem et sic forte precat. Leonicum vocāt cuius pētimetris est vltime consonās: vt Diues in accessos vbi solis filia lucos qđ si cōtinuū affectatūq₃ sit ridiculū est. Absolutū qđ cōtinet oēs ꝑtes orōnis: vt Ah me si flētē sup ethera mox rapuisses. Ascēdēs qđ a dictiōe monosyllaba icipit et ꝑ singulas gradatim auget: vt Cur nobis iuuenes decerpitis oꝛbiculat. a Reciprocū aut retrogradum aut cōuertibile: qđ cōuersis ꝟbis trāsit in aliud siue integrū siue ꝑter vnū pedē rarum q̄dē inuētu ꝛ insaniētis. ingenij laboꝛ: vt Serues optime dux diuos si vis bonus esse. hoc genꝰ qꝛ Sotades cynedus est vsus. Sotadeā appellāt hmōi ꝛ virgilianū illud. Musa mihi cās mēoꝛa quo numine leso. Leso numine q̄ mēoꝛas cās mihi musa has ꝑticulas si obseruaueris facile et tuꝑe cōpones. Reciprocū quoq₃ illđ dr cuiꝰ sēsus si a fine sumat cōtrariꝰ est oꝛdini recto: vt Mella tibi nō fel fundat pax cādida non lis. Eodē noīe et catenatū appellāt hmōi. Me tibi iungit amoꝛ: s₃ amoꝛ qui me tibi iūgit. Reciproca aūt dicunt ꝛ serpētina quorū ꝑcipia sequētē termināt ꝟsum: vt illa Martialis. Rumpit inuidia quidā carissime iuli. Quod me roma legit rumpit inuidia. In quo gn̄e ꝛ id seruāt vt finis pcedētis respondeat pentimetri sequentis. Centones ꝟsus quibus lasciuit Ausonius et ꝓba est admirabilis: quō nectant his ꝟbis docet Ausonius Et si pater ꝙ vt doceam docendus iꝑe cento quid sit absoluā. Varijs de locis sensibusq₃ diuersis quedā carminis structura solidat in vnum ꝟsum vt coeant ceci duo: aut vnus et sequēs cum medio. nam duos iunctim locare ineptū est. Id vero qđ ad hoꝛū aut similiū exēplū fit ē artificiosissimū. Terret lustra agit ꝓserpina luna diana. Ima superna feras sceptro fulgoꝛe sagitta.

¶ De varia hexametri cōpositione.

HErunt ad hec septē de hexametri cōpositiōe varietates. Appellātq₃ dactilicū qđ a dactylo claudit: vt Preferimus manibus vitas et ꝟba ꝑcātia: qđ et hypermetrū est: s₃ aptiꝰ hoc erit exēplū Sidera pallida distinguūt face territa luminis. Dicūturq₃ eq̄tēpoꝛea: eo ꝙ oēs pedes sunt ijdē heroicū qđ et pyꝛrhichiū dr epos: vt Manlius tradidit ꝓprie est post q̄nq₃ dactylos spondeo claudit: vt At tuba terribili sonitu procul ere canoꝛo heroicum dr qꝛ heroum laudes ꝛ gesta illo decantabant. Pythium qꝛ ex pythio oꝛaculo primū auditū est. Epos carmē ꝑcat. Spondaicū qđ ex solis spondeis cōstat: vt romani muris albam cinxerūt lōgā. Cōe siue periodicū quod alternis dactylis ꝛ spondeis componit: vt Italiam fato ꝓfugus lauinaq₃ venit. Saphicum quod inter duos spondeos quattuoꝛ habet dactylos: vt Inferretq₃ deos latio genꝰ vn̄ latinū. Antimachiū qđ bis. post duos dactylos h₃ spōdeū. Id ꝛ catenopliū dicunt: vt Ante fugam soboles si quis mihi ꝑuulus aula. Bucolici spēs tres Manlius facit aut em̄ in quarto loco dactylū ex integra parte orōis h₃: vt nos patrie fines et dulcia linquimꝰ arua. Aut in. v. Tityꝛe tu patule recubans sub tegmine fagi. Tertia spēs est que duo spiramēta heroici carminis habet: vt nil nostri miserere: moꝛi me deniq₃ cogis.

IAm de pedibus ꝛ de ijs que ad eos attinent disseramus Pes est syllabarum ꝛ tempoꝛum certa dimensio. Accidunt pedi sex. arsis et thesis Numerus syllabarū. Tempus resolutio. Figura ꝛ oꝛdo. Arsis ꝛ the=

sis est eleuatio vocis ⁊ positio que in paucioribus duabus syllabis fieri nequit. Numerus syllabarũ accidit pedi: vt spõdeo duarũ: dactylo triũ: choriãbo quattuor. Tẽpus est ipsa mora pnunciandi. Resolutio dicitur si vna syllaba p duab⁹ vel contra si longa p breui vel contra: ⁊ si pes p pede ponatur.

¶ Figura duplex est. Simplex in dissyllabis ⁊ trissyllabis: duplex in quadrissyllabis ⁊ vltra Ordo accidit: q̄ certo ordine ponunt: ⁊ p ordinẽ quesiti iuẽti sũt. Pes breuis añ lõgũ inuẽt⁹ est Cõstat q̄ dẽ breuẽ syllabã q̄ vnius ẽ tpis añ longã q̄ duorũ ẽ reptum: vt vnus est pes ante q̄ duo. Pedes ideo appellati sunt: quia vt nos nr̃is sic illis carmina vident incedere. Syllabe breuis character est hic. Longe hic Cõis si p longa sit posita hic. Si vo p breui hic.

Dissyllabi pedes quattuor sunt.

¶ Pyrrhichius ab inuẽtore sic denoĩatus: q̄ ⁊ periambus dr. Ex duabus syllabis breuibus cõstat. vt deus. Spõdeus ex duabus longis vt estas. Dictus q̄ ẽ a spõde qđ ẽ libamẽtũ: ⁊ fed⁹ significat: in quo spõdaico cãtico vtebant. Iambus vo quẽ authore Fabio nõ recipit vsus heroicus: ex breui ⁊ longa: vt dies Dictus q̄ ab inuentore: vt vult aristarchus: vel ab iambizin. i. contumeliando: q̄ eo maledicere cõsueuerunt. Trocheus qui ⁊ choreus ex lõga ⁊ breui: vt corp⁹ Dictus q̄ q̄ sit volubilis vt rota que trochis dicitur et volubilẽ excitat saltationem.

¶ Trissyllabi sunt octo.

¶ Tribrachus dict⁹ q̄ tris brachas. i. breues habeat: vt aquila. Molossus ex tribus longis constat: vt eneas. Dicit aũt a molosso qui in iouis templo eo pede celebratur. Uel a molossa. i. epyrotica saltatione. Anapestus ex duab⁹ breuib⁹ ⁊ lõga: vt pietas. Dicit ab ana ⁊ pien q̄ cõtrarius pes dactylo sit. Dactylus qui ⁊ heroicus ex lõga ex duabus breuibus vt filius Dicit a dactylo. i. digito cui i spacijs conformis est. Amphibrachus ex longa inter duas breues: vt amator. Dicit aũt q̄ amphi. i. circũ h̄z brachas hoc est breues. Amphimacr⁹ ex breui inter duas lõgas: vt ciuitas. Dictus q̄ circum macras hoc est longas habet. Dicitur et cretic⁹ Bacchius ex breui et duabus longis vt honestas Dictus q̄ in bachi dityrambis eo vtebãtur. Alij ferunt ab inuentore. Antibacchius vel palimbachi⁹ ex duab⁹ longis ⁊ breui: dictus q̄ sit cõtrarius bacchio.

¶ Quadrissyllabi sexdecim sunt.

¶ Proceleumaticus q̄ fit ex duobus pyrrhychijs: vt ariete. Dict⁹ a pceleuin qđ est hortari et suadere. Dispondeus; dictus q̄ dis. i. bis sit spondeus Fit ex duob⁹ spondeis vt oratores.

¶ Dijambus ex duobus iambis vt amenitas.

Ditrocheus ex duobus trocheis: vt vindicator.

¶ Antipastus ex iambo et trocheo qui cõtrarij sunt: vt coronatus.

¶ Coriambus ex trocheo et iambo, vt versificans. Dictus q̄ in iambum desinit et a choreo. i. trocheo incipit.

¶ Jonicus minor ex pyrrhichio et spõdeo: vt benedictus. Dictus ab ionio archadis filio vel ab ionibus.

S Jonicus maior ex spõdeo ⁊ pyrrhichio: vt pconia.

¶ Peon primus ex trocheo ⁊ pyrrhichio: vt letitia. Dictus quidẽ a peone.

¶ Peon scđs ex iambo et pyrrhichio: vt amabili. ¶ Peon tertius ex pyrrhichio ⁊ trocheo vt alienus. ¶ Peon quart⁹ ex pyrrhichio et iambo: vt celeritas.

¶ Epititus prim⁹ ex iambo et spondeo: vt sacerdotes. Dictus q̄ epi. i. supra tres alia diuersa ponatur. Jn eo eñ sup vna tribus alijs discrepat. ¶ Epitrit⁹ scđs ex trocheo ⁊ spondeo: vt cõditores. ¶ Epitritus tertius ex spondeo et iambo vt hereditas. ¶ Epitrit⁹ quart⁹ ex spondeo et trocheo: vt oratoris.

Pentesyllabi pedes vt scribit Diomedes sunt duo et triginta.

Hexasyllabi. lxiiij. sed in vsu non sunt et reducuntur ad superiores.

De varijs generib⁹ versuum.

H Iunt aũt vt te non latet diuersa ex pedibus metra numeri q̄ et versuum gñа quorũ cõnexiones breuiter enarrabo: si prius Seruij ceti

metrum in quo diuersa complexus est carminū genera recitauero. Sed anteq̄ id aggrediar: hec cognitu dignissima te docebo. Metrū grecum vocabulum diomede authore est pedum iunctura numero modoq; finito sublationes positiōesq; seruans. ꝛ quia per metra versus metimur: vult Mālius Theodorus ipsos quoq; versus metra appellari: sicut vas a quo metimur ꝛ triticū quod mēsi sumus modium dicimus. Sicut etiam pes digitus: cubitus decē pedū: sed id verbum ea p̄sertim significatione in raro est; apud probatissimos vsu. Junctura ꝟo est ipsa verborum aut pedū cōiunctio. Numeri sunt incitati quidā cursus: ꝛ ꝟboꝝ cōnexiones: que audientiū aures demulcent Greceq; rithmi appellantur: qui (vt iquit Quītilian⁹) spacio tēpoꝛū constant Metra ꝟo dimentione ꝛ ordine Atq; probe diffiniūt Metram certam esse pedum obseruationē: ꝛ dimentionē numero ordineq; finitam. Carmen quidem est ipsa pedum certo numero compositio. Quo noīe et vnum et duos et plurimos ꝟsus opusq; integrum appellamus. Dictumq; a Carmenta euandri matre: vel acanēdo. Uersus ideo dicitur ꝙ ab eo ad principiū sequentis reuertimur: signatq; ipsam pedum seriē lineāq;: vt arboꝛū sulcoꝛū ꝛ reliqui ordinis rerū. Nolo preterea te ignorare Rithmū qnq; esse certū numerū sillabarū sine tēpoꝛū dimētione similem quidē legitimo carmini. Jam vt metroꝛū gn̄a percipias rectius. his etiā te istituā: que fere ex Seruio sumpsi. Loca in versu impia dicimus: primū: tertiū: quintū: ꝛ deīde Paria scd̄m. quartum: sextū ꝛ deīde Pentimemeris est qn̄ syllaba post duos primos pedes terminat ꝑtem oꝛōnis signat et ipsos duos pedes cum syllaba Sed si post pedes heroicos heroica. Si trocheū h̄z p̄ syllaba: ip̄a trochaica dicitur vt ifandū regia. Si ꝟo post quattuor in hexametro pedes bucolica appelletur. Priscianus pētimemeri ce urā vocat semiquinariā ꝛ heptimemerim semiseptenariā heptimemeris est cū post tres pedes eodē modo sequitur syllaba Pedesq; ipsi cum syllaba eodē noīe appellantur Jllud nō ignorādum ꝙ encletice cesurā impediūt vt q̄dā volunt. Priscia. vero nō iudicat super eo Uerg. ꝟsu. Sic fat lachrimās classiq; imittit habenas. Catalecticus versus is dicit cui vna syllaba tempusve deest ¶ Brachicatalecticus cui due hypercatalecticus cui vna superest: vl̄ due: vt vult Priscianus. ¶ Acatalecticus qui legitimo fine concluditur Lyricos versiculos dicimus quos poete ad lyram meditabantur: ꝛ cōcinebāt. Un̄ ꝟsib⁹ quoq; ab eoꝝ authoꝛib⁹ nomē inditū. Naz alcmanicus ab alcmane stersichoꝛius a stesichoꝛo. Alcaicus ab alceo. Jbicus ab Jbico. Anacreontius ab anacreonte. Simonidius a simonide. Pindaricus a pindaro. Bacchilidius a bacchilide. Asclepiadeus ab asclepiade. Sapphicus a sappho denoīatus est Aliq̄ a nūero pedū ꝛ syllabarū: vt pētameter hexameter et hēdecasyllabus. Quidā ab istrumētis vt lyricus. Prim⁹ qui cithara edita carmina composuerit fuit Tarpēder vt Pli. ait. Monometrū vt inquit. Seruius: vl̄ dimetrū vel trimetrū vel tetrametrū iambicis trochaicis ꝛ anapesticis metris p̄ pedes duplices computamus. Jn ceteris per simplices: ꝙꝙ iambicum trimetrū senariū appellamus. Sed iam reliqua que Maurus Seruius de metris ad albinum sciribens tradidit subnectamus.

¶ Sumpta ex Seruij centimetro Exemplis magistri Petri Burrhi: quia vetera non congruebant illustrata.

Metra vel a pedibus vel a reb⁹ nomen accepere: vel ab inuētoꝛibus vel frequētatoꝛibus vel a numero syllabaꝝ aut pedū. Eaq; octo p̄ncipalia. i. iābicū trochaicū dactilicū. anapesticū. choꝛiābicū. ātipasticum: ionicū a maioꝛe. ꝛ ionicū a minoꝛe. de q̄b⁹ carptim tractabimus eligentes ea que ad palmā lyꝛe producit voluptas.

Iambica metra locis imparibus q̄nq; recipere pn̄t pedes. Jambum spōdeū. tribracū. anapestū. Locis aūt parib⁹ tm̄ iambū ꝛ tribracum ꝛ apud comicos frequēter anapestū: ita th̄ vt multaꝝ breuiū iūctura vitet: sed ex multis tredecim vsui tradēda subiecti Aristophaniū constat monometro hypcathalectico vt est. Quisq̄s lauacro. Euripidiū cōstat dimetro brachicalectico: vt ē. Cetus fidelium. Anacreontium constat dimetro catalectico: vt est Jmago cōditoꝛis: Archilochiū cōstat dimetro catalectico vt ē Adna

zareã supplices. Alchaicũ cõstat dimetro hypcatalectico: vt est huc passionẽ cõuenite. Alcmanicũ cõstat trimetro brachicatalectico: vt est. Piscator olim vir petrus rudis. hypponacticũ cõstat trimetro catalectico: vt est Et lfalis nesci⁹ figure. Archilochiũ ɔstat trimetro acatalectico: vt est Fulget replet⁹ ꝛ scia mõ. hipponactiuz constat trimetro hypercatalectico: vt est Et gloriosis dotibus nobis rogãdus. Aristophaniũ costat tetrametro brachicatalectico: vt est Quis negligẽtie sopor tãtus cor occupat. Anacreontiũ cõstat tetrametro catalectico vt ẽ Mortaliũ q̃ tã tenebrosa heu tenet ligatq; Aristophaniũ cõstat tetrametro acatalectico vt ẽ Caligo mẽtes: vt creaturas amẽt plusq̃ deũ. Anacreõtiũ cõstat tetrametro hypcatalectico. vt est Qui tam creati nobiles fuere celestum capaces.

Trochaica metra locis impibus hos recipiũt pedes: trocheũ: iãbum tribrachũ: ꝛ nõnunq̃ dactilũ: Locis vero pibus cum his quos memoraui spõdeũ ꝛ anapestũ. Sed ex plurib⁹ tredecim visui tradenda subiecti. Pancratiũ constat monometro hypcatalectico: vt est Extimo infantes: ethiphalicũ cõstat dimetro brachicatalectico: vt est Uirgo viginum lux Euripidiũ cõstat dimetro catalectico: vt est. Et tñ puerpera Alchmanicũ cõstat dimetro acatalectico: vt est. huc adestote canẽti. Bachilidiũ cõstat dimetro hypcatalectico: vt est Atq; sordidũ cor ablue. Sapphicũ ɔstat trimetro brachicathalectico. vt est Dũ creabat res deus sup̃m⁹ Archilochiũ cõstat trimetro catalectico vt ẽ. Tradidit paci ligaret oĩa. Sotadicũ cõstat trimetro acatalectico. vt ẽ Necteretq; cõcreata reb⁹ ipis. Saphicũ cõstat trimetro hypcatalectico vt ẽ. Inde pax ẽ vinculũ amoris iditi. Sothadicũ cõstat tetrametro brachicatalectico vt ẽ. Ipsa ꝟtus dura primũ est. ꝛ laboriosa Archilochiũ cõstat tetrametro catalectico vt ẽ Calle querẽda aspero: recessibusq; saxeis hypponactiũ cõstat tetrametro acatalectico vt ẽ. Ast vbi illã nactus es: te ꝑficit beatq; donis Anacreontiũ ɔstat tetrametro hypcatalectico: vt ẽ Intimis haud cõferẽtis corpoꝝ cuicũq; luxui.

Dactylica metra principaliter constant dactylo recipiũt tñ spondeũ: sed interdũ in vltimo loco trocheũ. Sed ex plurib⁹ decẽ et nouẽ visui tradẽda subieci. Adoniũ ɔstat dimetro catalectico. vt Uenit in arctã. himenaicũ cõstat dimetro catalectico: vt (Mira benignitas:) Archilochiũ constat dimetro hypercatalectico: vt Ut fieret luteũ. Alcmanicũ constat trimetro catalectico: vt Anxia passibilisq;. Simonideũ cõstat trimetro acatalectico vt. Sic stabilis vigor olim Alcmanicũ cõstat trimetro hypcatalectico: vt Fit caro debilis ꝛ fragilis. Archilochiũ constat tetrametro catalectico: vt Fit gelidus mõ fit mõ feruẽs. Alcmanicũ ɔstat tetrametro acatalectico vt. Lõga foret series mala ꝑdere. Alcmanicũ ɔstat tetrametro hypcatalectico: vt Leta nec ipsa petũt miseras lachrymas. Sterpsicoriũ ɔstat pentametro catalectico: vt Gaudeat oẽ solũ ꝑperasse tonantẽ. Simonideũ ɔstat pẽtametro acatalectico vt En orbꝭ requies hoim p̃ciũ salus. Ciriliũ ɔstat pẽtametro hypcatalectico vt. Carmina iã numerosa canãt pia tẽpla deo. heroicũ cõstat hexametro catalectico vt. O merito celebrãda dies: meritoq; canẽda. Bucolicũ cõstat hexametro catalectico: vt In chaos ꝛ tenebras (miserabile) secla multa. Ibiciũ ɔstat hexametro acatalectico: vt Spes miseris aliq̃ futura patẽtia celitũ Alcmanicũ ɔstat hexametro hypcatalectico: vt Ecce de⁹ pi⁹ ac miserãs, de⁹ ecce redẽptor adest. Stesichoriũ ɔstat heptametro catalectico: vt Ad supos via clara patet: patet orbita regia celo. Ibiciũ. ij. ɔstat heptametro acatalectico: vt Antepolos rapuere p̃res: ad eos fugiamus alacriter. Ibiciũ. iij. cõstat heptametro hypcatalectico: vt Ipsa monet quoq; diua parẽs stephanus pugil: ac aquile similis.

Metra anapestica principlr ɔstãt anapesto recipiũt tñ frequẽter spõdeũ: raro ꝓcelematicũ apud comicos etiã dactylũ: sepiusq; vltima q̃cũ supest syllaba in duas soluit breues: Sz ex pluribus tredecĩ visui tradẽda subieci. Itimium cõstat monometro acatalectico: vt Sacer o stephane. Coriciũ ɔstat monometro hypcatalectico vt Tua teq; parũ p Aristophaniũ ɔstat dimetro brachicathalectico vt Ueteri resonare mõ Parthenuiiciũ ɔstat dimetro catalectico vt Proto mertyr ab oib⁹ vn⁹. Pidaricũ

ꝯstat dimetro acatalectico: vt Prior ob sacra munia martyrij. Alcmaniū ꝯstat dimetro hypcatalectico vt caput egregiū lapidū tribuisti. Archilochium cōstat dimetro acatalectico ꝛ pali. vt Tua vox eat iter atrocia: parcas oro. Pidaricū constat trimetro brachicatalectico: vt bona vox fuit illa: nec a supis vacua. Alcmanicū cōstat trimetro catalectico: vt Taceas ne fores superas stephano patuisse Stesicoriū cōstat trimetro acatalectico: vt Uideo inq̄t apta poli penetralia clara nimis. Simonidiū constat trimetro hypcatalectico: vt ꝓpe dexterā (ait) mihi vis⁹ adesse p̄ris mihi visus Alcmamanicū ꝯstat tetrametro brachi. vt. humilis cape spm ait dn̄ator ego tibi sū famulus. Aristophaniū cōstat tetrametro acatalectico: vt habeas tibi grata habeas modulamina nr̄a vtinā atq̧ vtinā pie dux.

Choriābica metra principl'r cōstant choriābico: verū ne durius suo pede claudant accipiūt in fine bacchiū vel amphibrachū. Sed ex multis quattuor hec vsui tradenda subieci. Aristophaniū constat monometro et antibacchio: vt pauper inusitato Te memorare cantu. Anacreontiū cōstat dimetro et bacchio: vt Tu fidei te stificator igens Tu calamus. Tu modulās camena. Saphicū constat trimetro et antibacchio: vt Par aquile tu volitās: Fixa acie videbas. Calimachiū cōstat tetrametro et bacchio vt Angelici grata deo iura tenēs celibatus.

Metra antipastica principl'r cōstāt antipasto verū quidē semꝑ prima ꝑte qua iambū tenēt spōdeū libēter accipiūt. Sz ex plurib⁹ quattuor vsui tradēda subieci. Peanicū cōstat trimetro brachicatalectico vt Cruētas genitricū lachrymas. Anacreōtiū cōstat trimetro catalectico: vt Quis hūc crediderit participe maure. Alcaichum ꝓo cōstat tetrametro brachicatelectico: vt Parū dico. Ferox belua nulla est adeo. Alcmanicū cōstat tetrametro acatalectico: vt Adeste ꝙ. benigni pugiles dū cadim⁹ victi

Ionica metra a minore principaliter gaudent suo: ac raro alteri⁹ pedis patiuntur accessum. Sed ex pluribus sex vsui tradenda subieci Timocratium constat dimetro catalectico: vt gregis in pontificem Anacrontiū constat dimetro acatalectico: vt Refugit mens pia secum. Anacrontiū constat trimetro catalectico: vt Sed et os liguaq̧ formidat opus. Saphicum constat trimetro acatalectico: vt Seleratāq̧ necē in ꝑ sulis almi. Phaleucium constat tetrametro catalectico: vt Maculati fluido antistitis icti cerebro. Alcmanicū constat tetrametrio acatalectico: vt. Et adorate thomā supplice voto lachrimātes.

Ionica metra a maiore principaliter constant ionico suo verūtamē et dūambum ꝛ ditrocheum non recusant solutionemq̧ patienter admittunt. Tria vsui tradenda subieci. hipponactum constat dimetro brachicatalectico: vt Salue caput alti siluester honoris. Salue fidei dux pastor memorande. Pharaxilium constat trimetro brachicatalectico: vt Nos grex tuus heu retibus arctis. Constrigumur et nemo potest hinc Euadere: parua est adeo vis. Delapsi animi nunc ades ergo. Sotadeum constat tetra metro brachicatalectico: vt (Quiduis potes) atq̧ illa queatos citus aufer. Peccaminis e funibus: et dapius auras. Ad munia sancte pietatis peragenda Mores cū bonos sacra ferimus tibi semper.

Preter hec que digessit in suo centimetro. Ser. inueniuntur et alia metroꝝ gn̄a: vt poenica ꝛ proceleumatica. Item et alia de quibus infra dicemus. Peonica epitritos sepe recipiunt: habētq̧ species quattuor Asclepiadiū qđ constat dimetro catalectico: vt Fulmineus impetus. Pindaricū constat dimetro acatalectico: vt cornuaq̧ minaberis Acreontium constat trimetro acatalectico: vt metet eī̄ segetē oīs impetus. Anacreōtium alterum constat trimetro acatalectico: vt Femineus ꝛ humilis mos gemere Proceleumaticum versum dicimus vt pindaricum dimetrū catalecticū: vt Facile moriturus Est eiusdē alterum acathalecticum vt Grauis amor in humili. Item Aristophania trimetra quoꝝ alterum catalecticum: alterum acatalecticum est.

¶ De dactilicis.

Nteq̄ de reliq̄ diuersitate carminū scribamus id tibi perspicuū sit
omnia metra que ex quadrisyllabis pedibus fiunt ad bisyllabos ⁊
trisyllabos posse reduci. Et q᷑ versus ipsi diuersis apellant̄ noibꝰ
diuersisq̄ metris et pedibus aliquādo ꝯstāt. hec tibi tenēda cēsue-
rim. In dactylicis ille dicit̄ versus dimeter initialis q̄ in dactylū de
finit: vt arma sonātia. Odamos qui ⁊ dimet̄ nouissimalis in spōdeū desinēs erit
talis: terruit vrbē. eadē rōe trimetros ⁊ tetrametros initiales nouissimalesq̄ di-
cimꝰ q̄. iij. aut. iiij. pedibꝰ priorib⁹: postremis ve cōstāt Initiales vt Sic te diua po
tēs cypri. ⁊ vt Odrisiū matrē canet arbiter Nouissimales vt grato pyrrha suban
tro. hi ⁊ pherecratij a Pherecide authore dicuntur. vt Odrisio lyra pectine cātat
hos ⁊ ithiphalicos appellāt Cōem dicūt cōis mēsure Illa eadē rōne pētametrū
initialē ⁊ nouissimalē Theodorꝰ appellat cuiꝰ q̄ttuor ēe spēs tradit Simiū q̄ post
quattuor dactilos dissyllabo claudit̄ Saphicū q̄ a dissyllabo pede incipiēs quat
tuor hꝫ dactilos: aut vltimū chreticū vt nūc o pierides liceat mihi v̄tices. Cōem
q̄ immixtis dactylis ⁊ spōdaicis ꝯstat: vt nūc o pierides nobis date carmia muse. Ele
giacū de q̄ a pricipio diximꝰ q̄rto loco ponet Sꝫ ex his q̄ dici id tm̄ nosse sit satis q̄
hic v̄sus etiā aliter q̄ disseruimꝰ cōfici pōt. i. duobꝰ priis pedibꝰ vel dactylicis
vel spōdaicis vel alt̄nis tertio spōdeo ⁊ duobꝰ reliq̄s anapestis quā rōnē. Fabiꝰ
q̄q̄ obseruat. Elegiacū quoq̄ multo ātea appellauit q̄ post pētimemeri dactylū
⁊ pyrrhichiū hꝫ. vt Et nihil est q̄ amēt flamina minꝰ. ¶ De alijs spēbꝰ dactylico
rū ⁊ reliq̄s ¶ Dactylicorū quoq̄ v̄suū spēs sūt: eulogiꝰ q̄ spōdeo ⁊ duobꝰ dactylis
siue choriābo ⁊ pyrrhichio cōstat: vt Odi partheniū nemꝰ Asclepiadiꝰ cōstat spō
deo dactylo pētimemeri ⁊ duobꝰ dactylis: vt mecenas atauis edite regibꝰ q̄q̄
id genꝰ spōdeo: duobꝰ choriābis ⁊ pyrrhichio ꝯfici volūt Eulogiꝰ spondeo duobꝰ
dactylis ⁊ trocheo: vt p̄nceps ardua menia cepit Sapphicꝰ trocheo spōdeo dacty
lo ⁊ duobꝰ trocheis: vt phebe siluarūq̄ potēs diana. Phaleuciꝰ hendecasyllabꝰ
spōdeo dactylo ⁊ tribꝰ trocheis. vt Oēs Sulpitiū legāt puelle Alcaicꝰ ꝯstat i ābo
⁊ bacchio ⁊ duobꝰ dactylis Aptius tm̄ spōdeꝰ in p̄io ponit̄: vt odi p̄phanū vulgꝰ
⁊ arceo. Alcaicus alius sed choriābicꝰ dr̄ ꝯstat spōdeo tribus choriābis ⁊ Pyrhi-
chio: vt Tu ne q̄sieris scire nephas quē mihi quē tibi q̄q̄ rectius dicamꝰ. cōsta
re spōdeo dactylo ⁊ pētimemeri ⁊ duobꝰ dactylis Choriābicꝰ. iij. ꝯstat tribꝰ cho
riambis ⁊ duobus trocheis: vt Celsus equo phenicea veste nitens ibat archon.
Choriābicꝰ huic affinis ꝯstat duobꝰ coriābis ⁊ tribꝰ trocheis ⁊ syllaba: vt Lector
honoris meritis astra v̄go cōcipitis. Capel. Asclepiadeꝰ maior ꝯstat spōdeo ⁊ tri
bus choriābis. vt Annū cardo rotat dū ferimur solliciti Archilochius heptame
ter ꝯstat duobꝰ dactylis spōdeo ⁊ dactylo ⁊ tribꝰ trocheis vt Soluit̄ acris hyems
grata vice veris ⁊ fauoni. Sapphycū heroicū dissolutū Malliꝰ vocat: q̄ cōstat
trocheo spōdeo ⁊ pētimemeri ⁊ duobꝰ spōdeis: vt terruit vrbem res cui tanta est
Fiunt ⁊ versus ex diuersorū cōiunctione: et si dimidio pedes alij annectuntur vt
Enconiologius versus qui constat ex pentimemeri dactylica archilochia ⁊ penti
memeri iambica aristophanica: vt Signa cruenta duces volo referre.

¶ Alcaicus pētimemeri dactylica ⁊ trocheis duobus: vt Luna rubēs zephyros
cóminatur. Archilochius pentūmemeri dactylica ⁊ dimetro iābico acatalectico
archilochio vt scribere versiculos amore percussum graui. Archilochius aliꝰ te-
trametro buccolico ⁊ tribꝰ trocheis: vt q̄ varij terras animalia permeāt figuris
De alio archilochio apud Seruiū habuisti. Archilochius aliꝰ cōstat duobꝰ da
ctylis ⁊ totidem trocheis: vt. Comeret ⁊ niueis lapillis Iambilogius cōstat pen
timemeri iābica aristophanica ⁊ pētimemeri dactylica archilochia: vt Fōtes ri
gabūt gramina letificos Saturnius dimetro iambico catalectico anacreontio ⁊
dimetro iābico brachicatalectico ithiphallico vt isis pererrat orbē cornibꝰ p̄fu
sis Saluianicus dimetro iambico catalectio archilochio anapesto vel spōdeo et
iambis duobꝰ: vt Furēs refūdit vnda tremulos sinus freti. Archilochius dime-
tro iambico acatalectico ⁊ pētimemeri heroica archilochia vt Niuesq̄ deducūt
Iouē nūc mare nūc silue Archilochius anapesticus dimetro catalectico parthe

niaco ꝛ dimetro trochaico brachicatelectico itiphanico: vt Remeat vir ab arce tyrãni vultibus cruẽtis. Priapeus gliconico ꝛ pherecratio: hoc ẽ spõdeo choriãbo pyrrhichio vel iãbo spõdeo dactylo et spõdeo: vt hellespõtiacũ tuos numen ꝑtegat hortos. Sed hoc rectius ad heroici hexametri speciẽ referem⁹. Anacreontiꝗ dimetri sunt cõstãtes anapesto diiãbo ꝛ syllaba ꝛ aut sũt acatalectici: aut catalectici aut hipercatalectici. Fiũt et trimetri ꝗ cõstãt trocheo iãbo pyrrhichio ꝛ spõdeis. Iãbicis trimetris ꝛ alijs ꝟsibus diuersa ab illis supiorib⁹ nõia indiderunt ꝗ ꝓsequi parũ expedit: sed hec submonere sit satis. ¶ Iambic⁹ ꝟsus quẽ diximus a nr̃is vocari senariũ ꝓpter velocitatẽ qua sequẽti pedi loco pari i quo cõsistit annectitur trimeter dictus est. huius rõnis est author Horatius. Syllaba lõga breui subiecta vocat iambus. Pes citus. vñ etiã trimetris accedere iussit Nomen iãbeis cũ senos redderet ictus. Eadem rõ est in trochaicis ꝛ anapesticis Is ergo si vnũ pedẽ trissyllabũ suscipit tragicus dr̃. Si tris et plꝛes comicus. Si duos: satyric⁹. De comicis aũt vt habeas plenã noticiã vide. Prisciani opusculũ de rõne illorũ. Reciprocus iambicus in elegiacũ est ꝗ cõuersa scansione elegiacũ reddit vt Micãt nitore tecta sublimi aurea. Ex quo fit. Aurea sublimi tecta nitore micant. hipponacti⁹ ꝗ i vltio trocheũ siue spõdeũ hꝫ. Simonidi⁹ dr̃ ꝗ ꝛ pindaricus dimeter anapestic⁹. Peanicus itim⁹ monometer. Pindaricus ꝗ choric⁹ monometer.

¶ De diuersorũ versuum connexionibus.

Iam varias ꝟsuũ cõnexiones ostẽdã. Sed primum nosse oportet singulas fere spẽs per se stare et librũ etiam cõficere posse. diuersisꝙ materijs diuersa gñã carminũ accõmodãda ꝛ flaccũ ꝛ ouidium ꝑcipisse Itaꝙ bella et regum ducũꝙ negocia magnifica et grauiora heroico carmine cõplectũtur. Querimoniã iocos et letitiã elegiaco. Sed eo in sacris etiã est vsus. Ouid. Conuitia iambico. Eodẽꝙ res comicas. i. humiliũ ꝑsonarũ gesta et sermones. Eodẽꝙ principiũ scelera et tragedias exponem⁹. Lyricis ꝟo oĩa illa ꝗ hora. demõstrat in arte poetica cuius studiosum te esse cupio. Musa dedit fidib⁹ diuos pueroſꝙ deorũ. Et pugilẽ victorẽ ꝛ equũ certamine pmũ Et iuuenũ curas et libera vina referre. In alijs ꝟo doctorũ sequemur exẽpla. hec quoꝙ sũt necessaria cognitu. Carmẽ vno ꝟsuũ gñe cõstãs Monocolon. i. vnimẽbre dicimus: vt Lucani. qđ duob⁹ gñibus dicolon. Qđ tribus tricolon. Illud aũt qđ scđo loco varietatẽ accipit: q: ad primũ post duos cõuertimur. Distrophon appellam⁹ vt elegiacũ. Qđ quarto loco Tetrastophon vt Saphica adoniũ precedẽtia. Nũc de dicolis distrophis inde de reliquis disseramus.

¶ Carmina dicola distropha.

Heroico ꝟsus adnectit elegiacus ꝗ connexio elegia dr̃: ꝛ fit dicolos distrophos vt Augustã grypis dñam te semꝑ amabo. Respice cultorẽ gens perusina tuũ. heroico subijcit almanicus dactylic⁹ tetrameter acatalecticus ꝯstãs quattuor dactylis spondeis ve. aut ꝑmiscuis: vt Laudabũt alij clarã rhodon aut mitylenẽ. Aut ephesũ bimarisꝙ corinth. hora. heroico iungit archilochius dactylicus dimeter hypcatalecticus vt Diffugere niues redeũt iam gramina campis. Arboribusꝙ come. hora. heroico archilochius cõstãs dimetro iãbico acatalectico ꝛ pẽtimemeri heroica: vt horrida tẽpestas celum contraxit et imbres. Niuesꝙ deducunt nũc mare nũc silue. hora. heroico archilochius dimeter acatalecticus: constans iambis quattuor. Sed iparibus trocheum siue spondeũ admittens: vt Mollis inertia cur tantã diffuderit imis Obliuionẽ sensibus. hora. heroico hipponactius trimeter iungit: constat iambis sex quem i locis paribus ꝑuat: vt Altera iam terit bellis ciuilibus etas Suis ꝛ ipsa Roma viribus ruit. hor. Choriãbico monometro aristophanico subdit saphicus trimeter choriãbicus epitrito scđo ꝛ duobus choriãbis cõstãs: vt Lidia dic ꝑ oẽs Te deos oro sybariꝫ cur ꝓperes amãdo. hor. Coriãbico gliconio trimetro qui fit spondeo choriambo ꝛ pyrrhichio nectit. Asclepiade⁹ constans spondeo dactylo pentimemeri duobusꝙ dacty: vel spondeo duobus choriambis et iambo: vt Sic te diua potẽs cypri. Sic fratres helene lucida sydera. horati⁹. Archilochio dactylico ꝗ constat tetrametro bucolico ꝛ tribus trocheis iungit Archilochius ex pentimetri iambica ꝛ tribus trocheis: vt Soluitur acris hyẽs grata vice veris ꝛ fa

noni. Trahuntqꝫ siccas machine carinas. Hora. Archilochio acatalectico qui cōstat amphimacro et duobus iābis hipponactius catalecticus ex qnqꝫ iābis ⁊ syllaba: vt non ebur neqꝫ aureū. Meda renidet i domo lacunar. Hora. Archilochio iābico trimetro catalectico qui spondeū ⁊ anapestum in imparibus locis recipit Archilochius iambicus dimeter acatalecticus. Quicunqꝫ sola mēte precipiti petit. Summāqꝫ ardet gliam Boe. Archilochio trimetro subdit̄ elegiacus: vt ꝙuis fluente diues aurigurgite. Non expletura cogat auarus opes. Boe. ¶ Hipponactio iābico trimetro acatalectico archilochius dimeter acatalecticus iambicꝰ: vt Ibis liburnis iter alta neuiū Amice ꝓpugnacula. Hor. ¶ Hipponactio trimetro acatalectico iungit̄ saphicus ex pētimemeri heroica ⁊ dimetro iābico: vt Pecti nihil me sicut antea iuuat Scribere ꝟsiculos amore ꝑculsum graui. Hora. ¶ Asclepiadeo qui spondeo dactylo pentimemeri duobusqꝫ dactylis cōstat: nectit pherecratius inter duos spondeos dactylū habens: vt Si quatas rapidis fluctibꝰ incitus. Pontus versat arenas. Boeti. ¶ Asclepiadeo supradicto archilochius iābicꝰ dimeter acatalecticus: vt Heu heu ꝙ miseros tramite deuio. Adducit ignorantia. Boeti. Saphico qui est ex trocheo spondeo dactylo et duobus trocheis adijcit̄ gliconicus dactylicus ex spondeo duobusqꝫ dactylis: vt Cum polo phebꝰ roseis quadrigis. Lucem spargere ceperit. ¶ Anacreontio iambico dimetro catalectico pherecratius trimeter: vt quisquis voles perēnem cautus ponere sedē Boe. ¶ Phaleutio pētametro hēdecasyllabo iungit̄ archilochiꝰ ex duobꝰ dactylis totidemqꝫ trocheis: vt ꝙuis se tyrio superbꝰ ostro. Comeret ⁊ niueis lapillis Boe. ¶ Phaleutio eidem elegiacus vt Quid tantos iuuat excitare motus. Et ꝓꝓa fatū sollicitare manu Boe. ¶ Alcmanico dactylico tetrametro acatalectico adnectit̄ Archilochius dimeter iambicus acatalecticus: vt. sunt em̄ pēne volucres mihi. Que celsa conscendant poli Boe. ¶ Alcmanico dactylico trimetro hypcatalectico spondeū vbiqꝫ suscipienti pherecratius anapestum quandoqꝫ admittens adijcit̄: vt omne hoim genus in terris. Simili surgit ab ortu. Boe. Alcmanico dimetro trochaico acatalectico pherecratiꝰ: vt quos vides sedere celsos. Solij culmine reges. Boe. ¶ Carmia tetrastropha. ¶ Asclepiadeis dactylicis tetrametris tribus glicoꝰ adijcit̄ ⁊ fit dicolos tetrastrophos: vt scriberis vario fortis et hostiū. Victor meonij carminis alite. Quam rem cūqꝫ ferox nauibus aut equis Miles te duce gresserit. Hora. ¶ Saphicis dactylicis tribus adonius dimeter dactylicus iungitur vt iam satis terris niuis atqꝫ dire Grādinis misit pater ac rubenti Dextera sacras iaculatꝰ arces Terruit vrbem. Hora.

¶ Carmina tricola tetrastropha.

¶ Aclepiadeis duobus tetrametris subditur Pherecratius statimqꝫ gliconius huic adijcit̄: ⁊ fit tricolos tetrastrophos: vt quis multa gracilis te puer in rosa. Perfusus liquidis vrget odoribꝰ Grato pyrrha sub antro. Cui flauā religas comā. Hora. Alchaicis duobus ex iambica pētimemeri duobusqꝫ dactylis heret archilochius iābicus demeter hypcatalecticus spondeū suscipiens i ipari quē statim alcmanicus tetrameter sequit̄ vt Vides vt altū stet niue cādidū Soracte nec iā sustineāt onus. Silue laborātes geluqꝫ Flumina constiterint acuto. Horatiꝰ.

¶ Peroratio.

Hec ꝑcepta ⁊ carminū gn̄a hasqꝫ connexiones eorū obseruatas apud Lyricos nr̄os multa quidē lucubratione fideliterqꝫ cōscripsi qđ tibi ꝑspicuū erit: si cū alijs id genus voluminibus cōferes. Velim aūt hec nostra facias tanti: vt his nō nimiū succinctis: nec sane ꝓfusus institutionibus alienū quēuis a musis ad carmen excitare posse non ambigas. Nam si post scansionis ꝑcepta modos quibus syllabarū ꝙtitas noscit̄ tenuerit: illāqꝫ ꝑ eos iuestigarit: ⁊ in dubijs ad regulas se reiecerit. facile adonicos vl' quoscūqꝫ dactylicos alius ve generis ꝟsiculos texet. Inde ad maiores se ꝯferet. Sicui aūt venā natura subministrarit hac exercitatiuncula non indigebit: sed statim ad heroicum seu qđ maluerit genus aim applicabit. Atqꝫ vt hec oīa ocyus ⁊ faciliꝰ assequat̄: hic mos in discēdo ꝓuabit̄. heroicū statim a postremis duobus pedibꝰ incipiat tyrūculꝰ scādere ⁊ qđ ꝑcedit in quattuor pedes tētet diuidere. Eadē i pētametro disciplina seruanda est: duos postremos dactylos cū pentimemeri enūciabit: inde reliquū in duos pedes ⁊ pētimemeri diuidet. Postea recto ordine pedes

resumet: hac via pficiet illico Studebitqꝫ pariter ꝛ principio opis ꝛ vltime sylla be cognitioni. Post vbi modos illos quibꝰ prima syllaba noscit̄ fuerit puagatꝰ ad medie cognitionē accelerabit Interea ꝟo syllabaꝝ rōnē aliqua exercitatiūcu la secū ptractet vel reddat examināti hoc ego pacto vel tardiusculi adolescētes ingeniū heroicos elegiacosqꝫ componere intra vigesimū aut trigesimum diē do: cere me hercule soleo qđ velim nō ad iactādū: sed ad te ꝛ ad alios cohortādū sti: mulandūqꝫ dictū existimes In reliquis que sequūt̄ carminū singula gňa ꝯnexio nesqꝫ eliget p quas se quodā exerceat ordine. Nam velle vno impetu oīa assequi est desinentia nō pfectura. Et qꝛ ideo iam me plurimos dum tibi pdesse studui ad musicū studium excitasse librū hoc carmine finiam.

Me duce musarū choreas ingressa iuuentus
Que fingis dulci carmina docta sono
Seu te meonio delectat ludere cantu
Siue per vndenos nectere ꝟba pedes:
Seu quoscūqꝫ iuuat numeros contexere: phebo.
Digna cane: obscenos non amat Ille modos.
Et si non celebras me carmine dicito saltem
Hec per Sulpitium plectra lyramqꝫ gero

¶ Finis.

¶ Joannis Sulpitij de scansione ꝛ syllabarū quantitate. Epitome. Tyronibus
Nomine pharnesi pleno subtracta libello.
Ars breuis, o lector spero placere tibi.

VErsus hexametri q̄ sex habet dimensiones. Quinta sedes dactylo Sexta spondeo ppria est. Relique sunt ijs cōes. Dactylus constat ex longa et duabus breuibus Spondeus constat ex duabus sylla bis lōgis. Pentameter fit ex primis duobus pedibus vel spondai cis vel dactylicis: vel alternis et syllaba longa terminante partē orationis post ipsos. Inde sumit duos dactylos cum altera pentimemeri. I et U. qn̄ iūgūt̄ vo: calibus vel sibi ipsis: ꝛ ꝛ conficiunt syllabā consonantes sunt: vt Janus vates vul tus maij. I consonans inter duas vocales fit duplex Item qn̄ per imutationem amittit vocalē sequentē in vetō ꝛ gtō: vt Caius Cai. Pompeius pompei: cuius cui: huius huic. Excipit̄ ei dtūs pnominalis in quo fit vocalis In cōpositis vero simplex est: vt reijce. Poete tn̄ interdū dieresi vtentes consonantē in vocalē ver: tunt vt silua p silua. Dij dijs. ij. ijs: ꝛ ee a pnoie voces monosyllabe in scansione pnunciant̄ Ex ijdem ijsdem deinde proinde de hinc deinceps prima vocalis atte: ritur. Similiter ex vocibus sum es est a vocali incipientibus ꝛ cum de prepōne compositis vt deerat. Ex semianimo semihomine semiusto scđa vocalis abijcit̄. U post q ꝛ g sequēte vocali littere vim amittit: vt ligus et aqua Sic etiam vt plu rimū post s vt suauis suesco. Si precedens dictio in vocalē desinat: et sequens a vocali incipiat postrema illa abijcit̄: vt ille ego. Similiter si in m desinat m tñm cum pcedente vocali atterit̄ vt illū ego. Poete vero q̄uis raro hmōi synalephen aut eclipsim cōtēnunt. Fit similis subtractio in fine versus hypermetri: vt Aut dulcis musti vulcano decoquit humorem. Et folijs vnde tepidi despumat aheni S quoqꝫ finalis q̄p p raro interdum sola sequente consonante interdum cum vo cali precedente si vocalis sequatur abijcitur: vt
Arboribus veteres decidere falcibus ramos: et
Inter se coijsse viros ꝛ decernere ferro.
¶ Quādoqꝫ in principio dictionis posita euanescit: vt O pereat quicūqꝫ legit vi ridesqꝫ smaragdos. h vim littere in metris iure nō obtinet: Si quid contra hec p̄ cepta apud poetas qn̄qꝫ inueneris ascribe authoritati.
¶ Syllaba prima octo modis cognoscitur Positione vt quum due aut plures cō sonātes aut vna geminata: aut vna duplex sequitur in eadē dictione vocalem: vt carmen ille: maia: axis: gaza. Ubicunqꝫ autem positio ibi syllaba longa Sed si al tera duarum consonantiū muta sit: et altera liquida: vt L et R. vocalis pcedēs si natura fuerit breuis cōmunis efficitur Si lōga non mutatur: vt patris matris

M. quoq; ꝛ N. liq̄darũ q̄nq; vim h̄abẽt vt apꝺ Martial. Que capta est alio nuda
lacens cycno Obseruat etiã positio in diuersis dictionib⁹. vt si p̄cedẽs in vocalẽ
desinat aut in vnã cõsonantẽ: ꝛ sequẽs incipiat a duab⁹: aut ab vna vt Tribulaq;
traheeq; ꝛ iniq̄ põdere rastri ad quẽ tũ iuno supplex his vocib⁹ vsa est. Sed. x. et
z in principio dictiõis posite nõ ꝑducũt p̄cedẽtẽ vocalẽ natura correptã. Lucan⁹
Talis fama canit tumidũ super equora xerxẽ Uergi. Jam medio apparet fluctu
nemorosa zacynthos.

❡ Diphthõgo que syllabã lõgã reddit nisi sequatur vocalis in verbis latinis vt
preire preuitus. Nam in grecis ꝑducitur vt Aeacus.

❡ Prepositiõe p̄positio ei cõposita sẽper quãtitatẽ seruat nec mutat nisi positiõe
vt addico aut vocali sequẽte vt deuro. Nã de pre se cõposita ꝑducuntur. Item di
preter dirimo ꝛ dilema. Re semꝑ corripit nisi in refert qn̄ significat distat vel esse
vtile. Pro vbiq; ꝑducit nisi sequat vocalis: vt proauus: vel aspiratio: vt prohibeo
Nam pronepos ꝓpero profect⁹ a proficiscor profanus profiteor et quedam alia
partim a procul partim ꝛ prope deduci videntur.

❡ Cõpositione qua quidẽ ducimur ad accentũ: que si prima erat penultimã fece
rimus inde iudicauerim⁹: vt pono prepono: lego prelego.

❡ Uocali ante vocalẽ vt de⁹. Ea em̄ in latinis dictionibꝫ breuiat p̄terq; in fio ver:
bo: nisi quũ post e sequitur r: vt fierem. Aer quoq; producit vt dius dia dium. Sic
aha ohe. In grecis frequẽtius ꝑducitur: vt te docebunt exempla.

❡ Deriuatiõe vt donũ qꝺ ꝑducitur: quia fit a dono as. Deriuata em̄ primitiua se
quũtur quũ seruant litteraturã. Ibo em̄ quod est ab eo nõ seruat.

❡ De preteritis ꝛ supinis infra dicetur.

❡ Hec tn̄ a breuib⁹ deriuata q꞉ ꝑducũtur obseruãda sũt. Casus. Iucũd⁹ regula
lat⁹. statut⁹. sedes vires. vitupo. lex rex. feralis. seculũ nequã vox bin⁹ tot⁹ den⁹
regula non⁹. seci⁹ hũan⁹ trin⁹. seriũ remus caseus. fumen. fomes, certius. vena.
vomer. iunior. pedor. petus. liquor humor. rapa viginti. iumentũ iugera. pepo,
laterna gradiuus. rhete. cune. italia. sicilia. macero vociferor ꝛ profusus.

❡ Hec quoq; a lõgis deriuata corripiũtur dicax. stilus. manus fabella qꝺ Tibul
lus producit titul⁹ dom⁹. dux. lucerna. soporo. ofella. farina. sigillũ disert⁹ abes
quater. quatern⁹. tigillus aceruus. vadũ. arista. fragor. fragilis. sagax. anus. ne
mus. noto. coma. vir aqua femur. siquidẽ nato mamilla. fides omasũ. bubulcus
curulis oculus. acerbus. fatuus. lotium. odiũ. ꝛ ligula.

❡ Regula. vt legi nã oẽ p̄teritũ bisyllabũ ꝑducit primã p̄ter bibi fidi scidi dedi
steti ꝛ tuli. Om̄e p̄teritũ geminãs primã corripit vt momordi Ceterorũ p̄teritoꝝ
tãta est prima quãta presẽtis. Excipiunt genui posui potui coegi q̄ a lõgis dedu
cta corripiũt. Itẽ reppuli rettuli repperi: que a breuibus ꝑducuntur.

❡ Oẽ supinũ bisyllabũ primã ꝑducit: vt lusũ. Demas itũ: quitũ citũ a cieo sitũ:
datũ statũ satũ ratũ rutũ ꝛ notũ in cõpositiõe: quãdo o in i mutat vt cognitũ. De
riuata a p̄teritis illorũ naturã seruãt sicut a presenti deducta i qb⁹ q̄nq; positio
incidit vt ferrẽ q̄nq; litteratura mutatur vt reris a reor.

❡ Exẽplo vt pirũ apud vergiliũ crustumiis syriisq; piris grauibusq; volemis

❡ Media syllaba dicit quecũq; est iter duas extremas dictiõis pluriũ syllabarũ
Ea cognoscit septẽ modis positione diphthõgo de quib⁹ iã dixim⁹.

❡ Uocali añ vocalẽ q̄ in latinis corripit exceptis genitiuis nominũ et ꝓnominũ
in ius desinẽtib⁹: vt isti⁹ vni⁹ i qb⁹ ponitur indifferẽter q̄q; in alius semꝑ ꝑduci
tur in alterius semꝑ corripitur. Genitiui ꝛ dtı̄ quinte declinationis e inter duo ii
ꝑducũt vt diei in terrai quoq; aulai ꝛ hm̄õi a producitur in grecis q̄nq; corripit
vt tragedia quãdoq; producitur vt philosophia.

❡ Accẽtu producto vt fortuna. Accentu correpto vt tabula.

❡ Diminutiõe vt si ex v̄bo fortuna ꝑ. demas vltimã syllabã cognosces eã q̄ erat
antepenultimã p accentũ. Diminutio em̄ ad penultimas cognoscẽdas vl ad eas
q̄ p̄nt fieri penultime valet. Sed q̄nq; decipit vt in deinde ꝓinde ex aduersũ aliq̄n
siquãdo affatim affabre nimirũ. Enivero. Quiesco apostema adrastine in quibus
penultima q̄ grauat ꝑducta est Rhetorica Aristoteles. iusticia ꝛ multa hm̄õi q̄q;

acuunt antepenultimā tñ correpta est. Calefacis: frigefacis: ⁊ talia facio breuē
penultimā acuunt. Itē vtraq꞉ a pleraq꞉ nominatiui ⁊ accusatiui plurales.
¶ Exēplo: vt pecunia apud Horatiū. Et genus ⁊ formā regina pecunia donat
¶ Regula: vt musarū Nam a e ⁊ o in crementis pluralibus casualiū producūtur
vt dñarū: specierū dñoꝝ It u breuiant᷑: vt manib⁹ specub⁹ Crementū i casualib⁹
dicit᷑ qñ obliqui superant rectū vt visus visibus In verbo qñ supatur scđa psona
singularis vt amas amatis. Hec satis est verbis plana ⁊ trita cuiq꞉ cognitio.
Ultima syllaba ea dr̄ qua terminatur dictio quotuis syllabarū Monosyllaba ꝙ
ipsa inter vltimas syllabas reȷ̄ciuntur Cognoscitur autē omnis vltima trib⁹ mo
dis. Positione vt felix ⁊ dicūt. Diphthōgo: vt muse: et
¶ Regula vt oia in a desinentia pducuntur: vt vltra ⁊ nega Excipe ita q ⁊ puta
aduerbiū Casus in a corripiūtur preter ablatiuos ⁊ vocatiuos veniētes a nomi
natiuis pductis vt Aenea: ⁊ monosyllaba: vt mna: Barbara ⁊ greca qnedam: vt
manna pascha: ⁊ litterarū nomina vt h k indifferētia sunt Sed declinabilia noia
rarius pducuntur: ⁊ tūc seruant grecū accentū cum tempore.
¶ Numeralia in ginta semper producta in genta semper correpta sunt.
¶ In e monosyllaba pducūtur vt me te se Excipe q꞉ qñ ⁊ significat ⁊ cū eo ꝯposi
ta vt quisq꞉ Itē ne qñ significat an. Ue qñ vel ⁊ et. Pluriū syllabarū corripiūt᷑ vt
mare Excipe gtm̄ ⁊ datiuū singularē ⁊ nominatiuū ⁊ vocatiuū pluralē prime de
clinationis qui diphthongon habēt vt muse: ⁊ similia eis vt docte tote ille Exci
pe ablatiuos quinte declinationis. vt die cū suis compositis: vt pridie hodie ⁊ fa
me abltm̄ qđ olim quinti ordinis fuit ⁊ tabe apud Lucretiū ⁊ quosdā grecos ab
latiuos: vt eufrate Aristotele ⁊ vocatiuos veniētes a ntis pductis vt libie ache
te. Sed vlysse achille oreste corripiūt sunt eñ a tertia declinatione.
¶ In i finita producuntur vt bibi. Demitur mihi tibi sibi ibi ⁊ vbi que cōmunia
sunt cum compositis Nisi ⁊ quasi corripiūtur Itē vocatiui greci in i. vt amarilli
tibi: ⁊ datiui vt palladi.
¶ In o monosyllaba producūtur vt do sto o. Pluriū syllabarum cōmunia sūt. vt
scribo vero datiui ⁊ ablatiui secūde declinationis producuntur vt deo ⁊ sic si ad
uerbia efficiantur: vt tanto quanto. Sed mutuo sero cito modo sedulo crebro p
fecto ⁊ ergo communia sunt Ergo quum causam vel propter significat pducitur
Gerundia indifferentia sunt Ego semper corripiendum ⁊ si alter iueniatur. Gre
ca vt Dido Clio Alecto pducta sunt.
¶ In u omnia producuntur vt genu.
¶ In c etiam producuntur: vt sic fac dic duc Tolle lac nec donec. Hic pronomē in
differens es. Aduerbium vero longum.
¶ In b d g m ⁊ t finalem corripiunt: nisi positio vel diphthongus vel syncopa in
cidat vt legunt fumat p fumauit: obit pro obiuit.
¶ In h producuntur vt ah vah.
¶ In l corripiuntur vt ceruical semel. Excipe sol nil ⁊ barbara in fine cum accen
tu pronūciata vt Michael Gabriel.
¶ In n producūtur vt titan Deme forsitan antamen attamen. ⁊ In dein exin pro
in ⁊ corripientia penultimā crescentis genitiui vt nomen nominis: ⁊ pleraq꞉ gre
ca: vt ilion pelion que interdū producūt vt helycon.
¶ In in accusatiui corripiun᷑ Accusatiui prime declinationis in an ⁊ in en ācipi
tes sunt sed frequentius producunt Uiden ⁊ satin corripiūt. Men ten producūt
Nemon indifferens se habet.
¶ In r corripitur vt Cesar hymber ⁊ cōposita Excipe aer ether iber celtiber. Itē
crater caracter ⁊ stater Monosyllaba etiam corripiūtur preter cur fur cor lar far
ver ⁊ par cū cōpositis vt dispar.
¶ In as producunt vt maiestas Deme greca finiētia genitiuū in dis vel in dos vt
pallas ilias Sic ⁊ accusatiuos grecoꝝ tertie declinationis vt troadas lāpadas
¶ In es producūt vt dies ⁊ lybies genitiui Tolle, inquies nomē penes ꝑpositio
ne ⁊ es verbū substātiuū cū ꝯpositis Itē corripiētia penultimā crescētis genitiui
vt miles Ex quib⁹ demūtur abies paries ceres plebes fides res ⁊ spes cū cōposi
tis Uera greca plurima vt troades excipiuntur.

¶ In is corripiuntur vt ignis Demito velis et abis cum suis coniugatis hoc est cum secundis personis singularis indicatiui quarte coniugationis Tolle etiam nominatiuos producentes penultimam crescentis genitiui: vt samnis samnitis: et plurales casus vt omnis et deis et monosyllaba: vt vis sis: et ab eis composita vt quiuis vide sis Subtrahimus duos rectos: is et quis. Item mis tis bis que corripiuntur Greca quoque in is similem vocatiuum habentia producuntur: vt aris arinis.

¶ In os producuntur vt bos Excipe os ossis compos impos: et greca in os: vt ilios: et gros grecorum vt pallados Heros vero producit. Sic et tros tamen proprium quam gentile.

¶ In us corripiuntur vt tempus. Deme monosyllaba vt plus et producentia penultimam crescentis genitiui: vt tellus Hora. Non producit palus Genitiui quoque singulares et nominatiui accusatiui et vocatiui plurales quarte declinationis vt manus producuntur. Item greca terminantia genitiuum in odis vt edipus edipodis Sic et panthus panthi pro panthous panthoi.

¶ Elenchio.

Clauditur hic riuus: nostri pete flumina fontis
Ludere quo possis carminis omne genus

¶ Finis epitomes.

¶ Carmen de maiore opere eiusdem.

Auctior ecce redit tibi lector amice libellus:
Ex quo discebas syllaba quanta foret.
Fuluius et veluti coctum redit ignibus aurum
Sic venit a studiis cultior iste meis
Inuidie rabiem: et liuentia tela venenis
Exuit: et nulla a cuspide lesus adest
Sed tamen cicuns nullo penetrabilis ictu
Euolat in gremium pulcher apollo tuum
Cerne refert geminos prostrato ex hoste triumphos
Binaque suspendit victor opima deo.
Que libet hunc nocue fugient relegente volucres
Sturnus ab aspectu: papilioque cadet
Hic boreas Italo pellet mala nubila celo
Hic sol ex oriens astra minora premet
Malleus hic frameas: hec harpe monstra domabit.
Et male sana fert conteret ora canis
Hunc reliquis genus id prefer studiose libellis.
Prefer nec dubia perlege queque fide.

¶ Finis.

¶ Lector imprimenda post hec erat. Sulpitiana illa a Claudio scripta defensio et malleus latius in germanicam frameam et harpe in canem monstrosum Uerum quoniam aduersarii nostri deletis e libro conuitiis tota volumina nostris etiam vt antea familiariter vsi immutauere. nobis quoque temperare volumus: et vltioni nunc modum imponere: nostraque: illa in aliud tempus nec nisi opus fuerit emittenda reseruare. Addetur tamen in nouariensem Nestorem breuis recriminatio Cuius indignitatem tacitus dimisissem: nisi quidam eius in me frustra immissa spicula et humi iacentia collegissent. Eaque velut ex occulto iterum intendisset atque intenderent. Que vt moleste musce sunt ambigenda infringendaque in authore qui vt grauis aduersarius refutandus equidem non videtur quippe a culina et refectorio cum suo (vt ipse ait) Alexandro et aliis sordidis scriptoribus prodens non nisi apud indoctos fidem facere potest Intelligent ergo eius sectatores nostra scripta idici tauri corio premunita cuius est tanta durities vt tela immissa eo illeso redeant in authorem nostramque adamantinam arcem ne ballistis quidem et tormentis expugnari euertique posse.

In nestorem recriminatio.

Iohannis Sulpitij in nestorem recriminatio.

NEstor nouariensis Alexādri versificatoris vt ꝓfitetur ipse confrater ridi
culus sane sed nō ineruditus grāmaticaster. tam bonis ꝙ̄ malis suf=
farcinatus authoribus: nec minus ambitione: et temeritate ꝙ̄ petulan
tia et malo iudicio ductus: in locis ꝙ̄ plurimis meum hoc opus insi=
mulauit. in quorū maxima parte dolis et calumnijs agit. Nā aut falsa obijcit aut ve
ra corrūpit: aut male interpretatur: aut a librarijs manifeste corrupta persequitur.
Que cōnumerare equidē nō pigeret. nisi alia pro meis supponi nō posse liquidissi
mū esset: quippe illa tū certus ordo: tum artis fida necessitas exigit: nam pro arin
ca: carica: rasilia: catus: staturus: statum: hebreus: tenia: sclopus: obijcit mihi arū
cus caria rasina cattus statera statum hebrus: teneo stropus: mitto alia mitto et
illa vel rudibus non imputanda. Mitto superstitiosa qualia sunt in quibus litte=
rā asperā et necessariā addit: vt in oportet et oportunus: psitacus: popisma vel in=
terdum demit. Mitto et illa omnia in zoilum a claudio refutata in quibus non docti
hominis ostendit argutias sed maligni. Debet enim grauis vir non male descri=
ptore quē argutū et non indoctū videt existimare. Sed anteꝙ̄ ad id accedat aduer
tere. Num veri sit simile id cuius videtur arguendus eū ignorasse. Num librarij
sit error. Num defendi possit. Num aliter accipi Num super eo prefatione fuerit
vsus. Aliter enim presentem emulū. aliter absentem scriptorem: et presertim no=
bis ignotum arguimus. Illum dolis etiaz et calumnijs aut vexandi aut terrēdi:
aut turbandi: aut superandi causa inuadimus. hunc dissimulare et dolo circūueni=
re nō decet. Nam cū veritas redit in lucem malignitas manifesta deprenditur. Sz
quis hec fieri a diui francisci sacris initiato crediderit? En quo illum sue professio
nis obitū cupido inanis glorie rapuit. Ah quanto melius in docendis diuinis et
arguendis concionando vitijs ꝙ̄ in alios cauillando viam ad gloriā affectasset
In reliquis vero locis non aliter: sed velut cecus et furiosus vanis rationibus me
oppugnat. Uerū vt non ad singula descendēs generali defensione me tuear. Dic
obsecro in quo potest accusari qui de syllabis precipit: si hec ita vt precipit aut pro
duci aut corripi apud probatissimos inueniuntur. Nam cū omnis syllaba aut bre
uis aut longa sit. communis et de prioribus obseruatio cōperta traditur: et in cō=
munibus tritiorem nos vsum secuturos prefati fuerimus. In quo inquā possu=
mus improbari. Nunquid docemus falsa: si que docemus ex doctis eruimus? Si
neminē in errorē inducimus? Si nihil mētimur? Si veritatem ostendimus? In
qua si aliquādo diuersitas reperitur (Nam potest vna syllaba inter breues aut lō
gas scripta: aut raro aut sepe reperiri cōmunis) cuiuslibet est annotare. Nā eorum
que in regulis desunt aut aliter inueniuntur: cuique facultatē addendi prefatiōe
ipsa concessimus. Nō enim capit oēs pisces super quos funda conijcitur. Satis super
que a meis preceptionibus accipit: qui plura ex illis ꝙ̄ ex reliquis id genus scripto
ribus cōtrahit. Preterea quod semel aut rarius inuenitur: non precipiendū est: sed
annotandum: nō in vsum tradendū: nec in huiusmodi rebus pueris laxande ha
bene sunt: sed potius cohibēde. Id quoque quod crebrius apud malos nunquam apud
bonos inuenies: vis tu pro lege statuere et ab ijs qui artem ignorauere alijs ex=
empla proferre? Omnis syllaba si nescis: aut ratione aut vsu deprehenditur.
Ratio autem ex litteratura: aut accētu et iudicio aurium: aut ethymologia: aut pro
portione colligitur. Usus doctorum probatorumque esse debet. Qui si est: nōne ma
ioris authoritatis ꝙ̄ ipsa ratio aut certe paris existet? Nescis vir bone nescis eā
dem esse rationem in syllabis et in verbis. Uerbis quidem vsitatis: et vt notis nū
mis vti debemus: in quibus excipiendis et dandis nulla dissensio extatur. Cur
igitur in ijs que ego vsu produci aut corripi trado: tu aut greca aut latina ratiōe
quam nec maiores nec nos ignoramus oppugnas? Si ergo rationi innitor: cur
tu vsum presertim improbatorum authorum obijcis? Nam si probatorum laudo
diligentiā tuam. Sed vere accusare non potes. Ne igitur calūniatorū morē impro=
bum imitemur: conueniat tandē nobiscum: vel vsum vel rōne vel vtrunque sequen=
dum esse dicamus. Ego malo doctorū vsum: cum quo si conueniret ratio pplacet

Si minus maiorē sequar authoritatem: tu authorū portētis cōtra doctos audes obstrepere: tu petrū rigam oibus latinis poetis in aratrū opponere in quo vbo si rationē sequeris grecam: arotrō penultima correpta enunciabitur. Uis aratrū Nestor non vis (quo dignus) aratrum. Esse arator q̄ vis verus arator eris. Quid dicā de obijcio reijcio et ceteris a iacio. Quid de elegia: et tam multis in quibus sunt diuerse non tamen improbande sententie: de quibus omnibus que hic dicēda essent suis in locis diximus. Sed sequendus est inquam vsus. Quid de iumento: quod Lactātio et Columella authoribus a iuuando deduci asserui. Quid de nemore inquo ego incertū authorē cuius carmina afferebam taxaueram. Et qui inscij quidam mea illa esse suspicabātur: e libro nostro deleui in quo firmaui loca omnia de quibus vos canes rixamini: et oblatratis: sed vsum semper sequendum precipio. Quid in liqui preterito cuius primā vis esse communē. Falso Uergiliū citas atq̄ deprauas: nullibi est apud illū. Namq̄ suam i patriā liquerat tellure sepultem: quando tu supinasti vt tuo vbo vtar hunc versum cum apud eum sit. Namq̄ suā in patria antiqua cinis ater habebat. Quid dixerim quoties Lucretium statium ouidium et ipsum Maronem corrumpas vt tuas improbādas opiniones corrobores: quis te furor: que te trahit amētia? Quid de calone apd Ouidium. apud quem est colonos? Quid de femore in vergilij. x. vbi scribi femine? Quid de alia fluuio apud Lucanum? apud quē est. Quas asine cautes nō quas alie clades non quas asie cautes bis eni eundem locum ad exempla diuersa corrumpis. Quid de hedulis apud matulium? Quid de repens apud Ouidiū De simo apud Papinium? Quid de molo apd Uergilium quando erit dicendi finis si omnia commemorare aut rimari voluero. Quid de ceteris in quibus vel ignorantiam vel tuam cauillationem nudas. Torcular pducit accentu qui quādoq̄ attrahit ad se syllabam. Sed ratiōe pportionis vt torculum quidam corripuere De foco eremo epodo anate muliere scrypulo q̄ blacteras suis diximus locis: et tritū vsum obseruandum edicimus. Quid iam plura Fateantur tandem inuidi nostri vbe et diligēter nos oia precepisse: coegisseq̄ plura et meliora q̄ vllus q̄ hactenus de syllabis scripserit. Nam me ante eos scripsisse īficiari non possunt: plenamq̄ et absolutam suis numeris nostram esse artem repressa inuidia predicēt Quod si nolunt vel nouam vel veterem nostra meliorem ostendant. Ualeat ergo cum suis sectatoribus nestor: q̄ vt ad legendum octauum librum a me lectorem auerteret: sexcētas dictiones: numerose mētitus me non obseruasse proclamat. O nouum circulatorem o blacteronem egregium: quis fidem tam lutulento homini adhibebit: quis a malo libro sordib9 et ineptijs squalēti sibi nō precauebit? ¶ De octauo illius loquor. Nam alios qui ex eadē officina emanarunt vix equidem vt olidos attigi. Sed illud mihi gaudēdum est q̄ dum aduersarij mei oppugnandi mei studio illum sectantur: tum per se tū illius ductu precipites corruūt quare non dubito eum vel ab illis et vnoquoq̄: qui nasum habet vl lectione et si de indignum reiectum consputumq̄ iri.

¶ Hec raptim ne penitus sine rñso cōtētiosum hoiem īdignū refutatione dimitterem.

¶ Finis.

¶ Prior Impressor.

¶ Adolescens nihil tibi iam ad latinam musicam: hoc est ad rectam pronūciationem deest. habes de syllabarum quantitate opus exactissimū. habes de pedib9 et de generibus carminū. habes ex Seruij excerpta cētimetro: ipsamq̄ epitomē Superest vt ijs inuigiles et diligēter incumbas: quod si egeris os tuum stribiligine non fedabis: et carmen compones elegantissimum.

¶ Ascensius.

¶ Ut vero vitiosas dicendi figuras vitare: et honestas complecti noris: addamus Donati et mancinelli de figuris aurea opuscula. Atq̄ recte scribere scias: nō pretermittamus de ortographia preceptiunculas.

Donati de figuris Opusculum.

¶ Barbariem quicunq; cupis vitare loquendo.
Donati hoc lecto codice doctus eris.

Barbarismus est vna pars orōnis vitiosa in cōi sermone in poemate vero metaplasmus. Itē barbarismus in nr̄a loq̄la in peregrina barbaralexis dicitur: vt si q̄s dicat mastruca cateia: magalia acynacis. Barbarism⁹ aūt fit duob⁹ modis scripto: ꝛ ꝓnūciatiōe: his bipti⁹s q̄ttuor species supponunt Additio detractio imutatio: trāsmutatio littere: syllabe: tpis toni aspiratiōis ꝑ additionē littere fiūt barbarismi: vt relliq̄as danaū cū reliq̄s per vnū l dicere debeam⁹. Syllabe: vt nos abijsse rati Tpis: vt italiā fato cū Italiā correpta prima syllaba dicere debeam⁹ Per detractionē littere: vt infāti bu paruis pro infantibus. Syllabe: vt salmentū ꝓ salsamentū. Tpis vt vnius ob noxā correpte ꝓ vni⁹ ꝓducte Per imutationē littere: vt olli ꝓ illi. Syllabe vt: per nuces ꝓ ꝑnices. Tpis: vt feruere leucatē cū feruere sit scd̄e ꝯiugatiōis ꝛ ꝓducte dici debeat. Per trāsmutationē lr̄e: vt euādre ꝑ euāder Syllabe vt displicina pro disciplina. Tpis: vt si q̄s deos ꝓducta priori syllaba ꝛ correpta posteriori ꝓnūciet Toni q̄q; siliter ꝑ has q̄ttuor spēs ꝯmutant. nā ipsi adijciunt: detrahunt mutāt ꝛ trāsmutāt. Quorū exēpla vltro se offerūt si q̄s inq̄rat. Totidē etiā modis ꝑ aspirationē dephēdit barbarism⁹: quā q̄dē scripto q̄dā ꝓnūciatiōe iudicāt ascribēdā ꝓpter h quā alij litterā: alij aspiratiōis notā deputāt Fiūt aūt barbarismi ꝑ hyatus ꝛ collisiones Sūt etiā male cōpositiōis vt Cacosynthetō q̄ vitia nōnulli barbarismū esse putant. In q̄b⁹ sūt metacismi labdacismi iotacismi: hyat⁹ collisiōes: et oīa q̄ plus equo minus ve sonātis ab eruditis authorib⁹ respuunt Nos cauēda hec oīa vitia prelocuti cōtrouersiam de noīe ꝑtinacibus relinquamus.

¶ De solecismo vicio artis grāmatice.

Solecismus est vitiū in contextu partiū orōnis contra regulam artis grāmatice factū. Inter solecismū et barbarismū hoc interest: q̄ solecismus discrepātes aut incōseq̄ntes inter se dictiones habet. Barbarismus autē in singulis verbis fit vel scriptis vel ꝓnūciatis: q̄ꝓpter multi errāt qui putāt etiā i vna ꝑte orōnis fieri solecismū: si aut demōstrātes virū hāc aut feminā hūc dicamus. Aut iterrogāti quo ꝑgam⁹: respōdeam⁹. Rome Aut vnū salutātes saluete dicamus: cū vtq; ꝓcedēs demonstratio vel interrogatio vel salutatio vim cōtexte orōnis obtineat. Multi etiā dubitauerūt: quadriga scopa solecism⁹ an barbarism⁹ esset vt ex ipsius vitij difinitiōe possit agnosci facile. Solecismus fit duob⁹ modis: aut ꝑ partes orōnis: aut ꝑ accidētia partiū orōnis. Per ꝑtes orōnis fit cū vna pars ꝑ alia ponit: vt Toruūq; repēte clamat pro torue: nomen pro aduerbio ponit. Fit in eadē parte orōnis hoc vitiū: cū ipsa ꝑ se nō i suo loco neq; vt conuenit ponit: vt cui tātū de se licuit: ꝑ in te Et eo apud amicum pro ad amicū: ꝛ intro sum ꝑ intus: ꝛ foris ꝑ eo foras Per accidentia partiū orōnis fiūt tot modis solecismi quod sūt accidētia partiū orōnis. Sed i his ꝓpter cōpēdiū sic exēpli cā pauca mōstrabim⁹ nā ꝑ qualitates nominū fiunt solecismi vt hauriat hunc oculis ignē crudelis ab alto Dardanus ꝑ dardani⁹ ꝓpriū ꝑ appellatiuo posuit Per genera: vt validi silices ꝓ valide ꝛ amare corticis pro amari ꝛ collus collaris caret. Per numeros: vt pars in frusta secant ꝑ secat. Per cōparatonem vt respondit Juno saturnia sancta dearū: ꝑ sanctissima. Per casus: vt vrbē quā statuo vestra est: ꝑ vrbs: Per modos verborū vt Itis parat arma. ꝑ ite parate arma indicatiuū ꝑ imꝑatiuo posuit. Per significationes verborū: vt expoliantur eos ꝛ corpa nuda relinquūt ꝑ expoliāt. Per tēpora: vt cecidit q; supbū Iliū ꝛ oīs humo fumat neptunia troia: ꝑ fumauit. Per ꝑsonas: vt danai q̄ paretis ꝑ primū arma sumite: ꝑ qui paretis. Per aduerbia: vt intus eo pro intro: ꝛ italia venio pro de italia: ꝛ ad Romā vado: pro Romā: cū ꝓpositio separatim nominibus addenda est nō aduerbio. Per prepositiones cū vna pro alia preponitur: vt sub lucē ibāt: pro ante lucē Aut necessario subtrahitur: vt siluis te tyrrhene feras agitare putasti. pro in siluis Per cōiunctiōes: vt subiectis q; verere flāmis ꝓ ve. Fit per ordinē cōiunctionū: vt aūt fieri nō debet: cū dicendum sit: fieri aūt nō debet. fiūt ꝓterea solecismi pluribus modis quos reprehendendo potius q̄ imitando possumus annotare. Solecismus est in prosa. In poemate schema dicitur.

Donatus de figuris.

¶ Sequitur de decem vitiis.

Cum barbarismo et solecismo decē vitia nolantur hoc modo. Acyrolo-
gia. cacephatō. pleonasmos. pisologia. macrologia. tantologia. ecly-
psis: tapinosis: cacosyntheton. amphibologia. Acyrologia est impro-
pria dictionis positio: vt hūc ego si potui tm̄ sparē dolorē pro timere
Cacephatō est obscena pnūciatio vel in cōposita dictiōe vel in vno verbo: vt nu
merū cū manib⁹ equat: ⁊ arrigē aures Pāphile. Pleonasmos est adiectio supua
cua ad plenā significationē: vt sic ore locuta est. Perisologia est adiectio vboꝝ
supuacua sine vlla vi rerū: vt ibāt qua poterāt qua nō poterāt nō ibāt. Macro
logia est lōga sentētia res nō necessarias cōphendēs vt legati nō impetrata pa
ce retro vnde venerūt reuersi sunt. Tantologia est eiusdē dictiōis repetitio vitio
sa: vt egomet ipse venio. Eclypsis est defectus quidā necessarie dictionis quā de
siderat precisa sentētia: vt hec secū. deest loquebatur. Tapinosis est hūilita ma
gne rei nō id agēte sentētia qd̄ demonstrat vt penitusq cauernas ingentes: vtrū
q armato milite cōplent: id est multe legiones armatoꝝ militū iplerūt multas
cauernas. Et dulychias vexasse rates ⁊ pelide stomachū cedere nesciꝫ. Cacosyn
thetō est vitiosa dictionū cōpositio: vt versaq iuuencum terga fatigamus hasta.
Amphibologia est ambiguitas dictionis q̄ fit p accusatiuū: vt si qs dicat audio
secutorē retiariū occidisse. aut p verbū vt criminat Cato. Uadat Tulli⁹: nec ad
datur quē vel a quo. Aut p participiū vt video statuā aureā hastā tenentē. Fit
etiā p omonyma: vt si qs dicat aciē nec reddat oculoꝝ aut exercit⁹ aut ferri. Fit
preterea plurib⁹ modis quos recensere omnes ne nimis longū esset nō oportet.

Metaplasm⁹ est trāsformatio qdā recti solitiq sermonis i alterā spe
ciē metri ornatus necessitatis ve causa. Huius sūt spēs quattuorde
cim. Prosthesis. epēthesis. paragoge. apheresis. syncopa. apocopa
ectasis. systole dieresis. synerēsis. synalepha. ecthlipsis. antithesis
¶ Prosthesis est appositio qdā ad pncipiū dictiōis littere vel sylla
be: vt gnate p nate: retulit p tulit. ¶ Epēthesis est appositio quedā ad mediā di
ctionē littere vel syllabe: vt relliquias pro reliqas: induperator pro imperator.
Hanc autem alij epenthesim. alij parenthesim vocāt. ¶ Paragoge est appositio q
dā ad finē dictiōis littere vel sylabe: vt magis pro mage: potestur p potest. Hāc
alij paralepsin: alij prolepsim id est presumptionē vocāt. Apheresis est ablatio
de principio dictionis littere vel syllabe cōtraria prothesi: vt mitte pro dimitte: et
tēno pro contēno. ¶ Syncopa est ablatio de media dictione littere vel syllabe cō
traria epentesi: vt audacter p audaciter: ⁊ cōmorat p cōmouerat. ¶ Apocope est
ablatio de fine dictionis littere vel syllabe cōtraria paragoge: vt achilli p achil
lis: ⁊ possis pro positis: ⁊ potes pro potestis: ⁊ mutu pro mutuo. ¶ Ectasis est ex
tensio syllabe cōtra naturā verbi: vt Italiā fato profugus: quū Italiam prima
syllaba correpta dicere debeam⁹. ¶ Sistole est coreptio syllabe cōtra naturā ver
bi facta cōtraria ectasi. vt aquosus orion p oriō producte. ¶ Dieresis est diuisio
vni⁹ syllabe in duas: vt olli respōdit rex albai longai pro albe longe. Et aulai in
medio libabāt pocula bachi: pro aule: ⁊ diues pictai vestis ⁊ auri: p picte ¶ Syn
neresis est cōglutinatio duarū syllabarū in vnā ꝯtraria dieresi: vt phetō p phae
tonꝫ: eripedē p aeripedē. ¶ Synalephe est p interptationē cōcurrentiū inter se vo
caliū lubrica quedā lenisq collisio: vt atq ea diuersa penit⁹ dū parte gerūt. Hec
a quibusdā synaeresis vel collisio nuncupat. ¶ Echlipsis est consonātiū cū voca
libus aspere cōcurrētibus difficilis ac ardua collisio: vt littora multū ille ⁊ fris
iactatus ⁊ alto. ¶ Antithesis est littere pro littera positio: vt olli subridēs p illi
Metathesis est trāsformatio litterarum in alio loco: nulla tamē littera ex ea di
ctione sublata: vt euādre pro euāder: ⁊ tymbre p timber.

Schemata lexios ⁊ dianeas sunt quedā figure verboꝝ ⁊ sententiarum
sed schemata dianeas ad oratores ptinēt: ad grāmaticos vo lexeos
Que cū multa sint ex oib⁹ fere sunt necessarie. x. vi. s. plepsis zeugma
hipozeuxis syllepsis anadiplosis anadphora: epanalepsis: epizeusis
paranomasia: schesionomatom: paranomeon: emeoteleuton: polyptoton hyrmos
polysyntheton: dialytō. ¶ Prolepsis est presumptio rerum ordine secutarum vt

Interea reges ingenti mole. Latinus ꝓcedunt castris. Turnus. deinde. Eneas ¶ Zeugma ē vnius ṽbi conclusio diuersis clausulis apte coniuncta: vt. Troiugena interpres diuū qui numina phebi: q̄ tripodas clarij lauros q̄ sydera sētis. ¶ Hypozeuxis est figura superiori cōtraria: vbi diuersa ṽba singulis clausulis reddūtur vt regē adijt: regi memorat: nomēq; genusq;. ¶ Syllepsis est diuersarū clausularum ꝑ vnū verbū cōglutinata ꝯceptio: vt hic illi⁹ arma: hic curr⁹ fuit hoc schema late patet ⁊ fieri solet nō ꝑ ꝑtes orōnis sȝ ꝑ accidētia ꝑtiū orōnis Itē syllepsis est in dissimilibus clausulis: qn̄ dictio singularis ṽbo plurali adiungit̃. vt sūt nobis mitia poma: castanee molles ⁊ pressi copia lactis. ¶ Anadiplosis ē geminatio dictionis que est vltimo loco precedētis versus ⁊ principio sequētis iteratur vt sequitur Pulcherrimus Astur. Astur equo fidens. Anaphora ē relatio eiusdē ṽbi ꝑ participiū plurimoꝝ versuū: vt nate mea vires: mea magna potētia solus Nate pr̄is summi qui tela typhoea temnis. ¶ Epanalepsis est verbi in pricipio versus in eiusdē fine repetitio: vt multa sup̱ priamo rogitās sup̱ hectore mlta An te etiam sceptrū dictei regis ⁊ ante. ¶ Epizeuxis est eiusdē verbi in eodē versu sine aliqua dilatione geminatio: vt me me adsum q̄ feci in me ꝯuertite ferrū. ¶ Paranomasia ē veluti quedam denoīatio: vel quotiēs aliud nomē efficitur de alio vt nā ista inceptio est amētia haud amātiū. ¶ Schesisonomaton ē multitudo nominū coniūctoꝝ eodē habitu copulandi: vt marsa man⁹: peligna cohors: festina virum vis. ¶ Paromeon est, quando ab eisdē lr̄is diuersa nomina sumunt̃: vt O tite tute tati tibi tāta tyrāne tulisti. ¶ Homeoteleuton ē cū simili modo dictiones plurime finiūtur: vt eos reduci q̄ relinqui: deuehi q̄ deseri malui. ¶ Homeoptoton est cū i similes casus exeūt diuersa verba: vt merentes flētes lachrymantes cōmitātes. ¶ Polyptoton est multitudo casuū varietate distincta vt littora littoribus ꝯtraria fluctibus vndas Imprecor arma armis pugnēt ipsiq; nepotes ¶ Hirmos est series orōnis cōtinue tenorē suū vsq; ad vltimū seruās vt pricipio celū ac terras cōposq; liquentes. ¶ Polysyntheton est dictio multis nexa coniūctionibus: vt athamasq; thoasq; pelidesq; neoptolemus: primusq; machaon. ¶ Dyalyton siue asyntheton est figura contraria superiori carens coniunctionibus. vt Ite ferte citi flammas date tela: impellite remos.

Tropus est dictio trāslata a ꝓpria significatiōe ad impropriam similitudinē ornatus necessitatis ve causa. Sūt aūt duodecim. Metaphora: catacresis: metalepsis: metonymia: antonomasia: epitheton: synecdoche: onomatopeia periphrasis hyperbatō: hypbole allegoria ¶ Metaphora est rerum verborumq; trāslatio. hec fit quattuor modis: ab animali ad animale: ab inanimali ad inanimale: ob inanimali ad animale: ab animali ad inanimale. Ab animali ad animale. vt. Tiphi aurigam celeres fecere carine nam auriga ⁊ gubernator nauis animam habent. Ab inanimali ad inanimale: vt pelagus tenuere rates: nam rates animam non habent neq; pelagus. Ab inanimali ad animale: vt Atlantis cinctū assidue cui nubibus atris Piniferū caput ⁊ vento pulsat̃ ⁊ imbri. nā mōs aīam nō habet cui mēbra hoīs attribuunt̃. Ab aīali ad inaīale: vt si tantū pectore robur cōcipis: nam robur aīam nō habet. cum turnus cui hec dicuntur animam habeat Scire debemus alias metaphoras esse reciprocas. alias autē esse partis vnius. Reciprocas. vt altū mare ⁊ profundū celū. Possumus enim conuertere altū celum profundum mare. Herbe florēt: iuuenes pubēt. Possumus eñ conuertere: herbe pubēt: iuuenes florent Alias ꝑtis vnius: vt Segetes fluctuāt vites germināt ¶ Catachresis est vsurpatio nominis alieni: vt parricidā dicim⁹ q̄ occidit fratrem: ⁊ piscinam que pisces nō habet. hec vbi extrinsecus sumerent suum vocabulum non habent. ¶ Metalepsis est dictio pergens gradatim ad id qđ ostendit. vt speluncis abdidit atris hoc metuens. Et post aliquot mea regna videns mirabor aristas. ¶ Metonymia est dictionis quedam veluti transmutatio. Huius autem multe sunt spēs. Aut per id quod continet id quod continetur ostendit. vt Nunc pateras libate. Ioui: Aut contra. Crateres magnos statuūt: ⁊ vina coronant. Aut ꝑ inuētore quod inuentum est. Ut sine cerere ⁊ baccho friget venus. Aut contra: vt Vinūq; precamur: nam hic deus adest presens. Hec exempli causa posita addiscentibus sūt.

reliqua demõstrabit lectio ¶ Antonomasia ẽ signatio vice nois posita q̃ fit trib⁹
modis. ¶ Ab aio a corpe extrinsecus. Ab animo: vt magnanimus. anchisiades
A corpore: vt ipse arduus poliphemus Extrinsecus: vt infelix puer atq̃ ipar cõ
gressus achilli ¶ Epitheton est suppositio dictionis cũ ꝓprio noie nã antonoma
sia vicẽ nois sustinet Epithetõ nũq̃ est sine ꝓprio noie: vt dira Celeno ⁊ diua ca
milla. Fit etiã trib⁹ modis: ab aio a corpore extrinsecus his duobus tropis vel
vituperamus vl' ondimus vel laudamus. Sinecdoche est signatio pleni itellect⁹
capax cũ plus min⁹ve ꝓnũciat. Aut eñ a pte totũ ondit vt pupesq̃ tue pubesq̃
tuoꝝ aut cõtra partẽ a toto: vt ipsi⁹ ante oculos ingens a vertice pontus in pu
pim ferit. Et alibi fontẽq̃ ignẽq̃ ferebant. Meminisse aũt debemus quando fit a
parte totum faciendum esse ab insigniori parte. Onomatopeia est nomẽ de sono
factum: vt clamorq̃ virum clangorq̃ turbarũ: tinnitus eris Acq̃ leuẽ stipulã cre
pitantbus vrere flãmis ¶ Periphrasis est circũlocutio quedã que fit aut ornãde
rei cã: que pulchra est: aut iuuãde q̃ turpis: vt Et iã prima nouo spergebat lumie
terras. Titoni croceũ linquẽs aurora cubile. Et hoc faciunt nimio luxu ne obtu
sior vsus sit genitali aruo et sulcos oblimet inertes ¶ Hypbaton est trãscensio q̃
dam vboꝝ ordinẽ ꝑturbans Cuius spẽs sunt quinq̃ Histerologia siue histeron
proteron: anastrophe: parẽthesis: sinthesis tmesis histerologia siue histeron pro
teron est sentẽtie cũ vbis ordo mutatus: vt et torrere parant flãmis ⁊ frãgere sa
xo ¶ Anastrophe est vboꝝ tantũ ordo ꝓposterus: vt italiã cõtra pro cõtra italiã
¶ Parẽtesis est interposita formatio diuerse snie: vt eneas / neq̃ eñ patrius cõsi
stere mentẽ passus amor / rapidũ ad naues ꝓmittit achatẽ ¶ Tmesis est vni⁹ cõ
positi vel simplicis sectio vna dictione vl' pluribus interiectis: vt septẽ subiecta
trioni ⁊ saxo cere cõminuit bruz ⁊ massilli portãt ad littora tanas ꝑ cerebrũ ⁊ mas
silitanas. ¶ Syntesis est hypbatõ obscurũ ⁊ ex omi parte cõfusum vt Tris not⁹
abreptas in saxa latẽtia torquet Saxa vocant Itali mediis que i fluctibus aras
Est autẽ hic ordo. Tris naues abreptas notus torquet i saxa que saxa i mediis
fluctibus latentia Itali vocant aras. ¶ Hypbole est dictio fidẽ excedẽs augẽdi
minuendi ve cã augendi: vt niue candidior minuendi: vt tardior testudine. ¶ Al
legoria est tropus quo aliud significat aliud dicit vt ⁊ iã temp⁹ equũ fumãtia
soluere colla. Hoc est carmẽ finire hmõi spẽs multe sunt ex quibus septẽ eminẽt
Hironia. antiphrasis enigma. charientismos. paronomia. sarcosmos. asteismos
¶ Hironia est tropus qui ꝑ contrariũ conat ondere qd dicit: vt egregiam vo lau
dẽ et spolia ampla refertis Tuq̃ puerq̃ tuus. Hec nisi grauitas ꝓnunciãtis ad
iuuerit confiteri videbitur quod negare intendit. ¶ Antiphrasis est vnius vbi hi
ronia: vt bellũ q̃ minime bellum est ⁊ lucus q̃ minime lucet ¶ Enigma est obscu
ra snia ꝑ obscurã similitudinẽ rerũ vt mater me genuit: eadẽ mox gignit ex me
significat eñ aquã in niuẽ conuerti: ⁊ ex eadẽ rursus effluere Charientismos est
quo dura dictu gratius ꝓferunt: vt interrogãtibus nobis Nũqđ nos quesierit
responsum det bona fortuna exinde itelligit neminẽ nos quesiisse. Paronomia
est accõmodatum reb⁹ tꝑibusq̃ ꝓuerbiũ: vt aduersus stimulũ calces et lup⁹ est
in fabula ¶ Sarcosmos est plena odio atq̃ hostilis derisio: vt en agros: ⁊ quã
bello troiane petisti hesperiã metire iacẽs Asteismos est tropus multiplex nume
rosęq̃ vtutis. Nã asteismos ẽ quicquid rustica simplicitate caret et faceta satis
vrbanitate exprimitur: vt qui bauiũ non odit amet tua carmina meui. Atq̃ idẽ
iungat vulpes et mulgeat hircos. Homeosis est minus note rei ꝑ similitudinem
eius que magis nota est demonstratio. Huius aũt tres sunt spẽs. hicõ parabola
paradigma ¶ Hicon est personarum inter se vel eorũ que ꝑsonis accidũt cõpara
tio: vt Os humerosq̃ deo similis. ¶ Parabola vero est rerum gñe dissimiliũ cõ
paratio: vt qualis mugitus fugit cum sauci⁹ aram: Taurus et incertã excussit
ceruice securim. ¶ Paradigma est exempli hortãtis vel deterrẽtis enarratio: hor
tãtis: vt Antenor potuit mediis elapsus achiuis Illiricos penetrare sinus: atq̃
⁊c. deterrentis: vt at nõ sic phrigius penetrat lacedemona pastor. Ledeamq̃ he
lenam troianas vexit ad vrbes.

Finis.

Iodoci Badij Ascensij de recte scribendi rõne compendiosa traditio.

Quandoquidẽ ad eplarũ cõsummationẽ: ad carminis rõnẽ & debitã pnũciationẽ orthographia. i. recta scriptura in primis cõducit con stitui pauculas pceptiones que ad eam faciãt superioribus adijce re pleniorẽ eius rei traditionẽ in alium locum recipiens.

Prima de ortographia gñalis regula.

Immeditatus dictionũ deriuatus atq3 descensus in primis annotandus est. vt riui fontibus haud dissimiles sint.

¶ Quocirca opepciũestnosse qȝ vbalia & pticipia tpis qdẽ pteriti & futuri i ius fe re de supinis deducunt. Supina de pteritis pfectis idicatiui modi: atq3 illa de p sentibus eiusdẽ modi qin quibusdã primaria: in qbusdã deductitia sũt. Que vo a nob' trahunt vt abstracta a cõcretis ea fere a gtis formãt vñ & gignẽdi appel lationẽ illis inditã nõnulli volũt quibus pnotatis habeant hec p exẽplis regule

Prima regula exemplaris.

Prima presentis indicatiui modi syllaba: quoties dictio (vt i di uersis lineis) diuidenda est: solet manere in deductis integra.

¶ Uerbi gra facio: dico: lego: qr in prima syllaba c & x nõ hñt etiã nõ hẽbunt ipm sanctũ dixi dictũ dictio: lectũ lectio: sed diuident sic: san/ctũ di/xi. le/ctum.

Secunda exemplaris.

Si tamen geminetur consonans danda est vtriq3 sua.

¶ Ut a pcutio pcussi: a reperio i carmie repperi a repello reppuli a refero rettuli & quo extra carmẽ nõ vteris relligio p religio: multa em̃ que pter naturam p ducũtur geminare solẽt ɔsonãtes vt quattuor quottidie: relligio relliq̃e &c. Du rũ pterea eẽt tris cõsonãtes in vnã syllabã contrahere. Uñ scriberẽ sic. com/psi. prom/psi. dem/psi. em/ptum. licet como promo. demo emo. dicamus

Tertia exemplaris.

A supinis in ctu fit verbale in ctus & ctio: & participium in ctus & ctur'. ab itu fit itur'. & itio: sed i prima cõiugatione frequenti' atio & participium initus & iturus sed & aturus. a su. sus sio. & surus a xu xus xio & xur'. & ita i reliqs hñdus ẽ posterioris supini respect'

¶ Ut a seco sectus sectio & secturus: a lectu lectio lectus & lecturus: a sono nittu sonitus soniturus: sonatio: & interdum sonaturus: vt primo sermonũ apd horatiũ. Et constatura fides apud Lucanũ: a persuasu persuas' persuasio & psuasur' a cõplector cõplexu complexus cõplexio complexurus.

Quarta exemplaris.

¶ A genitiuis inti & tis abstractum in tia: a ci & cis in cia: quæ si gemi netur seruabitur proportionis ratio. q̃uis plæriq3 pro secunda ti scri bant: eo qȝ habentibus t ante i ti scribunt.

¶ Scribetur ergo gratia a grati. clemẽtia a clemẽtis. iustitia a iusti. amicicia ab amici aut forte amicitia: sicut pueritia auaritia: qȝ oper analogiã deprehẽdit nã politiã scribi docet politicus. ab audacis fit audacia. Quod & i cõparatiuis aut seruabitur vt gratius dulcius: audacius Item mendaciũ a mendace: cõmerciũ a cõmercor: aut a merce: cõsortium a cõsorte.

Quinta regula exemplaris

¶ In verbis autem vbi ci & vbi ti scribetur docebit secunda præsen tis indicatiui persona: tam in actiua q̃ in passiua voce.

¶ Ut facio qr facis scribitur & pcutio qr pcutis: sic patior qr pateris farcio qr far cis & ita in reliquis obseruabitur.

Sexta regula exemplaris

¶ Gerundia & gerundiua nomina: participia in dns: & etiam participialia nomina a genitiuo participii præsentis temporis mutando tis in dus. di. do. dum. deducenda sunt: pręsens participium a pręterito imperfecto verbi indicatiui mutando bam et bar in us & addendo illis & quibus ablatū est.

¶ Ut transibam transiens: & a transeuntis transeundus da. dum. & trāseundi do dum. nō ergo dicet transiendi. Ueteres aūt a tertia presertim coniugatiōe forabant in vndus & vndi: vt gerūdus faciūdus pro gerendus faciendus sed in talib[us] que scripta sunt rite sunt obseruanda: nec alia sine delectu summo formanda.

Secunda regula principalis.

¶ In diuidendis dictionum syllabis opus est cognitio quod in simplicibus diuersę consonantes cohęrere ferme volunt. In compositis vero partes integrę seruari: consonantes vtrobique diuidi.

¶ Scribes ergo in diuersis lineis ma/gnus et eadē rōne ma/ior si/gnū: ti/gnum: vt sigillū & tigillū approbāt: sic i/gnis: li/gnum: pi/scis: o/mnis: quod vltimū propter raritatē coniunctim scripsero san/ctifico: & ita in reliqs. In cōpositis sic re/spicio re/spōdeo: abs/tineo: sus/tineo: su s/cepi: sus/pēdo. Quia vero vt dicet regula quarta cōsonans nō geminatur quoties tertia post scdam ponet. vnde nō scribet asscribo asscendo. tutius esset coniunctim scribere ascendo ascribo quam diuisim. Silr vbi post x s deponit: vt expes vix scripsero ex/pes: sed si diuidēdum esset ex/spes Id geminatis autem sic dif/ficile: sup/primo: ret/tulit &c.

Tertia regula principalis.

¶ In componendis dictionibus summopere attendendum est in quā queque litteram mutari soleat a recte scribentibus.

¶ Unde ab prepositio nunc integra manet: vt abduco: ablego: abnuo & añ vocales ab actus abeo: abire aborior: abutor: Nūc in au mutat: vt aufero aufugio & si de ductū est aufid[us]. Nūc in s migrat: vt asporto q[uo]d apporto descēdit ab ad nūc trāsit i abs: vt aufero abstuli: abstraho &c. aut pdit b. vt amitto Silr ob & sub nūc b sruāt vt obduco subduco: obeo: obligo: subligo: pdit b in omitto & submitto aut sūmito sicut sūmoneo &c: obnitor subnitor obrepo: subrebo s3 & surripio & obsto: substo: obtineo sustineo suscipio: s3 maro atiq dixit Succepitque ignē folijs sicut nūc occurro succurro offero oggero suggero: oppono suppono &c. dicun[tur] Ad mutat d in b: vt abbreuio aut manet vt adbibo. mutatque i c sequēte c & q vt accollo iccirco scribit quod acquiesco anquiro ab an deducit. In f. vt affero i g: vt aggero: in l: vt alligo: in m: vt ammoneo. sed & admoneo scribit: in n: vt annitor in p: vt apporto in c ante q: vt dictū est in r: vt arrigo: in s: vt assilio assum sed adsū quidā scribūt: in t: vt attineo. Ex fit ef. vt effringo effingo i reliquis manet Per fere manet: sed & pelluceo sicut itelligo pro quod veteres interlego scriptitabāt (in vsu sūt Trans integrū manet preter trano traduco traijcio trado An in & cō añ b m & p scribunt p m ante q aūt c & d in m finita pverā cōpositionē in n migrāt. Exēplū poris: vt ambulo cōbibo: imbuo: ammoneo: immitto cōmitto: amputo cōputo: impu to Sequēte aūt vocali sepe ponit b inter m aut con. & vocalem. vt ambages ambesus ambigo ambustus cōbustus. Exēplū scdi: vt tāque nūque tādē nūcubi āceps tantūdē Dixi p verā cōpositionē: q[uia] in syllabicis adiectionib[us] scriberē quēque & quāque a quisque & queque. Itē quoūdā. Am preterea scdm Priscianū seqnte c f vel q mutatur in an: vt ancisus ancile anfracus anquiro.

Quarta regula principalis.

¶ Vocalium quoque ac diphthongorum transmutationes diligentius annotande sunt. nam A mutatur in e & i. E in i. Au in o: & e in i. & y in i & z in ss duplex.

De latinarū dictionum recta scriptura.

¶Ut exēplis claret. Nā a pario fit cōperio: a ptio iptio a facio ꝯficio a lego colle go: indifferenter quoq scribuntur Caurus ⁊ corus maurus ⁊ morus Taurus et torus caulis ⁊ colis. saurex ⁊ sorex caudex ⁊ codex. plaustrū ⁊ plostrū claustrū ⁊ clostrū Itē q̄ro facit cōq̄ro iquiro ⁊c. Scribit̄ aūt cyminū ⁊ cuminū. cypssus ⁊ cu pressus ⁊c. patrizo ⁊ patrisso ⁊ parisso. Sicut aūt i grecis n añ g mutat̄ i g sic i la tinis sepe n ante n mutat̄ i g. vt agnosco cognosco: ignauus ignar⁹ sꝫ et gnarus ⁊ gnauiter ⁊ gnar⁹ a q̄busdā scriptitant̄ vt gnatus ⁊ gnata: dū noia sunt.

Quinta regula principalis.

¶Non geminabitur consonans si secundę adhæret tertia nisi sequē tes sint muta cum liquida quæ pro vna habentur litttera.

¶Unde nō scribet̄ asspiro susspiro asscribo asscēdo: sꝫ aspiro suspiro ascribo ascē do. Difficile tñ est mutliatā syllabā debite separare. nā a scribo durū est a scribo durius. Recte aūt scribet̄ suffragor sufflo effluo. effrigo. supplex supprimo. Post x quoq qꝛ eq̄pollet cs. aut gs. nō scribetur s licet sit de integritate simplicis. Un de scribetur expes. exudo. exilio exulo exulto expiro expuo. expecto. pro espes exsudo exsilio exsulo exsulto. expiro exspuo exspecto.

Sexta regula principalis.

¶Littere externæ cuiusmodi sint consonantes aspiratæ: &. K. y. z. nō sunt in mere latinis vocabulis scribendæ.

¶Pro hac aūt regula sciendū est q̄ dictiōes latine ⁊ q̄ externe sint vñ simulacrū tus sepulcrū lauacrū pulcher: charus ⁊ similia aspirationē ex arte nō habēt qꝛ tñ ⁊ platu ⁊ usu aspirari solent potissimū nouissima duo nō dānauero qui id fe cerit. Nec tamē dixero charum sic scribi: eo ꝙ charites sic scribatur qꝛ cū greca ꝓ mū corripiat se matrem latine dictionis pernegat. Multa aūt Prisciano teste a grecis aspirata i tenues mutata sunt litteras: vt fucus fama ⁊c. de quib⁹ i Geor gio Ualla videndum.

Septima regula principalis.

¶Aspiratio hoc est h ante omnes vocales ponitur. post consonantes autem dumtaxat quattuor. c. p. r. t. & id in græcis.

¶Exēplū prioris. vt habeo hebes hic homo hulcus: qꝛ helcus grece scribit̄ po sterioris: chremes. thraso: philipp⁹: rhetor: pyrrhus. Nec postponit̄ vocalib⁹ nisi fiat apocope: vt vah ꝓ vahe: ah: ꝓ ahe. ꝓ aūt iteriectio aspirationē nescit: lꝫ pch inepti scribāt. Mihi nihil ⁊ nihilū c nō recipiūt ex arte qꝛ tñ olm ꝓlatio illō vsur pat nō magno dānauero: qui nihil aut mihi scribat. Scio tñ ne h quidē nisi diui dende syllabe causa interponēdū in mihi. nam mi i scribendū erat sicut vt diere sis significet̄ ahenū ⁊ iohānes scriptitant. ꝓ quus ⁊ iesus sed inepti⁹ scribi solet scribe ergo cū grecis ⁊ ies⁹ ⁊ xp̄s nō cū ineptis xp̄s. Nec hieronim⁹ ihericus therusalē sed hieronym⁹ hiericus huius hiericūtis ⁊ hierusalem.

Octaua regula principalis.

¶Summa quoq cautio esse debet in diphthongis scribendis nec au diendi sunt ineptuli qui æ & œ absoletas censent.

¶Uerū qꝛ his caracterib⁹ nō habētur alias de eis iusto volumine tractauero sicut de aspirādis ⁊ y greco scribelidis: nūc sī hec dūtaxat ꝓnotatio.

¶Omnes genitiui & datiui singulares nominatiui & vocatiui plu rales primę declinationis: item prę & præter producta e diphthōgo scribi volunt etiam in participiis & pronominibus deriuatiuis: sed pronomina primitiua vt. Sulpitius sentit & cæteri casus: & quæcūq per naturam corripiuntur diphthongon refugiunt.

❡Sine diphthongo ergo scribentur oēs vocatiui & ablatiui singulares prime secunde tertie & quinte declinationū: oīa aduerbia tam positiua ꝙ suplatiua i vltimis syllabis Itē ille iste ipse Itē premo pressus preciū apprecior p̄ces p̄cor & ꝓposita precia vna & si quando precor reperiat: prima correpta. Itē interp̄s iterp̄tis interp̄tor &c. dixi per naturā quia prees primā correptam habet sed tamē cū diphthongo nō per naturā sed ꝓpter vocalem sequentem corripit.

Nona regula.

Quoties scriptura mutat significatum curandum est vt recta sit

❡Scribet ergo quot numerale qđ relatiuū infinitū aut q̄sitiuū: cū coniūctio quā nomē ꝙ coniūctio: q̄ nomē: q̄ coniūctio cecus nomē. sec⁹ aduerbiū .i. aliter. & prepositio. Cosumo consumpsi & cōsummo consummaui. equus ꝓ aiali leuis pro non graui: queri ꝓ cōqueri: q̄stus ꝓ q̄rela cest⁹ ꝓ zona veneris sine diphthōgo i alio significato cūea & sine diphthōgo questub⁹ cū qua q̄stibus facit. Quinadeo diligētioris sic cū ꝑpositionē & coniūctionē: sȝ aduerbiū tpis quū scribūt aut quō cur vbi sepi⁹ quuri nā q i c sepe mutat vt sequor secut⁹ loquor locut⁹ authore Fabio Itē tm̄ ꝓ solūmodo: tm̄ ꝓ tā magno. alias aduerbiū alias nomē. sed in ijs neqȝ laus magna obseruātib⁹: neqȝ culpa dormiētib⁹ est Quinadeo (qđ ad ornatū facit) post b o p & y scribūt diligētes: post reliq̄ r. &. post e dūtaxat. s. i ꝑncipio & me dio s in fine. sic v in ꝑncipio: u in medio & in fine. Diligētissimi etiā virgulas/cōmata: puncta. subdsuisiones & interrogatiuas has: notas adhibent.

Decima quae est generalissima.

❡Cęterum vt semel dicā cauendum est nequicq̄ perperam addatur abstrahatur aut immutetur: quā rem saepe metri docet ratio.

❡Addit ꝑperā dū tollero curullis cānal suppellex scribit qꝛ tolero currul cana lis supellex ꝑmā corripiūt Itē dū scribūt appollo deffect⁹ reffero rēnuo ꝓ apol lo defect⁹ refero renuo &c. Abstrahit ꝑperā cū scribit abicio ꝓ abijcio nisi metricā q̄ sepe orthographiā mutat vt relligio rellidꝭ q̄tidie &c. q̄ ipsa vnū ꝯsonū hāt Mutat dū ineptuli o ꝓ v scribūt. & n ꝓ m vl ecōuerso: aut g ꝓ c. vt mille alijs modis: nō scribes ergo legont sȝ legūt: audiōt & sont sed audiūt & sūt. Itē nec gneus gaius amurga ligurg⁹ licet sic ꝓferantur: sed cneus caius amurca licurgus &c. Itē incolumen pro incolumem cōtra penelopen &c. Unde.

❡In verbis nulla persona exit in ont aut in um, sed in unt, nec i tor, sed in tur excepto futuro impetatiui passiuae vocis.

❡Non scribet ergo puer audiuntor sed audiūtur: verum in dicto futuro scribit auditor & audiuntor vti in alijs omnibus. Item.

❡Verba quartę cōiugatiōis i ire aut i iri exeūt i ifinitiuo & nō i iere

❡Scribes ergo audire non audiere nisi in preterito syncopato.

❡Eo autem tam in simplici q̄ in cōpositis retinet ę sequente vocali si ne qua transit in i.

❡Ut veneo a venum et eo veneunt &c. nā venio aliud significat: venibam & venibo venire m venire &c. Excipitur ambio quod e in i mutat.

❡Nullum autem tertiae declinationis nomen mittit accusatiuum in en sicut bene more graeco in in nullūqȝ graecum mittit accusatiuū in om aut in em sed in on aut in en.

❡Unde scribes diphthongon parasceuen. Sunt & aliorum pueri cōmonendi sed his finem facio.

❡Finis compnedij Ascensiani.

De grȩcarum dictionum orthographia.

Apex Ascensianus de grȩcis dictionibus ex tortellio depromptus

NVlla dictio grȩca apud latinos per f scribetur nisi i latinarum cōsortiū assumpta sit: vt fur: fama: fucus: fagus: q̄ qa a grȩcis orta etiam p ph scribi possent: sicut phillis phillosophus philippus phormio dn̄t. In nulla dictione latina scribetur y grȩcum: vnde scribetur imago. idoneus: imber: hio. sifr idolum licet grecum: qa grȩce ειΔωλον scribit. Quæ in ntō T & C carent hn̄t ea non aspirata in obliquis vt adamas adamantis nō adamanthis. xenophon xenophontis: non xenophonthis: pharnax pharnacis nō pharnachis. sic phœnix linx & c.

Aspirationes grȩce seruabuntur a latinis: grȩca vsurpantibus. Grāma aūt: Γ. g. non in n sȩpe vertimus. & id ante Γ. K. &. X vt pro aggelos angelus pro agKyra: ancora. p agchises anchises.

Sin. i. con per y scribet vt fylla: syllogismus: synhodus: simphonia. Syn

Cata aspirationē fugit in vtraq;: nisi secūda transeat in aspiratā syllabam: primi vt catalogus: catarrus: cataracta. Secundi vt ab holon. i. totū fit catholicon & catholicus: ab hedra. i. sella fit cathedra. Cata

Meta quoq; aspirationem nescit nisi componatur cū vocali aspirata Primi vt metaplasmus: metaphisica: metamorphosis metaphora metonymia. secundi vt ab hodos: id est via fit metodus. Meta

Epi prȩpō grȩca aspirationē nescit & per i scribit: vt episcop⁹ epitheton epilogus epitagma. i. tributū. Sequente aūt vocali perit interdū: vt epodos. Et si vocalis aspiratur p fit ph: vt ephorus: ab epi & horo. Epi

Peri p tenni & i nostro significat de: vt peri h amenias: perifrasis. perihodus: id est circuitus: a peri & hodos via. Peri

Apo: id est a vel ab: sic componitur apocalypsis. i. reuelatio: apocrypus. i. absconsus: apologia. i. responsio seu satifactio. Aspirat autē sequente vocali aspirata: vt aphoria ab apo & horia & est sterilitas. Apo

Hyper & hypo sic componnutur: hyperbole: hyperboreus: hypermetros: hypocrisis. i. dissimulatio: hypotheca id est obligatio: hyphen id est subunio: ab hypo & hen id vnum abiecto o. Hyper Hypo

Anti aspirationem nō habet nisi a compositis suscipiat. Primi vt antitheton: antiptosis antipodes. Secundi anthypatus. i. consul. Anti

Dia i latino scribitur: vt dialogus id est disputatio: diabolus: id est criminator dialectica diameter & c. Dia

Archos ch scribitur in compositis: & dicitur princeps: vt architectus archiepiscopus: archangelus: patriarcha: hecatontarchus & c Archos

Hippos i nostro & p duplici scribetur: vt hippodamia: hyppolytus philippus: hippocentaurus: hyppocrates et similia. Hyppos

Poly y scribit: vt polydamas: polycrates: polyphemus: polydorus. Poly

Physis cum ph & y in prima: vt physica: physiologus & c. Physis

Philos autē per i nostrū vt philosophus| philargyria. i. amor argenti seu auaritia. Argyrion enim dicitur argentum & philos amor. Philos

Chir Pyr Argyros Theos Sthenes Cratos Aristoteles Mache Nice Lycos

Chir.i. manus aspiratur vt chirotheca. Sed non pyr. i. ignis: vt pyramides: pyra. Pyrrhus. i. ruphus: sed per y scribitur: vt ab argyros: vt philargyros.
Theos & theoro: th habet: vt theologus theodorus theorica.
Similiter sthenes vt demostenes: sed cratos non. vt hippocrates.
Nec arestos: vt aristocrates: aristoxenes: aristides: aristoteles.
Mache aũt. i. pugna. ch habet: vt antimachus andromache & c.
Nice. i. victoria nõ habet h vt nicolaus nicander olympionices & c.
Lycos. i. lupus componitur sic: lycophoron lycomedes lycaon.

Agathos Plistos Protos

Agathos. i. bonus: sic agathocles agatostenes & similia.
Plistos id est multum & protos. i. primũ sine h vt plistrachus protomatyr. protoplastus & simila. Finis huius appẽdicis.

Guarinus Veronensis Floro suo. S. P. D.

Non sine causa factũ esse certo scio: q diphthonganda vocabula scire te velle intelligo: qm̃ eam rẽ et ad orthographiã. i. recte scribendi formulã ptinere: & non puũ legendi documẽtum pstare posse cognoris. Qua quidẽ in re q̇d agã subdubito. Nã nisi tue morẽ voluntati q̃ de me optime meritus es gessero ingratitudinis me reum esse cõfitear erit necesse. Quo crimine nihil grauius aut acerbi9: vel apud psas puniri testis ẽ Xenophõ. Sed cum negligentia & vitio librariorũ oẽm ferme diphthongorũ consuetudinẽ abolitã aut deprauatã aspiciã: ita vt breuis sepenumero syllabas vetustissimis codicib9 diphthõgis notatas cõperiã: vñ ipsarũ rõnẽ aut vsum aucuper. vix satis scio. Et eo magis q q̃ postulas dicto citius fieri festinãtissimus vrges. Uerũ em̃ vero ne laborẽ poti9 fugisse me arguas: decreui q̃stũ vna tumultuaria lucubratione poturo ad te de diphthongis colligere q̃ latine locutõis memoria suppeditauit aut si quid paululũ grece ex doctissimo ac i primis hũanissimo pceptore meo Manuele crisolora digustaui: vt Ciceronis pcepto facilius de quo disputet possit itelligi sermonem a diffinitione pficisci sati9 esse arbitror apire q̇d sit diphthõgus. Diphthongus est duarũ vocaliũ cũ singule vocẽ suã suẽt i eadẽ syllaba cõplexio vt aes. Nec ius vasq diphthõgos putandũ erit cũ nec i nec u suũ seruare sonũ cõstet. Differt aũt a monophthõgo diphthõgus q hec duas habere vocales illa vnicã duntaxat cernitur: vt Eoa vbi tres monophthongos esse deprehendis. Dicta idcirco diphthõgus q binis constare vocalibus videat. Dis em̃ grecibus et phthõgon sonum appellãt. Nostri quattuor fecere diphthõgos: au. eu: ae: oe: quidã ei diphthongũ adijciunt. Uerũ grecorũ eam esse diphthongũ manifestũ ẽ q̇ cũ plures habeant diphthongos ceteris omissis que nihil pposito conducunt aliquid attingam ex quibus deriuari nostras liquet.

Ai in ai latinum vertitur: vt. μαια. maia αιασ aiax. Aut sine diaeresi in æ diphthongon transit: vt παιαν pęan. παλαιστρη palęstra αινεασ ęneas: ευ in eu diphthongon latina conuertit oro: vt ευροσ euros θησευς theseus. Aut in e vt αχιλλευς achilles οδυσσευσ odysses. i. vlysses: περσευς pses aut in u solã φευγη: fuga: ω in œ κωμωδια: comœdia. τραγωδια tragœdia: Oi vel in œ vertimus: vt ποινη pœna. & φοινιξ phœnix: vel in u: vt φοινικεος puniceus. Dissoluitur interdum: vt τροια troia αυ quoq aut per diæresim in a & in u consonantem soluimus: vt ναυς nauis: aut in au diphthongon: vt ναυαγιον naufragium: αυλη aula: αυστηρος Austerus Et vt ad nr̃as redeamus e diphthõgon quidam passim protulerunt vt syllae: galbae aminta e: musae nõnulli p secunda eius littera αι idest ai more grecorum pnunciauerũt.

Quapropter Maro noster antiquitatis amantissimus aulai ꝑ aulę & pictai ꝑ pictæ vestis suo inseruit carmini vt Aulai in medio libabāt pocula bacchi: & diues equum dines pictai vestis & auri.
Singulares generandi & dādi casus & p̄ſales noīnandi & vocādi: i prima de declinatiōe diphthongo finali in æ notari certissimū est: vt lyræ Plura quoq; deriuatorū noīm in eus exeuntiū diphthongant: & ea potissimū quæ a vocabulis in a aut in e deriuantur: vt Verona Veronæus. Mytilene mitylenęus: athenę athenęus. Nūc cū nulla de au & eu extet ambiguitas de ę & oe dicendum est. Et primo de ę seruato alphabeti ordinē. Cui quecūq; memoriam fugerint tute addere quæ legendo comperies poteris.

Aeacus & ab eo deriuata ęacides
Aeeta viri nomęn.
Aedes & ab eo nata: vt ædifico ędepol: ędituus: ędilitas
Aedus: æge capra. vt ab eo ędita vt ęgis clypeus palladis
Aegloga. Aegoceros. capricorn⁹
Aeglos. i. splendor. Aegon proprius viri. Aeger egritudo. Aegrotus. Aegeus & ab eo ducta vt ęgides. Aegeū mare. Aegina vrbs: & mulier. Aeolus. Aeua mulier.
Aegiptus. Aelian⁹ ꝓprium viri.
Helis & heliades & heliogabalus e simplici scribenda erunt. H æma sanguis / hęmorrhois cęterā ema mathia absq; diphthongo. Aemulus & q̄ ab eo deriuantur vt ęmulor: ęmulatio. Aemulus grece lepidū latine significans & fraudulentū. Aemilius & sua deriuata: vt ęmilianus æmilia. Aeneades.
Aeneas cū suis deriuatis: vt ęneis
Aenigma sermo obscurus.
Aeneus & ęreus ab æs ęris.
Aenos loci proprium: & laus cum suis deriuatis: vt parangos paranęsis admonitio.
Aeolus rex vētorum: & q̄ ab eo descendunt: vt ęolides: æolis æolia
Aeoles populi: & æolicus
Aeon scl'm & sua: vt æonius. i. sēpiternus. Aeuum. Aepy vrbs
Aepolus pastor caprarū & ab eo nata: vt ępolium caprarū grex
Aequus ꝓ iusto: & q̄ ab eo vt ęqualis. ęquo as. æquinoctiū: eq̄paro. ęquiualeo eq̄tas. æquor æquoris
Equus vero ꝓ aīali nullo pacto diphthongon patitur.
Hęmebeium carminis genus
Heresis & ab eo deriuata vt apheresis dieresis: syneresis. Hereticus hęresius viri proprium
Hęreo & deriuata: vt hesito.
Aeschines: esculapius æschylus.
Aesopus Aes eratus. ereus.
Aestuo & q̄ ab eo fiunt vt estus & estas cū prole sua. vt æstiuus.
Aetas ętatula diminutiuum eius
Aeternus & æternitas
Aether & ethereus Aethra fulgor coeli. Aeta mater thesei.
Aethiops & æthiopia. æ
Aethna & ethneus
Aetolus & ætolia.

In medijs syllabis.

Acheus nomē gētile Alce⁹ poeta.
Acteon proprium nomen viri
Acteus littoralis.
Anapestus pes metricus
Anapea genus auis
Anneus. anteus. ariste us: arieus. arideus.

Ascręus, qm̄ ab ascra loco delatū est. Aulęa.

De littera c in primis

Clæmens, cælebs: Cæps ꝓprium loci, philosophi autē nomē ceps per e simplex scribi debet.
Cæcus & cæcitas. Cæcias ventus quidā. Cæcilius & cęcilia. Cædo in oib⁹ tpib⁹ vt cædebat p̄terq̄ in p̄terito & ab eo descēdētib⁹: vt cecidi cecidisse. Cedo aūt dare locū designās simplici e scribitur. Cælum & ab eo nata vt cælestis, cælebs: quę quidam per œ scribunt.
Cælo cęlas. Cæneus ꝓprium viri Chærephon. Chęronia vrbs Chęre pro salue.
Cæsar cum suis: vt cæsarianus: cęsarea, cęsaries. Cætera & cęteri

In medijs syllabis.

Cacadęmon, i, infelix.
Caldæus.
Camæleon animal. Chāmęla herba. Chimæra cinædus: cynægir⁹ circæū oppidum chelæna vestis.
Cyteneus Camęlea herba
Clytemnęstra.

De littera d i primis syllabis

Dędalus. Dęmon & dęmonium.

In medijs syllabis.

Diceus iustus. Diæta:
Dic'ęarchus dicęarchia.
Dięresis, dracęna draconis fœmina: Hędræus Hephęstio. Eudæmon felix: & quoniā sepissime ꝑ f ph positū aīaduerti cū idem fere sit: vt fuga phyga phama fama nunc in locum f ph supponam.

Ph in primis.

Phęaces populi.
Phędō nomē philosophi & phędria phędron & phędros

In medijs.

Phlegræi, Pharisæus, Pheræus

De lr̄a g in primis syllabis.

Gęa q̄ & ge dr̄: ab hoc georgica & geometra q̄ solo e scribunt. Gęon fluuius. Gęsa iacula. Gętulus.
Gnęus qđ ꝑ c scribitur sonat g. vt Caius quod sonat Gaius.
Græcus græca & gręcia & græcanicus & græcor.

In medijs syllabis.

Gimęcis bona dea a nostris dicta
Gynęces mulieris.
Gynęcium mulierū diuersoriū.

De littera I.

Idæus mōs est & ꝓprium viri & nomen locale.
Ięra mulieris proprium
Idumęus qa a loco i e diriuatur. vt idume.
Isæus rethor quidam: & fluuius.
Iudæus & iudæa. Hymeneus

De littera L.

Ledo & deriuata vt læsus. Lelius
Lęmargus & lęmargia ingluuies
Lęstrigones populi. Lætus. Læuus. Lęna vestis

In medijs syllabis

Leęna. Lacęna. Lacedęmon. Lacedęmonius. Lyeus bacchus.
Lincæus. Ledęus.

De litrera M.

Męander fluuius.
Męnades mulieres insanę.
Męnalus mōs. Mæonia
Mæotis palus & męoticus. Męō
Męander. In medijs.
Macęra. i. beata Megęra
Manichęi. Musęus propriū.

De littera N & P.

Nazaręnus & nazaręus.
Nę pro vtiq;.
Pæan. Pędagogus & taliaq̄ a pęs buero deriuātur vt prędomātia
Prędentes p̄ceptor in gymnasijs

Peõ medic⁹ qdā a quo pęonia herba
Pędia infantiæ disciplina.
Pęon pes metricus.
Prędia & prędor.
Prędium & eius diminutiuū prę‑
diolum. Pręneste & pręnestinus
Pręs prędis
Præ pp̄ō cum suis cōpo. vt p̄ceps
Pręsum. Pręsto, Prestolor. Præ‑
torium. Pretor. Prelium. Præ
mium. Pręter & pręterea.

In medijs.

Palęstra & palestrites.
Palęmon. palęstina. papæ.
Panętius philosophus.
Pyręus atheniensis portus.
Platęa vrbs & platęensis ex ea
Ptolemæus. Pilęus proprium

De littera Q.

Quę relatiuum singulare & plurale in omni genere quecunq; quedam aliaq; id genus seruantia. Que vero coniunctio per e solā. Quęro & q̄ ab eo: vt quęstus & quęstor questura quæror passiuum. Queror vero pro lamentator. e simplex habet & primam breuem. Quęso.

De littera R & S.

Rhęda pro curru.
Sepe cum suis compositis vt sępius
Sępissime & sępenumero.
Sęuus, Sęcula. Scęuola. Spęleum
Spęlunca.

In medijs.

Saducęus & synęresis.

De littera T.

Tęnarus mons. Tęnia vitta.
Tymęus viri proprium. trophęum

De littera V.

Vę Vęcors Vęcordia.

De œ diphthongo.

Oebalia pars laconię œconom⁹ dispensator familię & ab eo œconomia œconomicus Oedipus Oedipodes. Oebades proprium viri. Oenos vinum & ab eo. œnophorus vas vinarium Oenotrij sabini. Oeneus proprium viri. Oeus.
Oestrum pro Asylo.
Cœlosyria: id est sana syria.
Cœnobiū vita cōis vt monachorū.
Cœnodoxia noua gloria: pro inani aūt gloria e simplici scribe. Cœnotaphiū cœtus p̄ conuentu pro pisce autē e simplici. Cœpi imp̄fectū verbū: sed p̄teritū a capio cepi cum suis deriuatis p e solū vt cepi⁹ inceptus preceptor. Cœna cibus serotinus.
Cœus gygas. cœli⁹ & cœli. Cœrillus propriū. Crœsus rex. Cœlia fossa prope romam Fœdus
Phœnix. phœnicia. phœnissa
Fœnū. fœnus. fœneratus. fœnerator fœdus. fœtus. fœtura. fœlix. secundū quosdā. phœb⁹ a phœbe nō autē ephebus phœdrus.
Lœdoria dicacitas mordax.
Mœnia: mœchus & mœcha.
Mœtius proprium viri.
Mœror & mœreo p̄ tristicia. non autem pio meritando.
Pœna. Pœni pro afris.
Pœnitentia. Pœnitet.
Treœzē oppidum: a quo trœzeni.
Sechœnobates cōscēsor funium.

In mebiis syllabis.

Amebœum carminis genus.
Monœc⁹ port⁹ sic ab hercule dictus
Epicœnum subcōmune.
Menœtius pater patrocli.
Melibœus. Melœdis. Eubœa.
Hodœporus viator. Hodœporicū ad iter conscriptum opus
Philopœmon dux quidam.
Psalmœdia q̄dicit̄ psalmodia.
Phronœa: id est prudentia.
Prœmium. parœmia puerbium.

Finis preceptorum Guarini de dipthongie.

Eiusdē Ascensij de orthographia carmina.

.i.animaduertes. .i.exacte.
VT recte scribas puer obseruabis ad vnguem
.i.de qua parte primitiui.i.deriuatiuum
De quo fonte patris sit proles ducta: sciesq;
Preterita a verbi personis orta secundis.
.s.preteritis .i.diuidere.
Atq; supina ab eis: quare si scindere oportet
Integra seruetur verborum syllaba prima.
Prima igitur sanctus sine c sit: vt actio planctus.
.i.syllabe
Quin diuersa fere sunt grammata danda sequenti
vt rettulit reddo.
Namq; eadem sua cuiq; dabis: seu repperit addis
vnde respicio habet primam sine s. displicet secundam
Ast id compositis integras diuide parteis.
.s.diuidere in partes integras.sup.sūt.i.subtracta.i.restituas.
Quod facere haud valeas nisi quę subducta reponas
diuidendo ergo ascribo facerē asscribo ⁊c.
Ad si quidem amittit d si subdatur s atq;
vt ascendo.ascribo.transsumo transcribo.transcendo.
Altera consonitans: trans s dum subditur ipsum
Sed trans in reliquis nil deserit integritatis.
veteres tamen tralatio quoq; dicebant.
Trano.traijcio.trado.traduco remotis.

De præpositionibus.

Vt vero noscas componere prępposituras.
Ab Ob Sub.
abauus subaudio.obedio.abeo.subeo.obeo ⁊c.
B nil mutabis quauis comitante vocante.
vt ablego obligo: subligo aut sūmito.abnuo.obnuo ⁊c.
quia b abijcit.
L d vel n simul m quandoq;: notetur omitto.
vt suspicio.sustineo
S fit in asporto sic sub c t comitante.
sequente c vel t. obscenus obstinatus.abstuli.
Ab tunc abs & ob obs fit vt abscondo abstineoq;.
Au fit ab: aufugio.subrepo.surripioq;

De præceptis ortographię Carmina.

Ut occurro:offero:suffero:oppono:oggero:suggero ꝛc.

Signans:n reliquis mutabo B per comitantem.

vt addo adamo adeo adibo adoro adulor

D quoqꝫ seruetur comitante d siue vocante.

acquiro

Dum sequitur c q.fit c velut accolo quicq̄. Ad

¶ Ut abbibo vł adibo:a ccurro:affero:aggrego:alligo:ammoneo ꝛ admoneo:an nuo:annitor: ꝛ adnitor:apporto arripio:assumo attineo ꝛc. A in ꝛ com in

Atqꝫ fere in reliquis mutabitur in comitantem

M scribenda b p simul m comitante:requirunt

.s.per veram cōpositionem.

N fieri c d vel q subeunte decenter.

B qꝫ interponi cupit m subeunte vocanti

Ambulo comburo simul imbuo & amputo necnon

Compono impello committo immittoqꝫ dicam

Dic tamen anquiro tantundem anfractus & anceps

vbi de supinis locuti sumus

Vt verbum mutet vocales diximus ante.

Vt verbale probe perscribas participansqꝫ

Pręteriti vel tus signare supina monemus.

s.ꝓbe scribas.

Vt primas verbi personas:scribe secundas

.s.bene scribere .i.gtiᵘ.s.vltima

Vtqꝫ abstracta scias:patrui sit consona

vt ab ornatus ornatior ab amicus amicior.

Id quoqꝫ pro medijs gradibus tibi prosit habendis.

.i.lřis K.y.z.ch.ph.rh.th.

Effuge nostra nctis signare vocamina grecis. a

Grecaqꝫ vel grecis oriunda notare latinis.

Aspirāda meris romanis consona nulla est

Sed ne contemnas diphthongos:neu supperaddas.

Neu demas frustra:neu mutes lege negata.

Finis compendiosi carminis.

Ascensius lectori salutem

¶ Habes itaq; lector studiose i hoc codice quæcūq;: ab Alexādro illo in doctrinali tradita sūt: atq; alia cōpluria (Siquidē de elegātia verborū aut decētia morū: aut recte scribēdi ratiōe meminit: ille nihil) longe meli⁹ ab optimis authorib⁹ edita: vsqueadeo vt verus grāmaticus hinc euadere possis. Vnū est quod adhorter ne aut tuę laudi: aut nostrę vtilitati desis. Vale.

¶ Eiusdem Ascensij ad musas vt Sulpitio gratias dicant exhortatorium Epigramma.

Iam loquor o musę (si nil mihi sumo) latine:
 Iam datur abiecto cortice nare fretum.
Iam pango numeros: mihi quos dictatis amœnos:
 Iam sapiunt mores iam iuuat eloquium:
Proinde pio vati pia numina dicite saltem vt
 Hęc per Sulpitium plectra lyramq; geram.

¶ Impressum est iam quinto loco: exacteq; recognitū & rursus auctum hoc opus aureum: Accuratione Iohānis barbier Impressoris necnō librarij Iurati alme vniuersitatis Parisiēsis Sūptibus vero vvynnādi de vvorde librarij Lōdoñ. cōmorantis zephiris felicibus suū sortitur terminū Anno dñi Millesimo.ccccc.xj .iiij Nonas Aprilis.

¶ Uocum que in toto opere continentur breuis et vera interpretatio: Per eundem Sulpitium collecta.

¶ In prima declinatione voces

Poeta est qui fingit elegātia carmina: diciturq̧ a pieo qđ est fingo. vel facio Scriba notari⁹: ꝛ qui iussus scribit epistolas. Roma vrbs in latio: que antea fuit Ualētia appellata: auctore Solino. Musa dea dicta a mosios. i. indagatione vel inquisitione sunt eñ muse indagatrices sciarum. Aduene e longinquo loco venientes dicunt. Polenta dapis genus ex ordeo maxime laudat. De hoc vbi de generibus lege. Eneas Anchise ꝛ Ueneris filius. Anchises capis fili⁹. Egina Asopi filia. Familiam dicimus plures personas q̄ sub vnius ptāte sunt aut natura aut iure subiecte. Aula pars domus q̄ vulgo dicitur sala. aulas etiā ollas veteres appellauere Barbari gñaliter dicūt oēs preter grecos et romanos: dictiq̧ barbari quasi duriloqui q̄ ꝛ crassi lingues. Omnes igit qui crasse loquunt. ꝛ incultis moribus sunt: barbaros appellamus. Syncopa concisio interpretat. Graiugene greci sunt. Dardanide troiani: dicti a dardano Electre iouisq̧ filio. Nata est filia. Liberta q̄ ex serua libera facta est. Diua feminea: q̄ sua virtute meret diuinitatē. Priuign⁹ fili⁹ mariti: vxorisve: cuius prior piunx decessit Genita filia. Libertinus est qui manumittur: nūc adiectiuū est: olim substantiuū fuit. Patronus ꝛ patrona dicunt. respectu clientis ꝛ liberti. Cōcubina: vt Paulus ait: est q̄ cū vxor nō sit cū aliquo tñ cubat et viuit. Socia confederata ꝛ adiutrix in labore.

¶ In secunda declinatione voces

Uir maritū: sexū: etatē ꝛ fortitudinē notat. Uirgilius Mātuan⁹ poeta Marone Maiaq̧ nat⁹. Thideus Oenei filius. Orpheus vates calliopes ꝛ appolinis filius. Lesbos insula: in troade. Chaos confusio elementorū. Epitheton appositum siue adiectiuum. Templum est edificiū ꝛ sanctū: ꝛ nō sanctū a Uarrone teste: diciturq̧ tuēdo: significat ꝛ tignū trāsuersū in edificio: vt Fest⁹ ait. Caper vir capellarū ꝛ grāmatici nomē Satur cibo plenus. Apocope latine interpretatur abscisio. Peculiū dicit quicqđ nostro labore aquirimus ponitur ꝛ p patrimonio. dictūq̧ est a pecoribus. Tuguriū a tegendo dictū domus ē rustica et stipula ramisve tecta Prosper qui dat felicitatē Armifer qui arma fert Armiger minister q̄ dño gerit arma Puer etatē filiū seruū ministrū ꝛ cinedū indicat. Liber eri. bacch⁹ q̧ libertatē videtur hoī dare: ꝛ ingenuus qui liberis maiorib⁹ natus est ꝛ ipe est liber. Liber libri corticē ꝛ volumē sigt Adulter qui alterius torū petit. Socer vxoris cuiusq̧ pater. Lacer dissipatus laceratus. Iber fluuius in hispania qui ꝛ iberus dicitur. Iber etiā populus vltra armeniam. Priscianus in. vi. Celtiber populus in hispania a celtis gallis originē trahēs. Lucanus. Profugiq̧ agēte vetusta gallorū celte miscentes nomen iberis. Presbyter grecum est: seniorē sigt. Sunt q̄ ridicule dictū velint q̧ pbet aliis iter. Mulciber Uulcanus quasi mulcēs ymbrē. Dexter a dextera manu: ꝛ psperū sigt. Asper horridus ꝛ grāmatici nomen. Pactolus Lydie fluuius aureis arenis. Meander ionie fluuius. Magister a magistrando id est a regendo gubernandoq̧ dictus Glicerium dulcis amor interpretatur. Euander Carmente filius. Tymber proprium viri ꝛ fluuius. Teucer troianorū rex quidam ꝛ filius Thelamonis Pompeius Romani principis nomen. Cuius pronomen est a parentum

gaudio dictum. Oedipus Laij regis thebarum filius. Panthus troiani
sacerdotis nomen. Lucus sylua sacra ⁊ incedua. est dictus ꝙ densitate ar-
borum non luceat. vel ꝙ luceat ignibus sacris. Populus arbor producit
primam pro multitudine hominum corripit. Fluuius flumen. Agnus ouis
fetus. Uulgus vilior populi pars ⁊ multitudo. Chorus multitudo est: et
sineh ventus septentrionalis. Pelagus mare: mille numinum singularis
est numeri a quo: vt inquit Uarro: fit multitudo milia numinum. Cicero in
anto. Qui inquam in illo anno inuentus est: qui. L. Antonio mille num-
mum ferret expensum: vide Macrobium. Triumuir nomen magistratus
quem tres collegę gerunt. Saturnalia saturni festam septem dierum mēse
decembri. Uulcanalia vulcani dei ignis. Platanus arbor lata folia habēs
a platys quod est latum.

¶ In tertia declinatione voces.

Poema inuentio parua. Noctis textus scriptorū. Noniꝰ. Cu-
bile lectus: inde cubiculum. Gummi dicitur ⁊ hec gumis Si-
nap herba que et hec sinapis. Nauci putamen nucis. Prisci-
anus in. vi. Frug. vtilis ⁊ modestꝰ. Nihili nulliꝰ precij ⁊ mo-
mēti. dictū ꝙ nihilū q̄dē est. Mancipi dicitur ad nos ꝑtinere
quod ex subhastatione emimus: estq; ius. Manceps quisquis a populo
emit conducit ve Festus. Mancipes sunt publicanorum principes: vt in-
quit Asco. Leo animal ⁊ signum: Uigil qui vigilat ⁊ custos. Consul nomē
magistratus. Titan celi ⁊ veste filius. ponitur ⁊ pro sole. Nomen etiam fa
mam ⁊ debitorem significat. Delphin piscis quidam. Sidon oppidum
in phenicia. Calcar ferreus stimulus qui calcaneo ad equos vrgendos an
nectitur Uomer ferrū aratorium. Gadir oppidum in aphrica. Ora-
tor est vir bonus dicendi peritus. Turtur piscis quidam ⁊ auis. Chla-
mys vestis genus. Mecenas quidam tuscus eques clarissimus. Pres
q̄ populo se obligat. interrogatusq; a magistratu si sit pres respondet pres
Tyrius in genere femineo quidam patriam Herculis in Peloponeso signi
ficat. in masculino est fluuius argiuorum. Aruus proprium viri. Iners nul
li arti officioq; idoneus. Mors a mordendo dicitur. Tyburs ex tybure.
Puls farina cum aqua ⁊ melle seu caseo ⁊ ouo decocta. Plebs vilior
pars populi. Calibs populus quidam ⁊ ferrum. Scobs est illa immundi-
cies ligni que fit terebra aut serra. Adeps pinguedo. Dapes res quibus i
sacris vescimur. Stips moneta que dicitur etiam stipis: vt scobs ⁊ sco-
bis. Gryps animal quadrupes alarum facie aquila: reliquo corpore leo.
Cynyps ex Cynipia regiōe. Inops omni auxilio ⁊ facultatibus destitutus.
Stirps progenies ⁊ arboris truncus. Fax lignum accensum. Styx pa-
lus in inferno. Nix aquarum celestium spuma vel densatio. Faux sum-
mum gule: vt inquit Plinius: ⁊ omnis ingressus arctus. Falx ferrum
curuum quo secant. Lanx scutellla: parapsis. Epy oppidum in grecia
Coniunx maritus ⁊ vxor. Arx arduum munitumq; et turritum edifi-
cium. Lac lacte lac in nominatiuo veteres protulerunt. Alec piscicu-
lus marinus sola aqua nutritur. Bogud in aphrica oppidum et regis
nomen in genere masculino. Uis potentia violentia copia. Syrma
cauda vestis et longus processus orationis. Monile ornamentum col-
li. Cepe cepola. Penelope vxor Ulyssis Uirgo puella presertim
incorrupta: olim etiam imberbes pueri auctore. Nonio virgines dice-

bantur. Compago coniunctio. Ambago circunlocutio. Dido virgo interpretatur. nomen eſt regine beli filie. Caliſto puella Licaonis filia. Juno aeris dea. Caupo eſculentorũ pocu lentorũmqꝫ vendītoꝝ:dicitur et capo. Caupona vero taberna eſt ⁊ mulier. Priſcianus. Cardo dictus quaſi cor ianue. in eo enim vertitur. Ordo eſt rerum certa diſpoſitio.
Homonis. Ennius. Uulutris in ſiluis miſerum mandebat homonem.
Nemo nullus ⁊ nulla homo. Turbo ventorum aut aque volubilis impetus. Apollo deus qui ⁊ phebus. Cupido deus amoris Margo ſpacium extremum non cultum. vt ripe agri aut libri. Anio fluuius quï̃p tyberim fluit. Nerio vxor martis ⁊ vis. Sinciput anterior capitis pars
Occiput poſterior. Nepet nomen oppidi in herturia. dicitur ⁊ cepos
Hannibal carthaginenſium dux:nequam mollis laciuus inutilis. ductus ꝙ non tanti ſit quin ſit minoris ꝙ̃ eſtimatur:vt Feſtus ait. Pandens paſtorum. Flamen ſacerdotis appellatiuum. dictus quaſi filamē vel piliamen:quia caput filio vel pileo cinctum haberet. Numē imperium poteſtaſqꝫ dei deuſqꝫ ipſe. Lien ſplen eſt:vt apud plinium. Ren ⁊ rien caruncula eſt lumbis inherens. Syrenes filie acheloi ⁊ calliopes ore ⁊ pubetenus virgines. reliqua parte corporis piſces. Splen extorum pars in qua vis ridendi. Phorcin neptuni filius dicitur et phorcus ex phorcis. Sinon auctoli filius ⁊ alius ſiſyphi. Memnon titono auroraqꝫ genitus. Sarpedon Lycie rex iouis filius. Laocoon ſacerdos Troianus. Ceſar dicitur quiſquis ceſo ventro matris naſcitur. Nectar potio deorum. Par duo equales ſimul. Far triticum Plinius.
Nar vmbrie fluuius. Uirgilius. Sulphurea nar albus aqua. Lupa animal ⁊ meretrix. Lupanar proſtibulum. Calx planta pedis. Hepar ficatum. Carcer locus vnde prohibemur exire. Carceres currentium equorum repagula. Mulier a mollicie dicta eſt. Alacer letus ⁊ properans quaſi alis acer. Seruius. Uer anni pars temperatior:dictum ꝙ tunc vertit ſe anni tempus. Saluber ſalutis efficax. Celeber frequens et qui omnium ore verſatur. Hymber vis venti cum pluuia. September quaſi ſeptunus imber. Frater quaſi fere alter dictus. Ether celum et elementum ignis. Ethra ſplendor aeris et celi. Later creta cocta in lapidem durata. Iter ambulatio. Crater ⁊ cratera vas patens. Stater inſtrumentum quo res ponderantur. Panther animal maculoſum:ſed generaliter panthera vtimur. Character notamen ineamentum litura. Jupiter dei ſtelleqꝫ nomen. Accipiter rapax volucris ⁊ marti lacra. Opiter vt ait Julius paris eſt:qui patre mortuo auo viuo gignitur
Maripiter mars pater. Dieſpiter diei pater. Ir planta manus.
Gadir hiſpanie ciuitas que tarteſum dicitur Soror dicta ꝙ ſeorſum naſcitur. ſeparaturqꝫ a domo in qua nata eſt:vel quaſi ſorte diuerſa orta. Auctor qui auget ⁊ affert auctoritatem. Memor qui meminit. Rhetor eloquēs:vt cicero ait:⁊ qui dicendi artem docet. Bicorpor duorum corporum. Robur arbor eſt:priſciano auctore. Indecor turpis. Marcipor puer marci. Publipor publij puer. Hector priami filius. Actor ꝓpriũ viri sueſani. Marmor candidiſſimus lapis:antiquiſſimi marmur dicebant. Cor ire ſedes. Uultur volucris magna. que nõ niſi cadaueribus paſcitur. Fulgor ignis fulminis. Fulmen telum ipm̃. Fulgor omnis ſplendor. Robur fortitudo. Fur ſubtractor dꝝ:ſiue a furuo hoc eſt obſcuro:ſiue ꝙ a gre

cis phor dicitur: significatque etiam seruum. Ebur materia que ex elephanti dētibus fit. Plinius. Femur pars sub vmbilico in q̄ pili sunt. Jecur hepar est. Arpinas ex arpino patria Ciceronis. As libram & monetam significat. Vas vadis sponsor in re capitali. Mas masculus. Fas licitum. Nefas illicitum. Nugas nugator. Chalcas grecus sacerdos & augur. Gigas vir altissime stature filius terre. Adamas lapillus durissimus omnium. Pallas euandri filius. Pallas dea sapientie. Lampas ignis splendor aut solis: a lampo quod est splendeo. Menas sacerdos bacchi.

Archas gentile nomen ex arcadia. Stipes fustis terre defixus: parui torris lignum: & quodlibet etiam illud quod facile incenditur. Miles proprie dicitur ille qui pedes militat. Prepes scd̄m Higniū dicitur auis: que oportune volat: & idoneam sedem capit. Nigidius ostēdit esse que altius subliniusque volabat. Apollinaris sulpitius q̄ ingētibus & patulis & porrectis alis volitat. Teres longus & rotundus. Hebes piger tardus obtusus. Aries maritus ouiū. Paries murus domorum. Inquies inquietus Teges contextura quedam ex vlua: aut iuncis in lodicis similitudinem. vulgo dicitur lastola. Plinius & Columella. Compedes vincula pedum p̄gnea sed in vsu singulari numero caret. Tripes quod tres pedes habet. Apes dicitur & apis q̄ absque pede nascitur. Obses qui pro fide publica traditur imperio alterius: vt in corpus & in vitam eius seruiri possit si recedatur a fide. Deses piger iners. Sedes cathedra. Cedes interfectio.

Achilles Thetidis & pelei filius. Orontes troianus vir: enee socius. Chremes proprium. Lebes vas eneum. Ramnes centuria Romanorum a Romulo constituta. Ceres dea frugum. Merces premium quod datur laborantibus. Heres qui succedit in patrimonijs ex voluntate defuncti. Laches senis proprium. Locuples diues a locis: id est agris vel a locolis. Agnes mulieris proprium. Magnes lapillus qui ferrum ad se trahit & sequitur. Dis pluto & diues. Lis contentio a limite: id est termino. Puluis a pellendo author Varro. Cucumer a curuore quasi curuimor dictus. Glis glitis lappa. gliris animal. glissis terra. Puber pubes et pubes dicitur qui iam generare potest: is incipit ab annis quattuordecim. Femina viri potens a. xij. hec pubes significat etiam femur vt diximus: siue lanuginem eius. Collis pars montis. Tybris fluuius romanus. Pollis vt Plinius docet: flos est tritici. Cuspis omne acutum. Semis media libra quasi semias. Cassis cassidis galea clausa. Sanguis etiam vinculum consanguinitatis significat. Exanguis sine sanguine mortuus. Capis populi genus a capiendo. Potis compos potens. Poteuolo possum velle. Eneis patronymicum et opus maronis. Potissum. i. possum Simois troie fluuius. Adonis pueri nomen. Doris maris dea. Egis munimentum in pectore dee eneum in homine dicitur lorica & thorax. Martialis in decimo. Jaspis lapillus. Anubis canem in lingua egyptiorum significat. in cuius formam mercurium colunt. Chlamys vestis linea. Aspis serpens. Ibis volucris ciconie similis. Isis dea lanificij. Paris priami filius. Tygris fluuius Parthie. & quadrupes velocissima. Nam parthica lingua tygris sagitta dicitur. Nepos quasi post natus filius ex filio filia ve genitus et luxuriosus qui patrimonium turpiter absumit. Mos bona & mala consuetudo dicitur. Cos cotis lapis quo ferrum acuitur. Sacerdos a sacris dandis dici per plurimos multisque in locis perhibetur. Compos

voti efficior. Bos dicitur greceboys. Os oris vultus ⁊ facies ipsa ⁊ eius pars concaua vnde vox prodit. Lepos gratia ⁊ voluptatis cuiusqꝫ iucūditas. Odos odor. Heros vir fortis semideus: et plus ab homine habens Minos iudex inferni. Athos mons macedonie. Corpus est quicquid nostris percipimus sensibus. Vellus lana. Munus donum ⁊ officium: et ludi gladiatoriꝫ. Facinus omne factum magnum ⁊ cōmune vocabulū est. Pignus pignoris filius: sed pigneris depositum redimendum. Rudus calx cum harena mixta ⁊ ruinarū materia. Fenus est vsura: sed proprie fructus agrorum. Penus est omne quo vescuntur homines vt ait Cicero vsurpatur et pro loco vbi ea seruantur. Vlcus nascitur. Vulnus fit. Vlcerare dolore afficere plagave. Olus omnis herba qua vescimur. Tempus est mora motus. Pecus ris significat omne quod humana lingua et effigie caret vt inquit Nonius ⁊ ipsum arietem. Pecus etiam pecudis omne animal preter hominem quod gregatim pascitur. Vlpianus. Intercus aqua inter carnem ⁊ cutem. Grece dropa dicitur. Priscianus Acus vocatur cum per se pinsitur: spica tantum aurificum ad vsum Plinius ait. Festus vero paleas esse de frumento quasdam. Lepus animal notum Tellus dea terre. Terra elementum. Incus fabrorum instrumentum super quod cudunt Palus mers aqua latius diffusa: siue pluuia: siue ex flumine aut mari. Grus volucris collo longo Sus porcus ⁊ porca. Es omne metallum: sed presertim id quod est colore rubro. Fraus proprie in factis. Dolus in verbis: sed confunduntur. Urbs oppidum muro cinctum. dicta ab vrbo extrema aratri parte. Hyems ab hyo quod est pluo significat hybernum tempus et malam tempestatem. Celebs castus sine liberis sine vxore viuens: dictus ꝙ dignam celo vitā ducat. Princeps primus et caput. Auceps aues capiens. Anceps dubius. Biceps duorum capitum. Glans fructus quercus. Iens qui it. Quiens qui potest. Rediens qui reuertitur. Ambiens blandiciis et circunueniens. Libripēs ponderator estimator ⁊ numerator qui adhibeatur etiam in emancipatione quadam imaginaria venditione: que agebatur quinqꝫ testibus et libripende. Falax deceptor. Vecors imprudens et stultus quasi sine corde. Grex generalius nomen. Armenta specialius. Grex minorum: armentum maiorem animalium. Grego congrego. Remigis qui remigat Frugis omne frumentū ⁊ legumen. Quincunx quinqꝫ vncie: quinqꝫ partes assis. Septunx septem vncie. Deunx vndecim vncie: quasi dempta vna ex duodecim. Apex omnis summitas et lana in pileo flaminis. Vertex capitis summitas: ⁊ celi in septentrione. Lodex lecti tegumen. Veruex aries castratus. Fornix arcus: prostibulum: testudo. Fenix auis vnica: ⁊ gentile nomen. Mastix gummi lentisci. Bombix frutex bombacii: ⁊ vermis sericum faciens qui ⁊ necidalus dicitur. et etiam bombilis. Pharnax rex ponti. Trux furca etiam est. Nux fructus qui cortice duriori tegitur. Pix glutini genus ex terra procreatum. Crux crudelis. Salix arbor vnde salictum. Filix herba. Pernox qui ad finem noctis vigilat. Pellex que cum eo cui vxor sit corpus miscet. Spinx monstrum perniciosum si hoiem prius presentiat sin contra perit ipsa. Supellex omne instrumentum vsuale ⁊ recula. Scyros insula licomedis. Charybdis in freto siculo locus rapax nautū fuit ⁊ femina furax. Syrtis locus arenosus in lybico mari. Neapolis oppidum in cāpania: interpretatur noua ciuitas dicitur ⁊ parthenope. Torquis ornamentū colli. Buris postre

ma aratri curuatura: que et bura dicitur. Securis instrumentum acutũ quo ligna scinduntur. Bipennis instrumentum ferreum dictum quod habet duas pinnas id est duo acuta. Pupis cauda nauis. Restis funis. Peluis a pedibus lauandis. Varro. Maguderis herba que et lacerpitium dicitur. Plinius in. xix. Legimus et magidaris. Iris arcus celestis. Torax pectoris munimẽtum dicitur et lorica et tunica ferrea. Syren puella marina postrema parte piscis. Syndon vrbs in phenicia. Alecto vna ex furijs. Titan gigas quidam ponitur et pro sole. Thebais a thebe patronimicũ. et Statij opus. Rhete a raritudine. Varro dici vult. Gausape est pannus quo mensa sternitur. Presepe mensa iumentorum et stabulum ipsum. Soracte mons in sabinia. Preneste vrbs in latio olim polistephanos. dicta quod presit montibus: vel quod prenos ilicem qua abundat significat. Celene oppidum in phrygia patria. Marsie. Ceruical ceruicis sustentamentum et munimentum. Sal condimenti genus: sapientia et mare et ridiculum. Lar deus domesticus focus et domus. Pedester qui pedibus it. Regalis rege dignus Martialis possessiuum a marte. Iuuenalis poeta satyricus aquinas. Martialis poeta hispanus. Vber abundantia et mamilla. Degener qui deterior est parentibus suis. Ouis pecus lanigera. Anguis serpens. Vectis palus ferreus. Amnis fluuius ab am quod est circum et eo. Rudis indoctus. Rudis virga qua donantur emeriti gladiatores. Sospes incolumis. Hospes amicus qui domi suscipit et suscipitur. Postis latus porte. Limen vero transuersa pars tam inferior quam posterior dicitur. Strigiles pectines fricatorij quos Indi ex hebeno faciebant. Pugil qui pedester certat. Clades cedes etiam vnius classis multitudo militum et nauium. Sardis vrbs in Lydia ad latus. Tymoli montis. Horatius. Quid concinna samos quid cresi regia. Sardis. Alpis montes in Italie finibus. Trallis vrbs in minori Asia. Ludicrum iocularium et scenicum. Amplustre nauiũ ornamentum Pleiadus stelle: que thaurum perficiunt preter caput. Hyades stelle que thauri caput suo positu faciunt: vt inquit Gellius. Colchis mulier ex colcho. Merens qui meret et meretur: sed si cum describatur significat qui est in mestitia. Vetus antiquus. Complex socius in malare. Supplex genu flexus: et iunctis manibus precans. Cohors multitudo equitum. Consors particeps. Collis montis pars. Panis dictus quod primo eius figuras faciebant vt mulieres in lanificio pannos. Varro. Indoles argumentum future virtutis aut vitij. Soboles progenies. Heresis opinio tenax: et sententia in qua persistamus electa. Probitas bonitas. Vires potentia corporis. Penates dij domestici. Opes diuitie: et potentia. Proceres capita trabium eminentia in muris: a quibus primates ciuitates sic appellantur. Minores qui post nos et trinepotes nostros erunt. Maiores qui ante nos et tritauos nostros fuerunt. Primores primi in ciuitate. Lemures larue nocturne et terrificationes imaginum. Luceres qui ex ea centuria. Romana erant. Samnis inter picenum campaniam et apuliam: populus. Ales generale vocabulum sicut volucris: omne volatile. Auis vero que oua parit et pennis est predita: preter vespertilionem. Toreuma vas pulcherrime sculptum vt corinthium.

¶ In quarta ⁊ quinta declinatione voces.

Metus timor de futuro malo. Artus iunctura: membrorumq́ pars. Arcus iustrumentum quo spicula emittuntur: et fornix. Partus enixio mulierum. Tribus origo seu pars ciuitatis. Arcus instrumentum sartorum Domus tectũ quod olim habuit ĩ abltõ domu. Spẽs: effigies: spectaculũ: imago forã Meridies ab eo quod est mediꝰ dies affinitate d ⁊ r. Acies oculi acumen: ⁊ ferri ⁊ turma equitum instructa. Facies ⁊ oris ⁊ totius corporis factura Materies res ex qua aliquid constat: ⁊ omne lignum. Progenies quasi porro genita. Totus integer. Alius diuersus. Alter vnus ex duobus. Uter quis duorum. Alius aliquis. Nullus non aliquis. Siquis si aliquis. Nequis ne aliquis. Ecquis an aliquis. Nunquis an aliquis. Quisquis quicunq́. Quisnam interrogatiuum. Quisq́ omnis. Quispiam aliquis. Quisputas quis credis. Quisnã nã quis. Respublica ciuitas libera que iure regitur. Alteruter nũc vnꝰ nũc aliqui de duobꝰ: ⁊ vnus duorũ Olusatrũ siue olisatrũ. i. petroselinũ. Tribunus militũ magistratus in exercitu: qui imperatori opponitur pro militibus. Patronymicum a patre ⁊ onoma: sed o in y vertitur: sicut Hieronimus quod cõponitur ex hieros ⁊ onoma: ⁊ sanctum nomen interpretatur. Priamides filius vel nepos priami. Pelias filias neptis siue pelie. Penelope Icarij filia. Ulyssis vxor. Melos dulcedo. Metamorphosis transformatio a meta quod est trans ⁊ morphosis mutatio. Sapho vates lesbia q̃ phaonem amauit. Moyses dux iudeorum: qui dicitur ⁊ moses. Jesus latine interpretatur salutaris ⁊ saluator: quia cunctis gentibus salutifer venit. Fuerunt autem vltra christum qui vnguentatꝰ interpretatur ⁊ alij: vt Jesus filius naue: ⁊ Jesus filius Josodech: ⁊ Jesus orator.

¶ In heteroclitis.

Monoptotũ vnius casus: a monos vnum et ptosis casus habet enim vnam vocem per omnes casus. Aptotum sine casu nomen: habet enim solũ rectũ. Cete piscis quidã magnus. Delitia ⁊ delitiũ: idem vt infra dicemus. Delitia etiã signũ est. vñ tegule delitiares ⁊ tectũ delitiatũ. Pus oĩs humor corpori noxiꝰ Ador far. Pedũ baculꝰ ĩ sũmo vncus q̃ pedibꝰ pecudes capiuntur. Ueru ferrũ quo caro assatur ⁊ teli genꝰ. Fors dea ⁊ casus. Laterẽ tegulã Ditionẽ potestatẽ Sponte voluntate propria. Flamme spiritu vento: Tabi sanies ⁊ putridus cruor. Tabes corruptio ⁊ morbus ⁊ macte magis aucte. Tantundem nihil aliud significat nisi relationem ⁊ similitudinem quãtitatis. Priscianus in. xij. vulgo dr tant ⁊ tant. Labes gñalis morbis fluxus ventris: febris ⁊c. Pestis aũt cito occidit: aut cito abit. Satias ⁊ satietas legit: ⁊ satiatis apud Noniũ. Grates gratie. Suppetie auxilium Inficie negatiões. Repetundarum pecuniarũ accusatur qui subtraxit aliquid ꝓuincialibꝰ: vel a nocẽtibꝰ impunitatis gr̃a munus accepit. Specus spelũca. Astu astutia. ab astu. i. oppido in q̃ quiversant astuti sunt. Natu ortu Astutꝰ q̃si arte tutꝰ dictꝰ: vel est ab astu. Labeo ꝓpriũ nomẽ a magnitudĩe labiorũ Ganeo gulosus. Ganea gulosorũ diuersoriũ ⁊ popina. Aleo lusor Remigis remigatoris. Frondes arborũ ⁊ tenues herbarum come. Uerberis ictũ ⁊ baculũ significat. Feminis pars coxe: posterior ⁊ mollior. femora interiora sũt. Uirus venenũ: ⁊ graue odorẽ. Uicis vicissitudinẽ: facultatẽ sortẽ: officiũ occasionẽq́ significat. Uires corporis robur. Obice oẽ quod

oppositum est. vt pessuli sere. Frugis omne genus frumenti. Uiscere carnem significat. Jura generalia. Leges speciales Rura arua dicta ꝙ rursum colantur: vt rursum fructus ex eis suscipiantur. Mora bacce arboris mori ⁊ dumi. Tura omne libamen quo deos veneramur. Defrutum est vinum decoctum ad tertias partes: vt Columella inquit. ⁊ dicitur a defruendo. Mulsum vinum melle mixtum. Pernicies mors. Athene ciuitas in attica. Thebe in Boetia. Cume in campania. Verule in hernicis. Puteoli in campania. Argi in grecia oppidum. Sanguis viuentis. Sanies mortui. Limus terra aqua macerata. Pontus mare.

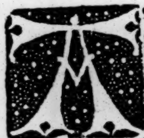
Mundus celum ⁊ elementa omnia. Fimus letamen. Genuin⁹ deus vltimus: vt Plinius docet. Vesper veneris stella. Gaza sermo persicus significat diuitias. Labes macula ⁊ ruina a labendo. Humus terra humefacta. Proles progenies. Soboles progenies. Senecta est senum etas. sicut senectus: sed nō dicitur senecta etas. nisi dicamus etas senecta Juuenta etas iuuenilis. Juuentus multitudo. Juuentas iuuenum dea. Prosapia progenies antiqua. Strues compositio. Secordia stultitia. Parsimonia est moderantia in sumptibus. Arena. iii. xvij. Gelij. Vespera vltima diei pars. Ador far Senium etas tedium ⁊ odium. Salum mare dictum a verbo greco saleo quod significat moueo ⁊ fluctuo. Letum mors. Cenum lutum. Euum etas. Manna ros melleus matutinus. Mammona auctore diuo Hyeronymo: diuitias significat lingua syria. Crocum herba. Crocus puer ⁊ flos. Baratrum immensa profunditas apud inferos grecum nomen. Vesperum ⁊ vesper diei finis. Lutum cenū terra humore resoluta. Mane diei prima pars. Uiscum glutinum quo aues capiuntur. Spicum acumen ad spice similitudinem. Penum idem quod penus de quo supra. Marcellum locus vbi obsonia vendūtur a marcello quodam latrone. cuius domus in eum vsum diruta. Nitrū salis genus. Uitrum materia translucida que ex arena ⁊ cinere fit. Electrum est aurum in quo quinta pars argēti portio est. est ⁊ succinum quod alij credunt arborū lachrymas: alij ex terra oriri. Triticū semen ex quo panis cōficitur. Latex aqua: latet em̄ in terra: significatq; ⁊ vinū. nam latet in vua. Lympha aqua: Poculum potio. Lacuna fossa aqua plena. Lacus locus profundus cum aquis perpetuis ibidem natis. efficitq; riuos ⁊ flumina. Pisum legumen. Quirites romani dicti: vt Ouidius ait. siue ꝙ hasta quiris priscis est dicta sabinis. Seu quia romanis iūxerit ille cures. Primates primi in ciuitate. Optimates Cicero pro sextio inquit eos esse: qui ita se in republica gerunt. vt sua consilia optimo cuiq; probentur. populares vero que ea faciebant ⁊ dicebant q̄ multitudini iucunda esse volebant Celites dij celestes. Posteri qui post nascent. Superi dij. vel nos respectu antipodum. Inferi dij stigij: vel antipodes qui infra sunt. Penates dij qui domi coluntur. dicuntur ⁊ penetrales. i. secreti. vide macrobium Liberi filij tam mares q̄ femine. tam vnus q̄ plures. Lemures larue nocturne et terrificationes imaginū ⁊ bestiarū Nonius. Sales facetie. Cani capilli senum Fori spatia sunt in nauibus aptiora. ⁊ etiā in ludis gladiatorijs dicti ꝙ ferant incessum. Manes aie beatorū ⁊ dij inferi. Fasces insignia cōsulū Antes eminētes lapides vel columne vltime: quibus fabrica sustinetur ⁊ extremi ordines vinearū. Carceres funes. qui equis currere volentib⁹ opponuntur. Casses ferarum vincula: tela aranearū. Furfures morbus capil

lorum ꝛ similia. Pugillares libelli parui ex quacūqꝫ re: in quibus scribi-
mus stilo: ꝛ vt Martialis inquit. Delebis quotiens scripta nouare voles
Codicilli libelli a codex. Loculi sacculi sunt ad condendas pecunias: ma
trices mulierum. Fasti libri in quibus anni descriptio continetur. Lare
dij cuiusqꝫ loci: qui dicuntur genij. Sentes spine. Vepres rubi spinarum
genus. Luceres centurie ro . ane nomen. Tatienses centuria a Tatio.
Sabino. Quintilij Romuli socij. Fabij socij Remi. Locri in calabria.
oppidum. Appollinares ludi appollinis Quinquatres: festa minerue.
circenses ludi qui fiunt in circo. Calende primi dies mensium. Idus
partes mensium: ab iduare quod est diuidere. Ferie dies cessationum ab
opere. Nundine ferie rusticorum. None mensium parte . . Inducie cessa-
tiones ab armis. Latebre latibula. Tenebre obscuritates. Ther-
me balnea. Excubie vigilie et custodie militum Exuuie vestes: ꝛ quicquid
habemus ab aliquo. Primitie primi fructus ex agro suscepti: qui dijs
offeruntur. Inferie sacra defunctorum et exequie. Exequie funera que
mortuis fiunt. Inficie negationes. Suppetie auxilia. Dire furie in
ferni. Trice tarditates more. Ambages circuitiones verborum. Gades
montes in hispania. Quisquilie quicquid ex arboribus minutis surculo-
rum foliorumqꝫ cadit: sed purgamēta terrarum Seruius esse inquit. Reli
quie quicquid ex aliq̄ resupercrest. Blanditie blandi ꝛ molles tactus Mine
metus incussio per verba aut signa. Phalere equorū ornamenta. Nuge
ioci ꝛ res ridicule. Insidie dolosa expectatio ad aliquem aggrediendum
Facete vrbanitates verborum ꝛ rerum. Illecebre illectiones: que ī vicio
retinent veluti laquei. Delitie delectatio solamen ꝛ res delicate ꝛ clare
Diuitie opes. Nuptie cerimonie ꝛ hilaritates in ducendis vxoribus. Ar-
gutie subtilitates. Cune lecti infantiū. Schale lignee machine per quas
ascendimus. Scope verriculū quo domus purgatur. Bige currus a duo-
bus equis tractus aut equi ipsi currum trahentes. Trige currus a tribus
tractus equis. Quadrige quasi quadrijuge dicte. Seiuge currus a sex
equis tractus. Gene membra naque oculū tegit. ꝛ pars illa ī qua pili na
scuntur. Antie mulierū capilli demissi in frontem. Grates gratie q̄ pro be
neficijs habent. Nares spiracula nasi. Manubie pecunia ex vendita pre-
da. Fores ostia que foris aperiuntur. Ualue ostia que intꝰ replicātur. La
tine festa iouis in monte albano. Cerimonie omne genus sacrorum. De-
cretales decreta ꝛ constitutiones pontificum. Clit: lle rustice selle. ꝛ stra
gula quibus asini ꝛ bestie insternuntur. Mape mantilia proprie tamen
villosa quibus mense sternuntur. Crates instrumenta rustica lata ex vimi
nibus contexta. Gingiue a gignendis dentibus dicte. Prestigie delusio-
nes que per dexteritatem aliter apparent q̄re vera sint. Illi qui eas faci
unt dicuntur prestigiatores. Nenie laudatiōes ꝛ carmina funebria. Pla-
ge funes quibus rhetia sustentatur infra ꝛ supra. Sortes deorum respon
sa ꝛ euentus. Sordes immundicies que stomachum moueat. Precordia
cartilago circa cor. Cunabula: cunas ꝛ principia dicimus. Lustra fera-
rum cubile. Castra locus in quo milites tentoria pendunt. Rostra forum
In quo erat pulpitū ornatū ex rostris nauium antiatiū. Seria: res graues
quasi seorsum a risu. Arma rerū quarū libet instrumenta Sponsalia actus
desponsandi: hoc est futurarum nuptiarum promissio. Exta dicta q̄ ea dijs
prosecentur: que maxime extant eminentqꝫ. Tripudia saltationes. Spo-

lia exuuie. Liba panis genus: dictum ꝙ anteꝙ sit coctum libent. Cibaria
esculēta ⁊ res delicate ad vescendum. Classica concentus tubarum. Classi
cum tube genus: et concentus ipse. Serta corolle. Tesca loca augurio
designata. Cicero aspera ait esse et difficilia. Justa sacra defunctorum. Ba
ctra populus in scythia. Artaxata vrbs in armenia. Charchesia genera
poculorum et foramina que in summo malo funes recipiunt. Catullus
Lucida qua summi splendent carchesia mali. Macrobius etiam summam
veli partem significare docet: et vtitur singulari numero. Crepundia sunt
globuli concaui sonori: qui in collo infantum suspenduntur. Uinacea
sunt folliculi vue iam presse. Uinaceus adiectiuum est. Pondo libra ⁊ pō
dus quandoqꝫ. Tempe vallis inter ossam ⁊ olympum in thessalia amenis-
sima. Ilia arterie inter vesicam et aluum ad pubem tendentes. Ile colon
dicitur. Menia parietes: edificia. Magalia case pastorum. Milia milia
ria: ⁊ cerra itinerū spacia. Altaria are superum. Palearia pelles penden
tes sub collo bouis. Ceraunia montes in epyro. Lachana omne genus
oleris. Tor. Ambo duo simul. Cythera ciuitas cypri. Effata sunt vltime
precationes augurum post fines auspiciorum. Uarro et Seruius. Or-
gia omnes cerimonie: ⁊ ipsa festa bacchi. Parentalia ferie que parentibꝰ
et alijs et iam fiunt. Ea inuenit Aeneas: vt Ouidius ait. Bacchanalia
bacchi festa. Comitia: magistratuum electiones. Solennia festa q̄ singulꝰ
annis certo tempore fiunt. Pean laus Apollinis et aliorum deorum:
et ipse Apollo. Peana laudes et pindari opus quoddam. Ostres
piscis conche genus. Flabra ventorum flatus. Juga montium sum-
mitates. Intestina interiora ventris. Flamina venti. Lumina ocu-
li. Totidem tot similiter. Tartarus locus damnatorum in inferno.
Dindimus mons in phrygia. Dindima summitates montis. Tenarus
Laconie promontorium. Supparus vestimentum puellare lineum: poni-
tur ⁊ pro velo: diciturqꝫ ꝙ subtus appareat. Nonius. Menalus archa-
die mons. Hismarus phrygie. Pileus galerus cooperimentum capi
tis. Taigetus mons Laconie. Gargarus mons phrygie. Carbasus linige
nus: ponitur et pro velo. Infernus locus terre infimus. Auernus iuxta
Misenum in campania. Massicus mons in campania. Sibilus vox ser-
pentum proprie. Balteus zona bullis ornata. Jocus dictum festiuum
Euentus casus. Jussus preceptum. Permissus permissio. Perga-
mus menia troiana a quibus omnia altissima edificia pergama dicuntur.
Intybus: herba: cuius succus cū rosacea ⁊ aceto capitis dolores lenit.
Arbutus arbor lauro similis: poma ceraseis similia gignens. Al-
tilis ab alendo auis domi nutrita et quadrupes significat et opulentum.
Plautus Dote altili atqꝫ opima. Pascua locus pascendi incultus.
zizania herbam dicunt: quam et lolium. Buccolica poema carmine pa
storali compositum. Georgica opus de agricultura: a gea terra: ⁊ er-
gon opus. Rhetorica opus de oratoria. Topica opus de argu-
mentationibus et locis. Rastrum ligo: a radendo dictum. Clau-
strum locus clausus et ipsa clausura. Porrum herba omnibus nota
Elisium locus beatorum sub terra. Specus antrum. Epu-
tum conuiuium pulchrum: et solennis apparatus. Epule cibi in nostrum
vsum comparati. Tignus lignum: trabs: ⁊ omnis materia in edificio.
Unde dictus faber tignarius. Spicus culmi folliculus: extre-

mus tumor ariste. Sinus vas ꝓducit primam: ⁊ est secunde declinationis. Angipotus viam oppido stricta. Tapes pannus crassior diuersi coloris ⁊ picture. Mundus ornatus muliebris. Gelu glacies Clipeus maior est: ⁊ peditum. Scutum minus et equitum. Syngrapha conscriptio: scriptura manu propria. Cicero in tertio de legalibus. Omitto quemadmodum isti se gerunt atqꝫ gesserunt: qui legationes hereditatis aut syngraphas suas persequuntur. Sestertius duas libras cum dimidia continet. Christallus lapillus candore nitidissimus. Margarita vnio. Galerus pileus. Turbo throcus. ⁊ ventorum volubilitas. Tiaras tegumen capitis insigne regum persicorum. Hebenus arbor quedam. Gibbus eminentia in tergo. Juuenalis. Cuperet rutule virginia gibbū. Suetonius in dom. Gibbam sibi pone ceruicē auream enatam. Gibber apud Priscianum legitur. Curriculus paruus currus et cursus et spacium. Commentarius liber in quo breues rerum summe continentur: ⁊ interpretatio operis alicuius. Luctus squalor et habitus et mestitia. Rictus facies bruti. Monitus monitio. Mulctra vas vbi pastores emulgent. Fretum mare. Cometa stella crinita. Arabs ex arabia. Congrus Mugil ⁊ Gobio pisces sunt. Arar fluuius germanie. Uapor calor. Clunis posterior coxe pars. Aluus ventriculus qui cibū recipit Paradisus horti interpretantur. Sardonyx lapillus preciosus. Jubar splendor ⁊ lucifer. Uirgilius in. vij. Jt portis iubare exorto delecta iuuent⁹. Pampinus palmes vitis. Uide Plinū ⁊ Columellam Liquor res liquida. Papauer flos ⁊ herba somnifera. Guttur eris et colli pars interior. Uas fideiussor. Jugerum est quod iuncti boues vno die exarare possunt: continet duos actus quadratos: id est tam in longitudine q̄ in latitudine. ccxl. pedes. Columella et Uarro Quintilianus inquit ducentos et quadraginta in longitudine pedes esse. dimidioqꝫ in latitudine patere. Glomus globus ex filo. Acer arbor. Priscianus in sexto. Sequester arbiter: apud quē eares de qua cōtrouersia est deponitur. Modest. Sincerus nō a cera: sed a carie quasi sine carie. i. corruptione. Exanimus mortuus. Pusillanim⁹ quasi pusilli. i. parui animi. Limus obliquus. Sublimus altus. Jmbecillis debilis. Jnermis sine armis. Eneruis debilis. Hylaris letus. Jnsomnis vigil sine somno. Accliuis pēdulus sursum. Decliuis Pendulus deorsum Effrenis dissolutus. Jnfrenis incorrigibilis. Perennis perpetuus: indeficiens Aditus ingressus. Adytum pars templi secretior. Questus lucrum nummarium. Tumultus continuatio vocum ⁊ multitudinis. Colus muliebre instrumentum: ex quo netur. Ortus natiuitas. Cantus cantatio. Canthus vero extrema pars curuature rote: ⁊ ferrum quo rote vinciuntur. Cetus congregatio. Uictus omē quo viuimus: vel quod ad vitam necessarium est. Obitus mors Litrera signum ⁊ manus. Litter epistola. Ludus litterarius vel taxillorum ⁊ hmō. Ludi spectacula. Celum et her aer: ⁊ scalprum. Species effigies: spectaculum: imago: forma. Aura ventus: ⁊ splendo auri ⁊ fauor. Discrimē periculum: ⁊ instrumentū ad capillos discernēdos. Jtē differētia: diuisio et certamen. Uirg. Post hos equo discrimine pistris. Jstic iste. Jllic ille. Jdem ipsemet. Tute mettu ipse. Meapte mea natura ⁊ modo. Hic ce hic. Hicc ine hic ne. Jllancine illam ne. Jllicce ille. Ecca ecce ea: vel ecce hic vt vult Ualla. Ellū ecce eū vel ecce ille.

¶ In generibus.

Adrogyni proprie sunt qui ambiguũ & neutrum sexũ habent Liuius in .xxxvij. docet Hermofroditi qui habent vtrũq3: sed confunduntur. Papa & papas partem significat. Pontifex dictus: q possit facere siue a ponte. Prefica mulier ad deplorãdũ mortuũ cõducta q ceteris dat modũ plangendi: quasi in hoc ipsa prefecta. Saga mulier sacrorum perita & astuta. Oleaster siluestris seu rustica oliua. Dumus spiue frutex. Siler arbusti genus. Suber arbor glandifera. Pomum. Tybullus. Ipse seram teneras maturo tempore vites. Rusticus & facili grandia poma manu. Crustumium Ad arminum fluuius. Rhenum in gallia. Jader apud Solomani in adriacum effluens. Gryps alatum animal rostro adunco in ceteris leoni simile: aurum in scythia custodit. Oestrum dicitur & asylus musca est boues vexans. Picus auis rubris pennis sparsa: que arbores cum sonitu rostro tundit. Halcyonis auis paulo maior passere: pennis purpureis cãdidis admixtis collo gracili & procero: raro visa: brume solstitio in mari nidificat. Planeta a plani quod est error dicitur a nobis erraticus Lanista princeps gladiatorum. Popa pinguis. Nauta nauita Citharista fidicen. Pincerna minister in mensa. Sophista est is apud quem dicendi exercitium discitur. Item qui falsis argumentis malas causas tuetur. preterea vt ait Cicero in hortensio: is est nunc hic sophistes. sic enim appellantur ij qui ostentationis et questus causa philosophantur. Collega socius in officio. Scurra qui risum ab audientibus captat nõ salua dignitate persone. Lixam aquã veteres dixerunt: vnde lixe qui aquam in exercitu vehunt. Lix cinerem significat & lixiuium. Assecle clientes qui sequuntur quẽpiam a sequendo. Perfuga qui a suis ad alios fugit vt iuuetur. Transfuga vero vt iuuet. Turca populus qui & turcus dicitur. Scytha in Asia ad septentrionem populus. Geta in datia populus. Talpa est animal ex terra viuens. Sarmata supra meotidem paludem populus. Ethiops in ethiopia populus Damma quadrupes: que dorchas dicitur. Amphora vas et mensura. Cataracta fenestra celi. & specus subterranea: & pendula porta. Liuius Pendulas & recidentes portas cataractas. Catapulta iaculum velox vel sagitta. Epithoma breuiarium. Problema dictum implicitum & insolubile: vel propositio cum interrogatione Pedissequa famulus & famula Verna puer natus domi ex ancilla veris tempore. Alienigena diuersi generis homo. Verbigena xp̃us ex verbo dei natus. Paricida qui liberũ occidit. Patricida qui parentẽ. Homicida qui hominẽ liberũ vel seruum occidit Sedile sedendi locus. Lybie aphrica regio. Nihili nullius precij. Veij oppidum in tuscia. Gabij oppidum in latio via prenestina. Jsiturgij oppidum in hispania. Predo raptor. Spado a spao: qd est vello. Cudo q cudit monetam & faber. Ligo rastrum: quo terra foditur. Mangor emptor venditor ve puerorum: & quarumcunq3 rerũ quas excolit. Bubo volucris nocturna infausti augurij. Stellio animal minus lacerata maculis plenũ Caro ipsum corpus animantium. Talio est par pena: qua afficitur qui illã in alium volebat inferre aut intulit. Presto paratus: presẽs: fauẽs. Presul qui preest: vt ep̃s. Exul q pulsus e patria est Stamen quicqd in colo ad nendũ ponitur. Fidicen q fidibus canit. Lyricen qui lyra canit. Pecten instrumentum quo capillos explicamus et femur ipsum. Helycon mõs boete. Barbiton lyra & cantus dulcedo. Sindon vestis tenuis. Martialis

Quo tu liber ociose tendis cultus sindone nō quotidiana. Babilon in assy
ria oppidum. Sydon in phenicia oppidū. Dispar nō par. Compar consimi=
lis. Lynther scyphus capisteriū. Tuber fungi genus orbiculatum ⁊ callo
sum. Piper arbor: ⁊ baccha eius. Cadauer mortuum corpus. Laser herba
est. Siler hererba cibis grata. Spinter armille gen⁹ quo mulieres vteban
tur in brachio summo sinistro Priscianus fibulam in humeris esse dicit
Uber abundās. Cato in. ij. originū. Ita res vber fuit. Acer forti celer seue
rus ⁊ acerbus. Paluster ex palude. Cāpester ex campo. Syluester ex syl=
ua Leuir frater mariti. Pyr ignis. Martyr grecum est ⁊ testis interpretat̄
Decor pulchritudo. Indecor turpis. Bicolor duorꝫ corporꝫ. Furfur auis ē
Astur hō ex asturia oppido maritimo ī latio. Anxur Taracina nūc dicit̄. Li
gur ex liguria regione: dr ⁊ ligus. Boreas ventus a septētrione. Aletrum
vetus iuxta Uerulas municipū. Fomes assole ⁊ arida materia qua ignis
nutrit̄. Seges frumēti herba ⁊ terra ipa. Superstes q̄ supuiuit ⁊ remanet
in vita. Antistes qui excellit aliȷ̄s in qua re. Ales omne aial volans. Pre
ses qui p̄sidet. Quadrupes qđ quattuor pedes habet. Uerres porcus Hip
pomanes gutta q̄ stillat a natura aque: herba q̄ vertit equos ī furorē si gu
stauerint. Aspis serpentis genus. Tricuspis triū acuminū. Fustis bacul⁹
Ensis spata. Unguis os tenue in digiti summitate. Follis pila ⁊ vētosum
instrumentū quo ignis excitat̄. Edilis magr̄atus nomē qui publicis ⁊ pri
uatis edib⁹ ⁊ tēplis ⁊ ludis p̄est: ⁊ reb⁹ emēdis vēdisve. Orbis rotondus
⁊ mūdus. Uectis pal⁹ ferre⁹. Axis ferrū quo ⁊ circa quē vertit̄ rota. Tor
quis ornamētū colli. Corbis vas vindemeatorū ex vimib⁹. Torris stipes
Canalis canale per quod fluit aqua. Glos soror mariti ⁊ vxor fratris. Lo
gos sermo et ratio. Chios insula ī egeo. Epos carmē hexametrū. Impos
nō potens. Cōpos voti effector. Chironomos dans gestus manibus. Ar=
ctos vrsa. Ouidius esse duas arct⁹ quarū cinosura vocat̄. Nardus herba
odora. Synodus coadunatio. Papirus iuncus egypti in cuius radicibus
tenuissime diuisis scribebāt. Costus aroma lignū. Bissus lana. Pinotar⁹
conche. Uānus instrumentū quo purgant̄ frumenta. Phasellus nauicula
Porticus spaciū tectū ante edes. Smaragdus lapillus p̄ciosus coloris
viridis. Diphthōgus cōglutinatio duarū vocaliū vim suā seruātiū ī eadē
syllaba. Abyssus ꝓfūditas aquarū immensa. Delos insula ī Egeo Atho
mus corpusculum qđ sectionē pati non p̄ot. Perhiodus circuitio vł circū
ductus circūscriptio ambit⁹ orōnis. Philosophus sapientiā amā s. Phi=
locolus amās bonum. Munus donū. Mus sorex. Crus tibia ⁊ coxa. Rus
ager extra vrbē. Anus vetula ab annis dicta: vt ait Festus: siue ab a qđ est
sine ⁊ nois qđ est intellect⁹. Tribus ciuitatis pars. Nurus vxor filȷ̄. So=
crus mater vxoris aut filȷ̄. Man⁹ membrū ⁊ societas. Audax q̄ nō timet.
Nugax nugator. Loquax qui nimiū loquit̄. Rapax qui rapere prōptus ē.
Procax petax. vn̄ ꝓcare petere. Pertinax pseuerans ꝓꝑe in malo. Cōtu=
max inobediēs. Peruicax pseuerans. vn̄ puicacia ī bonis pseuerātia. No
nius. Pernix velox. Sīplex vnic⁹ ⁊ apt⁹. Opifex opus faciēs. Artifex ef=
fector artis. Aurifex aurū cudēs. Ferox fortis ⁊ qui nimiū irascit̄. Atrox
terribilis. Trux crudelis. Codex liber ⁊ cortex. Pollex digitus primus.
Senex tibullus de muliere intelligens. Cōmemorāt merito tot mala fer=
re senem. Index demōstrator ⁊ domōstratrix. Hymbrex guttula. Pumex
lapis leuis ⁊ asper quo pelles ⁊ charte fricantur. Uibex signum ex ictu fla
gelli. Forfex ferramentum quo fili inciduntur a ferro ⁊ filio dictum. For

ceps a forno ⁊ capio quasi fornum: id est calidum capiens. Forpex instrumentum quo incidimus a ferro ⁊ pilo. Ramex ruptura femoris descensio intestini in vesicam. Carex herba aspera. Silex lapis in quo ignis latet. Varix venarũ in tibijs dilatatio. Limax vermis quidam. Celox nauis genus. Exlex sine lege. Scrobs fossa. Insons sine culpa. Expers sine parte. Torrens fluuius non perpetuus. Triens tertia pars assis. vncie quattuor. Quadrans quarta pars libre vncie tres. Sextans sexta pars assis. id est vncie. due. Dodrans vncie nouem quasi dempto quadrante ex asse. Dextans vncie decem quasi dempto sextante. Adeps pinguedo. Bifrons duarum frontium et fallax. Effrons impudens sine verecundia. Parens pater ⁊ mater. Infans puer nondum loquens. Deuirginans virginis violator. Accidens quod accidit. Antecedens quod antecedit. Decens conueniens. Oriens pars mundi vnde sol oritur. Occidens regio vbi sol occidit. Profluens fluuius. Animans animal.

In preteritis si qua esse videantur aperta per se sunt: aut in cõstructione inuenies.

¶ Forem essem. Fore futurum esse. Afforem presens forem. Deforem abessem. Conforem simul forem. Queso auide quero. Ausim audeo. Cedo dic vel da. Faxo frequẽtatiuũ a facio. Aio dic. Aue salue. Salue tam venientes ꝙ discedentes dicũt. Vale soli abeuntes. Ouat letatur. Labasco incipio labare. Dumescit spinas gignere incipit. Amaturio amare meditor. Esurio fame afficior. ⁊ me ditor esse. Glisco cresco. Sidere auium est. Sedere hominum. Rideo letor vultu. Ambigo dubito. Scando ascendo. Vergo inclino. Strideo stridorem facio. Quatio commouio. Furo: irascor insanio. Tollor exaltor remoueor. Hio aperio me. Hisco os aperio. Scito et scitor frequenter scire quero. Accio voco. Lacesso frequenter lacero. et prouoco. Arcesso accuso: quasi arcere cupio. Sorbeo diglutio. Catulo catulum imitor. Catillo exigua voce catulum imitor. Garrio loquor: vocẽ emitto. Caluo decipio. Cauillo iocose calumnior. Fundare firmare. Appellare alloqui ⁊ vocare. Appellere peruenire. Compellare alloqui. Compellere cogere. Legere oculis percurrere. furari carpere nauigare. Cedo cesso locum do. Tergo mundo. Strido clamo sono. Denso spisso. Duro durum facio. Conniueo oculis signum do. Vnio coniungo. Cresco maior fio. Paueo timeo. Acuo acutum facio. Aceo acidus sum. Pendeo suspensus sum: ⁊ dubius. Pendo pondero. Luceo splendeo. Lugeo in luctu sum. Frigeo i olco asso. Frico scalpo. Pandor manifestor. Vertor voluor. Verror trahor. Scire vere nosse. Nosse cognoscere. Flare flatum emittere. Flere lachrymas emittere. Crepo rumpo. et sonitũ do. Nexo implico. Plico flecto. Duplico quasi bis plico. Replico iterum plico. Cubo iaceo. Mico splendeo appareo digitis ludo. Ardeo vror irascor amo. Tondeo capillos aut pilos amputo. Decurro valde curro. Re pupũxi iterũ punxi ⁊ notaui. Repupugi iterũ vexaui. Leo deleo. Obsoleo putresco ⁊ inueterasco. Cicero. Obsoleuit iã ista oratiõe multo magis ꝙ verbis refutata. Torqueo acriter vexo flecto torquẽdo ⁊ imitto. Cieo voco. Mulceo mitigo. Pelluceo siue polluceo. i. multũ luceo. cõpositũ a p ⁊ luceo vl a poly qd est multũ. Imbuo impleo maculo incipio. Ico pcu

tio. Plautus. Icit femur. Compesco freno. Dispesco diuido. Plinius in. v. Inde aphricam ab Ethyopia dispescens. Pando manifesto. Prendo capio. Scindo diuido. Tundo cum fortu ferio. Ludo ludum facio ⁊ compono. Rado pilos acute recido. ⁊ summam cutem detraho siue leuo. Cudo ferio percutio. Pedo crepitum emitto. Tendo extendo dirigo. Dego viuo. Cogo cōstringo. Impingo affigo. Negligo sperno non eligo. Mergo sub aquam mitto. Corrigo reprehendo. Surgo erigo me. Colo amo adoro habito orno excolo. Psallo canto. Tollo aufero subleuo. Precellere est animum ferire. Percutere corpus ledere. Promo pronuncio palam affero. Gemo doloris vocem do. Sino permito. Sterno occido deiicio planum reddo. Gigno genus ⁊ principium do. Lino vngo. Scalpo frico scabo. Linquo dimitto. Precurro antecurro. Uro igne cōsumo. Flecto plico. Necto implico. Pecto explico capillos. Plecto ferio vnde plectrum. Conuiuo simul viuo. Reuiuo resuscitor. Iacio immitto. Icio ferio. Elicio feriendo extraho euoco. Fodio terram cauo. Rapio raptim capio. Concutio ferio casso. Fluo discurro. Struo compono. Traho per terram violenter duco. Uincio ligo. Sancio legem firmo. Farcio impleo. Raucio raucus sum. Amicio cooperio. Salio salto ⁊ sale spargo. Desilio descēdo. Sepio circundo. Cambio cōmitto. Cooperio tego. Comperio cum experientia inuenio. Langueo debilis sum. Ualeo medium vocabulum. Estuo vehementer caleo. Luo penas patior et crimen purgo. Horreo timeo. Sugo ore attraho. Reiicio repello. Reficio recreo restauro. Ostendo demonstro. Abscondo occulto. Findo diuido. Indulgeo operam do ⁊ benigne concedo ⁊ tracto. Adoleo cresco ⁊ ꝓpicio quādo est verbum sacrum. Sepelio humo. Amitio tego. Censeo iudico: suadeo puto precipio. Torreo desicco asso. Molo tero. Occulo celo. Diruo posterno. Eruo valde diruo: eripio et diruēdo excerpo. Mingo lotiū emitto. Angor vexor dolorē incutio. Lambo lingua tracto lingo. Urgeo constringo. Operior expecto. Comminiscor confingo. Tuor video. Tueor defēdo seruo. Proficiscor discedo vt eam longius. Nancisco fortior acquiro. Fatiscor fessus sum aperio me et dissoluor. Comperior inuenio. Diuertor diuersum eo.

¶ Finis.

¶ Habes lector optime primā partē trium patriū principaliū explicitā in qua si formationes graduum desiderabis: in secunda inuenies: quam non minus elaborauimus. Uale.

Premisimus autem suis locis de eorundem graduum formationib⁹ versiculos nostros. Ex ædibus Iohannis barbier impressoris necnō librarij Iurati alme vniuersitatis Parhisiensis. ad Nonas Marcij M. D. XI. ad calculum Parisianum.

Et dimitte nobis

Et ...
inventorem sanctam spontaneam
generem deo et patri liberationem
possessori libri dicti ...

In apex motes sit ...

... patronus olim ...
... concedat quod

latinitate ... scriptum ...

Et dimitte nobis

Cantat potte capo vinu vult vendere ...
no capo credit camponem sed campo capo
... in ...

Campona est mulier que vinu vend

Vio recte capitur

Amen dico vobis

Amen

